

วารสาร

สังคมพัฒนศาสตร์

Journal of Social Science Development

P-ISSN: 2774-0412

ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2568)

E-ISSN:

Vol.8 No.4 (April 2025)

๑ วัตถุประสงค์

วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ เป็นวารสารวิชาการของวัดสนธิ์ (นาสน) ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและนำเสนอองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษา รวมถึงสหวิทยาการ ด้านสังคมศาสตร์และและศาสตร์แห่งการพัฒนา โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลหรือองค์กร ทั้งภายในและภายนอกวัด เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย ประเภทบทความวิจัย และบทความวิชาการ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer - reviewed) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม

ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์

ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม

ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน

ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม

ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน

ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม

ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม

ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน

ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม

ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน

ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

*มีผลตั้งแต่ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ 2568 เป็นต้นไป

☯ เจ้าของ

วัดสนธิ์(นาสน)

89 หมู่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร.075-340-043 โทรสาร. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

☯ บรรณาธิการบริหาร

นายอนชิต ปราบพาล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

☯ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ

วัดสนธิ์(นาสน), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

☯ กองบรรณาธิการ

พระวัชรพุทธิบัณฑิต, รศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระสาโรจน์ ธมฺมสโร,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา

นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุญโท

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

รองศาสตราจารย์ พัน ดอกบัว

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา แก้วหล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิศร ยืนยง

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระศิลป์ บุญทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร.ประนอม การชนันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ดร.มุกดาวรรณ พลเดช

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ดร.อุทัย เอกสะพัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ดร.สุชาติพงษ์ ทรงทอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2

พ.ต.อ.พิพากษ์ เกียรติกมลเศ

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

☯ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ**นายศักดิ์ดา หารเทศ**

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นายอภินันท์ คำหารพล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

☯ ฝ่ายกฎหมาย**นางสาวจรรวยพร เหมรังษี**

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

☯ ออกแบบปก

นายวินัย ชีระพิบูลย์วัฒนา

☯ จัดรูปเล่ม

พระบุญญฤทธิ์ ภัททจารี (ชูราศรี)

วัดสนธิ์(นาสน)

🌀 โรงพิมพ์

หจก.กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซึก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

Tel. 075-466-031 Fax. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 4 ประจำปีพุทธศักราช 2568 เล่มนี้เป็นปีที่ 8 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index -TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมพัฒนศาสตร์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

นายอนุชิต ปราบพาล

บรรณาธิการวารสารสังคมพัฒนศาสตร์

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
การพัฒนาแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุ ราษฎร์ธานี	1
THE DEVELOPMENT OF AN INNOVATIVE MANAGEMENT MODEL TO UPGRADE EDUCATIONAL INSITUATION AND DEVELOP STUDENT QUALITY TOWARDS LEARNING SOCIETY IN THE 21st CENTURY IN DONSAK MUNICIPALITY KINDERGARTEN SCHOOL, SURATTHANI PROVINCE	
ลลิตศักดิ์ คงสุวรรณ	
การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจ อธิปไตยเป็นของปวงชน	14
THE IDEOLOGICAL MOVEMENTS OF DEMOCRATIC REGIME WITH THE KING AS HEAD OF STATE, POPULAR SOVEREIGNTY	
พงษ์ศักดิ์ พัวพรพงษ์, ณิชารักษ์ มุลสวาท	
การจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วน ท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5	26
MODERN EDUCATIONAL MANAGEMENT IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN SCHOOLS UNDER DEPARTMENT OF LOCAL ADMINISTRATION, LOCAL EDUCATION GROUP 5	
ธัญญา ธรรมโสภณ	
การจัดการปริมาณธุรกรรมอนุพันธ์ทางการเงินในช่วงปี 2563-2566: กรณีศึกษาการ ดำเนินงาน Back Office ของผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS ในธนาคารพาณิชย์	37
MANAGEMENT OF FINANCIAL DERIVATIVE TRANSACTION VOLUMES DURING 2020-2023: A CASE STUDY OF IRS AND CCS BACK OFFICE OPERATIONS IN COMMERCIAL BANKS	
เกียรติวรรณ เจนจบ, รินรดา แสงบัว	
การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจใน การใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	50
MEDIA EXPOSURE, PERCEIVED USEFULNESS, PERCEIVED EASE OF USE, USAGE BEHAVIOR, AND SATISFACTION WITH OIL BUSINESS GROUP APPLICATIONS	
ศุภกานต์ ไวยพจน์, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, วราพรธณ อภิคุณะโชค	

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ	60
การเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) ของนักเรียนศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2	
ENHANCING ENGLISH READING COMPREHENSION SKILLS FOR BUSINESS UNDERSTANDING THROUGH THE STAD (STUDENT TEAMS ACHIEVEMENT DIVISIONS) TECHNIQUE AMONG SECOND-YEAR LOGISTICS STUDENTS	
เมธายุทธิ จันทร์ทอง, สุกัญญา ธรรมธีระศิษฐ์, สิริจรรยาวรรณ แก้วสะแสน	
การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา	73
MARKETING STRATEGY DEVELOPMENT FOR CREATIVE TOURISM IN PAKBARA COMMUNITY	
ธีรพร ทองชะโชค, คັນสนีย์ จันทร์อานภาพ	
การสื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลคลิปในประเทศไทย	89
COMMUNICATION OF CONTENT RELATED TO DEPRESSION AS REFLECTED THROUGH VIRAL CLIPS IN THAILAND	
เอนกพงศ์ พงษ์มี, ฤกษ์เดช ทองเลิศ	
ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา	102
HAPPINESS AT WORK AMONG TEACHERS UNDER THE PHANG-NGA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE	
สร้อยสุตา ทวีโชติ, ขนบพันธุ์ เอี่ยมโอภาส	
ผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่องการเล่นกีตาร์โปร่งโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ	114
ของเดวีส์ร่วมกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	
EFFECT OF EXTRA-CURRICULAR ACTIVITIES ON PLAYING ACOUSTIC GUITAR BY USING DAVIE'S INSTRUCTIONAL MODEL FOR PSYCHOMOTOR DOMAIN WITH MULTIMEDIA ON LEARNING ACHIEVEMENT AND PLAYING ACOUSTIC GUITAR SKILL OF GRADE 10 STUDENTS	
วิภู แก้วเพิ่มพูน, จุไรศิริ ชูรักษ์	
การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค	127
EXPOSURE TO PUBLIC RELATIONS MEDIA CORPORATE SUSTAINABLE IMAGE AND CONSUMERS' DECISIONS TO USE OIL STATION SERVICES	
วิชราวุธ วัฒนทา, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, ภาณุพันธ์ คุ่มสุภา	

สารบัญ (ต่อ)

- แรงจูงใจ ระดับการสื่อสารที่มีผลต่อพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ และการเห็นคุณค่าในตนเอง ของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 140**

MOTIVATION, LEVELS OF COMMUNICATION AFFECTING UNIFORM DRESSING BEHAVIOR AND SELF-ESTEEM OF MILITARY OFFICERS UNDER THE OFFICE OF THE PERMANENT SECRETARY FOR DEFENCE, MINISTRY OF DEFENCE

ณัฐนิชา ศักดิ์ประศาสน์, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, วราพรรณ อภิศุภะโชค

- อิทธิพลของการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ที่มีผลต่อ ความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี 153**

THE INFLUENCE OF EXPOSURE TO MARKETING COMMUNICATION, ATTITUDES, AND SUBJECTIVE NORMS ON INTENTION TO USE KOREAN ARTIST TRACKING APPLICATION

ปติวิธดา สยมพร, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, วราพรรณ อภิศุภะโชค

- การประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กรณีศึกษา กลุ่มโค เนื้อช่องเขต ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี 169**

EVALUATION OF IMPLEMENTATION OUTCOMES OF THE LIVESTOCK FARMING PROMOTION PROJECT IN THE SOUTHERN BORDER PROVINCES A CASE STUDY OF CHONG KHET BEEF CATTLE GROUP IN TALUBAN SUBDISTRICT, SAIBURI DISTRICT, PATTANI PROVINCE

ชีวันนัท คุณพิทักษ์

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถิ่นของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 182**

FACTORS AFFECTING FARMER'S DECISION TO GROW COAL REGION DURIAN IN KHIAN SA DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

เบญจวรรณ คงชน, กัลย์สุดา แก้วแสน, ดาริน รุ่งกลิ่น, มลทิรา เพชรรัตน์

- การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ: แนวทางการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าทางสังคม กรณีศึกษา วัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช 195**

MANAGEMENT OF THE PHANOM PHRA BOAT CULTURAL HERITAGE: APPROACHES FOR PRESERVATION AND SOCIAL VALUE ENHANCEMENT-A CASE STUDY OF WAT AMORNNUYUT, HUA SAI DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ทักษ์สรณ์ธัญ กองพิมพ์, ดนวัต สิริสุข, วิณา ลีลาประเสริฐศิลป์

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้โปรแกรมการเสริมสร้างการเห็นคุณค่า ในตนเอง 211
 ร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของนักเรียนกรณีศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดท่า
 ไทร (ดิดถานุเคราะห์)

THE DEVELOPMENT OF SELF-ESTEEM USING A SELF-ESTEEM ENHANCEMENT PROGRAM COMBINED
 WITH GROUP COUNSELING FOR MATHAYOM 2 STUDENTS AT WATTHASAI (DITTHANUKROH)

ปณชิตา วงศ์ขาว, พุทธชาติ วุโอริ

แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด 223

MOTIVATION FACTORS INFLUENCING EMPLOYEE LOYALTY AT CAPRIC (THAILAND) CO., LTD.

นัจนันท์ จันทร์หวาน, ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจจา

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของ 235
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

DEVELOPMENT OF A FLIPPED CLASSROOM MODEL TO ENHANCE COMMUNICATION SKILLS IN THE
 THAI LANGUAGE SUBJECT FOR GRADE 6 ELEMENTARY SCHOOL

อาลิษา วิเศษกาญจน์, กรวรรณ สืบสม, นพรัตน์ ภูมิพลัด

มาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ 248
 ต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา

LEGAL MEASURES FOR ELECTING MEMBER OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES ACCORDING TO
 ACCORDING TO THAILAND'S PROPORTIONAL SYSTEM COMPARED TO THOSE IN OTHER COUNTRIES
 HAD A PARLIAMENTARY SYSTEM OF GOVERNMENT

เอกราช อุบลนุช, ส้งเวียน เทพผา

การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในการ 259
 ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

NEWS EXPOSURE, KNOWLEDGE, UNDERSTANDING, OPINIONS AND NEEDS OF THE PEOPLE PROMOTING
 TOURISM OF KHAO KHRAM, BAN NA SUB - DISTRICT, SRINAGARIN DISTRICT PHATTHALUNG

จุฬารัตน์ จุลภักดิ์

การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่โดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนัก 276
 วิชาชีพทางนิเทศศาสตร์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ

INSTRUCTIONAL DESIGN FOR MODERN LEARNERS USING A PRODUCTION-BASED APPROACH IN
 COLLABORATION WITH COMMUNICATION ARTS PROFESSIONALS FOR PUBLIC DISSEMINATION

วนภรณ์ สุวรรณโณ

สารบัญ (ต่อ)

การศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ 291

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

FEASIBILITY STUDY OF THE IMPROVEMENT OF BACHELOR OF COMMUNICATION ARTS PROGRAM IN COMMUNICATION ARTS, FACULTY OF MANAGEMENT SCIENCE, SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

ศิริวรรณ ลักษณะวงศ์, วณภรณ์ จักรมานนท์, จุฬารัตน์ จุลภักดี, ปฐยา เรืองเริงกุลฤทธิ, ฐานันดร ไพโรจน์

การอนุรักษ์พัฒนาและต่อยอดการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช 307

THE CONSERVATION, DEVELOPMENT AND EXPANDING OF THE PHRA MALAI CHANTING IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พงศธร ศรีไย, อีรวัฒน์ ช่างसान, สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร

นิเวศวิทยาทางสังคมเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัด นครศรีธรรมราช 318

SOCIAL ECOLOGY FOR ENVIRONMENTAL MANAGEMENT OF MANGROVE FORESTS IN PAK PHUN SUBDISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE, THAILAND

ไพรัตน์ ฉิมหาด, พระวชิรพุทธปัญฑิต (ปรีดา บัวเมือง), เดโช แชนน้ำแก้ว, เชษฐา มุทะหมัด,

พระครูปลัดสาโรจน์ ธมมสโร (แช่อู), พระครูพรหมเขตคนารักษ์ (ชัยสิทธิ์ เรืองรอด), ทศพร กาญจนภรณ์พัฒน์

วิธีการสื่อสารเนื้อหาและการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหารทางอินสตราแกรม 331

COMMUNICATION STRATEGIES AND PERSONAL BRANDING FOR FOOD REVIEWERS ON INSTAGRAM

ปรียากร สิริปัจจุล, ภาณุพันธ์ คุ่มสุภา, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว

ทิพยพยานในกระบวนการพิจารณาคดี: การศึกษาเชิงวิเคราะห์พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร. ศ. 113 340

THIPPHAYAPAYAN IN ADJUDICATION PROCEEDINGS: AN ANALYTICAL STUDY OF THE EVIDENCE ACT OF RATTANAKOSIN ERA 113

ยุพยงค์ วิงวร, ปรีศนา โอจารุทิพย์, วิราวรรณ สมพงษ์เจริญ, เขาวลิต สมพงษ์เจริญ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง 353

FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF HARDWARE RETAILERS IN EASTERN SEABOARD INDUSTRIAL ESTATE, RAYONG PROVINCE

อภิชาติ หลิมรัตน์, อาริยา จิรพวงานนุรักษ์, พงศ์ธณวัฒน์ นวลดี

สารบัญ (ต่อ)

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล 363
จังหวัดนครศรีธรรมราช

CULTURAL TOURISM BEHAVIORS AND MOTIVATIONS OF TOURISTS VISITING WAT CHEDI (AI KHAI),
SICHON DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT

ธิดาภรณ์ ชัยเอียด, ภัทรวรรณ แทนทอง, นิษฐิตา สุดใหม่, สุชาติ ฉันทสำราญ, สมใจ หนูผึ้ง, นवलรัตน์ วัฒนา

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

375

การพัฒนาารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก
จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

THE DEVELOPMENT OF AN INNOVATIVE MANAGEMENT MODEL TO UPGRADE
EDUCATIONAL INSITUION AND DEVELOP STUDENT QUALITY TOWARDS
LEARNING SOCIETY IN THE 21st CENTURY
IN DONSAK MUNICIPALITY KINDERGARTEN SCHOOL, SURATTHANI PROVINCE

สิทธิศักดิ์ คงสุวรรณ

Sittisak Kongsuwan

โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Donsak Municipality Kindergarten School, Surat Thani, Thailand

Corresponding author E-mail: kuhatai1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และรูปแบบการบริหาร 2) สร้างและพัฒนาารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 3) ประเมินผลการพัฒนาารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัด สุราษฎร์ธานี รูปแบบการวิจัยและพัฒนา เชิงปฏิบัติการ ได้แก่ ขั้นที่ 1 สถานการณ์ปัจจุบันและพึงประสงค์ ใช้แบบสอบถาม เลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการ 2) ครู 3) นักเรียน 4) บุคลากร และ 5) ผู้ปกครอง ทั้งหมด 30 คน วิเคราะห์สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และรูปแบบการบริหาร สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการ 2) ครู 3) บุคลากร และ 4) ผู้ปกครอง ทั้งหมด 10 คน ขั้นที่ 2 สร้างและพัฒนาารูปแบบ สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการ 2) ครู 3) บุคลากร และ 4) นักวิชาการ ทั้งหมด 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และขั้นที่ 3 ประเมินผลการพัฒนาารูปแบบ เลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการ 2) ครู 3) บุคลากร 4) ผู้ปกครอง และ 5) นักวิชาการ ทั้งหมด 15 คน วิเคราะห์สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = 0.54) สภาพที่พึงประสงค์ ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.42) และรูปแบบการบริหาร ได้แก่ การบริหารที่มีต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าสถานศึกษาและการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ผู้เรียน 2) ผลการสร้างและพัฒนาารูปแบบการบริหาร ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.74)

และ 3) ประเมินผลการใช้รูปแบบมีความเหมาะสมในกระบวนการ ความเป็นไปได้ ครอบคลุม และมีประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.54)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, นวัตกรรมทางการบริหาร, การยกระดับสถานศึกษา, การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน, สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstract

This article of this study was: 1) Study the current situation, desired conditions and management models, 2) Create and development an innovative of management model to upgrade the educational institution and develop the quality of students, and 3) Evaluate the development results of an innovative management model to upgrade the educational institution and develop the quality of students towards a learning society in the 21st century of DONSAK Municipality Kindergarten School, Surat Thani Province. This was research and development method that is action research includes: Step 1: current situation and ideal situation, using as questionnaires, purposive sampling, sample: 1) Directors, 2) Teachers, 3) Students, 4) Personnel, and 5) Parent of 30 peoples, analyzed percentage, mean, standard deviation, and management mode, in-depth interviews, key informants: 1) Directors, 2) Teachers, 3) Students, and 4) Parent of 10 peoples, Step 2: Create and develop model, in-depth interviews and focus group, key informants includes: 1) Directors, 2) Teachers, 3) Personnel, and 4) Parent of 15 peoples, analyzing the content, and Step 3: Evaluating the development model, purposive sampling, key informants includes: 1) Directors, 2) Teachers, 3) Personnel, 4) Parent networks, and 5) Academics of 15 people, analyzed percentage, mean, standard deviation. The research was found that: 1) The current situation, overall at the high level ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.54), the desired conditions, highest level ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.42), and management models including: management towards the success and progress of the educational institution and management that promotes and supports student learning, 2) Create and development of management model, overall at the highest level ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.74), and 3) Evaluate of the used the model were found to be appropriate in the processes, feasibility, comprehensiveness, and usefulness, at the highest level ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.54)

Keywords: Development of Model, Innovative Management, Upgrade Educational Institutions, Development Student Quality, Learning Society in the 21st Century

บทนำ

การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ สังคม และมนุษย์ให้มีความเข้มแข็ง เจริญก้าวหน้า ทนต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก ปัจจุบันเป็นยุคของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ไร้พรมแดนนำความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564) โดยยึดคน เป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย การพัฒนาคน ให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ีได้รับผิดชอบต่อสังคมมีจริยธรรมและคุณภาพ และพัฒนาคนทุกช่วงวัย รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560) กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาโดยมีเจตนารมณ์ที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 ให้มีทักษะการเรียนรู้ การอ่าน ออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานและมีความรอบรู้ พัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย มีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคมเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลในการพัฒนาคนให้ประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ คือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และกลไกการวัด การติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย 2560); (อัจฉรา นิยามภา 2561) ตามแผนพัฒนาการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาทั้งคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม จึงได้กำหนดนโยบายให้มีการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพและสร้างนวัตกรรมการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้และให้บริการแก่ชุมชน สู่การเป็นโรงเรียนมีคุณภาพเพื่อสามารถพึ่งตนเองและมีสมรรถนะในการแข่งขัน และโรงเรียนยกระดับคุณภาพสูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553)

จากการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การศึกษาไทยยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและคุณภาพ โดยนักการศึกษาและนักวิชาการได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุการปฏิรูปการศึกษาของไทยที่ไม่สามารถไปถึงคุณภาพซึ่งมีสาเหตุสำคัญ ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาเป็นแบบรวมศูนย์ 2) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อการบริหารจัดการ 3) ระบบการศึกษาไม่เอื้อต่อการสร้างความรับผิดชอบ (Accountability) ทั้งในส่วนของ การทดสอบระบบประเมินผลโรงเรียนและครู และระบบการเงินเพื่อการศึกษา 4) แนวคิดวัฒนธรรมที่มีต่อระบบการศึกษาของคนไทยที่มุ่งเน้นการทดสอบแบบท่องจำ วัฒนธรรมการศึกษาเพื่อการแข่งขัน การประกวด การประเมิน รวมถึงการประเมินของสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลนำชื่อเสียงมาสู่ครู ผู้บริหาร และโรงเรียน 5) หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยีไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เด็กไทยมีชั่วโมงเรียนมาก จำนวนวิชามาก และมีสัดส่วนจำนวนชั่วโมงต่อวิชาเรียนหลัก อาจยังไม่เหมาะสม และ 6) ระบบการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ยังไม่มีการประเมิน

สมรรถนะตามวิชาชีพที่แท้จริง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (มนต์นภัส มโนการณ 2561) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาในวิชาชีพตนเองให้มีความรู้และความสามารถในการประกอบวิชาชีพทั้งด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ให้มีความก้าวหน้าทันสมัยและเท่าทันในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้การจัดการบริหารในสถานศึกษามีความคล่องตัว โดยนำเอาเทคโนโลยียุคดิจิทัลมาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดไปสู่ยังผู้เรียนที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและทักษะกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ก้าวทันโลกที่หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปในโลกยุคดิจิทัลและโลกอนาคต (สุบรรณ ลาสา และคณะ 2560) รวมทั้งต้องมีการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคมอันจะนำมาซึ่งเกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 2562)

โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก เป็นสถาบันที่ดำเนินงานอยู่ภายใต้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นโรงเรียนอนุบาลที่ได้รับการยอมรับจากและความไว้วางใจจากผู้ปกครองและชุมชน เนื่องจากการเพิ่มปริมาณของจำนวนนักเรียนมากขึ้นทุกปี จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้วางแผนเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยการขับเคลื่อนจากนโยบายไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนที่เน้นกระบวนการการมีส่วนร่วมจากบุคลากร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งมีการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ สร้างโอกาสให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและการเรียนรู้รายกลุ่ม เพื่อปลูกฝังความสามัคคี ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันและการรอคอย และกระตุ้นให้เด็กรักการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน นอกจากนี้ ยังพบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ ขาดการพัฒนาและจัดหลักสูตรเฉพาะทาง รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และด้านสื่อและอุปกรณ์มีจำกัด 3) ด้านงบประมาณ ไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง 4) ด้านการบริหารงานบุคคล ขาดการพัฒนาความรู้และทักษะที่สมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง และ 5) ด้านการบริหารทั่วไป ขาดทรัพยากรทางการศึกษา และการสนับสนุนของเครือข่ายหรือแหล่งการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทและทักษะที่สำคัญในการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สุบรรณ ลาสา และคณะ 2560) จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนให้มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง และครูให้มีมาตรฐานคุณภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และรูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัด สุราษฎร์ธานี
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัด สุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัย เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ มี 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และรูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.1 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) คือ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน 2) ครู จำนวน 8 คน 3) นักเรียน จำนวน 125 คน 4) บุคลากร/สนับสนุนทางการศึกษา จำนวน 3 คน และ 5) เครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 9 คน จำนวนทั้งหมด 146 คน (โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ ตัวแทนบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก โดยเลือกแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน 2) ครู จำนวน 8 คน 3) นักเรียน ระดับอนุบาล 3 จำนวน 9 คน 4) บุคลากร/สนับสนุนทางการศึกษา จำนวน 3 คน และ 5) เครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 9 คน จำนวนทั้งหมด 30 คน

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน 2) ครู จำนวน 3 คน 3) บุคลากร/สนับสนุนทางการศึกษา จำนวน 3 คน และ 4) เครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 3 คน จำนวนทั้งหมด 10 คน

- 1.2 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานำจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.50 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่คล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J. 1990) เท่ากับ 0.87 และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน (Checklist) และ 2) ระดับสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R. 1967) และในเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารฯ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) รูปแบบการบริหารที่มีต่อ

ความสำเร็จและความก้าวหน้าของสถานศึกษา และ 2) รูปแบบการบริหารที่มีต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3 ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย คือ ผู้วิจัยเก็บแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สถานการณ์ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ (แบบสอบถาม) และระยะที่ 2 รูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (แบบสัมภาษณ์)

1.4 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย คือ เชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์สถิติด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปเป็นภาพรวม

2. ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหาร ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม

2.1 ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) ผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน 2) ครู จำนวน 3 คน 3) บุคลากร/สนับสนุนทางการศึกษา จำนวน 3 คน และ 4) นักวิชาการ จำนวน 5 คน จำนวนทั้งหมด 15 คน

2.2 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรง ครอบคลุม ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และการใช้ภาษาของเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.50 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด 2556) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 แสดงว่าแบบประเมินความพึงพอใจ มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่คล้ายตัวอย่าง จำนวน 20 คน และประเมินระดับปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของรูปแบบฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R. 1967)

2.3 ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย คือ ผู้วิจัยเก็บแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ความเหมาะสมรูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (แบบสัมภาษณ์) และระยะที่ 2 องค์ประกอบรูปแบบฯ (สนทนากลุ่ม)

2.4 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย คือ นำข้อมูลที่ได้มาจำแนก จัดหมวดหมู่ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

3. ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการพัฒนารูปแบบนวัตกรรม

3.1 ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน 2) ครู จำนวน 3 คน 3) บุคลากร/สนับสนุนทางการศึกษา จำนวน 3 คน 4) เครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 3 คน และ 5) นักวิชาการ จำนวน 5 คน จำนวนทั้งหมด 15 คน

3.2 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินการใช้รูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรง ครอบคลุม ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และการใช้ภาษาของเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) แบบประเมินผลการใช้รูปแบบนวัตกรรมทางการบริหาร และ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R. 1967)

3.3 ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย คือ ผู้วิจัยเก็บแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ด้านประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหาร (แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม) และระยะที่ 2 ความพึงพอใจของรูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (แบบประเมิน)

3.4 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย คือ เชิงปริมาณวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพนำข้อมูลที่ได้มาจำแนก จัดหมวดหมู่ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และรูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1 สถานการณ์ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่มีต่อการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สถานการณ์ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่มีต่อการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การบริหารสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ		
1. ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน	3.79	0.54	มาก	4.84	0.42	มากที่สุด	0.358	1
2. ด้านการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ	3.75	0.82	มาก	4.80	0.42	มากที่สุด	0.355	2
3. ด้านการบริหารจัดการบุคลากร	3.61	0.55	มาก	4.62	0.50	มากที่สุด	0.324	6
4. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.75	0.40	มาก	4.77	0.61	มากที่สุด	0.359	2
5. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	3.60	0.52	มาก	4.61	0.43	มากที่สุด	0.364	7

ตารางที่ 1 สถานการณ์ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่มีต่อการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ		
6. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.74	0.50	มาก	4.75	0.52	มากที่สุด	0.364	3
7. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	3.66	0.52	มาก	4.68	0.50	มากที่สุด	0.339	5
8. ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและชุมชน	3.72	0.61	มาก	4.60	0.41	มากที่สุด	0.385	4
รวม	3.65	0.45	มาก	4.72	0.59	มากที่สุด	0.362	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ที่มีต่อการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า สภาพปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0. 0.45) และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.54) และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.42) รองลงมา คือ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.40) และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.61) และด้านการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.82) และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.42) และน้อยสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.52) และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.43)

1.2 รูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย

1. รูปแบบการบริหารที่มีต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าของสถานศึกษาสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการสร้างความรู้ 2) ด้านการบริหารสถานศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าผู้เรียนและความสำเร็จทางวิชาการสู่ความเป็นเลิศ 3) ด้านการบริหารจัดการพัฒนาความรู้แก่

บุคลากรครูผู้สอนและนักเรียน 4) ด้านการบริหารจัดการสร้างความร่วมมือแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย 5) ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 6) ด้านการบริหารจัดการสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้

2. รูปแบบการบริหารที่มีต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพัฒนาหลักสูตร สื่อ และเทคโนโลยี 2) ด้านพัฒนาผู้สอน 3) ด้านพัฒนาทักษะ 4) ด้านพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 5) ด้านพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และรักความเป็นไทย 6) ด้านพัฒนาสภาพแวดล้อม 7) ด้านพัฒนาการประเมินผล และ 8) ด้านพัฒนาความร่วมมือกับชุมชน

2. ผลการสร้างและพัฒนาแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัด สุราษฎร์ธานี

ภาพที่ 1 การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. ผลการประเมินผลการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านรูปแบบ	4.60	0.47	มากที่สุด
ด้านขั้นตอนและกระบวนการ	4.63	0.52	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ	4.60	0.59	มากที่สุด
ด้านความถูกต้องครอบคลุม	4.59	0.61	มากที่สุด
ด้านความเป็นประโยชน์	4.61	0.72	มากที่สุด
รวม	4.59	0.67	มากที่สุด

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ผลการประเมินความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านรูปแบบ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.47) 2) ด้านขั้นตอนและกระบวนการ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.52) 3) ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.59) 4) ด้านความถูกต้องครอบคลุม อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.61) และ 5) ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.72)

อภิปรายผล

จากการศึกษาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สถานการณ์ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และรูปแบบการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า สภาพปัจจุบัน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.54) สภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.42) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.54) และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.42) และรูปแบบการบริหาร ได้แก่ การบริหารที่มีต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าสถานศึกษาและการบริหารที่มีต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ญัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล ได้กล่าวว่า 1) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน 2) การบริหารงานวิชาการสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน 3) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงกับการบริหาร วิชาการสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการบริหารวิชาการสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบคือ $Y = 0.75^{**} + 0.82^{**}X$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z_y = 0.85^{**}Z_x$ จากสมการพยากรณ์แสดงให้เห็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนไป 1 หน่วยทำให้การบริหารงาน

วิชาการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เปลี่ยนไป 0.82 หน่วย ซึ่งเห็นได้ว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยีต่อการบริหารงานวิชาการ (ณัฐพงษ์ ปรีชานนท์กุล 2563)

2. การสร้างและพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหาร ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.74) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิภควัฒ์ ภูมิพงศ์คชศร ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา สิ่งสำคัญคือ ระบบในการทำงาน ซึ่งต้องประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้าเป็นองค์ประกอบแรกจะนำไปสู่การดำเนินงาน โดยครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ บุคลากรทางการศึกษา โครงสร้างองค์กร แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และวัฒนธรรมองค์กร 2) กระบวนการ ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนและออกแบบ การใช้นวัตกรรม และการประเมินผล 3) ผลผลิต ประกอบด้วย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และรูปแบบการบริหาร ทั้งนี้ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่ามีความถูกต้องระดับมากที่สุด และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน (ภูมิภควัฒ์ ภูมิพงศ์คชศร 2567)

3. ประเมินผลการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัด สุราษฎร์ธานี พบว่า และผลประเมินการใช้รูปแบบการจัดการเรียน รู้ มีความเหมาะสมในรูปแบบ ขั้นตอน กระบวนการ ความเป็นไปได้ ถูกต้องครอบคลุม และมีประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.54) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา แซ่มซ้อย ได้กล่าวไว้ว่า 1) สมรรถนะนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1.1) การมุ่งอนาคต 1.2) เครือข่ายสังคม 1.3) ความคิดสร้างสรรค์ 1.4) การบริหารโครงการ 1.5) ความรู้ด้านเนื้อหาและทักษะการปฏิบัติ และ 1.6) บุคลิกภาพส่วนบุคคล โดยมี 17 องค์ประกอบย่อย 2) แนวทางการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ประกอบด้วย ได้แก่ 2.1) ด้านการบริหารวิชาการ 2.2) ด้านการบริหารบุคคล 2.3) ด้านการบริหารงบประมาณ และ 2.4) ด้านการบริหารทั่วไป 3) นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม คือ คู่มือการบริหาร ประกอบด้วย คือ 3.1) นวัตกรรมการบริหารโรงเรียน และ 3.2) ระบบและกลไกการบริหาร ทั้งนี้ผู้บริหารและครูดำเนินการผ่านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นสมรรถนะนวัตกรรม กำหนดโครงสร้างของหลักสูตร และนำการคิดเชิงออกแบบมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน (สุกัญญา แซ่มซ้อย 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ว่า สภาพปัจจุบัน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.54) สภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.42) และรูปแบบการบริหาร ได้แก่ การบริหารที่มีต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าของสถานศึกษาและการบริหารที่มีต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหาร ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.74) และผลประเมินการใช้รูปแบบการจัดการเรียน รู้ มีความเหมาะสมในรูปแบบ ขั้นตอน กระบวนการ ความเป็นไปได้ ถูกต้องครอบคลุม และมีประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.54)

เอกสารอ้างอิง

- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ หน้า 18 - 20 (20 มีนาคม 2562).
- ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล. (2563). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2560). พื้นฐานการจัดการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ภูมิภควัฒน์ ภูมิพงศ์คชสร. (2567). การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 9(1), 91-113.
- มนต์นภัส มโนการณ. (2561). การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 19(1), 1-15.
- โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก. (2567). ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก. สุราษฎร์ธานี: ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองดอนสัก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2563). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 22(2), 193-213.

- สุบรรณ ลาสา และคณะ. (2560). แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 11(2), 120-132.
- อัจฉรา นิยมภา. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการ ศักยภาพผู้บริหารยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: วิสต้า อินเตอร์พรีนท์.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M., Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.

การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน*

THE IDEOLOGICAL MOVEMENTS OF DEMOCRATIC REGIME WITH THE KING AS HEAD OF STATE, POPULAR SOVEREIGNTY

พงษ์ศักดิ์ พัวพรพงษ์*, นิชาภัทร มุลสกา

Phongsak Poupornphong*, Nichapat Moonsapar

มูลนิธิสุริยา ฝ่ายบริหาร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Suriya Foundation Executive, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: phongsakdr@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ผ่านกลุ่มนิสิต นักศึกษา นักกิจกรรมที่เคลื่อนไหวทางการเมือง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการค้นหาค้นหาข้อมูลโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์แบบเป็นกลุ่ม และการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการ จำนวน 5 คน นักกฎหมาย จำนวน 5 คน และกลุ่มนิสิต นักศึกษา นักกิจกรรม จำนวน 30 คน วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน มีปัจจัยสภาพเศรษฐกิจขัดขวางการขับเคลื่อนความเป็นประชาธิปไตยอย่างเหนียวแน่น ความซับซ้อนของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยที่ยังไม่สมบูรณ์ การปรับตัวของสังคมที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับอุดมการณ์และกลไกของประชาธิปไตย การยอมเสียสละประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก การใช้สิทธิเสรีภาพอย่างมีขอบเขตไม่ก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การส่งเสริมการขับเคลื่อนทางความคิดมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทนคือการที่ประชาชนมีอำนาจเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่ปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชนและมีอำนาจในการตรวจสอบ และถอดถอน หากพบว่าผู้แทนที่ตนเองเลือกเข้าไปทำหน้าที่มิได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต การพัฒนาแนวคิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประชาธิปไตยคือหลักธรรมต้องขับเคลื่อนทางความคิดในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย มี 5 ประการ คือ หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน เสรีภาพบริบูรณ์ของบุคคล ความเสมอภาค หลักกฎหมาย และการปกครองจากการเลือกตั้ง

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนทางความคิด, ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข, อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

Abstract

The study on The Ideological Movements of the Democratic Regime with the King as Head of State, Popular Sovereignty, is a group of students and political activists; this is a qualitative research study. The data were searched for through documentary research and in-depth interviews. The group of informants, there were 5 academics, 5 lawyers, and 30 students and activists. The data was analyzed using content analysis techniques, synthesized data, and performed descriptive analysis. The results of the study found that promoting democratic ideas under the institution of the monarchy as the head of state, where sovereign power belongs to the people, has economic factors that firmly obstruct the promotion of democracy. The complexity of the problems related to imperfect democracy, the adjustment of the existing social culture to align with the ideology and mechanisms of democracy, and the sacrifice of the public interest as the main principle. Exercising freedom within limits without encroaching on the freedom of others, accepting different opinions, and promoting the movement of ideas aimed at creating knowledge and understanding about democracy. The main principle of representative democracy is that the people have the power to elect representatives to govern for the benefit of the people to inspect and remove the representatives they have elected if they find that they are not acting honestly. To develop a more practical democracy is a principle that must drive thought in the principles of democratic governance. There are 5 principles: sovereignty belonging to the people, complete personal freedom, equality, the rule of law, and governance by-election.

Keywords: The Ideological Movements, Democratic Regime with The King As Head of State, Popular Sovereignty

บทนำ

นับแต่วันที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับแรกให้แก่ราษฎรของท่าน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2435 เป็นต้นมา ประเทศไทยที่คนไทยทุกคนรักยังมีรัฐธรรมนูญมาแล้วถึง 18 ฉบับ ฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกำลังจะมีฉบับที่ 19 และฉบับต่อ ๆ ไป การมีรัฐธรรมนูญมากมายหลายฉบับทั้งที่เกิดจากการยึดอำนาจรัฐ และที่ไม่ได้เกิดจากการยึดอำนาจต่างดูเสมือนว่าเพื่อให้การปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขดียิ่งขึ้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยความคิดของกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่เข้าใจว่าเป็นตัวแทนของมหาชนคนไทย เพื่อให้อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนโดยแท้จริงหรือไม่ก็ตาม ยึดถือประโยชน์มหาชนโดยแท้จริงหรือไม่ก็ตาม ล้วนแต่ก่อให้เกิดคำถามว่าเพื่อประโยชน์มหาชนจริงหรือไม่ เป็นเพียงการกระทำให้ประชาชนเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชนตามความหมายของคำว่าประชาธิปไตย (ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล, 2555) โดยหลัก

ประชาธิปไตยแม้ว่าอำนาจอธิปไตยนั้น ประชาชนจะมอบให้แก่ผู้แทนของตนไปเป็นผู้ปกครองแล้วก็ตาม แต่แท้จริงยังมีประชาชนเป็นเจ้าของอยู่เสมอดังนั้น หากเมื่อใดมีการใช้อำนาจอธิปไตยที่มอบให้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชนแล้ว ประชาชนก็ย่อมมีความชอบธรรม ที่จะระงับยับยั้ง การใช้อำนาจและทวงอำนาจนั้นคืนมา (เชษฐา ทองยิ่ง, 2564) รัฐธรรมนูญที่ดีมีความเป็นประชาธิปไตย จึงจะต้องมีหลักประกันเสรีภาพของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ ต้องกำหนดให้ประชาชนมีกลไกหรือเครื่องมือที่จะระงับยับยั้ง หรือทวงอำนาจอธิปไตยของตนคืนมาได้ ทั้งนี้การปกครองตามอำนาจอธิปไตย เป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ ในแต่ละระบอบการปกครองนั้น ผู้ถืออำนาจอธิปไตยของรัฐจะแตกต่างกันไป ในระบอบประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตยถือว่าเป็นของปวงชน โดยยึดเอาเสียงส่วนใหญ่เป็นมติร่วม ในระบอบอภิชนาธิปไตยหรือคณาธิปไตย (โอกาส เทพละกล, 2565) อำนาจอธิปไตยจะถูกแบ่งออกเป็นทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบด้วย 1) อำนาจบริหาร อำนาจในการบริหารนั้นคือ อำนาจของผู้บริหาร ตัวอย่างเช่น นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ผู้ซึ่งใช้อำนาจนั้น ในการบริหาร และการจัดการให้บ้านเมืองดำเนินไปอย่างสงบสุข 2) อำนาจนิติบัญญัตินั้นคือ อำนาจของรัฐสภา ผู้ใช้อำนาจนี้ในการออกกฎหมาย และมีอำนาจในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และ 3) อำนาจตุลาการนั้นคือ อำนาจของศาล ผู้ซึ่งทรงสิทธิ์ในการใช้อำนาจอธิปไตย เพื่อพิจารณาอรรถคดีต่าง ๆ และออกคำสั่งในการบังคับโทษให้เกิดแก่ผู้กระทำความผิดการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วนเช่นนี้ เป็นหลักการที่สำคัญในเรื่องของการแบ่งแยกอำนาจในการปกครอง ออกเป็นการบริหาร การออกกฎหมาย และการพิจารณาตัดสินคดี แต่อย่างไรก็ตาม อำนาจอธิปไตยที่แสดงออกมาทั้ง 3 ประการนั้น ล้วนมีแก่นแท้ หรือเนื้อหาเดียวกัน อันว่าด้วยอำนาจในการปกครองสูงสุด ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมแห่งความชอบธรรมในการปกครองประเทศทั้งปวง (ถาปกรณ กำนิตศิริ, 2564) หลักประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งหรือมีผู้แทนจะมีหลักเกณฑ์ขั้นต่ำ 3 ประการ คือ ผู้ปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใต้ปกครอง ผู้ใต้ปกครองจะต้องมีสิทธิเปลี่ยนตัวผู้ปกครองได้เป็นครั้งคราว สิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐานของประชาชนจะต้องได้รับการคุ้มครอง อย่างไรก็ตามมีข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า การร่างและจัดทำรัฐธรรมนูญสำหรับใช้ปกครองประเทศนั้นมี ข้อจำกัดอยู่ภายใต้เงื่อนไขของสภาพการณ์ในสังคมและเจตนารมณ์ของประชาชน ณ ห้วงเวลานั้น ๆ อีกทั้งยังเป็นไปตามอวัสัย ค่านิยมและความเชื่อของกลุ่มผู้ร่างรัฐธรรมนูญอีกด้วย (นฤตม แป้นเจริญ, 2568)

สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ กรณี พฤติกรรมประชาธิปไตยของคนไทย ณ วันที่ จำนวนทั้งสิ้น 1,026 คน (สำรวจทางออนไลน์) ระหว่างวันที่ 19 - 22 มิถุนายน 2566 พบว่า ประชาชนคิดว่าตนเองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยระดับมาก ร้อยละ 50.78 โดยมองว่าประเทศไทย ณ วันนี้ มีความเป็นประชาธิปไตยระดับปานกลาง ร้อยละ 48.54 ทั้งนี้เห็นว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยแสดงออกได้ โดยการเคารพในสิทธิ หน้าที่ และความเห็นของผู้อื่น ร้อยละ 92.69 ความสำคัญของพฤติกรรมประชาธิปไตยทำให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนความเห็น มุมมอง และยอมรับความแตกต่างระหว่างกัน ร้อยละ 75.29 อุปสรรคของการมีพฤติกรรมประชาธิปไตย คือ การถูกแทรกแซง ควบคุมอำนาจ ละเมิดสิทธิเสรีภาพ ร้อยละ 70.57 ส่วนการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง ร้อยละ 72.27 จากผลการสำรวจสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความตระหนักรู้ในพฤติกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น เห็นความสำคัญของส่วนรวมโดยมองว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยไม่ใช่เพียงแค่การออกไปเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเคารพในสิทธิ หน้าที่ และความเห็นของผู้อื่นด้วย ทั้งนี้แม้ประชาชนจะเห็นความสำคัญของประชาธิปไตย

มากเพียงใด แต่หากถูกควบคุม ละเมิดสิทธิเสรีภาพ ก็ยังไม่สามารถไปถึงจุดที่เรียกว่า “มีความเป็นประชาธิปไตย” ได้อยู่ดี (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2566) แม้ว่าจะมีความตระหนักมากขึ้น แต่ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยไทย ส่วนหนึ่งยังคงมาจากระบบคิดและวิธีการมองประชาธิปไตย ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคขั้นพื้นฐานมาก เมื่อระบบคิดและวิธีการมองปัญหา ไม่เป็นจริง ย่อมเป็นไปได้ที่จะให้หนทางแก้ไขปัญหานั้นเป็นจริง ดังนั้นการแก้ไขเพื่อให้เกิดประชาธิปไตยในประเทศไทยอย่างเป็นจริง จะต้องแก้ที่ระบบคิดและวิธีการมองประชาธิปไตยเป็นเบื้องต้น การที่ประชาชนมีความเป็นเจ้าของและแสดงสิทธิอำนาจอธิปไตยของตนอย่างสมบูรณ์มากขึ้น นอกเหนือจากการใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อมอบอำนาจอธิปไตยแก่ผู้แทนของตน การมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการเมืองภาคประชาชนเช่นนี้โดยหลักประชาธิปไตยแล้วการเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองต่าง ๆ ต้องอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของประชาชนมีอิสระในการเลือกในการ ทำหรือไม่ทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ “การเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะโดยตรง โดยไม่ผ่านตัวแทนของพรรคการเมืองหรือหน่วยงานราชการใน 3 แนวทางได้แก่ การริเริ่มกฎหมาย การลงประชามติ และการถอดถอน (ประเวศ วะสี, 2561) บทบาทการเมืองภาคประชาชนจึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองซึ่งย้ำแนวคิดที่ว่าเมืองไม่ใช่แค่เลือกตั้ง “การเมืองภาคประชาชนนั้นมีสิ่งพื้นฐานหรือเงื่อนไขอยู่สองประการคือจะต้องมีการดำรงอยู่ของพื้นที่สาธารณะในการแสดงความคิดเห็นอย่าง เสรีเช่นเสรีภาพของสื่อมวลชน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของปัจเจกหรือกลุ่มคณะและจะต้องมีการยอมรับ กฎหมายถึงสิทธิในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนทุกกลุ่มที่กระทำโดยสันติไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการชุมนุมหรือการปฏิเสศคำสั่งของรัฐ (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2557) สังคมจะเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นได้ย่อมต้องมีระเบียบวินัย และผู้นำของสังคมเป็นหลักในการปกครอง ผู้นำสังคมนระดับประเทศ โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตย ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของประธานาธิบดี หรือพระมหากษัตริย์สำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่การใช้พระราชอำนาจด้านนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ทรงมิได้ใช้พระราชอำนาจเหล่านั้น ด้วยพระองค์เอง แต่มีองค์การหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบต่าง ๆ กันไป พระราชอำนาจทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นฐานะประมุขของรัฐ หรือในฐานะอื่น ได้ถูกกำหนดไว้โดยชัดแจ้งแล้วในรัฐธรรมนูญ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2475)

ดังนั้นการขับเคลื่อนทางความคิดของประชาชนต่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนถูกกละเลย ผลที่ตามมาคือประชาธิปไตยและการเมืองไทยตกอยู่ในสภาพไร้ทิศทาง เป้าหมายการสนองตอบความต้องการของประชาชน ผลประโยชน์ของประเทศชาติ ที่อำนาจต้องเป็นของปวงชนโดยแท้จริง ขณะนี้กลับมีคำถามว่า ใครคือประชาชน ถ้าคนไทยทุกคนคือประชาชนอย่างนั้นหมายความว่าประชาธิปไตยจะต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์ของคนไทยทุก ๆ คน การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืน ต้องพัฒนาวิถีแนวความคิดให้ประชาชนมีจิตสำนึกแบบประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งเกิดจากความรู้สึกของคนในสังคมว่า ตนเป็นเจ้าของประเทศและประเทศเป็นของทุกคนจรรโลงให้ประชาธิปไตยดำเนินไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการค้นหาข้อมูลโดย

ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ประกอบด้วยเอกสารวิชาการเพื่อสร้างการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสนทนากลุ่ม จากผู้ที่มีความรู้ ความสนใจ และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน เพื่อหาความรู้ที่เหมาะสมมาสังเคราะห์ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญ มุ่งเน้นการสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ นักวิชาการ นักกฎหมาย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกจากบทบาททางด้านการเมืองเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

2. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เป็นแบบที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เป็นการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มนิสิตนักศึกษา นักกิจกรรม โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกจากบทบาททางด้านการเมือง และนักกิจกรรมที่เคลื่อนไหวทางการเมืองโดยมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูล จากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหรือสร้างแบบ สัมภาษณ์เชิงลึก แบบการสนทนากลุ่ม รวมถึงเพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในส่วนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็น สำคัญตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ประเภทการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยจะพูดคุยอย่างไม่

เป็นทางการ การถามซ้ำ หรือให้ยกตัวอย่างโดยอาศัยแนวคำถามที่สร้างขึ้น และใช้คำถามย่อย เพื่อเจาะลึกข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลบอกเล่าประสบการณ์ของตนอย่างลึกซึ้งและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ระยะเวลาในการให้สัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ผู้วิจัยดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อให้ได้องค์ความรู้เป็นทางเลือกในการพัฒนาการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจะนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่ม ดำเนินการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและถอดบทเรียน ด้วยการแปลข้อมูลพร้อมให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ให้ได้ผลเป็นเชิงประจักษ์และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในวงกว้าง มุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

การขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ในความรับรู้ของสังคมไทย ประชาธิปไตยมีสองแบบหนึ่ง แบบอังกฤษที่ยังคงรักษาสถาบันภาพของกษัตริย์ไว้ กระบวนการของอังกฤษผ่านการต่อสู้ยาวนาน 700 - 800 ปีกว่าสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นอำนาจที่สำคัญที่สุด แต่ก็ยังมีสถาบันกษัตริย์เป็น Head of State (ประมุขแห่งรัฐ) ในขณะที่การปฏิวัติอเมริกาและต่อมาคือปฏิวัติฝรั่งเศส ได้สร้างประชาธิปไตยเป็นแบบสาธารณรัฐที่มีประมุขจากการเลือกตั้ง ดังนั้นชุดความรู้ประชาธิปไตยในสังคมไทยจึงมีว่า จะเป็นประชาธิปไตยแบบอังกฤษหรืออเมริกา เพราะสังคมไทยมีความสืบเนื่องของสถาบันกษัตริย์มานาน กลุ่มผู้นำที่ต้องการเปลี่ยนแปลงจึงต้องตระหนักเสมอว่าถ้าการที่จะล้มเลิกสถาบันบางสถาบันลงอาจส่งผลถึงความวุ่นวายทางสังคมการเมืองได้ เราจะเห็นว่ากรณีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจคือของฝรั่งเศสที่อีกร้อยปีถึงจะลงตัวเพราะมีการต่อสู้ ดึงไปดึงมาตลอดเวลา หลักการของประชาธิปไตยถือว่าการปกครองเป็นของประชาชน จึงถือว่าประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของระบบและผูกพันต่อระบอบการปกครองและมีหน้าที่ต้องรักษาประชาธิปไตยให้ยืนยาว เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง การปกครองตามหลักการที่ว่าเป็นการปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชนจึงถือว่าเป้าหมายหรือนโยบายในการบริหารประเทศจะต้องมุ่งประโยชน์แก่คนส่วนมาก

หลักในการตัดสินใจปัญหาและการปกครองประเทศ ประชาชนมีความเท่าเทียมกัน และมีสิทธิเสรีภาพทุกอย่างตามกฎหมาย รัฐบาลอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนทั้งในทางตรง ได้แก่การลงเสียงประชามติและทางอ้อมโดยผ่านสภาผู้แทนราษฎร อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งถือว่าเป็น

องค์ประกอบที่สำคัญของการปกครองของรัฐที่มีอิสระ เสรีภาพ และมีความเป็นเอกราช มีอำนาจในการบริหารราชการ ทั้งกิจการภายในและภายนอกประเทศได้อย่างเต็มที่ โดยแยกเป็น 3 ลักษณะ คือ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายความว่าของประชาชนของรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ระบุว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งหมายความว่าในทางการเมืองประชาชนมีอำนาจสูงสุด แต่การใช้อำนาจทางกฎหมายต้องใช้อำนาจของสถาบันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลที่พิพากษา อรรถคดีตามกฎหมายที่บัญญัติไว้แล้วในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ และตามขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น ดังนั้นองค์ประกอบของผู้ใช้อำนาจก็จะต้องมีสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันนิติบัญญัติ สถาบันบริหาร และสถาบันตุลาการ อำนาจอธิปไตยตามกฎหมายไม่ได้อยู่ที่รัฐสภาเท่านั้น แต่แยกกันอยู่ใน 3 สถาบัน การใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วน และให้ม็องคร 3 ฝ่ายเป็นผู้รับผิดชอบ ในแต่ละส่วนนี้ เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยที่ไม่ต้องการให้มีการรวมอำนาจ แต่ต้องการให้ถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งกันและกัน เพราะหากองค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจมากกว่าหนึ่งส่วนแล้ว อาจเป็นช่องว่างให้เกิดการใช้อำนาจแบบเผด็จการได้ การแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของส่วนรวมดังกล่าวอยู่ที่ปัจเจกชนแต่ละคนได้รับการปรึกษา กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การตัดสินใจทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยแล้วจะต้องมีการปรึกษาหารือและสอบถามพลเมืองของรัฐ ดังนั้นแนวความคิดประชาธิปไตยทางตรงจึงเกิดขึ้น ณ.ตรงนี้ ประชาชนจึงเป็นผู้ทรงสิทธิหรือเจ้าของสิทธิในอำนาจอธิปไตย การแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของสิทธิดังกล่าวก็เช่น การลงประชามติโดยประชาชน การถอดถอนผู้แทนราษฎรโดยประชาชน ในตัวอย่างดังกล่าวเป็นการแสดงออกซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงจากประชาชน รัฐธรรมนูญของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขส่วนใหญ่ใช้ถ้อยคำอำนาจอธิปไตยมาจากประชาชน ประเทศไทยเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี 2475 ปรัชญารากฐานที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยคือ ธรรมชาติของมนุษย์ (Human Nature) มนุษย์โดยธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นผู้มีเหตุผล เสรีภาพของมนุษย์ (Liberty) ถือว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับเสรีภาพภายใต้สัญญาประชาคมตามแนวคิดของรุสโซ ผู้ทรงอำนาจอธิปไตย คือประชาชนที่มารวมตัวกัน ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ (Equality) มนุษย์ มีความสามารถที่แตกต่างกันแต่โดยธรรมชาติมนุษย์มีความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะมีชีวิตที่ดี ในสังคมและอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) หลักการของการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้แก่หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักเสียงข้างมาก และหลักกฎหมาย และรูปแบบการเมืองประชาธิปไตยประเทศไทยได้เลือกรูปแบบการควบอำนาจ (Fusion of Power) หรือโดยทั่วไปเรียกว่าระบบรัฐสภา (Parliamentary System) เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาจากประเทศอังกฤษ โดยที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและเป็นสัตว์การเมือง “ไม่ว่าคุณจะทำอะไรก็เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่ แต่การเมืองจะเกี่ยวข้องกับชีวิตคุณอย่างแน่นอน” นั่นก็คือการเมืองจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตการดำรงชีวิตทุกด้านทุกมิติ เศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การเมืองจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม

การขับเคลื่อนทางความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยยังมีปัญหาอยู่มากมายทั้งปัญหาเชิงระบบ เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบ สถาบันรัฐสภา พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น และ

ปัญหาคนทางการเมืองซึ่งเกิดจากการหล่อหลอมทางสังคมการเมืองไทย ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ ทักษะ ค่านิยมที่เป็นแนวโน้มของการรับรู้ อารมณ์ ความรู้ และการประเมินคุณค่า ส่งผลต่อพฤติกรรมที่มีต่อ ระบบการเมือง ก่อตัวสะสมเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เอื้อและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่มี รากฐานมาจากกลุ่มประเทศตะวันตก ส่งผลต่อรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ก่อผลให้ได้ลักษณะ การเมืองที่ไม่พึงประสงค์เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ เช่น การใช้เงินเป็นใหญ่ การผูกขาดอำนาจทางการเมืองโดยคนจำนวนน้อย คนที่มีความสามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้ยาก การทุจริต ประพฤติมิชอบ เติบโตการโดยระบบรัฐสภา การต่อสู้ขัดแย้งเรื้อรังและความไร้เสถียรภาพทางการเมืองการบริหาร และทางนิติบัญญัติ และขาดสถานะผู้นำทางการเมือง นับวันปัญหาการใช้เงินเป็นใหญ่มีความรุนแรงมากขึ้นจน กลายเป็นการเมืองเงินตราหรือธนาคาธิปไตย (Money Politic) จนนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรงอย่างไม่เคยปรากฏ มาก่อน ท่ามกลางบริบทสังคมโลกทุนนิยมที่ไร้พรมแดน การแก้ปัญหาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ดูเสมือนว่าจะ เน้นหนักไปที่การแก้ปัญหาเชิงระบบโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็แก้ และพัฒนาได้ระดับหนึ่ง แต่ปัญหารากฐานการ พัฒนาประเทศที่เกิดความเหลื่อมล้ำ ไม่เป็นธรรม ที่นอกจากไม่ได้รับการแก้ไขแล้ว ซ้ำร้ายจะมีมากขึ้นทุกขณะ การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการประชาธิปไตยที่สำคัญที่สุด คือการเมืองภาคประชาชนหรือการเมืองภาค พลเมืองทั้งที่ไม่เข้าใจและเข้าใจไม่ตรงกันที่ส่งผลต่อปัญหาความขัดแย้งรุนแรง จนสังคมเรียกร้องการปรองดอง สมานฉันท์ สงบสุข และยั่งยืนของการเมืองทุกระดับ ทำอย่างไรให้คนไทยโดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น อันหมายถึงการ ปกครองท้องถิ่นที่เป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตยระดับชาติ มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ถูกต้องสอดคล้องกับ วัฒนธรรมประชาธิปไตยซึ่งหมายถึงการหล่อหลอมมาตั้งแต่ความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะและพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม เอื้อต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทาง การเมือง และเข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนาทางการเมืองจึงต้องมีลักษณะรูปแบบและยุทธศาสตร์ ที่ถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพโดยเฉพาะองค์ความรู้ด้านการสร้างวัฒนธรรมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกเหนือจาก การมุ่งพัฒนาที่มุ่งเน้นไปที่ระบบมากเกินไปจนลิดรอนพัฒนาคนทางการเมืองที่ต้องควบคู่กันไป

อภิปรายผล

การขับเคลื่อนทางความคิดประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของ ปวงชน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยของคนไทยทั่วไปนั้นยังจำกัดมาก หลักการสำคัญของ ระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทนคือการที่ประชาชนมีอำนาจเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่ปกครองเพื่อประโยชน์ของ ประชาชนและมีอำนาจในการตรวจสอบและถ่วงดุล หากพบว่า ผู้แทนที่ตนเองเลือกเข้าไปทำหน้าที่มิได้ปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความสุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ เมษินทรีย์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง ระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตอบโจทย์ประเทศไทยในโลกศตวรรษที่ 21 หรือไม่อย่างไร พบว่า ประเทศไทย กำลังอยู่อยู่ในภาวะเสี่ยง โดยต้องเผชิญกับความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรง วิกฤติซ้ำซาก และขีดความสามารถที่ เสื่อมถอย โดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะก่อให้เกิดความเป็น “ปกติสุข” และ “ประโยชน์สุข” กับประชาชน ต่อเมื่อมีความสมดุลใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์ รวมใจของคนในชาติ 2) มีรัฐที่นำเชื่อถือ และ 3) มีพลเมืองที่ร่วมกันรับผิดชอบ โดยทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ เชื่อมโยง

สัมพันธ์กันอย่างสนิท ความสมบูรณ์ในแต่ละองค์ประกอบย่อมส่งผลในองค์รวมทำให้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีโครงสร้างการปกครอง ที่ออกแบบไว้ให้มีการแบ่งบทบาทภารกิจที่เติมเต็มซึ่งกันและกัน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา จิตตเสถียร ที่ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางการเมืองของไทย: พบทางตันจริงหรือ ผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งทางโครงสร้างที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง อำนาจตุลาการ และอำนาจบริหารนั้น ไม่มีความยุติธรรม การทำรัฐประหารถือเป็นการขัดกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การไม่ยอมรับกฎ กติกาตามแนวทางประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้มักอ้างสิทธิ เสรีภาพ แต่ขาดการคำนึงถึงภราดรภาพ คือ ทุกคนจะต้องมีความเท่าเทียมกัน การสื่อสารและการให้ข้อมูลแก่สังคมมีการบิดเบือน (สุพัตรา จิตตเสถียร, 2563) และสอดคล้องกับหลักแนวคิดของ Almond, G. A. & Verba, S. ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองหมายถึงแบบแผนของความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคล ที่มีต่อระบบการเมืองและต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง อธิบายว่าแบบแผนของทัศนคติของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง พิจารณาได้จากความโน้มเอียง 3 ลักษณะ คือ 1) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive Orientation) เป็นความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง และส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง 2) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกความรู้ (Affective Orientation) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง และ 3) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (Evaluative Orientation) เป็นการใช้อุดมคติและการตัดสินใจในการ ให้ความเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมและปรากฏการณ์ทางการเมือง (Almond, G. A. & Verba, S., 1965) เมื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง (political socialization) ของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองนั้นจะเริ่มต้นจากการรับรู้และความเข้าใจต่อระบบการเมืองเป็นเบื้องต้น เมื่อบุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างไรต่อระบบการเมืองส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองอย่างไรแล้วจะพัฒนาต่อไปเป็นความรู้สึก ความรู้สึก ดังกล่าวอาจจะเป็นได้ทั้งความพอใจและไม่พอใจ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จากนั้นจะพัฒนาเป็นความเชื่อ และนำไปสู่การใช้อุดมคติ ในการตัดสินใจว่ามีบทบาทอย่างไร หรือไม่ต่อระบบการเมืองซึ่งเป็นผลจากการประเมินค่าของระบบการเมืองในขั้นสุดท้ายนั่นเอง และกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง ได้อธิบายสรุป ลักษณะทางวัฒนธรรมทางการเมืองไทยว่ามี ลักษณะ 1) ความยึดมั่นในตัวบุคคลมากกว่าหลักการหรือเหตุผล 2) ความยกย่องผู้ที่มีความรู้หรือมีเกียรติสูง 3) ความเคารพและคล้อยตามผู้มีวัยวุฒิสูง 4) ความนิยมเรื่องเงินคือแก้วสารพัดนึก เงินซื้อได้ทุกอย่าง และเงินคือพระเจ้า 5) ความรักความอิสระ 6) ความนิยมในอำนาจเป็นลักษณะอำนาจนิยม 7) ความเชื่อในโชคกลางของคลังและไสยศาสตร์ 8) ความนิยมการเล่นพรรคเล่นพวก 9) เฉื่อยชาและความไม่กระตือรือร้นในทางการเมือง 10) นิยมระบบเจ้านาย กับลูกน้อง 11) มีการจัดลำดับฐานะในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 12) ยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิม 13) ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกแง่ร้าย ขาดความไว้วางใจผู้อื่น และ 14) รักสงบและประนีประนอม (กระทรวงมหาดไทย, 2550)

การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นตามหลักการที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ให้สิทธิและเสรีภาพ และความเสมอภาคแก่ประชาชนโดยยึดหลักกฎหมาย ไม่ยึดหลักตัวบุคคล แต่การปกครองต้องควบคู่ไปกับการศึกษาของประชาชนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องรับผิดชอบในฐานะ

เป็นของอำนาจอธิปไตย โดยรัฐต้องสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐ และอำนาจประชาชน การเพิ่มความเข้มแข็งของสังคมบนหลักนิติธรรม และการพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตยของคนในชาติ

องค์ความรู้ใหม่

สภาพความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ ประเทศไทยปกครองด้วยรัฐธรรมนูญและมีรูปการปกครองคือ ระบบรัฐสภา (Parliamentary system) อำนาจอธิปไตยต้องเป็นของปวงชน มีหลักการปกครองอยู่ 5 ประการคือ 1) หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน 2) หลักบุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ทางความคิดและการเมือง 3) หลักความเสมอภาคทางโอกาส 4) หลักนิติธรรม และ 5) รัฐบาลจากการเลือกตั้ง แม้ว่าประเทศไทยจะได้สถาปนาหลักการปกครองทั้ง 5 ดังกล่าวในสภาวะการณ์ปัจจุบัน หรือเรียกว่าสถาปนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย หรือการปฏิวัติประชาธิปไตยให้เป็นผลสำเร็จ การสร้างการปกครองแบบประชาธิปไตยจะเป็นสิ่งที่ดี แต่ไม่ทันการณ์ เพราะไม่อาจจะพัฒนาภาพรวมของประเทศให้ทันกับประเทศที่ผ่านการปฏิวัติประชาธิปไตยไปแล้ว 40 - 50 ปี หลักการปกครองดังต่อไปนี้ เป็นหลักการปกครอง ด้วยการกระทำใด ๆ ในทางการเมืองระดับชาติ เป็นสัมพันธภาพระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และประชาชนต่อประชาชนแล้ว ให้คำนึงถึง ดังนี้ 1) หลักธรรมาธิปไตย (ถือธรรมเป็นใหญ่) 2) หลักพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ 3) หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน 4) หลักบุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ (ทางความคิดและการเมือง ไม่เลือกชนชั้นวรรณะ) 5) หลักความเสมอภาค (ประชาชนมีความเสมอภาคทางโอกาส ไม่เลือกชนชั้นวรรณะ) 6) หลักภราดรภาพ (ไม่แบ่งศาสนา, ชนชั้นวรรณะ) 7) หลักดุลยภาพ 8) หลักเอกภาพ และ 9) หลักนิติธรรม (ตามกฎหมายชาติ) หลักทั้ง 9 นี้ เป็นหลักทั่วไปปกคลุมเหตุปัจจัยอื่นทั้งหมด เป็นหลักที่ไม่ตาย มีความถาวร, เป็นอำนาจธรรมที่ใหญ่กว่าอำนาจอื่นทั้งหมด หลักทั้ง 9 มิติจึงเป็นศูนย์กลางของปวงชนทั้งแผ่นดิน ถ้าได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นหลักการปกครอง ก็จะนำไปสู่การแก้ปัญหาเหตุวิกฤตชาติได้สำเร็จ และสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอื่น ๆ ให้ลุล่วงไปเป็นลำดับ ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ได้แก่ 1) ปรับปรุงรัฐธรรมนูญ (กฎหมายหลัก) ทุกหมวด ทุกมาตราให้สอดคล้อง หรือขึ้นต่อหลักการปกครองดังกล่าว 2) จากนั้นจึงปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ประเทศไทยก็จะประเทศอริยะอย่างแท้จริง และเป็นแบบอย่างที่ดีเด่นของโลกต่อไปเมื่อพระธรรมนำการเมือง เป็นปัจจัยให้การเมืองถูกต้อง การเมืองถูกต้องเป็นปัจจัยให้การปกครองถูกต้อง การปกครองถูกต้องเป็นปัจจัยระบบเศรษฐกิจมั่งคั่ง เศรษฐกิจมั่งคั่งเป็นปัจจัยให้การดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นไปในทางกุศล สันติสุข เป็นลำดับไป หรือเป็นไปตาม กฎอัมฤตปัจจัยตา ฝ่ายบวกที่ว่า เมื่อสิ่งนี้เป็นธรรม (เหตุคือ ระบอบฯ เป็นธรรม) สิ่งนี้จึงเป็นธรรม (ผลคือ รัฐบาลปกครองอย่างเป็นธรรม) ก็จะเป็นปัจจัยให้เศรษฐกิจและสังคมเป็นธรรม เป็นลำดับไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนทางความคิดประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ต้องขับเคลื่อนจาก 1) การให้บุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ เสรีภาพ คือ สิทธิ เป็นสิทธิในการคิดและการกระทำที่ปราศจากพันธนาการ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางส่วนตัว หรือทางการเมือง สิทธิทางส่วนตัว เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการแสวงหาความสุข ฯลฯ สิทธิทางการเมือง เช่น สิทธิในการเลือกสิทธิทางการเมือง สิทธิในการ

เลือกตั้ง สิทธิในการเปลี่ยนรัฐบาล ฯลฯ การที่บุคคลใช้สิทธิโดยปราศจากพันธนาการ คือ การที่บุคคลมีเสรีภาพ บุคคลย่อมมีเสรีภาพไม่ว่าภายใต้ระบอบใด ๆ เพราะบุคคลไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยปราศจากเสรีภาพอย่างสิ้นเชิง ต่างแต่ว่าเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่ารูปใด ๆ เป็นเสรีภาพบริบูรณ์ เสรีภาพในระบอบเผด็จการไม่ว่ารูปใด ๆ เป็นเสรีภาพไม่บริบูรณ์ เช่น ในประเทศสวีเดนเป็นเสรีภาพบริบูรณ์ ในประเทศไทยเป็นเสรีภาพไม่บริบูรณ์ เพราะสวีเดนเป็นระบอบประชาธิปไตยส่วนไทยเป็นระบอบเผด็จการ ในระบอบประชาธิปไตย การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ย่อมทำให้ได้มาซึ่งแนวทางความคิดที่ดีที่สุด อันจะส่งผลให้ได้มาซึ่งนโยบายที่ดีและนำความผาสุกมาสู่คนส่วนรวม แลเป็นการให้บุคคลมีเสรีภาพ ทำให้บุคคลเกิดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ฉะนั้นในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งบุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ ประชาชนจึงมีจิตสำนึกในการรักษาระเบียบวินัยด้วยความสมัครใจ อำนาจอธิปไตยเป็นหลักคู่กับเสรีภาพ ในฐานะที่เสรีภาพขึ้นต่ออำนาจอธิปไตย เพราะผู้ปกครองยอมให้เสรีภาพอย่างเต็มที่แก่ตนเองเสมอไป ดังนั้นในระบอบเผด็จการซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของคนส่วนน้อย คนส่วนน้อยจึงมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ และในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน บุคคลทั่วไปจึงเสรีภาพบริบูรณ์

2) ความเสมอภาค เป็นหลักการปกครองอีกหลักหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยต่อจากอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน และบุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ คือ ความเท่าเทียมกันของคนทุกคน ลัทธิประชาธิปไตยยึดหลักธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์ทุกคนเมื่อเกิดมาแล้วย่อมมีความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ แต่มนุษย์แต่ละคนเมื่อเกิดมาแล้วไม่เหมือนกัน บางคนแข็งแรง บางคนอ่อนแอ บางคนฉลาดมาก บางคนฉลาดน้อย บางคนมีความสามารถ บางคนมีความสามารถน้อย บางคนมีความทะเยอทะยานมาก บางคนมีความทะเยอทะยานน้อย ดังนั้นการที่จะกำหนดให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในทุกสิ่งทุกอย่าง จึงขัดกับหลักธรรมชาติของมนุษย์และเพี้ยนผิดตามธรรมชาติของมนุษย์ระบอบประชาธิปไตยจึงกำหนดว่าเมื่อประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระของประเทศหรืออำนาจอธิปไตย ประชาชนทุกคนจึงมีความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันในการแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยความหมายโดยสาระสำคัญของความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย คือ คนทุกคนมีความเท่าเทียมกันในการแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยแบ่งออกเป็น 3 ประการคือ ความเสมอภาคในกฎหมาย (Equality before the law) ความเสมอภาคในการออกเสียง (Equality in vote) ความเสมอภาคในโอกาส (Equality in Opportunity) ในปัจจุบันประชาชนชาวไทยไม่มีความเสมอภาคกัน ทั้งในฐานะเป็นคนไทยและในฐานะที่เป็นมนุษย์ เพราะลักษณะการปกครองของไทยเป็นระบบเผด็จการ จึงจำเป็นต้องทำการปฏิวัติประชาธิปไตยให้สำเร็จโดยเร็ว เพื่อเปลี่ยนระบอบเผด็จการเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อสถาปนาระบอบประชาธิปไตยขึ้นแล้ว ประชาชนชาวไทยก็จะมีเสมอภาคกัน ในความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งจะยังผลให้มีความเสมอภาคกันในกฎหมาย ในการออกเสียงในโอกาส สมกับที่เป็นคนไทยและมนุษย์

3) หลักกฎหมาย เป็นหลักการปกครองอีกหลักหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย ต่อจากหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน บุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ และความเสมอภาค หลักกฎหมาย คือ หลักนิติธรรม ที่ได้รับรองแล้วว่าถูกต้องเป็นหลักที่ผู้ออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชน และต้องยึดถือปฏิบัติตามแม้ว่าองค์กรนิติบัญญัติ เช่น สภาผู้แทนราษฎรจะมีอำนาจออกกฎหมายมาจำกัดเสรีภาพของบุคคลได้ก็ตาม แต่กฎหมายนั้นต้องสอดคล้องกับหลักกฎหมายสย สภาผู้แทนราษฎรจะออกกฎหมายขัดต่อหลักกฎหมาย หรือ หลักนิติธรรมมิได้ และ

4) การปกครองจากการเลือกตั้งเป็นหลักการปกครองหลักสุดท้ายของระบอบประชาธิปไตย ในปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองจากการเลือกตั้ง แต่อำนาจอธิปไตยไม่ได้เป็นของปวงชน แต่เป็นของกลุ่มผลประโยชน์ผูกขาด

ฉะนั้น จึงต้องเปลี่ยนอำนาจอธิปไตยของกลุ่มผลประโยชน์ผูกขาด มาเป็นอำนาจอธิปไตยของปวงชนเสียก่อน การปกครองจากการเลือกตั้ง จึงเป็นหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ แต่หลักที่เป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตย คือ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน แม้ว่าจะมีหลักอื่น ๆ แต่ไม่มีหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนก็ไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตย ฉะนั้นจะดูว่าระบอบใดเป็นระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ ก่อนอื่นก็ต้องดูที่ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนหรือเป็นของคนส่วนน้อย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2550). พัฒนาการการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- เชษฐา ทองยิ่ง. (2564). การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร: พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ.
- ถาวรพรณ์ กำเนิดศิริ. (2564). อำนาจอธิปไตย. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/34856>
- ทวีศักดิ์ อุ่นจิตติกุล. (2555). สารัตถะประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วชิระ จำกัด.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2475). การปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- นฤดม แปนเจริญ. (2568). อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนกับการเมืองภาคประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรัฐธรรมนูญ.
- ประเวศ วะสี. (2561). (ปฏิรูปประเทศไทย) ปฏิรูปมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2566). ดุสิตโพลเผยคนไทยตระหนักรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2568 จาก <https://www.thaipost.net/politics-news/403167/>
- สุพัตรา จิตตเสถียร. (2563). การแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางการเมืองของไทย: พบทางตันจริงหรือ?. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 8(1), 28-37.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563). โลกเปลี่ยน คนปรับ: เตรียมคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโลกหลังโควิด - 19. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- เสกสรร ประเสริฐกุล. (2557). การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วิชาษา.
- โอกาส เตพลกุล. (2565). การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- Almond, G. A. & Verba, S. (1965). The civic culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations. Boston: Little Brown.

การจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5*

MODERN EDUCATIONAL MANAGEMENT IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN SCHOOLS
UNDER DEPARTMENT OF LOCAL ADMINISTRATION, LOCAL EDUCATION GROUP 5

ธัญศยา ธรรมโสภณ

Thansaya Thassopon

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Educational, Bangkokthonburi University Bangkok, Thailand

Corresponding author E-mail: t.thansaya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา องค์ประกอบของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 และ แนวทางการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 265 คน ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 จำนวน 7 คน และกลุ่มที่ 2 จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ศักยภาพบุคลากรและการบูรณาการด้านปัญญาประดิษฐ์ 2) การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณเพื่อพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ 3) หลักสูตรและการออกแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ 4) การส่งเสริมและพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา 5) โครงสร้างพื้นฐานและการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา และ 6) เครือข่ายและนวัตกรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา และแนวทางการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา ได้แก่ การสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาที่ทันสมัยและยั่งยืน มีทิศทางชัดเจน รอบด้าน ครอบคลุมทุกมิติ จัดทำหลักสูตรมีเนื้อหาครอบคลุม พัฒนาต่อยอดผ่านงานวิจัย สร้างแรงจูงใจ สนับสนุนงานวิจัยและจริยธรรม จัดหาแหล่งข้อมูล พัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

* Received 4 April 2025; Revised 22 April 2025; Accepted 25 April 2025

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์, สถานศึกษา, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5

Abstract

The objectives of this research article were: to study the components of modern educational management in artificial intelligence in schools under Department of Local Administration, Local Education Group 5, and guidelines of modern educational management in artificial intelligence in schools under Department of Local Administration, Local Education Group 5. This research was a mixed-method research. The sample consisted of 265 people, obtained by stratified random sampling, and the qualitative research informants were 2 groups of experts, Group 1 with 7 people and Group 2 with 9 people, using the purposive sampling method. The instruments used for data collection were questionnaires, interviews, and an assessment. The statistics used for data analysis included percentage, mean, Standard Deviation, content analysis, and exploratory factor analysis. The research results found that: The components of modern educational management in artificial intelligence in schools under Department of Local Administration, Local Education Group 5, were 6 components follow as: 1) Personnel Potential and Artificial Intelligence Integration, 2) Management of Resources and Budget for Artificial Intelligence Development, 3) Curriculum and Instructional Design for Artificial Intelligence Learning, 4) Promotion and Development of Artificial Intelligence Utilization in Education, 5) Infrastructure and Governance of Artificial Intelligence in Educational Institutions, and 6) Networks and Innovation in Artificial Intelligence for Educational Management; and guidelines for Modern Education Management in Artificial Intelligence consist of: Establishing a modern and sustainable educational ecosystem with a clear direction, comprehensive dimensions, and practical applicability, develop a comprehensive curriculum, enhance knowledge through research, foster motivation, support research and ethics, provide access to resources, continuously develop personnel, and establish collaborative networks to effectively elevate the quality of education.

Keyword: Modern Educational Management in Artificial Intelligence, Schools, Department of Local Administration, Local Education Group 5

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างพลิกผัน (Disruptive Technology) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้กลายเป็นเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

และเศรษฐกิจทั่วโลก การจัดการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา กำลังคนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ มนุษย์มีการนำปัญญาประดิษฐ์เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน จนกลายเป็นผู้ช่วยในการดำเนินชีวิตประจำวันและที่สำคัญ คือ มนุษย์ได้อยู่ในยุคเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์มา หลายปีแล้ว (เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ, 2562) จากบทความใน Infosysbmp.com ได้กล่าวถึงปัญญาประดิษฐ์และ ชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์เข้าสู่ระบบการศึกษาเป็นแนวโน้มสำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนา การศึกษาในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์สำหรับประเทศไทยที่จัดทำโดยสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา ที่ได้กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์ในระดับประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ซึ่งแนวโน้มและผลกระทบของการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการ การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์ไม่เพียงแต่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางเทคนิคเท่านั้น แต่ ยังต้องคำนึงถึงการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี (Holmes, W., 2020) ตามรายงานการทบทวนวรรณกรรมว่าด้วยการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเกิดระบบนิเวศที่ครบถ้วนและเชื่อมโยงแบบบูรณา การเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และ นำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของ ประชาชนภายในปี พ.ศ. 2570” ได้พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์สำหรับโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการ พัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล (วรลักษณ์ หิมะกลัส, 2566) และแนวทางการจัดการ เรียนการสอนด้านปัญญาประดิษฐ์ที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการเรียนรู้แบบปฏิบัติและการพัฒนาโครงการงาน องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์เข้าสู่ระบบการศึกษา โดยเน้นความสำคัญและเตรียมความพร้อมในเรื่องของนโยบาย บุคลากรครู ทางการศึกษา ข้อมูลและเทคโนโลยี (สุพัตรา ปากดี, 2566) สำหรับครูในการจัดการเรียนการสอนด้านปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ในห้องเรียน

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ที่นำมาใช้ในการศึกษามีศักยภาพในการปฏิรูปการเรียนรู้ และการสอนมีประโยชน์ต่อการเปลี่ยนในยุคปัจจุบันแต่ก็มีปัญหาและข้อที่ท้าทายหลายประการที่ต้องพิจารณา เช่น การขาดแคลนทรัพยากรหรือโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ซึ่ง กล่าวได้ว่า ความ เหลื่อมล้ำทางดิจิทัลอาจทำให้เกิดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างกลุ่มที่มีและไม่มีทรัพยากร (Selwyn, N., 2020) และชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงของการใช้ข้อมูลนักเรียนในระบบ AI และการขาดกฎหมายกำกับดูแลที่ชัดเจน ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน ซึ่งอาจจะเสี่ยงต่อการละเมิดความเป็นส่วนตัว (Williamson, B., 2017) ความสำคัญของการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับทั้งครูและนักเรียนอาจขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการใช้ ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพ (Holmes, W. & Tuomi, I., 2022)

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษายังมีความท้าทายหลายประการ ทั้งใน ด้านการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็น การจัดเตรียมทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม รวมถึงการ สร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับประเทศไทยการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการศึกษายังไม่ชัดเจนมากนัก ส่วนใหญ่เป็น นำไปใช้ในส่วนย่อย ๆ ของแต่ละรายวิชาหรือตามความต้องการของครูผู้สอนที่สามารถนำ ปัญญาประดิษฐ์ ไปประยุกต์ใช้ได้ เช่น การใช้ชุดโปรแกรมทางการศึกษา เช่น Google Classroom, Microsoft Teams หรือ MOOC เป็นต้น (วรลักษณ์ หิมะกลัส, 2566) ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาของ ไทยได้มีการเปิดหลักสูตรใหม่ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และปัญญาประดิษฐ์บ้างแล้วในบาง แต่การพัฒนากำลังคนด้านปัญญาประดิษฐ์ยังไม่ทันกับอุปสงค์ของกำลังคน ด้านนี้อีกมาก ทำให้ขาดแคลนกำลังคนด้านปัญญาประดิษฐ์อย่างมาก (ธนชาติ นุ่มนนท์, 2563) ซึ่งกลุ่มการศึกษา ท้องถิ่นที่ 5 มีสถานศึกษาในกำกับดูแล และให้บริการทางวิชาการของประชาชนในท้องถิ่น จัดการศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่อยู่ภายใต้กำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 4 จังหวัดด้วยกัน ได้แก่ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ที่ต้องรับกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านดิจิทัลและ นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย ทำให้สถานศึกษาบางแห่งต้องมีการพัฒนาและเตรียมพร้อมหลักสูตร ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านปัญญาประดิษฐ์และเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ก้าวหน้าในการศึกษาต่อและ การประกอบอาชีพในยุคใหม่ที่มีกลไกการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการจัดการศึกษาด้วยปัญญาประดิษฐ์ เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถในการแข่งขันและสร้างโอกาสลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้านกระบวนการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า การจัดการศึกษาที่ยังอยู่ในช่วงกำลังพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้าน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดและปฏิบัติจริงรวมถึงการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ ที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างไม่เป็นระบบ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้าน ปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 เพื่อศึกษา องค์ประกอบของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ฯ และหาแนวทางการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้าน ปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์ใน บริบทของประเทศไทย อันจะส่งผลต่อการพัฒนากำลังคนด้านปัญญาประดิษฐ์ที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความ ต้องการของประเทศในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรม ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5
2. เพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (mixed-method research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 จำนวน 837 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน ด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครสซี และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) เทียบตามสัดส่วนประชากรแต่ละโรงเรียน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เพื่อหาองค์ประกอบของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้วยปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน 2) ครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีหรือมีประสบการณ์ด้านปัญญาประดิษฐ์ จำนวน 2 คน 3) บุคลากรฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน และกลุ่ม 2 เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้วยปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา จากการประชุมกลุ่มย่อยจำนวน 9 คน มีคุณลักษณะ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านปัญญาประดิษฐ์ระดับนโยบาย 2 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 3) ครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีหรือมีประสบการณ์ด้านปัญญาประดิษฐ์ จำนวน 2 คน 4) บุคลากรฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ (1) แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ เพื่อหาองค์ประกอบ และแนวทางการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในแต่ละองค์ประกอบ (2) แบบประเมินความเหมาะสม ของแนวทางการพัฒนาพัฒนาการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา

ส่วนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ในการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.60-1.00 2) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 3) นำแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 (Cronbach, L. J., 1990) และ 4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษาผ่านแพลตฟอร์ม 2) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาโดยเน้นการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มย่อยที่ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านปัญญาประดิษฐ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 9 คน

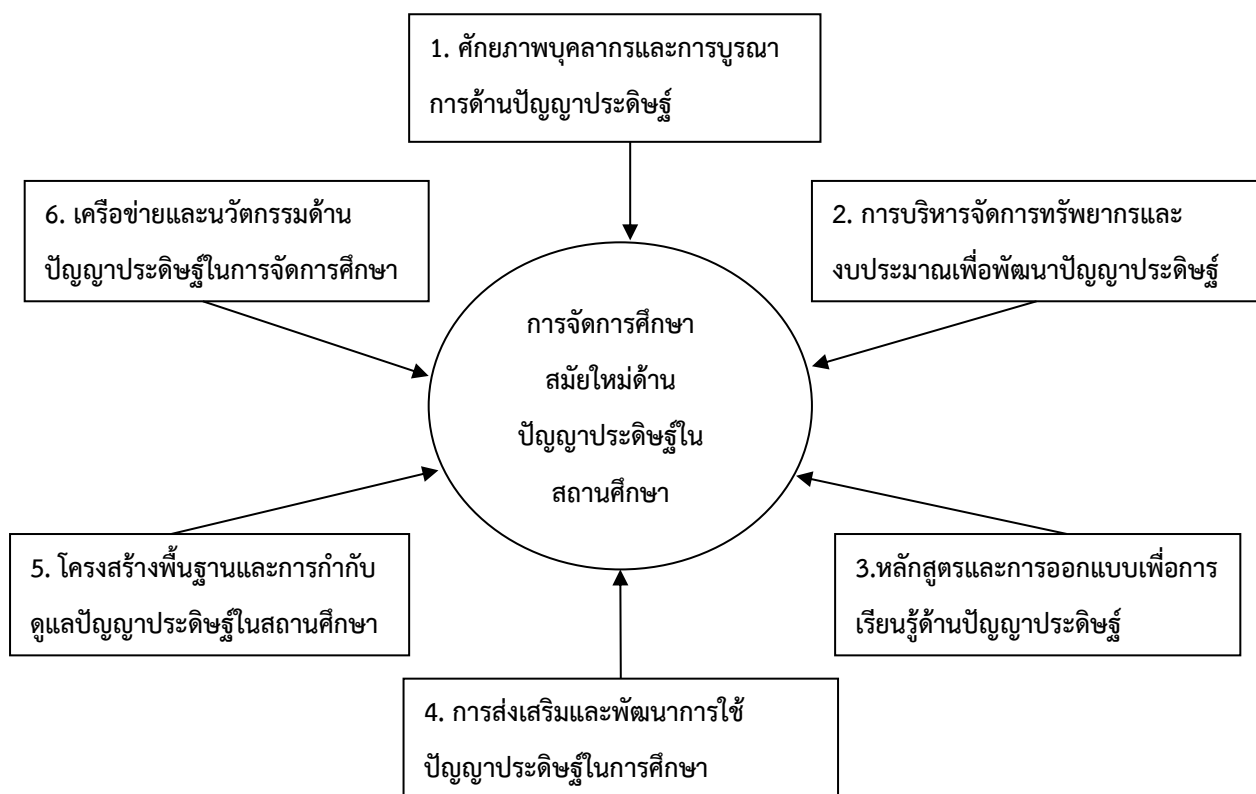
สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มที่ 2 โดยการนำองค์ประกอบที่ได้ จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อหาแนวทาง และสรุปบันทึกแนวทางการพัฒนาฯ พร้อมกับประเมินความเหมาะสมของแนวทางการ

พัฒนาการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลจากการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มี จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ศักยภาพบุคลากรและการบูรณาการด้านปัญญาประดิษฐ์ 2) การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณเพื่อพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ 3) หลักสูตรและการออกแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ 4) การส่งเสริมและพัฒนากาใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา 5) โครงสร้างพื้นฐานและการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา และ 6) เครือข่ายและนวัตกรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา

2. แนวทางการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ในแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้ 1) ให้สถานศึกษามีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีด้านปัญญาประดิษฐ์และสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาที่ทันสมัยและยั่งยืน 2) สถานศึกษามีทิศทางชัดเจน ครอบคลุมทุกมิติ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 3) หลักสูตรการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษามีความครบถ้วน ครอบคลุมทั้งการออกแบบหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์และการพัฒนาต่อยอดผ่านงานวิจัย 4) การเผยแพร่และการสร้างแรงจูงใจ

การสนับสนุนงานวิจัยและจริยธรรมการเตรียมความพร้อมรับมือความท้าทาย และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 5) การจัดหาแหล่งข้อมูล การวิเคราะห์ความเสี่ยง การกำกับดูแลด้านจริยธรรม และการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการศึกษา และ 6) การบริหารจัดการทรัพยากรด้านปัญญาประดิษฐ์อย่างคุ้มค่า การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ การกำกับดูแลจริยธรรม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ประกอบของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ศักยภาพบุคลากรและการบูรณาการด้านปัญญาประดิษฐ์ 2) การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณเพื่อพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ 3) หลักสูตรและการออกแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ 4) การส่งเสริมและพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา 5) โครงสร้างพื้นฐานและการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา และ 6) เครือข่ายและนวัตกรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ตระหนักและยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ แท่นประเสริฐกุล และคณะ ได้อธิบายไว้ว่า การจัดการระบบนิเวศน์นวัตกรรมในโรงเรียน การใช้เทคโนโลยีในระบบนิเวศทางการศึกษาตามแนวคิดใหม่เกี่ยวกับอุปสรรคและปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่นการบริหารจัดการ เงินทุน กฎระเบียบระดับชาติ ความยืดหยุ่นของหลักสูตร ความพร้อมของเทคโนโลยีสำหรับการทำงาน ความร่วมมือและโอกาสที่เพียงพอในการพัฒนาศักยภาพด้วยการอบรมให้ความรู้ (สุรัตน์ แท่นประเสริฐกุล และคณะ, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วรรณ สุพิเพชร ได้อธิบายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงสามารถเติบโตในโลกแห่งความซับซ้อนและความไม่แน่นอน ต้องคิดค้นนวัตกรรมใหม่ด้านการศึกษา อย่างเร่งด่วนเพื่อให้เกิดความรู้และนวัตกรรมที่จำเป็นในการกำหนดอนาคตที่ยั่งยืนสำหรับทุกคนในทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรูปแบบการศึกษาในทุกช่วงอายุและในทุกด้านของชีวิต โดยผ่านการศึกษาเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน ในด้านการพัฒนาความรู้ด้านทักษะ และการมีวิสัยทัศน์ของคนในสังคม เพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและยั่งยืน สร้างอนาคตที่ดีของการศึกษาเพื่อ ความสำเร็จของแต่ละบุคคลและสังคมส่วนรวม ให้เกิดความอยู่รอดและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศและ ประชาคมโลก ซึ่งเกิดจากผลของการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและมีทักษะที่ สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ในอนาคต (ทิพย์วรรณ สุพิเพชร, 2023)

แนวทางการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ตามองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบดังนี้ 1) ด้านศักยภาพบุคลากรและการบูรณาการด้านปัญญาประดิษฐ์ สถานศึกษาต้องมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีด้านปัญญาประดิษฐ์ และสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาที่ทันสมัยและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาณินทร์ อินทวิเศษ และคณะ ได้อธิบายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากเทคโนโลยีดิจิทัล รวมไปถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการจัดการ

เรียนการสอนในยุคสมัยปัจจุบันและในอนาคตนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ทราบถึงแนวทางในการปรับเปลี่ยนวิธีการ รูปแบบในการเรียนการสอน และรวมไปถึงการปรับตัวของครูผู้สอนให้เหมาะสมตามรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน และทำความเข้าใจนวัตกรรมใหม่ ๆ (ธานีรินทร์ อินทวิเศษ และคณะ, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muhammad, U. ได้อธิบายไว้ว่า ความเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาว่าเป็นความพยายามที่จะปรับปรุงนวัตกรรมให้มีความพร้อมที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (Muhammad, U., 2018) 2) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณเพื่อพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ สถานศึกษามีทิศทางชัดเจน ครอบคลุมทุกมิติ สามารถปฏิบัติได้จริง วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ช่วยในการตัดสินใจและ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ahmad, S. F. et al. ได้อธิบายไว้ว่าการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยเหลือด้านการศึกษาและการบริหารเท่านั้น แต่ยังเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานด้วย (Ahmad, S. F. et al., 2022) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ge, Z. & Hu, Y. ที่ได้อธิบายไว้ว่า รัฐบาล วิทยาลัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ และองค์กรธุรกิจต่างต้องสร้างระบบที่มีความเป็นพลวัต โดยจัดให้มีนโยบายและการสนับสนุนทางการเงินแก่องค์กรด้านอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีด้านปัญญาประดิษฐ์แทรกซึมเข้ามาในวงการศึกษา และองค์กรต่าง ๆ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพความสามารถที่ชาญฉลาดใหม่ขององค์กร และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูอีกด้วย (Ge, Z. & Hu, Y., 2020) 3) ด้านหลักสูตรและการออกแบบเพื่อการเรียนรู้ ด้านปัญญาประดิษฐ์ สถานศึกษามีหลักสูตรที่มีเนื้อหาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้วยการบูรณาการด้านปัญญาประดิษฐ์เพื่อการเรียนรู้ โดยเน้นทักษะต่างๆ ทั้งการคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาที่เป็นระบบอย่างมีวิจารณญาณที่เป็นปัจจุบันและทันสมัย นำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างสื่อตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการจัดการศึกษา พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการทำงานและผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ge, Z. & Hu, Y. ได้อธิบายไว้ว่า การใช้นวัตกรรมของปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา ต้องสร้างความเข้มแข็งของการบูรณาการวิชาการ ด้วยการออกแบบโปรแกรมการเรียนรู้ เสริมสร้างการสร้างแพลตฟอร์มสำหรับผู้เรียน สถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ จัดให้มีช่องทางในการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Ge, Z. & Hu, Y., 2020) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ming, L., et al. ที่ได้อธิบายไว้ว่า การออกแบบกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญที่ครูต้องบูรณาการปัญญาประดิษฐ์เข้ากับแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ming, L. et al., 2023) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้อธิบายไว้ว่า บทบาทสำคัญของครูผู้สอนในการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและแพร่หลายได้นั้น ต้องมีการฝึกอบรมครูให้มีความสามารถ ใช้ข้อมูลทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงวิธีการสอน เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องซึมซับและพัฒนา สมรรถนะใหม่เหล่านี้เป็นพิเศษ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) 4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา สถานศึกษามีแผนงานรองรับความท้าทายในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดและแก้ไขปัญหาการศึกษา ต้องมีแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมเกี่ยวกับกับใช้ปัญญาประดิษฐ์มีการประเมินผลความร่วมมือร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Firuz, K. et al. ได้อธิบายไว้ว่า การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในด้านการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้ส่วนบุคคล ระบบการสอนอัจฉริยะ การประเมินอัตโนมัติและการทำงาน

ร่วมกัน สามารถช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและมีสิทธิ์เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพทั่วโลกต้องมีความปลอดภัยของข้อมูลและมีความซื่อสัตย์ทางวิชาการ มีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม (Firuz, K. et al., 2023) 5) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สถานศึกษาได้มีการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีสำหรับการนำปัญญาประดิษฐ์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาทั่วถึงและตอบสนองต่อความต้องการใช้เพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Karan, B., & Angadi, G. R. ได้อธิบายไว้ว่า โรงเรียนจะต้องมีการเสริมสร้างและปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จัดให้มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่น่าเชื่อถือ ระบบของฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ ที่รองรับการใช้งานอย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์อย่างเท่าเทียมกัน (Karan, B. & Angadi, G. R., 2023)

ด้านเครือข่ายและนวัตกรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา ด้วยการระดมและแลกเปลี่ยนทรัพยากรรวมถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในการทำงานและการพัฒนานวัตกรรมทางการเรียนรู้ด้วยปัญญาประดิษฐ์ที่ทันสมัยอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ต้องมีการจัดการทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์จากยุคอนาล็อกไปสู่ยุคดิจิทัล เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งสังคมโลกและเศรษฐกิจสากล ที่ทุกประเทศต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและมีภูมิคุ้มกันอย่างมั่นคง เป็นยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ มนุษย์ต้อง ดำเนินอยู่ท่ามกลางข้อมูลข่าวสารสารสนเทศต่าง ๆ มากมาย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทำได้ง่ายและรวดเร็ว ถึงแม้แหล่งข้อมูลความรู้จะอยู่ไกลคนละซีกโลกก็ตาม การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้น การพัฒนาคนในด้านการศึกษารเรียนรู้ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเน้นการสร้างคนเพื่อให้เกิดความเจริญให้กับประเทศ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา สมใจ ได้อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการชักนำ โน้มน้าว และส่งเสริมบูรณาการเทคโนโลยีในการบริหารงานโรงเรียน และการจัดการเรียนรู้ภายใต้ความร่วมมือของ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถจัดการให้เกิดความเข้ากันได้หรือผสมกลมกลืนระหว่างเทคโนโลยีและนโยบาย (สุนันทา สมใจ, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า องค์ประกอบการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ศักยภาพบุคลากรและการบูรณาการด้านปัญญาประดิษฐ์ 2) การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณเพื่อพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ 3) หลักสูตรและการออกแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ 4) การส่งเสริมและพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา 5) โครงสร้างพื้นฐานและการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา และ 6) เครือข่ายและนวัตกรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา และแนวทางในการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ประกอบด้วย

การสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาที่ทันสมัยและยั่งยืน กำหนดนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์ที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกมิติ จัดทำหลักสูตรที่บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ที่ชัดเจน ครบถ้วน พัฒนาต่อยอดนวัตกรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ผ่านงานวิจัย สร้างแรงจูงใจ สนับสนุนงานวิจัยและจริยธรรม จัดหาแหล่งข้อมูล พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) หน่วยงานต้นสังกัดประกอบด้วย อบจ. เทศบาล และอบต. ควรศึกษาวางแผนเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด และ 2) ผู้บริหารควรมีการวางแผนในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา 6 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 2.1) ศักยภาพบุคลากรและการบูรณาการด้านปัญญาประดิษฐ์ 2.2) การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณเพื่อพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ 2.3) หลักสูตรและการออกแบบเพื่อการเรียนรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ 2.4) การส่งเสริมและพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา 2.5) โครงสร้างพื้นฐานและการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา และ 2.6) เครือข่ายและนวัตกรรมด้านปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการศึกษา 3) ควรศึกษาเรื่องดังต่อไปนี้ 3.1) ผลกระทบของการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 3.2) ศึกษาการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์กับบริบทอื่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และ 3) ศึกษาการจัดการศึกษาสมัยใหม่ด้านปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งผลประสิทธิผลโรงเรียนเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์วรรณ สุพิเพชร. (2023). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาในอนาคต. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 2(3), 471-480.
- ธนาชาติ นุ่มนนท์. (2563). เมื่อ 'เอไอ' กลายเป็นเรื่องง่าย ถึงเวลาที่ต้อง 'พัฒนาคน'. กรุงเทพธุรกิจ. เรียกใช้เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/651567>
- ธานินทร์ อินทวิเศษ และคณะ. (2562). เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล. Humanities, Social Sciences, and Arts, Veridian E-Journal Silpakorn University, 6(11), 478-494.
- วรลักษณ์ หิมะกลัส. (2566). การทบทวนวรรณกรรมว่าด้วยการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2562). เทคโนโลยีที่ทรงอิทธิพล. แนวหน้า. เรียกใช้เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.naewna.com/politic/386922>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). Ai เพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: พรักหวาน กราฟฟิค.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- สุนันทา สมใจ. (2561). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12(1), 350-363.
- สุพัตรา ปากดี. (2566). แนวทางการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุรัตน์ แทนประเสริฐกุล และคณะ. (2565). ระบบนิเวศน์นวัตกรรมในโรงเรียนที่มุ่งพัฒนานักเรียนนวัตกรรม. วารสารรัชต์ภาคย์, 46(5), 147-161.
- Ahmad, S. F. et al. (2022). Academic and Administrative Role of Artificial Intelligence in Education. Sustainability, 14(3), 1101.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Firuz, K. et al. (2023). New Era of Artificial Intelligence in Education: Towards a Sustainable Multifaceted Revolution. Sustainability: 15(16), 1-27.
- Ge, Z. & Hu, Y. (2020). Innovative application of artificial intelligence (AI) in the management of higher education and teaching. Journal of Physics: Conference Series, 1533(3), 032089
- Holmes, W. & Tuomi, I. (2022). State of the art and practice in AI in education. European Journal of Education, 57(4), 542-570.
- Karan, B. & Angadi, G. R. (2023). Artificial Intelligence Integration into School Education: A Review of Indian and Foreign Perspectives. Millennial Asia, 16(1), 173-199.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Journal Education and Psychological Measurement, 30(3), 608-609.
- Ming, L. et al. (2023). Future of education in the era of generative artificial intelligence: Consensus among Chinese scholars on applications of Chat GPT in schools. Future in Educational Research, 1(1), 72-101.
- Muhammad, U. (2018). Innovation Leadership in Improving the Quality of Education. Retrieved February 20, 2568, from https://iaeme.com/MasterAdmin/Journal_20uploads/IJMET/VOLUME_9_ISSUE_7/IJMET_09_07_139.pdf
- Selwyn, N. (2020). Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education. Cambridge: Polity Press.
- Williamson, B. (2017). Big Data in Education: The Digital Future of Learning, Policy and Practice. London: SAGE Publications.
- Holmes, W. (2020). Artificial intelligence in education. In Encyclopedia of Education and Information Technologies (pp. 88-103). Cham: Springer International Publishing.

การจัดการปริมาณธุรกรรมอนุพันธ์ทางการเงินในช่วงปี 2563-2566: กรณีศึกษาการดำเนินงาน Back Office ของผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS ในธนาคารพาณิชย์*

MANAGEMENT OF FINANCIAL DERIVATIVE TRANSACTION VOLUMES DURING 2020-2023: A CASE STUDY OF IRS AND CCS BACK OFFICE OPERATIONS IN COMMERCIAL BANKS

เทียนวรรณ เชนจบ*, รินรดา แสงบัว

Thianwan Chenchob*, Rinrada Sangbua

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, University of the Thai Chamber of Commerce, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: thianwan_tc@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวทางการแก้ไขเพื่อลดผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงาน back office ในธนาคารพาณิชย์ช่วงปี 2563 - 2566 ของผลิตภัณฑ์ Interest Rate Swaps (IRS) และ Cross Currency Swaps (CCS) เพื่อลดข้อผิดพลาดและความล่าช้าในการดำเนินงาน โดยทำการการสัมภาษณ์บุคลากรในทีมอนุพันธ์ทางการเงิน IRS/CCS จำนวน 3 คน คือ Assistant Vice President จำนวน 1 คน, ผู้อำนวยการพิเศษ จำนวน 1 คน, พนักงานพิธีการต่างประเทศอาวุโส จำนวน 1 คน และผลการวิจัยชี้ให้เห็นปัญหา 1) การแยกทีมงานกระจายตามไซตงานต่างๆ ส่งผลให้กำลังคนลดลงและภาระงานที่สำนักงานหลักเพิ่มขึ้น 2) ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีในการ Work from Home โดยเฉพาะกับพนักงานที่มีอายุมาก 3) ความยุ่งยากในการยืนยันและตรวจสอบธุรกรรม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง (THOR/SOFR) 4) ความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการจัดทำเอกสารตามมาตรฐาน ISDA ระหว่างการแพร่ระบาด COVID-19 5) การอัปเดตระบบการทำงานและเทคโนโลยีในช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เช่น การปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประมวลผลธุรกรรม ซึ่งช่วยลดเวลาที่ใช้ในการดำเนินการและลดความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น, การจัดทำคู่มือและอบรมทักษะด้านเทคโนโลยี, จัดทำคู่มือ และจัดอบรมพนักงานเพื่อให้มีความเข้าใจในวิธีการคำนวณดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่, พัฒนา Workflow สำหรับการจัดทำเอกสาร เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินการ และการวางแผนการอัปเดตระบบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผลการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยแก้ปัญหาในปัจจุบัน แต่ยังสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการธุรกรรมทางการเงินของธนาคารในอนาคต โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

คำสำคัญ: หน่วยงานปฏิบัติการสนับสนุน, ธนาคาร, ธุรกิจแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย, ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินต้น และดอกเบี้ย

Abstract

This research analyzes problems and proposes solutions to mitigate the impact on the operational processes of the Back Office in a commercial bank during 2020-2023 for Interest Rate Swaps (IRS) and Cross Currency Swaps (CCS) products. The objective is to reduce errors and delays in operations. The study involves interviews with three financial derivatives team members specializing in IRS/CCS: one Assistant Vice President, one Senior Specialist, and one Senior Foreign Operations Officer. The research findings highlight five key issues 1) The dispersion of teams across different locations resulted in workforce reductions and increased workload at the main office 2) Technological limitations in remote work (Work from Home), especially for older employees 3) Complexities in transaction confirmation and verification due to changes in reference interest rates (THOR/SOFR) 4) Delays and errors in preparing ISDA-compliant documentation during the COVID-19 pandemic 5) Challenges in upgrading operational systems and technology amid rapid changes To address these issues, several process improvement strategies are proposed, including: Enhancing workflow processes to increase transaction processing efficiency, reducing processing time and potential errors, Developing training programs and manuals to improve employees' technological skills, Creating guidelines and conducting training sessions to help employees understand the calculation methods for new reference interest rates, Developing a structured workflow for document preparation to expedite processing, Implementing both short-term and long-term system upgrade plans. The findings of this study not only help resolve current challenges but also serve as a foundation for improving financial transaction management in the future, particularly in response to economic and technological changes.

Keyword: Back Office, Bank, Interest Rate Swaps, Cross Currency Swaps

บทนำ

หน่วยงาน Back Office เปรียบเสมือน “กลไกเบื้องหลัง” ที่ขับเคลื่อนความถูกต้อง ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารหรือสถาบันการเงิน แม้จะไม่เผชิญหน้ากับลูกค้าโดยตรง แต่ผลของการดำเนินงานของ Back Office ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความน่าเชื่อถือขององค์กร และความพึงพอใจของลูกค้า โดยหน่วยงาน Back Office มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบความถูกต้องของธุรกรรม

ทางการเงินที่เกิดจาก Front Office ให้มีการบันทึกข้อมูลอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสอดคล้องกับมาตรฐานบัญชีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในองค์กร

ในปัจจุบันที่ระบบการเงินมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อนุพันธ์ทางการเงิน เช่น Interest Rate Swaps (IRS) และ Cross Currency Swaps (CCS) ได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับธนาคารที่ต้องการลดความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยน ส่งผลให้การทำงานของ Back Office ซับซ้อนยิ่งขึ้น ธนาคารจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการทำงานให้สามารถรองรับปัญหานี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและบุคลากรที่มีทักษะสูงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการความซับซ้อนเหล่านี้ (ISDA, 2021)

ปัจจุบันในหลายกระบวนการของ Back Office ยังคงพึ่งพาการทำงานแบบ manual เช่น การกรอกข้อมูล ตรวจสอบเอกสาร และการจัดทำรายงาน ซึ่งเป็นช่องโหว่ที่อาจนำไปสู่ความผิดพลาดหรือความล่าช้า ในการทำงาน โดยเฉพาะเมื่อมีปริมาณธุรกรรมเพิ่มขึ้นในช่วงวิกฤต การนำระบบอัตโนมัติและการเชื่อมโยงระบบให้มากขึ้นจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยง และเสริมความสามารถขององค์กรในการรับมือกับการผันผวนของตลาด ผลกระทบเชิงบวกของการทำงานของ Back Office คือ งานของ Back Office ที่มีระบบควบคุมภายในที่ดีช่วยลดข้อผิดพลาดจากธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรและ การปรับปรุงกระบวนการ Back Office ให้ทันสมัย เช่น การใช้ Robotic Process Automation (RPA) สามารถลดต้นทุนการดำเนินงานได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลกระทบเชิงลบ ความล่าช้าในการประมวลผลข้อมูล หากไม่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ระบบงาน Back Office ที่ยังใช้แรงงานคนเป็นหลักจะเผชิญกับความล่าช้า และอาจก่อให้เกิดความไม่แม่นยำและ ภาระงานที่เพิ่มขึ้นในช่วงวิกฤต ตัวอย่างในช่วงโควิด-19 พบว่าเจ้าหน้าที่ Back Office ต้องเผชิญกับภาระงานที่มากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ (เช่น การเปลี่ยนจาก LIBOR ไปสู่ SOFR และ THOR) คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยนี้คือ แนวทางการแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงการดำเนินงานของ Back Office ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในธนาคาร รวมถึงการลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานและการจัดการปริมาณธุรกรรมที่เพิ่มขึ้นในช่วงความผันผวนของตลาดรวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นในการดำเนินงานของ Back Office เพื่อลดเวลาการจัดการปริมาณธุรกรรมที่ไม่แน่นอน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565)

จากข้อมูลการทำธุรกรรม IRS/CCS ตั้งแต่ปี 2563 ถึง 2566 แสดงให้เห็นแนวโน้มการผันผวนเป็น ช่วง ๆ โดยบางเดือนมีปริมาณธุรกรรมสูงและลดลงในเดือนถัดไป ปริมาณธุรกรรมที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ระบบ Back Office ต้องทำงานหนักขึ้นและอาจเกิดความล่าช้าในการจัดการเอกสารหากไม่มีการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

ภาพที่ 1 ปริมาณธุรกรรม IRS/CCS รายเดือนตั้งแต่ปี 2563 ถึง 2566

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงานของ back office ในการจัดการผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS
2. เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงกระบวนการทำงานของ back office ของผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS เพื่อลดข้อผิดพลาดและความล่าช้าในการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกรณีศึกษา (Case Study Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากข้อมูลธุรกรรมอนุพันธ์ของผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2566 และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์พนักงานที่เกี่ยวข้องในฝ่าย Back Office ของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหา แนวทางการจัดการ และพัฒนาข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้ง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในครั้งนี้ คือบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงในทีมอนุพันธ์ทางการเงิน IRS/CCS ซึ่งอยู่ในส่วนงาน Back office ของธนาคาร รวมทั้งสิ้น 4 คน ประกอบด้วย Assistant Vice President (ระดับผู้บริหาร) จำนวน 1 คน, พนักงานพิธีการต่างประเทศผู้ชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน, พนักงานพิธีการต่างประเทศอาวุโส จำนวน 1 คน, พนักงานพิธีการต่างประเทศ 10 (นักศึกษาผู้วิจัยงานในครั้งนี้) จำนวน 1 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงในทีมอนุพันธ์ทางการเงิน IRS/CCS ซึ่งอยู่ในส่วนงาน Back office ของธนาคาร (ไม่นับรวมผู้วิจัย) จำนวน 3 คน สำหรับการสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย Assistant Vice President (ระดับผู้บริหาร) จำนวน 1 คน, พนักงานพิธีการต่างประเทศผู้ชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน, พนักงานพิธีการต่างประเทศอาวุโส จำนวน 1 คน โดยกลุ่มบุคลากรทั้ง 3 คนข้างต้นได้รับการคัดเลือกโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นเทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Purpose-driven) ที่เหมาะสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมุ่งเน้นการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษา ทั้งในเชิงปฏิบัติการและเชิงการบริหารจัดการธุรกรรมของผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS

เครื่องมือในการวิเคราะห์ คือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ซึ่งเป็นกระบวนการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็น ประสบการณ์ และทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษา โดยการสัมภาษณ์จะใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interviews) เพื่อให้สามารถซักถามรายละเอียดเพิ่มเติมตามบริบทของผู้ให้ข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพคือ การสัมภาษณ์ (Interview) บุคลากรขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านอนุพันธ์ทางการเงิน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน และแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินงาน และสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณคือ ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณธุรกรรมอนุพันธ์ทางการเงินขององค์กร ในช่วงปี 2563-2566 ซึ่งประกอบด้วยจำนวนธุรกรรมที่ดำเนินการ รายละเอียดของ

ธุรกรรม และแนวโน้มที่เกิดขึ้น เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณธุรกรรมและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ข้อมูลคือ สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพคือ การสัมภาษณ์ (Interview) และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคลากรขององค์กรในการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ มาถอดความและวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อจัดกลุ่มประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณคือ จะใช้การวิเคราะห์แนวโน้ม (trend analysis) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อตรวจสอบรูปแบบ ความสัมพันธ์ หรือความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นในปริมาณธุรกรรมอนุพันธ์ทางการเงินในช่วงปี 2563-2566

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ได้สรุปปัญหา อุปสรรคที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ดังนี้

ปัญหา 1 : การแยกทีมงานกระจายตามไซต์งานต่างๆ ส่งผลให้กำลังคนลดลงและงานโหลตที่ Office หลัก

คำสัมภาษณ์: “พอทีมถูกแยกไปตามไซต์ต่าง ๆ พนักงานในออฟฟิศหลักเหลือน้อยมาก แต่งานยังเท่าเดิมหรือเยอะขึ้น เพราะต้องดูแลธุรกรรมทั้งหมด ทำให้ทำงานกันหนักมาก ” (พนักงานพิธีการต่างประเทศ ผู้อำนวยการพิเศษ, 2567)

ปัญหา 2 : ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีในการ Work from Home โดยเฉพาะกับพนักงานที่มีอายุมาก

คำสัมภาษณ์: “พนักงานบางคนใช้ระบบ VPN หรือ remote desktop ไม่คล่องเลย ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานจากบ้านต่ำลงไปเยอะ และต้องคอยให้คนอื่นช่วยซัพพอร์ตตลอด ” (พนักงานพิธีการต่างประเทศ ผู้อำนวยการพิเศษ, 2567)

ปัญหา 3 : ความยุ่งยากในการยืนยันและตรวจสอบธุรกรรม (Confirmation Process) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง (THOR/SOFR)

คำสัมภาษณ์: “ก่อนจะส่งคำยืนยันธุรกรรมให้ลูกค้า ต้องตรวจสอบรายละเอียดว่าการคำนวณ THOR ใช้วิธีแบบไหน บางครั้งฝ่าย Front ไม่ระบุในระบบ หรือคำนวณมาไม่ตรง ทำให้เราต้องโทรเช็คและรีบแก้ก่อนถึงวันส่ง ” (พนักงานพิธีการต่างประเทศ ผู้อำนวยการพิเศษ, 2567)

ปัญหา 4 : ความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการจัดทำเอกสารตามมาตรฐาน ISDA ระหว่างการแพร่ระบาด

คำสัมภาษณ์: “บางธุรกรรม wording ไม่ตรงกันระหว่างเราและลูกค้า เช่น ระบุวันเริ่มต้นไม่ตรง ต้องให้ฝ่ายกฎหมายเข้ามาช่วยตรวจ ซึ่งใช้เวลาหลายวันกว่าจะเจรจาเรียบร้อย ” (Assistant Vice President ระดับผู้บริหาร, 2567)

ปัญหา 5 : การอัปเดตระบบการทำงานและเทคโนโลยีในช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

คำสัมภาษณ์: “ตอนที่เปลี่ยนระบบให้รองรับ THOR/SOFR เราไม่มีเวลาทดสอบให้รอบด้าน ทำให้ตอนใช้งานจริงเจอปัญหาบ่อย ต้องแก้ไปพร้อมกับดำเนินงานจริง ซึ่งเสี่ยงมาก ” (พนักงานพิธีการต่างประเทศอาวุโส, 2567)

แนวทางในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของ back office ของผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS เพื่อลดข้อผิดพลาดและความล่าช้าในการดำเนินงานดังนี้

ปัญหาที่ 1 : การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Process Improvement) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประมวลผลธุรกรรม ซึ่งช่วยลดเวลาที่ใช้ในการดำเนินการและลดความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

ปัญหาที่ 2 : การจัดทำคู่มือและการอบรมทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับพนักงานทุกคน รวมถึงการแจกจ่าย Notebook เพื่อให้พนักงานมีเครื่องมือที่พร้อมสำหรับการทำงานจากระยะไกล และทำให้พนักงานมีทักษะด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานระบบ และช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ต้องทำงานจากบ้านในอนาคต

ปัญหาที่ 3 : ดำเนินการจัดทำคู่มือการคำนวณดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ และจัดอบรมพนักงานเพื่อให้มีความเข้าใจในวิธีการคำนวณดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ เพื่อผลลัพธ์ที่ได้คือจำนวนข้อผิดพลาดในการคำนวณและยืนยันธุรกรรมลดลงอย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินงานมีความแม่นยำมากขึ้นและลดความเสี่ยงจากการคำนวณผิดพลาด

ปัญหาที่ 4 : พัฒนา Workflow สำหรับการจัดทำเอกสารและการตรวจสอบภายในองค์กร เพื่อเพิ่มความเร็วและลดข้อผิดพลาดในการดำเนินการ โดยมีการใช้ Template มาตรฐานและความเข้าใจในกระบวนการของพนักงานที่เพิ่มขึ้น

ปัญหาที่ 5 : การวางแผนการอัปเดตระบบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

อภิปรายผล

ได้นำเสนอตามประเด็นปัญหาหลักที่ได้ถูกระบุในกระบวนการศึกษาดังนี้

ปัญหาที่ 1 : การแยกทีมงานกระจายตามไซตงานต่างๆ ส่งผลให้กำลังคนลดลงและงานไหลดที่ Office หลัก มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการลดจำนวนกำลังคนที่ Office หลักและเพิ่มภาระงานของบุคลากรที่ยังคงอยู่ การแยกทีมเหล่านี้นักส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ไม่ราบรื่น ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ระหว่างสมาชิกทีมลดลง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาคุณภาพงานให้ได้ตามมาตรฐาน โดย (Nonaka, I. et al., 2000) ทฤษฎีการจัดการคุณภาพ (Quality Management Theory) ทฤษฎีการจัดการคุณภาพเสนอให้มุ่งเน้นที่การปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานและการลดความผิดพลาด โดยการจัดทีมงานให้มีการสื่อสารและความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ หากทีมงานถูกแยกกระจายไปยังไซตงานต่าง ๆ อาจทำให้เกิดการสื่อสารที่ไม่ราบรื่น การเข้าถึงข้อมูลและความรู้ที่จำเป็นอาจลดลง ส่งผลให้คุณภาพของงานที่ส่งออกมาอาจต่ำลง รวมถึงอาจเกิดความล่าช้าในกระบวนการทำงาน ความขัดแย้งคือหากทฤษฎีการจัดการคุณภาพแนะนำว่าการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในการควบคุมคุณภาพ ดังนั้นการแยกทีมงานอาจขัดแย้งกับแนวทางนี้ โดยเฉพาะเมื่อทีมที่แยกกันไม่มีการเชื่อมโยงหรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน และในทำนองเดียวกัน (Alavi, M. & Leidner, D. E., 2001) ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management Theory) ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้เน้นการใช้ข้อมูลและความรู้ภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การแยกทีมงานอาจทำให้เกิดการสูญเสียองค์ความรู้ที่สำคัญ เนื่องจากการขาดการแลกเปลี่ยนความรู้และ

ประสบการณ์ระหว่างสมาชิกในทีม ส่งผลให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อนและความล่าช้าในกระบวนการที่ต้องการความรวดเร็ว ความขัดแย้งคือหากไม่มีการจัดการความรู้ที่เหมาะสม การแยกทีมงานอาจทำให้เกิดช่องว่างในการสื่อสารและการแบ่งปันข้อมูล ซึ่งขัดแย้งกับหลักการของทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้ โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหาแบบเดียวกันนั้นคือ การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Process Improvement) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประมวลผลธุรกรรม ซึ่งช่วยลดเวลาที่ใช้ในการดำเนินการและลดความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นโดยงานของทศพร เลิศศิลป์ชัย ใช้แนวคิด CAMELS วิเคราะห์การบริหารจัดการของสหกรณ์ พบว่าความสามารถในการบริหารความเสี่ยงมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยนี้ที่พบว่า การแยกทีมโดยไม่มีระบบประสานงานที่ดี จะส่งผลให้การดำเนินงานของธุรกรรมทางการเงินมีประสิทธิภาพต่ำลง (ทศพร เลิศศิลป์ชัย, 2563) งานของพีระศิลป์ โจไพศาล ศึกษาการควบคุมธนาคาร TTB พบว่า ระบบ IT และโครงสร้างการทำงานที่ผสมผสานกันใหม่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง Hybrid ที่ใช้ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงาน Back office (พีระศิลป์ โจไพศาล, 2565) งานของดวงพร บุณยะรุ่งเรืองกิจ กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการทางการเงินและการใช้เทคโนโลยีในการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เช่น การใช้ Automation และ Robotic Process Automation (RPA) ช่วยปรับปรุงกระบวนการทำงานได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ซึ่งสอดคล้องกับการปรับปรุงกระบวนการใน Back Office ของ IRS และ CCS ที่เน้นการลดเวลาการดำเนินงานและข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน (ดวงพร บุณยะรุ่งเรืองกิจ, 2564) งานวิจัยของผู้วิจัยพบเพิ่มเติมว่า แม้จะมีการนำระบบมาใช้แล้วแต่หากไม่มีการอบรมความรู้และปรับ Mindset พนักงานก็ยังไม่สามารถใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพ

ปัญหาที่ 2 : ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีในการ Work from Home โดยเฉพาะกับพนักงานที่มีอายุมาก โดยจะวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากข้อจำกัดทางเทคโนโลยีในการทำงานจากที่บ้าน และความจำเป็นในการจัดการที่เหมาะสมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน (Nonaka, I. et al., 2000) ทฤษฎีการจัดการคุณภาพ (Quality Management Theory) ทฤษฎีการจัดการคุณภาพมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีการควบคุมและปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการที่มีระบบซึ่งช่วยให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อจำกัดทางเทคโนโลยี เช่น การใช้ซอฟต์แวร์ที่ไม่เหมาะสมหรือความสามารถในการใช้งานอุปกรณ์ที่ทันสมัย อาจทำให้พนักงานที่มีอายุมากไม่สามารถทำงานได้ตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนด ทำให้คุณภาพของงานที่ส่งมาจากพนักงานกลุ่มนี้ลดลง ความขัดแย้งคือหากทฤษฎีนี้เน้นคุณภาพการทำงานควรได้รับการสนับสนุนจากการฝึกอบรมและการพัฒนา หากองค์กรไม่จัดให้มีการสนับสนุนทางเทคโนโลยีที่เพียงพอ จะทำให้พนักงานไม่สามารถรักษาคุณภาพของงานได้ และในทำนองเดียวกัน (Alavi, M. & Leidner, D. E., 2001) ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management Theory) ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้มุ่งเน้นที่การสร้างการจัดการ และการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กร ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตและความยั่งยืนขององค์กร ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีอาจทำให้พนักงานที่มีอายุมากไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นหรือไม่มีการสนับสนุนในการแลกเปลี่ยนความรู้ได้ ทำให้ความรู้ในองค์กรไม่ถูกแบ่งปันและอาจสูญเสียโอกาสในการเรียนรู้ ความขัดแย้งคือหากไม่มีการจัดการความรู้ที่เหมาะสม พนักงานจะไม่สามารถใช้ประโยชน์จากประสบการณ์และความรู้ที่มีได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหา

แบบเดียวกันนั้นคือ การจัดทำคู่มือและการอบรมทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับพนักงานทุกคน รวมถึงการแจกจ่าย Notebook เพื่อให้พนักงานมีเครื่องมือที่พร้อมสำหรับการทำงานจากระยะไกล และทำให้พนักงานมีทักษะด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานระบบ และช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ต้องทำงานจากบ้านในอนาคต โดยงานของปิยภรณ์ หยั่งถึง ศึกษาเรื่องความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย พบว่าการรับมือกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ต้องอาศัยทั้งระบบ IT ที่ทันสมัยและบุคลากรที่สามารถใช้งานระบบได้คล่องแคล่ว ซึ่งกลายเป็นจุดอ่อนหากไม่มีการเตรียมพร้อมล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ในเรื่องสอดคล้องในมุมมองของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีต่อพนักงาน (ปิยภรณ์ หยั่งถึง, 2564) งานของ ทศพร เลิศศิลป์ชัย ระบุว่าธนาคารพาณิชย์ที่ขาดการลงทุนในการอบรมพนักงานด้านเทคโนโลยีมักประสบกับความล่าช้าในการให้บริการ และส่งผลเสียต่อความเชื่อมั่นของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องในประเด็นการขาดการพัฒนาทักษะที่ทำให้เกิดข้อจำกัดทางปฏิบัติงานของหน่วยงาน Back Office (ทศพร เลิศศิลป์ชัย, 2563) งานของพีระศิลป์ ใจไพศาล ซึ่งพบว่าในช่วงการควมรวมกิจการ ธนาคารที่ไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านระบบ IT และการฝึกอบรมบุคลากรจะเกิดปัญหาในกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะกลุ่มพนักงานที่ไม่มีความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดความเครียดและความล่าช้าในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องในเรื่องของผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะในกลุ่มพนักงานอาวุโสที่ไม่คุ้นเคยของการทำงาน Work From Home (พีระศิลป์ ใจไพศาล, 2565) งานวิจัยของผู้วิจัยพบเพิ่มว่า การอบรมพนักงานให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีและการจัดทำคู่มือที่ชัดเจนช่วยให้พนักงานสามารถปรับตัวและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาดในการใช้ระบบที่มีความซับซ้อนและช่วยให้การทำงานจากระยะไกลเป็นไปอย่างราบรื่น และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าพนักงานกลุ่มอาวุโสมีความเครียดสูงและรู้สึกไม่มั่นใจเมื่อต้องทำงานจากบ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีไม่ใช่แค่เรื่อง “ทักษะ” แต่เกี่ยวข้องกับ “ความมั่นใจและการสนับสนุนทางอารมณ์” ด้วย

ปัญหาที่ 3 : ความยุ่งยากในการยืนยันและตรวจสอบธุรกรรม (Confirmation Process) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง (THOR/SOFR) การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ เช่น THOR และ SOFR (Nonaka, I. et al., 2000) ทฤษฎีการจัดการคุณภาพ (Quality Management Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นที่การรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ โดยในกรณีของการตรวจสอบธุรกรรม การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ เช่น THOR และ SOFR อาจทำให้การยืนยันและตรวจสอบธุรกรรมยุ่งยากขึ้น ความขัดแย้งการที่ทีมงานไม่มีการเตรียมความพร้อมหรือการฝึกอบรมที่เหมาะสมในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงนี้ อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการยืนยันธุรกรรม ซึ่งขัดแย้งกับหลักการของการจัดการคุณภาพที่ต้องมีการควบคุมและปรับปรุงกระบวนการ และในทำนองเดียวกัน (Alavi, M. & Leidner, D. E., 2001) ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management Theory) การจัดการความรู้ที่ดีจะช่วยให้ทีมสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยใหม่ต้องการการสื่อสารและการแบ่งปันข้อมูลที่ชัดเจนภายในองค์กร เพื่อให้พนักงานเข้าใจถึงวิธีการทำงานและการตรวจสอบที่ถูกต้อง ความขัดแย้งคือหากองค์กรไม่มีระบบการจัดการความรู้ที่ดี การขาดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการยืนยันธุรกรรมจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการดำเนินงาน ซึ่งจะขัดแย้งกับทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้ที่มุ่งเน้นการแบ่งปันและเข้าถึงข้อมูลโดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหาแบบเดียวกันนั้นคือ ดำเนินการจัดทำคู่มือการคำนวณดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ และจัดอบรมพนักงานเพื่อให้มีความเข้าใจในวิธีการคำนวณดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง

ใหม่ เพื่อผลลัพธ์ที่ได้คือจำนวนข้อผิดพลาดในการคำนวณและยืนยันธุรกรรมลดลงอย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินงานมีความแม่นยำมากขึ้นและลดความเสี่ยงจากการคำนวณผิดพลาด โดยงานของดวงพร บุณะรุ่งเรืองกิจ กล่าวถึงการปรับเปลี่ยนดอกเบี้ยอ้างอิงและความสำคัญในการคำนวณตัวเลขที่แม่นยำในกระบวนการทางการเงิน เช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ที่ธุรกรรม IRS และ CCS มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการคำนวณและยืนยันธุรกรรม ดังนั้นการอบรมพนักงานให้เข้าใจการคำนวณดอกเบี้ยใหม่จึงเป็นสิ่งสำคัญในการลดข้อผิดพลาดในการคำนวณ (ดวงพร บุณะรุ่งเรืองกิจ, 2564) งานของปิยภรณ์ หยั่งถึง ที่ศึกษาปัจจัยการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยนโยบายในประเทศไทย พบว่าอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อความผันผวนของภาคการเงิน และยังมีเปลี่ยนแปลงในรูปแบบอัตราใหม่ ย่อมส่งผลกระทบต่อกระบวนการภายในองค์กร โดยเฉพาะในหน่วยงานที่ต้องประมวลผลข้อมูลอ้างอิงเหล่านี้อย่างแม่นยำ ซึ่งสอดคล้องในมุมมองการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงมีผลกระทบโดยตรงต่อกระบวนการทำงานของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น Back Office คือการคำนวณและยืนยันธุรกรรม ให้มีความแม่นยำ (ปิยภรณ์ หยั่งถึง, 2564) งานวิจัยของผู้วิจัยพบเพิ่มว่า การมีคู่มือการคำนวณดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ และการฝึกอบรมพนักงานให้เข้าใจวิธีการคำนวณที่ถูกต้องเป็นการลดข้อผิดพลาดในการคำนวณและยืนยันธุรกรรม ลดความเสี่ยงจากการคำนวณผิดพลาด

ปัญหาที่ 4 : ความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการจัดทำเอกสารตามมาตรฐาน ISDA ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 (Nonaka, I. et al., 2000) ทฤษฎีการจัดการคุณภาพ (Quality Management Theory) ทฤษฎีการจัดการคุณภาพเน้นความสำคัญของการรักษาคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน ในกรณีของการจัดทำเอกสารตามมาตรฐาน ISDA การมีข้อผิดพลาดหรือความล่าช้าอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของเอกสารและการทำธุรกรรมและในช่วง COVID-19 การทำงานจากระยะไกลและข้อจำกัดด้านการสื่อสารอาจทำให้กระบวนการจัดทำเอกสารไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของเอกสารที่ผลิตออกมา ความขัดแย้งคือหากไม่มีการจัดการคุณภาพที่เหมาะสมและไม่สามารถควบคุมกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้เกิดความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการจัดทำเอกสาร ซึ่งขัดแย้งกับหลักการของการจัดการคุณภาพที่เน้นความต้องการในการปรับปรุงและรักษาคุณภาพ และในทำนองเดียวกัน (Alavi, M. & Leidner, D. E., 2001) ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นที่การสร้างและแบ่งปันความรู้ภายในองค์กร ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 การจัดการความรู้เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้พนักงานสามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำเอกสารตามมาตรฐาน ISDA ได้และพนักงานจะสามารถทำงานร่วมกันได้แม้ในช่วงที่มีการทำงานจากระยะไกล ความขัดแย้งคือหากไม่มีระบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้พนักงานไม่มีข้อมูลและเครื่องมือที่เพียงพอในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการจัดทำเอกสาร และจะขัดแย้งกับทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้ที่มุ่งเน้นการแบ่งปันข้อมูล โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหาแบบเดียวกันนั้นคือ พัฒนา Workflow สำหรับการจัดทำเอกสารและการตรวจสอบภายในองค์กร เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและลดข้อผิดพลาดในการดำเนินการ โดยมีการใช้ Template มาตรฐานและความเข้าใจในกระบวนการของพนักงานที่เพิ่มขึ้น โดยงานของดวงพร บุณะรุ่งเรืองกิจ ที่ระบุว่าเอกสารที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยในตลาดทุนจำเป็นต้องมีความถูกต้องสูงและทันเวลา เพราะส่งผลกระทบต่อวิเคราะห์ต้นทุนของธุรกรรมและความเชื่อมั่นของคู่ค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ในประเด็นความสำคัญของข้อมูลและเอกสารที่ถูกต้องต่อการดำเนินงาน

และการยืนยันธุรกรรมกับลูกค้า (ดวงพร บุณรุ่งเรืองกิจ, 2564) งานของภูสิทธิ์ วาตะฐานะวโร ศึกษาดัชนีอุตสาหกรรมการเงินและพบว่า ความล่าช้าในการรายงานข้อมูลการเงินมีผลต่อการเคลื่อนไหวของดัชนี และความเชื่อมั่นของตลาด ซึ่งสอดคล้องในมุมมองผลกระทบจากความล่าช้าของข้อมูลต่อการดำเนินงานโดยรวมและความพึงพอใจจากลูกค้า (ภูสิทธิ์ วาตะฐานะวโร, 2563) งานวิจัยของผู้วิจัยพบเพิ่มว่า การใช้ Workflow ที่มีมาตรฐานและการฝึกอบรมพนักงานให้เข้าใจในกระบวนการที่ถูกต้อง ช่วยลดข้อผิดพลาดในการจัดทำเอกสารและเพิ่มความเร็วในการดำเนินการ

ปัญหาที่ 5 : การอัปเดตระบบการทำงานและเทคโนโลยีในช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Nonaka, I. et al., 2000) ทฤษฎีการจัดการคุณภาพ (Quality Management Theory) ทฤษฎีการจัดการคุณภาพเน้นการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความสำคัญในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การอัปเดตระบบการทำงานและเทคโนโลยีจะต้องเน้นการรักษาคุณภาพของบริการและผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและ ในกรณีที่องค์กรต้องปรับปรุงระบบการทำงานเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง องค์กรจะต้องใช้แนวทางที่มุ่งเน้นคุณภาพเพื่อประกันว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ทำให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพการบริการ ความขัดแย้งคือหากการอัปเดตระบบไม่ได้รับการควบคุมคุณภาพอย่างเหมาะสม อาจส่งผลให้คุณภาพลดลง ทำให้เกิดปัญหาการบริการที่ไม่ตรงตามมาตรฐาน และในทำนองเดียวกัน (Alavi, M. & Leidner, D. E., 2001) ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management Theory) ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้เน้นการสร้างและแบ่งปันความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรจำเป็นต้องพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ และการแบ่งปันความรู้ระหว่างพนักงานจะช่วยให้การปรับตัวเป็นไปอย่างรวดเร็วและ การมีการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพช่วยให้พนักงานสามารถเข้าถึงข้อมูลและทักษะที่จำเป็นในการอัปเดตระบบการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความขัดแย้งคือหากไม่มีระบบการจัดการความรู้ที่ดี จะทำให้พนักงานไม่สามารถปรับตัวได้ตามการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลให้การอัปเดตระบบไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหาแบบเดียวกันนั้นคือ การวางแผนการอัปเดตระบบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยงานของดวงพร บุณรุ่งเรืองกิจ ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวเลขทางเศรษฐกิจ เช่น อัตราแลกเปลี่ยน ดอกเบี้ยนโยบาย กับผลประกอบการของธุรกิจ พบว่าเมื่อมีความผันผวนทางเศรษฐกิจ ธุรกิจที่ไม่มีระบบบริหารจัดการความเสี่ยงที่ทันสมัยจะได้รับผลกระทบมาก ผู้วิจัยพบว่า สอดคล้องกับสถานการณ์ของธนาคารในช่วงโควิด-19 ที่ระบบ Back Office ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการปรับปรุงระบบงานให้สามารถวิเคราะห์รองรับการดำเนินงานของธุรกรรมภายใต้สภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ดวงพร บุณรุ่งเรืองกิจ, 2564) งานของภูสิทธิ์ วาตะฐานะวโร ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวเลขทางเศรษฐกิจกับอุตสาหกรรมการเงินและเทคโนโลยีในไทย พบว่าองค์กรที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องสามารถปรับตัวและเติบโตได้ท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจผันผวน ผู้วิจัยพบว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของตนเอง คือ การอัปเดตระบบอย่างเป็นขั้นตอนสามารถช่วยให้ Back Office มีประสิทธิภาพมากขึ้นและลดความผิดพลาดในการดำเนินงานในอนาคต (ภูสิทธิ์ วาตะฐานะวโร, 2563) งานของปิยภรณ์ หยั่งถึง วิเคราะห์ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยนโยบายของไทย พบว่าอัตราดอกเบี้ยที่ผันผวนมีผลต่อการบริหารต้นทุนและการวางแผนการดำเนินงานของธนาคารอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับปัญหาของระบบ Back Office ในการปรับตัวต่ออัตราดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ หากไม่มีระบบที่สามารถอัปเดตหรือคำนวณ

ตามเกณฑ์ใหม่ได้ทันเวลา จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนและผลกระทบต่อการดำเนินงานต่อการยืนยันธุรกรรมกับลูกค้า (ปิยภรณ์ หยั่งถึง, 2564) งานวิจัยของผู้วิจัยพบเพิ่มว่า การวางแผนการอัปเดตระบบทั้งในระยะสั้นและระยะยาวช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปและข้อเสนอแนะ

ได้นำเสนอตามประเด็นปัญหาหลักที่ได้ถูกระบุในกระบวนการศึกษาดังนี้ ปัญหาที่ 1 : การแยกทีมงานกระจายตามไซต์งานต่างๆ ส่งผลให้กำลังคนลดลงและงานโหลดที่ Office หลัก การแยกทีมงานทำให้การดำเนินงานประสบปัญหาทั้งในเรื่องของการจัดการกำลังคนและการดำเนินงานของธุรกรรม โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหาแบบเดียวกันนั้นคือ การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Process Improvement) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประมวลผลธุรกรรม ซึ่งช่วยลดเวลาที่ใช้ในการดำเนินการและลดความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ปัญหาที่ 2 : ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีในการ Work from Home โดยเฉพาะกับพนักงานที่มีอายุมาก ปัญหานี้เกี่ยวข้องกับความพร้อมของพนักงานบางกลุ่มในการใช้งานเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการทำงานจากที่บ้าน โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหาแบบเดียวกันนั้นคือ การจัดทำคู่มือและการอบรมทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับพนักงานทุกคน รวมถึงการแจกจ่าย Notebook เพื่อให้พนักงานมีเครื่องมือที่พร้อมสำหรับการทำงานจากระยะไกล และทำให้พนักงานมีทักษะด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานระบบ และช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ต้องทำงานจากบ้านในอนาคตปัญหาที่ 3 : ความยุ่งยากในการยืนยันและตรวจสอบธุรกรรม (Confirmation Process) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง (THOR/SOFR) การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ เช่น THOR และ SOFR ส่งผลให้พนักงานต้องเผชิญกับความซับซ้อนในการคำนวณและยืนยันธุรกรรม โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหาแบบเดียวกันนั้นคือ ดำเนินการจัดทำคู่มือการคำนวณดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ และจัดอบรมพนักงานเพื่อให้มีความเข้าใจในวิธีการคำนวณดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ เพื่อผลลัพธ์ที่ได้คือจำนวนข้อผิดพลาดในการคำนวณและยืนยันธุรกรรมลดลงอย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินงานมีความแม่นยำมากขึ้นและลดความเสี่ยงจากการคำนวณผิดพลาดปัญหาที่ 4 : ความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการจัดทำเอกสารตามมาตรฐาน ISDA ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 การจัดทำเอกสารตามมาตรฐาน ISDA มีความล่าช้าและเกิดข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง เนื่องจากการทำงานภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหาแบบเดียวกันนั้นคือ พัฒนา Workflow สำหรับการจัดทำเอกสารและการตรวจสอบภายในองค์กร เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและลดข้อผิดพลาดในการดำเนินการ โดยมีการใช้ Template มาตรฐานและความเข้าใจในกระบวนการของพนักงานที่เพิ่มขึ้นปัญหาที่ 5 : การอัปเดตระบบการทำงานและเทคโนโลยีในช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ธนาคารประสบปัญหาในการจัดการระบบที่ไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ใหม่หรือ การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงใหม่ โดยแนวทางปฏิบัติสำหรับอนาคตในกรณีที่เกิดปัญหาแบบเดียวกันนั้นคือ การวางแผนการอัปเดตระบบแบบระยะสั้นและระยะยาว โดยระยะสั้น ปรับปรุงฟังก์ชันที่จำเป็นและมุ่งเน้นการปรับปรุงปัญหาที่เร่งด่วน เช่น การ

แก้ไขข้อบกพร่องและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และระยะยาว วางแผนโครงสร้างพื้นฐานระบบใหม่ (System Architecture) ให้รองรับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อผลลัพธ์จากการดำเนินการนี้ทำให้การทำงานรวดเร็วขึ้น ลดข้อผิดพลาดในการทำงานและลดขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่จำเป็นลงอย่างมีนัยสำคัญและ จัดทำแผนการฝึกอบรมพนักงานเพื่อใช้งานระบบใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1) ความไม่แน่นอนของผลการอบรม ผลจากการอบรมอาจไม่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทักษะอาจใช้เวลานานกว่าจะเห็นผล 2) ข้อจำกัดในงบประมาณ การอบรมและพัฒนาบุคลากรอาจต้องใช้ทรัพยากรทางการเงินและเวลาที่มาก ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินการ ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ 1) สามารถนำแนวทางแก้ไขไปปรับใช้ในองค์กร 2) การใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายภายในและการตัดสินใจของผู้บริหาร ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นักวิจัยควรมีการเข้าถึงความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่ม เช่น ผู้บริหาร, พนักงาน, และลูกค้า เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลาย 2) การขยายขอบเขตของการศึกษา นักวิจัยสามารถพิจารณาขยายขอบเขตของการศึกษาไปยังองค์กรหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน

เอกสารอ้างอิง

- ดวงพร บุณยะรุ่งเรืองกิจ. (2564). การศึกษาหาความสัมพันธ์ของตัวเลขทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ดอกเบี้ย นโยบายเงิน เพื่อ อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์สหรัฐ มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนทางการเงินด้านกำไร ของกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเงินและธนาคาร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทศพร เลิศศิลป์ชัย. (2563). การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การตรวจเงินแผ่นดิน จำกัด โดยใช้แนวคิด CAMELS Analysis Performance Analysis of State Audit Saving Cooperative, Limited Using the CAMELS Analysis Concept. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). การเปลี่ยนผ่านจาก LIBOR สู่ THOR/SOFR และผลกระทบต่อธุรกรรมอนุพันธ์. เรียกใช้เมื่อ 13 มิถุนายน 2567 จาก https://www.bot.or.th/content/dam/bot/fmd/libor-and-thbfix-transition/Guidance_for_ActiveTransition.pdf
- ปิยภรณ์ หยั่งถึง. (2564). วิเคราะห์ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยนโยบายของประเทศไทยในช่วงปี 2559 ถึง ไตรมาส 3 ปี 2564. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พนักงานพิธีการต่างประเทศผู้ชำนาญการพิเศษ. (8 ส.ค. 2567). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของ back office ในการจัดการผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS. (เทียรวรรณ เจนจบ, ผู้สัมภาษณ์)

- พนักงานพิธีการต่างประเทศอาวุโส. (8 ส.ค. 2567). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของ back office ในการจัดการผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS. (เทียรวรรณ เจนจบ, ผู้สัมภาษณ์)
- พีระศิลป์ โจไพศาล. (2565). ศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารทหารไทย ธนชาติทั้งก่อนและหลังการควบรวมกิจการ เพื่อเปรียบเทียบกับธนาคารพาณิชย์. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภูสิทธิ์ วาตะฐานะวโร. (2563). ศึกษาตัวเลขทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับดัชนีอุตสาหกรรมการเงินและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Alavi, M. & Leidner, D. E. (2001). Knowledge Management and Knowledge Management: Conceptual foundations and research issues. *MIS Quarterly*, 25(1), 107-136.
- Assistant Vice President ระดับผู้บริหาร. (8 ส.ค. 2567). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของ back office ในการจัดการผลิตภัณฑ์ IRS และ CCS. (เทียรวรรณ เจนจบ, ผู้สัมภาษณ์)
- ISDA. (2021). Interest Rate Derivatives Market Analysis. Retrieved June 13, 2024, from <https://www.isda.org/book/2021-isda-interest-rate-derivatives-definitions/>
- Nonaka, I. et al. (2000). SECI, Ba and leadership: A unified model of dynamic knowledge creation. *Long Range Planning*, 33(1), 5-34.

การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน*

MEDIA EXPOSURE, PERCEIVED USEFULNESS, PERCEIVED EASE OF USE, USAGE BEHAVIOR, AND SATISFACTION WITH OIL BUSINESS GROUP APPLICATIONS

ศุภกานต์ ไวยพจน์*, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, วราพรรณ อภิศุภะโชค

Supakarn Waiyapoj*, Saranthorn Sasithanakornkaew, Warapan Apisuphachok

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Humanities, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Supakarn.w@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน การวิจัยนี้ใช้แนวทางเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คนเป็นผู้ใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน ได้แก่ xplORe, Bangchak Mobile, Max Me, Shell GO+ และ CALTEXGO ใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.64 มีการเปิดรับมาก การรับรู้ประโยชน์เท่ากับ 4.14 มีการรับรู้ประโยชน์มาก การรับรู้ความง่ายเท่ากับ 4.24 มีการรับรู้ความง่ายมากที่สุด พฤติกรรมการใช้เท่ากับ 4.08 มีพฤติกรรมการใช้มาก และความพึงพอใจเท่ากับ 4.02 มีความพึงพอใจมาก การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความง่าย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะเดียวกัน พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับเดียวกัน ผลการศึกษาพบว่า แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมันสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งาน และความพึงพอใจ สะท้อนความสามารถในการตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายและได้รับความนิยมนำมาใช้ หากได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการใช้งานอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การเปิดรับสื่อ, การยอมรับเทคโนโลยี, กลุ่มธุรกิจน้ำมัน

Abstract

This research aims to study: 1) The levels of media exposure, perceived usefulness, perceived ease of use, usage behavior, and satisfaction with oil business applications; and 2) The relationships among these factors. Employing a quantitative approach, data were collected from 400 users of oil business applications, namely xplORe, Bangchak Mobile, Max Me, Shell GO+, and CALTEXGO, using questionnaires. The data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics. The results revealed that the respondents had a high level of exposure to public relations media (mean=3.64), a high level of perceived usefulness (mean=4.14), and the highest level of perceived ease of use (mean=4.24). Usage behavior was also high (mean=4.08), and satisfaction was high (mean=4.02). Furthermore, media exposure, perceived usefulness, and perceived ease of use showed a statistically significant positive correlation with application usage behavior at the 0.05 level. Concurrently, application usage behavior also had a statistically significant positive correlation with satisfaction at the same level. The study's findings indicate that oil business applications effectively meet user needs in terms of media exposure, perceived usefulness, perceived ease of use, usage behavior, and satisfaction. This reflects their ability to cater to the target audience and suggests increasing popularity if continuously developed and promoted.

Keywords: Media exposure, Technology acceptance, Oil business group

บทนำ

น้ำมันเป็นหนึ่งในพลังงานหลักของภาคธุรกิจพลังงาน ที่มีความสำคัญมากต่อระบบ เศรษฐกิจของประเทศ ไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นพลังงานที่ถูกนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์มากเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีสัดส่วน การใช้งาน สูงถึงร้อยละ 57 (กระทรวงพลังงาน, 2566) ปัจจุบันการแข่งขันในธุรกิจสถานีบริการน้ำมันรุนแรงขึ้น ธุรกิจต้องมี คุณค่าและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ด้วยการให้บริการที่มีคุณภาพและเกินความคาดหวัง เช่น การพัฒนาบริการใหม่ ๆ การสร้างความแตกต่าง และการสร้างตราสินค้า (PTTOR, 2023) ปี 2566 - 2567 เป็นปี แห่งการรวมธุรกิจพลังงานใหญ่ในไทย เนื่องจากการแข่งขันในธุรกิจน้ำมันทวีความเข้มข้นในช่วงการเปลี่ยนผ่าน พลังงานสะอาด บริษัทน้ำมันรายใหญ่ต้องเสริมความแข็งแกร่งผ่านการควบรวมกิจการ เพื่อรักษาการเติบโตและ สร้างโอกาสทางธุรกิจ ในปี 2567 ตลาดปั้มน้ำมันจะมีการแข่งขันสูง โดย 5 แบรินด์ใหญ่ ได้แก่ ปตท. (2,570 สถานี), บางจาก (2,221 สถานี), PTG (2,181 สถานี), เชลล์ (700 สถานี), และเชฟรอน (450 สถานี) ขณะนี้ไทยมี ปั้มน้ำมันทั้งหมด 27,993 แห่ง (The standard, 2024)

ปัจจุบันธุรกิจน้ำมันในไทย 5 แบรินด์ใหญ่ได้พัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อรองรับวิถีชีวิต New Normal ซึ่งเน้น การใช้คราด่าน้ำมันและระบบการชำระเงินดิจิทัล โดยสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมไร้เงินสดที่สะดวกและ รวดเร็ว รวมถึงไร้การสัมผัส ตัวอย่างการพัฒนาคือการชำระเงินผ่านการสแกน QR Code หรือการใช้บัตรเครดิต

แบบ Contactless Card ซึ่งตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคและการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ธุรกิจน้ำมันในไทย 5 แปรนต์ใหญ่ได้เปิดตัวแอปพลิเคชันดังนี้ 1) xplORe (PTTOR) 2) Bangchak Mobile (Bangchak) 3) Max me (PT) 4) Shell GO+ (Shell) และ 5) CALTEXGO (Caltex)

แอปพลิเคชัน 5 แปรนต์ใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดผู้ใช้และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับแอปพลิเคชันของตน การประชาสัมพันธ์มีความสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและสื่อสารประโยชน์ของแอปให้กับกลุ่มเป้าหมายผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น โฆษณาออนไลน์ ป้ายบิลบอร์ด และการออกบูธตามงานต่าง ๆ โดยการใช้สื่อเป็นเครื่องมือหลักในการส่งสารให้เข้าถึงผู้บริโภค สำหรับการเปิดตัวแอปพลิเคชัน, xplORe (PTTOR) เปิดตัวในปี 2566 พร้อมโฆษณาผ่านโซเชียลมีเดียและบิลบอร์ด, Bangchak Mobile Application (Bangchak) ใช้ฟรีเซเตอร์ “บิวกัน” ในการประชาสัมพันธ์, Max me (PT) เน้นสโลแกน “เต็มแล้ว แต้มนั่น” พร้อมโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ Shell GO+ (Shell) เปิดตัวพร้อมโฆษณาผ่านโซเชียลมีเดียและบิลบอร์ด, และ CALTEXGO (Caltex) เน้นการชำระค่าน้ำมันที่สะดวกและไร้สัมผัสการเปิดตัวแอปพลิเคชันเหล่านี้สะท้อนถึงการใช้เทคโนโลยีใหม่ในธุรกิจน้ำมัน โดยมีการอธิบายผ่านทฤษฎี Technology Acceptance Model (TAM) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีประกอบไปด้วย “การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน” และ “การรับรู้ถึงประโยชน์ที่เกิดจากการใช้” ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้บริโภคยอมรับและใช้แอปพลิเคชันเหล่านี้

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน” ผลจากการวิจัยดังกล่าวอาจจะเป็นประโยชน์ต่อ กลุ่มธุรกิจน้ำมัน เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลไปปรับใช้และพัฒนา แอปพลิเคชันของแบรนด์ตนเองให้มีจุดเด่นเหนือคู่แข่งสอดคล้องต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชันรวมถึงพัฒนาโปรโมชันเพื่อให้ผู้ไม่เคยใช้บริการสนใจและเป็นการขยายฐานผู้ใช้บริการ กลุ่มธุรกิจน้ำมัน มากขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บข้อมูล ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross Sectional Study) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้แอปพลิเคชันใดแอปพลิเคชันหนึ่งกลุ่มธุรกิจน้ำมัน อันได้แก่ 1) xplORe Application 2) Bangchak Mobile Application 3) Max me Application 4) Shell GO+ Application และ 5) CALTEXGO Application

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคคลที่ใช้แอปพลิเคชันใดแอปพลิเคชันหนึ่งในกลุ่มธุรกิจน้ำมัน อันได้แก่ 1) xplORe Application จำนวน 2,000,000 คน (PTTOR, 2023) 2) Bangchak Mobile Application จำนวน 9,000,000 คน (Bangchak, 2024) 3) Max me Application จำนวน 16,000,000 คน (Maxme, 2024) 4) ShellGO+ Application จำนวน 2,000,000 คน (Shellgoplus, 2024) และ 5) CALTEXGO Application จำนวน 1,500,000 คน (Caltex, 2024) ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป รวมประชากรจำนวน ผู้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันธุรกิจน้ำมัน ทั้งระบบ IOS และ Android ทั้งหมด 30,500,000 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคคลที่ใช้แอปพลิเคชันใดแอปพลิเคชันหนึ่งในกลุ่มธุรกิจน้ำมัน อันได้แก่ 1) xplORe Application 2) Bangchak Mobile Application 3) Max me Application 4. Shell GO+ Application และ 5. CALTEXGO Application ทั้งหมด 30,500,00 คน โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตาม สูตรของ Taro Yamane ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ 95 และ กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ ร้อยละ .05 % จากการคำนวณจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 399.99 คน และผู้วิจัยจึงกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมและนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เท่ากับ 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ในลักษณะของ แบบสอบถามออนไลน์โดยผู้วิจัยจะทำแบบสอบถาม คือ แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) คือ ลักษณะคำถามที่เฉพาะเจาะจง และคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามมีการออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ แบบสอบถามด้วยตัวเอง (Self-Administered Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 7 ส่วนได้แก่ ส่วน ที่ 1 แบบสอบถามด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้ความง่ายแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน ส่วนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน ส่วนที่ 6 แบบสอบถาม ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้ ความพึงพอใจมากที่สุด	5
การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้ ความพึงพอใจมาก	4
การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้ ความพึงพอใจปานกลาง	3
การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้ ความพึงพอใจน้อย	2
การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้ ความพึงพอใจน้อยที่สุด	1

การตรวจสอบคุณภาพ

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 3 ท่าน ที่เกี่ยวข้องทางสถิติตรวจสอบและ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้ง พิจารณาความเหมาะสมของแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรง ตามประเด็นครอบคลุมเนื้อหา มีความชัดเจนของเนื้อหา สามารถสื่อความหมายได้อย่างเที่ยงตรงที่สุด รวมถึงความยากง่ายในการใช้ภาษา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สามารถสื่อ ความหมายได้ตรงกันระหว่าง ผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ทดสอบความน่าเชื่อถือโดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-Test) จำนวน 30 ชุด กับบุคคลที่ใช้แอปพลิเคชันใดแอปพลิเคชันหนึ่งในกลุ่มธุรกิจน้ำมันเพื่อทดสอบความ เข้าใจที่ตรงกันในข้อคำถามต่างๆ จากนั้นจึงนำผลการทดสอบที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือของ แบบสอบถาม การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาร์ค (Cronbach Alpha Formula) โดยการหาความเชื่อมั่น กำหนดค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ไม่ต่ำกว่า 0.70 ดังนี้

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	0.94
การรับรู้ประโยชน์แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	0.76
การรับรู้ความง่ายแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	0.85
พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	0.71
ความพึงพอใจการใช้แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม ในลักษณะของ แบบสอบถามออนไลน์แก่ใช้ แอปพลิเคชันใดแอปพลิเคชันหนึ่งในกลุ่มธุรกิจน้ำมัน จำนวน 400 คน ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - เดือนธันวาคม 2567 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็นคำถามปลายปิด ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการวิจัย และแจกแบบสอบถามใน ลักษณะออนไลน์ไปยังกลุ่มผู้ใช้บริการในกลุ่ม Facebook page ของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน ปิมน้ำมันประเทศไทย เป็นต้น จากนั้นจะนำข้อมูล ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำตอบ แล้วนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) โดยในการทดสอบ ความแตกต่างใช้การวิเคราะห์ t-test dependent และ One-Way ANOVA ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร โดยใช้ Simple Correlation ทดสอบเพื่อหาค่าความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากร ระดับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้ และ ความพึงพอใจการใช้แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน

จากผลการวิจัย พบว่าผู้บริโภคนจำนวน 400 คน ผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 โดยมีช่วงอายุ 30 - 39 ปี มากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีอาชีพพนักงานบริษัทหรือห้างร้าน จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 15,000 - 25,000 บาท จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

2. การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน

ผลการวิจัย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
สื่อประชาสัมพันธ์ แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	3.64	1.05	การเปิดรับมาก
การรับรู้ประโยชน์ แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	4.14	0.72	การรับรู้ประโยชน์มาก
การรับรู้ความง่ายแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	4.24	0.69	การรับรู้ความง่ายมากที่สุด
พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	4.08	0.70	พฤติกรรมการใช้มาก
ความพึงพอใจในใช้แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	4.02	0.66	ความพึงพอใจมาก

จากผลการวิจัยที่แสดงในตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมันในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 ค่า S.D. เท่ากับ 1.05 สะท้อนให้เห็นถึงการเข้าถึงข้อมูลผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ

ในด้านการรับรู้คุณค่าของแอปพลิเคชัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ประโยชน์ของแอปพลิเคชันในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ค่า S.D. เท่ากับ 0.72 และการรับรู้ความง่ายในการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ค่า S.D. เท่ากับ 0.6 ซึ่งบ่งชี้ว่าแอปพลิเคชันมีฟังก์ชันการใช้งานที่เอื้อต่อผู้ใช้

พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ค่า S.D. เท่ากับ 0.70 สะท้อนถึงแนวโน้มการนำแอปพลิเคชันไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย ขณะที่ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ค่า S.D. เท่ากับ 0.66 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแอปพลิเคชันสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมันอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ใช้งานมีแนวโน้มเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะสื่อใหม่ (New Media) ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.00 ซึ่งรวมถึงแพลตฟอร์มยอดนิยมอย่าง Line, Facebook, Instagram, TikTok และเว็บไซต์ ทั้งนี้ ผู้ใช้งานมักเลือกเปิดรับสื่อเฉพาะช่องทางที่ตนเองสนใจ ที่สรุปว่า

กระบวนการเปิดรับข่าวสารของมนุษย์ว่าเป็นการกรองข้อมูลผ่าน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเลือกเปิดรับ การเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้หรือตีความ และการเลือกจดจำพฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ในยุคปัจจุบันยังสะท้อนแนวโน้มที่สำคัญ และดังตัวอย่างของ We Are Social ที่สรุปว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับโซเชียลมีเดียเป็นหลัก โดยนิยมใช้แพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Instagram, TikTok และ YouTube รวมถึงให้ความสนใจเนื้อหาวิดีโอสั้น (Short-form Content) บน TikTok และ Reels ของ Instagram นอกจากนี้ สมาร์ทโฟนยังเป็นอุปกรณ์หลักในการเข้าถึงข้อมูลและทำกิจกรรมออนไลน์ ขณะที่เนื้อหาที่ผู้ใช้สร้างเอง (User-Generated Content) เช่น Vlog และรีวิวสินค้า ได้รับความนิยมสูงขึ้น การสื่อสารแบบเรียลไทม์ผ่านแอปพลิเคชันแชทอย่าง LINE, Messenger และ WhatsApp ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญ (We Are Social, 2024) อีกทั้ง ดังตัวอย่างของ Insidera ที่สรุปว่า ประเทศไทยมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย 49.10 ล้านคน (68.3% ของประชากร) โดยใช้เวลากว่า 2 ชั่วโมง 31 นาทีต่อวัน บนแพลตฟอร์มเหล่านี้ Facebook (91.5%) เป็นแพลตฟอร์มยอดนิยม รองลงมาคือ LINE (90.5%), TikTok (83%) และ Instagram (64.5%) นอกจากนี้ YouTube เป็นแพลตฟอร์มที่ผู้ใช้ใช้เวลามากที่สุดต่อเดือน ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนบทบาทสำคัญของโซเชียลมีเดียในชีวิตประจำวัน และแนวโน้มการเติบโตของแพลตฟอร์มดิจิทัลในประเทศไทย (Insidera, 2024)

การรับรู้ประโยชน์ของแอปพลิเคชันอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ใช้งานส่วนใหญ่มีการรับรู้ประโยชน์ของแอปพลิเคชันในทิศทางเดียวกันการจำแนกประเภทการรับรู้ประโยชน์พบว่า ผู้ใช้มองว่าแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมันให้สิทธิพิเศษที่ตอบโจทย์ชีวิตประจำวันมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.21 รองลงมาคือ ฟังก์ชันแจ้งเตือนราคาน้ำมัน และระบบบอกตำแหน่งสถานีบริการน้ำมัน ความสะดวกสบายจากการใช้งาน เช่น การได้รับสิทธิพิเศษ การเช็คราคาน้ำมันแบบเรียลไทม์ และการค้นหาสถานีบริการน้ำมันที่ใกล้ที่สุด เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้รับรู้ถึงคุณค่าของแอปพลิเคชัน นอกจากนี้ ฟังก์ชันแจ้งเตือนราคาน้ำมันยังช่วยให้ผู้ใช้สามารถวางแผนการเติมน้ำมันได้อย่างคุ้มค่ามากขึ้น ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นแอปพลิเคชันยังช่วยให้การใช้จ่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผ่านโปรโมชั่นและส่วนลดพิเศษที่สามารถใช้ได้ทันที ส่งผลให้ผู้ใช้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการใช้งาน อีกทั้งความสามารถในการเชื่อมต่อกับสถานีบริการน้ำมันที่ใกล้ที่สุด ยังช่วยเพิ่มความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทาง สอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ดังตัวอย่างของ Davis สรุปได้ว่า การรับรู้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศมีผลโดยตรงต่อความตั้งใจใช้งาน ซึ่งนำไปสู่ความพึงพอใจและการใช้งานที่ต่อเนื่องในระยะยาว (Davis, F. D., 1989)

การรับรู้ความง่ายในการใช้งานแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมันอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ใช้งานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าการใช้งานแอปพลิเคชันเป็นเรื่องง่ายเมื่อจำแนกประเภทของการรับรู้ พบว่า ผู้ใช้มองว่าแอปพลิเคชันไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.26 รองลงมาคือ การสามารถทำความเข้าใจและเรียนรู้ได้ง่าย และการใช้งานที่รวดเร็ว ไหลลื่น ไม่ติดขัด ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้ให้ความสำคัญกับความเรียบง่ายของเทคโนโลยี โดยเลือกใช้งานแอปพลิเคชันที่ไม่ต้องใช้ความพยายามในการเรียนรู้และสามารถใช้งานได้ทันที ส่งผลให้เกิดความสนใจในการสำรวจฟังก์ชันเพิ่มเติม และนำไปสู่การใช้งานจริง ทั้งนี้การรับรู้ความง่ายของแอปพลิเคชันสอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ดังตัวอย่างของ Davis, F. D. สรุปได้ว่า

หากผู้ใช้รับรู้ว่าการใช้เทคโนโลยีมีความง่ายต่อการใช้งาน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ลดความซับซ้อน และกระตุ้นให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการใช้งาน ซึ่งนำไปสู่ความตั้งใจใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง (Davis, F. D., 1985)

พฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมันอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 ซึ่งสะท้อนว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้งานไปในทิศทางเดียวกันเมื่อพิจารณาประเภทพฤติกรรม พบว่า พีเจอร์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ การสะสมแต้ม (ค่าเฉลี่ย 4.26) รองลงมาคือ การแลกสิทธิพิเศษ ดิสคัลด การชำระเงินแบบดิจิทัล การตรวจสอบราคาน้ำมัน และการค้นหาสถานีบริการน้ำมัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้เลือกใช้งานแอปพลิเคชันตามความต้องการที่ตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์ เช่น การสะสมแต้มเพื่อแลกสิทธิประโยชน์ การเช็คราคาน้ำมันแบบเรียลไทม์เพื่อวางแผนเติมน้ำมันอย่างคุ้มค่า และการใช้แอปค้นหาสถานีบริการที่ใกล้ที่สุด พร้อมข้อมูลเส้นทางและบริการเสริมนอกจากนี้ พฤติกรรมการใช้งานยังสะท้อนถึงแนวโน้มของผู้บริโภคในยุคดิจิทัลที่ให้ความสำคัญกับความสะดวก รวดเร็ว และคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) ดังตัวอย่างของ W.-B. Lin, Wang, และ Hwang สรุปได้ว่า พฤติกรรมการใช้งานได้รับอิทธิพลจาก ความคาดหวังในประสิทธิภาพ (Performance Expectancy), ความง่ายในการใช้งาน (Effort Expectancy) และอิทธิพลทางสังคม (Social Influence) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้งานยังมีผลต่อพฤติกรรมผู้ใช้โดยตรง (W.-B. Lin, Wang, และ Hwang 2010)

ความพึงพอใจแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมัน อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 ซึ่งน้อยกว่า 1 แสดงให้เห็นว่าการกระจายตัวของข้อมูลมีน้อยมาก นั่นหมายความว่า ผู้ใช้งานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมันไปในทิศทางเดียวกัน โดย การรับรู้ถึงคุณค่า (Perceived Value) ได้รับคะแนนสูงสุด ค่าเฉลี่ย 4.2 ซึ่งรวมถึงพีเจอร์การเช็คราคาน้ำมันล่วงหน้า สิทธิพิเศษต่างๆ และความเต็มใจที่จะแนะนำแอปให้ผู้อื่น แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้รับรู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของแอปพลิเคชันอย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจสูง และมีแนวโน้มแบ่งปันประสบการณ์ที่ดีให้แก่ผู้อื่น (Maslow, A. H., 1970) ที่ระบุว่าความพึงพอใจเพิ่มขึ้นตามการตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ระดับสูง โดยการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ช่วยให้ผู้ใช้ได้รับข้อมูลที่สะดวกและตรงกับความต้องการ ส่งผลให้เกิดการรับรู้และความสนใจในแอปพลิเคชัน และเพิ่มโอกาสในการใช้งาน ดังตัวอย่างของ Kottler สรุปได้ว่า ที่กล่าวว่า การเปิดรับข้อมูลที่ตรงกับความสนใจของผู้บริโภคจะช่วยกระตุ้นการตัดสินใจเลือกใช้บริการและมีปฏิสัมพันธ์กับแบรนด์มากขึ้น (Kottler 2003) และดังตัวอย่างของ วิรัช อภิรัตน์กุล สรุปได้ว่า การเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร (วิรัช อภิรัตน์กุล, 2549) และดังตัวอย่างของ ประเดิมวุฒิ จันทร์ทอง สรุปได้ว่า การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ในร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ประเดิมวุฒิ จันทร์ทอง, 2564)

การรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์ระดับสูง จากการใช้แอปพลิเคชันเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้มีความพึงพอใจและมีแนวโน้มที่จะใช้แอปพลิเคชันบ่อยขึ้น เนื่องจากความรู้สึกว่าพวกเขากำลังได้รับคุณค่าหรือ

ผลประโยชน์จากการใช้งาน ดังตัวอย่างของ Davis, F. D. สรุปได้ว่า การรับรู้ประโยชน์มีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน (Davis, F. D., 1989) และ ดังตัวอย่างของ Ajzen, I. สรุปได้ว่า Theory of Planned Behavior (TPB) ที่เห็นว่า การรับรู้ประโยชน์เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมกระทำของผู้ใช้ หากผู้ใช้เชื่อว่าแอปพลิเคชันมีประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ความสะดวก ประหยัดเวลา หรือส่วนลด พวกเขาจะมีแนวโน้มที่จะใช้แอปพลิเคชันอย่างต่อเนื่อง (Ajzen, I., 1975) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยดังตัวอย่างของ นฤมล ยิมะลี สรุปได้ว่า การรับรู้ประโยชน์จากความสะดวกสบายและการสื่อสารปากต่อปากมีผลต่อความตั้งใจใช้บริการแอปพลิเคชันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05 (นฤมล ยิมะลี, 2560)

การรับรู้ความง่าย มีสัมพันธ์ระดับสูง จากการออกแบบแอปพลิเคชันให้มีอินเตอร์เฟซที่ใช้งานง่ายและฟังก์ชันที่ไม่ซับซ้อนช่วยลดอุปสรรคในการใช้งานและกระตุ้นให้ผู้ใช้รู้สึกสะดวกในการใช้แอปพลิเคชัน ซึ่งส่งผลให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะใช้แอปพลิเคชันบ่อยขึ้นและมีความพึงพอใจในระยะยาว ดังตัวอย่างของ Davis, F. D. สรุปได้ว่า การรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีและการใช้งาน หากแอปพลิเคชันใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน ผู้ใช้จะมีแนวโน้มที่จะใช้งานมากขึ้น (Davis, F. D., 1989) และดังตัวอย่างของ Davis, F. D. สรุปได้ว่า ผู้ใช้จะเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่ต้องใช้ความพยายามมากในการใช้งาน (Davis, F. D., 1985) และดังตัวอย่างของ นฤมล ยิมะลี สรุปได้ว่า การรับรู้ความง่ายต่อการใช้งานมีผลต่อความตั้งใจใช้บริการแอปพลิเคชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (นฤมล ยิมะลี, 2560)

พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน มีสัมพันธ์ระดับสูงมาก การที่แอปพลิเคชันสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างดี เช่น เช็คราคาน้ำมัน ค้นหาปั๊มน้ำมัน สะสมแต้ม คิวคัดส่วนลด จ่ายแทนเงินสด และแลกสิทธิพิเศษ ดังตัวอย่างของ Kottler สรุปได้ว่า ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจจากการใช้งานจะส่งผลให้มีการใช้งานซ้ำในอนาคตของ ACSI ที่วัดความพึงพอใจจากประสบการณ์จริงของลูกค้า (Kottler 2003) และดังตัวอย่างของ วรณพร หวลมานพ สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันจะกระตุ้นพฤติกรรมการใช้งานต่อเนื่องในกลุ่มตัวอย่าง (วรณพร หวลมานพ, 2558)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า แอปพลิเคชันกลุ่มธุรกิจน้ำมันสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย พฤติกรรมการใช้งาน และความพึงพอใจ ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถของแอปในการตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย และมีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นหากได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการใช้งานอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ 1) การเปิดรับสื่อ ควรใช้สื่อดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ เช่น โซเชียลมีเดียและเว็บไซต์ เพื่อเพิ่มการรับรู้และการเข้าถึงแอปพลิเคชันให้กว้างขวางขึ้น 2) การรับรู้ประโยชน์ ควรสื่อสารคุณค่าของแอปให้ชัดเจนโดยการนำผลการตลาดเชิงประสบการณ์ และเพิ่มฟีเจอร์ที่ตอบโจทย์ 3) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ควรออกแบบ UX/UI ให้ง่ายต่อการใช้งาน ลดขั้นตอนที่ซับซ้อน และเพิ่มฟังก์ชันช่วยเหลือสำหรับผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี 4) พฤติกรรมการใช้งาน ควรกระตุ้นการใช้งานต่อเนื่องผ่านโปรแกรมสะสมแต้มและรางวัล และเพิ่มฟีเจอร์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพลังงาน. (2566). ธุรกิจน้ำมันในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.eppo.go.th/index.php/th/information/services/faq>
- นฤมล ยี่มะลี. (2560). การรับรู้ความง่ายต่อการใช้งาน การรับรู้ประโยชน์ และการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-word of Mouth) ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการแอปพลิเคชันชมภาพยนตร์และซีรีส์ของผู้บริโภคกลุ่ม Gen Y ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ประเดิมวุฒิ จันทร์ทอง. (2564). การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ดิจิทัล. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรรณพร หวลมานพ. (2558). พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้แอปพลิเคชันเคโมบายแบงก์กิ้งพลัสของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์บริหารมหาบัณฑิต สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิรัช อภิรัตน์กุล. (2549). การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: ประกายพริก.
- Ajzen, I. (1975). Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research. *Journal Name*, 15(3), 510-525.
- Davis, F. D. (1985). A technology acceptance model for empirically testing new end-user. *Information Systems: Theory and Results*, 21(3), 213-228.
- _____. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-340.
- Insightera. (2024). The latest information on social media usage in Thailand. Retrieved December 21, 2023, from <https://www.insightera.co.th/digital-2024-thailand/>
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. (2nd ed.). New York: Harper & Row.
- PTTOR. (2023). Gas station business. Retrieved December 21, 2023, from <https://www.pttor.com/th>
- The standard. (2024). Oil business in Thailand: 5 major brands competing fiercely in 2024. Retrieved December 22, 2023, from <https://thestandard.co/thailand-oil-industry-2024/>
- We Are Social. (2024). Current new media usage behavior. Retrieved December 22, 2023, from <https://wearesocial.com/uk/blog/2024/01/digital-2024-5-billion-social-media-users/>

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยการเรียนแบบกลุ่ม
ร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions)
ของนักเรียนศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2*

ENHANCING ENGLISH READING COMPREHENSION SKILLS FOR BUSINESS
UNDERSTANDING THROUGH THE STAD (STUDENT TEAMS ACHIEVEMENT
DIVISIONS) TECHNIQUE AMONG SECOND-YEAR
LOGISTICS STUDENTS

เมธาทิ จันทร์ทอง*, สุกัญญา ธรรมธีระศิษฐ์, สิริจรรยาวรรณ แก้วสะแสน

Metarit Juntong*, Sukunya Thamteerasit, Sirichanyawan Keawsasean

หลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรแม่สอด ตาก ประเทศไทย

Business Administration, Kamphangphet Rajabhat University Maesot, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: metarit2002@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจก่อนและหลังเรียนโดยการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Team Achievement Divisions) ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 26 คน ซึ่งคัดเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 1) แบบทดสอบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจก่อนและหลังเรียน จำนวน 54 ข้อ 2) เอกสารประกอบการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค STAD จำนวน 13 หัวข้อ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ T-test (Dependent Sample) ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ โดยการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมากกว่าคะแนนก่อนเรียนคือ 38.84 และ 27.64 ตามลำดับ 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนา

* Received 3 April 2025; Revised 24 April 2025; Accepted 25 April 2025

ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ เทคนิค STAD ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$)

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ, การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD, ภาษาอังกฤษธุรกิจ

Abstract

The purposes of this research were to 1) Compare the learning outcomes of English reading comprehension skills in business on pre-test and post-test by using cooperative learning with the STAD technique on second-year Logistics students and 2) Examine second-year Logistics students' satisfaction towards enhancing English reading comprehension in business through cooperative learning with the STAD technique. The participants in this study were 26 second-year Logistics students at Kamphengphet Rajabhat University Maesot in the second semester of the 2024 academic year, who were chosen by the purposive sampling method. The research instruments were: 1) 54-Item achievement pre- and post-test of English reading comprehension skills in business; 2) 13 Topics of English reading comprehension handouts and exercises; and 3) A satisfaction questionnaire regarding the development of English reading comprehension skills in business cooperative learning with the STAD technique. Moreover, the statistics used for data analysis in this study included mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test (dependent sample). The research findings indicated that; 1) The average score of learning outcome on the students' English reading comprehension skills in business using cooperative learning with the STAD technique on the post-test was higher than the pre-test with 38.84 and 27.64 respectively. 2) The students' satisfaction with developing their English reading comprehension skills in business through cooperative learning with the STAD technique was high ($\bar{X} = 4.45$).

Keywords: Reading Comprehension Skills, Cooperative Learning With The STAD Technique, Business English

บทนำ

ในยุคปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่จำเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะว่าภาษาอังกฤษไม่ใช่เป็นแค่เพียงภาษาที่ใช้สำหรับงานสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ หรือการศึกษาในระดับสูงเท่านั้น ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อธุรกิจระหว่างประเทศ ดังนั้น ภาษาอังกฤษเป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษาสำหรับการทำงานที่จำเป็นลำดับต้น ๆ ของการปฏิบัติงานในแวดวงวิชาชีพต่าง ๆ ในปัจจุบัน (ภราดร สุขพันธ์, 2561) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การเจรจาและต่อรอง เพื่อให้ได้รับประโยชน์มากที่สุดในการดำเนินงานทางธุรกิจโดยบทบาทของอังกฤษที่เป็นภาษาต่างประเทศ (English as a Foreign Language) ในบริบทด้านธุรกิจ ทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างมากทักษะหนึ่งนอกเหนือจากทักษะการ

สื่อสารคือทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจซึ่งถือเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเข้าถึงข้อมูล ความรู้ และการติดต่อสื่อสารในบริบททางธุรกิจ ในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจ ปัจจัยทางด้านสังคมมีความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นแรงจูงใจต่อการอ่าน นอกเหนือจากปัจจัยด้านตัวภาษาและหลักไวยากรณ์ ทั้งนี้กลยุทธ์และวิธีการของการอ่านเพื่อความเข้าใจก็เป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ (Grigoryan, S. & Chalabyan, S., 2024)

อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจะต้องทำความเข้าใจกับบทความภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจในรูปแบบ และผู้เรียนหลายคนประสบปัญหาในการทำความเข้าใจหัวข้อเหล่านั้น งานวิจัยบางส่วนก่อนหน้านี้ ได้ระบุปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนได้มีสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดความรู้ด้านคำศัพท์ การไม่สามารถจับใจความสำคัญ และการขาดกลยุทธ์ในการอ่านที่มีประสิทธิภาพ (Thao, T. Q. & Tham, D. M., 2018); (Boonruk, S., 2019) นอกจากนี้ วิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Davoudi, M. & Yousefi, D., 2015) ผู้สอนมีส่วนในปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียน ตัวอย่างเช่น การสอนที่ไม่น่าสนใจ กิจกรรมที่ใช้เวลาในการสื่อสารจำกัด แนวทางการสอนที่ไม่ชัดเจน ขนาดของกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งความสามารถของผู้สอนเอง การขาดแคลนอุปกรณ์ช่วยสอนและเทคโนโลยีที่มีเอื้อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ (Souriyavongsa, T. et al., 2013); (Nguyen, H. T. et al., 2014) นอกจากนี้ ปัญหาทักษะการอ่านของนักศึกษาไทยยังมีสาเหตุมาจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านคำศัพท์ ด้านความเข้าใจ ด้านไวยากรณ์ของตัวภาษาและด้านประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียน (มนัสวี ดวงลอย, 2558) ปัญหาที่ดังกล่าวมีผลต่อแรงจูงใจและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษ โดยนักศึกษามักรู้สึกวิตกกังวลเมื่อต้องอ่านบทความภาษาอังกฤษที่ยาวหรือซับซ้อน ขาดความมั่นใจในการอ่าน และมีเจตคติเชิงลบต่อการอ่านภาษาอังกฤษ

การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาโดย Robert Slavin และคณะ ที่มหาวิทยาลัย John Hopkins University ซึ่งเทคนิคการสอนนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบกลุ่มย่อย (Chalchissa, G. M., 2024) ภายหลังมีการอธิบายขอบเขตของกลุ่มการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ STAD ว่าเป็นกลุ่มผู้เรียนที่มีระดับการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีจำนวนสมาชิกที่แน่นอน โดยที่กลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำงานตามองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (positive interdependence) 2) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างเต็มที่ (individual accountability) 3) สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการให้ความสนับสนุน กระตุ้นและให้ความช่วยเหลือการเรียนรู้ภายในกลุ่มเพื่อทำงานให้สำเร็จ (Promotive Interaction) 4) สมาชิกในกลุ่มสามารถทักษะทางสังคมในการช่วยกันแก้ปัญหา ระดมความคิด เพื่อบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ร่วมกัน (Appropriate use of Social Skills) และ 5) สมาชิกในกลุ่มต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานภายในกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ (Group Processing) (Johnson, R. T. & Johnson, D. W., 1994) ดังนั้น การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD นี้มีจุดเด่นคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยผู้เรียนที่เก่งจะได้พัฒนาทักษะการอธิบายและถ่ายทอดความรู้ ในขณะที่ผู้เรียนที่อ่อนกว่าจะได้รับการช่วยเหลือและคำแนะนำจากเพื่อน นอกจากนี้ การคิดคะแนนพัฒนาการรายบุคคลยังช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสประสบ

ความสำเร็จตามศักยภาพของตนเอง (Johnson, R. T. & Johnson, D. W., 1994) งานวิจัยมากมายได้แสดงให้เห็นว่าการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคนิค STAD ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนในหลายระดับมีปรากฏอย่างต่อเนื่อง โดยหนึ่งในการวิจัยนี้คือศึกษาผลของการใช้เทคนิค STAD ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิทยาลัยตำรวจ ชั้นปีที่ 1 ประเทศเอธิโอเปีย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มที่เรียนด้วยเทคนิค STAD มีคะแนนความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น (Chalchissa, G. M., 2024) ในประเทศไทยมีงานวิจัยศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านยางตะพาย จังหวัดพิจิตร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก (Senatham, S. & Pattamadilok, S., 2022) นอกจากนี้ การศึกษาผลของการใช้เทคนิค STAD ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของกลุ่มนักเรียน โรงเรียน SMK Kesehatan Assyifa ประเทศอินโดนีเซีย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยเทคนิค STAD มีพัฒนาการด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจที่ดีขึ้นและยังพบว่า การร่วมมือเรียนรู้ในนักเรียนที่มีความสามารถหลากหลายทำให้นักเรียนมีการพัฒนาและเพิ่มบรรยากาศในการแข่งขันเรียนรู้และแรงจูงใจต่อการเรียนของนักเรียน (Yanti, N. & Helmi, R., 2023) นอกเหนือจากนี้ การวิจัยการเรียนรู้เทคนิค STAD ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษกับกลุ่มนักเรียนโรงเรียน SMK Negeri 1 Tebing Tinggi ประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการเรียนแบบ STAD ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี (Damanik, I. J. & Handayani, M., 2023)

จากความสำคัญของการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในบริบททางธุรกิจและประสิทธิภาพของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนและเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL) ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งความสนใจในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรแม่สอด จำนวน 26 คน ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนโดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรแม่สอด

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions)

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มประชากรในการวิจัยนี้คือ กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด อ.แม่สอด จ.ตาก ที่มีแผนการเรียนรายวิชาเสริมทักษะภาษาอังกฤษ 3 จำนวน 98 คนและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 26 คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีระดับคะแนนภาษาอังกฤษมาตรฐาน (Mock Test) ที่จัดสอบโดยมหาวิทยาลัยที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นความเหมาะสมในการใช้เทคนิค STAD เพื่อการช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ใบความรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจ โดยใช้เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) ซึ่งคัดเลือกมาจากหนังสือข้อสอบ TOEIC ของสำนักพิมพ์ Barron's ฉบับที่ 8 จำนวน 13 หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบบทอ่านประเภทต่าง ๆ ทางด้านธุรกิจ ในข้อสอบมาตรฐานภาษาอังกฤษ TOEIC ส่วนที่ 7 (Reading Comprehension) เช่น อีเมล บัตรเชิญ ประกาศ บทความสั้นเกี่ยวกับธุรกิจ บทความทางข้อความออนไลน์ กราฟ ข้อมูลในแบบฟอร์ม หัวข้อข่าว ตารางเดินทางและกำหนดการต่าง ๆ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจ โดยคัดเลือกจากแบบทดสอบปรนัยที่ใช้วัดผลมาตรฐานภาษาอังกฤษ TOEIC ของสำนักพิมพ์ Barron's ฉบับที่ 8 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 54 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) แบบสอบถามที่นำมาปรับใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ (วรรัตน์ เรืองอิน และคณะ, 2563) โดยแบ่งหัวข้อเป็น 4 ด้านคือ ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งประยุกต์ใช้เกณฑ์ของในแต่ละระดับ (Chewarussamee, R. & Torut, B., 2018) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล และมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ก่อนทำการวิจัย ผู้วิจัยแจ้งกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์เกี่ยวกับลักษณะการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจเป็นแบบกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) พร้อมกับอธิบายขั้นตอนการทำงานเป็นกลุ่มด้วยเทคนิคการเรียนรู้

2. กลุ่มตัวอย่างทั้ง 26 คนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียน จำนวน 54 ข้อ ในเวลา 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นกลุ่มตัวอย่างจะถูกจัดประเภทเป็น 3 ระดับจำนวนเท่า ๆ กันคือ ระดับเก่ง กลาง และอ่อน ซึ่งใช้คะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฯ ก่อนเรียนเป็นเกณฑ์ ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา 5 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ทั้งนี้จะมีกลุ่มตัวอย่างหนึ่งกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิก 6 คน นอกจากนี้สมาชิกทุกคนในแต่ละกลุ่มจะได้รับบทบาทที่กำหนดหน้าที่แตกต่างกันโดยดัดแปลงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มมาจาก Literature Circle Roles ดังนี้ 1) Team Manager มีหน้าที่ช่วยเหลือให้สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบตามหน้าที่ที่กำหนด คอยประสานงานและหาข้อยุติหากเกิดการขัดแย้งภายในกลุ่ม และคอยดูสมาชิกในกลุ่มให้ทำงานตรงตามกำหนดเวลา 2) Timer มีหน้าที่จับเวลาให้งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จในเวลาที่กำหนด 3) Discussion Director มีหน้าที่ถามคำถามสมาชิกในกลุ่มให้วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 4) Word Wizard มีหน้าที่หาคำศัพท์ที่น่าสนใจหรือคำศัพท์ที่ไม่ทราบความหมาย เช่น คำศัพท์ที่มีความน่าสนใจและ แปลกใหม่ และ 5) Summarizer มีหน้าที่เขียนสรุปสั้น ๆ ได้ใจความครอบคลุมเนื้อหา ทั้งนี้รวมจำนวนเวลาที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ (Johnson, N. J. & Schlick Noe, K. L., 1999) กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่มจะได้เรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจแต่ละหัวข้อที่กำหนดให้ภายในกลุ่ม และท้ายชั่วโมงของการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้ทำแบบทดสอบย่อยตามหัวข้อที่ได้เรียนในสัปดาห์นั้นเพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้

3. หลังจากที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจไปแล้ว 13 หัวข้อ กลุ่มตัวอย่างจะทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจหลังเรียน จำนวน 54 ข้อในเวลา 1 ชั่วโมง

4. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ใช้โปรแกรม ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 โดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ Dependent Samples t-test กำหนดค่าระดับนัยสำคัญที่ .05

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 ต่อการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) โดยหาค่าระดับความพึงพอใจแต่ละช่วงคะแนน และใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย โดยแบ่งเกณฑ์การพิจารณาระดับคะแนนตามแบบมาตรฐานวัดประมาณ ค่าเป็นแบบมาตรฐานวัดประมาณค่า 5 ระดับคุณภาพ (Chewarussamee, R. & Torut, B., 2018) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 - 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 - 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองกับนักศึกษาในกลุ่มเดียว ซึ่งมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แผนการวิจัยเชิงทดลองแบบ (One Group Pre-test Post-test Design)

การทดลอง	Pre-test	Treatment	Post-test
กลุ่มทดลอง	T1	X	T2

จากตารางที่ 1 แสดงแผนดำเนินการวิจัยครั้งนี้ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 หนึ่งกลุ่ม โดยดำเนินการทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจก่อนเรียน (T1) จากนั้นทำการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้เทคนิค STAD กับกลุ่มตัวอย่าง (X) และดำเนินการทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจหลังเรียนอีกครั้ง (T2)

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD ผลวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	26	27.64	7.92	6.36	0.0000*
หลังเรียน	26	38.84			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจก่อนและหลังเรียนด้วยการเรียนรู้เทคนิค STAD ของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนเท่ากับ 27.64 ส่วนคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจหลังเรียนด้วยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD เท่ากับ 38.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.92 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจก่อนและหลังเรียน พบว่า ค่าสถิติ t มีค่า 6.36 และ ค่า Sig มีค่า .000* ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียนมีความสัมพันธ์กันและกลุ่มตัวอย่างได้รับการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจด้วยเทคนิค STAD แล้วมีคะแนนหลังสอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) สรุปผลวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions)

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านผู้สอน				
1	ผู้สอนชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กลุ่มนักศึกษาเข้าใจอย่างชัดเจน	4.60	0.50	มากที่สุด
	ผู้สอนจัดแบ่งกลุ่มนักศึกษาโดยความสามารถอย่างเหมาะสม			
2	ผู้สอนให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักศึกษาในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง	4.50	0.77	มาก
3	ผู้สอนส่งเสริมให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.60	0.63	มากที่สุด
4	ผู้สอนให้การเสริมแรงโดยการให้รางวัลแก่กลุ่มที่ทำกิจกรรมสำเร็จสูงสุด	4.48	0.59	มาก
5		4.45	0.63	มาก
ด้านเนื้อหา				
6	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักศึกษา	4.33	0.65	มาก
7	เนื้อหา ภาษา รูปแบบตรงกับความสนใจและความต้องการของนักศึกษา	4.50	0.59	มาก
8	เนื้อหาเรียงลำดับจากระดับง่ายไปสู่ระดับยาก	4.45	0.59	มาก
9	การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.48	0.63	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
10	นักศึกษาใช้สื่อการเรียนรู้อย่างต่าง ๆ ร่วมกัน	4.38	0.82	มาก
11	นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน	4.36	0.82	มาก
12	นักศึกษาได้อธิบายความรู้ให้สมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มฟัง	4.43	0.86	มาก
13	นักศึกษามีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.36	0.85	มาก
14	นักศึกษาได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก เช่น การเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา ฯลฯ	4.38	0.85	มาก
15	นักศึกษปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.40	0.70	มาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการวัดและประเมินผล				
16	มีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษาเป็น รายบุคคล และของกลุ่ม	4.52	0.63	มากที่สุด
17	มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้	4.40	0.70	มาก
18	มีการประเมินพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักศึกษา	4.48	0.63	มาก
19	นักศึกษาทราบผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม	4.48	0.67	มาก
20	การประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน	4.36	0.73	มาก
รวม		4.45	0.10	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณารายประเด็นการประเมิน พบว่า ประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 3 ผู้สอนให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักศึกษาในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.63) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 1 ผู้สอนชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กลุ่มนักศึกษาเข้าใจอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) และ ข้อที่ 16 การประเมินผลมีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษาเป็น รายบุคคล และของกลุ่ม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจ ผลคะแนนเฉลี่ยการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจก่อนเรียนของกลุ่มนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 เท่ากับ 27.64 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 38.84 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า คะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) สามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jalilifar, A. ที่ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคการสอนทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD, GI (Group Investigation) และ CI (Conventional Instruction) ที่เน้นให้ผู้เรียนลงทำแบบฝึกหัดเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยนี้ พบว่า เทคนิคการเรียนรู้แบบ STAD สามารถยกระดับทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (Jalilifar, A., 2010) นอกจากนี้ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยเทคนิค

STAD เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนถูกสนับสนุนจากการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของกลุ่มผู้เรียนระดับมัธยมโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเรียนรู้เทคนิค STAD และการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Traditional method) ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้เทคนิค STAD เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจมากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Aslan Berzener, Ü. & Deneme, S., 2021) และการศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาที่ Oromia Police College โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD เปรียบเทียบกับการสอนที่มีผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered method) ผลลัพธ์จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้เทคนิค STAD ส่งเสริมประสิทธิภาพทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนอย่างมาก (Chalchissa, G. M., 2024) ผลสัมฤทธิ์ที่ดีจากการเรียนรู้เทคนิค STAD เป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมกลุ่มที่มีความรู้ภาษาอังกฤษที่ต่างกัน นอกจากนี้ บรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและเป็นตัวกำหนดผู้เรียนภายในกลุ่มให้มีเป้าหมายการเรียนรู้เดียวกัน นั่นคือ เรียนรู้และทำงานกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ โดยมีหลักการคือ การเรียนรู้แบบพึ่งพาอาศัยกัน การทำงานโดยใช้ศักยภาพส่วนบุคคลให้ได้มากที่สุด การทำงานและการสื่อสารเป็นทีม และการร่วมมือกันแก้ปัญหา (Johnson, R. T. & Johnson, D. W., 1994) ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะผลักดันผู้เรียนที่มีศักยภาพภาษาอังกฤษแตกต่างกันในกลุ่มให้พัฒนาความสามารถส่วนบุคคลให้สูงขึ้นได้

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนความพึงพอใจในระดับมากของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้เทคนิค STAD สามารถสร้างเจตคติด้านบวกต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chalchissa, G. M. ที่ศึกษาผลลัพธ์ของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ STAD ที่มีต่อทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและเจตคติของกลุ่มผู้เรียนชั้นปีที่ 1 และได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ (Chalchissa, G. M., 2024) นอกจากนั้น Jalilifar, A. ให้เหตุผลว่าการเรียนรู้แบบเทคนิค STAD ซึ่งเป็นหนึ่งเทคนิคของการเรียนรู้แบบความร่วมมือทั้งหมด (Cooperative Learning) มีกระบวนการเรียนรู้ที่สมาชิกผู้เรียนในกลุ่มเรียนรู้ได้มีบทสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (multilateral conversation) ทำให้ผู้เรียนในกลุ่มการเรียนรู้มุ่งความสนใจกับการพูดคุยเนื้อหาต่าง ๆ ในการเรียนรู้และนำไปสู่กับอภิปรายที่ต่อยอดการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่มได้ รวมไปถึงการแก้ปัญหาภายในกลุ่ม และสุดท้ายผู้เรียนก็จะบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม (Jalilifar, A., 2010) ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการเริ่มต้นของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การบรรลุความสำเร็จของการเรียนรู้ สืบเนื่องมาจากเหตุผลนี้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD จึงเป็นเทคนิคในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีผลต่อความพึงพอใจที่สูงของผู้เรียน (Johnson, R. T. & Johnson, D. W., 1994)

สรุปได้ว่าการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจสามารถสร้างความพึงพอใจต่อกลุ่มผู้เรียนได้ในระดับมาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) ของนักเรียนศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด สามารถแยกอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรแม่สอด ผลการศึกษาพบว่า คะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนรู้เทคนิค STAD ของนักศึกษาสูงขึ้นกว่าคะแนนก่อนเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้าเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้เทคนิค STAD ที่ส่งเสริมระดับทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ด้วยแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม และวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมวิชาโลจิสติกส์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเชิงธุรกิจโดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD ผลการศึกษาพบว่า คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้เทคนิค STAD อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับระดับความพึงพอใจในงานวิจัยก่อนหน้าของผู้เรียนหลากหลายระดับที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้เทคนิค STAD เหตุผลที่สนับสนุนความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับมาก คือ การเรียนรู้แบบกลุ่มความร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD ให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะเป็นกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พร้อมทั้งช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้เพื่อบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ร่วมกันได้ บรรยากาศในการเรียนด้วยเทคนิคนี้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากได้อธิบายและช่วยเหลือผู้เรียนอื่น ๆ ในกลุ่มที่มีความสามารถน้อยให้บรรลุเป้าหมายทางการเรียน ในขณะเดียวกันผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยจะได้พัฒนาทักษะของตนเองให้สูงขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- ภราดร สุขพันธ์. (2561). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษกับความเป็นบัณฑิตในยุคปัจจุบัน. MCU Haripunchai Review, 2(2), 89-100.
- มนัสวี ดวงลอย. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 3(1), 151-165.

- วรรัตน์ เรืองอิน และคณะ. (2563). ผลของการใช้เว็บเควสต์ร่วมกับวิธีสอนแบบร่วมมือโดยวิธีแบ่งกลุ่มคณะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารนาคบุตรปริทัศน์, 12(1), 109-119.
- Aslan Berzener, Ü. & Deneme, S. (2021). The effect of cooperative learning on EFL learners' success of reading comprehension: An experimental study implementing Slavin's STAD method. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 20(4), 90-100.
- Boonruk, S. (2019). Problems in business English reading for comprehension of weekend business English students at Phranakhon Rajabhat University. Retrieved March 6, 2025, from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3438228.
- Chalchissa, G. M. (2024). The effect of the Student Team Achievement Division (STAD) learning method on the students' reading comprehension and attitude: Fresh man students of Oromia Police College in focus. *Journal of Science and Sustainable Development*, 12(2), 85-96.
- Chewarussamee, R. & Torut, B. (2018). Development of a business English reading cooperative learning model to enhance reading comprehension, critical reading skills and business ethic awareness for undergraduate students of the Faculty of Management Science, Silpakorn University. Retrieved March 21, 2025, from <http://202.44.135.157/dspace/bitstream/123456789/2597/1/55254906.pdf>
- Damanik, I. J. & Handayani, M. (2023). The implementation of Student Teams Achievement Division (STAD) technique to improve student's reading comprehension. *Bilingual: Jurnal Pendidikan Bahasa Inggris*, 5(1), 1-9.
- Davoudi, M. & Yousefi, D. (2015). Comprehension breakdown: A review of research on EFL learners' reading difficulty and problems. *International Journal of Language and Applied Linguistics*, 1(1), 58-72.
- Grigoryan, S. & Chalabyan, S. (2024). Current issues in teaching reading comprehension for business English. Retrieved March 12, 2025, from https://journals.yasu.am/index.php/foreign-lang/issue/view/vol28_no2_2024.
- Jalilifar, A. (2010). The effect of cooperative learning techniques on college students' reading comprehension. *System*, 38(1), 96-108.
- Johnson, N. J. & Schlick Noe, K. L. (1999). *Getting started with Literature Circles*. United States of America: Christopher-Gordon Publishers.
- Johnson, R. T. & Johnson, D. W. (1994). An overview of cooperative learning. Retrieved March 12, 2025, from <http://www.confeyscience.com/uploads/8/9/2/5/8925140/introduction>

_to_cooperative_learning__cooperative_learning_institute_and_interaction_book_compa
ny.pdf

Nguyen, H. T. et al. (2014). Factors affecting English Language Teaching and learning in higher education. *English Language Teaching*, 7(8), 94-105.

Senatham, S. & Pattamadilok, S. (2022). Development of English reading comprehension skills by using cooperative learning STAD technique for Grade 6 students. *Journal of Buddhist Education and Research*, 8(1), 124-134.

Souriyavongsa, T. et al. (2013). Factors causes students low English language learning: A case study in the National University of Laos. *International Journal of English Language Education*, 1(1), 179-192.

Thao, T. Q. & Tham, D. M. (2018). The difficulties in ESP reading comprehension encountered by English-majored students. *VNU Journal of Foreign Studies*, 34(2), 151-161.

Yanti, N. & Helmi, R. (2023). The implementation of STAD in improving students' reading skill. *Journal of English Teaching and Linguistics*, 4(1), 41-48.

การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา*

MARKETING STRATEGY DEVELOPMENT FOR CREATIVE TOURISM IN PAKBARA COMMUNITY

ธีรพร ทองชะโชค*, ศันสนีย์ จันทธานุภาพ

Teeraporn Tongkachok*, Sansanee Chanamupap

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: Teeraporn@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา จังหวัดสตูล โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาในพื้นที่ชุมชนปากบารา 3 หมู่บ้าน ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 20 คน ซึ่งคัดเลือกจากผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกภาคสนาม การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรงในเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาโดยจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นสำคัญและสรุปผล ผลการวิจัยพบว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เหมาะกับตลาดกลุ่มเล็กเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยจาก 5 จังหวัดชายแดนใต้ โดยกลยุทธ์การตลาดใช้ส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ เน้นพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความแตกต่าง 2) กลยุทธ์ด้านราคา เน้นกำหนดราคาตามคุณค่าการรับรู้ และความยืดหยุ่นของดีมานด์ พร้อมมาตรการควบคุมราคาและส่วนลดตามฤดูกาล ปริมาณ และเงินสด 3) กลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่าย เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ช่องทางจัดจำหน่ายเดิม ทั้งช่องทางตรงผ่าน 14 วิสาหกิจชุมชน และช่องทางคนกลางด้วยการใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และ 4) กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด ใช้การสื่อสารแบบบูรณาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เน้นโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการขาย การขายโดยบุคคล และการตลาดแบบปากต่อปาก สร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวและกระตุ้นการบอกต่อผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล กลยุทธ์การตลาดจากการวิจัยนี้สามารถเพิ่มโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบาราให้สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มศักยภาพการแข่งขันของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาด, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, ชุมชนปากบารา

Abstract

This research uses qualitative research methodology to develop marketing strategies for creative tourism in the Pak Bara community, Satun Province. The study was conducted in three villages within the Pak Bara community, involving 20 key informants selected based on their experience in local tourism management. Research instruments included semi-structured interviews and field notes. Instrument quality was validated through content validity assessment conducted by three experts. Data were analyzed using content analysis by grouping information according to key themes and summarizing the findings. The findings indicated that creative tourism is well-suited to niche markets, especially Thai tourists from the five southern border provinces, and the marketing strategies employed were based on 4P's marketing mix, as follows: 1) Product Strategy: Focuses on developing tourism programs that emphasize experiential learning and community engagement to create differentiation. 2) Pricing Strategy: Emphasizes value-based pricing and demand flexibility, with price control measures and discounts based on seasonality, volume, and cash payment. 3) Distribution Strategy: Improve the efficiency of existing distribution channels, including direct sales through 14 community enterprises and intermediaries, utilizing digital platforms and 4) Promotion Strategy: Implement integrated marketing communications to improve communication effectiveness and reach target groups. This includes advertising, public relations, sales promotions, personal selling, and word-of-mouth marketing to create positive impressions and encourage referrals through digital platforms. The marketing strategies derived from this research can enhance the development of creative tourism in the Pak Bara community, and effectively respond to the needs of target tourists. Enhance the competitive potential of Pak Bara's creative tourism.

Keywords: Marketing Strategy, Creative Tourism, Pakbara Community

บทนำ

ธนาคารแห่งประเทศไทยระบุว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2567 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าประเทศมากกว่า 29 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 88 ของระดับก่อนการระบาดของโควิด - 19 และสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศเกินกว่า 1 ล้านล้านบาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567) ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีความได้เปรียบในการแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ นักท่องเที่ยวปรารถนามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้ และปฏิบัติเช่นเดียวกับคนท้องถิ่น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับศักยภาพของการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่มีจุดเน้นเกี่ยวกับประสบการณ์ ความงามความหลากหลายของ

ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมอาหาร และความเชื่อซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนพื้นถิ่น ศักยภาพเหล่านี้เกื้อกูลต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่ให้ความสำคัญกับ 1) การต่อยอดฐานทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างหลากหลาย 2) การเพิ่มคุณค่าทรัพยากรให้สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว 3) การแสวงหาจุดต่างหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานอัตลักษณ์ที่ทำให้เกิดความโดดเด่นของสินค้าและบริการ ทางการท่องเที่ยว และ 4) การสร้างกระแสหรือการสื่อสารการตลาดเชิงสร้างสรรค์และอันจะนำไปสู่ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานการรักษาอัตลักษณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังคงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันที่มีภาวะของการแข่งขันสูง

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นอย่างยั่งยืนผ่านกิจกรรมที่สะท้อนวัฒนธรรมและวิถีชีวิต UNESCO ได้นำเสนอยุทธศาสตร์ที่ยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ในรายงานการอภิปรายในการประชุมวางแผนสำหรับการประชุมนานาชาติว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และได้ให้นิยามว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์คือการเดินทางที่มุ่งเน้นประสบการณ์ที่แท้จริงและการมีส่วนร่วม โดยมีการเรียนรู้ด้านศิลปะ ฆราวาสวัฒนธรรม หรืออัตลักษณ์พิเศษของพื้นที่ อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมโยงกับผู้คนในท้องถิ่นที่เป็นผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่มีชีวิตนี้ (UNESCO, 2006) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณค่าและเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้นำทุนทางวิถีวัฒนธรรมและธรรมชาตินิยามสร้างโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มาเยือน และเป็นการท่องเที่ยวแบบไม่แยกส่วนระหว่างผู้มาเยือนกับชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นำไปสู่การต่อยอดธุรกิจการท่องเที่ยวไทย การสร้างมูลค่าและคุณค่าจากสิ่งที่มีอยู่โดยเฉพาะฆราวาสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมและสร้างประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งต่าง ๆ ผ่านรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน อีกทั้งยังถือว่าแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังสามารถกระตุ้นให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวสู่แหล่งท่องเที่ยวรองที่อยู่ตามหัวเมืองต่าง ๆ จะได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น (กรมการท่องเที่ยว, 2560)

จังหวัดสตูลเป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้วยจุดแข็งทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดฝั่งอ่าวไทย ฝั่งอันดามัน และประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ในมิติด้านศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า มีความสอดคล้องกับกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) และประเทศในอิสลาม ซึ่งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนปากบารา จังหวัดสตูล อีกทั้งยังตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานธรณีโลกสตูลที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย มีความโดดเด่นทางด้านธรณีวิทยา - โบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล - หมู่เกาะ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ - ผจญภัย และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต - วัฒนธรรม โดยเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2561 อุทยานธรณีโลกสตูล ได้รับการประกาศจากยูเนสโกรับรองเป็นอุทยานธรณีโลกแห่งแรกของประเทศไทย แห่งที่ 36 ของโลกและแหล่งที่ 5 ของอาเซียน กล่าวได้ว่าชุมชนปากบาราเป็นจุดเด่นในกลยุทธ์ด้าน “เจ้าบ้าน” (Supply) ที่สามารถใช้ทรัพยากรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามจากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพจังหวัดท่องเที่ยวโดยวิธี Data envelopment analysis (DEA) พบว่า จังหวัด

สตูลได้ใช้ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวเกือบเต็มศักยภาพแล้ว (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, 2564) สะท้อนถึงข้อจำกัดด้านการเติบโต หากยังคงมุ่งเน้นเฉพาะกลยุทธ์ฝั่งเจ้าบ้าน (Supply) เพียงด้านเดียว

ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดจึงควรมุ่งเน้นกลยุทธ์ฝั่งผู้มาเยือน (Demand) มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนากลยุทธ์การตลาด ที่สามารถตอบสนองพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนและใช้จ่ายในพื้นที่มากขึ้น จึงได้พัฒนาเป็นโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา” เพื่อยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการท้องถิ่น ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นกลไกในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Approach) เพื่อเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม โดยพิจารณาในภาพรวมและมีความเฉพาะในแต่ละบริบท จึงต้องอาศัยการตีความเพื่อทำความเข้าใจความหมายและให้คำอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่การเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์นั้นอย่างชัดเจน

พื้นที่ดำเนินการวิจัย

พื้นที่เป้าหมายของโครงการนี้ คือ พื้นที่ชุมชนปากบารา 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 2 บ้านปากบารา หมู่ 4 บ้านตะโละใส และหมู่ 6 บ้านท่ามัลย์ ทั้งสามหมู่บ้านตั้งอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวกับการท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว และการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยนี้กำหนดขึ้นสอดคล้องกับหลักการกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักของ Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. ที่กล่าวถึงในหนังสือการออกแบบและดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยระบุว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ซึ่งสามารถแสดงการอึดตัวของข้อมูลได้นั้นจะอยู่ระหว่าง 20 - 30 คน (Creswell, J. W. & Clark, V. L. P., 2011) สำหรับเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยนี้พิจารณาจาก 1) ด้านความสามารถในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทในเชิงพื้นที่ชุมชนปากบารา สภาพการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทั้งในมิติ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในพื้นที่ชุมชนปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล 2) ด้านประสบการณ์การดำเนินธุรกิจหรือการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล ไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้ยินดีให้ข้อมูลได้ตรงประเด็น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบบันทึกงานสนาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยดำเนินการโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบาราแบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งจะใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา 2) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยโดยหาค่าความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) ดำเนินการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ทั้งทางด้านภาษาและเนื้อหาสาระ โดยพิจารณาให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ (สุทธิพร บุญมาก, 2560) และนำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การวิจัยนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมศึกษา ค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ประกอบด้วยข้อมูลที่ปรากฏในรูปของเอกสาร หนังสือ บทความ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การกำหนดกลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยว ข้อมูลเชิงบริบทพื้นที่ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการจัดการข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลมีความหมายขึ้นมา เป็นการตีความและเป็นการหาคำอธิบายเชิงทฤษฎีจากข้อมูล (ชาย โพธิ์สิตา, 2564) ซึ่งสามารถดำเนินการโดย 1) การจัดระเบียบข้อมูลผ่านการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 2) การแสดงข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้รับการให้รหัสมารวมกันใหม่เป็นกลุ่ม ๆ ตามประเด็นที่ต้องหาวิเคราะห์ และ 3) การหาข้อสรุป

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา ทำให้พบจุดแข็งหลายประการ อาทิ 1) ชุมชนปากบารามีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่โดดเด่นและมีศักยภาพสูงในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเชิงนิเวศทางทะเล และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา 2) ชุมชนปากบารามีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ เช่น วิถีชีวิตชาวประมง การทำอาหารพื้นเมือง และหัตถกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน และ 3) ชุมชนมีการรวมตัวเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่แข็งแกร่ง และมีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานรัฐ นอกจากนี้ชุมชนปากบารา จังหวัดสตูล ยังได้รับโอกาสจากปัจจัยภายนอกหลายด้านทั้งในมิติสถานะทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การแข่งขัน ตลอดจนข้อกำหนดกฎหมายและนโยบายจากภาครัฐ อาทิ 1) การสนับสนุนจากภาครัฐผ่านนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนทำ

ให้ได้รับงบประมาณพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3) พื้นที่ติดชายแดนมาเลเซียจึงสามารถใช้ประโยชน์จากการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวข้ามพรมแดน และ 4) แนวโน้มการท่องเที่ยวกำลังเปลี่ยนไปสู่การมุ่งเน้นสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย ซึ่งเชื่อมโยงกับโอกาสในการพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสะท้อนผ่านความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“ชุมชนปากบารา ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวได้รับการรับรองเป็นอุทยานธรณีโลก มีแหล่งท่องเที่ยวได้รับการรับรองเป็นอุทยานธรณีโลก ทำให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาเพิ่มขึ้น” (เจ้าหน้าที่ภาคีชุมชนที่ 3, 2564)

“โปรแกรมการท่องเที่ยวเน้นการชมวิถีชีวิตชาวบ้านและชีวิตชาวประมง” (สมาชิกของเครือข่ายท่องเที่ยวอ่าวปากบารา คนที่ 6, 2564)

“เราได้ลองใช้ดิจิทัลมาร์เก็ตติ้งในการโปรโมตสถานที่ท่องเที่ยวทำให้เราได้ลูกค้าเพิ่มมากขึ้น” (ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว คนที่ 3, 2564)

2. การกำหนดการแบ่งส่วนตลาด การเลือกตลาดเป้าหมาย และการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา (Segmentation Target and Positioning: STP)

การแบ่งส่วนตลาด (Segmentation) พิจารณาจาก 4 เกณฑ์ที่สำคัญ คือ 1) เกณฑ์ทางภูมิศาสตร์ (Geographic Segmentation) 2) เกณฑ์ด้านประชากรศาสตร์ (Demographic Segmentation) 3) เกณฑ์ด้านจิตวิทยา (Psychographic Segmentation) และ 4) เกณฑ์ด้านพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Factors) พบว่านักท่องเที่ยวหลักของชุมชนปากบารามาจาก 2 กลุ่มสำคัญ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย เนื่องจากปากบาราเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเชิงนิเวศทางทะเล แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา มีวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตที่เรียบง่ายบนฐานทรัพยากรชุมชนอาหารทะเลสดใหม่ ประกอบกับปัจจัยด้านระยะทางที่ใกล้และการเดินทางที่สะดวก ส่งผลให้ปากบาราเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่ได้รับความนิยม ลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายที่ ส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่และอยู่ในเขตจังหวัดใกล้เคียงจาก 5 จังหวัดชายแดนใต้เป็นจำนวนมากที่สุด (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครอบครัว ในช่วงวันหยุดยาวและนิยมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนปากบาราและจังหวัดสตูลมาก่อน แต่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวอีกครั้งเมื่อมีเวลาว่าง

การเลือกตลาดเป้าหมาย (Target) ตลาดหลักของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนปากบาราคือนักท่องเที่ยวชาวไทยจาก 5 จังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งมีแนวโน้มเดินทางซ้ำเมื่อมีเวลาว่าง นิยมเดินทางเป็นครอบครัวในช่วงวันหยุด และให้ความสำคัญกับความปลอดภัย คุณภาพของประสบการณ์ และความสะดวกสบาย

การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Positioning) ปากบาราถูกวางตำแหน่งเป็น จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ผสมผสานธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น โดยเฉพาะด้าน แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาหารทะเลสดใหม่ และการมีส่วนร่วมกับชุมชน นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ระดับกลางถึงสูง และมีแนวโน้มแนะนำการท่องเที่ยวชุมชนปากบาราผ่านการบอกต่อ (Word-of-Mouth Marketing) ซึ่งส่งผลต่อการเดินทางซ้ำและดึงดูดนักท่องเที่ยวใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

“ลูกค้าของเราเกือบ 20% มาจากมาเลเซีย เพราะปากบาราอยู่ใกล้ชายแดนมาก ทำให้เดินทางมาง่ายกว่าภูเก็ตหรือกระบี่” (สมาชิกของเครือข่ายท่องเที่ยวอ่าวปากบารา คนที่ 10, 2564)

“กลุ่มนักท่องเที่ยวที่สำคัญในช่วงนี้เป็นคนไทยที่มาท่องเที่ยวกับครอบครัว โดยส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้อยู่ในระดับกลางถึงระดับสูง สนใจในเรื่องความสะดวกสบายในระหว่างการการท่องเที่ยว และดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย” (ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว คนที่ 5, 2564)

3. กลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาด การกำหนดการแบ่งส่วนตลาด การเลือกตลาดเป้าหมาย และการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา นำมาสู่การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบาราที่เป็น กลยุทธ์มุ่งเฉพาะส่วน (Concentrated Marketing Strategy) มุ่งเน้นตลาดกลุ่มเล็ก (Niche Marketing) โดยกำหนดตลาดหลักเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจาก 5 จังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส กลยุทธ์นี้เหมาะสมกับ รูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่เป็นวิสาหกิจชุมชน 14 วิสาหกิจภายใต้เครือข่ายท่องเที่ยวอ่าวปากบาราซึ่งเป็นองค์กรขนาดเล็กที่มีทรัพยากรจำกัดการเจาะตลาดเฉพาะกลุ่มช่วยให้สามารถพัฒนา แพคเกจท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ โดยเน้นจุดแข็งของพื้นที่ เช่น กิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่น การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 4 ประเภทมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategy)

ในการวิจัยนี้มุ่งสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อตลาดกลุ่มเล็ก (Niche Marketing) มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณค่าผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Value) ของโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวควบคู่กับการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ภายใต้วิถีชีวิตชุมชนปากบาราอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการเพิ่มนวัตกรรมทางการท่องเที่ยวและทำให้เกิดความแตกต่างในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ปากบาราและสร้างความแตกต่างทางแข่งขัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา

แหล่งท่องเที่ยว	โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา (1 คืน 2 วัน)
หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา <u>แหล่งท่องเที่ยว</u> - เกาะเขาใหญ่ / ปราสาทหินพันยอด - จุดชมวิวปากบารา และชายหาดปากบารา - ท่าเรือปากบารา - กะลาบารา หัตถศิลป์พื้นบ้านจากมะพร้าว	- สัมผัสวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน เรียนรู้วิถีชีวิตและการทำประมงพื้นบ้านในอ่าวปากบารา - พายแคนูล่องถ้ำชมประติมากรรมธรรมชาติ ส่องถ้ำลอดพบรัก ถ้ำโล่งพาง ชมหินงอกหินย้อย และเยี่ยมชมปราสาทหินพันยอด พร้อมแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติรอบเกาะเขาใหญ่ - กิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ปล่อยพันธุ์หอยตลับเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศ - เรียนรู้การผลิตหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวกับกลุ่มหัตถศิลป์พื้นบ้านปากบารา ณ ร้านกะลาบารา พร้อมเลือกซื้อของที่ระลึก - เรียนรู้วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น ทดลองทำ โรตีสายสา และ ซากุญญาดอกไม้ ทำเรือปากบารา - ชมพระอาทิตย์ตก ณ จุดชมวิวปากบารา เพลิดเพลินกับบรรยากาศยามเย็น และทัศนียภาพทางธรรมชาติ
หมู่ที่ 4 บ้านตะโล๊ะไผ่ <u>แหล่งท่องเที่ยว</u> - เกาะเขาใหญ่/ปราสาทหินพันยอด - จุดชมวิวปากบาราและชายหาดปากบารา - อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา - เขตข้ามกาลเวลา - แหล่งเรียนรู้วิถีสาขากิจชุมชน - กลุ่มบุหงาสุลา: ปั่นน้ำตาลด้วยมือ - กลุ่มตะโล๊ะไผ่งานประดิษฐ์: ผลิตภัณฑ์ดอกไม้จากเกล็ดปลา - กลุ่มปากน้ำตัดเย็บ: ผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะ - ฐานเรียนรู้ร้านคนจับปลาสดทะเลกินได้ (ปลาอินทรีเค็ม)	- เรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน ส่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการทำประมงพื้นบ้านอ่าวปากบารา - พายแคนูล่องถ้ำชมธรรมชาติ ส่องถ้ำลอดพบรัก ถ้ำโล่งพาง ชมหินงอกหินย้อย ชมปราสาทหินพันยอดและแหล่งท่องเที่ยวรอบเกาะเขาใหญ่ - เดินสำรวจสันหลังมังกรลานปูทหารพระราช สัมผัสปรากฏการณ์ธรรมชาติที่หาชมได้ยาก - ศึกษาธรรมชาติและธรณีวิทยา เรียนรู้ระบบนิเวศและธรณีวิทยาใน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา และ เขตข้ามกาลเวลา - กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน เช่น ทดลองทำขนมพื้นบ้าน ทำดอกไม้จากเกล็ดปลา ออกแบบเครื่องแต่งกายจากผ้าปาเต๊ะ และประกอบอาหารจากวัตถุดิบท้องถิ่น
หมู่ที่ 6 บ้านท่ามลาย <u>แหล่งท่องเที่ยว</u> - เกาะเขาใหญ่/ปราสาทหินพันยอด - จุดชมวิวปากบารา และชายหาดปากบารา - อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา - ป่าชายเลนคลองท่ามลาย - ลานเก็บหอยบ่อหอย - บ่อหอยลำพู	- เรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน สัมผัสวัฒนธรรมและการทำประมงพื้นบ้านอ่าวปากบารา - พายแคนูสำรวจธรรมชาติ ล่องถ้ำลอดพบรัก ถ้ำโล่งพางของโจรสลัด ชมหินงอกหินย้อย และชม ปราสาทหินพันยอด บริเวณ เกาะเขาใหญ่ - เดินสำรวจสันหลังมังกรลานปูทหารพระราช สัมผัสปรากฏการณ์ธรรมชาติที่โดดเด่น - ศึกษาธรรมชาติและธรณีวิทยา เรียนรู้ระบบนิเวศใน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา และ เขตข้ามกาลเวลา - ชมป่าชายเลนคลองท่ามลาย ศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชน - ส่องลานเก็บหอยบ่อหอย ทดลอง หาดหอยปะ - หอยกาหย้า - ชมต้นลำพู 400 ปี และสัตว์หายาก ปูก้ามดาบ ปูทหาร นกเหยี่ยว - กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน เช่น ทดลองจับ ปูน้ำม ปลากะพง และหาหอยตลับ

จากตารางที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา เพื่อตลาด กลุ่มเล็ก (Niche Marketing) ถูกออกแบบไว้สำหรับการท่องเที่ยว 1 คืน 2 วัน ครอบคลุมพื้นที่ บ้านปากบารา, บ้านตะโละไฮ และบ้านท่ามาลัย ซึ่งมีกิจกรรมหลักในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เกาะเขาใหญ่/ปราสาทหินพันยอด, จุดชมวิวกปากบารา, อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา และเขตข้ามกาลเวลา และเพิ่มกิจกรรมเสริมที่เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับจุดเด่นของแต่ละพื้นที่ อาทิ การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนประมง พายแคนูสำรวจธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, การเรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้าน และวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการกระจายรายได้สู่ชุมชน

3.2 กลยุทธ์ด้านราคา (Price Strategy)

การกำหนดราคาค่าบริการนำเที่ยวในชุมชนปากบาราใช้กลยุทธ์ราคามาตรฐาน โดยคิดอัตราค่าบริการนำเที่ยว ปราสาทหินพันยอด ขั้นต่ำ 800 บาท/คน สำหรับนักท่องเที่ยวไทย และ 1,000 บาท/คน สำหรับชาวต่างชาติ รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดตามที่ชุมชนกำหนด ผู้ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามข้อตกลงของเครือข่ายท่องเที่ยวอ่าวปากบารา สำหรับการท่องเที่ยวตามฐานการเรียนรู้คิดราคาฐานละ 50 บาท และค่าอาหาร 150 บาท/คน จำนวนฐานเรียนรู้ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยว ค่าที่พักขึ้นกับข้อตกลงร่วมระหว่างวิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่

อย่างไรก็ตามการใช้กลยุทธ์ราคาคงที่อาจขาดความยืดหยุ่นและลดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะในช่วงที่ภาวะการท่องเที่ยวซบเซา ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ซึ่งมุ่งเน้นตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Marketing) สำหรับนักท่องเที่ยวไทยจาก 5 จังหวัดชายแดนใต้ การกำหนดราคาการบริการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบาราในรูปแบบใหม่ 1) เน้นการกำหนดราคาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามการรับรู้คุณค่าและความแตกต่างในมุมมองของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ราคาสะท้อนคุณภาพของประสบการณ์ โดยเสนอแพ็คเกจราคาหลากหลาย เช่น แพ็คเกจหลัก (ราคามาตรฐาน) ครอบคลุมกิจกรรมหลัก, กิจกรรมเสริม สามารถกำหนดราคาเป็นรายกิจกรรม หรือเสนอแพ็คเกจเสริมแบบรวม เพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อ 2) การกำหนดราคาตามความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (Price Elasticity of Demand) เนื่องจากปากบาราเป็นจุดแวะพักสำหรับการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น จำนวนนักท่องเที่ยวแปรผันตามฤดูกาล ในช่วงที่อุปสงค์ลดลงสามารถใช้กลยุทธ์ส่วนลดและเงื่อนไขพิเศษ อาทิ เสนอส่วนลดกลุ่มหรือครอบครัว เพื่อกระตุ้นการเข้าร่วมกิจกรรมเสริม เสนอส่วนลดเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาล เสนอส่วนลดพิเศษสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนหรือโปรแกรมท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมสูง เพื่อกระตุ้นการเดินทางซ้ำในระยะยาว

3.3 กลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่าย (Place Strategy)

การจัดจำหน่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบาราดำเนินการผ่าน 2 ช่องทางหลัก คือ 1) ช่องทางตรง โดยการจำหน่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยตรงยังวิสาหกิจชุมชนภายใต้เครือข่ายท่องเที่ยวอ่าวปากบาราทั้ง 14 กลุ่มวิสาหกิจ ผ่านโทรศัพท์ หรือ Email ที่ประชาสัมพันธ์ไว้ใน Fb, line, IG 2) ผ่านช่องทางคนกลาง เนื่องจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่าวปากบารามีการเปิดโอกาสให้คนทั่วไป เช่น ประชาชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวหรือบริษัททัวร์ สามารถขายทริปท่องเที่ยวได้ซึ่งจะต้องใช้บริการนำเที่ยวจากกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่าวปากบาราซึ่งมีวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 14 วิสาหกิจที่ให้บริการการท่องเที่ยว โดยมี

ค่าตอบแทนค่าการตลาดให้ 150 บาทต่อหัว สำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา ที่มุ่งเน้นตลาดกลุ่มเล็ก (Niche Marketing) ซึ่งเป็นตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มครอบครัวในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ ที่มีกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์เน้นการสร้าง ความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ราคาโดยมุ่งที่คุณค่าการรับรู้ (Perceived-Value Pricing) และการกำหนดราคาโดยพิจารณาจากความยืดหยุ่นของดีมานด์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand) ฉะนั้นกลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา ยังคงให้ความสำคัญกับการใช้ช่องเดิมแต่เพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยว

3.4 กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy)

กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดของชุมชนปากบาราอาศัย การบอกต่อ (Word-of-Mouth Marketing) เป็นหลัก ซึ่งมีข้อดีในการสร้างความน่าเชื่อถือ กระตุ้นการเดินทางซ้ำ และดึงดูดนักท่องเที่ยวใหม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การสื่อสารดังกล่าวยังขาดการควบคุมในเรื่องเนื้อหาสาระและข้อมูลการท่องเที่ยว ประกอบกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทำให้จำเป็นต้องขยายแนวทางการส่งเสริมการตลาด โดยใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบบูรณาการ (Integrated Marketing Communication: IMC) ผสมผสานเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับลูกค้าเป้าหมายมากขึ้น ซึ่งสามารถดำเนินการดังนี้ 1) การโฆษณา และประชาสัมพันธ์ โดยจะประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย (Facebook, Instagram, YouTube, TikTok) เพื่อเผยแพร่ข้อมูล กระตุ้นการรับรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ ในขณะเดียวกัน การโฆษณา ถูกใช้เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจเดินทางและเพิ่มยอดขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา 2) การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) เพื่อมุ่งเน้นการกระตุ้นการจองและการเดินทางซ้ำ โดยใช้วิธีการเข้าร่วมงานส่งเสริมการขาย เช่น งานเทศกาลท่องเที่ยวที่จัดโดยภาครัฐและเอกชนการให้ส่วนลดพิเศษในช่วง Low Season เช่น โปรโมชันลดราคาผ่าน Facebook, Instagram, Twitter บริการเสริมพิเศษ เช่น การเพิ่มประกันอุบัติเหตุ หรือประกัน COVID-19 เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับแพ็คเกจ 3) การขายโดยบุคคล (Personal Selling) เน้นการเผยแพร่ข้อมูลผ่านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่น นอกจากนี้ ควรจัดตั้ง ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นศูนย์กลางให้ข้อมูลและนำเสนอผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ 4) การตลาดแบบปากต่อปาก (Word-of-Mouth Marketing) ยังคงมีบทบาทเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว กระตุ้นให้เกิดการบอกต่อ แต่ยกระดับประสิทธิภาพการนำเสนอผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล (Facebook, Twitter, Instagram, Blog) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นการเดินทางซ้ำและดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่

อภิปรายผล

การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา โดยใช้ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ที่เหมาะสม เพื่อสร้างข้อได้เปรียบเชิงการแข่งขันได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategy) การสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อตลาดกลุ่มเล็ก (Niche Marketing) ซึ่งเป็นตลาดนักท่องเที่ยวชาว

ไทยที่เป็นกลุ่มครอบครัวในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้เป็นกลุ่มหลัก โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นนั้นจึงเสมือนเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ansoff, H. I. ที่ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการที่เกิดขึ้นใหม่ของพฤติกรรมเชิงกลยุทธ์นำไปสู่การมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณค่าผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Value) หรือการพัฒนาคุณค่าใหม่ของโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์และตอบสนองความต้องการการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่า (Ansoff, H. I., 1987) สอดคล้องกับการศึกษาของ ตรีฤกษ์ เพชรมนต์ และคณะที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย กรณีศึกษา ตำบลกรูชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ควรมีการสร้าง ความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ อาทิ การออกแบบกิจกรรมแข่งขันล่องแก่ง เดินชมธรรมชาติ หรือการออกแบบกิจกรรมที่ นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำผลิตภัณฑ์พื้นเมือง (การทำผ้ามัดย้อม) (ตรีฤกษ์ เพชรมนต์ และคณะ, 2564) และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ดนุวัศ สุวรรณวงศ์ ที่ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูลเพื่อยกระดับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดสตูลภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน พบผลการวิจัยที่สนับสนุนว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นแนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญ (ดนุวัศ สุวรรณวงศ์, 2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยวรรณ แสงสุขขา และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมจากประเทศอาเซียนในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมุ่งเน้นให้สอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย (ปิยวรรณ แสงสุขขา และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์, 2564) เช่นเดียวกับการศึกษาของ ณรงค์ พลธิรักษ์ และคณะ ที่ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวบูรพาภิศ พบผลการวิจัยที่สนับสนุนว่ากลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญโดยมุ่งเน้นการออกแบบกิจกรรมที่ต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเจ้าของวัฒนธรรมกับนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อ ดึงดูดและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว (ณรงค์ พลธิรักษ์ และคณะ, 2559)

2. กลยุทธ์ด้านราคา (Price Strategy) การกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนปากบารา มุ่งเน้นความแตกต่างในเชิงการออกแบบกิจกรรมที่มีคุณค่า ผ่านการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ภายใต้วิถีชีวิตชุมชนปากบาราอย่างสร้างสรรค์ จึงเหมาะสมกับการกำหนดราคาโดยมุ่งที่คุณค่าการรับรู้ (Perceived-Value Pricing) สอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยวรรณ แสงสุขขา และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมจากประเทศอาเซียนในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า หากผู้ใช้บริการ/นักท่องเที่ยวรับรู้ถึงความแตกต่างในเชิงคุณค่า คุณภาพการบริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เปลี่ยนแปลงไป ก็จะทำให้การกำหนดราคาเป็นที่ยอมรับมากขึ้น (ปิยวรรณ แสงสุขขา และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์, 2564) อย่างไรก็ตามกลยุทธ์ด้านราคาต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการใช้กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy) และการกำหนดราคาโดยพิจารณาจากความยืดหยุ่นของดีมานด์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand) สอดคล้องกับการศึกษาของ ปฏิพัทธ์ ตันมิ่ง และคณะ ที่ศึกษาแนวทางการส่งเสริมทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาจังหวัดเชียงราย พบว่า การรักษาสมดุลระหว่างการสร้างรายได้และ

การรักษาความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในพื้นที่ควรคำนึงถึงการใช้นโยบายการให้ส่วนลดและส่วนยอมให้ (Discounts and Allowances) ที่มีความยืดหยุ่น (ปฏิพัทธ์ ตันมิ่ง และคณะ, 2567) และจากแนวคิดของ Kotler, P. & Armstrong, G. ได้ระบุไว้ในหนังสือหลักการตลาด ว่าการให้ส่วนลดและส่วนยอมให้ ช่วยให้เกิดการจูงใจให้เกิดการซื้อ สามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันแก่ได้ (Kotler, P. & Armstrong, G., 2016)

3. กลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่าย (Place Strategy) โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา ยังคงให้ความสำคัญกับการใช้ช่องเดิมแต่เพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น 1) ช่องทางตรง ซึ่งยังคงการจัดจำหน่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยตรงโดยติดต่อโดยตรงยังวิสาหกิจชุมชนภายใต้เครือข่ายท่องเที่ยวว่าปากบาราทั้ง 14 กลุ่มวิสาหกิจ แต่อาจปรับปรุงประสิทธิภาพของช่องทางเพิ่มเติม เพื่อเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยว โดยผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความทันสมัย 2) ผ่านช่องทางคนกลาง ที่ให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์ หรือที่เรียกว่า Online Travel Agent เพิ่มขึ้น เช่น Agoda, Booking.com, Traveloka, Expedia, หรือ Klook เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ที่ศึกษาการจัดการด้านการตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า การใช้ช่องทางจัดจำหน่ายแบบตรง (ไม่มีคนกลาง) และช่องทางหนึ่งระดับ (ผ่านตัวแทนจำหน่าย) ซึ่งยังคงเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสม (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2562) สอดคล้องกับ ดนุวัศ สุวรรณวงศ์ ที่ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูลเพื่อยกระดับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดสตูลภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การร่วมกันเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย จะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ (ดนุวัศ สุวรรณวงศ์, 2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยวรรณ แสงสุखा และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ ซึ่งศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมจากประเทศอาเซียนในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า กลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับนักท่องเที่ยวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย คือ เน้นร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว (Agency Tour Company) โดยใช้ช่องทางจัดจำหน่ายผ่านตัวแทน 1 ระดับ เพื่อส่งต่อบริการถึงนักท่องเที่ยว (ปิยวรรณ แสงสุखा และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์, 2564)

4. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy) ที่เหมาะสมสำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา ควรดำเนินการเลือกเครื่องมือการสื่อสารที่เหมาะสมกับลูกค้าเป้าหมายและผลิตภัณฑ์ ดำเนินการโดย 1) การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ โดยจะใช้การประชาสัมพันธ์ควบคู่กับการโฆษณา 2) การส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา ในรูปแบบของการให้ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในชุมชนเป้าหมาย เข้าร่วมงานส่งเสริมการขายกับหน่วยงานอื่น อาทิ การเข้าร่วมการส่งเสริมการขายในงานกิจกรรมหรืองานเทศกาลที่ภาครัฐหรือภาคเอกชนจัดขึ้น นอกจากนี้การลดราคาสินค้าและบริการบางช่วงเวลาเช่นช่วงหมดฤดูการท่องเที่ยวทางทะเล ผ่านสื่อโซเชียล มีเดีย Facebook, Instagram และ Twitter และการให้บริการเพิ่มเติมในโอกาสพิเศษ (การเพิ่มประกันโควิด) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการเดินทางท่องเที่ยวและซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา 3) การขายโดยบุคคล ในรูปแบบเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและผลิตภัณฑ์ ในการท่องเที่ยวผ่านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน และ 4) การส่งเสริมการตลาดแบบปากต่อปาก เป็นการนำเสนอสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและคุณภาพผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดนุวัศ สุวรรณวงศ์ ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล เพื่อยกระดับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดสตูลภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ

และภาคเอกชนผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ที่ชัดเจนจะสามารถนำมา สื่อสารเรื่องราว เพื่อสร้าง การรับรู้ ตอกย้ำภาพลักษณ์แก่คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้ โดยนำเครื่องมือ สื่อสารทางการตลาด เชิงบูรณาการทั้งทาง Online และ Offline Marketing มาปรับใช้ร่วมกันให้เหมาะสม (ดนุวัศ สุวรรณวงศ์, 2564) นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับผลการวิจัยของ ณรงค์ พลริักษ์ และคณะ ที่ทำการวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตาม แนวบูรพาทิศ พบว่า ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวควรเผยแพร่ผ่าน เว็บไซต์หรือสื่อโซเชียลมีเดียเป็นแนวทาง สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ (ณรงค์ พลริักษ์ และคณะ, 2559) สอดคล้องกับการศึกษาของ ปาริชาติ วิสุทธิ สมจาร และสมจิตร อินทนนท์ ที่ทำการศึกษากลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมมลายูในเขต เศรษฐกิจพิเศษสงขลา พบว่า จัดทำและถ่ายทอดเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีวัฒนธรรมของชาว มลายูที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่และการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรมของชาวมลายูในพื้นที่ไปยัง กลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อต่าง ๆ ถือเป็นกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) ที่ควรดำเนินการ (ปาริชาติ วิสุทธิสมจาร และสมจิตร อินทนนท์, 2562) ผลการศึกษานี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ แสงสุखा และศรัณ ยา เลิศพุทธรักษ์ ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมจากประเทศ อาเซียนในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า จำเป็นต้องส่งเสริมโฆษณา ประชาสัมพันธ์ทางช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก วิกิแพท การติดป้ายประชาสัมพันธ์ โบรชัวร์ เพื่อพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม (ปิยวรรณ แสงสุखा และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์, 2564) อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ตรีฤกษ์ เพชรมนต์ และคณะ ที่ศึกษากลยุทธ์ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย กรณีศึกษา ตำบลกรุงชิง อำเภอ นบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทาง เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ tiktok เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวของพื้นที่ได้หลากหลาย ช่องทาง (ตรีฤกษ์ เพชรมนต์ และคณะ, 2564)

องค์ความรู้ใหม่

บทความนี้นำเสนอการพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบาราโดยการ ประยุกต์ใช้แนวคิดการตลาดบูรณาการร่วมกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการ ท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และความต้องการของตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Marketing) โดยเน้น นักท่องเที่ยวจาก 5 จังหวัดชายแดนใต้และสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ได้ ดังแสดงในภาพที่ 1

กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategy)

โปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับตลาดกลุ่มเล็ก โดยสร้างคุณค่าใหม่ ผ่านกิจกรรมเรียนรู้และวิถีชีวิตชุมชนปากบารา เพื่อเพิ่มนวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ด้านราคา (Price Strategy)

กำหนดราคาโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามคุณค่าที่นักท่องเที่ยวรับรู้ และความยืดหยุ่นของอุปสงค์ พร้อมเสนอแพ็คเกจและส่วนลดหลากหลาย เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจและการเดินทางซ้ำ

กลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่าย (Place Strategy)

ดำเนินการผ่านช่องทางจัดจำหน่ายเดิมคือช่องทางตรงผ่านวิสาหกิจชุมชน และช่องทางคนกลาง เช่น บริษัททัวร์ แต่เน้นการยกระดับประสิทธิภาพการเข้าถึงและการบริการ เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและขยายฐานนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย

กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy)

เน้นการตลาดแบบปากต่อปากควบคู่กับการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ(IMC) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยใช้สื่อดิจิทัลโฆษณา การส่งเสริมการขาย การขายโดยบุคคล และศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหลัก เพื่อกระตุ้นการรับรู้ ดึงดูดนักท่องเที่ยวใหม่ และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเดินทาง

ภาพที่ 1 การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา

จากภาพที่ 1 การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบาราพัฒนาขึ้นเพื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มครอบครัวใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ มุ่งเน้น 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ 2) กลยุทธ์ด้านราคา 3) กลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่าย และ 4) กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด กลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารามีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน สร้างความแตกต่างเชิงนวัตกรรม และเสริมศักยภาพในการแข่งขัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบาราในการวิจัยนี้เป็น กลยุทธ์มุ่งเฉพาะส่วน (Concentrated Marketing Strategy) มุ่งเน้นตลาดกลุ่มเล็ก (Niche Marketing) โดยกำหนดตลาดหลักเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจาก 5 จังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส กลยุทธ์นี้เหมาะสมกับ รูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่เป็นวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นองค์กรขนาดเล็กที่มีทรัพยากรจำกัดการเจาะตลาดเฉพาะกลุ่มช่วยให้สามารถพัฒนาแพ็คเกจท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ โดยเน้นจุดแข็งและโอกาสของพื้นที่ปากบาราสามารถจำแนกเป็น 4 ประเภท กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategy) กลยุทธ์ด้านราคา กลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่าย (Place Strategy) และกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนปากบาราอย่างยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐควรดำเนินการ 1) การพัฒนาแนวทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ระดับนโยบาย 2) เสริมสร้างศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการในชุมชน ผ่านการอบรมด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว บริการนักท่องเที่ยว และการตลาดออนไลน์ ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์สำหรับวิสาหกิจชุมชนการ

ท่องเที่ยวในปากบารา 1) ควรเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันโดยพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างและตอบ
โจทย์ตลาดเป้าหมาย 2) ปรับรูปแบบราคาเป็นแพ็คเกจเสริมเพื่อเพิ่มรายได้โดยเน้นกำหนดราคาให้มีความยืดหยุ่น
และจูงใจ 3) ขยายช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้กว้างขึ้น และ 4) พัฒนา
เครือข่ายนักท่องเที่ยวและกลุ่มเป้าหมาย เน้นให้เกิดการส่งเสริม Community Engagement โดยให้ชุมชนมีส่วน
ร่วมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป 1) การพัฒนาโมเดลการตลาดดิจิทัล
สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวยุค
ใหม่ และ 3) การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
มหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งสำเร็จลงได้ด้วยด้วยความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชนปากบารา และคำแนะนำ
จากกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิในการปรับแก้ข้อเสนอและรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2560). คู่มือการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2568
จาก <https://www.dot.go.th/news/internal-audit-plan/detail/3052/8>
- เจ้าหน้าที่ภาคีรัฐคนที่ 3. (15 ต.ค. 2564). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา.
(ธีรพร ทองชะโชค, ผู้สัมภาษณ์)
- ชาย โพธิ์สีดา. (2564). ศาสตร์และศิลป์การวิจัยเชิงคุณภาพ: คู่มือนักศึกษาและนักวิจัยสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่
9). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ณรงค์ พลธิราช และคณะ. (2559). โครงการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวบูรพาทิศ. ชลบุรี: คณะภูมิ
สารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดนุวัศ สุวรรณวงศ์. (2564). แนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูลเพื่อยกระดับการพัฒนา
พื้นที่จังหวัดสตูลภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน. วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม, 11(1), 261-273.
- ตรีฤกษ์ เพชรมนต์ และคณะ. (2564). กลยุทธ์ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย: กรณีศึกษา
ตำบลกรูชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 4(3), 85-100.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). Future of tourism รับมือการเปลี่ยนผ่านสู่การเติบโตอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน.
เรียกใช้เมื่อ 26 มีนาคม 2568 จาก <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-2024nov12.html>
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2562). การจัดการด้านการตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: หจก.
เฟรนด์ข้าหลวง ฟรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- ปฏิพัทธ์ ตันมิ่ง และคณะ. (2567). แนวทางการส่งเสริมทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาจังหวัด เชียงราย. วารสารวิชาการการbinการเดินทางและการบริการ, 3(2), 26-47.
- ปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร และสมจิตร อินทนนท์. (2562). กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมมลายูในเขตเศรษฐกิจพิเศษสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปิยวรรณ แสงสุखा และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์. (2564). แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด สำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมจากประเทศอาเซียนในเขตภาคใต้ตอนบน. วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(2), 1-18.
- ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว คนที่ 3. (2 ก.ย. 2564). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา. (ธีรพร ทองชะโชค, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว คนที่ 5. (2 ก.ย. 2564). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา. (ธีรพร ทองชะโชค, ผู้สัมภาษณ์)
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. (2564). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาสำหรับการท่องเที่ยวหลังโควิด - 19. กรุงเทพมหานคร: หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ.
- สมาชิกของเครือข่ายท่องเที่ยวอ่าวปากบารา คนที่ 10. (2 ต.ค. 2564). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา. (ธีรพร ทองชะโชค, ผู้สัมภาษณ์)
- สมาชิกของเครือข่ายท่องเที่ยวอ่าวปากบารา คนที่ 6. (2 ต.ค. 2564). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากบารา. (ธีรพร ทองชะโชค, ผู้สัมภาษณ์)
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยวรายไตรมาส. ฉบับที่ 7 (มกราคม - มีนาคม 2560). เรียกใช้เมื่อ 31 มกราคม 2568 จาก https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/article_attach/21563/21298.pdf
- สุทธิพร บุญมาก. (2560). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Ansoff, H. I. (1987). The emerging paradigm of strategic behavior. *Strategic Management Journal*, 8(6), 501-515.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. (2nd ed.). California: SAGE Publications Inc.
- Kotler, P. & Armstrong, G. (2016). *Principles of Marketing*. (16th ed.). Harlow: Pearson Education Limited.
- UNESCO. (2006). *Towards sustainable strategies for creative tourism*. Retrieved February 3, 2025, from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000159811/PDF/159811eng.pdf.multi>

การสื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลคลิปในประเทศไทย*

COMMUNICATION OF CONTENT RELATED TO DEPRESSION AS REFLECTED THROUGH VIRAL CLIPS IN THAILAND

เอนกพงศ์ พงษ์มี*, กฤษณ์ ทองเลิศ

Anekpong Pongmee*, Grit Thonglert

วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

College of Communication Arts, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: Anekpong.p64@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแก่นประเด็นเนื้อหา ภาพลักษณ์ และวิธีนำเสนอเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับโรคซึมเศร้า แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ การสื่อสารสุขภาพ โรคซึมเศร้า ระบบนิเวศ ภาพลักษณ์ สื่อดิจิทัล หน้าที่สื่อมวลชน โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Thematic Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งประกอบด้วยแหล่งข้อมูลดังนี้ ไวรัลคลิป จำนวน 25 เรื่อง และนักวิชาการด้านสื่อ นักจิตวิทยา จำนวน 8 ท่าน ทำการคัดแยกเนื้อหาผ่านแบบคัดแยกเนื้อหา และแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาไวรัลคลิป ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ผลวิจัยดังนี้ แก่นประเด็นเนื้อหาของโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลคลิป พบแก่นประเด็นเนื้อหา 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สาเหตุของโรคซึมเศร้า 2) อาการโรคซึมเศร้า 3) การรักษาโรคซึมเศร้า ด้านภาพลักษณ์ของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ประกอบด้วย 1) ภาพลักษณ์ที่ถูกรังแกจากสมาชิกในสังคม 2) ภาพลักษณ์ที่มีความจำเป็นต้องมีผู้อุปถัมภ์ 3) ภาพลักษณ์ผู้ที่มีความเป็นผู้นำแตกต่างทางสังคม และ 4) ภาพลักษณ์ของผู้ที่เป็นผู้พึ่งพาเทคโนโลยี สื่อสังคมในระดับสูง ด้านวิธีการสร้างสรรค์เนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า ควรนำเสนอเนื้อหา ดังนี้ 1) นำเสนอเนื้อหาตามความจริง 2) เนื้อเรื่องให้เกิดการถกเถียงตาม 3) เนื้อหาให้ทันต่อกระแสสังคม 4) การเล่าเรื่องจากผู้มีประสบการณ์ร่วม 5) การสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ชม และ 6) การใช้สีสดใส เนื้อหาที่ไม่ควรเผยแพร่ผ่านไวรัลคลิปมีดังนี้ 1) เนื้อหาที่เป็นสาเหตุของการเกิดความรู้สึกเชิงลบ และ 2) เนื้อหาให้เกิดความน่ากลัว ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับใช้ในการออกแบบเพื่อทำไวรัลคลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าในอนาคต

คำสำคัญ: โรคซึมเศร้า, แก่นประเด็น, ภาพลักษณ์, การสร้างสรรค์เนื้อหา

Abstract

This qualitative study examines the core content themes, imagery, and creative presentation methods related to depression in viral clips. The research applies concepts and theories from health communication, depression, the ecological system, imagery, digital media, and mass media functions. The study utilizes Thematic Analysis and In-depth Interviews, drawing data from 25 viral clips and 8 experts, including media scholars and psychologists. The Content was systematically categorized using screening forms and interview guidelines. The viral clips were analyzed through Descriptive Analysis to interpret the findings. Key themes regarding depression-related Content in viral clips: 1) Causes of depression, 2) Symptoms of depression, and 3) Treatment of depression. In terms of the imagery of depression patients, the study identifies four primary portrayals: 1) Victims of social bullying, 2) Individuals requiring caregivers, 3) Socially alienated individuals, and 4) Individuals highly dependent on social media technology. Regarding creative content strategies for presenting depression-related topics, the study suggests 1) Presenting accurate and realistic information, 2) Developing thought-provoking narratives, 3) Keeping Content relevant to current social trends, 4) Incorporating real-life experiences in storytelling, 5) Encouraging audience engagement, and 6) Utilizing vibrant colors in viral clips. Additionally, the study identifies Content that should be avoided, including 1) Depictions that induce negative emotions and 2) Content designed to create fear. The findings from this research can be applied as guidelines for designing future viral clips related to depression, ensuring they are informative, engaging, and socially responsible.

Keywords: Depression, Thematic, Image, Content Creativity

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาวะทางสังคม เศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนไทย ปัจจุบันคือไทยมีความเสี่ยงที่จะเกิดโรคซึมเศร้าสูงขึ้นกว่าร้อยละ 17.40 (เอฟโพกัส, 2567) โดยปัจจัยการก่อให้เกิดโรคพบได้ในหลายปัจจัย โดยจำแนกตามกลุ่มเพศ และอายุ ซึ่งจะก่อเกิดปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป อาทิ การเกิดโรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุ อันมีสาเหตุมาจากการด้อยคุณค่าในตนเองเป็นต้น ซึ่งจะพบเนื้อหาเหล่านี้ได้บ่อยครั้งในสื่อวิดีโอบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่สะท้อนเรื่องราวของโรคซึมเศร้าในมุมมองต่าง ๆ ออกมาให้เห็น คนไทยกว่าร้อยละ 43.8 เลือกรับชมสื่อวิดีโอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ไทยรัฐโพล รายงานว่า ผู้ชมในปัจจุบันมีพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ โดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมชอบรับชมวิดีโอคลิปที่มีเนื้อหาสะท้อนสังคมในปัจจุบัน ได้แก่ เรื่องราวชีวิต กระแสทันโลก หรือเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน อาทิ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเครียด หรือแม้แต่เรื่องของโรคซึมเศร้า ซึ่งเป็นอีกหนึ่งเนื้อหาที่ได้รับความนิยมจากผู้ชม การรับชมเนื้อหาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเกิดความเครียดในระยะยาว ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและ

อาจจะก่อให้เกิดภาวะซึมเศร้า ตลอดจนเกิดโรคซึมเศร้าในระยะยาวได้ (ไทยรัฐโพล, 2566) ด้านไวรัลคลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าโดยส่วนมากนั้นจะพบเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าที่มีการผลิตจากการตีแผ่ความเป็นจริงของสังคม (อุก้า, 2566) ซึ่งอาจมีการปรุงแต่งสร้างสีสันของเนื้อหาให้น่าสนใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังได้มีการผลิตไวรัลคลิปออกมาจำนวนมาก เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการรณรงค์ให้เกิดความเข้าใจกับโรคซึมเศร้ามากขึ้น โดยการรณรงค์ในรูปแบบของแคมเปญต่าง ๆ ได้รับความนิยมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2566 หลังจากประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติหลังจากเกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ซึ่งในช่วงเวลานั้นเกิดการแพร่ระบาดของสภาพการเป็นอยู่ สภาพสังคม และการถดถอยของสภาพเศรษฐกิจ ส่งผลกระทำให้ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงระยะเวลาที่เกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นาน

แม้ว่าไวรัลคลิปที่ถูกสะท้อนออกมาจากสื่อต่าง ๆ นั้น มีการสะท้อนเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไปและมีการสะท้อนเนื้อหาอันเกิดความเข้าใจอันคาดเคลื่อนกับผู้ป่วยโรคซึมเศร้าทั้งเรื่องการสื่อสารความจริงที่เกี่ยวกับอาการของโรคซึมเศร้าและการสะท้อนภาพลักษณ์ของโรคซึมเศร้าผ่านทางไวรัลคลิปซึ่งการสื่อสารเพื่อสะท้อนเนื้อหาและภาพลักษณ์ที่เกี่ยวกับโรคซึมเศร้ามีหลากหลายออกไปในแต่ละมิติ ทั้งภาพลักษณ์เชิงบวก และภาพลักษณ์เชิงลบซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในภาพลักษณ์ของโรคซึมเศร้า โดยจากการผลิตที่มาจากหลากหลายหน่วยงานทำให้เกิดการสร้างความเข้าใจในมุมมองที่มาจากหลายหลายมิติ ซึ่งก็ให้เกิดผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบในมุมมองของการสื่อสารองค์รวมของความเข้าใจที่เกิดขึ้นของไวรัลคลิป ซึ่งไวรัลคลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าในปัจจุบันมีเนื้อหาที่สะท้อนความเป็นจริงของสังคมที่ก่อให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูล หรือภาพจำที่กระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมในปัจจุบันการเผยแพร่ไวรัลคลิปมักมีการเผยแพร่เพื่อเรียกกระแสและได้รับความนิยมและได้รับความชอบจากผู้บริโภคสื่อโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์เนื้อหาที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

ถึงแม้ว่าการสื่อสารผ่านไวรัลคลิปเกี่ยวกับเนื้อหาของโรคซึมเศร้าจะถูกเผยแพร่ออกมาอย่างแพร่หลายและการรับชมไวรัลคลิปในปัจจุบันจะสามารถเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้นผ่านทางโทรศัพท์มือถือของแต่ละคน ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการเข้าถึงไวรัลคลิปผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ได้อย่างง่ายและสะดวกที่สุดในปัจจุบันแล้วนั้นแต่การสื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าผ่านไวรัลคลิปนั้นก็ยังขาดความรู้และความเข้าใจในการผลิตไวรัลคลิปเพื่อสื่อสารเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าให้สมาชิกในสังคมในหลาย ๆ กลุ่มได้รับชมโดยเฉพาะการออกแบบเนื้อหาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อโรคซึมเศร้า การสร้างภาพจำของภาพลักษณ์ของโรคซึมเศร้าที่ควรจะเป็น และการสร้างสรรค์เนื้อหาอันก่อให้เกิดความสร้างสรรค์และได้ความรู้จากการรับชมไวรัลคลิป ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงศึกษาในเรื่อง “การสื่อสารเนื้อหาของโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลคลิปในประเทศไทย” เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และปรับใช้ในการออกแบบเนื้อหาเพื่อสื่อสารผ่านไวรัลคลิปให้สื่อสารได้อย่างตรงกลุ่ม ตรงประเด็นและสร้างความเข้าใจให้กับผู้ชมได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแก่นประเด็นเนื้อหาของโรคซึมเศร้าที่ถูกสะท้อนผ่านคลิปไวรัลในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของโรคซึมเศร้าที่ถูกสะท้อนผ่านคลิปไวรัลในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับโรคซึมเศร้าผ่านคลิปไวรัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีรูปแบบการดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา (Thematic Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ประชากรและแหล่งข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลประเภทไวลด์คลิปจากแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ และเว็บไซต์ โดยทำการเก็บข้อมูลคลิปตั้งแต่ปี 2562 - 2566 จำนวน 25 คลิป 2) ข้อมูลประเภทบุคคล ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ และนักจิตวิทยา ทั้งหมด 8 คน โดยจะต้องเป็นผู้ที่เคยทำงานเกี่ยวกับสื่อ หรือเคยทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคซึมเศร้าอย่างน้อย 2 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบเก็บข้อมูลเพื่อคัดแยกเนื้อหาของไวลด์คลิป โดยแยกตามวัตถุประสงค์ของการคัดแยกเนื้อหา เพื่อให้การแยกเนื้อหาใช้งานได้สะดวก และ 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้างคำถาม 2 ชุดคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักวิชาการสื่อ และนักจิตวิทยา

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ด้านข้อมูลไวลด์คลิป ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลไวลด์คลิปทั้ง 25 เรื่อง จากสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ โดยจำแนกเป็นไวลด์คลิปที่ผ่านการประกวดและได้รับรางวัลในการประกวดต่าง ๆ และไวลด์คลิปที่เผยแพร่เพื่อให้ความรู้ทั่วไป 2) ด้านข้อมูลสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการ และนัดวัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล โดยมีการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ที่จัดเตรียมไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดย 1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Thematic Analysis) กับไวลด์คลิปจำนวน 25 เรื่องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์แก่นประเด็นเนื้อหา และการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของโรคซึมเศร้า และ 2) ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาคลิปไวลด์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า ที่มีการเผยแพร่ผ่านสื่อสารต่าง ๆ ในประเทศไทย ในช่วงปี 2562 - 2566 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวจำนวน 25 เรื่อง เพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้การวิเคราะห์แก่นและประเด็นเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าที่ถูกสื่อสารผ่านคลิปไวลด์ และศึกษาภาพลักษณ์ของโรคซึมเศร้าที่ถูกสะท้อนผ่านคลิปไวลด์ในประเทศไทย และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ และนักจิตวิทยา โดยใช้การถามคำถามเชิงลึก 2 รูปแบบคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างตรงจุด ตรงประเด็น

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารเนื้อหาโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวลด์คลิปในประเทศไทย ผลการศึกษาที่ได้ ดังนี้

1. ด้านแก่นประเด็นเนื้อหาของโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวลด์คลิปในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 แก่นประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

1.1 แก่นประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับการรักษาและการทำความเข้าใจที่มีต่อโรคซึมเศร้า ที่สะท้อนผ่านไวลด์คลิปในประเทศไทย โดยปรากฏแก่นประเด็นดังต่อไปนี้

- ไวรัลลิสที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาโรคซึมเศร้า ผ่านการดูแลรักษาด้วยแพทย์หรือจิตแพทย์ โดยไวรัลลิสสะท้อนเนื้อหาเกี่ยวกับการยอมรับและเข้ารักษาเพื่อบำบัดรักษาโรคซึมเศร้า โดยเป็นการรักษาโดยจิตแพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญเช่น นักจิตวิทยา เป็นต้น

- ไวรัลลิสที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพโรคซึมเศร้า โดยการปรับรูปแบบหรือปรับพฤติกรรม เพื่อให้ใช้ชีวิตต่อในสังคมได้อย่างมีความสุข ไวรัลลิสปรากฏเนื้อหาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคม เช่น การทำกิจกรรมใหม่ ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม การพูดคุยระบายความรู้สึกในจิตใจ เป็นต้น

- ไวรัลลิสที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า และมีเนื้อหาเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย เพื่อยุติ หรือให้หลุดพ้นจากอาการป่วยของตนเอง ปรากฏเนื้อหาของการพยายามฆ่าตัวตาย เพื่อให้เกิดการหลุดพ้นจากความรู้สึกเชิงลบที่เกิดขึ้นกับชีวิตของผู้ป่วยในช่วงขณะนั้น

1.2 แก่นประเด็นสาเหตุของการเกิดซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลลิสในประเทศไทย ได้แก่

- สาเหตุที่เกิดจากปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ สาเหตุของการเกิดโรคซึมเศร้า อันมีเหตุผลมาจากการมีปัญหาซึ่งเกิดขึ้นทั้งปัญหาระหว่างความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลทั้งครอบครัว ความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อน และความสัมพันธ์อันเกิดจากความรักในรูปแบบของความรักเชิงแพนหรือคู่รักที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบครอบครัว

- สาเหตุของความคาดหวังและความผิดหวัง เนื้อหาของไวรัลลิสปรากฏสาเหตุของการเกิดของโรคซึมเศร้าที่เกิดจากความคาดหวังของผู้ป่วย โดยความคาดหวังเกิดจากการคิดและหวังในสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นเป็นจริงได้ โดยจากความคาดหวังนำไปสู่จุดผิดพลาดหรือความผิดหวังซึ่งนำไปสู่ผลกระทบทางจิตใจซึ่งก่อให้เกิดเป็นโรคซึมเศร้า

- สาเหตุอันเกิดจากสารเคมีในสมอง เนื้อหาของไวรัลลิสปรากฏสาเหตุที่เกิดขึ้นจากความผิดปกติจากการหลั่งของสารเคมีในสมองซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบประสาทและก่อให้เกิดความผิดปกติของสภาพอารมณ์และจิตใจ

- สาเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงฉับพลันหรือการสูญเสียคนรัก เนื้อหาของไวรัลลิสสาเหตุของผู้ป่วยที่เกิดโรคซึมเศร้าจากการเกิดสถานการณ์ที่แปรผัน เช่นการสูญเสียคนรัก การเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมอย่างฉับพลัน เป็นต้น

1.3 แก่นประเด็นเนื้อหาของการแสดงออกซึ่งอาการของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลลิสในประเทศไทย โดยประกอบด้วยแก่นประเด็นอาการของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลลิส ซึ่งปรากฏกลุ่มอาการดังต่อไปนี้

- อาการหลงจากภาพทรงจำที่เคยเกิดขึ้น เนื้อหาของไวรัลลิสปรากฏอาการหลงที่เกิดภาวะการณสะท้อนกลับของภาพทรงจำเชิงลบ หรือสิ่งหวาดกลัวที่ผู้ป่วยเคยพบเจอในอดีต โดยมักจะเกิดกับกลุ่มที่มีภูมิหลังเกี่ยวกับการโดนกระทำซึ่งความรุนแรงทั้งกาย และจิตใจ

- อาการหลักหนึ่ต่อสิ่งที่กำลังพบเจอ เนื้อหาของไวรัลคลิปปรากฏอาการของผู้ป่วยที่มีอาการวิตกกังวล จากการโดนกระทำหรือการถูกกลั่นแกล้งทางสังคมที่เกิดขึ้นทำให้เกิดอาการวิตกกังวลต่อสิ่งรอบตัวของผู้ป่วย

- อาการหลักหนึ่ต่อสิ่งที่กำลังพบเจอ เนื้อหาของไวรัลคลิปปรากฏอาการพยายามฆ่าตัวตาย หรือทำร้ายตนเอง เพื่อทดแทนความเจ็บปวดหรือเพื่อให้หลุดพ้นต่อสิ่งที่กำลังพบเจอ และยังปรากฏอาการของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาทางการแพทย์ เพื่อให้หายและกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยไม่ต้องพึ่งการรับประทานยา และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างไม่มีผลกระทบต่อตัวผู้ป่วยเอง

2. ด้านภาพลักษณ์ของโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลคลิปในประเทศไทย ปรากฏภาพลักษณ์ทั้งหมด 4 ภาพลักษณ์ ประกอบด้วย ดังนี้

2.1 ภาพลักษณ์ของผู้ที่ถูกรังแกจากสมาชิกในสังคม ปรากฏภาพลักษณ์ของการถูกกลั่นแกล้งจากคนในสังคม เช่น ในครอบครัว โรงเรียน หรือที่ทำงาน โดยการกลั่นแกล้ง อาจเกิดขึ้นในรูปแบบของการทำร้ายร่างกาย การล้อเลียน ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกเชิงลบ และการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งรวมถึงการพูดจาเสียดแทงหรือการดูต่ำ

2.2 ภาพลักษณ์ของความจำเป็นต้องมีผู้อุปถัมภ์ ปรากฏภาพลักษณ์ของผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องการมีผู้ดูแลให้ความปกป้อง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบที่ส่งผลต่อจิตใจของผู้ป่วย โดยเนื้อหาของไวรัลคลิปสะท้อนเนื้อหาของผู้ป่วยที่ต้องการได้รับการดูแลจากคนรอบข้าง โดยการดูแลนั้นประกอบไปด้วยทั้งการดูแลทางร่างกาย สุขภาพ และจิตใจ เช่น การดูแลจากคนในครอบครัว หรือการดูแลจากบุคคลใกล้ชิด เช่น เพื่อน คนรัก หรืออาจารย์

2.3 ภาพลักษณ์ของความเป็นผู้แปลกแยกทางสังคม (Social Alienations) ไวรัลคลิปที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่มีการปลีกตัวออกจากสังคม ปรากฏภาพลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความแปลกแยกออกไปจากเดิม โดยอาการแปลกแยกออกจากสังคมของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าเกิดขึ้นจากความรู้สึกด้อยค่าในตนเอง เบื่อกับกิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองเคยทำ จนนำไปสู่การแปลกแยกออกจากสังคมที่ตนเคยอยู่ เช่น อาการของผู้ที่เคยอยู่กับกลุ่มเพื่อน แต่มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการแยกตัวออกมาอยู่หรือใช้ชีวิตเพียงคนเดียวโดยผิดแปลกจากเดิม

2.4 ภาพลักษณ์ของการเป็นผู้พึ่งพาเทคโนโลยีสื่อสังคมในระดับสูง ปรากฏภาพลักษณ์ของผู้ป่วยซึ่งต้องพึ่งพาสื่อสังคมออนไลน์ในการเป็นเครื่องมือ เพื่อสื่อสารความรู้สึกที่กำลังเกิดขึ้นกับตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ โดยในเนื้อหาของไวรัลคลิปปรากฏเนื้อหาภาพลักษณ์ดังกล่าว ในรูปแบบของการโพสต์ข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะต้องการให้ผู้คนที่อยู่รอบ ๆ ตัวของผู้ป่วยเข้าใจความรู้สึกและเข้าใจในสิ่งที่ตนเองนั้นกำลังเผชิญอยู่ในช่วงเวลานั้น ๆ

3. ด้านวิธีการนำเสนอเนื้อหาสร้างสรรค์เกี่ยวกับโรคซึมเศร้ากับกลุ่มผู้สร้างสรรค์เนื้อหาผ่านไวรัลคลิป โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบหลักคือ

3.1 การนำเสนอเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ วิธีการนำเสนอที่ก่อให้เกิดการเสนอเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ โดยจะประกอบหลักการสร้างสรรค์ 6 ข้อ ดังนี้

- นำเสนอเนื้อหาตามความเป็นจริงที่ ถูกต้องและรอบด้าน การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโรค ซึมเศร้าผ่านไวรัลคลิป ควรนำเสนอเนื้อหาที่ครบถ้วนในทุกประเด็นได้แก่ สาเหตุของการเกิดโรค การเกิดโรค ซึมเศร้าในแต่ละช่วงวัย การดูแลรักษาผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และการแสดงออกซึ่งอาการของโรคซึมเศร้า เพื่อให้ผู้ชม เข้าถึงเนื้อหาได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...เริ่มต้นเราอาจจะต้องศึกษาประเด็นที่ต้องการสื่อสารกับผู้รับชมก่อน คือโรคซึมเศร้ามัน ค่อนข้างมีหลายแบบมาก ๆ ดังนั้น เราควรจะต้องเลือกและเน้นประเด็นเพื่อการสารให้ตรงกลุ่ม และเจาะจงเพื่อ สะท้อนเนื้อหาให้ครอบคลุมและตรงประเด็น โดยเราอาจจะต้องโฟกัสไปเป็นจุดที่ละเอียดประเด็น เช่น ทำไมถึงป่วยเป็น โรคซึมเศร้าได้ เพื่อให้เรื่องราวค่อย ๆ ตอบข้อสงสัยที่เกิดขึ้นในใจของผู้ชม” (นฤปดี จันทรส, 2567)

- การสร้างจุดดึงดูดตามของเนื้อเรื่อง ควรสร้างเนื้อหาให้เกิดความน่าติดตาม โดยเนื้อหาต้อง สะท้อนเรื่องราวที่น่าสนใจ และเกิดการติดตามเนื้อหาของไวรัลคลิปจนจบ โดยอาจจะนำเรื่องราวและการสร้าง ประสบการณ์ร่วมเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหาของไวรัลคลิป หรือสร้างเนื้อหาเรื่องราวของไวรัลคลิปให้เกิด ความน่าสนใจและน่าติดตามอย่างต่อเนื่องจนทำให้ผู้ชมเกิดมุมมองที่ถูกต้องและดูเนื้อหาเหล่านั้นจนจบ ดังตัวอย่าง การสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ประสบการณ์ร่วมน่าจะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเรื่องนี้ เอาเข้าจริงแล้วการสร้างเรื่องราวให้เกิด การติดตามของคน หรือให้คนติดตามมันอาจจะต้องทำให้คนรู้สึกอินกับสิ่งที่เราสื่อสารก่อน แต่การจะทำให้คนอินได้ นั้น มันอาจจะต้องเริ่มจากการสร้างสรรค์เนื้อหาให้ไปแตะกับประสบการณ์ที่คนพบเจอมาในชีวิตจริง ๆ อันนี้น่าจะ เวิร์ค” (พิชาภพ บุญเลิศ, 2567)

- เนื้อหาทันต่อกระแสสังคม (Content) การออกแบบเนื้อหาควรสร้างเนื้อหาที่มีความทันสมัย ทันต่อสังคม เพื่อให้ผู้ชมเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างง่ายขึ้น โดยการนำเสนอเนื้อหาที่ทันต่อสังคม ควรเป็นการนำเสนอ เนื้อหาโดยการนำเสนอประเด็นข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมาออกแบบและนำเสนอเนื้อหาให้ทันต่อกระแสนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจในเนื้อหา ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ส่วนหนึ่งที่น่าจะทำได้คือการสร้างไวรัลคลิปให้ทันต่อกระแส โดยไวรัลคลิปอาจจะอิงกับ กระแสที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการเผยแพร่บนสื่อพวกเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ก็ได้เพราะว่าหากเราทำได้ส่วนนี้ น่าจะทำให้คนที่ เห็นคลิปหยุดดูก่อนก็ได้ ซึ่งอาจจะส่งผลดีต่อการทำไวรัลคลิปในอนาคต” (พิมพ์พิชชาภัสร์ วิเศษศรี, 2567)

- การเล่าเรื่องผ่านผู้มีประสบการณ์ร่วมที่เคยผ่านการป่วยเป็นโรคซึมเศร้า การเล่าเรื่องผ่านผู้มี ประสบการณ์ร่วมจะทำให้เกิดความน่าสนใจในเนื้อหา ซึ่งก่อให้เกิดการดึงดูดความสนใจ โดยอาจจะนำผู้นำทาง

ความคิดในสังคม (Influencer) เข้ามามีส่วนร่วมในการเล่าเนื้อหาเหล่านั้น เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจมุมมองใหม่เกี่ยวกับโรคซึมเศร้าได้มากขึ้น ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ปกติแล้วทุกวันนี้คนมักให้ความเชื่อใจพวกกลุ่ม Influencer ซึ่งแน่นอนว่ากลุ่ม ๆ นี้อาจจะมีส่วนในการช่วงสร้างให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงความเชื่อ ซึ่งแน่นอนว่าการนำ influencer มาใช้ในการสื่อสารผ่านไวรัลคลิปก็อาจจะช่วยให้ไวรัลคลิปลงติดตามและมีความน่าสนใจมากขึ้น” (วิสิฐ ตั้งสถิตกุล, 2567)

- การสร้างเนื้อหาเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ชม (User Generate Content) การสร้างเนื้อหาที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ชมนั้น เป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบความเข้าใจ หรือความคิดเห็นของผู้ชมไวรัลคลิป โดยสามารถทำร่วมกับการเปิดคำถามปลายเปิดไว้ท้ายคลิป เพื่อให้คนเข้ามาแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะก่อให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ เกี่ยวกับโรคซึมเศร้า ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...จริง ๆ ผู้ชมเองสามารถมีส่วนร่วมกับไวรัลคลิปได้ทั้งหารร่วมโต้ตอบหลังจากจบเรื่อง หรือแม้กระทั่งการช่วยออกแบบเนื้อหา แต่ส่วนใหญ่จะตามมาด้วยเงื่อนไขว่า การเป็นผู้ร่วมออกแบบเนื้อหาควรมาจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์ร่วม แต่ว่าอีกมุมหนึ่งผู้ชมสามารถร่วมแชร์เรื่องราวของตนเอง หลังจากชมไวรัลคลิป เพื่อสะท้อนเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ต่อได้เช่นเดียวกัน” (กาญจนาพันธ์ มีสุวรรณ, 2567)

- ด้านการใช้โทนสีสดใส เพื่อสร้างสรรค์ไวรัลคลิป และทดแทนโทนสีหม่นหมองในไวรัลคลิป ผลวิจัยพบว่า การนำเสนอโทนสีของไวรัลคลิปที่เป็นโทนสีสดใส อาทิ สีฟ้า สีชมพู สีเขียว สีเหลือง จะช่วยให้ไวรัลคลิปเกิดความน่าชมมากยิ่งขึ้น และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความหวังและโอกาสใหม่ ๆ ทดแทนความรู้สึกจากการใช้สีโทนหม่นหมอง ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“สิ่งหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ชมไม่รู้ดิ่งหรือดาวน์ลงไปเพิ่ม คือการสะท้อนภาพที่ก่อให้เกิดความหวังใหม่ หรือภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงพลังเช่น การเปลี่ยนโทนสีภาพให้เป็นโทนสีฟ้าสดใส หรือมีสีสดมันต์ เพราะปกติแล้วนั้น โทนสีภาพเราจะเห็นว่าเค้ามักจะใช้สีแบบย้อนอดีต ทำให้ความรู้สึกของผู้ชมจมดิ่งกับความรู้สึกหรือสิ่งที่เจ็บปวดที่เคยผ่านมาได้” (ไพโรจน์ วิไลนุช, 2567ก)

3.2 สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าผ่านไวรัลคลิป กล่าวคือ สิ่งที่ไม่ควรเผยแพร่ผ่านไวรัลคลิป ซึ่งประกอบด้วย 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

- การนำเสนอสาเหตุของการก่อให้เกิดความรู้สึกเชิงลบผ่านไวรัลคลิป ผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีความอ่อนไหวทางความรู้สึก ดังนั้น การจะสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ กับผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ต้องคำนึงถึงผลกระทบทางจิตใจเป็นหลัก ดังนั้น การสื่อสารสาเหตุหรือเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเชิงลบกับผู้ป่วยจึงเป็นประเด็นที่ไม่ควรนำเสนอออกไป ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...เราควรเลี่ยงการสร้างเนื้อหาที่นำไปสู่ความตอกย้ำกับความรู้สึกของผู้ชม คือปกติเวลาเราดูไวรัลคลิป หรือดูหนังเราจะพบว่าจะมีฉากบางฉากที่สร้างความรู้สึกกดดัน หรือเค้นความรู้สึกด้านลบ ที่ทำให้รู้สึกแย่ รู้สึกหดหู่ หรือแม้แต่ร้องไห้ออกมา นั่นคือสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงอย่างมากในการนำมาปรับเพื่อนำเสนอในไวรัลคลิปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า” (พิชาภพ บุญเลิศ, 2567ก)

- การสร้างบรรยากาศและนำเสนอเนื้อหาความน่ากลัว การนำเสนอเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่น่ากลัวอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกกับผู้ป่วยซึ่งนำไปสู่การก่อให้เกิดภาวะตอกย้ำภายในจิตใจ ดังนั้น ควรหลีกเลี่ยงในการสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรุนแรง เช่น การฆาตกรรม การข่มขืน หรือการทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...พอเราพูดถึงที่เป็นข้อห้ามหรือไม่ควรนำมาเป็นจุดในการนำเสนอบนคลิปก็จะมีอีกเรื่องที่สำคัญคือการนำเรื่องราวฝังใจในอดีตมาเป็นจุดดึงดูดในการนำเสนอ เช่น การนำภาพจำของพ่อแม่ที่ทะเลาะกันและเกิดการลงมือทำร้ายกันในครอบครัวมาใส่เป็นเนื้อหาของไวรัลคลิป ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การสะกิดความเจ็บปวดภายในจิตใจซึ่งเราควรระวัง” (ไพโรจน์ วิไลนุช, 2567ข)

อภิปรายผล

แก่นประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลคลิปในประเทศไทย

ด้านแก่นประเด็นเนื้อหาของโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลคลิป โรคซึมเศร้าเป็นโรคที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะโรคซึมเศร้าในปัจจุบันมีการเกิดของโรคที่มากขึ้น และผู้ป่วยที่จะได้รับการตรวจและวินิจฉัยจากแพทย์แล้วเท่านั้น ถึงจะทราบว่าเป็นโรคซึมเศร้า โดยโรคซึมเศร้าเมื่อเป็นแล้วควรได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางการแพทย์ และการดูแลจากคนรอบข้าง (มานิช หล่อตระกูล, 2558) ด้านแก่นประเด็นด้านการปูเรื่องราของโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลคลิปในประเทศไทย สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบสื่อเพื่อสื่อสารสุขภาพออนไลน์สอดคล้องกับงานวิจัยของ Downer, S. R. et al. ที่กล่าวไว้ว่า การออกแบบสื่อเพื่อสื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับอาการป่วยนั้นเป็นเรื่องสำคัญ โดยเน้นการสื่อสารผ่านสื่อช่องทางออนไลน์ มักช่วยให้เกิดการกระจายตัวเพิ่มมากขึ้น และก่อให้เกิดการทำความเข้าใจได้มากขึ้น โดยการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นคลิป ภาพ หรือเนื้อหา (Downer, S. R. et al., 2006)

ภาพลักษณ์ของโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านไวรัลคลิปในประเทศไทย

ด้านภาพลักษณ์ของการถูกรังแกจากสมาชิกในสังคม โดยเนื้อหาของไวรัลคลิปปรากฏเนื้อหาของการถูกกลั่นแกล้งจากสมาชิกในสังคม โดยการกลั่นแกล้งดังกล่าวเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อความเจ็บปวดทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hinshaw, S. P. ที่กล่าวว่าด้วยการโดนกระทำและกลั่นแกล้งทางสังคม โดยการถูกกลั่นแกล้งจากสมาชิกในสังคมนั้นมักจะพบได้ในสังคมเป็นเรื่องที่ไม่ควรเกิดขึ้น (Hinshaw, S. P., 2007) ด้านภาพลักษณ์ของการเป็นผู้ต้องการถูกบริบาล โดยผู้ป่วยที่ต้องการมีผู้บริบาลนั้นคือกลุ่มผู้ป่วยที่มีความต้องการคนที่คอยปลอบโยนและดูแลเพื่อให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ

Schulz, R. & Sherwood, P. R. ที่กล่าวว่า ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าควรได้รับการบริหารจากผู้ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ กลุ่มครอบครัว หรือกลุ่มเพื่อน หรือคนรอบข้าง โดยการบริหารผู้ป่วยโรคซึมเศร้านั้นควรดูแลและสนับสนุนอย่างใกล้ชิดจากผู้บริหาร (Schulz, R. & Sherwood, P. R., 2008) ด้านภาพลักษณ์ของความเป็นผู้แปลกแยกทางสังคม (Social Alienations) โดยผลวิจัยพบว่า เนื้อหาของไวรัลคลิปมีการสะท้อนเรื่องราวการใช้ชีวิตเพียงลำพังของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า โดยเนื้อหาอาจจะเป็นรูปแบบของการปรับเปลี่ยนของภาพลักษณ์จากเคยปกติว่าจริง กลายเป็นคนที่แยกตัวออกจากสังคม โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Williams, S. & Galliher, R. V. กล่าวไว้ว่า ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าอาจจะมีความรู้สึกโดดเดี่ยวและถูกแยกจากสังคม เป็นอาการที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ความรู้สึกดังกล่าวเกิดจากความคิดเชิงลบที่มีต่อตนเอง การสูญเสียความสัมพันธ์ที่สำคัญ และการตีตราจากสังคม อาการนี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ป่วย (Williams, S. & Galliher, R. V., 2006)

การนำเสนอเนื้อหาสร้างสรรค์เกี่ยวกับโรคซึมเศร้าผ่านไสรัลคลิป

ด้านการนำเสนอเนื้อหาตามความเป็นจริงที่ถูกต้องและรอบด้าน คือการนำเสนอเนื้อหาให้เกิดความครอบคลุมในเนื้อหาที่ผู้ชมต้องการรับรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Huiming, W. ศึกษาเรื่อง อาการซึมเศร้าและผลกระทบต่อครอบครัววิธีถ่ายทอดคนหนุ่มสาวที่มีอาการซึมเศร้าในภาพยนตร์ ผู้สร้างภาพยนตร์ในการถ่ายทอดอารมณ์และการแสดงที่แท้จริงของนักแสดงอาจช่วยให้สาธารณชนยอมรับและเข้าใจโรคซึมเศร้าได้ดีขึ้น (Huiming, W., 2022) การสร้างเนื้อหาให้ทันต่อกระแสสังคม การสร้างเนื้อหาไวรัลคลิปเพื่อให้ทันต่อกระแสสังคมนั้น สามารถสร้างการรับรู้และสร้างผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับไวรัลคลิปจากผู้ชมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุตปฐพี เวียงสี ที่กล่าวถึงกระแสแพร่กระจายของสาร ดังนี้ ผู้ส่งสารย่อมต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจสารและแพร่กระจายข่าวสารนั้นไปกว้างขวางแพร่หลาย โดยเนื้อหาสารจะแพร่กระจายได้นั้น เนื้อหาสารจะต้องมีพลังแปลกใหม่ มีความแตกต่าง ชวนน่าจดจำ และสร้างความน่าสนใจให้กับการสื่อสารได้อย่างสร้างสรรค์ ด้านการเล่าเรื่องจากผู้มีประสบการณ์ร่วม (สุตปฐพี เวียงสี, 2565) การสร้างเนื้อหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา คือการสร้างเนื้อหาจากผู้มีประสบการณ์ร่วมเพื่อถ่ายทอดเนื้อหา ให้เกิดความเข้าใจสูงสุดกับผู้ชม โดยผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดด้านการออกแบบเนื้อหาดิจิทัลของ สุตปฐพี เวียงสี ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ส่งสารจะต้องเข้าใจในเนื้อหา และเข้าถึงแก่นของเนื้อหาโดยผู้ส่งสารอาจจะจำเป็นต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ร่วม ผู้ส่งสารจะสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจ เราอารมณ์ แต่หากขาดความเชื่อถือก็ไร้ผล (สุตปฐพี เวียงสี, 2565) ด้านการสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ชม หรือการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ในไวรัลคลิป ซึ่งมีความสำคัญที่จะทำให้ไวรัลคลิปประสบความสำเร็จ โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยชุมพล ที่กล่าวไว้ว่า สื่อต่าง ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารได้ โดยสื่อดิจิทัลสามารถเลือกสื่อสารและสื่อสารไปยังบุคคล หรือกลุ่มเฉพาะบุคคลได้เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมต่อสื่อที่เผยแพร่ออกไป (กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยชุมพล, 2555) ด้านการใช้สื่อดิจิทัลในไวรัลคลิป เพื่อให้เกิดการลดความหม่นหมองในการรับชมไวรัลคลิป จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย ที่กล่าวถึงการสื่อสารสุขภาพว่าการสื่อสารสุขภาพควรมีการออกแบบสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และลดการเกิดภาวะแทรกซ้อนในการสื่อสาร อาทิ ผลกระทบเชิงลบในการสื่อสาร โดยผลกระทบเชิงลบทางการสื่อสารนั้นอาจเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง อาทิ การสื่อสารที่สร้างความคาดเคลื่อนซึ่งทำให้เกิดผลกระทบที่ตามมา โดยผลกระทบสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งเชิงบวก และเชิงลบ (กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย, 2565) ด้านการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นสาเหตุ

ของการเกิดความรู้สึกเชิงลบ หรือการนำเสนอเนื้อหาที่เกิดให้เกิดความกังวลและให้เกิดความกลัวในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ หรือเป็นตัวกระตุ้น ให้เกิดอาการที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ เช่น เนื้อหาความรุนแรง เนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Malhi, G. S. & Mann, J. J. ที่กล่าวไว้เรื่องของปัจจัยกระตุ้นให้เกิดอาการของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า คือปัจจัยกระตุ้นทางจิตใจ เช่นการตรอกย้ำให้รู้สึกถึงเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้น (Malhi, G. S. & Mann, J. J., 2018) ด้านการสร้างสรรค์เนื้อหาให้เกิดความน่ากลัว และเกิดความหวาดกลัวให้กับผู้ชม ซึ่งสามารถส่งผลกระทบเชิงลบกับจิตใจของผู้ชม โดยสอดคล้องกับแนวคิด Malhi, G. S. & Mann, J. J. เกี่ยวกับการสะท้อนปัจจัยที่ก่อให้เกิดความหวาดกลัว โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้จากการรับชม รับฟัง และอาจเกิดประสบการณ์ร่วมซึ่งนำไปสู่จุดหวาดกลัวในเนื้อหา (Malhi, G. S. & Mann, J. J., 2018)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปรับใช้ในการออกแบบไวรัลคลิปมีดังต่อไปนี้ 1) ผู้สร้างสรรค์ผลงานไวรัลคลิปที่มีเนื้อหาของโรคซึมเศร้าในอนาคต สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปประกอบการสร้างสรรค์เนื้อหาของไวรัลคลิปได้ โดยการสร้างสรรค์เนื้อหาสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาที่มีความต้องการสำหรับกลุ่มผู้ชมไวรัลคลิป และเพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้ชม 2) ผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาได้โดยไม่กระทบต่อความรู้สึกของผู้ชม โดยศึกษาจากผลการวิจัยในข้อควรระวังในการสร้างสรรค์ผลงานไวรัลคลิปที่มีเนื้อหาโรคซึมเศร้า 3) การออกแบบสีสันทของไวรัลคลิป สามารถผลิตไวรัลคลิปที่มีสีสดใส เพื่อให้เกิดความน่าชมของไวรัลคลิป และสร้างให้เกิดการติดตามไวรัลคลิปจนจบ และไม่เกิดความหวาดกลัวหรือวิตกกังวลขณะชมไวรัลคลิป โดยการใช้โทนสีสามารถเลือกโทนสีที่ให้ความรู้สึกสดใส มองแล้วมีพลังแห่งความหวัง เช่น โทนสีฟ้า สีชมพู สีเขียว เป็นต้น เพื่อทดแทนความหม่นหมองเศร้าภายในจิตใจ 4) ผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ชม โดยผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถวางแผนการสื่อสาร เพื่อสื่อสารให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย หรือกลุ่มอาการของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหามากที่สุด และไม่กระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ชม และ 5) การสื่อสารประเด็นของโรคซึมเศร้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์นอกจากวิธีการสื่อสารผ่านไวรัลคลิป ผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถสื่อสารผ่านวิธีการทำคลิปในรูปแบบอื่น ๆ เช่น รายการนักร้อง คลิปสั้นเกี่ยวกับการให้ข้อมูล หรือรายการพ็อดแคสต์ เป็นต้น ด้านข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานวิจัยในอนาคตมีดังต่อไปนี้ 1) การสื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าสามารถสื่อสารเนื้อหาได้หลากหลายรูปแบบ โดยการสื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าได้ทั้งรูปแบบออนไลน์ และออฟไลน์ หรือการบูรณาการการสื่อสารสามารถสร้างประโยชน์ในการสื่อสารร่วมกันได้ ดังนั้น การนำผลงานวิจัยการสื่อสารเนื้อหานี้ ไปศึกษาวิจัยในการสื่อสารเนื้อหารูปแบบบูรณาการ เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์การสื่อสารให้ร่วมสมัยมากขึ้น 2) การศึกษาภาพลักษณ์ของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่สะท้อนผ่านสื่อ ควรศึกษาในเชิงลึก เพื่อศึกษาแก่นประเด็นในการแสดงออกซึ่งภาพลักษณ์ของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่แสดงออกมาจากกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการป่วยที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถสื่อสารภาพลักษณ์ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่มีความแตกต่างกันออกไปได้หลายมิติ และ 3) การสื่อสารเนื้อหาของโรคซึมเศร้าสามารถสื่อสารได้ในหลากหลายรูปแบบ และหลากหลายสื่อ โดยสามารถทำการศึกษาการสื่อสารเนื้อหาเรื่องโรคซึมเศร้าผ่านการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของเนื้อหาในการสื่อสาร

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎพงษ์ เลิศบำรุงชัย. (2565). การสื่อสารสุขภาพดิจิทัล (Digital Health Communication). เรียกใช้เมื่อ 4 เมษายน 2566 จาก <https://touchpoint.in.th/digital-health-communication/>
- กาญจนพันธ์ มีสุวรรณ. (3 ธ.ค. 2567). การสร้างเนื้อหาเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ชม. (เอนกพงศ์ พงษ์มี, ผู้สัมภาษณ์)
- กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยชุมพล. (2555). คู่มือสื่อใหม่ศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ไทยรัฐโพล. (2566). 10 อันดับกิจกรรม และพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทย 2566. เรียกใช้เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2722450#>
- นฤปดี จันทรส. (5 ธ.ค. 2567). การนำเสนอเนื้อหาตามความเป็นจริงที่ ถูกต้องและรอบด้าน. (เอนกพงศ์ พงษ์มี, ผู้สัมภาษณ์)
- พิชาภพ บุญเลิศ. (30 พ.ย. 2567ก). การนำเสนอสาเหตุของการก่อให้เกิดความรู้สึกเชิงลบผ่านไวรัลคลิป. (เอนกพงศ์ พงษ์มี, ผู้สัมภาษณ์)
- พิชาภพ บุญเลิศ. (30 พ.ย. 2567ข). การสร้างจุดดึงดูดจิตตามของเนื้อเรื่อง. (เอนกพงศ์ พงษ์มี, ผู้สัมภาษณ์)
- พิมพ์พิชชาภัสร์ วิเศษศรี. (15 ธ.ค. 2567). การสร้างเนื้อหาทันต่อกระแสสังคม. (เอนกพงศ์ พงษ์มี, ผู้สัมภาษณ์)
- ไพโรจน์ วิไลนุช. (8 ธ.ค. 2567ก). การใช้ทอนีสตีส เพื่อสร้างสรรค์ไวรัลคลิป. (เอนกพงศ์ พงษ์มี, ผู้สัมภาษณ์)
- ไพโรจน์ วิไลนุช. (8 ธ.ค. 2567ข). การสร้างบรรยากาศและนำเสนอเนื้อหาความน่ากลัว. (เอนกพงศ์ พงษ์มี, ผู้สัมภาษณ์)
- มานิช หล่อตระกูล. (2558). จิตเวชศาสตร์รามาริบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิสิฐ ตั้งสติกุล. (10 ธ.ค. 2567). การเล่าเรื่องผ่านผู้มีประสบการณ์ร่วมที่เคยผ่านการป่วยเป็นโรคซึมเศร้า. (เอนกพงศ์ พงษ์มี, ผู้สัมภาษณ์)
- สุดปฐพี เวียงสี. (2565). 5 Effective Digital Communication. เรียกใช้เมื่อ 3 เมษายน 2566 จาก <https://www.blockdit.com/posts/61da88da97923acc2a3e6244>
- อุก้า. (2566). ดิตโซเซียลมีเดีย สัญญาณเสี่ยงโรคเครียด โรคซึมเศร้า, การป้องกัน หรือลดความเสี่ยง. เรียกใช้เมื่อ 23 มีนาคม 2567 จาก <https://ooca.co/blog/social-media-addiction/>
- เอฟโฟกัส. (2567). ปี 67 พบคนไทยเสี่ยงซึมเศร้า 17.20% เครียดสูง 15.48% ยกเคส "เกสัชกร" เผชิญ ความกดดัน. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2568 จาก <https://www.hfocus.org/content/2024/11/32116>
- Downer, S. R. et al. (2006). SMS text messaging improves outpatient attendance. Australian Health Review, 30(2006), 389-396.
- Hinshaw, S. P. (2007). The mark of shame: Stigma of mental illness and an agenda for change. USA: Oxford University Press.

- Huiming, W. (2022). Depression and its Effect on Families: How to Portray Young People with Depression in Film. Retrieved March 30, 2024, from <https://etheses.whiterose.ac.uk/id/eprint/31982/>
- Malhi, G. S. & Mann, J. J. (2018). Depression. *The Lancet*, 392(10161), 2299-2312.
- Schulz, R. & Sherwood, P. R. (2008). Physical and mental health effects of family caregiving. *American Journal of Nursing*, 108(2008), 23-27.
- Williams, S. & Galliher, R. V. (2006). Predicting depression and self-esteem from social connectedness, support, and competence. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25(2006), 855-874.

ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา*

HAPPINESS AT WORK AMONG TEACHERS UNDER THE PHANG-NGA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

สร้อยสุดา ทวีโชติ, ขนบพันธุ์ เอี่ยมโอภาส*

Sroisuda Thawichote, Kanoppan lam-opas*

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พังงา ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University, Phangnga, Thailand

*Corresponding author E-mail: kanoppan@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานและประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) พังงา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงา การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรการวิจัยคือข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงาจำนวน 1,282 คน ทั้ง 8 อำเภอเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้น ภูมิแล้วจึงสุ่มแบบอย่างง่าย และโคตดา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติที่ ค่าเอฟ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงามีความสุขในการทำงานภาพรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.595) และประสิทธิภาพในการทำงานภาพรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.596) เช่นกัน ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลาในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนั้นยังพบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงามีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยความสุขในการทำงานด้านความรักในงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของงาน และด้านปริมาณงาน ความสุขในการทำงานด้านความสำเร็จในงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านปริมาณงาน ด้านเวลาในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน ความสุขในการทำงานด้านการติดต่อสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านเวลาในการทำงาน

คำสำคัญ: ความสุขในการทำงาน, ประสิทธิภาพในการทำงาน, ข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงา

Abstract

This research article investigates teachers' happiness and work efficiency under the Phangnga Primary Educational Service Area Office. The objectives were to examine the relationship between happiness levels and work efficiency. This research is survey research. The population of this research was 1,282 teachers in 8 districts under the Phangnga Primary Educational Service Area Office, and the sample was 305 teachers selected through stratified, simple random, and quota sampling methods. Data were collected using online questionnaires that passed the validity and reliability and were analyzed using T-test, F-test, and multiple regression. The findings reveal that most respondents are female, aged between 31 and 40, married, holding a bachelor's degree, with 1 to 5 years of work experience, at the level of assistant teacher, and monthly income mostly ranges from 15,000 to 30,000 THB. The respondents significantly emphasized the highest happiness levels at work ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.595) and work efficiency ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.596). Research results about the relationship between the work happiness and work efficiency found that Hypothesis testing showed significant relationships ($p < 0.05$) as follows: personal factors correlated with work quality, quantity, timeliness, and operational costs; happiness at work positively related to work efficiency, particularly the love for the job correlated with work quality and quantity; work achievement correlated with work quantity, timeliness, and operational costs; and interpersonal relationships positively influenced work timeliness.

Keywords: Work Happiness, Work Efficiency, Teachers under the Phangnga Primary Educational Service Area Office

บทนำ

องค์กรแห่งความสุขเป็นองค์กรที่พนักงานเกิดความรู้สึกดี มีความประทับใจและภาคภูมิใจที่จะทำงานอยู่ในองค์กรนั้น ๆ เมื่อความสุขเกิดขึ้น พลังใจย่อมเกิดตามมาด้วยเช่นกัน และพลังใจจะนำไปสู่ผลงานของพนักงานที่เป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงานและองค์กร ปัจจัยเรื่องการจัดวางระบบงานบุคคลและการสร้างคนหรือผู้นำให้รู้จักอิสระ รู้จักความเป็นธรรม และรู้จักให้ความห่วงใย จึงเป็นเรื่องที่องค์กรไม่อาจละเลยได้ เพราะปัจจัยทั้งสองส่วนนี้มีผลต่อการหลอมตัวให้เกิดองค์กรแห่งความสุข สถานที่ใดที่พนักงานมีความสุข สถานที่นั้นย่อมเป็นเหตุจูงใจให้พนักงานเกิดความผูกพันและความทุ่มเทเพื่อสร้างผลงานของตนเองให้เกิดขึ้น (อาภรณ์ ภูวพิทยพันธ์, 2560)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ ได้ให้ความสุขในการทำงาน HAPPY WORK PLACE ไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) Happy Body (สุขภาพดี) การที่มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและจิตใจ โดยเชื่อว่าถ้ามนุษย์มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงจะมีจิตใจที่ดี พร้อมทั้งจะรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาได้เป็นอย่างดี 2) Happy Heart (น้ำใจงาม) มีน้ำใจต่อกันและเอื้ออาทรต่อกัน การเป็นผู้ให้เชื่อว่าเป็นความสุขที่แท้จริง 3) Happy Society (สังคม

ดี) การมีสังคมและสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งผลต่อความรัก ความสามัคคี เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ต่อชุมชน ที่ทำงาน และที่พักอาศัย 4) Happy Relax (ผ่อนคลาย) การรู้จักผ่อนคลายให้กับตนเองต่อสิ่งต่าง ๆ เชื่อว่าทำให้การร่างกายและจิตใจดีขึ้น ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตที่มีความสุข 5) Happy Brain (หาความรู้) การส่งเสริมให้ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เชื่อว่าจะนำไปสู่ความมั่นคงก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน และยังช่วยให้องค์กรพัฒนาขึ้นด้วยบุคลากรที่มีศักยภาพ 6) Happy Soul (ทางสงบ) การส่งเสริมให้มีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต เชื่อว่าถ้ามีศีลธรรม ทำให้มีสติ มีสมาธิ คิดดี ทำดี และจะช่วยให้การดำเนินชีวิตไปในเส้นทางที่ดี 7) Happy Money (ปลอดภัย) การรู้จักเก็บออม วางแผนค่าใช้จ่าย ใช้จ่ายอย่างประหยัด ยึดคำสอนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และ 8) Happy Family (ครอบครัวดี) การมีสถาบันครอบครัวที่อบอุ่น และมั่นคง สร้างการปลูกฝังพื้นฐานครอบครัวที่ดี โดยนำไปเป็นหลักในใช้ชีวิต ในสังคม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ, 2554) สถาบันการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ภารกิจในการจัดการศึกษาถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจะช่วยเสริมสร้างให้คนได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะและจริยธรรม เป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนในประเทศ จากสภาพปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนมีภาระหนักมากขึ้น ความสุขในการทำงานอาจกำลังถูกบั่นทอนลง อันมีสาเหตุมาจากองค์กรมีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับการก้าวสู่ยุคของความรุ่งเรืองที่ทันสมัยรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การสื่อสาร และเทคโนโลยี (ชวนชม ชินะตังกูร และคณะ, 2560)

เมื่อองค์กรต่าง ๆ หันมาให้ความสนใจในการสร้างความสุขให้คนทำงานในองค์กร เนื่องจากการทำงานด้วยความสุขนั้น จะช่วยให้ผลงานมีประสิทธิภาพ ผลงานขององค์กรให้ดีขึ้นตามลำดับ และยังคนทำงานมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานก็จะยิ่งส่งผลที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสุขในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงา โดยมุ่งเน้นองค์ประกอบของความสุขในการทำงาน (Manion, J., 2003) ในด้านการติดต่อสัมพันธ์ (Connections) ความรักในงาน (Love of the Work) ความสำเร็จในงาน (Work Achievement) และการเป็นที่ยอมรับ (Recognition) ของข้าราชการครู และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน (Peterson, E. & Plowman, E. G., 1953) ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพของงาน ปริมาณงาน เวลาในการทำงาน และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับงาน และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงาน (ผกาพรรณ ดิยพัสน, 2560); (วิไล จันทรเปரியง, 2560) รวมถึงงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (เรืองฤทธิ์ มหามนตรี, 2564) ตลอดจนสถานการณ์ของภาระงานที่มากเกินไป กล่าวคือ ครูหนึ่งคนไม่ได้ทำหน้าที่แค่สอนหนังสือ แต่ต้องจัดการงานเอกสาร ทำแบบประเมิน เข้าเวร ทำงานธุรการ สารพัดงานที่ไม่ใช่งานสอน (จิรัชญา ชัยชุมขุน, 2564) และสืบเนื่องจากผู้วิจัยทำงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาประเด็นข้างต้นและหวังว่าผลการศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรข้าราชการครูเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสุขในการทำงาน ประสิทธิภาพในการทำงาน และความสัมพันธระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู ในสังกัดสพป.พังงา” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) กำหนดขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา โดยตัวแปรอิสระประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคลและความสุขในการทำงาน ตัวแปรตามคือประสิทธิภาพในการทำงาน ขอบเขตด้านประชากร คือข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา และใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัยคือ ข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงาใน 8 อำเภอ ได้แก่ เมืองพังงา ทับปุด กะปง ตะกั่วป่า ท่ายเหมือง กระบุรี เกะยาว และตะกั่วทุ่ง ข้าราชการครู 1,282 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา, 2567) กำหนดขนาดตัวอย่างโดยสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, T., 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าระดับความคลาดเคลื่อนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 304.87 คน เพื่อความสะดวกต่อการจัดเก็บข้อมูลได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 305 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) เพราะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากอยู่คนละอำเภอ จากนั้นใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย จับสลาก 5 อำเภอ ได้เมืองพังงา ทับปุด กะปง ท่ายเหมือง และตะกั่วทุ่ง แล้วจึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควตาอำเภอละ 61 คน

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการศึกษานี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ความสุขในการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงาน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ (ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการทำงาน) ส่วนที่ 2 ความสุขในการทำงาน ตามแนวคิดของ Manion, J. (ได้แก่ การติดต่อสัมพันธ์ ความรักในงาน ความสำเร็จในงาน และการเป็นที่ยอมรับ) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ และส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพในการทำงาน ตามแนวคิดของ Peterson, E. & Plowman, E. G. (ได้แก่ คุณภาพของงาน ปริมาณ เวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้ 1) ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คนประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยและค่านวนค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ 0.95 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ และ 2) ทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มที่คล้ายกับตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำค่าความน่าเชื่อถือเป็น Interval scale มาคำนวณสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach 's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคำถามด้านความสุขในการทำงานที่ 0.96 และของคำถามด้านประสิทธิภาพในการทำงานที่ 0.94 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีการดำเนินการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form และแบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยได้กระจายช่องทางผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ไปยังโรงเรียนของแต่ละอำเภอ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้ตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้ต้องการศึกษา จำนวน 305 ชุด แบ่งเป็นอำเภอละ 61 ราย จำนวน 5 อำเภอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) กับตัวแปรทุกตัว ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความสุขในการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงาน ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน กล่าวคือ สมมุติฐานข้อ 1 ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันจะมีประสิทธิภาพในการทำงานต่างกัน ใช้การทดสอบด้วยสถิติค่าที (T-test) ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรต้นที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม (เพศ สถานภาพและ ระดับการศึกษา) และใช้การทดสอบด้วยสถิติค่าเอฟ (F-test) ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรต้นที่แบ่งเป็นมากกว่า 2 กลุ่ม (อายุ ระยะเวลาการทำงาน ตำแหน่งงาน และรายได้) หากพบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จะทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยค่า Scheffe และสมมุติฐานข้อ 2 ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis: MRA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงา ส่วนใหญ่ เป็นหญิง (ร้อยละ 84.6) อายุ 31 - 40 ปี (ร้อยละ 33.4) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 53.10) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 69.2) ระยะเวลาการทำงาน 1 - 5 ปี (ร้อยละ 38) และมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 37.7) ตำแหน่งงานระดับครูผู้ช่วย คศ. 1 (ร้อยละ 30.5) และรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 15,000 - 30,000 บาท (ร้อยละ 58.4)

ผลการศึกษาความสุขในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงา แสดงผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความสุขในการทำงาน

ความสุขในการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การติดต่อสัมพันธ์	4.66	0.625	มากที่สุด
ความรักในงาน	4.72	0.566	มากที่สุด
ความสำเร็จในงาน	4.68	0.571	มากที่สุด
การเป็นที่ยอมรับ	4.67	0.620	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.68	0.595	

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้าราชการครูสังกัด สพ.ป.พังงา มีความสุขในการทำงานภาพรวมคือมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.68, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.595) โดยด้านที่มีความสุขในการทำงาน เรียงลำดับจากมากที่สุด คือ ความรักในงาน (ค่าเฉลี่ย 4.72, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.566) ความสำเร็จในงาน (ค่าเฉลี่ย 4.68, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.571) เป็นที่ยอมรับ (ค่าเฉลี่ย 4.67, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.620) และการติดต่อสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 4.66, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.625)

การวิเคราะห์รายชื่อของระดับความสุขในการทำงานด้านต่าง ๆ เริ่มจาก ด้านการติดต่อสัมพันธ์ พบค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ เพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหัวหน้า และบุคลากรในสถานศึกษามีความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ด้านความรักในงาน พบค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีความมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ ความภูมิใจในงานที่ทำ และการได้ทำงานที่รักและผูกพัน ด้านความสำเร็จในงาน พบค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีความก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น การได้รับผิดชอบเต็มที่ให้งานได้สำเร็จ และการทำงานได้ตามเป้าหมายและภายในระยะเวลาที่กำหนด และด้านการเป็นที่ยอมรับ พบค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การได้รับการยอมรับในความรู้ความสามารถจากเพื่อนร่วมงาน การได้รับการยกย่องชมเชยในผลงานที่ออกมาดี และการได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากหัวหน้างาน

ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพ.ป.พังงา แสดงผลตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน

ประสิทธิภาพในการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
คุณภาพของงาน	4.67	0.543	มากที่สุด
ปริมาณงาน	4.62	0.570	มากที่สุด
เวลาในการทำงาน	4.59	0.586	มากที่สุด
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	4.46	0.687	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.58	0.596	

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานภาพรวมของข้าราชการครูสังกัด สพ.ป.พังงา มีค่ามากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.58, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.596) โดยด้านที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน เรียงลำดับจากมากที่สุดคือ คุณภาพของงาน (ค่าเฉลี่ย 4.67, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.543) ปริมาณงาน (ค่าเฉลี่ย 4.62, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.570) เวลาในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 4.59, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.586) และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 4.46, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.687)

การวิเคราะห์รายชื่อของประสิทธิภาพในการทำงานด้านต่าง ๆ เริ่มจาก ด้านคุณภาพของงาน พบค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การคำนึงถึงคุณภาพของงาน หรือผลงานที่จะส่งผลกระทบต่อองค์กร การมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และการปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์ที่องค์กรคาดหวัง ด้านปริมาณงาน พบค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการจัดลำดับความสำคัญของปริมาณงานเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน การมีการปรับปรุงการทำงานเพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่

องค์กรกำหนดอยู่เสมอ และงานที่ปฏิบัติมีปริมาณที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้านเวลาในการทำงาน พบค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีการวางแผนและบริหารเวลา เพื่อให้งานเสร็จทันเวลาที่กำหนด การปฏิบัติงานของท่านมีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจนเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ และการเต็มใจที่จะอุทิศเวลาเพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงาน และด้านค่าใช้จ่ายในการทำงาน พบค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า การควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับปริมาณงาน และการได้รับจัดสรรค่าใช้จ่ายในการอบรมพัฒนาทักษะ ประสบการณ์ในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสม

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพ.พ.งา แสดงผลตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบสมมุติฐานข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พังงาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันจะมีประสิทธิภาพในการทำงานต่างกัน ในจุดที่พบนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

	ด้านคุณภาพของงาน	ด้านปริมาณงาน	ด้านเวลาในการทำงาน	ด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน
เพศ	*			
อายุ				
สถานภาพ				
การศึกษา	*	*		*
ระยะเวลาการทำงาน		*	*	*
ตำแหน่งงาน		*	*	*
รายได้				

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้าราชการครู สังกัด สพ.พ.งาที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของงานต่างกันเพียงด้านเดียว ข้าราชการครู สังกัด สพ.พ.งาที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านปริมาณงาน และด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงานต่างกัน และทดสอบด้วยสถิติค่าเอฟ (F-test) ข้าราชการครู สังกัด สพ.พ.งาที่มีระยะเวลาในการทำงานต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลาในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงานต่างกัน เมื่อใช้สถิติ Scheffe ทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ข้าราชการครูที่อายุน้อย 1 - 5 ปี มีประสิทธิภาพในการทำงานด้านปริมาณงาน เวลาการทำงาน และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน ต่างจากกลุ่มที่มีอายุ 6 - 10 ปี และประเด็นสุดท้าย ข้าราชการครู สังกัด สพ.พ.งา ที่มีประเภทตำแหน่งงานต่างกัน มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลาในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน เมื่อใช้สถิติ Scheffe ทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งงานเป็นครูผู้ช่วย มีประสิทธิภาพในการทำงานด้านปริมาณงานต่างจากครู คศ.2 และครู คศ.3 และยังพบว่า ประสิทธิภาพด้านเวลาการทำงานของครูผู้ช่วย ต่างจากครู คศ.1 และครู คศ.3 รวมถึง ประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับงานของครูผู้ช่วย ต่างจากครู คศ.1 ครู คศ.2 และครู คศ.3

การทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพังงาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้วย (Multiple Regression) พบประเด็นที่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ดังนี้

ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพ.พ.พังงามีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน กล่าวในรายละเอียดโดยเรียงลำดับตามอำนาจการพยากรณ์ ในสมการการวิเคราะห์ความถดถอย ใช้สัญลักษณ์ดังนี้ Y หมายถึงประสิทธิภาพในการทำงาน (Y1 คือประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพงาน Y2 คือประสิทธิภาพในการทำงานด้านเวลาในการทำงาน Y3 คือประสิทธิภาพในการทำงานด้านปริมาณงาน Y4 คือประสิทธิภาพในการทำงานด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน) และ X หมายถึง ความสุขในการทำงาน (X1 คือความสุขในการทำงานด้านการติดต่อสัมพันธ์ X2 คือความสุขในการทำงานด้านความรักในงาน X3 คือความสุขในการทำงานด้านความสำเร็จในงาน X4 คือความสุขในการทำงานด้านการเป็นที่ยอมรับ)

ความสุขในการทำงานด้านความรักในงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของงานมากที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ร้อยละ 64.3 ($R^2 = 0.643$) กล่าวคือความสุขในการทำงานด้านความรักในงานสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของงานได้ร้อยละ 64.3 และจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 35.7 ดังสมการ $Y1 = 1.055 + 0.274X2$

ความสุขในการทำงานด้านการติดต่อสัมพันธ์และด้านความสำเร็จในงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านเวลาในการทำงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ร้อยละ 58.2 ($R^2 = 0.582$) กล่าวคือความสุขในการทำงานด้านการติดต่อสัมพันธ์สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพในการทำงานด้านเวลาในการทำงานได้ร้อยละ 58.2 และจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 41.8 ดังสมการ $Y2 = 0.902 + 0.182X1 + 0.610$ ความสุขในการทำงานด้านความรักในงานและด้านความสำเร็จในงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านปริมาณงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ร้อยละ 56.3 ($R^2 = 0.563$) กล่าวคือความสุขในการทำงานด้านความรักในงานและด้านความสำเร็จในงานสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพในการทำงานด้านปริมาณงานได้ร้อยละ 56.3 ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 43.7 ดังสมการ $Y = 1.016 + 0.185X2 + 0.581X3$

และ ความสุขในการทำงานด้านความสำเร็จในงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ร้อยละ 50.2 ($R^2 = 0.502$) กล่าวคือความสุขในการทำงานด้านความสำเร็จในงานสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพในการทำงานด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงานได้ร้อยละ 50.2 ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 49.8 ดังสมการ $Y = 0.467 + 0.591X3$

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความสุขในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพ.พ.พังงา พบผลวิจัยว่า ข้าราชการครูสังกัด สพ.พ.พังงามีความสุขในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความสุขรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านความรักในงาน ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการเป็นที่ยอมรับ และการติดต่อสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ บุญมาก ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ

ของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 1 สังกัด สพ.ช.เขต 3 (กรรณิการ์ บุญมาก, 2560) พบว่า ครูผู้สอนมีความสุขในการทำงานในระดับมากที่สุดในการเป็นที่ยอมรับด้านความรักในงาน ด้านความสำเร็จในงาน และด้านการติดต่อสัมพันธ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวี สุขหรั่ง ที่ศึกษาความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนบางบ่อวิทยาเขต 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 (วิภาวี สุขหรั่ง, 2560) ซึ่งพบว่า ข้าราชการครูให้ความสำคัญกับความสุขในการทำงาน ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการเป็นที่ยอมรับ ด้านความรักในงาน และด้านการติดต่อสัมพันธ์

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพ.ช.พังงา พบผลวิจัยว่าข้าราชการครูสังกัด สพ.ช.พังงามีประสิทธิภาพในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลาในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยที่ ผกามาศ บัวพงษ์ ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำของครูและสภาพแวดล้อมในการทำงานต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนธัญรัตน์ (ผกามาศ บัวพงษ์, 2562) ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำของครูมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านเวลาและด้านคุณภาพของงานเป็นหลัก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พฤติสิทธิ์ อุทุม ซึ่งศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว (พฤติสิทธิ์ อุทุม, 2559) แล้วพบว่า ข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้วให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการทำงานระดับมากที่สุดคือด้านคุณภาพงาน ด้านค่าใช้จ่ายด้านเวลา และด้านปริมาณงาน ตามลำดับ และผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ บรรพชาติ ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร (ปิยวรรณ บรรพชาติ, 2563) พบว่า ข้าราชการในสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการทำงานระดับมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านเวลาในการทำงาน และด้านปริมาณงาน สำหรับผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ที่พบว่า ข้าราชการครูที่มีระยะเวลาการทำงานและตำแหน่งงานต่างกัน จะมีประสิทธิภาพด้านปริมาณงาน เวลาการทำงานและค่าใช้จ่ายในการทำงานต่างกัน แต่คุณภาพของงานไม่แตกต่าง ผลการทดสอบนี้สะท้อนว่าไม่ว่าข้าราชการครูจะมีข้อมูลส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ระยะเวลาการทำงาน และตำแหน่งงาน) ต่างกันอย่างไร แต่ต่างก็มีประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพงานไม่ต่างกัน ประเด็นนี้จึงก่อให้เกิดผลดีกับนักเรียนและระบบการศึกษาโดยรวม

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพ.ช.พังงา พบผลวิจัยว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพ.ช.พังงา ด้านความรักในงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของงาน ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพ.ช.พังงา ด้านความรักในงานและด้านความสำเร็จในงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านปริมาณงาน ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพ.ช.พังงาด้านการติดต่อสัมพันธ์และด้านความสำเร็จในงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านเวลาในการทำงาน ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพ.ช.พังงา ด้านความสำเร็จในงาน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการศึกษาพบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพ.ช.พังงา ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานแต่ละด้านคือ ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูด้านความรักในงาน

ด้านความสำเร็จในงาน และด้านการติดต่อสัมพันธ์ ส่วนความสุขในการทำงานของข้าราชการครูด้านการเป็นที่ยอมรับไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพ.ป.งามีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน คือ ด้านรักในงาน ด้านความสำเร็จในงาน และด้านการติดต่อสัมพันธ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) เพื่อเสริมสร้างความสุขในการทำงานของข้าราชการครูด้านความรักในงาน องค์กรควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสุขในการทำงานของข้าราชการครู โดยลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอนซึ่งถือเป็นงานหลักที่สำคัญในงานของครู สนับสนุนเรื่องเทคโนโลยีที่ช่วยให้ครูทำงานได้สะดวกขึ้น สามารถจัดสรรเวลาที่เหมาะสมระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูด้านความรักในงานจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของงานและด้านปริมาณงาน นั่นคือเมื่อเสริมสร้างความสุขในการทำงานด้านความรักในงานได้แม้เพียงด้านเดียว แต่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้ถึง 2 ด้าน คือทั้งด้านคุณภาพของงานและด้านปริมาณงาน 2) เพื่อยกระดับความสุขในการทำงานของข้าราชการครูด้านความสำเร็จในงาน องค์กรควรพัฒนาความเป็นมืออาชีพของครู โดยจัดอบรมเพื่อเสริมทักษะและความรู้ใหม่ ๆ ที่จะสร้างแรงจูงใจให้ข้าราชการครูมีเป้าหมาย ในความก้าวหน้าในการสร้างสรรค์ผลงานเชิงวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทเรียน สื่อการสอน หรืองานวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังควรเสริมสร้างให้ครูเห็นคุณค่าของตนเองจากการทำงาน การมอบรางวัลหรือคำชมเชยจากผู้บริหารจะช่วยเพิ่มความภาคภูมิใจในงานและกระตุ้นให้ข้าราชการครูมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จในงานมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานด้านปริมาณงาน ด้านเวลาในการทำงาน และด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำงานดังผลการวิจัย 3) เพื่อเพิ่มความสุขในการทำงานของข้าราชการครูด้านการติดต่อสัมพันธ์ องค์กรควรปรับปรุงแบบการสื่อสารที่ดีภายในโรงเรียน ในหลายระดับ ทั้งระหว่างครูกับผู้บริหาร เพราะส่วนหนึ่งของความสุขด้านการติดต่อสัมพันธ์อยู่ที่การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหัวหน้า ระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน ระหว่างครูกับนักเรียน โดยสร้างโครงการที่กำหนดให้เพื่อนร่วมงานได้ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการสื่อสารกับส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างความเข้าใจในหน้าที่และบทบาทของแต่ละบุคคลเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่ดีภายในโรงเรียนจะช่วยสร้างความไว้วางใจและความเคารพระหว่างครูกับผู้บริหาร ช่วยสร้างความเข้าใจและการยอมรับ ซึ่งจะนำไปสู่การลดความขัดแย้งในการทำงาน ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานอย่างราบรื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ผลลัพธ์ของการทำงานด้านเวลาในการทำงาน และด้านอื่น ๆ ด้วย 4) หากพิจารณาองค์ประกอบของความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพ.ป.งาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดสามลำดับท้าย คือ การติดต่อสัมพันธ์ การเป็นที่ยอมรับ และความสำเร็จในงาน ซึ่งผู้บริหารระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด ตลอดจนระดับเขต สามารถนำประเด็นนี้ไปเสริมสร้างความสุขในการทำงานให้มีระดับที่สูงขึ้นได้ 5) เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายในการทำงานของข้าราชการครู ซึ่งเป็นประเด็นย่อยของประสิทธิภาพในการทำงานที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรพัฒนาการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมและคุ้มค่า โดยเฉพาะเทคโนโลยีเกี่ยวกับการ

จัดการเรียนการสอนด้วยระบบออนไลน์หรือปัญญาประดิษฐ์ ทั้งนี้จะต้องควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับปริมาณงานควบคู่ไปด้วย และ 6) หากพิจารณาองค์ประกอบของประสิทธิภาพในการทำงานที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในลำดับรองสุดท้ายคือเวลาในการทำงาน ซึ่งสะท้อนความเป็นจริงในการทำงานของข้าราชการครูอย่างชัดเจน หากมีการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน นอกจากจะเพิ่มประสิทธิภาพในด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแล้ว ยังจะส่งผลต่อเนื่องถึงประสิทธิภาพในการทำงานด้านเวลาในการทำงานได้อีกทางหนึ่ง อนึ่งมีข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความสุขในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด สพป.พังงา ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาเปรียบเทียบความสุขในการทำงานของข้าราชการครูในสังกัดหน่วยงานอื่น หรือในพื้นที่อื่น และการวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาความสุขด้านอื่น ๆ อาทิ สุขภาพในการทำงาน 8 ประการ ได้แก่ ด้านสุขภาพดี ด้านน้ำใจงาม ด้านสังคมดี ด้านผ่อนคลาย ด้านการหาความรู้ ด้านทางสงบ ด้านปลอดภัย และด้านครอบครัวดี ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้เช่นกัน นอกจากนั้นยังอาจศึกษาในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด สพป.พังงาได้ดียิ่งขึ้น จะทำให้เข้าใจถึงปัญหาของความสุขในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น หรืองานวิจัยครั้งต่อไปอาจดำเนินการในรูปแบบวิจัยเชิงผสม เชื่อมโยงระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน ก็จะได้ผลวิจัยทั้งในประเด็นกว้างและประเด็นลึกในคราวเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ บุญมาก. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรัชญา ชัยชุมขุน. (2564). ภาระงานล้น แต่เงินน้อย สรุปัญหาค่าทำไมครูไทยอยากลาออก เมื่อครูถูกผลักให้เป็นผู้เสียสละ. เรียกใช้เมื่อ 28 มิถุนายน 2567 จาก <https://thematter.co/social/education/why-thai-teachers-wanna-quit/160415>.
- ชวนชม ชินะตังกูร และคณะ. (2560). ความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 9(2), 26-39.
- ปิยวรรณ บรรพชาติ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผกามาศ บัวพงษ์. (2562). อิทธิพลของภาวะผู้นำของครูและสภาพแวดล้อมในการทำงานต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอรัญรัตน์. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ผกาพรรณ ดิยัพเสน. (2560). ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พฤติสิทธิ์ อุทุม. (2559). ประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เรืองฤทธิ์ มหามนตรี. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในนิคมอมตะซิตี้ชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภาวี สุขห่อ. (2560). ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนบางบ่อวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิไล จันทรเปரியง. (2560). ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนธัมมสิริศึกษาสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2554). คู่มือความสุข 8 ประการในที่ทำงาน. เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2567 จาก <https://shorturl.at/BbjEg>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. (2567). จำนวนครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. เรียกใช้เมื่อ 24 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.phangngaedarea.go.th/site/>
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2560). องค์การแห่งความสุข... สิ่งที่พนักงานปรารถนา. เรียกใช้เมื่อ 25 มิถุนายน 2567 จาก <https://shorturl.at/1kENy>
- Manion, J. (2003). Joy at work: Creating a positive workplace. *Journal of Nursing Administration*, 33(12), 652-659.
- Peterson, E. & Plowman, E. G. (1953). *Business Organization and Management*. Homewood, Ill: Richard D. Irwin.
- Yamane, T. (1973). *An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่องการเล่นกีตาร์โปร่งโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะ
ปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ
ปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*

EFFECT OF EXTRA-CURRICULAR ACTIVITIES ON PLAYING ACOUSTIC GUITAR BY
USING DAVIE'S INSTRUCTIONAL MODEL FOR PSYCHOMOTOR DOMAIN WICH
MULTIMEDIA ON LEARNING ACHIEVEMENT AND PLAYING ACOUSTIC GUITAR SKILL
OF GRADE 10 STUDENTS

วิภู แก้วเพิ่มพูน, จุไรศิริ ชูรักษ์*

Wipoo Kaewpermpoon, Juraisir Choorak*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: juraisiri.choo@skru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่ง ชนิดแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบวัดทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับและแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ทักษะการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียน หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.74

คำสำคัญ: กิจกรรมเสริมหลักสูตร, รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส, สื่อมัลติมีเดีย, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การเล่นกีตาร์โปร่ง

Abstract

This study aims to: 1) Compare students' academic achievement before and after participating in a supplementary curriculum activity utilizing Davies' practical skills teaching model combined with multimedia; 2) Compare the acoustic guitar playing skills of Grade 10 students taught using Davies' practical skills teaching model combined with multimedia against an 80% performance criterion; and 3) Examine students' satisfaction with the supplementary curriculum activity employing Davies' practical skills teaching model combined with multimedia. The sample group consisted of 30 Grade 10 students from Rajaprajanugroh 42 School, selected using cluster random sampling. Research instruments included ten lesson plans for the supplementary curriculum activity based on Davies' practical skills teaching model combined with multimedia, a 20-item multiple-choice achievement test on acoustic guitar performance, assessing practical guitar-playing skills test, and a 5-point Likert scale questionnaire measuring students' satisfaction with the activity. The findings revealed that: 1) Students' academic achievement after participating in the supplementary curriculum activity was significantly higher than before at the .01 level; 2) Students' acoustic guitar playing skills after the activity exceeded the 80% performance criterion with statistical significance at the .05 level; and 3) Students' overall satisfaction with the supplementary curriculum activity was at the highest level, with an average score of 4.74

Keywords: Extra-Curricular Activities, Davie's Instructional Model for Psychomotor Domain, Multimedia, Learning Achievement, Playing Acoustic Guitar

บทนำ

ดนตรีเป็นศิลปะและศาสตร์ที่อยู่คู่กับมนุษย์มายาวนานได้รับการพัฒนาให้มีความไพเราะความสลับซับซ้อนไปตามจินตนาการและแรงบันดาลใจของผู้ประพันธ์เพลง นอกจากนั้นมนุษย์ยังพยายามขยายข้อจำกัดของเครื่องดนตรีให้สามารถบรรเลงได้กว้างขวางและมีเทคนิคการบรรเลงที่พิสดารอันแสดง ศักยภาพขั้นสูงของมนุษย์ ในรายวิชาดนตรีเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระที่เป็นลักษณะเฉพาะ ครูดนตรีและผู้เรียนดนตรีทุกคนต้องผ่านการศึกษาศาสตร์ดนตรีเบื้องต้น วิชาการปฏิบัติดนตรี การประพันธ์เพลง ฯลฯ ดนตรีกับการพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการคิด เป็นการคิดที่ประกอบไปด้วยลำดับขั้นตอน ต้องอาศัยทักษะขั้นพื้นฐานจากการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งนั้น ดนตรีจึงมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาจเกิดจากขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อ เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงในพิธีการต่าง ๆ รวมถึง

เพลงสวดถึง พระผู้เป็นเจ้า เป็นต้น มนุษย์ยังใช้เสียงของดนตรีเป็นสื่อในการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ (คมสันต์ วงศ์วรรณ, 2551) ทั้งนี้เพื่อสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาต่อยอดแขนงต่าง ๆ ตามความสามารถและความถนัดได้ และวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและซาบซึ้งต่อการเรียนดนตรีได้ดีที่สุดคือการให้ความรู้ความเข้าใจด้วยประสบการณ์เรียนรู้จริง เช่น การเล่นดนตรี การทำกิจกรรมดนตรี การฟังดนตรี เป็นต้น ในปัจจุบันดนตรีถือเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญ ไม่น้อยไปกว่าศาสตร์แขนงอื่น ๆ และได้บรรจุในหลักสูตรการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับปฐมวัย การเรียนดนตรีภาคปฏิบัติเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็กทุกคนดนตรีจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนมากกว่าความบันเทิง การปฏิบัติตนในการเรียนดนตรีทั้งในและนอก ห้องเรียน ซึ่งการเรียนดนตรีในห้องเรียน เป็นการเรียนปฏิบัติกับครูผู้สอนตัวต่อตัว โดยมีครูผู้สอน คอยชี้แนะและสอนเทคนิคการปฏิบัติดนตรี ส่วนการเรียนนอกห้องเรียนเป็นการฝึกซ้อมดนตรีและ ทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนจากห้องเรียน ทั้งนี้ผู้เรียนต้องปฏิบัติตนในการเรียนดนตรีด้วยความตั้งใจ เพื่อให้การเรียนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ขยันหมั่นเพียรและพยายามปรับปรุงการเรียน ของตนให้ดีขึ้น (กฤติ สีมดนตรี, 2557) ฉะนั้นการพัฒนาทักษะด้านดนตรีจึงเป็นสิ่งสำคัญในการต่อยอดในการศึกษาต่อหรือนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ในอนาคต ซึ่งกีตาร์โปร่งเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมใช้แพร่หลาย อีกทั้งยังเป็นเครื่องดนตรีหลักในวงดนตรีต่าง ๆ การฝึกเล่นกีตาร์โปร่งสามารถทำให้ผู้เล่นได้ ฝึกทักษะความจำและการทำงานร่วมกันของสมองทั้งสองด้าน เพราะจะต้องจดจำโน้ตเพลงไปพร้อม ๆ กับการขยับกล้ามเนื้อและควบคุมนิ้วมือในการเล่นกีตาร์โปร่งไปพร้อม ๆ กันได้ฝึกการทำงานให้สมองทั้งสองด้านได้คิดและลงมือทำไปพร้อม ๆ กัน ช่วยให้เสริมสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เล่น ทั้งจากการควบคุมให้เกิดเสียงและโน้ตเพลงตามที่ต้องการ ไปจนถึงการขึ้นแสดงความสามารถบนเวทีต่าง ๆ เป็นพื้นฐานทางด้านดนตรีที่สำคัญ โดยผู้เล่นจะได้ฝึกทักษะการจดจำโน้ตเพลงและการเล่นดนตรี ก่อนเรียนรู้และทำความเข้าใจกับเครื่องดนตรีอื่น ๆ ที่สนใจและมีความยากง่ายที่แตกต่างไป และเป็นการบำบัดที่เรียกว่าดนตรีบำบัดผ่านเสียงเพลงของกีตาร์โปร่งในจังหวะที่หลากหลายตามความรู้สึกและอารมณ์ของผู้เล่น ด้วยโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล เป็นโรงเรียนอยู่ประจำนักเรียนทุกคนต้องพักค้างที่โรงเรียน จะกลับบ้านได้เพียงเดือนละ 1 ครั้ง จึงทำให้มีเวลาว่างในแต่ละวันหลังเลิกเรียนและวันหยุดเสาร์อาทิตย์อาจทำให้นักเรียนบางคนรู้สึกเบื่อ เครียด ดนตรีจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดสุนทรียภาพและคลายเครียดได้ กีตาร์โปร่งจึงเป็นเครื่องดนตรีอันดับต้น ๆ ที่นักเรียนเลือกที่จะฝึกฝนเพื่อเป็นกิจกรรมในเวลาว่างของนักเรียนหลังเลิกเรียนในวันหยุดเพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความรู้ทางด้านดนตรีและพัฒนาทักษะการเล่นเครื่องดนตรีเพื่อต่อยอดในวิชาดนตรีและสู่อาชีพในอนาคต

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใฝ่หาความรู้ แสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ กล้าแสดงออก ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตามความสามารถ ความถนัดของผู้เรียนในกิจกรรมที่จัดขึ้นในช่วงไม่วิเศษและยังพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ และภาวะทางอารมณ์ ประภาพรรณ สุวรรณสุข ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมในโรงเรียนประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้เรียน จัดขึ้นนอกเหนือไปจากกิจกรรมในหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากการเรียนในห้อง และส่งเสริมประสบการณ์ให้กว้างยิ่งขึ้น (ประภาพรรณ สุวรรณสุข, 2537) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 จังหวัดสตูล ได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา ทักษะอาชีพเพื่อให้นักเรียนนำ

ความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตจึงจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และฝึกฝนทักษะปฏิบัติ ตลอดทั้งได้มีประสบการณ์การปฏิบัติเครื่องดนตรี ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติทักษะ ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริงครูผู้สอนจึงต้องหาวิธีจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นขั้นตอนเป็นตอน การเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวิสรูปแบบการเรียนการสอนปฏิบัติทักษะของเดวิส มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตการกระทำนักเรียนได้เห็นทักษะหรือ การปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเป็นปกติตามธรรมชาติไม่ซ้ำ - เร็วเกินไปนักเรียนควรได้รับคำแนะนำให้ สังเกตจุดสำคัญที่ควรเอาใจใส่พิเศษ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตทักษะย่อยโดยให้นักเรียนปฏิบัติสังเกตและทำ ตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นให้นักเรียนปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิตหรือแบบอย่างให้ ครูผู้สอนคอยชี้แนะช่วยแก้ไขจนกระทั่งนักเรียนทำได้แล้วเริ่มทักษะย่อยใหม่ ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้แล้วอาจได้รับคำแนะนำเทคนิควิธีการที่มีประโยชน์เพิ่มเติม เช่นทำได้ประณีตสวยงามรวดเร็วขึ้นง่ายขึ้นปลอดภัยขึ้น ขั้นที่ 5 ขั้นให้นักเรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ต่อเนื่องจนจบจนสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ทิศนา ขัมมณี ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียน สามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียน ประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น (ทิศนา ขัมมณี, 2545) รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสทั้ง 5 ขั้นตอนนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเล่นกีตาร์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถวาท ธิพยเลิศ ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เสริมทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนภูมิพิชญ์ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (3.52) นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทักษะปฏิบัติหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดีย พบว่า สื่อมัลติมีเดียเป็นสื่อที่มีความทันสมัย ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสื่อที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนทำให้มีความสนใจที่อยากจะเรียนรู้มากขึ้น (อรรถวาท ธิพยเลิศ, 2560) นอกจากนี้ สื่อมัลติมีเดียคือการใช้คอมพิวเตอร์สื่อความหมาย โดยการผสมผสานสื่อหลายชนิด เช่น ข้อความ กราฟฟิก เสียง ภาพเคลื่อนไหวและวีดิทัศน์ เป็นต้น ถ้าผู้ใช้สามารถควบคุมสื่อเหล่านี้ให้แสดงออกมาตามต้องการได้ระบบนี้จะเรียกว่า มัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ การเรียนการสอนในยุคปัจจุบันนั้นมีการนำสื่อมัลติมีเดียเข้ามาเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึง เข้าใจเนื้อหามากขึ้นและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่จำพื้นที่และเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ (พัลลภ พิริยะสุรวงศ์, 2541) สอดคล้องกับ กรกต รัชตฤงคารสกุล ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่องดนตรีจีนบางหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเจ็ญหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดีย เรื่องดนตรีจีนบางหลวง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 74.80/73.17 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง ดนตรีจีนบางหลวง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ผลการปฏิบัติการบรรเลงดนตรีจีนบางหลวง มีคุณภาพอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 75.33 4.ความคิดเห็นของผู้เรียน ที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่องดนตรีจีนบางหลวง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 (กรกต รัชตฤงคารสกุล, 2554)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการเล่นกีตาร์โปร่งให้กับนักเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียมาใช้ร่วมกันเนื่องจากรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติการสอนของเดวิสเป็นการสอนที่เน้นทำทักษะย่อยให้ได้ก่อน จึงรวมกันเป็นทักษะใหญ่ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ ร่วมกับสื่อมัลติมีเดียเป็นสื่อที่ทันสมัยเมื่อนักเรียนเรียนรู้ในชั่วโมงกิจกรรมแล้ว สามารถนำสื่อไปดูซ้ำควบคู่กับการฝึกปฏิบัติซ้ำเพื่อให้เกิดความชำนาญมากขึ้น จะเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและยังเป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัติในการเล่นกีตาร์โปร่งอีกด้วย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเรื่องการเล่นกีตาร์โปร่งโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีและทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและจดจำ นำไปสู่การต่อยอดของนักเรียนในการศึกษาต่อ การสร้างผลงานและต่อยอดทางอาชีพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย กับเกณฑ์ร้อยละ 80
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดลองก่อนหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของการวิจัย ตาราง แบบแผนการวิจัย (One-Group Pretest-Posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 ห้อง จำนวนนักเรียน 90 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 42 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติกีตาร์โปร่งสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 แผน 10 ชั่วโมงโดยมีเนื้อหา ดังนี้ 1) ส่วนประกอบของเครื่องดนตรีกีตาร์โปร่งและการ 2) การปฏิบัติมือซ้าย 3.การปฏิบัติมือขวา 4) การปฏิบัติบันไดเสียงโครมาติก 5) การปฏิบัติบันไดเสียงเมเจอร์ 6) การปฏิบัติบันไดเสียงไมเนอร์ 7) องค์ประกอบคอร์ดเมเจอร์และไมเนอร์ 8) การปฏิบัติการจับคอร์ดมือซ้ายแบบโอเพ่นสตริง 9) การปฏิบัติการตีจังหวะคอร์ดมือขวาขั้นพื้นฐาน และ 10) การบรรเลง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินผลเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 หมายความว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชนิดแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ จากนั้นตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มทดลอง (try out) นำผลที่ได้วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) พบว่า ข้อสอบที่คัดเลือกมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.36 - 0.76 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.53 แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 จากผลการวิเคราะห์ พบว่าแบบทดสอบ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.80

3. แบบทดสอบวัดทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่ง กิจกรรมเสริมหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พร้อมด้วยเกณฑ์การให้คะแนน จำนวน 1 ฉบับ โดยสร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) การวางนิ้วมือซ้าย 2) การวางนิ้วมือขวา 3) การปฏิบัติความคงที่ของจังหวะ 4) ความถูกต้องของคอร์ดกีตาร์ และ 5) บุคลิกภาพ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 หมายความว่าแบบสอบถามความพึงพอใจสามารถใช้ได้ทุกข้อ จากนั้นนำไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลอง (try out) แล้วหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ นำเสนอแบบสอบถามความพึงพอใจต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของคำถาม ประกอบด้วย คำถาม 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.95 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียสามารถไปทดลอง แล้วหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลา 30 นาที
2. ดำเนินการสอนโดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง ทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้เวลาสอน 10 แผน จำนวน 10 ชั่วโมง ครั้งละ 1 ชั่วโมง/สัปดาห์
3. ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเล่นกีตาร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลา 30 นาที
4. ทำการทดสอบทักษะปฏิบัติทางดนตรีกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่ง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
5. สอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเรื่อง ทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง โดยใช้สูตร t-test for Dependent Samples
2. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการเล่นกีตาร์โปร่ง เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้สูตร One Simple t-test
3. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย แสดงผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย (n = 30)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการจัดกิจกรรม	20	9.23	1.85	34.44**
หลังการจัดกิจกรรม	20	18.20	0.88	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.20 สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.23 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 แสดงผลตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปฏิบัติทักษะการเล่นกีตาร์โปร่งหลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับเกณฑ์ร้อยละ 80 (n = 30)

ประเด็นการประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	SD	เกณฑ์ร้อยละ 80	t
การวางนิ้วมือซ้าย	5	4.60	0.49	4	6.59*
การวางนิ้วมือขวา	5	4.60	0.49	4	6.59*
การปฏิบัติความคั่งที่ของจังหวะ	5	4.66	0.47	4	7.61*
ความถูกต้องของคอร์ดกีตาร์	5	4.56	0.50	4	6.15*
ค่าเฉลี่ยรวม	20	18.43	0.89	16	14.84*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียโดยภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.43 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นการประเมินการปฏิบัติความคั่งที่ของจังหวะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และประเด็นการวางนิ้วมือซ้ายและการวางนิ้วมือขวามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และประเด็นการประเมินความถูกต้องของคอร์ดกีตาร์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แสดงผลตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับ สื่อมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (n = 30)

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
	$\bar{x}$	SD	
ด้านเนื้อหา			
1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการอ่านโน้ตดนตรีสากลเพิ่มมากขึ้น	4.63	0.49	มากที่สุด
2. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติการเล่นดนตรีได้จริง	4.5	0.57	มากที่สุด
3. การเรียบเรียงเนื้อหามีความถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วน	4.83	0.37	มากที่สุด
4. เนื้อหามีความยาก - ง่าย เหมาะสมกับผู้เรียน	4.56	0.50	มากที่สุด
5. การจัดเนื้อหา เหมาะสมกับเวลาเรียน	4.73	0.44	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหา	4.65	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับ สื่อมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (n = 30) (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
	$\bar{x}$	SD	
ด้านการจัดการเรียนรู้			
6. วิธีการสอนของครูมีคุณภาพ	4.66	0.54	มากที่สุด
7. นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียน	4.8	0.40	มากที่สุด
8. นักเรียนเข้าใจการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว	4.76	0.43	มากที่สุด
9. นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.8	0.40	มากที่สุด
10. นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.83	0.37	มากที่สุด
รวมด้านการจัดการเรียนรู้	4.77	0.43	มากที่สุด
ด้านการใช้สื่อการสอน			
11. นักเรียนสามารถเข้าถึงอุปกรณ์ดนตรีอย่างเพียงพอ	4.6	0.56	มากที่สุด
12. มีสื่อการสอนที่หลากหลาย	4.76	0.43	มากที่สุด
13. ใช้สื่อที่ส่งเสริมทักษะการอ่านโน้ตดนตรีอย่างเหมาะสม	4.76	0.43	มากที่สุด
14. สื่อมีความน่าสนใจ	4.86	0.34	มากที่สุด
15. สื่อมีความทันสมัย	4.83	0.37	มากที่สุด
รวมด้านการใช้สื่อการสอน	4.76	0.43	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
17. การประเมินมีความชัดเจนและยุติธรรม	4.8	0.40	มากที่สุด
18. มีการวัดและประเมินผลเป็นรายบุคคล	4.8	0.40	มากที่สุด
19. การประเมินสอดคล้องกับกิจกรรม	4.73	0.44	มากที่สุด
20. เกณฑ์ และ วิธีการ วัด และ ประเมิน ผล เหมาะสม และหลากหลาย	4.83	0.37	มากที่สุด
21. ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง	4.7	0.46	มากที่สุด
รวมด้านการวัดและประเมินผล	4.77	0.42	มากที่สุด
รวม	4.74	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 รองลงมา คือ ด้านการใช้สื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 ด้าน และด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สื่อของครูมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 ส่วนนักเรียนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติการเล่นดนตรีได้จริงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5

อภิปรายผล

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 18.20) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ได้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้จัดเพื่อให้ นักเรียนพัฒนาทั้งในด้านความรู้และกระบวนการทักษะอย่างเป็นระบบ มีวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย รูปแบบการเรียนการสอนปฏิบัติทักษะของเดวิส มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตการกระทำนักเรียนได้เห็นทักษะหรือการปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเป็นปกติตามธรรมชาติไม่ซ้ำ - เร็วเกินไปนักเรียนควรได้รับคำแนะนำให้ สังเกตจุดสำคัญที่ควรเอาใจใส่พิเศษ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตทักษะย่อยโดยให้นักเรียนปฏิบัติสังเกตและทำ ตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นให้นักเรียนปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิตหรือแบบอย่างให้ ครูผู้สอนคอยชี้แนะช่วยแก้ไขจนกระทั่งนักเรียนทำได้แล้วเริ่มทักษะย่อยใหม่ ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้แล้วอาจได้รับคำแนะนำเทคนิควิธีการที่มีประโยชน์เพิ่มเติม เช่นทำได้ประณีตสวยงามรวดเร็วขึ้นง่ายขึ้นปลอดภัยขึ้น ขั้นที่ 5 ขั้นให้นักเรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ต่อเนื่องจนจบจนสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสทั้ง 5 ขั้นตอนนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเล่นกีตาร์โปร่งได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถวัตร ทิพย์เลิศ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เสริมทักษะการปฏิบัติกีตาร์ตามแนวคิดของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนภูมิพิชญ์ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (3.52) นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทักษะปฏิบัติหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน (อรรถวัตร ทิพย์เลิศ, 2560)

2. ทักษะการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 18.43) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ได้เนื่องจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในครั้งนี้ เพราะในรายวิชาพื้นฐานไม่ได้มีโอกาสนักเรียนจะสามารถปฏิบัติการเล่นกีตาร์ได้อย่างเข้มข้นจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้เพื่อเสริมสร้างทักษะประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครอบคลุมการพัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพแนวคิด รวมถึงรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสเป็นวิธีการสอนแบบมีชั้นลำดับ ทำให้ผู้สอนมีความมั่นใจที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามลักษณะของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ครูจะมีการสาธิตประกอบกับการให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างในสื่อและให้นักเรียนได้ปฏิบัติตาม โดยครูพิจารณาความเหมาะสมในการฝึกแต่ละครั้ง ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติและฝึกการเล่นกีตาร์โปร่งได้อย่างชำนาญมากยิ่งขึ้น จากทักษะย่อยไปสู่ทักษะใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสาข์ ภูมิสายดอน ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออ

ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.82/82.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80) ทักษะปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ หลังใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ทักษะปฏิบัติหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.71 ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (วันวิสาข์ ภูมิสายดอน, 2561)

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียทำให้ผู้เรียนเข้าถึงการเล่นกีตาร์โปร่งอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง ชัดเจน และผู้เรียนมีเวลาที่จะสามารถฝึกฝน เนื่องจากเป็นกิจกรรมเสริมนอกเวลาเรียน อีกทั้งขั้นตอนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และสื่อที่นำมาประกอบการสอนยิ่งส่งเสริมทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และสามารถปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผลที่ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกฎแห่งผลที่พึงพอใจ ว่าด้วยความพึงพอใจเป็นความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติที่มีลักษณะเป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นรูปร่างได้ เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการจะเกิดความรู้สึกที่เป็นสุขและความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลที่มีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมนั้น ๆ จึงส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียมีความพึงพอใจในระดับมาก (สมหมาย เปียณอม, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ พันดอนเค็ง ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะคีย์บอร์ดโดยประยุกต์ใช้แนวคิดทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะปฏิบัติคีย์บอร์ด มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 78.27/79.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (75/75) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะปฏิบัติคีย์บอร์ด กับเกณฑ์คะแนนร้อยละ 75 โดยมีนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ มีนักเรียนผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 78.28 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ทักษะปฏิบัติคีย์บอร์ดร้อยละ 80 ทุกคนซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยชุดฝึกทักษะปฏิบัติคีย์บอร์ดค่าเฉลี่ยโดยรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ขจรศักดิ์ พันดอนเค็ง, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่องการเล่นกีตาร์โปร่งโดยใช้รูปแบบการสอน ทักษะปฏิบัติของเดวิส ร่วมกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ทักษะการเล่นกีตาร์โปร่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับสื่อมัลติมีเดียสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน

ทักษะปฏิบัติของเดวิสร์ร่วมกับสื่อมัลติมีเดียโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร์ร่วมกับสื่อมัลติมีเดียให้มีประสิทธิภาพและได้ผลดี ครูผู้สอนต้องศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลอย่างละเอียด ก่อนนำมาใช้จริง 2) ในการออกแบบฝึกทักษะการเล่นกีตาร์โปร่ง ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) การจัดกิจกรรมควรสอดแทรกความสนุกสนานโดยกระตุ้นด้วยการใช้เกมส์ เพื่อให้บรรยากาศในการจัดกิจกรรมไม่ตึงเครียดมากเกินไป 2) ควรมีการพัฒนาในด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ให้มีความกระชับและสามารถเสร็จสิ้นได้ด้วยใช้สื่อไม่มากเกินไป เพื่อให้เกิดความไม่ยุ่งยากต่อการใช้สื่อ 3) การใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร์ควรมีการประยุกต์ให้มีความทันสมัยโดยการนำมาพัฒนาทักษะการเล่นเครื่องดนตรีสากลอื่น ๆ และ 4) ควรใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติรูปแบบการสอนอื่นเช่น รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมซันท์และรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

เอกสารอ้างอิง

- กรกต ธัชศฤงคารสกุล. (2554). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเรื่อง ดนตรีจีนบางหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเจียนหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กฤตธี สัทมนตรี. (2557). สถานการณ์ในการเรียนดนตรีและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ดนตรีอย่างรับผิดชอบของเยาวชนในโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขจรศักดิ์ พันดอนเค็ง. (2561). การพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัติคีตยบอร์ด โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทักษะปฏิบัติของเดวิสร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คมสันต์ วงศ์วรรณ. (2551). ดนตรีตะวันตก. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาพรรณ สุวรรณสุข. (2537). การจัดการโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- พัลลภ พิริยะสุรวงศ์. (2541). มัลติมีเดียเพื่อการเรียนการสอน. วารสารพัฒนาเทคนิคการศึกษา, 11(28), 11-12.
- วันวิสาข์ ภูมิสายดอน. (2561). การพัฒนาทักษะการชลุ่เพียงออของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตาม รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร์. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมหมาย เปียถนอม. (2551). ความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับการบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

อรรถวัตร ทิพย์เลิศ. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติที่ดีตามแนวคิดของเดวีส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจ ใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค*

EXPOSURE TO PUBLIC RELATIONS MEDIA CORPORATE SUSTAINABLE IMAGE AND CONSUMERS' DECISIONS TO USE OIL STATION SERVICES

วัชรารุณ มณฑา*, ศรัณย์ธร ศศิธานกรแก้ว, ภานนท์ คุ่มสุภา

Wacharawuth Monta*, Saranthorn Sasithanakornkaew, Bhanond Kumsubha

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Wacharawuth.m@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน และอิทธิพลของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันและภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มองค์กรธุรกิจน้ำมันต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่ใช้รถซึ่งมีการจดทะเบียนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ที่เคยใช้บริการสถานีน้ำมันของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง ได้แก่ 1) PTTOR 2) BCP 3) PTG และได้ใช้สูตรคำนวณหาไร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และสถิติถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ มี 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 31 - 40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 30,000 บาท 2) การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3) การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 4) การตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และอิทธิพลของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการของสถานีน้ำมัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด

คำสำคัญ: องค์กรธุรกิจน้ำมัน, การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์, ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืน, การตัดสินใจใช้บริการ

Abstract

The objectives of this research were to examine exposure to public relations media, the relationship between exposure to public relations media, Sustainable corporate image, and consumers' decision to use gas station services, including the influence of exposure to public relations media on the oil business and sustainable corporate image of the oil business and consumers' decision to use gas station services. It is quantitative research. The sample consisted of consumers who use cars that are registered according to the law on vehicles that have used the services of gas stations of the companies, including 1) PTTOR, 2) BCP, 3) PTG, and have used the Taro Yamane calculation formula to get the sample group-total number: 400 people. The research tools were questionnaires. Data were collected using questionnaires. Research statistics and data analysis include percentages, means, and standard deviations. Descriptive content analysis and test research hypotheses using inferential statistical analysis. Using correlation coefficient statistics. And multiple regression statistics. The research found that exposure to public relations media has 4 parts: 1) General information: Most are male, aged 31–40 years, and have a bachelor's degree or equivalent. Being an employee of a private company with an average monthly income of 15,000–30,000 baht; 2) Exposure to public relations media, etc. The average is at a moderate level. 3) Perception of a sustainable corporate image. The average level is at a high level, and 4) Consumers' decision to use gas station services. The average is at a high level. Relationship of exposure to public relations media It is statistically significant at the 0.05 level and the influence of exposure to public relations media of oil business organizations. Influence the decision to use the services of gas stations. Statistically significant at the 0.05 level and has the highest correlation coefficient.

Keywords: Oil Business Organization, Exposure of Public Relations Media, Corporate Sustainable Image, Purchasing Decision

บทนำ

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลก World Economic Forum 2022 ได้ประเมินความเสี่ยงที่ร้ายแรงที่สุดของโลก ในอีก 10 ปีข้างหน้า โดยมีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม 3 อันดับแรก ประกอบด้วย ความล้มเหลวของการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความแปรปรวนสภาพอากาศแบบสุดขั้ว และความสูญเสียของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเห็นได้ชัดในรอบปี 2564 - 2565 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลกและสิ่งแวดล้อมไทยแปรปรวนค่อนข้างสูง (วิจารณ์ สิมฉายา, 2566) สำหรับอุตสาหกรรมพลังงาน อาทิ ไฟฟ้า พลังงานหมุนเวียน และเชื้อเพลิงบริโภคน้ำมันและก๊าซ ถือว่ามีความอ่อนไหวต่อสิ่งแวดล้อมเนื่องจากกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Naeem, M., 2022) การค่าน้ำมันและก๊าซอาจถูกตีตราเนื่องจาก

ขาดความยั่งยืน และอาจทำให้ชื่อเสียงของบริษัทปิโตรเลียมเสื่อมเสียในเรื่องของความเชื่อมั่น ซึ่งชื่อเสียงขององค์กรเป็นหนึ่งในความเสี่ยงสูงสุดที่บริษัทน้ำมันและก๊าซต้องเผชิญ เนื่องจากสามารถนำไปสู่ความสำเร็จหรือความเสียหายต่อองค์กรได้ ชื่อเสียงประกอบด้วยองค์ประกอบของความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ ความรับผิดชอบ และสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลต่อความเชื่อมั่น ของภาพลักษณ์และอาจส่งผลถึงการตัดสินใจใช้บริการของผู้บริโภคได้อีกด้วย

โดยการศึกษาดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่ธุรกิจการให้บริการสถานีบริการน้ำมันขององค์กรธุรกิจน้ำมัน 3 องค์กรหลัก ๆ ของประเทศไทย คือ 1) บริษัท ปตท.น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) (OR) 2) บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (BCP) และ 3) บริษัท พีทีจี เอ็นเนอยี จำกัด (มหาชน) (PTG) ซึ่งองค์กรธุรกิจดังกล่าวมีเหตุผลสำคัญที่ทำให้บริษัทต้องดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนสืบเนื่องมาจากการที่ธุรกิจต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนข้ออำนาจเศรษฐกิจของโลกที่ทำให้เกิดคู่แข่งใหม่ทางธุรกิจและมีการนำกฎระเบียบ รวมถึงนโยบายทางภาษีมาใช้เป็นเครื่องมือสร้างโอกาสและความได้เปรียบทางการค้ามากขึ้น อีกทั้งการขาดแคลนด้านทรัพยากรที่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน ภาวะโลกร้อน เป็นต้น เหล่านี้คือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขัน สังคม และสิ่งแวดล้อมของโลก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่องค์กรต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรขององค์กรและผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันการทำตลาดค้าปลีกน้ำมัน แต่ละค่ายพยายามสร้างจุดต่างเพื่อฉีกหนีคู่แข่งและเพิ่มความหลากหลายธุรกิจที่ไม่ใช่น้ำมัน (นอนออยล์) หรือธุรกิจเสริมที่มีมาร์จิ้นสูงกว่าการขายน้ำมันมาก ทำให้มีการตั้งร้านค้าต่าง ๆ ที่เคยอยู่ในห้างสรรพสินค้ามาเปิดสาขาในปั้มน้ำมันเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากร้านค้าเหล่านี้กระจายความเสี่ยงจากเดิมที่เคยได้รับผลกระทบโควิด - 19 ที่มีการปิดร้านค้าในห้างสรรพสินค้า ดังนั้นจึงเห็นร้านค้าต่าง ๆ เปิดสาขาในปั้มน้ำมันเพิ่มขึ้น สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งกลยุทธ์นี้จะเห็นได้จากจำนวนสถานีบริการน้ำมันใหม่ที่มีขนาดใหญ่ขึ้นตามเส้นทางหลักในเมืองใหญ่ของหลายค่ายน้ำมัน (วิจารณ์ สิมานายา, 2566) ซึ่งนักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์มีความเห็นสอดคล้องกันว่าช่องทางโซเชียลมีเดียกำลังเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมประชาสัมพันธ์ และมีบทบาทสำคัญในกระบวนการวางแผนธุรกิจมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการทำกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการตลาดบนสื่อโซเชียลมีเดียยังสามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยเป็นการเสริมสร้างการรับรู้ข้อมูลขององค์กรที่ต้องการอีกด้วย ดังนั้นธุรกิจต่าง ๆ ควรออกแบบกลยุทธ์การตลาดผ่านโซเชียลมีเดียเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจกับผู้บริโภคต่อแบรนด์ โดยเน้นว่าแนวทางนี้สามารถส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรม การซื้อและการใช้บริการซ้ำ ๆ ของผู้บริโภคอีกด้วย

ดังนั้น องค์กรธุรกิจน้ำมันจำเป็นต้องใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้เกิดความรู้ความเข้าใจไปยังผู้บริโภค ซึ่งรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายและน่าสนใจ สามารถถ่ายทอดออกไปได้อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย 1) สื่อสิ่งพิมพ์ 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ 3) สื่อสังคมออนไลน์ 4) สื่อบุคคล 5) สื่อกิจกรรม และ 6) สื่อเบ็ดเตล็ด ซึ่งกลุ่มผู้บริโภคมีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของธุรกิจน้ำมัน โดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมันที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และ

มิติด้านสิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลให้เกิดการรับรู้เชิงบวกของผู้บริโภคที่สูงขึ้น ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น น่าเชื่อถือ และความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการต่าง ๆ ขององค์กร

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค และอิทธิพลของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันและภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มองค์กรธุรกิจน้ำมัน ต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค
3. ศึกษาอิทธิพลของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันและภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มองค์กรธุรกิจน้ำมัน ต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้ที่ใช้รถซึ่งมีการจดทะเบียนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ จำนวน 11,734,944 คน โดยจะต้องเคยใช้บริการสถานีน้ำมันของบริษัทใด บริษัทหนึ่ง คือ 1) บริษัท ปตท.น้ำมัน และการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) หรือ OR 2) บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ (BCP) และ 3) บริษัท พีทีจี เอ็นเนอยี จำกัด (มหาชน) หรือ (PTG) ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของ ใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่มีระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีคำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามต้องมีผู้ใช้รถซึ่งมีการจดทะเบียนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ โดยจะต้องเคยใช้บริการสถานีน้ำมันของบริษัทใด บริษัทหนึ่ง คือ 1) บริษัท ปตท.น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) หรือ OR 2) บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ (BCP) และ 3) บริษัท พีทีจี เอ็นเนอยี จำกัด (มหาชน) หรือ (PTG) และเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรกลุ่มธุรกิจน้ำมัน โดยศึกษาระดับของภาพลักษณ์

องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กร ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาจัดทำแบบสอบถามนำเสนอเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) เพื่อปรับปรุงแก้ไข และนำไปวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา 2) ทดสอบความเชื่อมั่นนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่นจะต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 สามารถใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลได้ (Cronbach, L., 1990) โดยการหาความเชื่อมั่น จำแนกตามตัวแปรได้ดังต่อไปนี้ ค่าความเชื่อมั่นการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน .91 ค่าความเชื่อมั่นการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน .92 และค่าความเชื่อมั่นการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค .90

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ทำการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง แบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) โดยวิธีการแบบแนะนำต่อ (Snowball Sampling) และใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) ผ่านแพลตฟอร์ม Google form ผ่านการสแกน QR code โดยในแบบสอบถามมีคำถามคัดกรอง เพื่อคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามต้องเป็นผู้ที่ใช้รถซึ่งมีการจดทะเบียนรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ โดยจะต้องเคยใช้บริการสถานีน้ำมันของบริษัทใด บริษัทหนึ่ง คือ 1) บริษัท ปตท.น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) หรือ OR 2) บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ (BCP) และ 3) บริษัท พีทีจี เอ็นเนอยี จำกัด (มหาชน) หรือ (PTG)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis: MRA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค ได้แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 โดยมีช่วงอายุ 31 - 40 ปี มากที่สุด จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี / เทียบเท่า มากที่สุด จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นค่าร้อยละ 47.5 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 30,000 บาท มากที่สุด จำนวน 151 คน คิดเป็นค่าร้อยละ 37.8

2. การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละระดับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน

สื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
สื่อสิ่งพิมพ์	2.16	.92	น้อย
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	2.70	.96	ปานกลาง
สื่อสังคมออนไลน์	2.98	.94	ปานกลาง
สื่อบุคคล	2.60	.98	น้อย
สื่อกิจกรรม	2.69	.99	ปานกลาง
สื่อเบ็ดเตล็ด	2.62	.04	น้อย
รวม	2.62	.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ระดับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามประเภทของสื่อ พบว่า การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง

3. การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละระดับการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน

ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
มิติด้านเศรษฐกิจ	3.62	.83	มาก
มิติด้านสังคม	3.66	.75	มาก
มิติด้านสิ่งแวดล้อม	3.57	.78	มาก
รวม	3.61	.78	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ระดับการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มธุรกิจน้ำมัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเภทของภาพลักษณ์ พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์มากที่สุด ได้แก่ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนมิติด้านสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมาก

4. การตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละระดับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค

การตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
การตระหนักถึงปัญหา	4.24	.83	มากที่สุด
การค้นหาข้อมูล	3.33	.93	มาก
การประเมินทางเลือก	3.94	.82	มาก
การตัดสินใจใช้บริการ	4.33	.80	มากที่สุด
พฤติกรรมหลังการซื้อ	3.89	.75	มาก
รวม	3.94	.82	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ระดับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกองค์ประกอบของการตัดสินใจซื้อ พบว่า การตัดสินใจใช้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.33 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันกับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค เพื่อทดสอบสมมติฐาน แสดงได้ดังตารางที่ 4 - 5

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันกับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันกับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน	0.449	0.000**
ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมันกับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน	0.751	0.000**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.449 ซึ่งมีเกณฑ์ความสัมพันธ์ระดับสูง

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมันกับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P
ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมันกับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน	0.751	0.000**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมัน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.751 ซึ่งมีเกณฑ์ความสัมพันธ์ระดับสูง

ผลการศึกษาอิทธิพลของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจและภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมัน ต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน เพื่อทดสอบสมมติฐาน แสดงได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันและภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมันที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน

ตัวแปร	B	β	t	Sig.
การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมัน	0.009	0.01	2.78	0.00*
ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมัน	0.715	0.74	18.15	0.00*

Adjusted $R^2 = 0.751$, S.E.E. 386.980, F = 256.427, Sig. F = < 0.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Adjusted $R^2 = 0.751$, S.E.E. 386.980, F = 256.427, Sig. F = < 0.00

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันและภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมัน สามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน ได้ร้อยละ 75.1 (Adjusted $R^2 = 0.751$) และเมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ ให้คงที่แล้ว มีตัวแปรอิสระ 2 ตัว มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมัน ($\beta = 0.01$) และภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมัน ($\beta = 0.74$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค ได้แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุ 31 - 40 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 30,000 บาท 2) การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามประเภทของสื่อ การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สื่อสังคมออนไลน์ เป็นสื่อที่มีความสะดวกต่อผู้บริโภค ทั้งในด้านของผู้ส่งสารและผู้รับสารที่สามารถส่งสารและรับสารได้พร้อมกัน รวมถึงการส่งสารได้หลายอย่างทั้งในด้านของ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และข้อความไปพร้อมกัน โดยในปัจจุบันมีการพัฒนาขึ้นมาหลากหลายรูปแบบ อาทิ เช่น Facebook fan page, Line official account, Website, YouTube ทำให้ได้มีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ได้เกิดการมีส่วนร่วมผ่านแคมเปญต่าง ๆ สามารถกระตุ้นให้ผู้คนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงการสนทนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น เศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม ผ่านการโพสต์ การแชร์ หรือการคอมเมนต์ ผู้ใช้สามารถแสดงความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของกลุ่มหรือสังคมได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง จึงส่งผลให้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ผู้บริโภคเปิดรับมากที่สุด ซึ่งความหมายของ สื่อที่เกิดจากความก้าวหน้าทางด้านอินเทอร์เน็ตคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่เป็นการเชื่อมโยงสมาชิกเข้าด้วยกัน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สังคมเสมือนจริง ซึ่งปัจจุบันสื่อใหม่

พัฒนาขึ้นหลากหลายรูปแบบ เป็นที่รู้จักและนิยมใช้กันมาก ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว และ 3) การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนองค์กรกลุ่มธุรกิจน้ำมัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเภทของภาพลักษณ์ การรับรู้ภาพลักษณ์มากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนมิติด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายได้ว่า ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืน คือภาพที่เกิดขึ้นจากกระบวนการประเมินทางด้านความรู้สึก นึกคิด รวมถึงประสบการณ์ที่ได้รับในอดีตจากองค์กรธุรกิจในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีหลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน 2) มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน และ 3) มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อภาพลักษณ์ที่ยั่งยืนขององค์กรในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยในโลกของธุรกิจนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้กระบวนการในการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้ง 3 มิติ จะช่วยให้องค์กรมีความยั่งยืนและสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ดังนั้นองค์กรที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งไม่ได้หวังผลประโยชน์มุมมองแค่เพียงอย่างเดียว แต่จะมุ่งมั่นสร้างกลยุทธ์ที่สำคัญทั้ง 3 ด้าน รวมถึงเสริมสร้างคุณค่าองค์กรเพื่อการเติบโตของธุรกิจในระยะยาว ส่งผลให้ผู้บริโภครู้จักองค์กร เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ และวัฒนธรรมขององค์กร และนำสิ่งเหล่านี้ไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาตัดสินใจใช้บริการสินค้าหรือบริการขององค์กร ซึ่งจะสร้างความได้เปรียบด้านการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ในแง่มุมที่หลากหลายมิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด MacInnis, P. ซึ่งเห็นว่าภาพลักษณ์องค์กรนั้นเป็นผลจากกระบวนการประเมินผลซึ่งเกิดจากความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ในอดีตของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับองค์กรธุรกิจ โดยเปลี่ยนความทรงจำของผู้บริโภคให้เป็นความประทับใจทางจิตวิญญาณ (MacInnis, P., 1990) 4) การตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกองค์ประกอบของการตัดสินใจซื้อ การตัดสินใจใช้บริการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายได้ว่า การตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภคเกิดขึ้นจากการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ และการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนที่เข้ามามีบทบาทช่วยในการกระตุ้นการเข้ามาใช้บริการสถานีน้ำมัน โดยความหมาย การตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน คือ ในการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภคแต่ละครั้งนั้น จะมีการตระหนักถึงปัญหาที่ตนเองพบเจอ อาทิ ต้องการใช้บริการด้านพลังงาน คือการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงรวมถึงการซ่อมบำรุงรถ การใช้บริการห้องน้ำ พักรถ หรือใช้บริการร้านสะดวกซื้อ เมื่อมีความต้องการที่จะแก้ปัญหาจากเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเองและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ Solomon, M. ที่กล่าวว่า การตระหนักถึงปัญหาของผู้บริโภคจะมีอยู่ 2 ประเภทด้วยกัน คือ การตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (Need recognition) และการตระหนักถึงโอกาส (Opportunity recognition) จึงเกิดแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้บริโภค (Solomon, M., 2009)

2. ความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันกับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันที่ 0.449 มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าความสัมพันธ์ระดับสูง สามารถอธิบายได้ว่า องค์กรธุรกิจน้ำมัน มีช่องทางในการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ทั้งในประเภทออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้ผู้บริโภคเลือกเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน ในช่องทางที่ตรงตามความต้องการได้ เมื่อผู้บริโภคมีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กร

เกี่ยวกับสินค้าและบริการที่หลากหลาย จึงส่งผลให้ผู้บริโภคดังกล่าวเกิดการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันที่มากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับ ศุภณัฐ รัตนเสริมวงศ์ ที่ระบุว่า การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นการระบวนการตั้งแต่การที่ผู้บริโภคนั้นรับรู้ถึงความต้องการของตนเอง จากนั้นเป็นการสนองความต้องการของตน ซึ่งจะต้องมีการหาแนวทางเพื่อตอบสนองสิ่งนั้น ๆ โดยหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้เป็นตัวเลือกที่เหมาะสมที่สุด เพื่อสร้างประสบการณ์การตัดสินใจของตนเองต่อสินค้าและบริการนั้น เมื่อได้รับประสบการณ์ดังกล่าวแล้ว ยังนำมาใช้ในการตัดสินใจครั้งต่อไปได้อีกด้วย (ศุภณัฐ รัตนเสริมวงศ์, 2559) และทางด้านของ วิรัช ลภีรัตนกุล ยังมีแนวคิดที่ว่า การประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อเพื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร นโยบาย รวมถึงแนวคิดต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ความเข้าใจในองค์กร เข้าใจในสินค้าหรือการบริการขององค์กรนั้น ๆ ดังนั้นแล้ว การที่องค์กรเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภค จะสามารถสร้างภาพลักษณ์และทัศนคติที่ดีต่อองค์กรได้ (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2553) ซึ่งไปสอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี วงษ์มณฑา ที่อธิบายถึงประเภทการประชาสัมพันธ์ โดยชี้ถึง การประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาด (Marketing Public Relations หรือ MPR) คือ การประชาสัมพันธ์เพื่อการขายเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้าหรือบริการโดยตรง ด้วยการนำเอาจุดเด่นของสินค้าหรือบริการมาเผยแพร่ให้ผู้บริโภคได้เห็นคุณค่าของสินค้าและบริการ จนเกิดแรงจูงใจที่จะซื้อสินค้าหรือบริการ และมีความประทับใจต่อสินค้าหรือบริการนั้น จนเกิดเป็นความภักดี (เสรี วงษ์มณฑา, 2554) ทั้งนี้ยังมีการสนับสนุนจากงานวิจัยของ Andrej, M. โดยศึกษาเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล ที่พบว่า ยุคดิจิทัลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและนิสัยของผู้บริโภคอย่างสมเหตุสมผล พฤติกรรมผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และกระบวนการตัดสินใจมีแนวโน้มที่จะสั้นลง ความคิดเห็นเชิงบวกและเชิงลบแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ข้อมูลที่ผู้บริโภคได้รับควรเป็นข้อมูลที่ น่าสนใจและดึงดูดรวมถึงมีความน่าเชื่อถือโดยเผยแพร่ผ่านสื่อ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจได้ง่ายขึ้น (Andrej, M., 2015) การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันที่ 0.751 มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าความสัมพันธ์ระดับสูง สามารถอธิบายได้ว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อภาพลักษณ์ที่ยั่งยืนขององค์กรในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดของ Methaq, A. S. ที่ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารแบบปากต่อปากที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กร บทบาทของความพึงพอใจและความไว้วางใจของลูกค้า ซึ่งการศึกษาชี้ให้เห็นว่าภาพลักษณ์ขององค์กรที่ยั่งยืนจะช่วยให้ผู้บริโภคมีการเปิดรับเกี่ยวกับข้อมูลสินค้าหรือบริการที่องค์กรนั้น ๆ ได้นำเสนอให้ผู้บริโภคได้รับทราบ รวมถึงลดความลังเลในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภคอีกด้วย ส่งผลให้ผู้บริโภคมักจะเลือกซื้อสินค้าหรือบริการกับองค์กรที่มีภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งในโลกของธุรกิจนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้กระบวนการในการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้ง 3 มิติ จะช่วยให้องค์กรมีความยั่งยืนและสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ (Methaq, A. S., 2016) นอกจากนี้ ตรงกับแนวคิดของ LeBlanc, G. & Nguyen, N. ภาพลักษณ์องค์กร มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้า ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของผู้บริโภคถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการประสบความสำเร็จทางธุรกิจสำหรับผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการ ภาพลักษณ์เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของลูกค้าเกี่ยวกับการให้บริการและความคิดเห็นเกี่ยวกับความประทับใจโดยรวมขององค์กร (LeBlanc, G. & Nguyen, N., 1996)

อิทธิพลของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมันและภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มองค์กรธุรกิจน้ำมัน ต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน สามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน ได้ร้อยละ 75.1 ตัวแปรอิสระ 2 ตัว มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการของสถานีน้ำมัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.74 มากที่สุด รองลงมาคือ การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.01 สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อกลุ่มผู้บริโภคมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มากขึ้นและมีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมันเชิงบวกสูงขึ้น ก็จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดย Bilgin, Y. ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของกิจกรรมการตลาดบนโซเชียลมีเดียต่อการรับรู้ถึงแบรนด์ ภาพลักษณ์ของแบรนด์ และความภักดีต่อแบรนด์ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการตลาดบนโซเชียลมีเดียมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจของผู้บริโภค จากการศึกษาส่วนใหญ่ ผู้บริโภคมีการรับรู้ถึงแบรนด์และเกิดความพึงพอใจในแบรนด์ที่ดีขึ้นเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในแคมเปญการตลาด อันเนื่องมาจากผู้บริโภคมีส่วนร่วมกับโซเชียลมีเดียมากขึ้น (Bilgin, Y., 2018) ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Bag, S. & Pretorius, J. ที่กล่าวว่า ผู้บริโภคสามารถโต้ตอบกับองค์กรที่เสนอสินค้าหรือบริการผ่านสื่อบนโซเชียลมีเดียได้ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดและรักษาลูกค้า สินค้าหรือบริการใดที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค มักมีแนวโน้มที่จะพัฒนากลุ่มลูกค้าเป้าหมายทำให้เกิดความภักดีต่อองค์กร สินค้าและบริการ รวมถึงผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการขององค์กรใดองค์กรหนึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้บริโภครู้สึกว่าจะรับฟังและตอบสนองต่อความต้องการของตนมากขึ้น (Bag, S. & Pretorius, J., 2022) การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันและภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมัน สามารถร่วมกันอธิบายการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน ว่า ถ้ากลุ่มผู้บริโภคมีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของธุรกิจน้ำมัน โดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมันที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลให้เกิดการรับรู้เชิงบวกของผู้บริโภคที่สูงขึ้น ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น น่าเชื่อถือ และความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการต่าง ๆ ขององค์กร เพราะฉะนั้นการที่ผู้บริโภคได้รับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนโดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรก็จะทำให้มีผู้บริโภคเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อองค์กร และเกิดความภักดีต่อแบรนด์ที่สูงมากขึ้น จึงส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันที่ง่ายขึ้น รวมถึงใช้บริการสถานีน้ำมันซ้ำ ๆ นอกจากนี้ยังมีการบอกต่อบุคคลอื่น ทำให้องค์กรมีลูกค้าเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bedraoui, O. ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบของสื่อโซเชียลมีเดียต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค จากการศึกษาพบว่า การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้รับอิทธิพลอย่างมากจากเครือข่ายโซเชียลมีเดีย และสื่อโซเชียลมีเดียนี้ทำให้ผู้บริโภคเกิดกระบวนการตัดสินใจซื้อที่ง่ายขึ้น (Bedraoui, O., 2019)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนและการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค ได้แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุ

31 - 40 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 30,000 บาท 2) การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามประเภทของสื่อ การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สื่อสังคมออนไลน์ เป็นสื่อที่มีความสะดวกต่อผู้บริโภค ทั้งในด้านของผู้ส่งสารและผู้รับสารที่สามารถส่งสารและรับสารได้พร้อมกัน รวมถึงการส่งสารได้หลายอย่างทั้งในด้านของ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และข้อความไปพร้อมกัน โดยในปัจจุบันมีการพัฒนาขึ้นมาหลากหลายรูปแบบ อาทิ เช่น Facebook fan page, Line official account, Website, YouTube สามารถกระตุ้นให้ผู้คนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงการสนทนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และ 3) การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรกลุ่มธุรกิจน้ำมัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืน มี 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน 2) มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน 3) มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และ 4) การตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภค มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เพราะในการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันของผู้บริโภคแต่ละครั้งนั้น จะมีการตระหนักถึงปัญหาที่ตนเองพบ ส่วนความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของธุรกิจน้ำมันกับการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าความสัมพันธ์ระดับสูง และอิทธิพลของการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจน้ำมันและภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนของกลุ่มองค์กรธุรกิจน้ำมัน ต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันสามารถร่วมกันอธิบายการแปรผันของการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการของสถานีน้ำมัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมันมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด เมื่อกลุ่มผู้บริโภคมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มากขึ้นและมีการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจน้ำมันเชิงบวกสูงขึ้น ก็จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันมากขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะว่า ดังนี้ 1) ควรพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ คือ เฟสบุ๊ก ทั้งนี้เพราะว่า สื่อดังกล่าวมีกลุ่มผู้บริโภคเปิดรับมากที่สุด 2) ควรจะต้องพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการขององค์กรให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ให้มากที่สุด และ 3) ควรมีการศึกษาในเรื่องปัจจัยชื่อเสียงขององค์กรธุรกิจน้ำมันที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีน้ำมันรวมถึงการลงทุนของนักลงทุนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- วิจารณ์ สิมายา. (2566). จับตาส่งแวดล้อมโลก และสิ่งแวดล้อมไทย ปี 2566. เรียกใช้เมื่อ 5 มกราคม 2566 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/environment/1046342>
- วิรัช ลิธิรัตนกุล. (2553). การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภณัฐ รัตนเสรีวงศ์. (2559). การเปิดรับสื่อโฆษณาเกมกับพฤติกรรมการตัดสินใจเล่นเกมออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือ. เรียกใช้เมื่อ 25 มีนาคม 2568 จาก <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/2886>
- เสรี วงษ์มณฑา. (2554). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

- Andrej, M. (2015). Changes in purchasing decision-making process of consumers in the digital era. *European Journal of Science and Theology*, 10(01), 121-129.
- Bag, S. & Pretorius, J. (2022). Relationships between industry 4.0 sustainable manufacturing and circular economy proposal of a research framework *International Journal of Organizational Analysis*. *International Journal of Organizational Analysis*, 30(4), 864-898.
- Bedraoui, O. (2019). Social media made me buy it the impact of social media on consumer purchase behavior. *Innovations in Smart Cities Applications*, 38(3), 230-243.
- Bilgin, Y. (2018). The Effect of Social Media Marketing Activities on Brand Awareness, Brand Image and Brand Loyalty. *Business & Management Studies*, 6(1), 128-148.
- Cronbach, L. (1990). Construct validity in psychological tests. *Psychological Bulletin*, 52(4), 281-302.
- LeBlanc, G. & Nguyen, N. (1996). Cues used by customers evaluating corporate image in service firms, and empirical study in financial institutions. *International Journal of Service Industry Management*, 7(2), 44-56.
- MacInnis, P. (1990). An Exploratory Study of the Effects of Imagery Processing and Consumer Experience on Expectations and Satisfaction. *Journal of Consumer Research*, 41(1), 92-473.
- Methaq, A. S. (2016). An Investigation of Corporate Image Effect on WOM: The Role of Customer Satisfaction and Trust. *International Journal of Business Administration*, 7(3), 27-350.
- Naeem, M. (2022). The impact of ESG practices on firm performance Evidence from emerging countries. *Indian Journal of Economics and Business*, 15(2), 2-208.
- Solomon, M. (2009). *Consumer behavior: Buying, having, and being*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

แรงจูงใจ ระดับการสื่อสารที่มีผลต่อพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ และการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม*

MOTIVATION, LEVELS OF COMMUNICATION AFFECTING UNIFORM DRESSING BEHAVIOR AND SELF-ESTEEM OF MILITARY OFFICERS UNDER THE OFFICE OF THE PERMANENT SECRETARY FOR DEFENCE, MINISTRY OF DEFENCE

ณัฐนิชา ศักดิ์ประศาสน์*, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, วราพรรณ อภิศุภะโชค

Natnicha Sakprasart*, Saranthorn Sasithanakornkaew, Warapan Apisuphachok

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Natnicha.supp@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจ ระดับการสื่อสาร พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ และการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบกับการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสำรวจด้วยแบบสอบถามที่มีคำถามปลายปิดเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน หาความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับแรงจูงใจโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ระดับการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ระดับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ อยู่ในระดับสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย 4.36 ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.20 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .717 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ระดับการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .554 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ

* Received 5 April 2025; Revised 24 April 2025; Accepted 25 April 2025

เชิงบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .654 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, ระดับการสื่อสาร, พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ, การเห็นคุณค่าในตนเอง, สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

Abstract

The objectives of this research were 1) To study motivation, levels of communication affecting uniform dressing behavior, and self-esteem of military officers under the Office of the Permanent Secretary for Defence, Ministry of Defence; 2) To investigate the relationship between motivation and uniform dressing behavior of military officers; 3) To examine the relationship between levels of communication and uniform dressing behavior of military officers; and 4) To explore the relationship between uniform dressing behavior and self-esteem of military officers. A quantitative research methodology was used in this study. The sample comprised 400 military officers under the Office of the Permanent Secretary for Defence, Ministry of Defence. Data were collected using a structured questionnaire with closed-ended questions. Descriptive statistical analysis was performed to determine percentage, mean, and standard deviation, while inferential statistical analysis was conducted to test hypotheses using Pearson's correlation coefficient at a significance level of 0.05. The research results indicated that the sample's overall motivation was at the highest level, with a score of 4.22. The level of communication was at a high level, with a mean score of 4.06. Uniform dressing behavior was consistent, with a mean score of 4.36, while self-esteem was at the highest level, with a mean score of 4.20. The hypothesis testing results indicated a positive correlation between motivation and uniform dressing behavior with a correlation coefficient of 0.717, representing a high level of correlation; a positive correlation between levels of communication and uniform dressing behavior with a correlation coefficient of 0.554, indicating a high level of correlation; and a positive correlation between uniform dressing behavior and self-esteem of military officers under the Office of the Permanent Secretary for Defence, Ministry of Defence, with a correlation coefficient of 0.654, also reflecting a high level of correlation.

Keywords: Motivation, Levels of Communication, Affecting Uniform Dressing Behavior, Self-Esteem, The Office of the Permanent Secretary for Defence

บทนำ

เครื่องแบบทหารเป็นการแสดงเชิงสัญลักษณ์ที่สำคัญ ซึ่งบ่งบอกถึงการเป็นพวก หรือหมู่คณะเดียวกัน ตามความหมายที่ระบุในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ว่า "เครื่องแต่งกายที่กำหนดให้แต่งเหมือนกัน เฉพาะหมู่หนึ่งคณะหนึ่ง" การที่สมาชิกในหน่วยงานหรือหมู่คณะใด มีการแต่งกายเหมือนกันช่วยสร้างความ เป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงาม อีกทั้งยังเสริมสร้างความรู้สึกร่วมถึงการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใน กลุ่มนั้น อย่างไรก็ตาม เครื่องแบบทหารมีความหมายที่ลึกซึ้งยิ่งกว่าการเป็นเครื่องแต่งกายทั่วไป มันเป็นสัญลักษณ์ ของความสง่างามและสมศักดิ์ศรีของทหาร โดยสะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะตัว ความเป็นระเบียบวินัย และความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน (กรีธา พรธนะแพทย์, 2555)

การสวมเครื่องแบบเป็นอีกหนึ่งอย่างที่มีแรงจูงใจหลากหลายประเภทซ่อนอยู่เบื้องหลัง การที่บุคคลเลือก ที่จะสวมเครื่องแบบไม่ใช่เพียงแค่เรื่องของ การปฏิบัติตามระเบียบ แต่ยังสะท้อนถึงแรงผลักดันต่าง ๆ ที่มีผลต่อ พฤติกรรมและการกระทำของเขา ถือได้ว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนมนุษย์ให้เกิด พฤติกรรมและการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพ การที่มนุษย์มีแรงจูงใจในการทำสิ่งต่าง ๆ นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ แรงจูงใจแบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ แรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก ซึ่งทั้ง 2 ประเภทนี้มีบทบาทในการกระตุ้นและผลักดันมนุษย์ใน ลักษณะที่แตกต่างกันไป โดยแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) คือแรงผลักดันที่มาจากภายในตัวบุคคลเอง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ทำให้บุคคลทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมเนื่องจากมีความพอใจหรือสนุกกับกิจกรรมนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น คนที่รักการวาดรูปจะมีแรงจูงใจในการฝึกฝนและพัฒนาฝีมือการวาดรูปเพราะรู้สึกพอใจและสนุกกับ การทำสิ่งนี้ (Deci, E. & Ryan, R., 1985) แรงจูงใจหลักที่สองได้แก่ แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) คือแรงผลักดันที่มาจากปัจจัยภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้บุคคลทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือรับผลตอบแทน โดยแรงจูงใจมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนมนุษย์ ให้เกิดพฤติกรรมและ การกระทำต่าง ๆ เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพ

เครื่องแบบทหารของแต่ละเหล่าทัพนั้นมีความเฉพาะเจาะจงตามภารกิจและสภาพแวดล้อมที่ ต้องปฏิบัติ ภายใต้การออกแบบที่ต้องรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม การแสดงฝ่ายสังกัด ยศ และตำแหน่ง อย่างชัดเจน รวมถึงการเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติการในสนามรบที่มีความแตกต่าง เช่น การซ่อนพรางให้ กลมกลืนกับภูมิประเทศ และการป้องกันอันตรายจากอาวุธและสารเคมี ตัวอย่างเช่น เสื้อเกราะ และหน้ากาก ป้องกัน ไอพิษ หรือแม้กระทั่งชุดลายพรางของทหาร (Military Camouflage) ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการ เปลี่ยนสีของสัตว์เลื้อยคลานที่สามารถปรับตัวให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ในทะเลทราย การใช้ชุดสี น้ำตาลอ่อนที่มีลวดลายกลมกลืนกับผิวดทราย ใช้ผ้าเนื้อบางช่วยให้ระบายอากาศได้ดี เช่นเดียวกับที่ทหารอเมริกัน ใช้ในสงครามอิรัก สำหรับประเทศที่มีภูมิอากาศหนาวเย็น จะใช้ชุดที่มีสีขาว และเนื้อผ้าหนาที่เหมาะสมสำหรับการ รบในพื้นที่หิมะ ในประเทศไทย เครื่องแบบสนามทหารจะเน้นสีเขียว เนื่องจากภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่า สีเขียว ที่ใช้ถูกออกแบบให้เข้ากับสีของป่าทำให้สามารถพรางตัวได้ดีและปกปิดการตรวจจับของข้าศึกในพื้นที่ป่าและภูเขา แม้ว่าเครื่องแบบสนามยังคงสีเขียวเดิม แต่รูปแบบของเครื่องแบบได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับ สถานการณ์และเทคโนโลยีการรบในปัจจุบัน ดังนั้นการสื่อสารจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญ ในการส่งต่อข้อมูลไปยัง

กลุ่มคนรุ่นหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพในการกระตุ้นและส่งเสริมให้ทหารตระหนักถึงความสำคัญของการสวมใส่เครื่องแบบ และยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาของมนุษย์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในทุกระดับจะช่วยให้การแลกเปลี่ยนข้อมูล และความรู้เป็นไปอย่างราบรื่น ทำให้สามารถส่งต่อข้อมูลและความรู้ไปยังกลุ่มคนรุ่นต่อไปได้อย่าง มีศักยภาพ (Windahl, S. & McQuail, D., 1994) ผลจากการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การสวมเครื่องแบบทหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้สึกรักมีคุณค่าในตนเองของบุคคล การยอมรับในบทบาทและหน้าที่ที่มาพร้อมกับการสวมเครื่องแบบ ทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าตนมีความสำคัญในองค์กร การที่ทุกคนสวมใส่เครื่องแบบ ที่เหมือนกันช่วยสร้างความเป็นเอกภาพและเอกลักษณ์ ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความสามัคคีและความร่วมมือที่เกิดจากการมีเครื่องแบบที่เหมือนกันนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เครื่องแบบทหารมีบทบาท การที่ทุกคนปฏิบัติตามระเบียบทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ความปลอดภัยและการป้องกันที่ดีของเครื่องแบบทหารมี ทำให้ผู้สวมใส่รู้สึกมั่นใจและปลอดภัยระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ความมั่นใจนี้ช่วยให้บุคคลสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ แรงจูงใจภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการสวมเครื่องแบบทหารยังมีบทบาทสำคัญ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจ ระดับการสื่อสารที่มีผลต่อพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบและการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด เมื่อมีการพิจารณาและวิเคราะห์แรงจูงใจ เช่น การพิจารณาความสามารถ ความเป็นอิสระ ความสัมพันธ์กับผู้อื่นภายในองค์กร หรือแรงจูงใจจากระบบข้อบังคับขององค์กร สำนวนระดับการสื่อสาร เช่น การสื่อสารระหว่างบุคคลในที่ทำงาน การให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบ วัดความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ โดยการสำรวจว่ามีการแต่งกายตามมาตรฐานหรือข้อบังคับมากน้อยเพียงใดเมื่อมีแรงจูงใจที่แตกต่างกัน วิเคราะห์การเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น การศึกษาว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับการแต่งเครื่องแบบอย่างไร โดยการวิจัยชิ้นนี้จะมุ่งเน้นไปที่การวัดและเปรียบเทียบความสัมพันธ์เหล่านี้ เพื่อสร้างความเข้าใจว่าแรงจูงใจ ระดับการสื่อสารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบและการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจ ระดับการสื่อสาร พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ และการเห็นคุณค่าในตนเอง ของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบกับการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจ ระดับการสื่อสารที่มีผลต่อพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบและการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม” ผู้วิจัยได้ศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสำรวจ (Survey Research Model) ด้วยแบบสอบถามที่มีคำถามปลายปิด (Close-Ended Question)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ประกอบด้วย ข้าราชการกลุ่มนายทหารประทวน ได้แก่ ชั้นยศสิบตรี - สิบเอก, จ่าสิบตรี - จ่าสิบเอก หรือเทียบเท่า และข้าราชการกลุ่มนายทหารสัญญาบัตร ได้แก่ ชั้นยศร้อยตรี - ร้อยเอก, พันตรี - พันเอก, พลตรี - พลเอก หรือเทียบเท่า จำนวน 400 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรคำนวณของ Taro Yamane (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544) ระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 375 คน ผู้วิจัยจึงได้เก็บตัวอย่างเพิ่มขึ้นเพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยใช้คำถามปลายปิด (Close-Ended Question) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการสื่อสารต่อพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ตามสัดส่วน แบ่งเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรจำนวน 3,500 คน สุ่มจำนวน 237 คน และนายทหารชั้นประทวนจำนวน 2,400 คน สุ่มจำนวน 163 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตามสะดวก (Convenience Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีการรักษาความลับและใช้เฉพาะกรณีศึกษาเท่านั้น โดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของบุคคลหรือองค์กรแต่ประการใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 โดยมีช่วงอายุ 31 - 40 ปี มากที่สุด จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 และมีประสบการณ์การทำงานในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมระหว่าง 1 - 5 ปี มากที่สุด จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50

การวิเคราะห์ข้อมูลของแรงจูงใจของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจของกลุ่มตัวอย่าง

แรงจูงใจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
แรงจูงใจภายใน	4.08	.56	มาก
แรงจูงใจภายนอก	4.36	.54	มากที่สุด
รวม	4.22	.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับแรงจูงใจ เท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อจำแนกตามแรงจูงใจ พบว่า แรงจูงใจมากที่สุด ได้แก่ แรงจูงใจภายนอก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากแรงจูงใจภายนอกเป็นการกระทำที่มีความเป็นตัวของตนเองน้อยที่สุด ทำให้เกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการภายนอก เช่น แต่งกายเพราะได้รับแรงกดดันมาจากเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลของระดับการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง

การสื่อสาร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
การสื่อสารระดับบุคคล	3.98	.71	มาก
การสื่อสารระดับองค์กร	3.88	.75	มาก
การสื่อสารระดับสังคม	4.33	.64	มากที่สุด
รวม	4.06	.58	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับการสื่อสาร เท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเภทของระดับการสื่อสาร พบว่า ระดับการสื่อสารมากที่สุด ได้แก่ การสื่อสารระดับสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการทำงานของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อยู่ภายใต้คำสั่งของกระทรวงกลาโหมเกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบทหาร ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ที่ทหารจำเป็นต้องปฏิบัติตามการสื่อสารระดับสังคมมีความสำคัญในด้านการสร้างความร่วมมือ และการสนับสนุนส่งเสริมสมาชิกในสังคม

การวิเคราะห์ข้อมูลของพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรม การแต่งเครื่องแบบของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรม การแต่งเครื่องแบบ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
หมวก	4.35	.64	สม่ำเสมอ
เสื้อ	4.44	.58	สม่ำเสมอ
กางเกง/กระโปรง	4.44	.63	สม่ำเสมอ
เครื่องหมายหรือตุ้มที่เป็นโลหะและดินทอง	4.26	.78	สม่ำเสมอ
รองเท้า	4.33	.71	สม่ำเสมอ
รวม	4.36	.56	สม่ำเสมอ

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรม การแต่งเครื่องแบบเท่ากับ 4.36 อยู่ในระดับสม่ำเสมอ และเมื่อจำแนกองค์ประกอบของพฤติกรรม การแต่งเครื่องแบบ พบว่า เสื้อ และ กางเกง/กระโปรง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับสม่ำเสมอ เป็นผลมาจากการที่สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีลักษณะการสื่อสารที่ส่งต่อตกทอดรุ่นสู่รุ่นจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่จำเป็นต้องดูแลเครื่องแต่งกายของตนเองอย่างสม่ำเสมอ และสิ่งที่เป็นที่ผู้คนจะมองเห็นเป็นลำดับแรก ๆ ก็คือ เสื้อ กางเกง/กระโปรง นั่นเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลของการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง

การเห็นคุณค่าในตนเอง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
การเห็นคุณค่าในตนเองกับการทำงาน	4.17	.64	มาก
การเห็นคุณค่าในตนเองกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.19	.61	มาก
การเห็นคุณค่าในตนเองกับความคิดสร้างสรรค์	4.24	.62	มากที่สุด
การเห็นคุณค่าในตนเองกับความสำเร็จในชีวิต	4.20	.64	มาก
รวม	4.20	.57	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองกับความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.24 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมได้มีการจัดประกวดในโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการการสร้างสรรค์งานเป็นภาพ Infographic Design โครงการผลงานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ทางทหารของกระทรวงกลาโหม เพื่อให้กำลังพลและประชาชนทั่วไปร่วมแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ จากการให้ความสำคัญด้านการบำรุงขวัญและให้กำลังใจนี้ จึงทำให้ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีกำลังใจที่ดี สามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายด้วยความภาคภูมิใจ ส่งเสริมให้กำลังพลมีการเห็นคุณค่าในตนเองที่ดีเช่นกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ระดับการสื่อสาร พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ และการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	sig
ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	0.717*	0.000
ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	0.554*	0.000
ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบกับการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	0.654*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .717 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เนื่องจากแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความเต็มใจในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่องานเมื่อหน่วยงานมีการสร้างแรงจูงใจย่อมทำให้กำลังพลมีพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบที่ถูกต้องเหมาะสมได้เป็นอย่างดีมากยิ่งขึ้น

ระดับการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .554 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เนื่องจากสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเห็นถึงความสำคัญด้านการแต่งกายของข้าราชการในสังกัด จึงมีการทำการสื่อสารเพื่อส่งเสริมให้กำลังพลมีการแต่งกายที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .654 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เมื่อกำลังพลมีการแต่งกายได้อย่างเหมาะสมสม่ำเสมอ จึงทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเอง และก่อให้เกิดการได้รับความเคารพนับถือจากบุคคลอื่นด้วย ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการแต่งกายด้วยเช่นกัน

อภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม แรงจูงใจ ระดับการสื่อสาร พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ และการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

แรงจูงใจของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.22 และพบว่า แรงจูงใจที่พบมากที่สุด คือ แรงจูงใจภายนอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 โดยพบว่า แรงจูงใจในการแต่งเครื่องแบบได้ตรงตามที่ระเบียบกำหนด กลุ่มตัวอย่างมี

แรงจูงใจในระดับสูงมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ทั้งนี้เนื่องจากการแต่งกายตามระเบียบนั้น ถือเป็นแรงจูงใจที่เป็น การควบคุมจากภายนอก ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความจำเป็นต้องทำเพื่อสนองตอบความต้องการของหน่วยงาน องค์กร หรือสังคม เพราะหากไม่มีพฤติกรรมในการคล้อยตาม หรือปฏิบัติตามก็จะเป็นที่เพ่งเล็ง ของบุคคลใน หน่วยงาน องค์กร หรือสังคมเห็นได้อย่างชัดเจน และอาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานหรือการดำเนินชีวิตตามมา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Vansteenkiste, M. & Ryan, R. ที่ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจภายนอกที่มีผลต่อการ แสดงพฤติกรรมของมนุษย์ประเภทหนึ่งที่สำคัญ คือ แรงจูงใจภายนอกประเภทการควบคุมจากภายนอก ซึ่งเป็น การกระทำที่มีความเป็นตัวของตัวเองน้อยที่สุด ทำให้เกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการภายนอก เช่น แต่งกายเพราะได้รับแรงกดดันมาจากเพื่อน เป็นต้น (Vansteenkiste, M. & Ryan, R. M., 2013)

ระดับการสื่อสารของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมี ระดับการสื่อสารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 โดยที่พบมากที่สุด คือ การสื่อสารระดับสังคม โดยการได้รับการเคารพนับถือเมื่อสวมเครื่องแบบขณะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.34 ทั้งนี้เนื่องจากในการทำงานของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมนั้น อยู่ภายใต้คำสั่งของ กระทรวงกลาโหม เกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบทหาร ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ที่ทหารจำเป็นต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นการสวมใส่เครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม จึงนำมาซึ่งความรับผิดชอบภาคภูมิใจ ในตนเองของเจ้าหน้าที่ และการได้รับการยอมรับจากทั้งบุคคลภายในหน่วยงาน และประชาชนทั่วไปที่ได้พบเห็น และยังมีประโยชน์ในด้านการปฏิบัติภารกิจที่ทหารได้รับมอบหมาย อีกทั้งการสวมใส่เครื่องแบบในระหว่างการ ปฏิบัติภารกิจยังเป็นการสื่อสารทางอ้อมรูปแบบหนึ่งที่จะทำให้ได้รับความร่วมมืออันดีในการติดต่อประสานงาน เนื่องจากสามารถแสดงให้เห็นว่า ผู้สวมใส่มาจากหน่วยงานใด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wood, J. T. ที่ได้ ศึกษาเรื่อง การสื่อสารระดับสังคมมีความสำคัญในด้านของการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนส่งเสริมสมาชิก ในสังคมบุคคลไม่อาจดำรงชีวิตหรือคงความเป็นสังคมอยู่ได้โดยปราศจากการสื่อสาร เพราะการสื่อสารทำให้ สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร สร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงาน รวมทั้ง สร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมร่วมกัน โดยเฉพาะการสื่อสารระหว่างบุคคลซึ่งมีจุดเด่นด้านการสื่อสารสองทาง จึงสามารถสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนส่งเสริมการทำงานได้เป็นอย่างดี (Wood, J. T., 2022)

พฤติกรรมแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี พฤติกรรมแต่งเครื่องแบบในภาพรวมอยู่ในระดับสม่ำเสมอ โดยพฤติกรรมในการแต่งเครื่องแบบที่ถูกต้องอย่าง สม่าเสมอมากที่สุด คือ การสวมเสื้อ และ กางเกง/กระโปรง ทั้งนี้เนื่องจากการสวมใส่เสื้อ กางเกง/กระโปรง อย่าง ถูกต้อง เป็นพื้นฐานของการสวมแต่งเครื่องแบบของข้าราชการทุกหมู่เหล่า ดังนั้น จึงพบว่า กลุ่มตัวอย่างมี พฤติกรรมแต่งเครื่องแบบด้วยการสวมใส่เสื้อ กางเกง/กระโปรง อย่างถูกต้องอย่างสม่าเสมอมากที่สุด ซึ่งเป็น ผลมาจากการที่คำสั่ง กระทรวงกลาโหม (คำสั่งชี้แจง) ที่ 69/6144 เรื่อง การแต่งเครื่องแบบทหาร ลง 13 มี.ค. 2497 ข้อ 1 - 6 ของข้าราชการนั้น ยังได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ในการสวมเสื้อของข้าราชการนั้น เสื้อ ควรเป็นเสื้อ ที่ตัดได้เหมาะกับทรวดทรงของตน สะอาดเรียบร้อย ถ้าต้องสวม เมื่อใช้กางเกงสีเดียวกัน สีเสื้อต้องคล้ายคลึงกับสี กางเกงห้ามมิให้พับแขนเสื้อเป็นอันขาด ถ้าสวมเสื้อคอพับแขนสั้นให้ระวางมิให้แขนเสื้อขึ้นในแลบออกมาเกินกว่า แขนเสื้อคอพับเสื้อขึ้นในที่สวมกับเครื่องแบบต้องใช้สีขาว หรือสีอ่อน ๆ เวลาแต่งเครื่องแบบเต็มยศ ครึ่งยศ และ เครื่องแบบสโมสร ต้องใช้เสื้อเชิ้ตสีขาวและข้อมือเสื้อเชิ้ตควรให้แลบออกมานอกเสื้อชั้นนอกไม่เกิน 1 ซม. และใน

ส่วนของกางเกง/กระโปรง ควรเป็นกางเกงที่ตัดได้เหมาะกับทรวดทรงของตน อย่าให้คับหรือสั้นจนน่าเกลียด และต้องซักรีดให้สะอาดเรียบร้อย ถ้าแต่งกับเสื้อเดียวกันต้องให้สีคล้ายคลึงกัน (กรมเสมียนตรา, 2467) ซึ่งเป็นข้อความที่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจน โดยละเอียด เพื่อให้ข้าราชการทหารสามารถปฏิบัติตามได้ง่ายมากที่สุด ดังนั้นจึงพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบด้วยการสวมใส่เสื้อ กางเกง/กระโปรง อย่างถูกต้องอย่างสม่ำเสมอมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นพดล อินทร์จันทร์ ที่พบว่า รูปแบบของเครื่องแต่งกายที่สวยงาม เพื่อเป็นแรงจูงใจในการส่งเสริมให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการแต่งกายตามระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นปัจจัยที่เป็นผลกระทบต่อการพฤติกรรมการแต่งกายความพึงพอใจของพนักงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ 0.558 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง (นพดล อินทร์จันทร์, 2567)

การเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเห็นคุณค่าในตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับความสร้างสรรค์มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานที่ให้ความสำคัญด้านการบำรุงขวัญและให้กำลังใจกับข้าราชการทหารที่สามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการจัดพิธีการมอบรางวัลให้กับข้าราชการ หรือหน่วยงานที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติด้านทหารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการบำรุงขวัญ ให้กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมให้บุคลากรเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าในตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติภารกิจที่ดีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการมอบรางวัลแก่บุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน หากเป็นกระบวนการทำงานที่มีความแปลกใหม่ ทันสมัย ส่งเสริมให้มีคุณภาพด้านการงานที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากการจัดโครงการต่าง ๆ ของกระทรวงกลาโหมที่มีการส่งเสริมให้ข้าราชการทหารและประชาชนมีความคิดในการทำงานที่สร้างสรรค์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุใจ ตั้งทรงสวัสดี ที่ได้ศึกษาเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเองว่า เป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะเห็นคุณค่าของตนเองในด้านต่าง ๆ ได้มากขึ้น เมื่อได้รับการส่งเสริม สนับสนุนในเรื่องนั้น ๆ อย่างเหมาะสม และต่อเนื่อง (สุใจ ตั้งทรงสวัสดี, 2532)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ระดับการสื่อสาร พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ และการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

แรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .717 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากแรงจูงใจ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลตามเป้าหมายของแรงจูงใจนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Barnard, C. I. ที่ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจว่าเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความเต็มใจของบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญในองค์กร ถ้าบุคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่มีสิ่งเหล่านี้ ย่อมไม่สามารถที่จะคาดหวังถึงประสิทธิภาพของงานและการบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ ดังนั้นเมื่อสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีการสร้างแรงจูงใจในการแต่งกายที่เหมาะสม ถูกต้องให้กับข้าราชการ เช่น การออกคำสั่งข้อบังคับ หรือกฎระเบียบที่ชัดเจน หรือแม้แต่การมอบรางวัลดีเด่นให้กับกำลังพลที่แต่งกายเหมาะสม ถูกต้อง และ

มีความสม่ำเสมอ ย่อมทำให้ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีพฤติกรรมในการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมที่ถูกต้องเหมาะสมได้เป็นอย่างดีมากยิ่งขึ้น (Barnard, C. I., 1938)

ระดับการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .554 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในด้านของบทบาทและความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ทั้งในระดับบุคคล องค์กร และสังคม ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมนั้น เป็นหน่วยงานที่ให้ความสำคัญในด้านการแต่งกายของข้าราชการในสังกัด เพราะการแต่งกายที่เหมาะสมย่อมสะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ คุณภาพของกำลังพล และเกียรติภูมิที่ดีขององค์กร ดังนั้น จึงมีการทำการสื่อสารเพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีการแต่งกายที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแล้ว ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมก็มีการแต่งกายอย่างถูกต้องในระดับสม่ำเสมอ สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบอย่างถูกต้องของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ที่มีประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ขนิษฐา จิตแสง ที่ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารว่าเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลข่าวสารจากองค์กร ไปสู่ผู้ปฏิบัติงานได้ โดยมีความสำคัญทั้งในด้านความเป็นสังคม การเรียนรู้ในระบบ เป็นกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคม (ขนิษฐา จิตแสง, 2564) ซึ่งความรู้และความเข้าใจดังกล่าว จะเป็นกรอบกำหนดพฤติกรรมของบุคคลให้สอดคล้องกับบรรทัดฐาน และความคาดหวังของสังคม (Arciero, G. & Bondolfi, G., 2011) และมีความสำคัญต่อการปกครอง การปกครองเป็นการกำกับและควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมให้อยู่ในทิศทางที่เหมาะสม (Wood, J. T., 2022)

พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .654 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากการที่ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีการแต่งกายอย่างถูกต้องแล้วนั้น ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าของตนเองในด้านการได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่อันทรงเกียรติ มีความสำคัญเกี่ยวกับการดูแลรักษา และพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิภาวี วงศ์อนันต์นนท์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าหมายถึง การประเมินความรู้สึกที่มีต่อตนเองว่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญ มีความหมาย ยอมรับตนเอง ภูมิใจในตนเอง และมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตได้ (วิภาวี วงศ์อนันต์นนท์, 2552) นอกจากนี้การสวมใส่เครื่องแบบไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความภูมิใจต่อผู้สวมใส่นั้น แต่ยังก่อให้เกิดการได้รับความเคารพ ยอมรับ นับถือจากบุคคลอื่นด้วย ซึ่งความยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการแต่งกายของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมด้วยเช่นกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีแรงจูงใจ ระดับการสื่อสาร พฤติกรรมการแต่งเครื่องแบบ ของข้าราชการ และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันเป็นอย่างมาก ทำให้สำนักงาน ปลัดกระทรวงกลาโหมได้จัดให้มีการส่งเสริม ดูแลและพัฒนา กำลังพลอย่างต่อเนื่อง จากการวิจัยยังพบว่า ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีการเปิดรับการสื่อสารในระดับองค์กรน้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการ ปรับปรุงการสื่อสารในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร ให้มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายมาก ยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า ข้าราชการมีการเข้าถึงการจัดฝึกอบรม/กิจกรรมส่งเสริมเกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบให้กับ กำลังพลน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับการสื่อสารระดับองค์กรในด้านอื่น ๆ จึงควรพิจารณาเพิ่มความถี่ในการจัดการ อบรม/กิจกรรมส่งเสริมเกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบ ให้แก่ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการทำงานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับด้านอื่น โดยพบว่า สิ่งที่ควรส่งเสริมให้ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเห็นคุณค่าเพิ่มเติม มากที่สุด คือ ความสำคัญต่อสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ดังนั้นในการสื่อสารทั้งระดับบุคคล และระดับ องค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมจึงควรเน้นเพิ่มเติมที่การสื่อสารว่า ไม่ว่าบุคลากรจะปฏิบัติหน้าที่ใน ตำแหน่งใด หน่วยงานใดในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ก็ล้วนมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการทำงานของ องค์กร ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติได้เช่นเดียวกัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมเสมียนตรา. (2467). ประมวลแบบธรรมเนียมทหาร. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2566 จาก <http://medept.crma.ac.th/wp-content/uploads/Data-03/ประมวลแบบธรรมเนียมทหาร.pdf>
- กริธา พรธนะแพทย์. (2555). เครื่องแบบ ใครคิดว่าเป็นสำคัญ. นาวีกาศาสตร์, 95(12), 27-33.
- ชนิษฐา จิตแสง. (2564). การสื่อสารระหว่างบุคคลในบริบทการศึกษา. วารสาร Journal of Information Science, 39(3), 90-107.
- นพดล อินทร์จันทร์. (2567). การศึกษาผลกระทบของรูปแบบเครื่องแต่งกายต่อความพึงพอใจของพนักงาน: กรณีศึกษาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ, 26(1), 115-125.
- วิภาวี วงศ์อนันต์นนท์. (2552). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. (2532). การใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม เพื่อการเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้าพรินต์.

- Arciero, G. & Bondolfi, G. (2011). *Selfhood, identity and personality styles*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Barnard, C. I. (1938). *The functions of the executive*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Deci, E. & Ryan, R. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*-New York. New York: Plenum Press.
- Vansteenkiste, M. & Ryan, R. M. (2013). On psychological growth and vulnerability: basic psychological need satisfaction and need frustration as a unifying principle. *Journal of psychotherapy integration*, 23(3), 263-280.
- Windahl, S. & McQuail, D. (1994). *Communication models for the study of mass communications*. (2nd ed.). London: Routledge.
- Wood, J. T. (2022). *Interpersonal communication: Everyday encounters*. (6th ed.). Marceline: Walsworth Publishing.

อิทธิพลของการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ที่มี ผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี*

THE INFLUENCE OF EXPOSURE TO MARKETING COMMUNICATION, ATTITUDES, AND SUBJECTIVE NORMS ON INTENTION TO USE KOREAN ARTIST TRACKING APPLICATION

ปดิวรดา สยุมพร*, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว, วราพรรณ อภิศุภโชค

Padiwarada Sayumporn*, Saranthorn Sasithanakornkaew, Warapan Apisuphachok

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Padiwarada.s@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างของลักษณะประชากรกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปิดรับการสื่อสารการตลาดกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของทักษะคติกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี และ 6) เพื่อศึกษาอิทธิพลการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่เคยใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี และมีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน หาค่าความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะประชากรจำแนกตามอาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันจะมีความตั้งใจแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่า การเปิดรับการสื่อสารการตลาด ($r = .627$) ทักษะคติ ($r = .779$) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($r = .776$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า การเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีมีค่าอิทธิพลอยู่ที่ 81.2

คำสำคัญ: การเปิดรับการสื่อสารการตลาด, ทักษะ, การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง, ความตั้งใจ, แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

Abstract

This study aims to 1) Investigate the extent of exposure to marketing communication, attitudes, subjective norms and their influence on the intention to use Korean artist tracking application. 2) Examine demographic differences about the intention to use such application. 3) Analyze the relationship between exposure to marketing communication and the intention to use this application. 4) Explore the correlation between attitudes and the intention to adopt such application. 5) Assess the influence of conformity to subjective norms on the intention to utilize this application. and 6) Evaluate the combined effects of exposure to marketing communication, attitudes, and conformity to subjective norms on the intention to engage with Korean artist tracking application. Using a quantitative research approach, the sample consisted of 400 individuals aged 18 and above who had previously used a Korean artist tracking application. A questionnaire was employed as the data collection tool to analyze descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing was conducted using inferential statistical analysis, examining correlation analysis, and multiple regression analysis at a significance level .05 The findings reveal that different demographic characteristics such as occupation and income significant impact on intention to use Korean artist tracking application. The hypothesis testing results from the correlation analysis revealed that exposure to marketing communication ($r = .627$), attitude ($r = .779$), and conformity to subjective norms ($r = .776$) had positive correlations with the intention to use Korean artist tracking application. Furthermore, the multiple regression analysis demonstrated that exposure to marketing communication, attitude, and conformity to subjective norms significantly influenced the intention to use the application, with a combined influence of 81.2%.

Keywords: Exposure to Marketing Communication, Attitudes, Subjective Norms, Intention, Korean Artist Tracking Applications

บทนำ

อุตสาหกรรมดนตรีของเกาหลีใต้ติดอันดับ Top 3 ของเอเชียมาอย่างยาวนาน เกาหลีใต้ยังเป็นผู้ปลูกกระแสการใช้ศิลปินและดนตรีเป็นสื่อในการเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลี จนเกิดกระแส K-Wave หรือ Korean Wave ไปทั่วโลก หากอ้างอิงรายงานจากสมาพันธ์ผู้ผลิตสิ่งบันเทิงเสียงระหว่างประเทศของ Global Music Report 2021 (International Federation of the Phonographic Industry, 2021) ระบุว่าเมื่อปี ค.ศ. 2020

เกาหลีใต้คือประเทศที่มีการเติบโตของรายได้จากตลาดดนตรี K-POP ที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 1 ของโลก นอกจากนี้ยังติด 10 อันดับ ศิลปินที่ยอดขายอัลบั้มมากที่สุดระดับโลก สำหรับเกาหลีใต้แล้วตลาดเอเชียเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าการค้ามหาศาล ทั้งประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งความสำเร็จของตลาด K-POP ทำให้มีการขยายธุรกิจสำหรับแฟนคลับศิลปินทั้งหลายให้ได้ใกล้ชิดกับศิลปินมากขึ้นถือเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจจากแฟนคลับมากที่สุด

ในทุกวันนี้ด้วยสถานการณ์ทุกอย่างทำให้การเจอกันเป็นเรื่องยาก ทางบริษัทต่าง ๆ จึงได้ออกแบบแอปพลิเคชันที่ทำให้แฟนคลับสามารถติดตามศิลปินได้ไม่ว่าจะอยู่ไหนก็ตามบนโลกนี้ ซึ่งก็มีแอปพลิเคชันออกมามากมายอาทิ เช่น ในปี ค.ศ. 2020 ทางบริษัท SM Entertainment. ได้เปิดตัวแอปพลิเคชัน Lysn มีฟังก์ชันที่ชื่อว่า Bubble หรือบริษัท Big Hit ก็ได้เปิดตัวแอปพลิเคชัน Weverse นอกจากนี้ยังมีทางบริษัทในเครือ NEVER ซึ่งเป็นบริษัทใหญ่ที่เป็นเจ้าของแอปพลิเคชันแชทที่ทุกคนรู้จักและใช้กันอยู่ทุกวันนี้อย่าง แอปพลิเคชัน LINE ได้เปิดตัวแอปพลิเคชัน V LIVE ออกมาเช่นกัน

จากความแพร่หลายของข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์นั้นมีความสำคัญต่อการเปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลสามารถเข้าถึงและรับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับศิลปินที่ตนเองเริ่มสนใจ ต้องการทำความรู้จักได้ใกล้ชิด และเข้าถึงตัวตนศิลปินได้ง่ายมากขึ้น รวมถึงยังมีเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ที่ทำให้บุคคลที่มีความชื่นชอบเหมือนกันสามารถแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร รายการ เพลง มิวสิควิดีโอ และรูปภาพต่าง ๆ จนมีการจัดตั้งกลุ่มแฟนคลับที่ชื่นชอบศิลปินเหล่านี้ขึ้นมา เพื่อให้คนที่เข้ามาเป็นแฟนคลับได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับศิลปิน (นิชชา ยงกิจเจริญ, 2558) รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมร่วมกัน และศิลปินสามารถเข้าถึงกลุ่มแฟนคลับที่ติดตามผลงานของตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ส่งผลให้เกิดความใกล้ชิด ความประทับใจ และชื่นชอบต่อศิลปินมากขึ้น ดังนั้นแอปพลิเคชันถือเป็นองค์ประกอบด้านแพลตฟอร์มอันเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมต่อความเป็นเอกลักษณ์และธุรกิจเข้าด้วยกัน ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแฟนคลับกับศิลปิน ผ่านช่องทางการสื่อสารบนแอปพลิเคชันจะนำเสนอให้เห็นถึงตัวตนของศิลปิน เพื่อให้ผู้ชมและแฟนคลับรู้สึกชื่นชอบ รู้สึกรัก จนนำไปสู่ความใกล้ชิดสนิทสนม มีความผูกพันกับศิลปินมากขึ้น จนทำให้เกิดความรู้สึกรักและชื่นชอบของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อศิลปินที่ไม่ใช่แค่เพียงชื่นชอบผลงานเพลงหรือการแสดงบนเวทีเท่านั้น แต่รักในตัวตนของศิลปินซึ่งการรับรู้ข่าวสารของศิลปินที่กลุ่มแฟนคลับได้รับนั้นทำให้เกิดทัศนคติของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อศิลปินที่ตนเองชื่นชอบ ซึ่งทัศนคติเหล่านั้นล้วนเป็นตัวตัดสินพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับ เป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นสภาวะจิตใจในการพร้อมที่จะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลอื่น ๆ ต่อบุคคลอื่น ๆ (Salminen, S. et al., 1998) รวมไปถึงการสร้างวัฒนธรรมร่วมกันมีการบอกต่อการใช้แอปพลิเคชันที่สามารถทำให้ใกล้ชิดกับศิลปินที่ชื่นชอบมากยิ่งขึ้นนั่นเอง

ด้วยเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลการเปิดรับข่าวสารการตลาดว่ามีผลต่อความชื่นชอบศิลปินเกาหลีหรือไม่ มากน้อยเพียงใดและอย่างไรบ้าง แฟนคลับเหล่านี้มีทัศนคติอย่างไรในการสนับสนุนศิลปินที่ชื่นชอบ โดยแฟนคลับที่จะศึกษานี้มักจะใช้สื่อสังคมออนไลน์ และติดตามสืบค้นข้อมูลข่าวสารของศิลปินตลอดเวลา ทำให้สามารถถ่ายทอดทัศนคติในการติดตามและเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างดีและรวดเร็ว อีกทั้งยังมีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ ซึ่งการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของแฟนคลับที่ชื่นชอบศิลปินวงเดียวกันก่อให้เกิดเครือข่ายของเหล่าแฟนคลับ และนำไปสู่การรวมตัวสร้างกลุ่มขึ้นมา

ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการติดตามศิลปินวงเดียวกัน อีกทั้งยังสามารถใช้เพื่อพัฒนาสื่อสารการตลาดและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของแอปพลิเคชันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของลักษณะประชากรกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปิดรับการสื่อสารการตลาดกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของทักษะการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี
6. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ที่มีผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ที่มีผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี” ผู้วิจัยได้ศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสอบถามที่มีคำถามปลายปิด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคคลทั่วไปที่มีช่วงอายุ 18 ปีขึ้นไปที่เคยใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีอย่างน้อย 1 แอปพลิเคชัน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (Yamane, T., 1967) ระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 385 คน ผู้วิจัยจึงได้ปรับใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ตอบคำถามด้วยตนเอง ซึ่งมีคำถามทั้งหมดในแบบสอบถามชุดนี้ใช้คำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีคำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเคยใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีอย่างน้อย 1 แอปพลิเคชัน และเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ส่วนที่ 3 การเปิดรับการสื่อสารการตลาดของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี ส่วนที่ 4 ทักษะการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี ส่วนที่ 5 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี ส่วนที่ 6 พฤติกรรมความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

การตรวจสอบคุณภาพ

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาจัดทำแบบสอบถามนำเสนอ มอบเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) เพื่อปรับปรุงแก้ไข และนำไปวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2. ทดสอบความเชื่อมั่นแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่นจะต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 สามารถใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลได้ (Cronbach, L. J., 1990) โดยการหาความเชื่อมั่น จำแนกตามตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

ค่าความเชื่อมั่นการเปิดรับการสื่อสารการตลาด แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	.735
ค่าความเชื่อมั่นทัศนคติ แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	.838
ค่าความเชื่อมั่นการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	.959
ค่าความเชื่อมั่นความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	.920

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยวิธีการสุ่มตามสะดวก (Convenience Sampling) รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผ่านแพลตฟอร์ม Google form ผ่านการสแกน QR code โดยในแบบสอบถามมีคำถามคัดกรอง เพื่อคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเคยใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test, One-Way ANOVA วิเคราะห์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากร ระดับการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทัศนคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 359 คน คิดเป็น ร้อยละ 89.8 โดยมีช่วงอายุ 18 - 30 ปี มากที่สุด จำนวน 379 คน คิดเป็นร้อยละ 94.80 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 75.50 มีอาชีพนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มากที่สุด จำนวน 193 คน คิดเป็นค่าร้อยละ 48.30 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท มากที่สุด จำนวน 184 คน คิดเป็นค่าร้อยละ 46.00

การเปิดรับการสื่อสารการตลาดของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละระดับการเปิดรับการสื่อสารการตลาดของกลุ่มตัวอย่าง

การสื่อสารการตลาดของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
สื่อโฆษณา	3.92	0.71	มากที่สุด
สื่อประชาสัมพันธ์	2.51	1.15	น้อย
การส่งเสริมการขาย	3.97	0.99	มาก
การจัดกิจกรรมทางการตลาด	3.96	1.01	มาก
การตลาดทางตรง	3.17	1.16	มาก
รวม	3.66	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการเปิดรับการสื่อสารการตลาดของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี เท่ากับ 3.66 อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเภทของสื่อ พบว่า การเปิดรับการสื่อสารการตลาดมากที่สุด ได้แก่ สื่อโฆษณา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด

ทัศนคติของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง

ทัศนคติของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
ด้านความคิด	4.22	0.71	มากที่สุด
ด้านความรู้สึก	4.51	0.68	มากที่สุด
ด้านพฤติกรรม	4.39	0.72	มากที่สุด
รวม	4.37	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทัศนคติของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อจำแนกตามประเภทของทัศนคติ พบว่า ทัศนคติมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้สึก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละระดับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของกลุ่มตัวอย่าง

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
เพื่อน	3.86	1.16	มาก
กลุ่มแฟนคลับ	4.57	0.74	มากที่สุด
ครอบครัว	2.48	1.33	น้อย
ดารานักร้องที่ชื่นชอบ	3.64	1.22	มาก
รวม	3.80	0.54	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี เท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกองค์ประกอบของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง พบว่า กลุ่มแฟนคลับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด

ความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละระดับความตั้งใจใช้ของกลุ่มตัวอย่าง

ความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
ใช้เป็นประจำในอนาคต	4.23	0.83	มากที่สุด
ใช้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	4.18	0.86	มาก
ใช้ติดตามข่าวสาร	4.21	0.87	มากที่สุด
แนะนำให้กับผู้อื่น	3.94	1.09	มาก
รวม	4.14	0.80	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี เท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามองค์ประกอบของความตั้งใจ พบว่า ใช้เป็นประจำในอนาคต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะคิด และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P
ความสัมพันธ์การเปิดรับการสื่อสารการตลาดมีความสัมพันธ์กับ ความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	0.627	0.000**
ความสัมพันธ์ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชัน ติดตามศิลปินเกาหลี	0.779	0.000**
ความสัมพันธ์การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์กับความ ตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี	0.776	0.000**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การเปิดรับการสื่อสารการตลาด มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.627 ซึ่งมีเกณฑ์ความสัมพันธ์ระดับสูง

ทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.779 ซึ่งมีเกณฑ์ความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.776 ซึ่งมีเกณฑ์ความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ตารางที่ 6 การเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะคิด และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

ตัวแปร	β	Sig.t
การเปิดรับการสื่อสารการตลาด	0.030	0.000**
ทักษะคิด	0.447	0.000**
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	0.377	0.000**
Adjust R ² = .812, F ² = 255.14, sig. = 0.000*		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การเปิดรับการสื่อสารการตลาด มีอิทธิพลกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าอิทธิพลอยู่ที่ 0.030

ทักษะคิด มีอิทธิพลกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.447

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลกับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.377

อภิปรายผล

1. การเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะคิด การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

การเปิดรับเครื่องมือการสื่อสารการตลาดหลากหลายเครื่องมือ ซึ่งในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลการเปิดรับเครื่องมือสื่อสารการตลาดของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี ทั้งสิ้น 5 เครื่องมือ ได้แก่ เครื่องมือการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ของแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี คือ การโฆษณา, การประชาสัมพันธ์, การตลาดโดยการจัดกิจกรรมพิเศษ, การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารการตลาดทั้ง 5 เครื่องมือนี้ กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับเครื่องมือสื่อโฆษณามากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมาเป็นการเปิดรับสื่อสารการตลาด 3 เครื่องมือในระดับใกล้เคียงกัน ได้แก่ การส่งเสริมการขาย (ค่าเฉลี่ย 3.97) การตลาดโดยการจัดกิจกรรมพิเศษ (ค่าเฉลี่ย 3.96) และการตลาดทางตรง (ค่าเฉลี่ย 3.17) และน้อยที่สุดคือการประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 2.51) กล่าวคือมีการเปิดรับสื่อโฆษณาของสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, X, Instagram, TikTok มากที่สุด การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสินค้าในผู้บริโภคมีความสำคัญต่อการตลาดในแง่ของการกำหนดแนวทางให้ผู้บริโภคในการประเมินสินค้า ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การเลือกซื้อสินค้า และเปิดรับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้บริโภค เช่น สื่อสังคมออนไลน์ (โซเชียลมีเดีย, เว็บไซต์, หรือโฆษณา) ซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่พวกเขาสนใจ (Kotler, P. & Keller, K., 2003) ซึ่งทำให้แฟนคลับสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศิลปินเกาหลีได้ง่าย และสะดวกด้วยสื่อสังคมออนไลน์ จึงทำให้พวกเขาตัดสินใจสามารถเลือกซื้อสินค้าหรือบริการได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น (กุลริสา อากาศวิภาต, 2564)

ทัศนคติต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีมากที่สุดในด้านความรู้สึก (ค่าเฉลี่ย 4.51) พบว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการกดติดตามศิลปิน หรือพูดคุยกับศิลปินที่ท่านชื่นชอบ ทำให้รู้สึกมีพลังในการดำเนินชีวิต รองลงมาด้านพฤติกรรม (ค่าเฉลี่ย 4.39) กลุ่มตัวอย่างใช้งานแอปพลิเคชัน เพื่อติดตามศิลปินเกาหลี นอกจากนี้ในด้านความคิด (ค่าเฉลี่ย 4.22) กลุ่มตัวอย่างคิดว่าแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีทำให้สามารถรับชมโพสต์ หรือวิดีโอของศิลปินที่ท่านชื่นชอบในรูปแบบต่าง ๆ ได้ กล่าวคือในทัศนคติแบบองค์ประกอบเดียวที่จะนับแค่ทัศนคติที่เป็นส่วนความรู้สึก (Affect) นั้นมีความเชื่อของบุคคลเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ก่อให้เกิดเป็นทัศนคติขึ้น (Lutz, R. J., 1991) กลุ่มตัวอย่างจึงมีทัศนคติในความรู้สึกมากที่สุดเพราะต้องการความใกล้ชิดกับศิลปิน อยากสร้างความสัมพันธ์กับศิลปินมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สนับสนุนศิลปินซึ่งสร้างความรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมในการช่วยให้ศิลปินประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกผูกพัน ต้องการติดตาม และพูดคุยทำให้มีความสุข เพลิดเพลิน ได้ความบันเทิงทุกครั้งที่ท่านใช้งานแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี ทัศนคติเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวพันระหว่างความรู้สึก ความเชื่อหรือความรู้ของบุคคลกับพฤติกรรมได้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคติ โดยทัศนคติเป็นเรื่องของจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่ต้องการข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ แล้วส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา โดยทัศนคติประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก และแสดงออกมาทางพฤติกรรมนั่นเอง (เหมือน ตะวัน สุทธิวิวัฒน์, 2559)

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีในกลุ่มแฟนคลับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.57) รองลงมาในกลุ่มเพื่อน (ค่าเฉลี่ย 3.86) และดาราที่ร้องตามลำดับ (ค่าเฉลี่ย 3.64) และน้อยที่สุดในกลุ่มครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 2.48) อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงต่อบุคคล ได้กล่าวไว้ว่ากลุ่มอ้างอิงยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติและแนวคิดเกี่ยวกับตนเองของผู้บริโภค (Kotler, P., 1994) ทำให้เกิดความปรารถนาใฝ่ฝัน อยากจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณรดา ถาวรจิระอังกู ที่ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน ส่วนใหญ่จะสอบถามข้อมูลอ้างอิงที่เป็นเพื่อนหรือคนรู้จัก และจะหาข้อมูลหาความรู้เกี่ยวกับการศึกษาทางอินเทอร์เน็ตมากกว่าบุคคลทั่วไป รวมไปถึงการใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ ถือเป็นการสื่อสารที่สะดวกสบายประหยัดเวลาและประหยัดค่าใช้จ่าย (ปุณรดา ถาวรจิระอังกู, 2558)

ความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีเป็นประจำในอนาคตมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.23) รองลงมาที่มีความใกล้เคียงกันได้แก่ มีความตั้งใจจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี (ค่าเฉลี่ย 4.21) และมีความตั้งใจใช้อย่างต่อเนื่องในแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.18) และน้อยที่สุดคือมีความตั้งใจที่จะแนะนำแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีให้กับผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 3.94) กล่าวคือ แอปพลิเคชันเหล่านี้อาจกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตแฟนคลับ และมีบทบาทสำคัญที่ทำให้แฟนคลับยังคงมีความตั้งใจใช้งานอย่างต่อเนื่องจนถึงอนาคต ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนี้ ได้แก่ ความผูกพันทางอารมณ์กับศิลปิน การได้รับคอนเทนต์พิเศษ การสื่อสารโดยตรงกับศิลปิน อิทธิพลของกลุ่มแฟนคลับ ระบบสมาชิกที่สร้างความรักดีและความสะดวกในการใช้งานของแอปพลิเคชัน อีกทั้งแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีมักพัฒนาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของแฟนคลับจึงกระตุ้นให้เกิดการใช้งานอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือองค์ประกอบแรกนั้นเป็นการรับรู้และการตัดสินใจของบุคคลที่

เกี่ยวข้องกับการกระทำพฤติกรรม ส่วนองค์ประกอบที่สองขึ้นอยู่กับสถานการณ์เชิงสังคม (Ajzen, I. & Fishbein, M, 1975) ซึ่งขึ้นอยู่กับความคิดของคนทั้งหลายที่เขาใกล้ชิดและเกี่ยวข้องด้วย เช่น เพื่อน เป็นต้น บุคคลเหล่านี้เห็นว่าเขาควรกระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ และแรงจูงใจที่จะคล้ายตามคนที่เขาใกล้ชิดเกี่ยวข้องด้วยแต่ละคนมีมากน้อยเพียงใด ดังนั้นสององค์ประกอบนี้เองที่ทำให้การทำนายพฤติกรรมจากความตั้งใจมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปันณทัต จอมจักร์ ที่ศึกษาเรื่อง ความผูกพันที่มีต่อความตั้งใจใช้ซ้ำอย่างต่อเนื่องผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ มีความพึงพอใจ และความผูกพัน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจใช้ซ้ำอย่างต่อเนื่อง (ปันณทัต จอมจักร์, 2565)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทักษะการคล้ายตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

การเปิดรับการสื่อสารการตลาดมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันที่ 0.627 ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายสัมพันธ์ระดับสูง สามารถอธิบายได้ว่าแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีมีการสื่อสารการตลาดที่ทำให้แฟนคลับได้รับข้อมูล ข่าวสาร และแรงจูงใจจากช่องทางการตลาดที่หลากหลาย ทำให้เกิดความสนใจ ความรู้สึกเชื่อมโยงกับศิลปิน และแรงกระตุ้นให้ใช้แอปพลิเคชัน ในการตลาดที่เน้นอารมณ์ เช่น โฆษณาที่แสดงให้เห็นถึงความพิเศษของแฟนคลับที่ใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี หรือโอกาสพิเศษในการได้รับข้อความจากศิลปิน จะช่วยเสริมแรงจูงใจให้แฟนคลับตัดสินใจดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน หรือการสื่อสารโปรโมชั่น เช่น สิทธิพิเศษในการสมัครเมมเบอร์ชิพเพื่อกดบัตรคอนเสิร์ต หรือซื้อสินค้าต่าง ๆ ได้ล่วงหน้าอาจช่วยกระตุ้นให้แฟนคลับดาวน์โหลดแอปพลิเคชันมาใช้งาน การสื่อสารการตลาดเป็นกิจกรรมทางการตลาดที่องค์กรได้สร้างขึ้นเพื่อสื่อสารสินค้าหรือบริการไปสู่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เครื่องมือการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ เช่น การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง การประชาสัมพันธ์ และการใช้กิจกรรมพิเศษ เพื่อทำให้เกิดการสื่อสารที่ชัดเจนต่อผู้บริโภค (Kotler, P. & Keller, K., 2003) โดยการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการรับรู้และตัดสินใจซื้อตามมา ซึ่งมีการเปิดรับสื่อออนไลน์มากกว่าสื่ออื่น ๆ และเปิดรับสื่อเพื่อทราบเกี่ยวกับศิลปินที่ตนเองชื่นชอบ โดยการเลือกรับสารจะขึ้นอยู่กับความต้องการ และความสะดวกสบายของผู้รับสาร เพราะแต่ละคนนั้นมีความตั้งใจและวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ที่ต่างกัน (วรุตม์ มีทิพย์, 2560)

ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี ทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันที่ 0.627 ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายสัมพันธ์ระดับสูง โดยด้านความรู้สึกมีความสัมพันธ์สูงสุด สามารถอธิบายได้ว่าแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีสามารถสร้างประสบการณ์ทางอารมณ์ เช่น รู้สึกว่าการกดติดตามศิลปิน หรือพูดคุยกับศิลปินที่ท่านชื่นชอบ ทำให้ท่านรู้สึกมีพลังในการดำเนินชีวิต จะช่วยเพิ่มความรู้สึกผูกพันของแฟนคลับ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ความรู้สึกเป็นตัวขับเคลื่อนให้แฟนเกิดความต้องการใช้งานแอปพลิเคชันได้อย่างต่อเนื่อง ความรู้สึกที่ถูกถ่ายทอดผ่านคอนเทนต์ออนไลน์สามารถส่งต่อไปยังผู้บริโภคและกระตุ้นพฤติกรรมได้ (Hatfield, E. et al., 1994) แฟนคลับของศิลปินเกาหลีมักจะมีอารมณ์ผูกพันทางอารมณ์กับศิลปิน ซึ่งสามารถกระตุ้นให้พวกเขามีความตั้งใจที่จะใช้แอปพลิเคชันที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์นั้น ความเชื่อมโยงทางอารมณ์กับศิลปินทำให้แฟนคลับต้องการใช้แอปพลิเคชันที่ทำให้พวกเขารู้สึกใกล้ชิดกับศิลปิน และสามารถติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของศิลปินได้ ซึ่ง

สอดคล้องกับการศึกษาของ ภรภัทร ธัญญเจริญ ที่ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับทัศนคติของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok โดยด้านความรู้สึกมีความสัมพันธ์สูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ภรภัทร ธัญญเจริญ, 2564)

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันที่ 0.776 ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายสัมพันธ์ระดับสูง โดยกลุ่มแฟนคลับมีความสัมพันธ์สูงสุด สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ใช้มีความต้องการที่จะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและการยอมรับจากกลุ่มนั้น ๆ ซึ่งในกรณีของแฟนคลับการเป็นสมาชิกในกลุ่มแฟนคลับมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่แฟนคลับสามารถติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันได้ง่าย ๆ ผ่านทางแอปพลิเคชัน เมื่อผู้ใช้เห็นว่ากลุ่มแฟนคลับใช้แอปพลิเคชันเพื่อรับข้อมูลหรือร่วมกิจกรรมกับศิลปิน พวกเขาจะรู้สึกว่าไม่ควรพลาดและต้องมีส่วนร่วมด้วย การได้รับข้อมูลและข่าวสารจากสมาชิกในกลุ่มที่คอยแชร์ประสบการณ์การใช้งานแอปพลิเคชันจะทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชัน เช่น การได้รับข้อความจากศิลปิน หรือการได้เห็นการสตรีมสดจากศิลปิน การรับรู้ถึงการมีส่วนร่วมในชีวิตของศิลปินจะกระตุ้นให้แฟนคลับคนอื่น ๆ ต้องการมีประสบการณ์เดียวกัน การที่กลุ่มอ้างอิงสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ส่งผลให้แฟนคลับรู้สึกว่าการใช้แอปพลิเคชันเป็นการสนับสนุนศิลปินและเป็นการทำให้กลุ่มอ้างอิงยอมรับ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงยังสามารถเกิดจากอิทธิพลทางสังคมที่ทำให้เกิดการปฏิบัติตาม เมื่อการใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินกลายเป็นสิ่งที่แฟนคลับส่วนใหญ่ทำกัน การไม่เข้าร่วมกิจกรรมนี้อาจทำให้แฟนคลับรู้สึกว่าไม่สามารถเข้าร่วมกับกลุ่มได้ หรือไม่สามารถแสดงออกถึงการสนับสนุนศิลปินได้อย่างเต็มที่ บุคคลจะเลือกตอบสนองและแสดงตัวว่าเป็นพวกเดียวกันกับเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น โดยกลุ่มที่เขานี้เรียกว่า กลุ่มอ้างอิง ซึ่งกลุ่มอ้างอิงนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นกลุ่มเดียวกันกับเขาก็ได้ แต่มีบทบาทเป็นมาตรฐานสำหรับเปรียบเทียบและเป็นแหล่งของบรรทัดฐานสำหรับบุคคลจะประเมินตัวเองกับกลุ่มอ้างอิง และบุคคลจะยอมรับบรรทัดฐานซึ่งจะแสดงออกเป็นพฤติกรรม (Francis, J. R., 2004) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เบญจมาศ มุ่งอุ้นกลาง ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok ซึ่งการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok (เบญจมาศ มุ่งอุ้นกลาง, 2565) ดังนั้นการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของแฟนคลับต่อการใช้อุปกรณ์ติดตามศิลปินเกาหลีมีเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การได้รับอิทธิพลทางสังคมจากสมาชิกในกลุ่ม ความผูกพันทางอารมณ์กับศิลปิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการสร้างความคาดหวังหรือการแข่งขันในกลุ่ม แฟนคลับจึงมีแนวโน้มที่จะใช้แอปพลิเคชันที่กลุ่มอ้างอิงส่งเสริมเพื่อรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมและความผูกพันกับศิลปิน

3. อิทธิพลการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

พบว่า ทัศนคติมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีของผู้ใช้มากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.447 แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้มีความรู้สึกเชิงบวกทั้งทัศนคติด้านเหตุผล เช่น การตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันเพราะมีฟีเจอร์ที่เป็นประโยชน์ เข้าถึงง่าย และใช้งานง่าย และด้านทัศนคติด้านความรู้สึก เช่น รู้สึกว่ามีความสุข เพลิดเพลิน ได้ความบันเทิงทุกครั้งที่ใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี

หรือความพอใจเมื่อใช้แอปพลิเคชันก็จะมีแนวโน้มกลับมาใช้งานซ้ำ อารมณ์และความรู้สึกเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของผู้ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของแฟนคลับที่มีความผูกพันทางอารมณ์กับศิลปิน แอปพลิเคชันเหล่านี้มักออกแบบมาเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้สึกทางบวก ซึ่งนำไปสู่ความตั้งใจในการใช้งานอย่างต่อเนื่อง ทฤษฎีนี้มีผลโดยตรงต่อความตั้งใจของบุคคลในการกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Ajzen, I. & Fishbein, M., 1980) กล่าวคือ ทฤษฎีที่ดีต่อแอปพลิเคชันก็จะทำให้แฟนคลับเชื่อว่าแอปพลิเคชันมีประโยชน์ สนุก หรือช่วยให้ใกล้ชิดศิลปินก็จะมีแนวโน้มใช้แอปพลิเคชัน หรือบรรทัดฐานทางสังคม ถ้าเพื่อนหรือแฟนคลับใช้แอปพลิเคชันก็จะเพิ่มแรงกดดันให้มีการบอกต่อให้ต้องใช้ตาม และการควบคุมพฤติกรรมถ้าแฟนคลับรู้สึกว่าการใช้แอปพลิเคชันใช้งานง่าย หรือสมัครสมาชิกได้ไม่ยากก็จะเพิ่มโอกาสใช้งาน แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี ฯลฯ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พิระพัฒน์ แก้วมณี ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้แอปพลิเคชัน “เปาตัง” ผ่านโครงการ ม.33 เรารักกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ทฤษฎีในการใช้งาน บรรทัดฐานจากบุคคลใกล้ชิด บรรทัดฐานจากบุคคลที่ติดต่อด้วย บรรทัดฐานจากทางสังคม (พิระพัฒน์ แก้วมณี, 2565) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พันธวัช จุลละทรัพย์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้แอปพลิเคชันวางแผนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องคือ ทฤษฎีต่อการ ใช้งาน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความเชื่อในการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (พันธวัช จุลละทรัพย์, 2564)

ซึ่งทำให้การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี มีอิทธิพลรองลงมาจากทฤษฎี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.377 แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้มักพึ่งพาข้อมูลจากกลุ่มอ้างอิงเพื่อช่วยในการตัดสินใจหากคนใกล้ชิดมีการบอกต่อ หรือแนะนำว่าแอปพลิเคชันใดดี แฟนคลับก็มีแนวโน้มทำตามพฤติกรรมของกลุ่ม เพื่อให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มก็จะเกิดแรงกดดันว่าต้องทำเพื่อแสดงความเป็นแฟนพันธุ์แท้ก็จะเพิ่มความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันมากขึ้น ซึ่งในกลุ่มแฟนคลับมักมีความคาดหวังทางสังคมที่ชัดเจน ถ้าเป็นแฟนคลับที่ดีก็ควรสนับสนุนศิลปินยิ่งถ้าเห็นกลุ่มแฟนคลับใช้แอปพลิเคชัน และแชร์เนื้อหาพิเศษที่มาจากแอปพลิเคชัน เช่น ภาพศิลปินที่โพสต์เฉพาะในแอปพลิเคชันก็จะทำให้แฟนคลับรู้สึกว่าต้องใช้แอปพลิเคชันตามด้วย การคล้อยตามบุคคลอื่นจะสามารถกำหนดพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลที่มีต่อสินค้านั้นจะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้ (Risqiani, R., 2015) กล่าวคือการใช้งานแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการบริการที่ได้รับคำแนะนำจากเพื่อน หรือผู้ที่เคยใช้งานมาก่อนเป็นผู้แนะนำ ฯลฯ พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ และความตั้งใจใช้งานของผู้บริโภคเพื่อให้สอดคล้องกลับกลุ่มอ้างอิงเกิดมาจากอิทธิพลของการได้รับข้อมูลจากกลุ่มอ้างอิงนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑาพร เลื่อนล่อง และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานการตลาดเครือข่ายสังคมเพื่อการโฆษณาของธุรกิจบริการในประเทศไทย บุคคลที่มีชื่อเสียงมีผลต่อการตั้งใจซื้อสินค้าและบริการผ่านทางอินสตาแกรม พบว่า กลุ่มอ้างอิงที่ลูกค้า ชื่นชอบ ได้แก่ เพื่อน ดารา/นักแสดง (จุฑาพร เลื่อนล่อง และคณะ, 2555) ทำให้เห็นว่าอิทธิพลของการได้รับข้อมูลจากกลุ่มอ้างอิงนั้นส่งผลต่อตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคมักยอมรับข่าวสารจากกลุ่มอ้างอิงในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าให้กับตนเองถ้าผู้บริโภคพิจารณาแล้วว่ากลุ่มอ้างอิงนั้นเป็นแหล่งข่าวที่สามารถเชื่อถือได้ผู้บริโภคจะแสวงหาข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำต่าง ๆ จากกลุ่มอ้างอิงนั้น เนื่องจากผู้บริโภคถือว่าแหล่งข่าวจากตัวบุคคลมีความน่าเชื่อถือสูงกว่าแหล่งข่าวด้านการสื่อสารการตลาดที่น่าเสนอแต่ด้านที่ดีของตัวสินค้าเพียงเท่านั้น

นอกจากนี้สำหรับการเปิดรับการสื่อสารการตลาดมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีของผู้ใช้ พบว่า มีอิทธิพลเป็นอันดับสุดท้าย โดยกลุ่มตัวอย่างแฟนคลับศิลปินเกาหลีส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับศิลปินเกาหลีที่ชื่นชอบจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, X, Instagram, TikTok มากที่สุด เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์นั้นผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกขึ้นส่งผลให้แต่ละบุคคลต้องการที่จะเปิดรับสื่อเกี่ยวกับศิลปินที่ชื่นชอบและสนใจ ซึ่งถ้าหากศิลปินที่ตนเองชื่นชอบและติดตามนั้นมีข่าวสารออกมา เช่น วิดีโอ vlog แฟนคลับเหล่านั้นจะเข้าไปรับชมและติดตาม แต่ถ้าเรื่องใดที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับศิลปินที่ตนเองชื่นชอบก็จะได้สนใจที่จะติดตามข่าวสารนั้นมากนัก กล่าวคือ ผู้บริโภคไม่ได้เปิดรับทุกข้อความโฆษณาหรือข้อมูลทางการตลาดที่พบเจอ แต่จะเลือกเปิดรับเฉพาะข้อมูลที่สอดคล้องกับความสนใจหรือศิลปินที่ตนเองชื่นชอบ ในทางกลับกันถ้าแอปพลิเคชันมีการตลาดที่ดี แต่ศิลปินไม่ได้ใช้หรือไม่ได้ตอบกับแฟนคลับจริง ๆ ก็จะไม่มีความตั้งใจให้ใช้แอปพลิเคชัน พฤติกรรมของผู้รับสารที่เปิดรับสื่อเพื่อตอบสนองความต้องการ ความสบายใจ หาความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ หรือผ่อนคลายอารมณ์ของตนเอง (McQuail, D., 1987) โดยกลุ่มแฟนคลับเลือกที่จะเปิดรับเกี่ยวกับผลงานใหม่ของศิลปิน และเลือกประเภทข่าวสารที่ตนเองสนใจเท่านั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความชื่นชอบเกี่ยวกับศิลปินเกาหลีอยู่แล้ว จึงเปิดรับข่าวสารของศิลปินที่ตนเองชื่นชอบนั้นทุกวันเป็นประจำกระบวนการเลือกจดจำเป็นการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการของตนเอง กลุ่มแฟนคลับเหล่านี้จะเลือกรับข้อมูล และเลือกประเภทสื่อโฆษณาสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากเป็นสื่อที่สะดวกและรวดเร็วในการค้นหา และเป็นที่ยอมรับมากที่สุดสำหรับคนกลุ่มนี้ ซึ่งมีการสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มการรับชมสื่อภาพเคลื่อนไหวของคนไทย ปี 2562 โดยดำเนินการสำรวจโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 10,000 คนจากคนทั่วประเทศ พบว่า โฆษณามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจถึงร้อยละ 83.3 (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในผู้บริโภคมีการเปิดรับการสื่อสารการตลาด ระดับทัศนคติ พฤติกรรมการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี โดยมีความเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างมาก ทำให้มีความต้องการพัฒนาแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลีอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ตรงจุดประสงค์การใช้งานซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นช่องทางหลักที่แฟนคลับเปิดรับมากที่สุด เช่น Facebook, X, Instagram และ TikTok ดังนั้นนักการตลาดควรมุ่งเน้นการใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารการตลาด เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแม่นยำ ในกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ ควรออกแบบคอนเทนต์การตลาดที่สามารถกระตุ้นการแชร์และการมีส่วนร่วมของแฟนคลับ เช่น การจัดกิจกรรม Challenge หรือแคมเปญที่เป็นไวรัลเกี่ยวข้องกับศิลปิน อาจสร้างฟีเจอร์ในแอปพลิเคชันที่เอื้อต่อการแชร์คอนเทนต์ไปยังโซเชียลมีเดียโดยตรง เช่น การแชร์คลิปพิเศษ รูปภาพ หรือกิจกรรมพิเศษของศิลปิน นอกจากนี้การใช้ศิลปินเกาหลีเป็นพรีเซ็นเตอร์และกลยุทธ์การตลาดเชิงกิจกรรม ควรดึงศิลปินเกาหลีมาเป็น Brand Ambassador เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของสินค้าและบริการ จากงานวิจัยยังพบว่า การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อเชิญชวนให้ผู้ใช้มาใช้งานแอปพลิเคชันติดตามศิลปินเกาหลี โดยเน้นในทัศนคติด้าน

ความรู้สึก (Emotional Attitude) เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากความรู้สึกของผู้ใช้หรือแฟนคลับที่มีต่อศิลปินเกาหลีมีผลกระทบโดยตรงต่อความตั้งใจในการใช้งานแอปพลิเคชัน และการสร้างประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับอารมณ์และความรู้สึกจะช่วยเพิ่มความผูกพันและกระตุ้นการใช้งานแอปพลิเคชันได้ดีขึ้น ควรเน้นไปที่การสร้าง ความใกล้ชิดกับศิลปิน การมีส่วนร่วมของแฟนคลับ และการใช้ Emotional Design เพื่อให้ผู้ใช้เกิดความรู้สึกผูกพันกับแอปพลิเคชัน และมีความตั้งใจใช้งานอย่างต่อเนื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันที่เน้นทัศนคติด้านความรู้สึก จะช่วยให้ผู้ใช้รู้สึกเชื่อมโยงและผูกพันกับแอปพลิเคชันมากขึ้น โดยการสร้างประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับศิลปิน, การให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ, การออกแบบ UX/UI ที่เป็นมิตร และการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น AR จะทำให้แอปพลิเคชันเป็นสถานที่ที่น่าสนใจ และกระตุ้นให้แฟนคลับกลับมาใช้งานแอปพลิเคชันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในกลุ่มอ้างอิงก็มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้แอปติดตามศิลปินเกาหลี ซึ่งหมายความว่า ความคิดเห็น คำแนะนำ และพฤติกรรมของแฟนคลับคนอื่น ๆ มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ ดังนั้นนักการตลาด และผู้พัฒนาแอปพลิเคชันสามารถใช้กลยุทธ์ที่เน้นอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงเพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้งานแอปพลิเคชันมากขึ้น การสร้างกิจกรรมที่มีความร่วมมือกัน ภายในกลุ่มแฟนคลับ เช่น การโหวตศิลปิน หรือการแชร์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับศิลปินที่พวกเขาชื่นชอบ จะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มอ้างอิงทำการเชิญชวนเพื่อนหรือสมาชิกคนอื่น ๆ มาใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนศิลปิน การใช้กลุ่มอ้างอิงในการเชิญชวนให้มาใช้งานแอปพลิเคชันไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มฐานผู้ใช้ใหม่ แต่ยังช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความสนใจในการใช้งานอย่างต่อเนื่องซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้คนตัดสินใจใช้งานแอปพลิเคชันมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลริสา อากาศวิภาต. (2564). พฤติกรรมการเปิดรับสื่อที่มีผลต่อการชื่นชอบศิลปินเกาหลีของแฟนคลับชาวไทย. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จุฑาพร เลื่อนล่อง และคณะ. (2555). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้งานการตลาดเครือข่ายสังคมเพื่อการโฆษณาของธุรกิจบริการในประเทศไทย. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณิชา ยงกิจเจริญ. (2558). การเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรม ที่มีต่อศิลปินวง EXO ของกลุ่มแฟนคลับ EXO-L. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เบญจมาศ มุ่งอุ่นกลาง. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิณณทัต จอมจักร. (2565). อิทธิพลการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี ความพึงพอใจ และความผูกพันที่มีต่อความตั้งใจกลับมาซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่องผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์เพื่อการซื้อสินค้า. วารสารการประชาสัมพันธ์ และการโฆษณา, 15(2), 111-129.
- ปุณรดา ถาวรจิระอังกูร. (2558). อิทธิพลกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พันธวัช จุลละทรัพย์. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ออปพลิเคชันวางแผนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง: กรณีศึกษาแอปพลิเคชันวงใน (Wongnai) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ออปพลิเคชันวางแผนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง: กรณีศึกษาแอปพลิเคชันวงใน (Wongnai). ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีระพัฒน์ แก้วมณี. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้แอปพลิเคชันเป่าตังผ่านโครงการ ม. 33 เรารักกัน. วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน, 2(3), 134-142.
- ภรภัทร ธัญญเจริญ. (2564). พฤติกรรมการเปิดรับ ทักษะคิด และการตัดสินใจใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- วรุตม์ มีทิพย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความซื่อสัตย์ภักดีต่อศิลปินเกาหลีของกลุ่มแฟนคลับชาวไทยใน กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2562). รายงานสรุปสภาพตลาดกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ประจำปี 2562. เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2568 จาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:309035#
- เหมือนตะวัน สุทธิวิจิตร. (2559). การเปิดรับ ความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมของผู้ชมรายการต่อดิจิทัลทีวีในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1975). A Bayesian analysis of attribution processes. *Psychological bulletin*, 82(2), 261-277.
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1980). Understanding attitudes and predicting social behavior. *European review of social psychology*, 11(1), 1-33.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Francis, J. R. (2004). What do we know about audit quality? *The British accounting review*, 36(4), 345-368.
- Hatfield, E. et al. (1994). *Emotional contagion*. New York: Cambridge University Press.
- International Federation of the Phonographic Industry. (2021). *International Federation of the Phonographic Industry GLOBAL MUSIC REPORT 2021*. Retrieved March 1, 2025, from <https://gmr2021.ifpi.org/report>
- Kotler, P. & Keller, K. (2003). *Marketing management*. New Jersey: PrenticeHall.
- Kotler, P. (1994). Reconceptualizing marketing: an interview with Philip Kotler. *European Management Journal*, 12(4), 353-361.
- Lutz, R. J. (1991). The role of attitude theory in marketing. In H. H. (Eds.), *Perspectives in consumer behavior* (pp. 317-339). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- McQuail, D. (1987). *Mass Communication Theory: An Introduction*. (2nd ed.). London: Sage Publications.

- Risqiani, R. (2015). Antecedents and consequences of impulse buying behavior. *Business and Entrepreneurial Review*, 15(1), 1-20.
- Salminen, S. et al. (1998). Functional food science and gastrointestinal physiology and function. *British journal of nutrition*, 80(S1), S147-S171.
- Yamane, T. (1967). Sensitized photodimerization of thymine in DNA. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 58(2), 443-446.

การประเมินผลการดำเนินงาน
โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน
กรณีศึกษา กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุบัน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี*
EVALUATION OF IMPLEMENTATION OUTCOMES OF THE LIVESTOCK FARMING
PROMOTION PROJECT IN THE SOUTHERN BORDER PROVINCES A CASE STUDY OF
CHONG KHET BEEF CATTLE GROUP IN TALUBAN SUBDISTRICT, SAIBURI DISTRICT,
PATTANI PROVINCE

ชีวันท์ คุณพิทักษ์

Cheewanan Kunpitak

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, Thailand

Corresponding author E-mail: cheewanan10@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินผลการดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กรณีศึกษากลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบล ตะลุบัน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรที่มีความเชื่อมโยงหรือเป็นสมาชิกกลุ่มโคเนื้อช่องเขต จังหวัดปัตตานี ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี จำนวน 18 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา กระดาษด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) ของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต จังหวัดปัตตานี จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบสังเกต และแบบประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่า ชิกมา (Sigma) (σ) วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า ผลการดำเนินการส่งเสริม การเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน การดำเนินงานโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคจำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1) เนื้อสเต็ก 2) เนื้อสไลด์ 3) แหนมเนื้อ และ 4) เนื้อเสียบไม้ นอกจากนี้ มีการพัฒนาตัวบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ โลโก้กลุ่ม ออกแบบตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 ผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งพัฒนาต้นแบบ ผลิตภัณฑ์เพื่อออกจำหน่าย อีกทั้งกลุ่มโคเนื้อช่องเขตได้กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ และจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในชุมชนที่มีความสนใจ ผลการประเมินโครงการจากการประมวลผล โดยใช้ CIPP Model ภาพรวมประสบความสำเร็จอยู่ในระดับดี โดยผลลัพธ์ของการดำเนินงานในแต่ละด้าน ด้าน

* Received 4 April 2025; Revised 24 April 2025; Accepted 25 April 2025

ผลที่ได้รับอยู่ในระดับดีมาก ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับดีมาก ด้านบริบทอยู่ในระดับดี และด้านกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การส่งเสริม, การเลี้ยงปศุสัตว์, ภาคใต้ชายแดน, กลุ่มโคเนื้อช่องเขต, จังหวัดปัตตานี

Abstract

This research aims to evaluate the performance of livestock promotion initiatives in the southern border provinces, with a case study of the Chongkhet Beef Cattle Group in Taluban Subdistrict, Saiburi District, Pattani Province. The study employs a mixed-methods research approach. The sample group consists of 18 farmers who are either members of or connected to the Chongkhet Beef Cattle Group in Pattani Province and have received technology transfer. Additionally, four key informants include stakeholders involved in the development and upgrading of the group using science, technology, and innovation. The research instruments include questionnaires, structured interviews, observation, and evaluation forms. Data were collected through questionnaires and in-depth interviews. The statistical methods used in this study include the mean (μ) and standard deviation (σ), along with content analysis. The findings indicate that implementing livestock promotion initiatives in the southern border region has led to the development of four beef-based products: 1) Steak, 2) Sliced beef, 3) Fermented beef sausage, and 4) Skewered beef. Packaging development efforts have also been undertaken, including designing the group's logo, branding, and packaging for all four products. Prototype products have been developed for commercialization. Moreover, the Chongkhet Beef Cattle Group has formulated marketing strategies for product distribution and has conducted training programs for interested local farmers. Project evaluation using the CIPP Model indicates an overall success at a reasonable level. Specifically, the outcomes and input factors are rated as very good; the context is rated as good, and the process dimension is rated moderately.

Keywords: Promotion, Livestock Farming, Southern Border Provinces, Chongkhet Beef Cattle Group, Pattani Province

บทนำ

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ร่วมกับ มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยสำนักส่งเสริมการบริการวิชาการและภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้ตกลงที่จะร่วมมือกันดำเนินงาน “โครงการประเมินผลการดำเนินงานและผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน” ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ โดยมีแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน สำหรับโครงการประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดนกรณีศึกษา กลุ่มโคเนื้อช่องเขต

ตำบลตะลุมบอน อำเภอสาบยุรี จังหวัดปัตตานี เป็นโครงการหนึ่งในจำนวน 9 โครงการ ประกอบด้วย 1) กลุ่มโคเนื้อ ช่งเขต 2) กลุ่มโคเนื้อมีอนารอ 3) กลุ่มโคเนื้อบ้านบูเกะจือมา 4) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดนราธิวาส 5) กลุ่มอีรฟานฟาร์ม 6) กลุ่มแพะแกะกระเสาะ 7) กลุ่มจูรีฟาร์มแพะ 8) กลุ่มลตามินิฟาร์ม และ 9) กลุ่มผู้เลี้ยง ไก่เบตงบ้านโคกเคียน (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2564)

โคเนื้อ ถือเป็นสัตว์เศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบัน โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กรมปศุสัตว์, 2564) เนื่องจากคนส่วนใหญ่ที่อาศัยในพื้นที่เป็นคนไทยอิสลาม จึงทำให้โคเนื้อเป็นที่ต้องการเพื่อการ บริโภค และกิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญของผู้นับถือศาสนาอิสลาม (ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ และเกลิงศักดิ์ อังกูร เศรษฐี, 2551) ประกอบกับสมาชิกกลุ่มโคเนื้อช่งเขต ตำบล ตะลุมบอน อำเภอสาบยุรี จังหวัดปัตตานี รวมตัวกันเพื่อ ส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้เสริม และเพิ่มอำนาจการต่อรองราคาเนื้อโคกับพ่อค้าคนกลางที่รับซื้อเนื้อโค

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัย เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กรณีศึกษา: กลุ่มโคเนื้อช่งเขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสาบยุรี จังหวัดปัตตานี เพื่อศึกษาการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อเป็นสินค้าในการบริโภคแบบเนื้อสด และเนื้อแปรรูปของ คนในพื้นที่ รวมทั้งการจัดจำหน่ายให้กลุ่มเป้าหมายที่ชอบบริโภคเนื้อโคทั้งในและต่างประเทศ และประเมินผลการ ดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กลุ่มโคเนื้อช่งเขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสาบ ยุรี จังหวัดปัตตานี ทั้งนี้จะได้นำผลการประเมินไปพัฒนาส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ในภาคใต้ชายแดนและสถานที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กลุ่มโคเนื้อช่ง เขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสาบยุรี จังหวัดปัตตานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 22 คน ได้แก่ เกษตรกรที่มีความเชื่อมโยงหรือเป็นสมาชิกกลุ่มโคเนื้อช่งเขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสาบยุรี จังหวัดปัตตานี ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระดับด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) ของกลุ่มโคเนื้อช่งเขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสาบยุรี จังหวัดปัตตานี ภายใต้ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน จำนวน 18 คน และวิทยากรที่ให้ความรู้ด้านการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ และการประกอบธุรกิจ จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง ซึ่งได้แก่ การสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ไม่ได้กำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำถามและ ลำดับขั้นตอนการสัมภาษณ์ ขณะสัมภาษณ์จะใช้การสังเกตการณ์ประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และแม่นยำ เพื่อนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 3) แบบการสังเกต ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

(Participant Observation) และการสังเกตไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ส่วนการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ได้แก่ การที่ผู้วิจัยทำการสังเกตอยู่รอบนอก โดยไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบล ตะลุมบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี และ 4) แบบประเมิน เป็นแบบประเมินปลายปิดและปลายเปิด เพื่อใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อสะท้อน “ระดับความสำเร็จของการดำเนินโครงการ” ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลที่ได้รับ (Product) ตามแบบจำลองชิป (CIPP Model) (Stufflebeam, D. L., 1983) โดยมีระดับความสำคัญ และระดับการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ 10 - 0

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนาม (Fieldwork) โดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ซึ่งเป็นลักษณะของการพูดคุยตามธรรมชาติกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งระกอบด้วยประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบล ตะลุมบอน อำเภอสายบุรี จังหวัด ปัตตานี รวมทั้งใช้การสังเกต(Observation) ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ตลอดจนการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมิน 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับโคเนื้อ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการนำไปสู่การประเมินโครงการ การประเมินผลการดำเนินงานที่ได้รับการพัฒนาระดับด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) ของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ได้เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลเรียบร้อยแล้วไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกต (Observation) และแบบประเมิน จะนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกและทำการวิเคราะห์ พร้อมทั้งการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการวิเคราะห์ร่วมกับประสบการณ์ตรง เพื่อได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและทำการวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะเป็นลักษณะของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณโดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (μ) และค่าชุกษา (σ) เพื่อนำไปสู่การสรุปผลค่าเฉลี่ย และผลรวมของระดับคะแนนการประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ สำหรับการนำเสนอข้อมูลผู้วิจัยจะนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา การแปลผลคะแนน ได้เปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์การให้คะแนนของทุกตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในโครงการภายใต้กรอบการประเมินผลโครงการ โดยผู้ประเมินจะสรุปผลคะแนนตามเกณฑ์การพิจารณาทั้ง 4 ด้าน เพื่อสะท้อน “ระดับความสำเร็จของการดำเนินโครงการ” ทั้งในด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลที่ได้รับ (Product) โดยมีระบบการให้คะแนนและแปลผลคะแนนการประเมิน (Laxmi, 2021)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการประเมินการดำเนินงานการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กรณีศึกษา: กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มี 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคเนื้อช่องเขตเกิดขึ้นได้ด้วยการรวมตัวของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตั้งอยู่เลขที่ 19/11 ถนนท่าเสด็จ ตำบลตะลัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี 94110 เป็นกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มหารายได้เพิ่ม โดยเน้นสมาชิกที่เลี้ยงโคอยู่เดิม ซึ่งสมาชิกได้ประสบปัญหาด้านราคาซื้อขาย และปัญหาการตลาดที่ตกต่ำ จึงเกิดการรวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางในการกำหนดราคาขายต่อพ่อค้าคนกลาง โดยเริ่มจากสมาชิกจำนวน 20 คน ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและค้นหาวิธีปรับปรุงการเลี้ยงโคให้มีคุณภาพโดยการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อขายลูกโค และทดลองเลี้ยงโคเนื้อ (โคขุน) เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดให้มากขึ้น ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิกเพิ่มขึ้น โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ การดำเนินงานเลี้ยงโค และแปรรูปโคเนื้อ เพื่อจัดจำหน่ายที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบล ตะลัน อำเภอสายบุรี จังหวัด ปัตตานี ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ได้แก่ 1) การพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต เพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขันในตลาด และสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างความหลากหลายของสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาระบบตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบเพื่อทดลองตลาด และสนับสนุนการเข้าถึงโรงงานต้นแบบเพื่อให้มีกำลังการผลิตที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ได้มีการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เนื้อสเต็ก เนื้อสไลด์ แหนมเนื้อ เนื้อเสียบไม้ 1) เนื้อสเต็ก เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำเนื้อวัวสายพันธุ์ ไซมันแทรก หั่นเป็นชิ้นเนื้อสเต็ก แพ็คด้วยถุงซิลิโคนสุญญากาศ ขนาด 20 x 30 Cm. มีอายุการเก็บรักษาโดยการแช่แข็ง อุณหภูมิ ต่ำกว่า -18 °C) นาน 6 เดือน 2) เนื้อสไลด์ เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำเนื้อวัวสายพันธุ์ ไซมันแทรก สไลด์เป็นชิ้นบาง ๆ ด้วยเครื่องสไลด์ แพ็คด้วยถุงซิลิโคน ขนาด 20 x 30 Cm. มีอายุการเก็บรักษาโดยการแช่แข็ง อุณหภูมิ ต่ำกว่า -18 °C) นาน 6 เดือน 3) แหนมเนื้อ เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำเนื้อวัวสายพันธุ์ ไซมันแทรก มาบดแล้วใส่เครื่องปรุงเพื่อทำแหนมเนื้อ แพ็คด้วยถุงซิลิโคน ขนาด 15 x 25 Cm. มีอายุการเก็บรักษาโดยการแช่แข็ง อุณหภูมิ ต่ำกว่า -18 °C) นาน 6 เดือน และ 4) เนื้อเสียบไม้ เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำเนื้อวัวสายพันธุ์ มาหั่นเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมลูกเต๋า หมักด้วยเครื่องปรุงพร้อมนำไปปิ้งย่าง หรือเข้าหม้อทอดไร้น้ำมัน แพ็คด้วยถุงซิลิโคน ขนาด 15 x 25 Cm. มีอายุการเก็บรักษาโดยการแช่แข็ง อุณหภูมิ ต่ำกว่า 0 - 5 °C) นาน 7 วัน 2) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุเนื้อสเต็ก เนื้อสไลด์ แหนมเนื้อ เนื้อเสียบไม้ ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) มีดังต่อไปนี้ โลโก้กลุ่ม บรรจุภัณฑ์เนื้อสเต็ก บรรจุภัณฑ์เนื้อสไลด์ บรรจุภัณฑ์แหนมเนื้อ บรรจุภัณฑ์เนื้อเสียบไม้ มี 5 แบบ ได้แก่ 1) โลโก้กลุ่ม 2) บรรจุภัณฑ์เนื้อ สเต็ก มีลักษณะเป็นถุงซิลิโคนสุญญากาศ ขนาด 20 x 30 เซนติเมตร ติดสติ๊กเกอร์ทั้งด้านหน้าขนาด 13.5 x 8 เซนติเมตร บนบรรจุภัณฑ์จะมีภาพและรายละเอียดต่าง ๆ

เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรากฏด้านหน้าบรรจุภัณฑ์ เช่น โลโก้กลุ่ม คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ราคา และน้ำหนัก เป็นต้น 3) บรรจุภัณฑ์เนื้อสไลด์ มีลักษณะเป็นถุงใสซีลสุญญากาศ ขนาด 20 x 30 เซนติเมตร ติดสติ๊กเกอร์ด้านหน้าขนาด 13.5 x 8 เซนติเมตร บนบรรจุภัณฑ์จะมีภาพและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรากฏด้านหน้าบรรจุภัณฑ์ เช่น โลโก้กลุ่ม คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ราคา และน้ำหนัก เป็นต้น 4) บรรจุภัณฑ์เหนมเนื้อ มีลักษณะเป็นถุงใสซีลสุญญากาศ ขนาด 15 x 25 เซนติเมตร ติดสติ๊กเกอร์ด้านหน้าขนาด 15 x 25 เซนติเมตร บนบรรจุภัณฑ์จะมีภาพและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรากฏด้านหน้าบรรจุภัณฑ์ เช่น โลโก้กลุ่ม คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ราคา และน้ำหนัก เป็นต้น และ 5) บรรจุภัณฑ์เนื้อเสียบไม้ มีลักษณะเป็นถุงใสซีลสุญญากาศ ขนาด 15 x 25 เซนติเมตร ติดสติ๊กเกอร์ด้านหน้าขนาด 13.5 x 8 เซนติเมตร บนบรรจุภัณฑ์จะมีภาพและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรากฏด้านหน้าบรรจุภัณฑ์ เช่น โลโก้กลุ่ม คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ราคา และน้ำหนัก เป็นต้น 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบโคเนื้อช่องเขต ได้แก่ เนื้อเต็ก เนื้อสไลด์ เหนมเนื้อ เนื้อเสียบไม้สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบโคเนื้อช่องเขต

ผลิตภัณฑ์	ขนาดบรรจุภัณฑ์	อายุการเก็บรักษา	ขนาดจำหน่าย	ราคาจำหน่าย	ต้นทุนการผลิต	ต้นทุนบรรจุภัณฑ์	กำไรต่อหน่วยจำหน่าย
1. เนื้อเต็ก	ถุงซีลสุญญากาศ ขนาด 20x30 Cm.	แช่แข็ง (เก็บรักษาอุณหภูมิ < -18 °C) นาน 6 เดือน	*ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อวัว สายพันธุ์ ไขมันแทรก และราคาแต่ละฟาร์ม			13.6 บาท / ชิ้น	ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อวัว สายพันธุ์ ไขมันแทรก และราคาแต่ละฟาร์ม
2. เนื้อสไลด์	ถุงซีลสุญญากาศ ขนาด 20x30 Cm.	แช่แข็ง (เก็บรักษาอุณหภูมิ < -18 °C) นาน 6 เดือน	*ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อวัว สายพันธุ์ ไขมันแทรก และราคาแต่ละฟาร์ม			13.6 บาท / ชิ้น	ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อวัว สายพันธุ์ ไขมันแทรก และราคาแต่ละฟาร์ม
3. เหนมเนื้อ	ถุงซีลสุญญากาศ ขนาด 15*25 cm.	แช่แข็ง (เก็บรักษาอุณหภูมิ < -18 °C) นาน 6 เดือน	20 กรัม / ชิ้น	8 บาท / ลูก	265.99 บาท / กิโลกรัม	14.90 บาท / ลูก	77.71
4. เนื้อเสียบไม้	ถุงซีลสุญญากาศ ขนาด 15x25 Cm.	แช่เย็น (เก็บรักษาอุณหภูมิ 0 - 5 °C) นาน 7 วัน	1 ไม้	20 บาท	471 บาท / กิโลกรัม	12.6 บาท / ลูก	10.20

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบโคเนื้อช่องเขต ดังนี้ 1) เนื้อเต็ก บรรจุภัณฑ์ใช้ถุงซีลสุญญากาศขนาด 20 x 30 Cm. เก็บรักษาด้วยการแช่แข็ง อุณหภูมิ < -18 °C อยู่ได้นาน 6 เดือน ขนาดราคาจำหน่าย และต้นทุนการผลิตขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อวัว สายพันธุ์ ไขมันแทรก และราคาแต่ละฟาร์ม ต้นทุนบรรจุภัณฑ์ 13.6 บาท/ชิ้น กำไรต่อหน่วยจำหน่ายขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อวัว สายพันธุ์ ไขมันแทรก และราคาแต่ละฟาร์ม

ละฟาร์ม 2) เนื้อสไลด์ บรรจุภัณฑ์ใช้ถุงซีลสุญญากาศขนาด 20 x 30 Cm. เก็บรักษาด้วยการแช่แข็ง อุณหภูมิ < -18 °C อยู่ได้นาน 6 เดือน ขนาด ราคาจำหน่าย และต้นทุนการผลิตขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อวัว สายพันธุ์ ไขมันแทรก และราคาแต่ละฟาร์ม ต้นทุนบรรจุภัณฑ์ 13.6 บาท/ชิ้น กำไรต่อหน่วยจำหน่ายขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อวัว สายพันธุ์ ไขมันแทรก และราคาแต่ละฟาร์ม 3) แหนมเนื้อ บรรจุภัณฑ์ใช้ถุงซีลสุญญากาศขนาด 15*25 cm. เก็บรักษาด้วยการแช่แข็ง อุณหภูมิ < -18 °C อยู่ได้นาน 6 เดือน ขนาดจำหน่าย 20 กรัม/ชิ้น ราคาจำหน่าย 8 บาท/ลูก ต้นทุนการผลิต 265.99 บาท/กิโลกรัม ต้นทุนบรรจุภัณฑ์ 14.90 บาท/ถุง กำไรต่อหน่วยจำหน่าย 77.71 บาท 4) เนื้อเสียบไม้ บรรจุภัณฑ์ใช้ถุงซีลสุญญากาศขนาด 15*25 cm. เก็บรักษาด้วยการแช่แข็ง อุณหภูมิ 0 - 5 °C อยู่ได้นาน 7 วัน ขนาดจำหน่าย 1 ไม้ ราคาจำหน่าย 20 บาท/ไม้ ต้นทุนการผลิต 471 บาท/กิโลกรัม ต้นทุนบรรจุภัณฑ์ 12.60 บาท/ถุง กำไรต่อหน่วยจำหน่าย 10.20 บาท/ไม้ 4) การตลาดผลิตภัณฑ์โคเนื้อช่องเขต การตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์เนื้อสแต็ก เนื้อสไลด์ แหนมเนื้อ และเนื้อเสียบไม้ จัดขึ้น ณ ชั้น 1 ศูนย์การค้า “เซ็นทรัลเฟสติวัล หาดใหญ่” (Central Festival Hatyai) ผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่าย แสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่าย

การถ่ายทอดองค์ความรู้การทำผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การทำผลิตภัณฑ์เนื้อโคสแต็ก เนื้อโคสไลด์ แหนมเนื้อ และเนื้อเสียบไม้ให้กับสมาชิกกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี และผู้สนใจ นอกจากนี้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับ 1) กลยุทธ์การตลาด SME 2) แนวทางและกระบวนการเขียนแผนธุรกิจ 3) การสร้างตราสินค้า 4) การจัดทำงบประมาณกำไรขาดทุนแสดงฐานะทางการเงิน และ 5) การประเมินความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจ แสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การถ่ายทอดองค์ความรู้การทำผลิตภัณฑ์โคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

3. การประเมินผลการดำเนินงานเชิงเศรษฐกิจและสังคมภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยง ปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี การส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน มีการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุมบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

รายการ	ตัวชี้วัด	μ (σ) ระดับ
1. ด้านบริบท (Context)		
1.1 วิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็น	1.1.1 ระดับความจำเป็นของโครงการที่มีต่อสถานการณ์และพื้นที่	8.83 (1.29) ดี
1.2 วัดอุปสรรคของโครงการ	1.1.2 ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ	8.73 (1.38) ดี
1.3 ความสอดคล้องกับนโยบาย	1.1.3 ระดับความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายรัฐบาลหรือจังหวัดชายแดนภาคใต้	8.23 (1.60) ดี
รวม		8.60 (1.42) ดี
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)		
2.1 ความพร้อมด้านกำลังคน	2.1.1 ระดับความพร้อมของคนที่เข้าร่วมโครงการ	8.41 (1.67) ดี
2.2 ผู้ให้บริการ	2.2.1 ระดับความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดของวิทยากร	9.38 (0.68) ดีมาก
2.3 ผู้ประสานงานโครงการ	2.3.1 ระดับความสามารถและการประสานงานของผู้ประสานงานโครงการ	9.21 (1.06) ดีมาก
2.4 รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์	2.4.1 ระดับความสอดคล้องระหว่างรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์กับความต้องการของชุมชน	8.89 (1.32) ดี
2.5 ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์	2.5.1 ระดับความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ในการทำผลิตภัณฑ์หรือดำเนินการตามวัตถุประสงค์	9.18 (1.36) ดีมาก
ภาพรวม		9.01 (1.22) ดีมาก

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุมป็น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี (ต่อ)

รายการ	ตัวชี้วัด	μ (σ) ระดับ
3. ด้านกระบวนการ (Process)		
3.1 การสำรวจความต้องการของชุมชน	3.1.1 ระดับการประชุมหรือพบปะพูดคุยเกี่ยวกับโครงการก่อนเริ่มดำเนินโครงการ	1.31 (1.23) ไม่ผ่าน
3.2 การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย	3.2.1 ระดับความเหมาะสมของระบบหรือกลไกในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ	8.75 (1.06) ดี
3.3 การสื่อสาร	3.3.1 ระดับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ประกอบการหรือชุมชนระหว่างดำเนินโครงการ	9.22 (0.9) ดีมาก
3.4 การให้บริการ	3.4.1 ระดับการให้บริการที่เป็นประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ	9.17 (1.40) ดีมาก
3.5 การติดตามโครงการ	3.5.1 ระดับการติดตามหรือประเมินผลการดำเนินโครงการ	8.55 (1.53) ดี
ภาพรวม		7.40 (1.22) ปานกลาง
4. ด้านผลที่ได้รับ (Output)		
4.1 ความพึงพอใจต่อโครงการ	4.1.1 ระดับความพึงพอใจด้านขั้นตอนการดำเนินงาน	9.21 (1.39) ดีมาก
	4.1.2 ระดับความพึงพอใจด้านช่องทางการติดต่อสอบถาม	9.15 (1.24) ดีมาก
	4.1.3 ระดับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	9.82 (0.48) ดีมาก
	4.1.4 ระดับความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	9.15 (1.14) ดีมาก
ภาพรวม		9.33 (1.06) ดีมาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุมป็น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พบว่า โครงการในภาพรวมเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับ ดี ($\mu = 8.59$, $\sigma = 1.23$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก ระดับดี และปานกลาง โดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ ด้านผลที่ได้รับ (Product) อยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.33$, $\sigma = 1.06$) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) อยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.01$, $\sigma = 1.22$) ด้านบริบท (Context) ($\mu = 8.60$, $\sigma = 1.42$) อยู่ในระดับดี และด้านกระบวนการ (Process) ($\mu = 7.40$, $\sigma = 1.22$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สามารถสรุปรายละเอียดผลการดำเนินงานแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้ 1) ผลการประเมินด้านบริบท (Context) มีผลสำเร็จอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.60$, $\sigma = 1.42$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละรายการอยู่ในระดับดี โดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ ระดับความจำเป็นของโครงการที่มีต่อสถานการณ์และพื้นที่ ($\mu = 8.83$, $\sigma = 1.29$) ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ ($\mu = 8.73$, $\sigma = 1.38$) และระดับความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายรัฐบาลหรือจังหวัดชายแดนภาคใต้ ($\mu = 8.23$, $\sigma = 1.60$) ตามลำดับ 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีผลสำเร็จอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.01$, $\sigma = 1.22$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละรายการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ ระดับความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดของวิทยากร ($\mu = 9.38$, $\sigma = 0.68$) ระดับความสามารถและการประสานงานของผู้ประสานงานโครงการ ($\mu = 9.21$, $\sigma = 1.06$) ระดับความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ในการทำผลิตภัณฑ์หรือดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ($\mu = 9.18$, $\sigma = 1.36$) ตามลำดับ ส่วนระดับความสอดคล้องระหว่างรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์กับความต้องการของชุมชน ($\mu = 8.89$, $\sigma = 1.32$) และ

ระดับความพร้อมของคนที่เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.41$, $\sigma = 1.67$) 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) มีผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 7.40$, $\sigma = 1.22$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละรายการสามารถเรียงลำดับจากผลคะแนนจากมากไปน้อย ได้ดังต่อไปนี้ ระดับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ประกอบการหรือชุมชนระหว่างดำเนินโครงการ ($\mu = 9.22$, $\sigma = 0.9$) ระดับการให้บริการที่เป็นประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ ($\mu = 9.17$, $\sigma = 1.40$) อยู่ในระดับดีมาก ระดับความเหมาะสมของระบบหรือกลไกในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ ($\mu = 8.75$, $\sigma = 1.06$) ระดับการติดตามหรือประเมินผลการดำเนินโครงการ ($\mu = 8.55$, $\sigma = 1.53$) อยู่ในระดับดี ส่วนระดับการประชุมหรือพบปะพูดคุยเกี่ยวกับโครงการก่อนเริ่มดำเนินโครงการอยู่ในระดับไม่ผ่าน ($\mu = 1.31$, $\sigma = 1.23$) และ 4) ผลการประเมินด้านผลที่ได้รับ (Output) มีผลสำเร็จอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.33$, $\sigma = 1.06$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละรายการอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ ระดับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\mu = 9.82$, $\sigma = 0.48$) ระดับความพึงพอใจด้านขั้นตอนการดำเนินงาน ($\mu = 9.21$, $\sigma = 1.39$) ตามลำดับ สำหรับระดับความพึงพอใจด้านช่องทางการติดต่อสอบถาม ($\mu = 9.15$, $\sigma = 1.24$) และระดับความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\mu = 9.15$, $\sigma = 1.14$) มีคะแนนเท่ากัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการประเมินการดำเนินงานการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กรณีศึกษา: กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบล ตะลุ่ม อำเภอ สายบุรี จังหวัด ปัตตานี มี 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุ่ม อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคเนื้อช่องเขตเกิดขึ้นได้ด้วยการรวมตัวของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตั้งอยู่เลขที่ 19/11 ถนนท่าเสด็จ ตำบลตะลุ่ม อำเภอ สายบุรี จังหวัด ปัตตานี 94110 เป็นกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มหารายได้เพิ่มโดยเน้นสมาชิกที่เลี้ยงโคอยู่เดิม ซึ่งสมาชิกได้ประสบปัญหาด้านราคาซื้อขาย และปัญหาการตลาดที่ตกต่ำ จึงเกิดการรวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางในการกำหนดราคาขายต่อพ่อค้าคนกลาง โดยเริ่มจากสมาชิกจำนวน 20 คน ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและค้นหาวิธีปรับปรุงการเลี้ยงโคให้มีคุณภาพโดยการพัฒนาสายพันธุ์โคเพื่อขายลูกโค และทดลองเลี้ยงโคเนื้อ (โคขุน) เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดให้มากขึ้น การเลี้ยงโคของเกษตรกรของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต สอดคล้องกับแนวคิดของ จันท์ธีร์ เวชเจริญชัย ที่พบว่าในระยะแรกเป็นการเลี้ยงเพื่อการยังชีพและกิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญของผู้นับถือศาสนาอิสลาม การศาสนาเป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญยิ่งที่ทำให้เกิดการขยายตัวของความต้องการโคในพื้นที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนโคในพื้นที่ในช่วงเวลาของพิธีการศาสนาเป็นวัฏจักรปัญหาของประชาชนในพื้นที่มาเป็นระยะพอสมควรการแก้ปัญหาเบื้องต้นจึงเป็นการนำเข้าโคมาจากพื้นที่อื่น ในขณะเดียวกันก็เกิดการส่งเสริมเลี้ยงโคกันอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีข้อมูลสนับสนุนการขาดตลาดในตลาดพื้นที่ เมื่อมีการนำเข้าโคมาจากพื้นที่ภายนอกมากขึ้น ประกอบกับการเพิ่มอัตราการเลี้ยงโค ทำให้กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขายในพื้นที่เริ่มประสบปัญหาโคล้มตลาดอย่างมากรวมถึงกลุ่มเกษตรกรขาดเครื่องมือ

และทักษะในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากโคเพื่อสร้างทางเลือกใหม่ของผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคให้กับผู้บริโภค (จันทน์ อีรวะเจริญชัย, 2560) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยพร เศรษฐศิริไพบูลย์ กล่าวว่า โคเป็นส่วนหนึ่งในวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนใน 3 จังหวัดภาคใต้ชายแดน โดยนิยมเลี้ยงโคพื้นเมืองเพื่อบริโภคในชีวิตประจำวัน และใช้บริจาทานในช่วงเทศกาลรอมฎอนหรือที่เรียกว่า วัวบุญ ส่งผลให้ความต้องการโคมีสูงมาก จึงมีนำโคจากพื้นที่อื่นมาขายในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ชายแดนเป็นจำนวนมากจนกลายเป็นตลาดโคที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศก็ว่าได้ ทว่าปริมาณความต้องการโคในพื้นที่มีมาก แต่เม็ดเงินจากการซื้อขายโคกลับไม่หมุนเวียนถึงเกษตรกรในพื้นที่ จึงมีความพยายามของหลายหน่วยงานที่จะสนับสนุนและยกระดับการเลี้ยงโคให้เป็นอาชีพหลักในพื้นที่เกิดขึ้น (ปิยพร เศรษฐศิริไพบูลย์, 2564)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุบัน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ได้แก่ 1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต มีการจำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เนื้อสเต็ก เนื้อสไลด์ แหนมเนื้อ เนื้อเสียบไม้ 2) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ สำหรับบรรจุเนื้อสเต็ก เนื้อสไลด์ แหนมเนื้อ เนื้อเสียบไม้ มี 5 แบบ ได้แก่ ดังนี้ โลโก้กลุ่ม บรรจุภัณฑ์เนื้อสเต็ก บรรจุภัณฑ์เนื้อสไลด์ บรรจุภัณฑ์แหนมเนื้อ บรรจุภัณฑ์เนื้อเสียบไม้ 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบโคเนื้อช่องเขต ได้แก่ เนื้อสเต็ก เนื้อสไลด์ แหนมเนื้อ เนื้อเสียบไม้ และ 4) การตลาดผลิตภัณฑ์โคเนื้อช่องเขต เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์เนื้อสเต็ก เนื้อสไลด์ แหนมเนื้อ และเนื้อเสียบไม้ จัดขึ้น ณ ชั้น 1 ศูนย์การค้า “เซ็นทรัลเฟสติวัล หาดใหญ่” (Central Festival Hatyai) รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้การทำผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคแก่สมาชิกกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุบัน อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี และผู้สนใจ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พิริยาพร สุวรรณไตรย์ และชัยวิวัฒน์ วงศ์สวัสดิ์ ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภค: กรณีศึกษา บ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษา สัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภคจากการศึกษา พบว่า สัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภคมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็น ร้อยละ 45.27 และ กลุ่มสมุนไพรผู้ร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการโครงการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.38 (พิริยาพร สุวรรณไตรย์ และชัยวิวัฒน์ วงศ์สวัสดิ์, 2564)

การประเมินผลการดำเนินงานเชิงเศรษฐกิจและสังคมภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบล ตะลุบัน อำเภอ สาบบุรี จังหวัด ปัตตานี การประเมินผลการดำเนินงานที่ได้รับการพัฒนายกระดับด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดนของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ที่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับดี ซึ่งผลการประเมินแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก ระดับดี และปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านผลที่ได้รับ (Product) อยู่ในระดับดีมาก ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) อยู่ในระดับดีมาก ด้านบริบท อยู่ในระดับดี และด้านกระบวนการ (Process) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ อภิปรายได้ว่า การดำเนินงานในภาพรวมที่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับดี และในแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก ระดับดี และระดับปานกลาง ซึ่งใช้การประเมินโครงการแบบ CIPP Model เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ นิตยาภรณ์ นิพัทธ์ศานต์ และคณะ ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรบ้านโรงวัว จำกัด ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ (นิตยาภรณ์ นิพัทธ์ศานต์

และคณะ, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเพ็ญ ประกอบกิจ และวาทัญญู หมัดซูโชติ ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (U2T) โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปปี้ (CIPP Model): กรณีศึกษาวิทยาลัยชุมชนสงขลา โดยมีองค์ประกอบในการประเมินโครงการทั้งหมด 4 รายการด้วยกัน คือ 1) การประเมินบริบทโครงการ 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า 3) การประเมินกระบวนการ และ 4) การประเมินผลผลิต (พรเพ็ญ ประกอบกิจ และวาทัญญู หมัดซูโชติ, 2566) และการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กรณีศึกษา กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบลตะลุง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานีนั้น ภาพรวมประสบความสำเร็จอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.59$, $\sigma = 1.23$)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ผลการประเมินการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กรณีศึกษา: กลุ่มโคเนื้อช่องเขต ตำบล ตะลุง อำเภอ สายบุรี จังหวัด ปัตตานี มี 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต เป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคเนื้อช่องเขตเกิดขึ้นได้ด้วยการรวมตัวของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตั้งอยู่เลขที่ 19/11 ถนนท่าเสด็จ ตำบลตะลุง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี 94110 เป็นกลุ่มเลี้ยง โคเนื้อเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มหารายได้เพิ่ม โดยเน้นสมาชิกที่เลี้ยงโคอยู่เดิม ซึ่งสมาชิกได้ประสบปัญหาด้านราคาซื้อ และปัญหาการตลาดที่ตกต่ำ จึงเกิดการรวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางในการกำหนดราคาขายต่อพ่อค้าคนกลาง โดยเริ่มจากสมาชิกจำนวน 20 คน ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและค้นหาวิธีปรับปรุงการเลี้ยงโคให้มีคุณภาพโดยการพัฒนาสายพันธุ์โคเพื่อขายลูกโค และทดลองเลี้ยงโคเนื้อ (โคขุน) เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดให้มากขึ้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโคเนื้อช่องเขตฯ ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ได้แก่ 1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต 2) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และ 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์เนื้อสเต็ก เนื้อสไลด์ แหนมเนื้อและเนื้อเสียบไม้ จัดขึ้น ณ ชั้น 1 ศูนย์การค้า “เซ็นทรัลเฟสติวัล หาดใหญ่” (Central Festival Hatyai) รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้การทำผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคแก่สมาชิกกลุ่มโคเนื้อช่องเขตฯ การส่งเสริมการเลี้ยง ปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดนกลุ่มโคเนื้อช่องเขตฯ ได้รับการพัฒนาระดับด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดนของกลุ่มโคเนื้อช่องเขต ที่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับดี และในแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก ระดับดี และระดับปานกลาง ซึ่งใช้การประเมินแบบ CIPP Model จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเนื้อโคให้ได้รับมาตรฐานการผลิต เพื่อขยายตลาดในการจัดจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ 2) ควรพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เนื้อโคในลักษณะอื่น ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์เนื้อโค ตลอดจนการสร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. (2564). ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2567 จาก <https://ict.dld.go.th/webnew/index.php/th/service-ict/report/355-report-thailand-livestock/animal-book/1670-2564>

- จันทน์ อีร์เวจเรญชัย. (2560). การพัฒนาการถนอมและแปรรูปอาหารสุญไทยแลนด์ 4.0. วารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก, 35(1), 55-70.
- ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ และเถลิงศักดิ์ อังกรเศรษฐี. (2551). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง สมรรถภาพการผลิต และลักษณะซากโคพื้นเมือง ภาคใต้ภายใต้ระบบการเลี้ยงแบบปล่อยใน จังหวัดสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิตยาภรณ์ นิพัทธ์สานต์ และคณะ. (2563). การประเมินโครงการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ กลุ่มเกษตรกร บ้านโรงวัว ตำบลแม่สอย อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารแก่นเกษตร, 48(1), 79-92.
- ปิยพร เศรษฐศิริไพบูลย์. (2564). โคขุน ขุนโค สร้างอาชีพที่ชายแดนใต้. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการจัดการ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร.
- พรเพ็ญ ประกอบกิจ และวาทัญญู หมัดชูโชติ. (2566). การประเมินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล แบบบูรณาการ (U2T) โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP Model) : กรณีศึกษาวิทยาลัยชุมชนสงขลา. วารสารวิชาการ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้, 3(2), 63-74.
- พิริยาพร สุวรรณไตรย์ และชัยวิวัฒน์ วงศ์สวัสดิ์. (2564). การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อม บริโภค: กรณีศึกษา บ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร. วารสารการพัฒนา ชุมชนและคุณภาพชีวิต, 9(2), 213-222.
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2564). ข้อเสนอโครงการประเมินผลการดำเนินงานและผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ ภายใต้ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สงขลา: มหาวิทยาลัย ทักษิณ.
- Laxmi. (2021). Converting percentage to GPA out of 10. Retrieved February 20, 2025, from <https://www.learnram.com/calculator/converting-percentage-to-gpa-out-of-10/>
- Stufflebeam, D. L. (1983). The CIPP Model for Program Evaluation. In F. S. Madaus, Evaluation Models: Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation V (pp. 117 - 141). Norwell: Kluwer.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหินของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

FACTORS AFFECTING FARMER'S DECISION TO GROW COAL REGION DURIAN IN KHIAN SA DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

เบญจวรรณ คงชน^{1*}, กัลย์สุตา แก้วแสน¹, ดาริน รุ่งกลิ่น², มลทิรา เพชรรัตน์³

Benjawan Khongkon^{1*}, Kulsuda Kaewsan¹, Darin Rungklin², Monthira Petcharut³

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

¹Faculty of Management Sciences, Suratthani Rajabhat University, Suratthani, Thailand

²คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา นครสวรรค์ ประเทศไทย

²Faculty of Administration and Management, Chaopraya University, Nakhonsawan, Thailand

³สำนักงานเกษตรอำเภอเคียนซา สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

³Khian Sa District Agricultural Extension Office, Suratthani, Thailand

*Corresponding author E-mail: benjawan.kon@sru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ และแนวทางการปรับเปลี่ยนแนวคิดที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 110 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม G*Power เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41 - 50 ปี มีประสบการณ์ปลูกทุเรียน 1 - 2 ปี ใช้เงินทุนและที่ดินส่วนตัว ปลูกบนพื้นที่ราบดินร่วนไม่เกิน 10 ไร่ ใช้ระบบน้ำสปริงเกอร์ และได้รับรองมาตรฐาน GAP และ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ มี 3 ด้าน ได้แก่ สถานที่ การส่งเสริมการตลาด และราคา มีอิทธิพลทางบวกต่อจุดแข็งและจุดอ่อนของการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน ได้ร้อยละ 78.10 ($R^2 = 0.781$) และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านสถานที่ และด้านราคา มีอิทธิพลทางบวกต่ออุปสรรคและข้อจำกัดของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน ได้ร้อยละ 72.50 ($R^2 = 0.725$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) แนวทางการปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) การผลิต 2) การตลาด 3) การรวมกลุ่มและการจัดการ 4) การถ่ายทอดความรู้และการสืบทอดกิจการ 5) การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 6) ความยั่งยืน

คำสำคัญ: ปัจจัยการตัดสินใจ, เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน, อำเภอกี๋ยนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

This research aims to study factors affecting decision-making and approaches to changing perspectives on growing coal region durian. This is a quantitative research study. The sample consisted of 110 durian farmers registered with the Khian Sa District Agricultural Office in Surat Thani Province, calculated using the G*Power program with purposive sampling. Research instruments included questionnaires for data collection. Statistics used for research and data analysis were percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and multiple regression. Research results found that factors affecting decision-making were divided into 2 parts: 1) General information: most were male, aged 41 - 50 years, with 1 - 2 years of durian farming experience, using personal funds and land, growing on flat loamy soil not exceeding 10 rai, using sprinkler irrigation systems, and having GAP certification; and 2) Decision-making factors: three factors-location, marketing promotion, and price-had a positive influence on the strengths and weaknesses of coal region durian cultivation decisions, accounting for 78.10% ($R^2 = 0.781$), and marketing promotion, location, and price factors positively influenced the obstacles and limitations in deciding to grow coal region durian, accounting for 72.50% ($R^2 = 0.725$), with statistical significance at the 0.01 level; and 3) Approaches to changing farmers' perspectives that affect decisions to grow coal region durian consisted of 6 aspects: 1) Production, 2) Marketing, 3) Group formation and management, 4) Knowledge transfer and business succession, 5) Support from government and related agencies, and 6) Sustainability.

Keywords: Decision-Making Factors, Local Coal-Origin Durian Farmers, Khian Sa District, Surat Thani Province

บทนำ

ทุเรียนเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศไทย โดยเฉพาะในภูมิภาคใต้ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วจากกระแสนิยมบริโภคทุเรียนของตลาดจีนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ราคาทุเรียนปรับตัวสูงขึ้นและเกษตรกรหันมาปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ที่มีการขยายพื้นที่ปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และยะลา ปัจจุบันทุเรียนสามารถสร้างมูลค่าให้กับภาคใต้ได้มากกว่า 60,000 ล้านบาทต่อปี และคิดเป็น 13% ของมูลค่าสินค้าเกษตรทั้งหมด (สุรเชษฐ์ ศรีภูริรักษ์ และคณะ, 2566) การส่งเสริมการปลูกทุเรียนในภาคใต้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรของประเทศที่มุ่งเน้นการยกระดับรายได้เกษตรกรด้วยการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร โดยเฉพาะสินค้าที่มีศักยภาพใน

การส่งออกและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าสินค้าเกษตร (Agricultural Value Chain) ที่มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การตลาด และการส่งออก เพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สถาบันวิจัยพืชสวน, 2567)

สำหรับแนวโน้มการผลิตในปี 2567 พบว่า ความต้องการบริโภคทุเรียนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในตลาดจีนที่มีความต้องการสูง ปัจจุบันมีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ที่ทำให้ผู้บริโภคสามารถซื้อทุเรียนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยกำลังเผชิญกับการแข่งขันในตลาดทุเรียนผลสดที่สูงขึ้น เนื่องจากทางการจีนได้อนุญาตให้นำเข้าทุเรียนผลสดจากเวียดนามและฟิลิปปินส์ ซึ่งเข้ามาแย่งส่วนแบ่งตลาดทุเรียนสดของไทย แต่ทุเรียนไทยยังมีข้อได้เปรียบในด้านคุณภาพและได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดและเงื่อนไขในการนำเข้าของประเทศคู่ค้า (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) การรักษาคุณภาพและมาตรฐานของทุเรียนไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทุเรียนถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในระดับสูง โดยข้อมูลในปี พ.ศ. 2566 พบว่า มีจำนวนเกษตรกรที่ปลูกทุเรียน 13,917 ราย มีเนื้อที่ให้ผลผลิต 71,748.29 ไร่ ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ 109,276 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 1,523 กิโลกรัม และมีราคาเฉลี่ย 137.45 บาทต่อกิโลกรัม โดยเฉพาะในอำเภอเคียนซา ซึ่งมีเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจำนวน 727 ราย มีเนื้อที่ให้ผลผลิต 3,223 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 1,572 กิโลกรัม และมีราคาเฉลี่ย 115.24 บาทต่อกิโลกรัม (ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร, 2566) ทั้งนี้ ทุเรียนถิ่นถ่านหินในพื้นที่อำเภอเคียนซาได้เริ่มจัดตั้งเป็นแปลงใหญ่เมื่อปี 2565 มีสมาชิก 66 คน พื้นที่ปลูก 699 ไร่ โดยสมาชิกส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) เนื่องจากได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้จากสำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานีและสำนักงานเกษตรอำเภอเคียนซา เพื่อให้ทุเรียนมีคุณภาพและปลอดภัย ทุเรียนถิ่นถ่านหินของอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดดเด่นด้วยรสชาติหวาน มัน กรอบ กลิ่นไม่ฉุนมาก ซึ่งเป็นผลจากการปลูกในพื้นที่ที่มีถ่านหินอุดมด้วยธาตุซิลเวอร์และไนโตรเจนสูง ทำให้มีลักษณะเฉพาะตัวจนได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ปัจจุบันกำลังอยู่ระหว่างการขอขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ในชื่อ "ทุเรียนหมอนทองถิ่นถ่านหิน @เคียนซา" (ศูนย์ข่าวกรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

แม้ว่าทุเรียนจะกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ แต่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ได้แก่ สภาพอากาศที่แปรปรวน ต้นทุนการปลูกที่สูงขึ้น เช่น ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย ผลผลิตต่อไร่ของภาคใต้ที่ยังไม่สูงพอให้แข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาทุเรียนด้อยคุณภาพ เช่น ทุเรียนอ่อน หนอนเจาะทุเรียน การขาดความรู้และทักษะในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดการศัตรูพืชและการปรับใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการขาดการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งและการบริหารจัดการตลาดที่มีประสิทธิภาพ ความท้าทายเหล่านี้ส่งผลต่อความสามารถในการต่อรองราคาและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2564) ในอนาคต อันจะนำไปสู่การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่อย่างยั่งยืน ดังนั้น การพัฒนาทุเรียนถิ่นถ่านหินให้เกิดความยั่งยืนจำเป็นต้องเข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถิ่นของเกษตรกรในอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี" โดยผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทุเรียนถิ่นถิ่นให้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนให้สามารถผลิตทุเรียนคุณภาพ ได้มาตรฐาน และมีความยั่งยืนในอนาคต อันจะนำไปสู่การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนถิ่นถิ่น อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถิ่น อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในอำเภอเคียนซา ที่ขึ้นทะเบียนกับทางสำนักงานเกษตรอำเภอเคียนซา จำนวน 727 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในอำเภอเคียนซา จำนวน 110 คน ซึ่งได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ด้วยวิธี Linear multiple regression: Fixed model, R^2 deviation from zero โดยกำหนดค่าขนาดอิทธิพลขนาดเล็ก (effect size = 0.02) ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (error prob.) = 0.05 และค่าอำนาจการทดสอบ (power) = 0.95 เลือกสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 การปลูกทุเรียนถิ่นถิ่นในอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่มีผลต่อการปลูกทุเรียนถิ่นถิ่น ในอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานีและส่วนที่ 4 แนวทางในการพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนถิ่นถิ่น อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือความเที่ยงตรงของเนื้อหา มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อความนั้นมีความสามารถนำไปใช้ได้ และนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพทั้งด้านความถูกต้อง (Validity) และด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ในการตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อคำถาม พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 และนำไปใช้ในเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผ่านการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix จากเอกสาร หนังสือ และวารสารที่มีข้อมูลเกี่ยวกับทุเรียนถิ่นถิ่น ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานจากหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยใช้แบบสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอเคียนซา จำนวน 110 ราย และ 3) การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีการชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย ให้ผู้ร่วมวิจัยเข้าร่วมด้วยความสมัครใจและมีสิทธิ์ถอนตัวได้ตามความประสงค์ โดยข้อมูลทั้งหมดถูกเก็บเป็นความลับ ใช้เฉพาะการศึกษาวินิจฉัย และการนำเสนอผลการวิจัยจะกระทำในภาพรวมโดยผ่านความเห็นชอบจากกลุ่มตัวอย่าง

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ที่ไม่สามารถวัดได้ในเชิงตัวเลข ที่ได้จากการสรุปประเด็นเนื้อหาจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล และการสังเกตด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการพรรณนาวิเคราะห์ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ที่สามารถวัดได้ในเชิงตัวเลข โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ได้แก่ สถิติ t-test และสถิติ F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ เป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในอำเภอเคียนซา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 57.27 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 30.91 มีประสบการณ์ปลูกทุเรียนเพียง 1 - 2 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 โดยใช้เงินทุนของตนเองเป็นหลัก จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 74.55 เกษตรกรใช้ที่ดินของตนเองทั้งหมด ปลูกทุเรียนบนพื้นที่ราบ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 มีลักษณะเป็นดินร่วน จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 78.18 โดยมีพื้นที่ปลูกไม่เกิน 10 ไร่ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 51.85 มีการจัดการน้ำโดยการขุดบ่อหรือสระและใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 96.36 เกษตรกรจำหน่ายในรูปแบบทุเรียนสดทั้งหมด และขึ้นทะเบียนรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 48.18

2. ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อจุดแข็งและจุดอ่อนของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อจุดแข็งและจุดอ่อนของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน

Model	b	Std. Error	Beta	t	sig
ค่าคงที่	0.059	0.221		0.266	0.791
ด้านผลผลิต (Productivity)	0.038	0.069	0.042	0.546	0.586
ด้านราคา (Price)	0.231	0.072	0.250	3.189	0.002*
ด้านสถานที่ (Place)	0.363	0.076	0.376	4.795	0.000*
ด้านการส่งเสริมการผลิต (Promotion)	0.339	0.068	0.332	4.968	0.000*

R = 0.889, R² = 0.789, Adjusted R² = 0.781, F = 98.438, Sig. = 0.000

*นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อจุดแข็งและจุดอ่อนของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากที่สุด (Beta = 0.376) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด (Beta = 0.332) และด้านราคา (Beta = 0.250) ตามลำดับ และทั้ง 3 ปัจจัยมีอิทธิพลทางบวกต่อจุดแข็งและจุดอ่อนของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 78.10 (Adjusted R² = 0.781) ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่ออุปสรรคและข้อจำกัดของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่ออุปสรรคและข้อจำกัดของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน

Model	b	Std. Error	Beta	t	sig
ค่าคงที่	0.432	0.231		1.868	0.065
ด้านผลผลิต (Productivity)	- 0.006	0.072	- 0.007	- 0.078	0.938
ด้านราคา (Price)	0.222	0.076	0.257	2.920	0.004
ด้านสถานที่ (Place)	0.247	0.079	0.274	3.110	0.002
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	0.416	0.072	0.435	5.806	0.000

R = 0.858, R² = 0.735, Adjusted R² = 0.725, F = 72.950, Sig. = 0.000

*นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

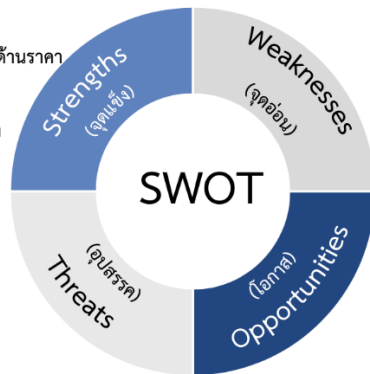
จากตารางที่ 2 พบว่า แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่ออุปสรรคและข้อจำกัดของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากที่สุด (Beta = 0.435) รองลงมาคือ ด้านสถานที่ (Beta = 0.274) และด้านราคา (Beta = 0.257) ตามลำดับและทั้ง 3 ปัจจัยมีอิทธิพลทางบวกต่ออุปสรรคและข้อจำกัดของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 72.50 (Adjusted R² = 0.725) ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แนวทางการปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 2 แบบ ได้แก่

1. การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อจัดทำแนวทางการปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังภาพที่ 1

- S1 เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนเพียงพอ
 S2 พื้นที่มีความเหมาะสมในการปลูกทุเรียน
 S3 ทุเรียนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว (ทุเรียนถิ่นถ่านหิน)
 S4 การปลูกทุเรียนได้รับรองมาตรฐาน GAP
 S5 มีแหล่งรับซื้อทุเรียนในชุมชน
 S6 เกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ในการผลิตทุเรียนด้านราคา
 S7 เกษตรกรมีความรู้ด้านการตลาด
 S8 เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีต้นทุน ผลตอบแทนการผลิต
 S9 เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต
- T1 การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพการผลิตทุเรียน
 T2 ปัญหาภัยแล้งที่มีความรุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น
 T3 ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง
 T4 ปัญหาโรคระบาด
 T5 ปัญหาการสวมสิทธิ์ทุเรียน เพื่อหลอกลวงขายผู้บริโภค
 T6 ราคาที่ดินสูงเกษตรกรเปลี่ยนมาขายที่ดินเพิ่มมากขึ้น

- W1 ช่องทางการกระจายสินค้ามีน้อยไม่หลากหลาย
 W2 เกษตรกรใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบเดิม ยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปลูกทุเรียน (เช่นระบบน้ำอัตโนมัติ โดรนเพื่อการเกษตร)
 W3 ปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด
 W4 เกษตรกรสามารถกำหนดราคาได้
 W5 เกษตรกรเป็นผู้สูงอายุ ไม่มีลูกหลานมาสืบทอด
 W6 ระยะเวลาการปลูกก่อนให้ผลรอนาน
 W7 ขาดแคลนแรงงาน
- O1 รัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุน
 O2 หน่วยงานมีการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูป
 O3 กลุ่มทุเรียนแปลงใหญ่มีความเข้มแข็ง
 O4 ทัศนียภาพของพื้นที่สวนทุเรียนที่สวยดึงดูดนักท่องเที่ยว
 O5 จ.สุราษฎร์ธานีผลักดันให้ยื่นขอ GI : ทุเรียนถิ่นถ่านหิน
 O6 การศึกษาข้อมูลความต้องการตลาดสินค้า GI มีน้อย
 O7 ความก้าวหน้าของนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร/ช่องทางการจัดจำหน่าย มีหลากหลาย
 O8 บรรรภัณฑ์และระบบการขนส่งมีการพัฒนามากขึ้น

ภาพที่ 1 SWOT Analysis ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน

2. การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของรูปแบบการปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยางพาราของเกษตรกรในตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถกำหนดกลยุทธ์ได้ดังนี้

2.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies) ได้แก่ 2.1.1) การใช้ประโยชน์จากการได้รับรองมาตรฐาน GAP ร่วมกับความเข้มแข็งของกลุ่มทุเรียนแปลงใหญ่เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองทางการตลาด 2.1.2) การนำจุดเด่นของทุเรียนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาใช้กับกระแสความนิยมของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างตำแหน่งทางการตลาดระดับพรีเมียม 2.1.3) การผสมผสานความรู้ด้านการตลาดของเกษตรกรกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและช่องทางออนไลน์เพื่อขยายช่องทางการจัดจำหน่าย และ 2.1.4) การใช้ความพร้อมด้านแหล่งเงินทุน และการสนับสนุนจากภาครัฐในการลงทุนเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่า

2.2 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategies) ได้แก่ 2.2.1) การใช้การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานผ่านการทำให้ทันสมัยและการฝึกอบรม 2.2.2) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเพื่อยกระดับวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมด้วยการนำเทคนิคการเกษตรสมัยใหม่มาใช้ 2.2.3) การอาศัยความเข้มแข็งของกลุ่มทุเรียนแปลงใหญ่ในการร่วมกันแก้ปัญหาช่องทางการกระจายสินค้าที่มีจำกัด และ 2.2.4) การใช้ประโยชน์จากความสนใจที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภค และระบบขนส่งที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการตลาดแม้มีข้อจำกัดด้านปริมาณผลผลิต

2.3 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies) ได้แก่ 2.3.1) การใช้การรับรองมาตรฐาน GAP และเอกลักษณ์เฉพาะตัวเพื่อป้องกันปัญหาการสวมสิทธิ์ทุเรียน 2.3.2) การประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์ของเกษตรกร ในการรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปัญหาภัยแล้ง 2.3.3) การใช้การ

รวมกลุ่มซื้อปัจจัยการผลิตเพื่อบริหารจัดการต้นทุนการผลิตที่สูง และ 2.3.4) การใช้ความพร้อมด้านเงินทุนในการลงทุนด้านการป้องกันโรคระบาด

2.4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies) ได้แก่ 2.4.1) การพัฒนาการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อจัดการผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยแล้ง 2.4.2) การแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานและต้นทุนการผลิตสูงผ่านการใช้เครื่องจักรกลและการเพิ่มประสิทธิภาพ 2.4.3) การปรับปรุงเทคนิคการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตพร้อมกับการจัดการปัญหาโรคระบาด และ 2.4.4) การสร้างแผนการสืบทอดกิจการเพื่อแก้ปัญหาเกษตรกรสูงอายุ และป้องกันการขายที่ดินเนื่องจากราคาที่ดินสูง

ดังนั้น แนวทางทางการปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีดังนี้ 1) การพัฒนาด้านการผลิต โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เช่น ระบบน้ำอัตโนมัติและโดรนเพื่อการเกษตร ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การรักษามาตรฐาน GAP สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค ประกอบกับการพัฒนาระบบจัดการน้ำและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมระบบป้องกันโรคระบาดที่มีประสิทธิภาพช่วยลดความเสียหายและรักษาคุณภาพผลผลิต 2) การพัฒนาด้านการตลาด โดยการสร้างแบรนด์ทุเรียนถิ่นถ่านหินให้เป็นที่รู้จัก พัฒนาช่องทางจำหน่ายออนไลน์และการตลาดดิจิทัล ช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง การส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่มและลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคา ระบบตรวจสอบย้อนกลับช่วยป้องกันการสวมสิทธิ์และสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภค 3) การพัฒนาด้านการรวมกลุ่มและการจัดการ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มทุเรียนแปลงใหญ่เพิ่มอำนาจต่อรอง ระบบจัดซื้อปัจจัยการผลิตร่วมกันช่วยลดต้นทุน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นกลไกแลกเปลี่ยนความรู้และแก้ปัญหาาร่วมกัน ระบบฐานข้อมูลการผลิตและการตลาดช่วยเกษตรกรวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การพัฒนาด้านการถ่ายทอดความรู้และการสืบทอดกิจการ โดยการถ่ายทอดความรู้จากเกษตรกรรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่รักษามรดกความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพแก้ปัญหาเกษตรกรสูงอายุ การพัฒนาหลักสูตรอบรมครอบคลุมทั้งการผลิต การตลาด และการจัดการ พร้อมส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อดึงดูดเกษตรกรรุ่นใหม่ 5) การพัฒนาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการประสานความร่วมมือกับภาครัฐด้านวิชาการและเทคโนโลยี การแสวงหาแหล่งเงินทุนและสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การผลักดันการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) และการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ช่วยแก้ปัญหาและยกระดับการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และ 6) การพัฒนาความยั่งยืน โดยการส่งเสริมเกษตรกรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการของเสียและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสมดุลระหว่างการผลิตเชิงพาณิชย์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการวางแผนการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน ช่วยรักษาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการผลิตทุเรียนคุณภาพดีและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมไว้สำหรับคนรุ่นต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีประสบการณ์ปลูกทุเรียนเพียง 1 - 2 ปี โดยใช้เงินทุนของตัวเองเป็นหลัก ใช้ที่ดินของตนเองทั้งหมด ปลูกทุเรียนบนพื้นที่ราบมีลักษณะเป็นดินร่วน โดยมีพื้นที่ปลูกไม่เกิน 10 ไร่ การจัดการน้ำโดยการขุดบ่อหรือสระและใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ เกษตรกรจำหน่ายในรูปแบบทุเรียนสดทั้งหมด และขึ้นทะเบียนรับรองมาตรฐาน GAP โดยแตกต่างจากงานวิจัยของ สมศักดิ์ อภิสิทธิ์วานิช และวรางคณา อติศรประเสริฐ ที่อธิบายไว้ว่าเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องจากเกษตรกรเพิ่งเริ่มหันมาปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหินในระยะเวลาไม่นาน (สมศักดิ์ อภิสิทธิ์วานิช และวรางคณา อติศรประเสริฐ, 2562) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ บัวทอง ได้อธิบายว่าเหตุผลที่เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเนื่องจากทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความต้องการของตลาดสูง ราคาดีตลอดทั้งฤดูกาล และเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่มีค่านิยมสูงการที่เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตัวเองและที่ดินของตนเองในการปลูกทุเรียน สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมด้านทรัพยากรของเกษตรกรในพื้นที่ (ประเสริฐ บัวทอง, 2560) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 ที่สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะการรับมือกับปัญหายุ้งแล้ง ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนภาคใต้ตอนบนในยุคเกษตร 4.0 ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8, 2563) และสอดคล้องงานวิจัยของ จารุณี พงษ์พิยเดช และคณะ ในด้านการจัดการการผลิต ทั้งสองพื้นที่มีเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP และมีการจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบทุเรียนสดเป็นหลัก แต่มีความแตกต่างในวิธีการจัดการผลิต โดยเกษตรกรในตำบลคลองม่วงมีวิธีการที่หลากหลายกว่า ทั้งการใช้หลักวิชาการ การอาศัยประสบการณ์ และการผสมผสานระหว่างวิชาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านองค์ความรู้ที่สั่งสมมานาน สอดคล้องกับประสบการณ์การปลูกทุเรียนที่มากกว่า (จารุณี พงษ์พิยเดช และคณะ, 2563) ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านราคา มีอิทธิพลทางบวกต่อจุดแข็งและจุดอ่อนของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านสถานที่ และปัจจัยด้านราคา มีอิทธิพลทางบวกต่ออุปสรรคและข้อจำกัดของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งปัจจัยด้านสถานที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ บัวทอง ที่อธิบายไว้ว่า ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่ ด้านขนาดของแหล่งน้ำและด้านประสบการณ์ที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรแตกต่างกัน (ประเสริฐ บัวทอง, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6 ที่พบว่า ควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการปลูกทุเรียน โดยเฉพาะระบบชลประทานเพื่อแก้ปัญหาภัยที่เสนอให้พัฒนาและปรับปรุงระบบชลประทานให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี เพื่อสนับสนุนเกษตรกรที่ทำการผลิตสินค้า GI (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6, 2564) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณา สิทธิวรการ ที่อธิบายไว้ว่า กลยุทธ์การตลาดสำหรับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านอัตลักษณ์ท้องถิ่น (วรณา สิทธิวรการ, 2563) รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา ม่วงศรี ที่อธิบายไว้ว่า ควรเสนอให้พัฒนาการตลาดขายทางสื่อออนไลน์ (สุชาดา ม่วงศรี, 2562) แต่แตกต่างจากงานวิจัยของ พิมพ์ชนก วอนขอพร ที่เสนอแนะว่าเกษตรกรรุ่นใหม่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการส่งเสริมการตลาดทุเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การตลาดออนไลน์ และแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ใช้การตลาดออนไลน์สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้สูงกว่าเกษตรกรที่ใช้ช่องทางการตลาดแบบดั้งเดิมถึงร้อยละ 25 - 30 เกษตรกรรุ่นใหม่มีความเข้าใจในกลยุทธ์การสร้างแบรนด์ (Branding) และการเล่าเรื่อง (Storytelling) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการตลาดทุเรียน การสร้างอัตลักษณ์แบรนด์ที่สะท้อนถึงความเป็นท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ รวมถึงการนำเสนอเรื่องราวของการผลิตที่รักษาสีเขียวตลอด จะช่วยเพิ่มคุณค่าในสายตาผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูงและให้ความสำคัญกับการบริโภคอย่างยั่งยืน (พิมพ์ชนก วอนขอพร, 2564) ด้านปัจจัยด้านราคาสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันจิรา ศักดิ์ศรี และสปีนธ์หยก วีรบุญย์กฤษ ที่ได้อธิบายไว้ว่า ควรเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและเพิ่มโอกาสทางการตลาด และส่งเสริมการแปรรูปทุเรียนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจต่อรองด้านราคา และพัฒนาความรู้ด้านการตลาดให้แก่เกษตรกร (จันจิรา ศักดิ์ศรี และสปีนธ์หยก วีรบุญย์กฤษ, 2564)

แนวทางการปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis และการวิเคราะห์ TOWS Matrix ของรูปแบบการปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยางพาราของเกษตรกรในตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้ 1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies) 2) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategies) 3) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies) และ 4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies) และนำเสนอแนวทางทางการปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านการผลิต 2) การพัฒนาด้านการตลาด 3) การพัฒนาด้านการรวมกลุ่มและการจัดการ 4) การพัฒนาด้านการถ่ายทอดความรู้และการสืบทอดกิจการ 5) การพัฒนาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 6) การพัฒนาด้านความยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพันธ์ แสงทอง ที่อธิบายไว้ว่า เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จมักใช้กลยุทธ์เชิงป้องกันในการรับมือกับการแข่งขันที่รุนแรงและความผันผวนของราคา โดยมุ่งเน้นการสร้างแตกต่างด้านคุณภาพและการสร้างเครือข่ายการตลาด (ประพันธ์ แสงทอง, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัสวรรณ มีนาพระ ที่อธิบายไว้ว่าการรวมกลุ่มของเกษตรกรเป็นกลยุทธ์เชิงรับที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงและการแข่งขันกับทุเรียน โดยช่วยให้เกษตรกรสามารถรักษาการปลูกทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองไว้ได้แม้จะเผชิญกับความท้าทายหลายประการ (นภัสวรรณ มีนาพระ, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันจิรา ศักดิ์ศรี และสปีนธ์หยก วีรบุญย์กฤษ ที่อธิบายไว้ว่าห่วงโซ่คุณค่าและแนวทางการพัฒนาทุเรียนหลงลับแลอุตรดิตถ์ที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้เสนอกลยุทธ์พัฒนาห่วงโซ่คุณค่าเพื่อยกระดับสินค้า โดยมีแนวทาง "เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน เพิ่มโอกาสทางการตลาด" และ "พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วยนวัตกรรมและคุณค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์" ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาทุเรียนถิ่นถ่านหินที่มุ่งเน้นการสร้างอัตลักษณ์และเพิ่มมูลค่าผ่านการผลักดันการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) (จันจิรา ศักดิ์ศรี และสปีนธ์หยก วีรบุญย์กฤษ, 2564) ด้านการพัฒนาการผลิตแตกต่างจากผลงานวิจัยของ จารุณี พงษ์พิยเดช และคณะ ได้อธิบายไว้ว่าเกษตรกรในตำบลคลองม่วงมีวิธีการที่หลากหลายกว่า ทั้งการใช้หลักวิชาการ การอาศัยประสบการณ์ และการผสมผสานระหว่างวิชาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านองค์ความรู้ที่สั่งสมมานาน สอดคล้องกับประสบการณ์การปลูกทุเรียนที่มากกว่า (จารุณี พงษ์พิยเดช และคณะ, 2563) แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกฤต นิมภาณุจนา และคณะ ที่อธิบายไว้ว่า การปลูกทุเรียนรูปแบบที่แตกต่างกันมี

ความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม การจัดการฟาร์ม การลงทุน และผลตอบแทนของการทำฟาร์มที่เกษตรกรได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในการศึกษาค้นคว้าที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิตและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ชนกฤต นิมมาญจนา และคณะ, 2565) ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา ม่วงศรี ที่ได้ขยายไว้ว่า แนวทางการพัฒนาสวนทุเรียนแบบผสมผสานมีผลไม่หลากหลาย เปิดสวนท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการพัฒนาด้านการแปรรูป ด้านการตลาด และด้านการส่งออก ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าที่เสนอให้ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าและพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลาย (สุชาดา ม่วงศรี, 2562) รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ที่อธิบายไว้ว่าด้านการพัฒนาด้านการผลิต โดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ระบบน้ำอัตโนมัติ โดรนเพื่อการเกษตร และมาตรฐาน GAP เพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิต ด้านการพัฒนาด้านการตลาด เช่น การสร้างแบรนด์ การขยายตลาดออนไลน์ และการใช้ระบบตรวจสอบย้อนกลับ เป็นแนวทางที่ตรงกัน และการรวมกลุ่มเกษตรกร ผ่านกลุ่มทุเรียนแปลงใหญ่เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองทางการตลาดและบริหารต้นทุนการผลิต (คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา, 2566)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 41 - 50 ปี มีประสบการณ์เพียง 1 - 2 ปี ใช้เงินทุนและที่ดินส่วนตัว ปลูกบนพื้นที่ราบดินร่วนไม่เกิน 10 ไร่ ใช้ระบบน้ำสปริงเกอร์ และได้รับรองมาตรฐาน GAP ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านราคา มีอิทธิพลทางบวกต่อจุดแข็งและจุดอ่อนของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านสถานที่ และปัจจัยด้านราคา มีอิทธิพลทางบวกต่ออุปสรรคและข้อจำกัดของการตัดสินใจเลือกปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหินส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับแนวทางการปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านการผลิต 2) การพัฒนาด้านการตลาด 3) การพัฒนาด้านการรวมกลุ่มและการจัดการ 4) การพัฒนาด้านการถ่ายทอดความรู้และการสืบทอดกิจการ 5) การพัฒนาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 6) การพัฒนาความยั่งยืน จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปกำหนดนโยบายสนับสนุนการปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหินอย่างเป็นระบบ 2) สถาบันการเงินสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่เหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกร และ 3) เกษตรกรเองสามารถนำแนวทางไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการผลิตและการตลาด สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับห่วงโซ่คุณค่าของทุเรียนถิ่นถ่านหินเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน การวิจัยเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการวิจัยผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหิน และการศึกษาเปรียบเทียบการปลูกทุเรียนถิ่นถ่านหินกับพืชเศรษฐกิจอื่นในพื้นที่เดียวกัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากเงินกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประจำปีงบประมาณ 2567 และสำนักงานเกษตรอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ให้การสนับสนุนข้อมูลในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณเกษตรกรทุกท่านที่สละเวลาให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา. (2566). การพัฒนาและส่งเสริมเกษตรสร้างมูลค่าเพิ่มตามยุทธศาสตร์ชาติ: กรณีศึกษาสินค้าทุเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- จันจิรา ศักดิ์ศรี และสปีนธ์หยก วีรบุญย์ฤกษ์. (2564). ห่วงโซ่คุณค่าและแนวทางการพัฒนาทุเรียนหลงลับแลที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์. วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 3(2), 40-60.
- จารุณี พงษ์พิยเดช และคณะ. (2563). การจัดการการผลิตทุเรียนเพื่อทดแทนพืชไร่ของเกษตรกรในตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ, 9(1), 112-133.
- ธนกฤต นิยมกาญจนา และคณะ. (2565). การศึกษารูปแบบการปลูกทุเรียนของเกษตรกร อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง. วิทยาศาสตร์และการจัดการ, 5(3), 16-26.
- นภัสวรรณ มีนาพระ. (2565). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองในภาคใต้. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 40(1), 89-98.
- ประพันธ์ แสงทอง. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิจัยและพัฒนากเกษตร, 16(3), 145-158.
- ประเสริฐ บัวทอง. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร ในตำบลอ่างศิรี อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมพ์ชนก วอนขอพร. (2564). แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ. วารสารส่งเสริมการเกษตร, 15(1), 45-58.
- ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านการเกษตร. (2566). รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืช: ทุเรียน. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- วรรณ สติจิรการ. (2563). กลยุทธ์การตลาดสำหรับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น. วารสารบริหารธุรกิจเกษตร, 7(2), 89-102.
- ศูนย์ข่าวกรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). กรมส่งเสริมการเกษตรหนุนยกระดับทุเรียนถิ่นถิ่นเคียนซาเป็นสินค้า GI. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://doanews.doae.go.th/archives/18977>
- สถาบันวิจัยพืชสวน. (2567). การจัดการทุเรียนเพื่อการส่งออกตลอดห่วงโซ่อุปทาน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพืชสวน กรมวิชาการเกษตร.

- สมศักดิ์ อภิสถิธาณิช และวรางคณา อติสรประเสริฐ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร. วารสารเกษตรศาสตร์ (สังคม), 40(3), 413-422.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2564). รายสินค้า (ทุเรียน) จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6. (2564). แนวทางการพัฒนาทุเรียนปราจีน จังหวัดปราจีนบุรี ที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์. เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 122 กันยายน 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8. (2563). การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนภาคใต้ตอนบนในยุคเกษตร 4.0. เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 106 กุมภาพันธ์ 2563. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2566). สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สุชาดา ม่วงศรี. (2562). เรื่องเล่าวิถีชีวิตชาวสวนทุเรียนในตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรเชษฐ์ ศรีภูริรักษ์ และคณะ. (2566). ยกระดับทุเรียนได้ด้วยเทคโนโลยีและเกษตรยุคใหม่. สงขลา: สำนักงานภาคใต้ ธนาคารแห่งประเทศไทย.

การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ: แนวทางการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าทางสังคม กรณีศึกษา วัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช*

MANAGEMENT OF THE PHANOM PHRA BOAT CULTURAL HERITAGE: APPROACHES FOR PRESERVATION AND SOCIAL VALUE ENHANCEMENT-A CASE STUDY OF WAT AMORNNUYUT, HUA SAI DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ทักษ์สรณ์ธัญ กองพิมพ์^{1*}, ดนวัต สีพุดสุข¹, วิณา ลีลาประเสริฐศิลป์²

Thaksornthan Kongpim^{1*}, Donnawat Seeputsuk¹, Weena Leelaprasertsil²

¹วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา สงขลา ประเทศไทย

¹Management for Development College, Thaksin University Songkhla Compus, Songkhla, Thailand

²คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา สงขลา ประเทศไทย

²Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University Songkhla Compus, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: Donnawat.s@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระของวัดอมรานุยุตต์ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีเรือพนมพระ และ ประเมินผลกระทบของการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระต่อชุมชนในมิติสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์และคณะกรรมการวัด จำนวน 16 ราย ชาวบ้านในชุมชน จำนวน 90 ราย และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมและหัตถกรรม จำนวน 3 คน รวมจำนวน 109 ราย เลือกแบบเจาะจงและแบบบอกต่อ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระของวัดอมรานุยุตต์ฯ สรุปได้ดังนี้ 1) การวางแผนและการระดมทรัพยากร มีการประชุมและการสื่อสาร แบ่งบทบาทหน้าที่ในการสร้างเรือพนมพระ และการจัดทำแผนปฏิบัติการ 2) การระดมทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และความสำเร็จจากการผสมผสานความร่วมมือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีเรือพนมพระ ได้แก่ ความสำเร็จที่เกิดจากความร่วมมือในชุมชน การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งต่อมรดกวัฒนธรรม การถ่ายทอดองค์ความรู้ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ การอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการประเมินผลกระทบของการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระในมิติสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

เป็นเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวบ้านในพื้นที่ รักษาองค์ความรู้ดั้งเดิม และช่วย
ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมของชุมชนให้เป็นที่รู้จักทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

คำสำคัญ: การจัดการทุนทางวัฒนธรรม, เรือพนมพระ, การอนุรักษ์, มูลค่าทางสังคม, วัดอมรานุยุต จังหวัด
นครศรีธรรมราช

Abstract

This research aimed to: study the management process of the cultural capital of Phanom Phra Boat Cultural Heritage of Wat Amaranuyut; analyze the factors influencing the success of the conservation and succession of the Phanom Phra Boat tradition; and evaluate the impact of the Phanom Phra Boat cultural capital management on the community in social, economic, and cultural dimensions. This was a qualitative research study. Key informants included 16 monks and temple committee members, 90 community members, and 3 cultural and handicraft experts, totaling 109 participants. They were selected using purposive and snowball sampling methods. The research instruments were in-depth interview and focus group discussion guides. Data were collected through interviews and focus group discussions and analyzed using descriptive analysis. The research findings on the management process of the cultural capital of Phanom Phra Boat of Wat Amaranuyut can be summarized as follows: 1) Planning and Resource Mobilization involved meetings and communication, the division of roles in the construction of the Phanom Phra Boat, and the development of operational plans. 2) The mobilization of local natural resources, support from government agencies, and the success resulting from collaborative efforts were evident. Factors contributing to the success in the conservation and succession of the Phanom Phra Boat tradition included: the success derived from community cooperation, the participation of youth in transmitting cultural heritage, the transfer of knowledge, support from government and private sectors, the establishment of networks and public relations, and sustainable conservation and development. The impact assessment of the Phanom Phra Boat cultural capital management in social, economic, and cultural dimensions revealed the strengthening of local identity, the creation of pride among local residents, the preservation of traditional knowledge, and the promotion of the community's culture to be known both locally and nationally.

Keywords: Cultural Capital Management, Phanom Phra Boat Cultural Heritage, Conservation, Social Value, Wat Amaranuyut Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

เรือพนมพระเป็นประเพณีทางวัฒนธรรมที่มีความงดงามและลึกซึ้ง ซึ่งสืบทอดมาเป็นเวลานานในหลายชุมชนของประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคใต้ ประเพณีนี้เกิดจากความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ซึ่งชาวบ้านจะสร้างเรือพนมพระเพื่ออัญเชิญพระพุทธรูปและสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาประดิษฐานบนเรือเพื่อนำไปถวายแด่พระสงฆ์และอุทิศบุญกุศลให้แก่บรรพบุรุษ เรือพนมพระจึงเป็นทั้งสัญลักษณ์ของความศรัทธาและการให้ที่เชื่อมโยงคนในชุมชนเข้าด้วยกันอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งเกิดจากความศรัทธาของชุมชนที่มีต่อเรือพนมพระนั้นมาจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนาและการบูชาบรรพบุรุษ ชาวบ้านเชื่อว่าการทำบุญผ่านเรือพนมพระจะช่วยให้ได้รับพรและความสุข ความเจริญ ช่วงเวลาที่มีการจัดขบวนแห่เรือพนมพระจึงเต็มไปด้วยความเจียวสงบและความศักดิ์สิทธิ์ การอัญเชิญพระพุทธรูปและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขึ้นประดิษฐานบนเรือ สะท้อนถึงการรวมพลังแห่งศรัทธาที่ชาวบ้านมีต่อพระพุทธศาสนา เป็นการบ่งบอกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน และความสำนึกในบุญกุศลซึ่งมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวไทยมาช้านาน การจัดทำเรือพนมพระและขบวนแห่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายในชุมชน ทั้งในการออกแบบเรือ การตกแต่ง และการอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นบนเรือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการเหล่านี้สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง นอกจากนี้ การจัดประเพณีเรือพนมพระยังเป็นโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ในการสร้างเรือและดำเนินพิธี ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจและการเคารพในมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมา (อัญธิชา มั่นคง, 2560)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในประเพณีเรือพนมพระยังครอบคลุมถึงการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม เพื่อให้คนภายนอกได้รู้จักวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยชุมชนมักจะจัดกิจกรรมเสริม เช่น การสาธิตการทำเรือ การแสดงศิลปะพื้นบ้าน และการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของประเพณีเรือพนมพระ การมีส่วนร่วมเช่นนี้นอกจากจะสร้างรายได้ให้กับชุมชนแล้ว ยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของชุมชนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและผู้มาเยือน

ประเพณีลากพระหรือชักพระของภาคใต้ ต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งการขาดแคลนงบประมาณ เนื่องจากงานลากพระต้องใช้ทรัพยากรทั้งการก่อสร้าง และค่าใช้จ่ายในการจัดงาน ส่งผลให้ชุมชนไม่สามารถจัดงานได้อย่างสมบูรณ์ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา, 2565) บุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง เนื่องจากบุคลากรด้านนี้มีการลดลงและไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิต และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของประเพณีนี้จากคนรุ่นใหม่ อีกทั้งวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ความสนใจและความเข้าใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมลดลง การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และทักษะเฉพาะทางในการทำเรือพนมพระยังทำให้การสืบสานประเพณีเป็นไปได้ยาก เนื่องจากไม่มีผู้ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และการขาดช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรือพนมพระสู่สาธารณะ ทำให้คนภายนอกขาดความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของประเพณีนี้ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้การจัดการทุนทางวัฒนธรรมของเรือพนมพระขาดความยั่งยืนและอาจเสี่ยงต่อการสูญหายไปในอนาคต (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2564)

การจัดการทุนทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมให้ยังคงอยู่ในสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการยังคงประสบปัญหาหลายประการที่อาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืน ทั้งการขาด

งบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอเป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดการทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งทำให้กิจกรรมหลายอย่างต้องลดขนาดหรือล้มเลิกไป (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร, 2565) การถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะเฉพาะทางในงานหัตถกรรมลดลง เนื่องจากคนรุ่นใหม่ขาดความสนใจ และช่างฝีมือรุ่นเก่าเริ่มสูญหาย (สุพัตรา วังเย็น และคณะ, 2563) ขาดการบูรณาการเทคโนโลยียังไม่เพียงพอ ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมาย เช่น เยาวชนและคนรุ่นใหม่ ไม่สามารถเข้าถึงได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้ชุมชนขาดแรงงานและการสนับสนุนในกิจกรรมทางวัฒนธรรม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) และการขาดความร่วมมือระหว่างองค์กรในชุมชนและภาครัฐทำให้การจัดการทุนทางวัฒนธรรมไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2565)

วัดอมรานุยุตต์ ตั้งอยู่ในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวัดที่เต็มไปด้วยประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันยาวนาน หนึ่งในความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่และน่าภาคภูมิใจของวัดคือ การได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดเรือพนมพระและขบวนแห่ถึงสามสมัยซ้อน ในปี 2565, 2566 และ 2567 ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นรางวัลที่สะท้อนถึงความงดงามและความสามารถในการสร้างสรรค์ แต่ยังเป็นการยืนยันถึงความแข็งแกร่งของชุมชนที่มาร่วมตัวกันเพื่อสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีอันมีค่า ความสำเร็จนี้เกิดจากความร่วมมือที่เข้มแข็งของสมาชิกในชุมชน ซึ่งรวมถึงพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และเยาวชนที่มีส่วนสำคัญในการสร้างและจัดเตรียมเรือพนมพระ ที่ได้รับการออกแบบและสร้างขึ้นมานั้นไม่เพียงแต่สวยงาม แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของความศรัทธาในพระพุทธศาสนาและการเคารพต่อประเพณีดั้งเดิม การทำงานร่วมกันเพื่อสร้างเรือพนมพระที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับพิธีกรรมแสดงถึงความร่วมมือและความสามัคคีในชุมชน รวมไปถึงการจัดขบวนแห่เป็นอีกหนึ่งส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสำเร็จของวัดอมรานุยุตต์ ขบวนแห่ที่งดงามและมีระเบียบเรียบร้อย สะท้อนถึงความตั้งใจและความพยายามของชาวบ้านในการฝึกซ้อมและเตรียมตัวอย่างละเอียด โดยชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วมในการเตรียมการทั้งด้านศิลปะและพิธีกรรม สิ่งนี้ไม่เพียงแต่ทำให้ขบวนแห่มีความน่าประทับใจ แต่ยังสร้างความรู้สึภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ความสำเร็จที่เกิดขึ้นเกิดจากการส่งเสริมและการสืบสานศิลปะการสร้างเรือพนมพระและการจัดขบวนแห่ให้กับเยาวชนและคนในชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่วัดอมรานุยุตต์ให้ความสำคัญ การจัดสอนงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและการทำเวิร์กช็อปสำหรับเยาวชนจะช่วยให้เข้าใจคุณค่าและความสำคัญของประเพณีนี้ และยังช่วยสร้างความรักในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการตระหนักถึงบทบาทของตนในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมไว้ให้คนรุ่นถัดไป

จากสภาพปัญหา ความสำคัญ และความเป็นมาของประเพณีเรือพนมพระดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ: แนวทางการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าทางสังคม กรณีศึกษา วัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนการสร้างความร่วมมือภายในชุมชน และแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ที่นำวัฒนธรรมมาเป็นฐานสำหรับการออกแบบเรือพนมพระ นอกจากนี้ การวิจัยยังมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีดังกล่าว ตลอดจนการประเมินผลกระทบของการจัดการทุนทางวัฒนธรรมต่อชุมชนในมิติต่าง ๆ ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ผลลัพธ์จากการศึกษานี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการอนุรักษ์ สืบทอด และต่อยอดมรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าวให้ดำรงอยู่ต่อไป ไม่เพียงแต่ในฐานะพิธีกรรมทางศาสนา แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงศรัทธาและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเหนียวแน่น ขบวนแห่เรือพนมพระจึงมิใช่เพียง

กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม แต่ยังเป็นโอกาสให้ชุมชนได้รวมตัวกัน แสดงออกถึงความศรัทธา และเป็นเวทีสำคัญสำหรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างเรือพนมพระ ศรัทธา และการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาอัตลักษณ์และเสน่ห์ของชุมชนให้คงอยู่ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระในบริบทของสังคมไทยร่วมสมัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระของวัดอมรานุยุตต์
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีเรือพนมพระ
3. เพื่อประเมินผลกระทบของการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระต่อชุมชนในมิติสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อเจาะลึกความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการทุนทางวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นที่วัดอมรานุยุตต์ ซึ่งเป็นพื้นที่ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการจัดการทุนทางวัฒนธรรม มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร ได้แก่ กลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทในการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระที่วัดอมรานุยุตต์ สามารถแบ่งออกได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ชาวบ้านในชุมชนวัดอมรานุยุตต์ 2) พระสงฆ์และผู้นำชุมชน 3) เยาวชนที่มีส่วนร่วมในการสร้างเรือพนมพระ 4) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนกิจกรรม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์และคณะกรรมการวัด ผู้ที่มีบทบาทในการบริหารจัดการวัดและกำกับดูแลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเรือพนมพระ จำนวน 16 คน ชาวบ้านในชุมชน ที่อาศัยอยู่ในอำเภอหัวไทร ซึ่งมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเรือพนมพระและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จาก 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 12 บ้านอิมอญ ตำบลหัวไทร และหมู่ที่ 11 บ้านอ้ายศรี ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 90 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมและหัตถกรรม ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสร้างเรือพนมพระและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ร่วมกับแบบบอกต่อ (Snowball Sampling) จากการแนะนำของผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้ว ทั้งนี้เกณฑ์คัดเลือกเข้าเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างเรือพนมพระ ผู้ที่มีประสบการณ์หรือเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างเรือพนมพระ ไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์ ชาวบ้าน หรือเยาวชน มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้ที่มีความเข้าใจในความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรม และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับงานชักพระ (ลากพระ) อาศัยอยู่ในอำเภอหัวไทร การคัดเลือกผู้เข้าร่วมที่มีถิ่นที่อยู่ในพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทท้องถิ่น รวมทั้งสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้ที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมให้ข้อมูลและยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์หรือการสนทนา เกณฑ์การคัดออกกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่เข้าร่วมไม่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือมีความเข้าใจในประเด็นที่วิจัย มีความขัดแย้งในข้อมูล ไม่สามารถเข้าร่วมการสัมภาษณ์หรือ

กลุ่มสนทนาในช่วงเวลาที่กำหนด หรือมีปัญหาด้านความสัมพันธ์หรือการยอมรับในชุมชนที่ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ถูกต้องหรือไม่น่าเชื่อถือ

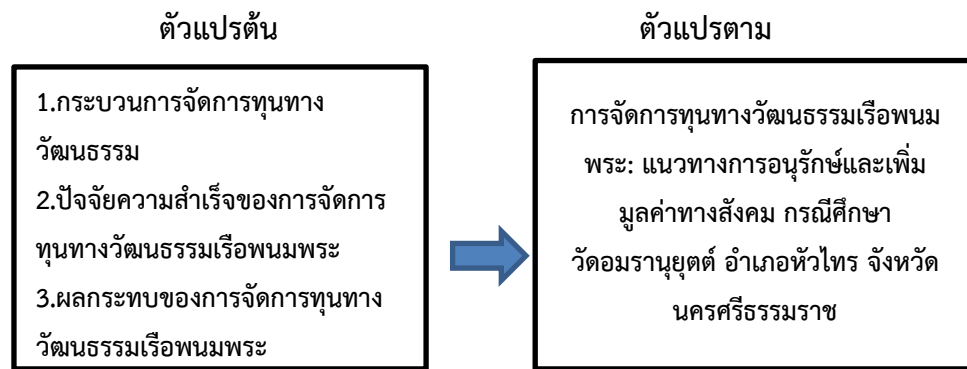
เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยออกแบบคำถามปลายเปิดเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างเรือพนมพระ การมีส่วนร่วมของชุมชน ผลกระทบต่อชุมชน 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) รวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมาย เช่น ชาวบ้าน พระสงฆ์ และเยาวชน และ 3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) สังเกตและบันทึกกระบวนการสร้างเรือพนมพระ การจัดขบวนแห่ และการทำกิจกรรมในประเพณี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และดำเนินสนทนากลุ่มเพื่อบันทึกข้อมูล และเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สองวิธีหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยกระบวนการจัดระเบียบข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ประเด็นสำคัญและหมวดหมู่ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่การเตรียมข้อมูล ซึ่งเป็นการแปลงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตเป็นเอกสาร (Transcription) ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารกับเสียงหรือวิดีโอที่บันทึกไว้ สูการระบุหัวข้อสำคัญ (Coding) ซึ่งเป็นการจัดกลุ่มข้อมูลที่คล้ายคลึงกันออกเป็นหัวข้อ (Themes) เช่น ปัจจัยความสำเร็จ เช่น ความร่วมมือในชุมชน การสนับสนุนจากภาครัฐ ผลกระทบต่อชุมชน เช่น การสร้างรายได้ การสร้างความสามัคคี แนวทางพัฒนา เช่น การส่งเสริมเยาวชน การจัดการทุนอย่างยั่งยืน โดยนำไปสู่การสร้างหมวดหมู่ข้อมูล อาจประกอบไปด้วยหมวดหมู่เชิงกระบวนการ กระบวนการสร้างเรือ การจัดกิจกรรม หมวดหมู่เชิงผลกระทบ ผลกระทบด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมหมวดหมู่เชิงพัฒนา การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน การสร้างเครือข่าย และการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อค้นหาแนวโน้มหรือความเชื่อมโยง 2) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสังเกตและเอกสาร ใช้กระบวนการวิเคราะห์ อธิบายผลการสังเกต ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างเรือพนมพระ เช่น การเลือกวัสดุ การประกอบ การตกแต่ง บรรยากาศในชุมชนขณะจัดกิจกรรม เช่น ความร่วมมือ ความสนุกสนาน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร เช่น ประวัติศาสตร์เรือพนมพระ แนวทางการจัดการทุนทางวัฒนธรรม อธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น จากเดิมที่ใช้วัสดุไม้กลายเป็นวัสดุธรรมชาติอื่น 2) การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา เป็นอธิบายข้อมูลเชิงบริบท เช่น บทบาทของชุมชนในกิจกรรม การส่งต่อองค์ความรู้ระหว่างรุ่น ใช้กรณีตัวอย่างเพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จ เช่น การได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวด

กรอบการวิเคราะห์วิจัย

กรอบการวิเคราะห์การวิจัยเรื่อง การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ: แนวทางการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าทางสังคม กรณีศึกษาวัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช คณะผู้วิจัยใช้กรอบการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรม โดยเขียนให้เป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่ากระบวนการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระของวัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นตัวอย่างที่ดีของการอนุรักษ์และพัฒนาประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการสร้างความยั่งยืนให้กับวัฒนธรรม โดยอาศัยการทำงานร่วมกันของชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก และการบูรณาการระหว่างทรัพยากรธรรมชาติกับนวัตกรรมสมัยใหม่สรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนและการระดมทรัพยากร ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้ประเพณีเรือพนมพระประสบความสำเร็จ การวางแผนดำเนินการผ่านการประชุมและการสื่อสารระหว่างพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และตัวแทนของชาวบ้าน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน โดยกลุ่มช่างฝีมือรับผิดชอบงานออกแบบและสร้างเรือ ในขณะที่เยาวชนและชาวบ้านช่วยสนับสนุนในด้านอื่น ๆ การระดมทรัพยากรส่วนใหญ่อาศัยวิศุทธรรมาชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ไม้ ใบตาล และธัญพืช พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งช่วยเสริมความพร้อมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ 1) การประชุมและการสื่อสาร ที่มีการพูดคุยระหว่างพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และตัวแทนของชาวบ้าน พระสงฆ์มักเป็นผู้นำในการกำหนดแนวทางกิจกรรมในเชิงจิตวิญญาณและวัฒนธรรม ขณะที่ผู้นำชุมชนและตัวแทนชาวบ้านทำหน้าที่ในการประสานงานด้านการปฏิบัติ การประชุมเหล่านี้มุ่งเน้นการสื่อสารอย่างเปิดเผยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เช่น การกำหนดวันเวลา การเลือกสถานที่ และการระบุทรัพยากรที่จำเป็น 2) การแบ่งบทบาทหน้าที่ ในการสร้างเรือพนมพระ ทีมจัดการมีการแบ่งงานที่ชัดเจนและลดความซับซ้อนในกระบวนการ มีการแบ่งงานให้กับกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มช่างฝีมือ รับผิดชอบงานออกแบบและสร้างเรือ รวมถึงการประดิษฐ์และการตกแต่งที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะ ประกอบด้วย -ทีมงานประดิษฐ์ ประกอบด้วย งานเกล็ดพญานาค ที่ใช้ทั้งสิ้น 25,000 เกล็ด ใช้ทีมงานทั้งสิ้น 25 คน งานดอกจำปีใช้เป็นอุบะห้อยจำนวน 2,500 ดอก ใช้ทีมงาน 10 คน ตะกร้อสานและเม็ดเกล็ดจากใบลาน ใช้ทั้งสิ้น 5,200 ลูก 6 คน -ทีมช่างโครงสร้างและงานฉลุ ประกอบด้วยงานเขียนลาย ลงสี จำนวน 25 คน -ทีมฝึกซ้อมขบวนแห่ จำนวน 5 คน นางรำร่วมขบวน จำนวน 50 คน ใช้คนประกอบขบวน จำนวน 300 คน กลุ่มเยาวชน มีบทบาทในการสนับสนุน เช่น การจัดเตรียมวัสดุและช่วยงานตกแต่ง เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และทักษะ ชาวบ้านทั่วไป สนับสนุนด้านแรงงานและการเตรียมการในส่วนที่ต้องใช้กำลังคน เช่น การจัดขบวนแห่หรือการเตรียมพื้นที่ และ 3) การจัดทำ

แผนปฏิบัติการ มีการกำหนดกรอบเวลาและขั้นตอนชัดเจน เช่น การเลือกวัสดุ การสร้างโครงสร้างเรือ การตกแต่ง และการซ่อมเดินขบวน การมีแผนปฏิบัติการช่วยลดปัญหาความล่าช้าและเพิ่มความแม่นยำในทุกขั้นตอน

2. การระดมทรัพยากร การผสมผสานระหว่างธรรมชาติและ การสนับสนุนภายนอก ได้แก่ 1) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ใช้วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ไม้ ไบลาน และธัญพืช เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการสร้างเรือ ซึ่งช่วยลดต้นทุนและแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับธรรมชาติ เช่น ไม้ใช้สำหรับโครงสร้างเรือ เน้นไม้ที่มีความแข็งแรงและหาได้ง่ายในพื้นที่ ไบตาล นำมาสานและตกแต่งเป็นส่วนประกอบที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมพื้นบ้าน ธัญพืช เช่น ข้าวโพด ถั่ว หรือข้าว ใช้ตกแต่งลวดลายบนเรือเพื่อเพิ่มความสวยงามและสะท้อนถึงวิถีชีวิตชาวบ้าน 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร สนับสนุนวัสดุเพิ่มเติม และการประชาสัมพันธ์ภาคเอกชน เช่น ผู้ประกอบการในท้องถิ่น สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นหรือร่วมบริจาคในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดหาอาหารและเครื่องดื่มสำหรับผู้ร่วมงาน 3) ความสำเร็จจากการผสมผสานความร่วมมือ เช่น การสร้างความพร้อมในการดำเนินกิจกรรม การระดมทรัพยากรที่ครบถ้วนทำให้ชุมชนมีความพร้อมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่การสร้างเรือไปจนถึงการจัดกิจกรรมขบวนแห่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกมิติช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและเพิ่มความราบรื่นในกระบวนการจัดการ และการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน การทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เช่น ช่างฝีมือ เยาวชน และชาวบ้าน ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน การระดมทรัพยากรยังเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งการวางแผนและการระดมทรัพยากรเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของประเพณีเรือพนมพระ ซึ่งแสดงถึงความร่วมมือของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม การจัดการที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้งานเป็นไปอย่างราบรื่น แต่ยังเสริมสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีเรือพนมพระ ซึ่งวัดอมรานุยุตต์ประสบความสำเร็จอย่างมากในการรักษาและสืบสานประเพณีนี้ มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อความสำเร็จนี้ ได้แก่

1. ความร่วมมือในชุมชน การสร้างเรือพนมพระที่วัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหนึ่งในตัวอย่างที่ชัดเจนของความร่วมมือในชุมชนที่สร้างสรรค์และยั่งยืน ความสำเร็จในการสร้างเรือพนมพระไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความสามารถในการทำงานร่วมกัน แต่ยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีที่มีค่าในชุมชนอย่างแท้จริง ในขั้นตอนการสร้างเรือพนมพระ สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การออกแบบ ไปจนถึงการสร้างเรือจริง โดยพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และชาวบ้านร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ทุกคนมีบทบาทสำคัญในการแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับวิธีการสร้างเรือพนมพระอย่างถูกต้องและเหมาะสม การทำงานร่วมกันนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้กระบวนการสร้างเรือมีความราบรื่น แต่ยังเสริมสร้างความสัมพันธ์และความสามัคคีในชุมชน นอกจากนี้ การสร้างเรือพนมพระยังเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนานและเป็นแรงบันดาลใจให้กับชุมชน โดยมีการจัดกิจกรรมฝึกซ้อม การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำเวิร์กช็อปเกี่ยวกับการสร้างเรือ ซึ่งทำให้สมาชิกในชุมชนมีโอกาสรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ความร่วมมือในการสร้างเรือจึงกลายเป็นช่องทางในการสร้างความผูกพันและความรักในวัฒนธรรมของตนเอง ความสำเร็จในการสร้างเรือพนมพระยังสร้างรายได้และโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้มีการจัดงานเทศกาลเรือพนมพระ ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้เข้าร่วมงานจากทั่วประเทศ

นอกจากนี้ ชาวบ้านยังสามารถจำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับประเพณี เช่น อาหารและของที่ระลึก ทำให้เกิดการกระจายรายได้ในชุมชนและส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น ความร่วมมือในการสร้างเรือพนมพระที่วัดอมรานุยุตต์จึงเป็นสัญลักษณ์ของการรักษาและสืบสานวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ โดยไม่เพียงแต่เป็นการสร้างเรือที่มีความสวยงาม แต่ยังเป็นการสร้างความรู้สึภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชน ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งจะส่งต่อไปยังรุ่นต่อไปอย่างยั่งยืน ความร่วมมือในชุมชนในการสร้างเรือพนมพระของวัดอมรานุยุตต์ เป็นตัวอย่างที่ดีของการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความสำเร็จในการสร้างเรือพนมพระเท่านั้น แต่ยังสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีในชุมชน ช่วยให้คนในชุมชนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อไป

2. การมีส่วนร่วมของเยาวชน การสร้างเรือพนมพระไม่ได้เป็นเพียงกิจกรรมประเพณีที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น แต่ยังเป็นโอกาสที่สำคัญสำหรับเยาวชนในชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตนเอง การมีส่วนร่วมของเยาวชนไม่เพียงแต่ทำให้พวกเขาได้เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ แต่ยังสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน ในกระบวนการสร้างเรือพนมพระ เยาวชนได้รับการฝึกอบรมในหลายด้าน เช่น การเลือกใช้วัสดุธรรมชาติ การออกแบบและการประกอบเรือ รวมถึงการตกแต่งให้สวยงามตามประเพณี ด้วยความกระตือรือร้นและความคิดสร้างสรรค์ เยาวชนสามารถนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งทำให้เรือพนมพระมีความหลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น นอกจากการสร้างเรือพระแล้ว เยาวชนยังมีบทบาทสำคัญในการเตรียมงานขบวนแห่ ที่เป็นส่วนหนึ่งของประเพณีเรือพนมพระ ขบวนแห่ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงออกถึงความเคารพและสักการะต่อพระพุทธศาสนา แต่ยังเป็นโอกาสที่เยาวชนได้แสดงความสามารถในด้านการจัดเตรียมและการแสดงศิลปวัฒนธรรม ผ่านการเต้นรำ การร้องเพลง และการแต่งกายตามประเพณี การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสร้างเรือพนมพระและขบวนแห่ ยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในชุมชน เมื่อเยาวชนได้ทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชน พวกเขาได้รับความรู้และประสบการณ์ที่มีค่า ซึ่งจะส่งต่อไปยังรุ่นต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างวัยและการเรียนรู้ร่วมกัน การเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์เรือพนมพระและการจัดขบวนแห่ ทำให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน พวกเขาเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาและสืบทอดประเพณีที่มีค่าในชุมชน เมื่อพวกเขาเห็นผลสำเร็จจากการทำงานร่วมกัน จะสร้างแรงบันดาลใจให้พวกเขามีความรับผิดชอบต่อมรดกทางวัฒนธรรม และสร้างความรักในวัฒนธรรมที่มีอยู่ การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสร้างเรือพนมพระและขบวนแห่ที่วัดอมรานุยุตต์ เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังสร้างความรู้สึกรับผิดชอบของการเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง โดยการทำงานร่วมกันทำให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนมีความรักและเคารพในประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองมากยิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมของเยาวชนจึงเป็นก้าวสำคัญในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมไทยให้อยู่คู่กับสังคมตลอดไป

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้ การสร้างเรือพนมพระเป็นหนึ่งในงานหัตถกรรมที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชนไทย โดยเฉพาะที่วัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างเรือพนมพระไม่เพียงแต่ทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานที่มีคุณค่า แต่ยังช่วยส่งเสริมการใช้หัตถกรรมท้องถิ่นในการตกแต่งเรือให้มีความสวยงามและมีเอกลักษณ์ ซึ่งการสร้างเรือพนมพระเริ่มต้นจากการเลือกวัสดุธรรมชาติที่มีคุณภาพ เช่น ไม้ท้องถิ่นที่แข็งแรงและยืดหยุ่น เพื่อใช้ในการสร้างโครงสร้างเรือ หลังจากนั้น

จะมีการถ่ายทอดความรู้จากผู้เชี่ยวชาญและช่างฝีมือที่มีประสบการณ์ไปยังเยาวชนในชุมชน โดยการสอนให้เข้าใจถึงเทคนิคการตัดไม้ การประกอบ และการตกแต่งเรือให้มีความสวยงามและเหมาะสมตามประเพณี รวมทั้งการใช้งานหัตถกรรมท้องถิ่นมาตกแต่งเรือพนมพระนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความงดงามและเอกลักษณ์ที่แสดงถึงวัฒนธรรมของชุมชน โดยการใช่วัสดุธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ หรือวัสดุอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการตกแต่งเรือ ทำให้เรือพนมพระไม่เพียงแต่มีความสวยงาม แต่ยังแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับธรรมชาติ การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างเรือพนมพระยังช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน เมื่อชาวบ้านทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเรือ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยกันจัดเตรียมวัสดุ การฝึกซ้อมการตกแต่ง หรือแม้กระทั่งการจัดงานขบวนแห่ การทำงานร่วมกันทำให้เกิดบรรยากาศของความสนุกสนานและการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความรู้สึกของการเป็นเจ้าของในประเพณีและวัฒนธรรมของตนเอง การสร้างเรือพนมพระไม่เพียงแต่เป็นการสืบสานวัฒนธรรม แต่ยังเป็นการสร้างโอกาสให้เยาวชนได้พัฒนาทักษะที่มีค่าในชีวิตประจำวัน เมื่อเยาวชนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะการทำงาน จะสามารถนำไปใช้ในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการสร้างงานศิลปะหรืองานหัตถกรรมอื่น ๆ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างเรือพนมพระและการใช้งานหัตถกรรมท้องถิ่นมาตกแต่ง เป็นการสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้คนในชุมชนมีความรักและเคารพในมรดกทางวัฒนธรรมที่มีค่าของตนเอง การร่วมมือกันสร้างสรรค์สิ่งที่มีความหมายและเป็นเอกลักษณ์นี้จะช่วยให้เรือพนมพระไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่ใช้ในประเพณี แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของความสามัคคีและการอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

4. การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น งบประมาณหรือทรัพยากรในการจัดงาน ช่วยทำให้การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเรือพนมพระเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีคุณภาพ

5. การสร้างเครือข่าย การสร้างเครือข่ายกับวัดและชุมชนอื่น ๆ ที่มีการจัดประเพณีเรือพนมพระ ช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการจัดการทุนทางวัฒนธรรม รวมถึงการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน

6. การประชาสัมพันธ์และการตลาด การประชาสัมพันธ์และการสร้างความน่าสนใจให้กับประเพณีเรือพนมพระ ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้เข้าร่วมงาน ทำให้เกิดการรับรู้และเข้าใจใน重要性ของประเพณีนี้ในวงกว้าง

7. การอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน การมุ่งมั่นในการอนุรักษ์และพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมให้ยั่งยืนโดยการมีแนวทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมและวัฒนธรรม ช่วยให้ประเพณีเรือพนมพระยังคงมีความหมายและสำคัญในชีวิตของชุมชน การสร้างเรือพนมพระที่วัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและการใช่วัสดุธรรมชาติในงานฝีมือ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดเรือพนมพระ ถือเป็นการยืนยันถึงคุณค่าของการทำงานร่วมกันในชุมชนและการสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน โดยการใช้วัสดุธรรมชาติในการสร้างเรือพนมพระ ไม่เพียงแต่เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความสวยงาม แต่ยังเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น วัดอมรานุยุตต์มีการเลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพจากธรรมชาติ เช่น ไม้ที่มีความแข็งแรงและยืดหยุ่น ซึ่งทำให้เรือพนมพระมีความคงทนและสามารถใช้งานได้ยาวนาน การใช้

ธัญพืช เช่นข้าวโพด ถั่วเขียว ข้าว มาใช้ในการตกแต่งลวดลาย ซึ่งการใช้วัสดุธรรมชาตินี้ยังส่งเสริมการพัฒนาฝีมือและความสามารถของคนในชุมชน ความสำเร็จในการได้รับรางวัลชนะเลิศเกิดจากการทำงานร่วมกันอย่างมีเอกภาพในชุมชน พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และชาวบ้านมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์เรือพนมพระอย่างเต็มที่ ทุกคนมีบทบาทสำคัญในการวางแผนการจัดเตรียมเรือและการตกแต่ง ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของในประเพณีและวัฒนธรรมของตนเอง ความร่วมมือที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกในชุมชน ทำให้การสร้างเรือพนมพระมีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การใช้วัสดุธรรมชาติยังส่งผลดีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชน การสร้างเรือจากวัสดุที่หาได้จากท้องถิ่นช่วยลดต้นทุนและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน และเปิดโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีเรือพนมพระ

การประเมินผลกระทบของการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระต่อชุมชนในมิติสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระเป็นกระบวนการที่สำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งมีผลกระทบหลากหลายในมิติสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การศึกษานี้มุ่งประเมินผลกระทบดังกล่าวในชุมชนที่มีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสำรวจ และการสังเกตการณ์ภาคสนาม มี 3 มิติ ได้แก่

1. มิติสังคม การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน ทั้งพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน เยาวชน และประชาชนทั่วไป กระบวนการนี้ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน มีการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ เช่น การออกแบบ การจัดทำ และการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองและมีทักษะในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังเป็นช่วยอนุรักษ์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการถ่ายทอดจากผู้เชี่ยวชาญไปยังคนรุ่นใหม่ ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมไม่สูญหายและยังคงอยู่ในวิถีชีวิตของชุมชน

2. มิติเศรษฐกิจ เกิดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอก สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง การจัดแสดงวัฒนธรรม และบริการที่พักหรืออาหาร นอกจากนี้เป็นการพัฒนาอาชีพช่างฝีมือในท้องถิ่น เช่น การใช้วัสดุธรรมชาติในกระบวนการผลิต ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และส่งเสริมการจ้างงานในชุมชน ทำให้เกิดการหมุนเวียนรายได้ในชุมชน เช่น การจัดซื้อวัสดุจากท้องถิ่น และการใช้แรงงานในพื้นที่

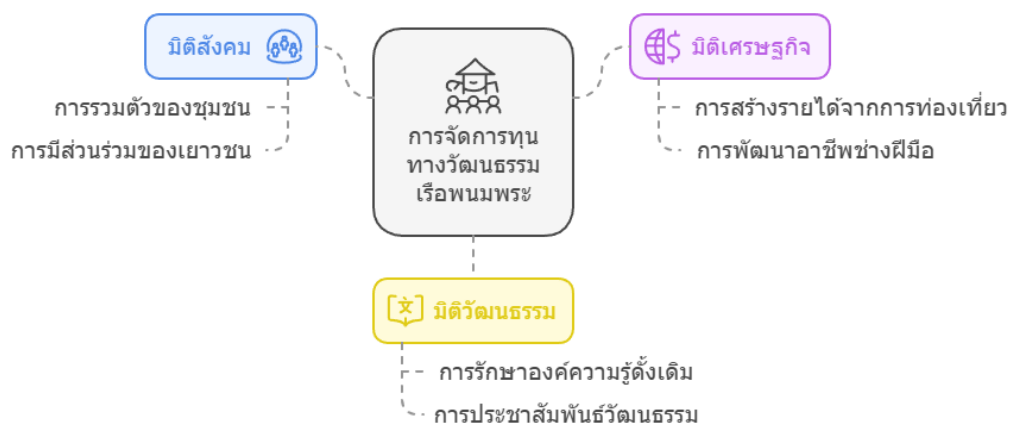
3. มิติวัฒนธรรม เป็นเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวบ้านในพื้นที่ เป็นการช่วยรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิม เช่น การเลือกใช้วัสดุธรรมชาติอย่างสร้างสรรค์ และการออกแบบเรือที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและความเชื่อของชุมชน ทั้งยังช่วยประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมของชุมชนให้เป็นที่รู้จักทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

ในทุกปีที่มีการจัดงานประกวดเรือพนมพระอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช วัดอมรานุยุตต์ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดงานและความสวยงามของเรือพนมพระที่สร้างขึ้น ซึ่งมีการฝึกซ้อมและเตรียมตัวอย่างเข้มงวด ทำให้ขบวนแห่ของวัดอมรานุยุตต์ได้รับความสนใจและความชื่นชมจากผู้เข้าชมและคณะกรรมการ

ความสำเร็จในการได้รับรางวัลชนะเลิศเรือพนมพระของวัดอมรานุยุตต์จึงไม่เพียงเป็นความภาคภูมิใจของวัดและชุมชน แต่ยังเป็นการยืนยันถึงความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการใช้วัสดุธรรมชาติในงานฝีมือ ที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต ด้วยปัจจัยเหล่านี้ วัดอมรานุยุตต์สามารถจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประเพณีนี้ยังคงอยู่และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของวัดและชุมชน แต่ยังสร้างคุณค่าให้กับสังคมโดยรวม สามารถเขียน การประเมินผลกระทบของการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ ดังภาพที่ 1

การประเมินผลกระทบของการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ

ภาพที่ 2 การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

กระบวนการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระของวัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นตัวอย่างที่ดีของการอนุรักษ์และพัฒนาประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ มีกระบวนการที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการสร้างความยั่งยืนให้กับวัฒนธรรม โดยอาศัยการทำงานร่วมกันของชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก และการบูรณาการระหว่างทรัพยากรธรรมชาติกับนวัตกรรมสมัยใหม่ สรุปได้ดังนี้ 1) การวางแผนและการระดมทรัพยากร ได้แก่ 1.1) การประชุมและการสื่อสาร 1.2) การแบ่งบทบาทหน้าที่ ในการสร้างเรือพนมพระ และ 1.3) การจัดทำแผนปฏิบัติการ 2) การระดมทรัพยากร การผสมผสานระหว่างธรรมชาติและ การสนับสนุนภายนอก ได้แก่ 2.1) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น 2.2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาครัฐ 2.3) ความสำเร็จจากการผสมผสานความร่วมมือ โดยสามารถขยายความในรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีเรือพนมพระ ซึ่งวัดอมรานุยุตต์ประสบความสำเร็จอย่างมากในการรักษาและสืบสานประเพณีนี้ มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อความสำเร็จนี้ ได้แก่ 1) ความสำเร็จที่เกิดจากความร่วมมือในชุมชน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการทุนทางวัฒนธรรมที่วัดอมรานุยุตต์ประสบความสำเร็จเพราะชุมชนมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด โดยแต่ละคนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้างเรือพนมพระ ตั้งแต่การวางแผน การออกแบบ ไปจนถึงการสร้างเรือจริง ความสำเร็จนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญ

ของ “ทุนทางสังคม” (Social Capital) สอดคล้องกับ Onyx, J. et al. ได้อธิบายถึงการพัฒนาทุน ทางสังคม จำเป็นต้องอาศัยความตั้งใจของพลเมืองภายในสังคมที่เป็นชุมชนแบบมีส่วนร่วม จะต้องเกิดจากภายใน สำหรับการ สร้างและรักษาประเพณีที่มีคุณค่า การทำงานร่วมกันไม่ได้เพียงแค่ทำให้เกิดผลงานสำเร็จ แต่ยังช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์ในชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมในระยะยาว (Onyx, J. et al., 2000); (Bourdieu, P., 1986) 2) การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งต่อมรดกวัฒนธรรม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เยาวชนในชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์เรือพนมพระและจัดขบวนแห่ นอกจากจะเป็นการเรียนรู้ ทักษะใหม่ ๆ ยังสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง การมีส่วนร่วมของเยาวชนแสดง ถึงความสำคัญของ “การพัฒนามนุษย์” (Human Development) ในกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรม การเปิด โอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้และแสดงออกทางวัฒนธรรมช่วยเพิ่มความยั่งยืนของประเพณี เพราะพวกเขาเป็นผู้สืบทอดที่จะแบกรับภาระในการรักษาวัฒนธรรมในอนาคตสอดคล้องกับ วิลาวัลย์ คำนิน และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์ ได้กล่าวถึงประเด็นการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองยาวว่าควรมีการให้ข้อมูลและการส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นหลังมีส่วนร่วมในการศึกษาและสนับสนุนสร้างทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองยาว (วิลาวัลย์ คำนิน และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, 2567) 3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญและช่างฝีมือไปยังเยาวชนเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้การสร้างเรือพนมพระยังคงมีมาตรฐานและเอกลักษณ์ กระบวนการถ่ายทอดความรู้เป็นตัวอย่างของ “การจัดการความรู้” (Knowledge Management) ในระดับชุมชน การสร้างระบบถ่ายทอดที่มีโครงสร้าง เช่น การฝึกอบรมหรือการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ช่วยให้เกิดการพัฒนา ทักษะและการสืบทอดประเพณีอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การสนับสนุนด้านทรัพยากร งบประมาณ และการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐและเอกชนมีบทบาทสำคัญในการทำให้ การจัดกิจกรรมเรือพนมพระประสบความสำเร็จ ความสำคัญของ “การสนับสนุนจากภายนอก” (External Support) สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่สามารถพึ่งพาแค่ชุมชนได้ แต่ต้องอาศัยความร่วมมือกับ ภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพและความยั่งยืนของกิจกรรม 5) การสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายกับวัดและชุมชนอื่น ๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรม ขณะที่การประชาสัมพันธ์ช่วยเพิ่มการรับรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยว สิ่งนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของ “การสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรม” (Cultural Networking) ซึ่งช่วยให้ประเพณีที่มีลักษณะเฉพาะสามารถ กระจายตัวและเป็นที่รู้จักในวงกว้าง ส่งผลดีทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม 6) การอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน การใช้วัสดุธรรมชาติและการจัดการทุนทางวัฒนธรรมในรูปแบบที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ช่วยให้ ประเพณีเรือพนมพระมีความหมายและยังคงความสำคัญในชีวิตของชุมชน การอนุรักษ์ที่ประสบความสำเร็จใน กรณีนี้นี้สอดคล้องกับ “แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) ซึ่งไม่เพียงรักษาวัฒนธรรมเดิม แต่ยังสร้างการพัฒนาที่สมดุลระหว่างการอนุรักษ์ การสร้างรายได้ และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลกระทบของการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระต่อชุมชนในมิติสังคม เศรษฐกิจ และ วัฒนธรรม การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระเป็นกระบวนการที่สำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณี ท้องถิ่น ซึ่งมีผลกระทบ 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติสังคม การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการ รวมตัวและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน ทั้งพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน เยาวชน และประชาชนทั่วไป 2) มิติ

เศรษฐกิจ เกิดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอก สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้เป็นการพัฒนาอาชีพช่างฝีมือในท้องถิ่น เช่น การใช้วัสดุธรรมชาติในกระบวนการผลิต ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และส่งเสริมการจ้างงานในชุมชน ทำให้เกิดการหมุนเวียนรายได้ในชุมชน 3) มิติวัฒนธรรม เป็นเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวบ้านในพื้นที่ เป็นการช่วยรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิม ทั้งยังช่วยประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมของชุมชนให้เป็นที่รู้จักทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระไม่เพียงช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรม แต่ยังส่งเสริมความยั่งยืนในชุมชนในทุกมิติ การบูรณาการความรู้และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้ประเพณีนี้ยังคงอยู่และพัฒนาต่อไปในอนาคตอย่างยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระของวัดอมรานุยุตต์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีกระบวนการที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการสร้างความยั่งยืนให้กับวัฒนธรรม โดยอาศัยการทำงานร่วมกันของชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก และการบูรณาการระหว่างทรัพยากรธรรมชาติกับนวัตกรรมสมัยใหม่ สรุปได้ดังนี้ 1) การวางแผนและการระดมทรัพยากร ได้แก่ 1.1) การประชุมและการสื่อสาร

1.2) การแบ่งบทบาทหน้าที่ ในการสร้างเรือพนมพระ และ 1.3) การจัดทำแผนปฏิบัติการ 2) การระดมทรัพยากร การผสมผสานระหว่างธรรมชาติและ การสนับสนุนภายนอก ได้แก่ 2.1) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น 2.2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาครัฐ 2.3) ความสำเร็จจากการผสมผสานความร่วมมือ โดยสามารถ ขยายความในรายละเอียดดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีเรือพนมพระ ได้แก่ 1) ความสำเร็จที่เกิดจากความร่วมมือในชุมชน ความสำเร็จนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของ “ทุนทางสังคม” (Social Capital) 2) การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งต่อมรดกวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของเยาวชนแสดงถึง ความสำคัญของ “การพัฒนาคน” (Human Development) 3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นกระบวนการ สำคัญที่ทำให้การสร้างเรือพนมพระยังคงมีมาตรฐานและเอกลักษณ์ กระบวนการถ่ายทอดความรู้เป็นตัวอย่างของ “การจัดการความรู้” (Knowledge Management) 4) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ด้าน ทรัพยากร งบประมาณ และการประชาสัมพันธ์ ทำให้การจัดกิจกรรมเรือพนมพระประสบความสำเร็จ “เป็นการ สนับสนุนจากภายนอก” (External Support) 5) การสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดกิจกรรม “เป็นการสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรม” (Cultural Networking) 6) การอนุรักษ์และการ พัฒนาอย่างยั่งยืน ช่วยให้ประเพณีเรือพนมพระมีความหมายและยังคงความสำคัญในชีวิตของชุมชน สอดคล้องกับ “แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) การประเมินผลกระทบของการจัดการทุนทาง วัฒนธรรมเรือพนมพระต่อชุมชนในมิติสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเรือพนมพระ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งมีผลกระทบ 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติสังคม 2) มิติเศรษฐกิจ 3) มิติวัฒนธรรม เป็นเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและเสริมสร้างความภาคภูมิใจ ให้กับชาวบ้านในพื้นที่ เป็นการช่วยรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิม ทั้งยังช่วยประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมของชุมชนให้เป็นที่ รู้จักทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรม ทางการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชนสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) ควรมีการศึกษา เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม และ 3) ควรมีการศึกษาด้านการสนับสนุนทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2564). สมุดไทย: บันทึกภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- _____. (2565). แนวทางการประสานงานเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริม วัฒนธรรม.
- วิลาวัลย์ คำนิม และพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2567). แนวทางการอนุรักษ์คลองยาวอีสาน บ้านจุมจัง ตำบลอุ่มเม่า อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารเมธีวิจัย, 1(6), 19-33.
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร. (2565). การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนึก ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร.

- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา. (2565). ข่าวสาร. เรียกใช้เมื่อ 5 ธันวาคม 2567 จาก <https://songkhla.m-culture.go.th/th/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). รายงานการเปลี่ยนแปลงประชากรชนบท. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุพัตรา วังเย็น และคณะ. (2563). การสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนบ้านตามา. วารสารการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, 2(3), 45-58.
- อัญธิชา มั่นคง. (2560). บทบาทของทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนในตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 12(39), 90-100.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education (pp. 241-258). New York: Greenwood.
- Onyx, J. et al. (2000). Sources of social capital. In I. Winter (Ed.), Social capital and public policy in Australia (pp. 105-135). Australia: National Library of Australia.

การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้โปรแกรมการเสริมสร้างการเห็นคุณค่า
ในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของนักเรียนมัธยมศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดท่าไทร (ดิดถานุเคราะห์)*

THE DEVELOPMENT OF SELF-ESTEEM USING A SELF-ESTEEM ENHANCEMENT
PROGRAM COMBINED WITH GROUP COUNSELING FOR MATHAYOM 2 STUDENTS
AT WATTHASAI (DITTHANUKROH)

บัณฑิตา วงศ์ขาว, พุทธชาต วุโอรี*

Buntita Wongkhao, Putthachart Vuori*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University, Suratthani, Thailand

*Corresponding author E-mail: putthachart.vuori@sru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม วิจัยนี้เป็นประเภทกึ่งทดลอง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมภายในห้องเรียนไม่มั่นใจในความคิดของตนเอง มีความคิดว่าตนเองไร้ตัวตนในโรงเรียน จำนวน 3 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิดถานุเคราะห์) ซึ่งได้เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง จากการสังเกตโดยครูผู้สอนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) โปรแกรมการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยมีค่าการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 2) แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องภาพรวมเท่ากับ 0.87 และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการให้คำปรึกษารายบุคคล จำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องภาพรวมเท่ากับ 1.00 โดยมีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือทั้ง 3 เครื่องมือสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีระดับสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.40)

คำสำคัญ: การเห็นคุณค่าในตนเอง, โปรแกรมการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง, การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, โรงเรียนวัดท่าไทร (ดิดถานุเคราะห์)

Abstract

This research aims to compare the self-esteem levels of students before and after participating in a self-esteem enhancement program combined with group counseling. Additionally, it seeks to investigate students' satisfaction levels with the self-esteem enhancement program integrated with group counseling. This study employs a quasi-experimental design with a target group of three Mathayom Suksa 2 (Grade 8) students from Watthasai (Ditthanukroh) School, second semester of the 2024 academic year, who exhibit in-class behaviors such as a lack of confidence in their ideas, devaluation of their thoughts, and a feeling of insignificance within the school. These students were specifically selected through purposive sampling based on teacher behavior observations. The research instruments include: 1) a self-esteem enhancement program combined with group counseling, which received an overall average suitability score of 4.90 from experts; 2) a 10-item self-esteem questionnaire with an overall Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 0.87; and 3) a 10-item satisfaction questionnaire regarding participation in the self-esteem enhancement program with individual counseling, which had an overall IOC of 1.00. Data were collected using the self-esteem enhancement program with group counseling, the self-esteem questionnaire, and the satisfaction questionnaire. The statistical analyses employed were mean and standard deviation. The findings revealed that the self-esteem levels of the students after participating in the self-esteem enhancement program combined with group counseling were significantly higher than before the program. Furthermore, the target group expressed the highest level of satisfaction with the self-esteem enhancement program integrated with group counseling.

Keywords: Self-Esteem, Self-Esteem Enhancement Program, Group Counseling, Secondary 2 Students, Watthasai (Ditthanukroh) School

บทนำ

ปัญหาสุขภาพจิตในเด็กและวัยรุ่นเป็นประเด็นที่น่ากังวลอย่างยิ่ง การสำรวจภาวะสุขภาพจิตนักเรียนทั่วโลกในประเทศไทย โดยองค์การยูนิเซฟ พบว่า วัยรุ่นไทยอายุ 13-17 ปี ร้อยละ 17.6 มีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ความเครียดจากการเรียน การเปรียบเทียบทางสังคม และความสัมพันธ์ในครอบครัว (ยูนิเซฟ, 2564) และจะเห็นได้ว่าเปรียบเทียบทางสังคมนั้นส่งผลให้นักเรียนด้อยค่าในตนเอง เมื่อวิเคราะห์ทางจิตวิทยาแล้ว พบว่าทั้งความรู้สึกผิด น้อยใจต่าง ๆ นั้น ล้วนมีจุดเริ่มต้นจากการไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

มองว่าตนเองไร้ค่า (Low Self-Esteem) เมื่อเกิดปัญหามักกลังโทษตนเอง และรู้สึกเจ็บปวดกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมาก บุคคลเหล่านี้จึงมักพยายามทำร้ายตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งเกิดจากการประเมินตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งความสามารถ ความสำเร็จ และการยอมรับในตนเอง โดยความรู้สึกนี้จะแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่สังเกตได้ การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและความสำเร็จของบุคคล บุคคลที่มีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองจะมีลักษณะสำคัญหลายประการ ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้และประเมินคุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง การตระหนักถึงศักยภาพที่แท้จริงของตน และความสามารถในการพัฒนาตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (เมธีณี คำบันลือ, 2564) นอกจากนี้ ยังมีลักษณะของการมีจิตใจที่เปิดกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ และประสบความสำเร็จในการทำงานได้ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ขาดความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเองมักแสดงออกถึงลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตนเอง เช่น การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การมองตนเองในแง่ลบ การมีระดับความเครียดและความวิตกกังวลสูง การขาดความพยายามในการเผชิญกับงานที่ท้าทายหรือยากลำบาก นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ตามมากกว่าการแสดงความคิดเห็นหรือริเริ่มสิ่งใหม่ๆ มีการโทษผู้อื่นเมื่อเกิดความผิดพลาด และมีความยากลำบากในการยอมรับคำวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะจากผู้อื่น ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีและไม่มี การเห็นคุณค่าในตนเองนี้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพและคุณภาพชีวิตของบุคคล ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองตั้งแต่วัยเยาว์ เพื่อวางรากฐานสำหรับการพัฒนาตนเองในอนาคต

ปัจจุบัน ผู้คนต้องเผชิญกับปัญหาหลากหลาย ทั้งด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ การเรียน และการทำงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิต หากไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม การให้คำปรึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการรับฟังอย่างลึกซึ้ง การสะท้อนความคิด และการส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจด้วยตนเอง (พระมหาถาวรถาวร, 2564) การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการสนับสนุนและพัฒนาบุคคลผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการสนับสนุนซึ่งกันและกันในสภาพแวดล้อมของกลุ่มซึ่งมีเป้าหมายคือ การเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) และการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ๆ โดยให้มีความสอดคล้องกันระหว่างอุดมคติของผู้รับบริการ กับตัวตนที่แท้จริง เพิ่มความเข้าใจตนเอง ลดการป้องกันตนเอง ความรู้สึกผิด และความไม่มั่นคงในใจ รวมทั้งการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นดีขึ้น สามารถรับรู้และแสดงความรู้สึกในขณะที่เกิดขึ้นได้ (เทิดศักดิ์ เดชคง, 2567) การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำได้หลากหลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีมีแนวทางและจุดเด่นที่แตกต่างกัน เช่น การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่เน้นการสร้างควมไว้วางใจและการเข้าใจปัญหาเชิงลึก การใช้สถานการณ์จำลองที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การใช้กิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกัน สะท้อนตนเองและชื่นชมภายในกลุ่ม ซึ่งการได้รับการยอมรับยอมรับจากสังคมเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Maslow (คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559) และการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีการออกแบบกิจกรรมอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการให้คำปรึกษาที่มี

ประสิทธิภาพยังช่วยให้บุคคลพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น การจัดการอารมณ์ การสื่อสาร ส่งเสริมทักษะชีวิต ความมั่นใจในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และการพัฒนาดตนเองในระยะยาว (หงษ์ฟ้า อีรวงศ์กุล, 2556)

จากการสำรวจปัญหาผ่านประสบการณ์การสอนในโรงเรียนวัดท่าไทร (ดิดถานุเคราะห์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 พบปัญหาสำคัญในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาและแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสังเกตเห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดการมีปฏิสัมพันธ์และการโต้ตอบในชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมที่ต้องแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนแสดงอาการประหม่า ไม่มั่นใจ และหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล พบว่าสาเหตุสำคัญมาจากการที่นักเรียนขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง มีความกังวลว่าความคิดเห็นของตนเองจะแตกต่างจากเพื่อนร่วมชั้น และกลัวการถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำของผู้เรียน ปัญหาการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำนี้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มสำหรับนักเรียนกรณีศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดท่าไทร (ดิดถานุเคราะห์) ผู้วิจัยเลือกใช้โปรแกรมการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน เนื่องจากโปรแกรมการพัฒนามีข้อได้เปรียบหลายประการ ได้แก่ การมีโครงสร้างและขั้นตอนที่ชัดเจน การสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ และการสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรม ทั้งทางด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย สังคม และวาจาได้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่ตนเผชิญอยู่ได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมากขึ้น และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยประเภทกึ่งทดลอง มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิดถานุเคราะห์) ที่มีพฤติกรรมภายในห้องเรียนไม่มั่นใจในความคิดของตนเอง ด้อยค่าในความคิดของตนเอง มีความคิดว่าตนเองไร้ตัวตนในโรงเรียน จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการสังเกตโดยครูผู้สอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. โปรแกรมการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษารายบุคคล มีจำนวนทั้งหมด 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง 4 กิจกรรม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านตนเอง ด้านการเรียนรู้ ด้านสังคม และ กิจกรรมเพื่อสะท้อนและให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม 2 กิจกรรม แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โปรแกรมการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษารายกลุ่ม

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	เรื่อง	วัตถุประสงค์
1	ค้นพบตัวฉัน	การเห็นคุณค่าในตนเอง -ด้านตนเอง: ลักษณะทางกาย และความสามารถทั่วไป	-เพื่อให้ นักเรียนบอกประสบการณ์เกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง -เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกดีต่อตนเอง ด้านลักษณะทางกาย และความสามารถทั่วไป
2	เล่าเรื่องผ่านศิลป์	การเห็นคุณค่าในตนเอง -ด้านตนเอง: สามารถพูดถึง ความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือ ข้อบกพร่องของตนเอง	-เพื่อให้ นักเรียนบอกถึงความรู้สึกที่ดีที่ต่อตนเอง -เพื่อให้ นักเรียนรับรู้ตนเองตามความเป็นจริงทั้งด้านความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือ ข้อบกพร่อง
3	ชีวิตเปลี่ยนที่มุมมอง	การให้คำปรึกษารายกลุ่ม: "ชีวิตเปลี่ยนที่มุมมอง"	-เพื่อให้ นักเรียนสะท้อนการใช้ชีวิตในโรงเรียน และค้นหาวิธีปรับเปลี่ยนมุมมองเชิงลบเป็นเชิงบวก -เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความล้มเหลวเป็นโอกาสเรียนรู้และพัฒนาตนเอง
4	ตกตะกอนความคิดกับหมวก 6 ใบ	การเห็นคุณค่าในตนเอง -ด้านสังคม: สามารถบอกการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนได้	-เพื่อให้ นักเรียนสะท้อนความรู้สึกจากการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น -เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเองในสังคม
5	ตัวฉันอีกคนคือใครกันนะ	การเห็นคุณค่าในตนเอง -ด้านการเรียน: รับรู้ว่าตนมีความสามารถในการเรียนและสามารถตั้งเป้าหมายได้	-เพื่อให้ นักเรียนสำรวจตนเองทางด้านการเรียน -เพื่อให้ นักเรียนตั้งเป้าหมายและเห็นคุณค่าในการเรียนของตนเอง
6	สะท้อนใจ สร้างความเปลี่ยนแปลง	การสะท้อนและให้คำปรึกษารายกลุ่ม	-เพื่อให้ นักเรียนได้ทบทวนและสำรวจตนเองจากกิจกรรมที่ได้เข้าร่วม -เพื่อให้ นักเรียนได้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม และรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

2. แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองพัฒนาจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก Dr. Morris Rosenberg (Rosenberg, M., 1965) ฉบับภาษาไทยแปลโดย ฐานันท์ ตั้งจิตภักดีกุล โดยข้อคำถามเป็นการสะท้อนตนเอง 10 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงบวก จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1,2,4,6,7 และข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 3,5,8,9,10 แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับตามแนวคิดของโรเซนเบิร์ก

เบอร์เกอร์ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างมาก เพื่อประเมินความเห็นคุณค่าในตนเอง (ฐาปน ตั้งจิตภักดีกุล, 2545) การแปลผลคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การแปลผลคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ระดับคุณภาพ	คะแนนข้อความที่มีความหมาย	คะแนนข้อความที่มีความหมาย
	ด้านบวก	ด้านลบ
เห็นด้วยอย่างมาก	4	1
เห็นด้วย	3	2
ไม่เห็นด้วย	2	3
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	1	4

3. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ซึ่งมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านในการพิจารณาความสอดคล้องของเครื่องมือทั้ง 3 เครื่องมือซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการเรียนการสอน 1 ท่าน เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวและจิตวิทยา 2 ท่าน โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. โปรแกรมการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ได้แก่

1.1 ศึกษาบทความ เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มโดยมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับกรณีศึกษาและมีกิจกรรมสะท้อนตนเองให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

1.2 สร้างโปรแกรมการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดมุ่งหมายของกิจกรรมที่ใช้ในแต่ละครั้ง

1.3 นำโปรแกรมการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหาและวิธีดำเนินการ ซึ่งได้ค่าประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมเฉลี่ยเท่ากับ 4.90

1.4 นำโปรแกรมการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จำนวน 6 กิจกรรมมาจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

2. แบบวัดความเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่

2.1 ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง

2.2 ได้ศึกษาแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg)

2.3 ได้ศึกษาแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg) ฉบับแปลไทย โดย ฐาปนีย์ ตั้งจิตภักดีกุล (ฐาปน ตั้งจิตภักดีกุล, 2545) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือจากวิจัย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์ก: การศึกษาในนักศึกษาไทย (ทินกร วงศ์ปการันย์ และณหทัย วงศ์ปการันย์, 2554) พบว่า แบบวัดนี้มีความเชื่อถือได้อยู่ในเกณฑ์ดี (Cronbach's alpha 0.86)

2.4 ได้ปรับเปลี่ยนข้อคำถามให้เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับกรณีศึกษา

2.5 เสนอแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ภาพรวมเท่ากับ 0.87

2.6 นำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่สมบูรณ์ ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการให้คำปรึกษารายบุคคล ได้แก่

3.1 ศึกษาบทความ เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยแบ่งคำถามทั้งหมดจำนวน 10 ข้อ

3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ภาพรวมเท่ากับ 1.00

3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจมาจัดทำเป็นฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) นำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองพัฒนาจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองให้นักเรียนทำก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง แล้วบันทึกผลรายข้อไว้ เพื่อเปรียบเทียบภายหลังเข้าร่วม 2) ทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนกิจกรรมในโปรแกรมที่ตั้งไว้ จำนวน 6 กิจกรรม กิจกรรมละ 30 นาที 3) นำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ให้นักเรียนทำหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง แล้วบันทึกผลรายข้อไว้ 4) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการให้คำปรึกษารายบุคคลให้นักเรียนกรณีศึกษาทำ และ 5) นำผลการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองที่ได้จากการประเมินตนเองก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อเปรียบเทียบและนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้โปรแกรมการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของนักเรียนกรณีศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดท่าไทร (ดิตถานุเคราะห์) สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลต่างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	3	40	18.00	1.00	11.67
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	3	40	29.67	0.59	

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 29.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. 0.59 และคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 18.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. 1.00 สรุปได้ว่า คะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเข้าร่วมโปรแกรมการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมโปรแกรมเท่ากับ 11.67

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

ข้อที่	รายการประเมิน	n = 3		ระดับความพึงพอใจ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	เนื้อหาของโปรแกรมช่วยให้ฉันเข้าใจตนเองมากขึ้น	5.00	0	มากที่สุด
2	กิจกรรมที่จัดทำให้ฉันได้เรียนรู้และพัฒนาตัวเอง	4.67	0.58	มากที่สุด
3	เนื้อหาและกิจกรรมมีเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของฉัน	4.33	0.58	มากที่สุด
4	กิจกรรมในโปรแกรมมีความหลากหลายและน่าสนใจ	4.67	0.58	มากที่สุด
5	ผู้ดำเนินการมีความเป็นกันเองและให้คำแนะนำได้ดี	5.00	0	มากที่สุด
6	บรรยากาศของการเรียนรู้ทำให้ฉันรู้สึกสบายใจ	4.67	0.58	มากที่สุด
7	โปรแกรมนี้นี้ช่วยให้ฉันสามารถรับรู้ จุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาของตนเอง	4.67	0.58	มากที่สุด
8	โปรแกรมนี้นี้ช่วยให้ฉันรู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการแสดงออกและตั้งเป้าหมายให้ตัวเองได้	5.00	0	มากที่สุด
9	โปรแกรมนี้นี้ช่วยให้ฉันมีมุมมองที่ดีต่อตนเองมากขึ้น	4.67	0.58	มากที่สุด
10	ฉันสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.33	0.58	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.70	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีข้อ 1 เนื้อหาของโปรแกรมช่วยให้ฉันเข้าใจตนเองมากขึ้น ข้อ 5 ผู้ดำเนินการมีความเป็นกันเองและให้คำแนะนำได้ดี และข้อ 8 โปรแกรมนี้ช่วยให้ฉันรู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการแสดงออกและตั้งเป้าหมายให้ตัวเองได้ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อ 3 เนื้อหาและกิจกรรมมีเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของฉัน ข้อ 10 ฉันสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.58 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จำนวน 3 คน มีระดับค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเข้าร่วมโปรแกรมการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผล คือ โปรแกรมการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) โดยผ่านการทำกิจกรรมกลุ่มสะท้อนตนเอง และการให้คำปรึกษาเพื่อสะท้อนความคิดของตนเอง มีจำนวนทั้งหมด 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง 4 กิจกรรม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านตนเอง ด้านการเรียน ด้านสังคม และ 2 กิจกรรมเพื่อสะท้อนและให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยแต่ละกิจกรรมจะมีการสะท้อนความคิดของตนเองให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มได้ฟัง หลังจากที้นักเรียนสะท้อนความคิดของตนเองแล้ว ให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มสะท้อน ชื่นชมเป็นคำพูดเชิงบวก ในแต่ละครั้ง สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ทุกคนมีความตั้งใจในการฟังเสียงสะท้อนของเพื่อน ๆ หลังจากที้นักเรียนได้รับฟังคำพูดเชิงบวกจากการสะท้อนกิจกรรมกลุ่มแล้ว นักเรียนเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เมื่อนักเรียนเข้าใจตนเองการเห็นคุณค่าในตนเองจะตามมาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง คือ สังคมและกลุ่มเพื่อน หากนักเรียนได้รับการยอมรับและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจะทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น (Coopersmith, S., 1981) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Maslow ที่กล่าวว่า ในลำดับขั้นที่สี่ Maslow คือ ความต้องการการเห็นคุณค่าในตนเอง (Esteem Needs) แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ ความเคารพตนเอง การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น หากมี 2 อย่างจะก่อให้เกิดประโยชน์หลากหลายด้าน ทั้งในเชิงจิตใจและพฤติกรรม (Maslow, A. H., 1943) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เมธีณี คำบันลือ ได้กล่าวว่า การเห็นคุณค่าตนเองเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้จากเปิดโอกาสให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็น เป็นการสะท้อนความคิดและค่านิยมของตนเองเพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเข้าใจความเห็นและค่านิยมของผู้อื่น (เมธีณี คำบันลือ, 2564) และยังสอดคล้องกับงานวิจัย ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านช่องแคบ จังหวัดตาก ผลวิจัยพบว่า พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มทดลองมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองหลังการทดลอง และในระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน (เมธีณี คำบันลือ, 2564) จะเห็นได้ว่าการทำกิจกรรมผ่านโปรแกรมหรือชุดกิจกรรมช่วยเพิ่มระดับการเห็นคุณค่าในตนเองได้ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างกิจกรรมภายในโปรแกรมและพฤติกรรมของกรณีศึกษา

ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ 1 เนื้อหาของโปรแกรมช่วยให้ฉันเข้าใจตนเองมากขึ้น ข้อ 5 ผู้ดำเนินการมีความเป็นกันเองและให้คำแนะนำได้ดี และข้อ 8 โปรแกรมนี้ช่วยให้ฉันรู้สึกมั่นใจมากขึ้นในการแสดงออกและตั้งเป้าหมายให้ตัวเองได้ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด และข้อ 3 เนื้อหาและกิจกรรมมีเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของฉัน ข้อ 10 ฉันสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด จะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกล้าสะท้อนความคิด มุมมองของตนเองมากขึ้น ส่งผลให้เรียนรู้การมั่นใจ ไม่ด้อยค่าตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น ทำให้นักเรียนชื่นชอบในการทำกิจกรรม เพราะรู้สึกว่าตัวเองมีตัวตน อีกเหตุผลที่สำคัญคือผู้ดำเนินการและสมาชิกภายในกลุ่มมีความเป็นกันเองและสะท้อนความคำพูดเชิงบวก สอดคล้องกับคำกล่าวของ เท็ดสคัตต์ เดซง ว่าหากผู้ร่วมสนทนาเปิดใจรับฟังการสนทนา ไม่เริ่มการสนทนาด้วยการตำหนิ แต่เริ่มด้วยคำพูดเชิงบวกขึ้นชมจะ ส่งผลให้เกิดความมั่นใจในความคิด เสริมสร้างแรงจูงใจภายใน เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม ทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่าและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองต่อไป (เท็ดสคัตต์ เดซง, 2567) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของ ภารักษ์ วงศ์อรุณ ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า หลังจากนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มทดลองมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น (ภารักษ์ วงศ์อรุณ, 2564) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มดี จะทำให้ผู้คนสามารถเปิดเผยตนเอง ทบทวนตนเองรู้จักตนเอง ฝึกวิเคราะห์ความคิดให้สมเหตุสมผล ประเมินตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความภาคภูมิใจในตนเอง ยอมรับตนเองและเพื่อนสมาชิกกลุ่ม รวมถึงมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ส่งผลให้ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จำนวน 3 คน มีระดับค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเข้าร่วมโปรแกรมการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ทั้งนี้โปรแกรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) โดยผ่านการทำกิจกรรมสะท้อนตนเอง และการให้คำปรึกษาเพื่อสะท้อนความคิด มีทั้งหมด 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าใน

ตนเอง 4 กิจกรรม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านตนเอง ด้านการเรียน ด้านสังคม และ 2 กิจกรรมเพื่อสะท้อนและให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ช่วยนักเรียนให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองร่วมกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกล้าสะท้อนความคิด มุมมองของตนเองมากขึ้น ส่งผลให้เรียนรู้การมั่นใจ ไม่ด้อยค่าตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น นักเรียนรู้จักการสะท้อนตนเอง รู้ความรู้สึกตนเอง ซึ่งส่งผลให้มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - Esteem) ที่มากขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรมีการเสริมแรง เช่น การให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีกำลังใจในพัฒนาตนเองให้ยิ่งขึ้น 2) การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านเวลา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง และควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในนักเรียน เช่น สภาพแวดล้อมครอบครัว สังคมเพื่อน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2559). Self-esteem-การเห็นคุณค่าในตนเอง. เรียกใช้เมื่อ 18 เมษายน 2568 จาก <https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/self-esteem/>
- ธำปน ตั้งจิตภักดีกุล. (2545). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองและความรู้สึกสิ้นหวังในเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง. วารสารจิตวิทยาคลินิก, 33(1), 43-54.
- ทินกร วงศ์ปลารักษ์ และณทัย วงศ์ปลารักษ์. (2554). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์ก: การศึกษาในนักศึกษาไทย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 56(1), 59-70.
- เทิดศักดิ์ เดชคง. (2567). แนวทางการให้คำปรึกษาสำหรับผู้ให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ปิยอนด์พับลิชชิง จำกัด.
- พระมหาถาวรถาวโร. (2564). การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม. วารสารพุทธจิตวิทยา, 6(2), 61-68.
- ภรภัค วงศ์อรุณ. (2564). ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตวิชาชีพ. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมธิณี คำบันลือ. (2564). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านช่องแคบ จังหวัดตาก. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยูนิเซฟ. (2564). ยูนิเซฟและกรมสุขภาพจิตชี้โควิด-19 ส่งผลให้สุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นไทยแย่อย่างต่อเนื่อง. เรียกใช้เมื่อ 7 มกราคม 2568 จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/press-releases>
- หงษ์ฟ้า อีรวงศ์บุญกุล. (2556). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองและทักษะทางสังคมสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Coopersmith, S. (1981). *The Antecedents of Self-Esteem*. San Francisco: W.H. Freeman and Company.

Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.

Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน

บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด*

MOTIVATION FACTORS INFLUENCING EMPLOYEE LOYALTY AT CAPRIC (THAILAND) CO., LTD.

นัจนันท์ จันทรหวาน^{*}, ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ

Natjanan Janwan^{*}, Chinnaso Visitnitikija

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Master of Business Administration, Graduate School Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: natjanan_pang@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แรงจูงใจของพนักงาน ความจงรักภักดีของพนักงาน ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน และปัจจัยคำจูงที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานบริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งเป็นพนักงานประจำ จำนวน 189 ราย เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ Multiple Regression Analysis ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาแรงจูงใจของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นระดับเจ้าหน้าที่/พนักงาน สังกัดที่ปฏิบัติงานเป็นฝ่ายคลังสินค้าและโลจิสติกส์ มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท และอายุการทำงาน 1 ปี - 3 ปี แรงจูงใจของพนักงานฯ ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการได้รับการยอมรับ และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ในภาพรวมของปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับสำคัญมาก ความจงรักภักดีของพนักงานฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานฯ ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยคำจูงที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานฯ ระดับความสำคัญของปัจจัยคำจูงของพนักงาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ปัจจัยคำจูงมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของพนักงานฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, ความจงรักภักดี, พนักงาน, บริษัทแคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด

Abstract

The objective of this research was to study employee motivation, employee loyalty, motivational factors influencing employee loyalty, and supportive factors affecting employee loyalty. This study employed a quantitative research methodology. The sample group consisted of 189 permanent employees of Capric (Thailand) Co., Ltd., selected through purposive sampling. The research instrument used was a questionnaire. Data were collected using the questionnaire, and statistical analyses included percentage, mean, and multiple regression analysis. The findings revealed that the majority of employees were female, aged 30 years or younger, held an educational level below a bachelor's degree, and were in officer-level positions, primarily working in the warehouse and logistics department. Most had a monthly income of less than 15,000 baht and had work experience of 1 to 3 years. Employee motivation—regarding job characteristics, achievement, responsibility, recognition, and career advancement—was, overall, rated at a highly significant level. Overall employee loyalty was rated at a high level of agreement. Motivational factors—specifically job characteristics, recognition, and career advancement—had a statistically significant effect on employee loyalty at the .05 level. Supportive factors were also found to be highly important overall and had a statistically significant influence on employee loyalty at the .05 level.

Keywords: Motivation, Loyalty, Employees, Capric (Thailand) Co., Ltd

บทนำ

การที่องค์กรจะสามารถพัฒนาและทำตามวิสัยทัศน์ขององค์กรได้ ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบภายในและภายนอกองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบภายในองค์กรอันได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นปัจจัยเริ่มต้นของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากมนุษย์เป็นสิ่งที่สร้างผลิตภัณฑ์ให้กับองค์กร ดังนั้น การบริหารจัดการให้พนักงานขององค์กรมีความรู้ความชำนาญจึงเป็นสิ่งสำคัญขององค์กร และเมื่อพนักงานที่มีความสามารถขององค์กรได้รับการลงทุนจากองค์กร ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนการเพิ่มพูนความรู้ให้กับพนักงาน หรือต้นทุนการเพิ่มทักษะความสามารถเพิ่มเติมให้พนักงาน สิ่งที่องค์กรต้องทำต่อไปคือการรักษาไว้ซึ่งพนักงานที่มีคุณภาพ เพื่อให้การลงทุนไม่เสียเปล่า องค์กรต้องทำการรักษาพนักงานให้อยู่คู่กับองค์กรด้วยหลักการจูงใจ เพื่อให้พนักงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติงาน สร้างผลผลิตที่มีคุณภาพให้กับองค์กรได้ในระยะยาว (สมคิด บางโม, 2558)

ในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันเกิดการแข่งขันกันสูงขึ้นทั้งด้านยุทธศาสตร์การบริหารองค์กร และการตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า ผู้ประกอบการหลายรายมีความสนใจในการเข้ามาทำธุรกิจเป็นของตัวเองมากขึ้น หรือมีการแบ่งย่อยธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหญ่เอง ออกเป็นบริษัทหรือองค์กรขนาดเล็ก เพื่อ

ตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลามากขึ้นตามยุคสมัย เนื่องจากองค์กรขนาดเล็กกว่าจะมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ยืดหยุ่นกว่า ไม่ต้องทำงานเป็นลำดับขั้นที่สูงและมีหลายขั้นตอน เช่นเดียวกับองค์กรที่มีขนาดใหญ่ แต่ปัญหาที่ตามมาจะมีมากกว่าองค์กรขนาดใหญ่ ได้แก่ปัญหาด้านภาระหน้าที่ของงานที่แต่ละบุคคลต้องแบกรับจะมีมากกว่าเนื่องจากการใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่จำนวนน้อยกว่าองค์กรขนาดใหญ่ แต่หน้าที่และภาระงานยังมีเท่าเดิม ปัญหาเรื่องระบบมาตรฐานต่างๆที่พนักงานต้องช่วยกันจัดทำตามระบบสากล หรือตามความต้องการของลูกค้า ปัญหาเรื่องการตรวจสอบได้ของความผิดปกติในองค์กร หรือแม้กระทั่งปัญหาเรื่องของการมอบขวัญและกำลังใจให้แก่พนักงาน เนื่องจากองค์กรขนาดเล็กจะมีจำนวนพนักงานน้อย ทุกคนสามารถเข้าถึงกันได้ เป็นสาเหตุที่ทำให้ทุกคนสามารถรู้ได้ว่าใครแบกรับหน้าที่ในองค์กรเท่าใด มีความเหมาะสมต่อสวัสดิการที่ทางองค์กรจัดทำให้หรือไม่ หรือองค์กรมอบแรงจูงใจพนักงานอย่างไรเพื่อรักษาไว้ซึ่งพนักงานที่มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ (มนตรี ศรีวงษ์, 2566)

การจูงใจพนักงานเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้เกิดการรักษาไว้ซึ่งพนักงานที่มีความชำนาญ มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างประโยชน์ให้กับองค์กร มาตรการจูงใจเป็นการกระทำในลักษณะหนึ่ง ที่ช่วยกระตุ้นให้พนักงานกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้รับผลประโยชน์และมีกำลังใจในการทำงานขึ้นมา ไม่ใช่ทุกคนที่ได้ประโยชน์เพราะหากทุกคนได้ผลประโยชน์ สิ่งนั้นจะเรียกว่าสวัสดิการ ดังนั้นผู้บริหารต้องศึกษาถึงพฤติกรรมของพนักงานที่มีความสามารถเพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างแรงจูงใจให้แก่พนักงานได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้มาซึ่งความเต็มใจในการทำงานสามารถทำงานได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย แต่การจะเลือกทฤษฎีใดมาจูงใจจำเป็นต้องพิจารณาให้รอบคอบเนื่องจากทฤษฎีการจูงใจไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาให้กับองค์กรทุกองค์กรทั่วโลกสามารถใช้ได้ ในแต่ละองค์กรที่มีปัจจัยภายในที่แตกต่างกันทำให้ไม่สามารถใช้ทฤษฎีเดียวกันในการจูงใจพนักงานให้เกิดประสิทธิภาพในลักษณะเดียวกันได้ (เกียรติ บุญโพ, 2562)

ความจงรักภักดีต่อองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้บุคลากรคงอยู่และทำงานกับองค์กรอย่างต่อเนื่อง ความจงรักภักดีต่อองค์กรเป็นสิ่งที่แสดงออกระหว่างบุคคลกับองค์กร ถ้าคนยังมีความจงรักภักดีต่อองค์กรสูงมากขึ้นเท่าไร แนวโน้มที่จะลาออกหรือทิ้งองค์กรไปก็จะน้อยลงเท่านั้นอาจพิจารณาองค์ประกอบความจงรักภักดีต่อองค์กรตามแนวคิด (Hoy, K. & Rees, R., 1974) ประกอบด้วย 3 ด้าน 1) ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก 2) ด้านความรู้สึก และ 3) ด้านการรับรู้ในปัจจุบันเชื่อว่าการที่บุคลากรมีความจงรักภักดีต่อองค์กร มีขวัญกำลังใจในการทำงานและมีความพึงพอใจในการทำงานจะส่งผลทำให้สามารถดึงเอาความรู้ความสามารถที่ได้ฝึกฝนมาพัฒนางานสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรความจงรักภักดีต่อองค์กรเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีความทุ่มเท ความพยายามเพื่อทำประโยชน์ให้กับองค์กรรวมทั้งมีความปรารถนาที่จะรักษาการเป็นสมาชิกขององค์กรไว้ บุคลากรที่มีความจงรักภักดีต่อองค์กร จะเป็นผู้ที่มีความรักความผูกพัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ภูมิใจและสนับสนุนองค์กร ตระหนักถึงด้านดีขององค์กรมีความเชื่อถือ

ไว้วางใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือองค์กร มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและทำงานให้กับองค์กรโดยไม่คิดจะลาออกจากองค์กร (พรนิภา ขาติวิเศษ, 2557)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัย เรื่อง แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด เพื่อศึกษาแรงจูงใจระดับความจงรักภักดี ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีและปัจจัยค่าจูงที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน ทั้งนี้จะได้นำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาปัจจัยแรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน เป็นการธำรงรักษาพนักงานให้คงอยู่กับบริษัทฯต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด
2. เพื่อศึกษาระดับความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด
3. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด
4. เพื่อศึกษาปัจจัยค่าจูงที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้ศึกษา ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด โดยอาศัยทฤษฎีแรงจูงใจของ (Herzberg' Two-Tactor Theory) ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ลักษณะงานที่ทำ (Work Itself) ความสำเร็จในการทำงาน(Achievement), ความรับผิดชอบ (Responsibility) การได้รับการยอมรับ (Recognition) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (Advancement) และปัจจัยค่าจูง ได้แก่ เงินเดือน (Salary) โอกาสก้าวหน้า (Possibility of Growth) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) การปกครองบังคับบัญชา (Supervision Technical) นโยบายและการบริหาร (Policy and Administration) สภาพการปฏิบัติงาน (Working Condition) สถานภาพของวิชาชีพ (Status) ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน (Job Security) ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว (Factor in Personal Life) และทฤษฎีความจงรักภักดี (Hoy, K. & Rees, R., 1974) โดยประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก ด้านความรู้สึก ด้านการรับรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานบริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งเป็นพนักงานประจำ จำนวน 189 ราย เลือกแบบเจาะจง ระยะเวลาในการศึกษา เริ่มต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567 - เดือนกันยายน พ.ศ. 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทำการทดสอบ หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) หาค่าความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความ

เที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ .865 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 30 คน โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach (Cronbach, J., 1984) เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณหาค่า Reliability ใช้คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ .962

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งตำรา เอกสาร และผลการศึกษาวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จาก การตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย และการรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่าง ๆ และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานได้ใช้ t-test และ F-test (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาแรงจูงใจของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ได้สรุปเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นระดับเจ้าหน้าที่/พนักงาน สังกัดที่ปฏิบัติงานเป็นฝ่ายคลังสินค้าและโลจิสติกส์ มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท และอายุการทำงาน 1 ปี - 3 ปี

และ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแรงจูงใจของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแรงจูงใจของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด

ปัจจัยจูงใจ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความสำคัญ
ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.16	0.59	มาก
ด้านความรับผิดชอบ	4.15	0.61	มาก
ด้านลักษณะงานที่ทำ	3.93	0.76	มาก
ด้านการได้รับการยอมรับ	3.58	0.77	มาก
ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	3.52	0.95	มาก
รวม	3.87	0.56	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแรงจูงใจของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ระดับความสำคัญของปัจจัยจูงใจ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุดทั้ง 5 รายการ ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.59) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.61) ด้านลักษณะงานที่ทำ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.76) ด้านการได้รับการยอมรับ ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.77) และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.95) ตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด

ความจงรักภักดี	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก	4.10	0.61	เห็นด้วยมาก
ด้านการรับรู้	3.65	0.86	เห็นด้วยมาก
ด้านความรู้สึ	3.43	0.76	เห็นด้วยปานกลาง
รวม	3.73	0.60	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด มีระดับความคิดเห็นของความจงรักภักดี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.60) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 2 รายการ ประกอบด้วย ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.61) ด้านการรับรู้ ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.86) และอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง 1 รายการ ประกอบด้วย ด้านความรู้สึ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด

ปัจจัยจูงใจ	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	ผลการ ทดสอบ
(Constant)	.459	.324		1.414	.160	
ด้านลักษณะงานที่ทำ	.192	.084	.222	2.289	.024*	มี
ด้านความสำเร็จในการทำงาน	.194	.100	.174	1.942	.054	ไม่มี
ด้านความรับผิดชอบ	.153	.105	.142	1.461	.146	ไม่มี
ด้านการได้รับการยอมรับ	.178	.073	.207	2.454	.016*	มี
ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	.123	.055	.177	2.216	.028*	มี

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงจิตที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีผลต่อต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาปัจจัยค่าจูนที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ระดับความสำคัญของปัจจัยค่าจูนของพนักงาน แสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงระดับความสำคัญของปัจจัยค่าจูนของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด

ปัจจัยค่าจูน	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความสำคัญ
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.04	0.76	มาก
ด้านสภาพภาพของวิชาชีพ	4.00	0.69	มาก
ด้านการปกครองบังคับบัญชา	3.88	0.91	มาก
ด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว	3.73	0.80	มาก
ด้านโอกาสก้าวหน้า	3.62	0.92	มาก
ด้านนโยบายและการบริหาร	3.52	0.81	มาก
ด้านสภาพการปฏิบัติงาน	3.49	0.92	ปานกลาง
ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน	3.44	0.90	ปานกลาง
ด้านเงินเดือน	3.27	1.04	ปานกลาง
รวม	3.67	0.65	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ระดับความสำคัญของปัจจัยค่าจูน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.65) และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ อยู่ในระดับความสำคัญมาก 6 รายการ ประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.76) ด้านสภาพภาพของวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.69) ด้านการปกครองบังคับบัญชา ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.91) ด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.80) ด้านโอกาสก้าวหน้า ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.92) ด้านนโยบายและการบริหาร ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.81) และอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง 3 รายการ ประกอบด้วย ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.92) ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.90) และด้านเงินเดือน ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.04) ตามลำดับ

2. ปัจจัยปัจจัยค่าจูนที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด แสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยปัจจัยคำจูนที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด

ปัจจัยคำจูน	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant)	.448	.194		2.312	.022	
เงินเดือน	-.031	.039	-.049	-.805	.423	ไม่มี
โอกาสก้าวหน้า	.129	.047	.180	2.754	.007*	มี
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	.036	.054	.041	.668	.505	ไม่มี
การปกครองบังคับบัญชา	.241	.050	.333	4.825	.000*	มี
นโยบายและการบริหาร	.140	.058	.171	2.408	.018*	มี
สภาพการปฏิบัติงาน	-.064	.052	-.089	-1.227	.222	ไม่มี
สถานภาพของวิชาชีพ	.078	.069	.081	1.128	.262	ไม่มี
ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน	.073	.047	.099	1.544	.125	ไม่มี
ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว	.259	.052	.313	5.014	.000*	มี

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยปัจจัยคำจูนที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ด้านโอกาสก้าวหน้า (Sig = .007) ด้านการปกครองบังคับบัญชา (Sig = .000) ด้านนโยบายและการบริหาร (Sig = .018) และด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว (Sig = .000) มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาแรงจูงใจของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ได้สรุปเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นระดับเจ้าหน้าที่/พนักงาน สังกัดที่ปฏิบัติงานเป็นฝ่ายคลังสินค้าและโลจิสติกส์ มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท และอายุการทำงาน 1 ปี - 3 ปี

และ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแรงจูงใจของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการได้รับการยอมรับ และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ในภาพรวมของปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรยสร์ รัตนธรรม และนนท์ สหายา ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานต่อองค์กร : กรณีศึกษาบริษัท เอปซี จำกัด พบว่า ระดับความคิดเห็นเรื่องปัจจัยจูงใจ พนักงานให้คงอยู่กับองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก (พิรยสร์ รัตนธรรม และนนท์ สหายา, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชายเมีย

วามัน และสุธรรม พงศ์สำราญ ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยจูงใจอยู่ในระดับมาก (ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ, 2567) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูริโกะ สินทวิ ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน ในบริษัทยาและเครื่องมือแพทย์แห่งหนึ่ง. พบว่า พนักงานมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ยูริโกะ สินทวิ, 2557) ด้านความรับผิดชอบ จากการศึกษพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชพร มานะกิจ ศึกษาเรื่อง "แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานธุรกิจค้าปลีก สินค้าอุปโภคและบริโภคในรูปแบบซูเปอร์มาร์เก็ต พบว่า ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับความสำคัญมาก (ชัชพร มานะกิจ, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง พบว่า ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับความสำคัญมาก (ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ, 2567) ด้านการได้รับการยอมรับ จากการศึกษพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง พบว่า ด้านการได้รับการยอมรับ อยู่ในระดับความสำคัญมาก (ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ, 2567)

ผลการศึกษาระดับความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก ด้านความรู้สึก ด้านการรับรู้ ในภาพรวมของความจงรักภักดี อยู่ในระดับเห็นด้วยมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ พริยสร์ รัตนธรรม และนนท์ สหยา ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานต่อองค์กร : กรณีศึกษาบริษัท เอปซี จำกัด พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านความจงรักภักดีของพนักงานต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก (พริยสร์ รัตนธรรม และนนท์ สหยา, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูริโกะ สินทวิ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน ในบริษัทยาและเครื่องมือแพทย์แห่งหนึ่ง. พบว่า พนักงานมีระดับความจงรักภักดีต่อองค์กรในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ยูริโกะ สินทวิ, 2557)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีผลต่อต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยจูงใจ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติและด้านความก้าวหน้าในการทำงานถือมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของพนักงานที่มีต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ, 2567) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชุดา มั่งสั่น ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (สำนักงานใหญ่) พบว่า ปัจจัยปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ลักษณะของงาน การได้รับการยอมรับ และความก้าวหน้าในงาน มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานการ

ไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (สำนักงานใหญ่) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (วิชุลดา มั่งสั่น, 2563) ปัจจัยแรงจูงใจไม่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านสถานภาพของวิชาชีพ และด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูริโกะ สินทวี ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน ในบริษัทยาและเครื่องมือแพทย์แห่งหนึ่ง. พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านสถานภาพของวิชาชีพ และด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ไม่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน (ยูริโกะ สินทวี, 2557)

ผลการศึกษาปัจจัยคำจูนที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ระดับความสำคัญของปัจจัยคำจูนของพนักงาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญอยู่ในระดับความสำคัญมาก 6 รายการ ประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสถานภาพของวิชาชีพ ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านนโยบายและการบริหาร และอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง 3 รายการ ประกอบด้วย ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน และด้านเงินเดือน ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยคำจูนอยู่ในระดับมาก ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว อยู่ในระดับความสำคัญมาก (ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ, 2567) 2) ผลการศึกษาปัจจัยคำจูนมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด คือ ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยคำจูนในการทำงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานต่อองค์กร ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา และด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของพนักงานที่มีต่อองค์กรในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ, 2567) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุลดา มั่งสั่น ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (สำนักงานใหญ่) พบว่า ปัจจัยคำจูน ได้แก่ วิธีการปกครองบังคับบัญชา ความเป็นอยู่ส่วนตัว และนโยบายขององค์กร มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (สำนักงานใหญ่) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (วิชุลดา มั่งสั่น, 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ผลการศึกษาแรงจูงใจของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด ได้สรุปเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นระดับเจ้าหน้าที่/พนักงาน สังกัดที่ปฏิบัติงานเป็นฝ่ายคลังสินค้าและโลจิสติกส์ มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท และอายุการทำงาน 1 ปี - 3 ปี และ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแรงจูงใจของพนักงานฯ ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการได้รับการยอมรับ และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ในภาพรวมของปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับสำคัญมาก ผลการศึกษาระดับความจงรักภักดีของพนักงานฯ ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก ด้านความรู้สึกรู้ ในภาพรวมของความจงรักภักดี อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานฯ ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาปัจจัยค่าจูงใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานฯ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ระดับความสำคัญของปัจจัยค่าจูงใจของพนักงาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญอยู่ในระดับความสำคัญมาก 6 รายการ ประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสถานภาพของวิชาชีพ ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านนโยบายและการบริหาร และอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง 3 รายการ ประกอบด้วย ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน และด้านเงินเดือน ตามลำดับ 2) ผลการศึกษาปัจจัยค่าจูงใจมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของพนักงานฯ ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงาน บริษัท แคบริค (ไทยแลนด์) จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมอบหมายงานที่มีความท้าทายต่อความรู้ความสามารถและน่าสนใจ ให้อำนาจในตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบได้เอง สนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างเต็มที่ ให้โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งตามความรู้ความสามารถเพื่อให้มีการเติบโตก้าวหน้าในสายงานอาชีพ 2) ควรยกย่องชมเชยเมื่อพนักงานสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากการปฏิบัติงานได้สำเร็จ ทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความภูมิใจต่อความสำเร็จของงานที่ทำ และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน 3) ควรกำหนดค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของพนักงาน ให้สอดคล้องกับภาวะการครองชีพและใกล้เคียงกับธุรกิจที่มีลักษณะเดียวกัน 4) ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเพื่อให้เกิดความรักสามัคคีและความผูกพันต่อกัน เปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน รวมถึงการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติให้กับบุคลากรอย่างชัดเจน และ 5) ควรนำไปปฏิบัติในโครงสร้างขององค์กร และบทบาท หน้าที่ ของพนักงานกำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน และให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความปลอดภัย จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือที่

เหมาะสมกับการทำงาน ดำเนินการให้พนักงานเห็นถึงความมั่นคงในอาชีพ ใส่ใจในชีวิตความเป็นอยู่ของพนักงานให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อสร้างความจงรักภักดีต่อองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติ บุญโย. (2562). การสร้างแรงจูงใจในพนักงานเพื่อความพึงพอใจในองค์กร. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 8(1), 237-250.
- ชัชพร มานะกิจ. (2560). แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานธุรกิจค้าปลีกสินค้าอุปโภคและบริโภคในรูปแบบซูเปอร์มาร์เก็ต. ใน สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชายเมียวมัน และสุธรรม พงศ์สำราญ. (2567). แรงจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 11(1), 260-270.
- พรนิภา ชาติวิเศษ. (2557). แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- พีรยส รัตนธรรม และนนท์ สหายา. (2564). ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานต่อองค์กร: กรณีศึกษาบริษัท เอปซี จำกัด. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 16(2), 15-31.
- มนตรี ศรีวงษ์. (2566). ข้อดี-ข้อเสีย ทำงานบริษัทขนาดเล็กVSบริษัทขนาดใหญ่. เรียกใช้เมื่อ 16 มิถุนายน 2566 จาก <http://www.thaismescenter.com>
- ยูริโกะ สันทวี. (2557). ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีของพนักงานในบริษัทฯและเครื่องมือแพทย์แห่งหนึ่ง. ใน สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วิชชุดา มั่งสั่น. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (สำนักงานใหญ่). วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 6(2), 151-164.
- สมคิด บางโม. (2558). องค์กรและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.
- Cronbach, J. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. (4th ed.). New York: Macmillan.
- Hoy, K. & Rees, R. (1974). Subordinate loyalty to immediate superior: A neglected concept in the study of educational administration. *Sociology of Education*, 47(2), 274-275.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*

DEVELOPMENT OF A FLIPPED CLASSROOM MODEL TO ENHANCE COMMUNICATION SKILLS IN THE THAI LANGUAGE SUBJECT FOR GRADE 6 ELEMENTARY SCHOOL

อาลิษา วิเศษกาญจน์*, กรวรรณ สืบสม, นพรัตน์ หมิมพัลล์

Alisa Wisatkarn*, Korawan Suebsom,

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: Alisa95493@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน และเพื่อประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบประเมินทักษะการสื่อสาร แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test dependent samples) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ผ่านสื่อต่างๆ นอกเวลาเรียน เช่น อินเทอร์เน็ต เอกสารประกอบการเรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของตนเอง เป็นต้น ส่วนในห้องเรียนจะเป็นการจัดกิจกรรมอื่นๆ แทน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 2) ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังเรียน ($\bar{X}$ = 25.83, S.D = 1.05) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 21.17, S.D = 1.13) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินทักษะ การสื่อสารอยู่ในระดับดีเยี่ยม 3) มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D = 0.51)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้, ห้องเรียนกลับด้าน, การจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน, เสริมสร้างทักษะการสื่อสาร

Abstract

The objectives of the research are 1) To study the learning management model for flipped classrooms to enhance skills. Communication of the Thai language learning group 2) To develop a flipped classroom learning management model. To strengthen the communication skills of the Thai language learning group. For 6th grade students 3) To evaluate the effectiveness of the flipped classroom learning management model to enhance communication skills of the Thai language learning group for Grade 6 students. This research is research and development. The target group was 30 Grade 6 students at Ban Khlong Mai Daeng School. Data were collected using a data recording form. student interview form Communication skills assessment Academic achievement test and student satisfaction assessment form. Statistics used in data analysis were mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t-test dependent samples. The research results found that 1) The flipped classroom learning model to enhance communication skills of Thai language learning subjects for Grade 6 students has promoted learning. There is a learning management model that allows students to study and seek knowledge through various media outside of class time, such as the Internet, learning materials, learning resources in their own community, etc. In the classroom, other activities are organized instead that promote learning. 2) The results of the academic achievement test showed that the mean post-test score ($\bar{X}$ = 25.83, S.D = 1.05) was higher than the pre-test score ($\bar{X}$ = 21.17, S.D = 1.13) and was significantly different at the .05 level. The results of the communication skills assessment were at an excellent level. 3) There was the highest satisfaction with the flipped classroom learning model to enhance communication skills in the Thai language learning group for Grade 6 students ($\bar{X}$ = 4.52, S.D = 0.51).

Keywords: Learning Management Model, Flipped Classroom, Learning Management Using a Flipped Classroom, Strengthen Communication Skills

บทนำ

ปัจจุบันโลกแห่งการศึกษาได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว ภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การจัดการศึกษานอกจากจะต้องให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แล้วยังต้องเน้นให้นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่น

สร้างสรรค์ และท้าทาย มองเห็นปัญหา เป็นโจทย์ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ไข ซึ่งทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้เรียนทุกคน ได้แก่ 3R คือ สามารถอ่านออก สามารถเขียนได้ และมีทักษะการคำนวณ และ 8C ซึ่งเป็นทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2559) การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่ คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557) การประเมินความสามารถในการรู้เรื่องการอ่าน (Reading literacy) ตามแนวทางการประเมินผล นักเรียนนานาชาติ (PISA) โดยประเมินใน 3 ด้าน คือ 1) การเข้าถึงและค้นคืนสาระ (Access and retrieve) เป็นการวัดความสามารถในการดึงสาระของสิ่งที่ได้อ่าน 2) การบูรณาการและตีความ (Integrate and interpret) เป็นการวัดความเข้าใจข้อความที่ได้อ่าน ความสามารถในการตีความ แปลความสิ่งที่ได้อ่าน และ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบของ ข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตหรือโลกที่อยู่ 3) การสะท้อนและประเมิน (Reflect and evaluate) เป็นการวัดความเข้าใจข้อความที่ได้ อ่านความสามารถ ในการตีความ แปลความสิ่งที่ได้อ่าน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบของ ข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตหรือโลกที่อยู่ พร้อมทั้งความสามารถในการประเมินข้อความที่อ่าน และ ความสามารถในการให้ความเห็นหรือโต้แย้งจากมุมมองของตน จากการประเมินการรู้เรื่องการอ่านของ PISA 2012 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการอ่านของนักเรียนไทยคือ 441 การประเมินการรู้เรื่องการอ่านของ PISA 2015 คะแนนเฉลี่ย การอ่านของนักเรียนไทย คือ 409 คะแนน การประเมินการรู้เรื่องการอ่านของ PISA 2018 คะแนน เฉลี่ย การอ่านของนักเรียนไทย คือ 393 คะแนน จะเห็นได้ว่า แนวโน้มคะแนนการอ่านของนักเรียนไทยโดยรวม เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนการรู้เรื่องการอ่านของ PISA 2012 PISA 2015 และ PISA 2018 ลดลง (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561)

ดังนั้น การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้ที่ต้องก้าวทันยุคสมัย สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ผกผันอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องพัฒนาผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีหน้าที่ช่วยแนะนำ (Coaching) รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง เป็นโรงเรียนขยายโอกาส จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากผลการเรียนในปีการศึกษา 2566 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาพรวมมีผลการเรียนต่ำลง เนื่องจากมีเนื้อหาค่อนข้างยาก การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ครูจะบรรยายเนื้อหาในห้องเรียน แล้วให้ผู้เรียนกลับไปทำการบ้านส่ง ทำให้นักเรียนขาดทักษะการสื่อสารจากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง

3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะ การสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะ การสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลนำมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลเอกสารสิ่งพิมพ์ แบบสังเคราะห์งานวิจัย (แบบสรุปเอกสาร)มีลักษณะเป็นตาราง ประกอบด้วยประเด็นการวิเคราะห์ในเรื่ององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านและ องค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร

2. แบบประเมินคุณภาพของการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบประเมิน คุณภาพด้านเนื้อหาและประเมินคุณภาพด้านสื่อ

3. แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการของนักเรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับขั้นตอนทดสอบแบบเดี่ยว (1:1)

4. แบบประเมินทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นแบบประเมินรูบริก (Scoring Rubric) 4 ระดับ มีจำนวน 5 องค์ประกอบ

5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการ สื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (ฤทธิ์ไกร ไชยงาม, 2562) โดยกำหนด ความหมายคะแนนของตัวเลือกในแบบประเมินคุณภาพ คือ

ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพดี

ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพพอใช้

ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพควรปรับปรุง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้ สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรดัชนี ความสอดคล้อง IOC ที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.6 – 1.00 การวิเคราะห์คุณภาพข้อคำถาม โดยหาค่าความยากง่ายของ ข้อสอบ (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อสอบโดยคัดเลือกค่าความยากง่ายของข้อสอบ

(p) ที่มีค่าระหว่าง 0.27-0.8 และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ที่มีค่า 0.2-0.47 ขึ้นไป ซึ่งออกข้อสอบทั้งหมด 50 ข้อ คัดเลือกเหลือ 30 ข้อ

ระยะที่ 2 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะ การสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง จำนวน 20 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินทักษะ การสื่อสาร และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยการเปรียบเทียบคะแนนคุณภาพ (Scoring Rubric) 4 ระดับ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สถิติได้แก่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test)

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านคลองไม้แดง จำนวน 30 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังนี้ แบบสอบถามความพึงพอใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีข้อคำถาม จำนวน 19 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ด้านครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาและด้านการวัดและประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1 องค์ประกอบรูปแบบการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีองค์ประกอบ ดังตาราง

ตารางที่ 1 องค์ประกอบรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

ผู้เสนอ	องค์ประกอบรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน			
สุรศักดิ์ ปาเฮ	1) ชั้นแนะนำการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้	2) ชั้นศึกษาเนื้อหาผ่านสื่อออนไลน์	3) ชั้นกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4) ชั้นการประเมินผลหลังเรียน
ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์	1) การกำหนดยุทธวิธีเพิ่มพูนประสบการณ์	2) การสืบค้นเพื่อให้เกิดมโนทัศน์รวบยอด	3) การสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมาย	4) การสาธิตและประยุกต์ใช้
คณะกรรมการวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	1) ปัจจัยด้านการสื่อสาร	2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะประชากรศาสตร์	3) ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคล	

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายละเอียด ดังนี้

2.1. มีกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2. วัตถุประสงค์ของสื่อ รูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.1 เสริมสร้างทักษะการสื่อสาร

2.3 เนื้อหาของรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเสริมสร้างทักษะการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ได้แก่ เรื่อง ฟัง ดู รู้สนทนา. ภาษาสื่อสารชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

2.4 ผลออกแบบรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ขั้นตอนของกระบวนการมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 A : Analysis (วิเคราะห์ผู้เรียน) ศึกษาพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 L : Learning (จัดการเรียนรู้) การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย ขั้นที่ 3 I : Improve (พัฒนา / ปรับปรุง) นำผลการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุง พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และขั้นที่ 4 S : Success (ความสำเร็จ) นำผลการปรับปรุง พัฒนามาประยุกต์ใช้กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จะเห็นว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นรูปแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่คงทน เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร

2.5 ผลการออกแบบการวัดผลและประเมินทักษะการสื่อสาร

ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสาร มีตัวชี้วัด 1 ตัวชี้วัด และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยผู้วิจัยใช้ ALIS Model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 A : Analysis (วิเคราะห์ผู้เรียน) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 L : Learning (จัดการเรียนรู้) การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย ขั้นที่ 3 I : Improve (พัฒนา / ปรับปรุง) นำผลการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุง พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และขั้นที่ 4 S : Success (ความสำเร็จ) นำผลการปรับปรุง พัฒนามาประยุกต์ใช้กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

3. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1. ผลการสร้างต้นแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ต้นแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะเป็นการให้นักเรียนศึกษาข้อมูลที่สนใจมาที่บ้านแล้วมาทำกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะการสื่อสารให้กับผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าและสังเคราะห์จากเอกสารแล้วนำมาสร้างต้นแบบ

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. ผลการประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

5.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีกิจกรรมที่น่าสนใจ สร้างการเรียนรู้ใหม่ให้กับผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็น ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่ได้เรียนมากขึ้น รู้สึกสนุกสนานกับการเรียน เมื่อได้ปฏิบัติกิจกรรม มีเนื้อหาเนื้อหาที่เรียนเป็นเรื่องที่เหมาะสมน่าศึกษาและจำเป็นต้องเรียน เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดในแต่ละครั้งทำให้เกิดทักษะการสื่อสาร

5.2 ผลการปรับปรุงข้อบกพร่องด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และด้านเนื้อหาไปทดลองในขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) พบว่าผู้เรียนต้องการให้มีข้อมูลหลากหลายที่จะนำมาใช้ในการนำมาจัดการเรียนรู้ จึงควรเพิ่มเติมตัวอย่างให้มีเพิ่มขึ้น และเนื้อหาบางเรื่องมีความยากเกินไป ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมและยกตัวอย่างสิ่งที่อยู่รอบตัวของนักเรียน

5.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านพยุยาศี จำนวน 9 คน ที่มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน คละกัน พบว่า นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 22.33 และนักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ 24.00 มีผลการประเมินการประเมินทักษะการสื่อสาร ในภาพรวมอยู่ในระดับดี

5.4 ผลการปรับปรุงข้อบกพร่องด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และด้านเนื้อหา เพื่อนำไปทดลองในขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) พบว่า กิจกรรมบางขั้นตอนยังไม่น่าสนใจ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น และเนื้อหาบางหน่วยยังเข้าใจได้ยาก ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมและยกตัวอย่างสิ่งที่อยู่รอบตัวของผู้เรียน

5.5 ผลการประเมินประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับกลุ่มตัวอย่างกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง จำนวน 30 คน ที่มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน คละกัน พบว่า แบบทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 21.60 และนักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ 25.20

5.6 ผลการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องจากนักเรียนมาปรับปรุงแก้ไขตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย พบว่าแบบทดสอบควรระบุรายละเอียดของข้อสอบให้ชัดเจน ปรับปรุงแบบทดสอบให้มีความละเอียดมากขึ้น และควรเพิ่มเติมการเรียนรู้ให้มีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน สร้างการเรียนรู้ใหม่ให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน

ระยะที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษา และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนำมาใช้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองไม้แดง จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง นำคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนมาเปรียบเทียบโดยใช้สูตร t-test dependent พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังเรียน (25.83) สูงกว่าก่อนเรียน (21.17) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการประเมินทักษะการสื่อสารของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย หลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการประเมินทักษะการสื่อสาร อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคลองไม้แดง จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามวัตถุประสงค์การวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยได้ศึกษา สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 A : Analysis (วิเคราะห์ผู้เรียน) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 L : Learning (จัดการเรียนรู้) การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย ขั้นที่ 3 I : Improve (พัฒนา / ปรับปรุง) นำผลการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุง พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และขั้นที่ 4 S : Success (ความสำเร็จ) นำผลการปรับปรุง พัฒนามาประยุกต์ใช้กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับสุรศักดิ์ ปาเฮ ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ 2) ขั้นศึกษาเนื้อหาผ่านสื่อออนไลน์ 3) ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน และ 4) ขั้นการประเมินผลหลังเรียน (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556) และสอดคล้องกับปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์ ประกอบด้วย 1) การกำหนดยุทธวิธีเพิ่มพูนประสบการณ์ 2) การสืบค้นเพื่อให้เกิดมโนทัศน์รวบยอด 3) การสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมายและ 4) การสาธิตและประยุกต์ใช้

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นำมาหาประสิทธิภาพตามกระบวนการผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.83 และผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 21.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดีเยี่ยม เนื่องจากผู้วิจัยสร้าง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นโดยผ่านการปรับปรุง แก้ไข ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหา สื่อ และหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงส่งผลให้ผลการทดสอบการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น (ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชญา บุตรยะถาวร และคณะ ที่สรุปว่าผลการสอนของวิธีการสอนแบบ ห้องเรียนกลับด้านด้วยการเรียนออนไลน์และวิธีการสอนแบบสืบเสาะ เรื่องระบบไหลเวียนเลือดที่มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างวิธีการ สอนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยการเรียนออนไลน์ และวิธีการสอนแบบสืบเสาะ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของวิธีการสอนแบบ ห้องเรียนกลับด้านด้วยการเรียนออนไลน์มีค่า ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ส่วนการสอนแบบสืบเสาะมีค่าประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยการเรียนออนไลน์สูงกว่าวิธีการสอนแบบ สืบเสาะอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับ ด้านด้วย การเรียนออนไลน์และวิธีการสอนแบบสืบเสาะอยู่ในระดับดีมาก (พัชญา บุตรยะถาวร และคณะ, 2559)

ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีประสิทธิภาพ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการ สื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการประเมินความพึง พพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.521$) เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สร้างความ กระตือรือร้น กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ คุณทา และจิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการโค้ชเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เรียกว่า กิจกรรมการเรียนรู้ PICPE ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 3) ขั้นสร้างความกระจ่าง 4) ขั้นปฏิบัติ 5) ขั้นประเมินผลการเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.77/80.94 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมี ความสามารถในการสร้างเว็บไซต์ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด (เสาวนีย์ คุณทา และจิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง, 2562)

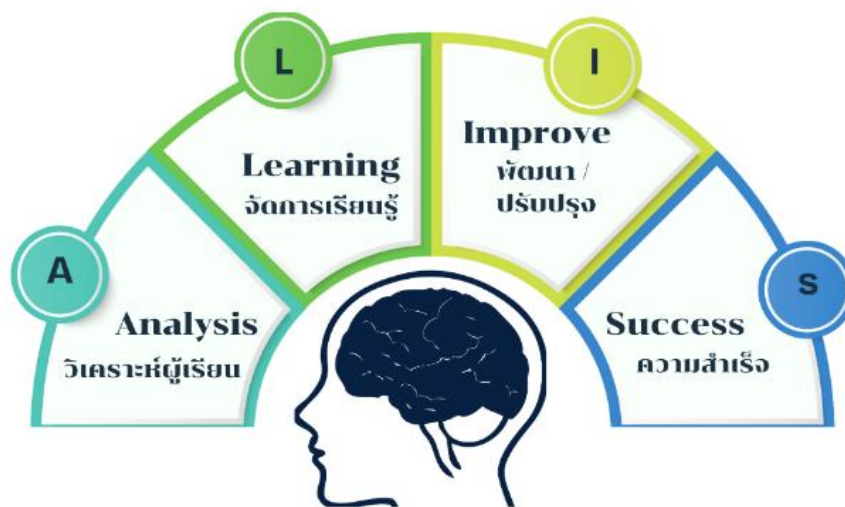
ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีประสิทธิผล เนื่องจากการจัดการ

เรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้น เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏเป็นองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย โดยดำเนินการจาก $A \rightarrow L \rightarrow I \rightarrow S$ ดังภาพที่ 1

การพัฒนากิจกรรมสื่อสารโดยใช้ ALIS MODEL

ภาพที่ 1 ALIS Model

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 A : Analysis (วิเคราะห์ผู้เรียน) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 L : Learning (จัดการเรียนรู้) การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย ขั้นที่ 3 I : Improve (พัฒนา / ปรับปรุง) นำผลการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และขั้นที่ 4 S : Success (ความสำเร็จ) นำผลการปรับปรุง พัฒนามาประยุกต์ใช้กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ผู้เรียน (A : Analysis) ขั้นที่ 2 จัดการเรียนรู้ (L : Learning) ขั้นที่

3 พัฒนา / ปรับปรุง (I : Improve) ขั้นที่ 4 ความสำเร็จ (S : Success) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.83 และผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 21.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดีเยี่ยม รวมทั้งความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.521$) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย รูปแบบการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าด้วยตัวเอง แล้วนำผลการเรียนรู้นี้มาทำกิจกรรมในห้องเรียนโดยใช้ ALIS Model ผู้สอนสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา วิชาที่สอนเพื่อนำไปใช้หรือพัฒนางานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้กับชั้นอื่นๆ หรือเนื้อหาอื่นๆ ได้ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการสอนแบบปกติกับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำผลการสอนทั้งสองวิธีมาเปรียบเทียบหาความต่าง ผู้วิจัยลองปรับเปลี่ยนเครื่องมือในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่หลากหลาย ผู้วิจัยลองปรับเปลี่ยนเครื่องมือในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้สามารถนำไปบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง 2560. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์. (2558). ห้องเรียนกลับด้านโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 6(2), 228-233.
- พัชญา บุตรยะถาวร และคณะ. (2559). ผลการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยการเรียนออนไลน์กับวิธีการสอนแบบสืบเสาะ เรื่อง ระบบไหลเวียนเลือด. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 10(2), 84-90.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2559). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฤทธิไกร ไชยงาม. (2562). มาตรวัดเจตคติแบบลิเคิร์ท (Likert rating scales). เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/659229>

- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). การแก้ปัญหาแบบร่วมมือ (Collaborative Problem Solving) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/pisa2015-cps-summary/>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). คู่มือหลักสูตรอาเซียน (ASEAN Curriculum Sourcebook). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). ห้องเรียนกลับทาง: ห้องเรียนมิติใหม่ในศตวรรษที่ 21. เอกสารประกอบการนำเสนอในการประชุมผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาแพร่เขต 2, แพร่. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <http://phd.mbuisc.ac.th/academic/flipped%20classroom2.pdf>
- เสาวนีย์ คุณทา และจิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับการโค้ชเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 11(1), 366-381.

มาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของ
ประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา*
LEGAL MEASURES FOR ELECTING MEMBER OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES
ACCORDING TO ACCORDING TO THAILAND'S PROPORTIONAL SYSTEM COMPARED
TO THOSE IN OTHER COUNTRIES HAD
A PARLIAMENTARY SYSTEM OF GOVERNMENT

เอกราช อุบลนุช*, สังเวียน เทพผา

Ekkarat Ubonnuch*, Sungwian Theppha

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Laws, Pathumthani University, Pathumthani, Thailand

*Corresponding author E-mail: forex4589@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา 3) เพื่อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์จากเอกสารทางกฎหมายทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ผลการวิจัยพบว่า ตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ปรากฏว่า 1) ปัญหา แนวคิด ทฤษฎี ปัญหา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทย พบว่า ระบบสัดส่วนของไทยยังขาดความชัดเจน โดยเฉพาะวิธีคำนวณ ส.ส. บัญชีรายชื่อที่เปลี่ยนบ่อย บัตรเลือกตั้งใบเดียวลดการแสดงเจตจำนง พรรคเล็กเสียเปรียบ ขาดความเป็นธรรมและเสมอภาคทางการเมือง ขัดต่อแนวคิดประชาธิปไตยแบบผู้แทน และไม่สอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ 2) มาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศรัฐสภาอื่น เช่น นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ เยอรมนี และนิวซีแลนด์ มีระบบสัดส่วนที่ชัดเจน เช่น บัตรเลือกตั้ง 2 ใบ เกณฑ์ขั้นต่ำ วิธีคำนวณที่แม่นยำ และระบบเกลี่ยส่วนอย่างเป็นธรรม ต่างจากไทยที่ขาดกลไกเหล่านี้ และ 3) ข้อเสนอแนะปรับปรุงระบบ

* Received 8 April 2025; Revised 27 April 2025; Accepted 28 April 2025

เลือกตั้งให้โปร่งใส เป็นธรรม และเหมาะสมกับบริบทไทย โดยศึกษาต่างประเทศ กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำ ทบทวน บทบาทวุฒิสภา ปรับบัตรเลือกตั้ง ใช้เทคโนโลยีรายงานผลแบบเรียลไทม์ ปฏิรูปรัฐธรรมนูญ และส่งเสริมความรู้ การเมือง

คำสำคัญ: สมาชิกแทนราษฎร, ระบบสัดส่วน, เปรียบเทียบกับต่างประเทศ

Abstract

This research had the following objectives: 1) To examine the problems, concepts, and theories related to legal measures in the election of members of the House of Representatives under Thailand's proportional representation system. 2) To conduct a comparative study of legal measures related to proportional elections in Thailand and in other parliamentary system countries. 3) To provide recommendations for legal reforms. This was a qualitative research conducted through legal document analysis of both Thai and foreign sources, as well as in-depth interviews with legal experts. The findings reveal that: Since the promulgation of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017) and the Organic Act on the Election of Members of the House of Representatives B.E. 2561 (2018), several issues had emerged: 1) Regarding the problems, concepts, and theories related to legal measures in Thailand's proportional election system, it was found that the system lacks clarity, especially in the frequently changing method of calculating party-list MPs. The use of a single ballot limits voters' ability to express their intent, disproportionately favors larger parties, and disadvantages smaller ones. These issues lead to a lack of fairness and equality in the political process, contradicting the principles of representative democracy and the separation of powers. 2) In comparison with other countries under the parliamentary system—such as Norway, Sweden, Finland, Germany, and New Zealand—it was found that these nations employ clearer proportional systems. These include the use of two ballots, electoral thresholds, accurate seat allocation methods, and fair compensatory mechanisms, all of which were absent or unclear in the Thai system. 3) Recommendations include improving the electoral system to be more transparent, fair, and suitable for the Thai context by learning from foreign systems, establishing electoral thresholds, revisiting the role of the Senate (particularly in the selection of the Prime Minister), redesigning the ballot structure, applying real-time result-reporting technologies, reforming the Constitution, and promoting political education.

Keywords: House of Representatives, Proportional Representation, International Comparison

บทนำ

ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบบที่ให้อำนาจในการปกครองมาจากประชาชน โดยการเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของประเทศ ผ่านการเลือกผู้แทนเพื่อบริหารงานแทน อย่างไรก็ตาม ระบบการเมืองไทยในอดีตมีปัญหาการใช้เงินซื้อเสียงและผลประโยชน์ทับซ้อน ทำให้ขาดความโปร่งใสและประชาชนขาดความเชื่อมั่น (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2558) ความจำเป็นในการสร้างฐานะทางการเงินเพื่อการเลือกตั้งในอนาคตอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้บางนักการเมืองหาทางทุจริตเพื่อคืบทุนที่ใช้ไปในการหาเสียง (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2561) รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 จึงได้ปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้มีความยุติธรรมมากขึ้น เช่น การใช้ระบบเลือกตั้งแบบผสม (แบ่งเขต+บัญชีรายชื่อ) และการจัดตั้งองค์กรอิสระกำกับดูแลการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้ผู้แทนที่สุจริตและสามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งลดการแทรกแซงจากกลุ่มทุนและผลประโยชน์ส่วนตัวโดยรวมแล้ว จากสภาพปัญหาจึงนำมาสู่การปฏิรูปกระบวนการเข้าสู่การเมืองใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตั้งแต่ในพรรคการเมือง วิธีการเลือกตั้ง จัดตั้งองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลการเลือกตั้ง (สถาบันพระปกเกล้า, 2559) ให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมขึ้นมา กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน และเปลี่ยนแปลงวิธีเลือกตั้งจากการใช้วิธีการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากรอบเดียวไม่แบ่งเขต มาเป็นระบบการเลือกตั้งแบบผสมทั้งแบบเสียงข้างมากรอบเดียวเขตละคน และการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อมาใช้ โดยนำตัวอย่างมาจากประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และญี่ปุ่น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2548) การพัฒนาระบบการเลือกตั้งในประเทศไทยเป็นความพยายามในการส่งเสริมประชาธิปไตยที่แท้จริง ให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากขึ้นและสะท้อนเจตจำนงอย่างแท้จริงผ่านการเลือกตั้งที่โปร่งใสและเป็นธรรม โดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 8 เขตละ 10 คนการนับคะแนนคล้ายกับรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 เพียงแต่เขตเลือกตั้งมีจำนวนเล็กลงซึ่งจะได้สมาชิกสภาผู้แทนแบบบัญชีรายชื่อ 80 คนจากทุกเขตทั่วประเทศไม่เกิดการกระจุกตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่แต่ในส่วนกลาง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเขตละ 1 คนรวมทั้งสิ้น 400 เขต (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550) หลังจากเกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงรัฐบาลด้วยการปฏิวัติจึงได้มีการบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการปรับปรุงการเลือกตั้ง “แบบจัดสรรปันส่วนผสม” มาแทนแบบคู่ขนาน แตกต่างกันตรงที่วิธีการในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม จะใช้บัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียวสำหรับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต การเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนี้ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คน สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 350 คน โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละ 1 คน และผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละ 1 คะแนน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน 150 คน ในการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่ได้รับจากการแบ่งเขตเลือกตั้ง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) กล่าวมาแสดงว่าระบบการเลือกตั้งตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะลงได้คะแนนเดียว (ชงชญา สุวรรณมณี, 2561)

จากการสร้างกติกาการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การนับคะแนนการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ พบปัญหาของระบบเลือกตั้ง “บัตรใบเดียว” ตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 กับปัญหาการบริหารจัดการเลือกตั้ง จากการศึกษาจากการเลือกตั้ง ในปี 2562 และการแก้ไขกลับไปเป็นระบบ “บัตรสองใบ” ในการเลือกตั้งปี 2566 (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2567) ให้ผลการเลือกตั้งของแต่ละพรรคไม่ได้เป็นพรรคที่ได้รับเสียงข้างมาก เพราะพรรคที่ได้รับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมาก ก็จะเหลือที่นั่งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนแบบสัดส่วนน้อยลง พรรคที่ได้เสียงข้างมากในเขตเลือกตั้งอาจไม่ได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล ทำให้ความสำคัญของการออกไป

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวน 500 คน แบ่งเป็นแบบแบ่งเขต 350 คน และแบบบัญชีรายชื่อ 150 คน โดยใช้บัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียว ซึ่งคะแนนที่ประชาชนลงให้กับผู้สมัครแบบแบ่งเขตจะถูกนำไปใช้คำนวณที่นั่งแบบบัญชีรายชื่อด้วย ส่งผลให้คะแนนของประชาชนอาจไม่สะท้อนเจตนารมณ์ที่แท้จริง เพราะคะแนนที่ทิ้งใจมอบให้กับผู้สมัครคนหนึ่ง อาจส่งผลต่อพรรคที่ไม่ได้รับความนิยมจากผู้เลือก การคำนวณแบบนี้ยังทำให้พรรคที่ได้ ส.ส. แบบแบ่งเขตจำนวนมาก อาจไม่ได้รับ ส.ส. บัญชีรายชื่อเพิ่มเติมเลย ขณะที่พรรคขนาดเล็กกลับได้รับการจัดสรรที่นั่งมากขึ้น ทำให้เกิดความไม่สมดุลและไม่สะท้อนความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ระบบเลือกตั้งควรเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และควรช่วยให้สามารถจัดตั้งรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ มีประสิทธิภาพในการบริหารประเทศ แต่ระบบในรัฐธรรมนูญฉบับนี้กลับสร้างความสับสนแก่ทั้งประชาชน ผู้สมัคร และองค์กรจัดการเลือกตั้ง อีกทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อพรรคการเมืองขนาดเล็กหรือพรรคใหม่ที่มีข้อจำกัดด้านเงินทุนและทรัพยากร จากปัญหาข้อเท็จจริง และข้อคำถามที่เกิดขึ้นในระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของราชอาณาจักรไทยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่นิติบัญญัติ หรือทำหน้าที่บริหาร โดยตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมาระบบการเลือกตั้งแบ่งเป็น 2 ระบบ คือระบบบัญชีรายชื่อ และระบบเขต ผู้วิจัยจึงมีความเห็นที่จะศึกษาเปรียบเทียบว่าการเลือกตั้งทั้ง 5 ประเทศ คือ 1) ราชอาณาจักรนอร์เวย์ 2) ราชอาณาจักรสวีเดน 3) สาธารณรัฐฟินแลนด์ 4) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และ 5) ราชอาณาจักรนิวซีแลนด์กับของราชอาณาจักรไทยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา
3. เพื่อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ต บทความในวารสาร ตำราต่างๆทั้งของไทยและต่างประเทศ อีกทั้งได้ทำการวิจัยภาคสนาม (Field Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยวิธีการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคคลกร ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภาประกอบด้วย

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย รัฐศาสตร์ นักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ ใช้การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายเลือกประจำคณะกรรมการการเลือกตั้ง นักกฎหมายทฤษฎีการปกครอง นักนักวิเคราะห์นโยบาย และแผนชำนาญการพิเศษ ผู้ตรวจการแผ่นดิน เจ้าหน้าที่สอบสวนชำนาญการ พนักงานสืบสวนและไต่สวน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อัยการอาวุโส อดีตอธิบดีอัยการภาค 7 เป็นต้น ด้วยการออกแบบสอบถามแบบปลายปิดเพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูลในประเด็นที่กำหนดผสมผสานกับแบบปลายเปิดเพื่อเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือประเด็นที่กำหนดไว้จำนวน 8 ข้อ มีการถอดเทป สรุปประเด็น และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่มีความเหมาะสมภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศที่ใช้ระบบรัฐสภา มีรูปแบบอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูล ที่ได้จากเอกสารโดยการรวบรวมจาก แนวคิด และทฤษฎี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการด้านกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยโดยนำมาเปรียบเทียบกับประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา

การหาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งได้จากภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัย ตำรา หนังสือวิชาการ ตัวบทกฎหมายต่างๆ กฎ ระเบียบ วารสาร บทความทางวิชาการ และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งของไทยและต่างประเทศ เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 5 เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

ผลการวิจัย

ตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ปรากฏว่า

1. ปัญหา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทย

ปัญหาในระบบสัดส่วนของไทยขาดความชัดเจนทางกฎหมาย โดยเฉพาะวิธีคำนวณ ส.ส. บัญชีรายชื่อที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อความเชื่อมั่น พรรคใหญ่ได้เปรียบ พรรคเล็กเสียเปรียบ บัตรเลือกตั้งใบเดียวลดทอนการแสดงเจตจำนง และการตีความกฎหมายโดยองค์กรอิสระสร้างข้อกังขาเรื่องความเป็นกลาง แนวคิดเรื่องความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางการเมืองเชื่อว่าทุกคะแนนเสียงควรมีความหมาย พรรคการเมืองควรมีโอกาสเท่าเทียม ขณะเดียวกันต้องสร้างสมดุลระหว่างความหลากหลายทางการเมืองกับเสถียรภาพของรัฐบาล และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอิงจากทฤษฎีประชาธิปไตยแบบผู้แทน ระบบเลือกตั้งควรสะท้อนเจตจำนงประชาชน ทฤษฎีระบบเลือกตั้งชี้ให้เห็นข้อดีของระบบสัดส่วน และทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจเน้นการออกแบบกฎหมายที่ไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา

นอร์เวย์ ใช้ระบบบัญชีรายชื่อกึ่งเปิด มีเขตเลือกตั้งตามเคาน์ตี ใช้เกณฑ์คะแนนขั้นต่ำ 4% และวิธีคำนวณ Modified Sainte-Laguë พรรคที่ได้คะแนนไม่ครบสัดส่วนจะได้รับสมาชิกปรับสัดส่วนเพิ่มเติม สวีเดน ใช้ระบบบัญชีรายชื่อแบบเปิด ประชาชนเลือกพรรคหรือผู้สมัครได้โดยตรง มีเกณฑ์ขั้นต่ำ 4% ทั้งประเทศ หรือ 12% ในเขต ใช้วิธีคำนวณแบบ Adjusted Odd Numbers System และมีระบบปรับสัดส่วนเพื่อความเป็นธรรม ฟินแลนด์ ใช้ระบบบัญชีรายชื่อแบบเปิด ไม่มีเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำ ใช้ D'Hondt Method ในการจัดสรรที่นั่ง ผู้สมัครรายบุคคลมีบทบาทสูง คะแนนของผู้สมัครรวมเป็นคะแนนพรรคได้โดยตรง เยอรมนี ใช้ระบบสัดส่วนผสม (MMP) มีบัตรเลือกตั้ง 2 ใบ แยกเลือกเขตและบัญชีรายชื่อ มีเกณฑ์ขั้นต่ำ 5% หรือชนะเขตอย่างน้อย 3 เขต ใช้ระบบสมาชิกเกลี้ยส่วน (Overhang + Compensation Seats) เพื่อความเป็นธรรม และนิวซีแลนด์ ใช้ระบบ MMP แบบเยอรมนี แบ่งที่นั่งจากเขตและบัญชีรายชื่อแบบปิด คะแนนบัญชีชื่อที่กำหนดสัดส่วนที่นั่งพรรค ใช้ Sainte-Laguë Method และมีระบบ Overhang Seats หากพรรคได้ที่นั่งเกินจากเขต

สรุปเปรียบเทียบ ประเทศที่ใช้ระบบสัดส่วนมีหลักเกณฑ์ชัดเจน เช่น บัตรเลือกตั้ง 2 ใบ เกณฑ์ขั้นต่ำ วิธีคำนวณสัดส่วน และกลไกปรับสมดุลที่นั่ง เพื่อสะท้อนเจตจำนงประชาชนอย่างแท้จริง ต่างจากไทยที่ยังขาดความชัดเจนในหลายด้าน เช่น บัตรใบเดียว ไม่มีเกณฑ์ขั้นต่ำ และไม่มีระบบเกลี้ยส่วน

3. ข้อเสนอแนะไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา

การเลือกตั้งเป็นหัวใจของประชาธิปไตย ระบบเลือกตั้งมีผลต่อเสถียรภาพทางการเมือง โดยระบบเสียงข้างมากเอื้อพรรคใหญ่ ส่วนระบบสัดส่วนช่วยพรรคเล็กแต่เสี่ยงต่อรัฐบาลไร้เสถียรภาพ ไทยใช้ระบบสัดส่วนผสม

ตั้งแต่ปี 2540 เพื่อแก้ปัญหาเดิม แต่ยังมีข้อบกพร่อง เช่น พรรคการเมืองเข้มแข็งเกินไป ขาดการถ่วงดุลและข้อเสนอแนะ ควรปรับปรุงระบบเลือกตั้งให้เหมาะกับบริบทไทย มีศึกษาระบบจากต่างประเทศ กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับพรรคการเมือง ทบทวนบทบาทวุฒิสภาโดยเฉพาะเรื่องการเลือกนายกฯ ปรับปรุงบัตรเลือกตั้งและใช้เทคโนโลยีเพื่อความโปร่งใส ปรับรัฐธรรมนูญให้สะท้อนเจตจำนงประชาชน และส่งเสริมการศึกษาทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากปัญหาข้อเท็จจริง และข้อคำถามที่เกิดขึ้นในระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของราชอาณาจักรไทยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่นิติบัญญัติหรือทำหน้าที่บริหาร โดยตั้งแต่ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540) เป็นต้น มาระบบการเลือกตั้งแบ่งเป็น 2 ระบบ คือระบบบัญชีรายชื่อ และระบบเขต ผู้วิจัยจึงพบว่า

1. ปัญหา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทย

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งแบบสัดส่วนของไทย ความไม่แน่นอนและไม่ชัดเจนของกฎหมายไม่มีหลักเกณฑ์ที่มั่นคงในการคำนวณสัดส่วนของ ส.ส. บัญชีรายชื่อ มีการเปลี่ยนแปลงวิธีคำนวณคะแนนอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลต่อความมั่นใจของพรรคการเมืองและประชาชน ความเหลื่อมล้ำในการเป็นตัวแทน พรรคขนาดใหญ่ได้เปรียบจากระบบคำนวณพรรคขนาดเล็กหรือพรรคใหม่เข้าถึงสภายาก แม้จะได้คะแนนเสียงจากประชาชนจำนวนไม่น้อย ปัญหาเรื่องบัตรเลือกตั้งใบเดียว ทำให้ประชาชนไม่สามารถแยกเจตจำนงระหว่างตัวบุคคลกับพรรคการเมืองส่งผลต่อความชัดเจนในการสะท้อนเจตนาของประชาชน การตีความกฎหมายโดยองค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญ หลายครั้งมีการเปลี่ยนผลการเลือกตั้งจากคำวินิจฉัย เช่น กรณีการจัดสรร ส.ส. บัญชีรายชื่อ ทำให้เกิดข้อสงสัยต่อความเป็นกลางขององค์กรเหล่านี้

1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง แนวคิดเรื่องความเป็นธรรมในการเป็นตัวแทน (Fair Representation) ระบบสัดส่วนออกแบบมาเพื่อให้ทุกคะแนนเสียงมีความหมาย ไทยยังคงมีปัญหาในการสะท้อนเจตจำนงของประชาชนผ่านสภาผู้แทนฯ อย่างแท้จริง แนวคิดเรื่องความเสมอภาคในการแข่งขันทางการเมือง (Political Equality) พรรคการเมืองทุกพรรคควรมีโอกาสเท่าเทียมในการเข้าสู่การเลือกตั้งและได้รับการเลือก การกำหนดกติกาหรือกฎหมายที่เอื้อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำลายหลักประชาธิปไตย และแนวคิดเรื่องเสถียรภาพกับความหลากหลาย (Stability vs. Diversity) ระบบสัดส่วนอาจส่งเสริมพรรคการเมืองขนาดเล็กจนเกิดรัฐบาลผสมที่ไม่มั่นคง แต่หากเน้นเฉพาะเสถียรภาพมากเกินไป อาจทำลายความหลากหลายของเสียงประชาชน

1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน (Representative Democracy) ประชาชนมีอำนาจผ่านผู้แทนที่ตนเลือก ระบบเลือกตั้งต้องเอื้อให้ผู้แทนสะท้อนเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริง ทฤษฎีระบบเลือกตั้ง (Electoral System Theory) แบ่งเป็นระบบเสียงข้างมาก (Majoritarian) กับระบบสัดส่วน (Proportional) ระบบสัดส่วนมีแนวโน้มส่งเสริมความเป็นธรรม แต่ต้องออกแบบให้เหมาะกับบริบทแต่ละ

ประเทศ และทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) การออกแบบมาตรการทางกฎหมายควรแยกบทบาทของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และองค์กรอิสระ ป้องกันการใช้กฎหมายเลือกตั้งเป็นเครื่องมือทางการเมือง

2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภา ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพปัญหาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองตามระบบรัฐสภาแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบสัดส่วนของประเทศไทยให้ทันสมัยต่อไป ดังนี้

2.1 ประเทศนอร์เวย์

เป็นรัฐเดี่ยวในรูปแบบราชาอาณาจักร มีรัฐสภา (Storting) ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงทุก 4 ปี นายกรัฐมนตรีไม่มีอำนาจยุบสภา ระบบการเลือกตั้งใช้ ระบบสัดส่วนบัญชีรายชื่อแบบปิด (Closed list) แต่ประชาชนสามารถเปลี่ยนลำดับผู้สมัครได้ในบางกรณี ทำให้มีลักษณะกึ่งเปิด (Semi-open list) แต่ในทางปฏิบัติไม่เคยมีการเปลี่ยนลำดับสำเร็จ โครงสร้างรัฐสภา สมาชิกแบ่งเป็น สมาชิกจากเขตเลือกตั้ง และ สมาชิกปรับสัดส่วน เขตเลือกตั้งแบ่งตาม เคาน์ตี (County) และมีจำนวนผู้แทนตามสัดส่วนประชากร พรรคที่ได้รับที่นั่งจากเขตเลือกตั้งไม่ครบตามสัดส่วนทั้งประเทศจะได้รับการจัดสรรสมาชิกปรับสัดส่วน มีเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำ 4% ของคะแนนทั่วประเทศ เพื่อให้ได้รับสิทธิ์จัดสรรสมาชิกปรับสัดส่วน และใช้วิธี Modified Sainte-Laguë method ในการคำนวณผลการเลือกตั้ง ในส่วนการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีมาจากพรรคที่มีผู้แทนราษฎรสนับสนุนมากที่สุด และต้องได้รับเสียงข้างมากจากสมาชิกทั้งหมดของรัฐสภา แต่เป็นเพียงประเพณีการปกครอง

2.2 ราชาอาณาจักรสวีเดน (Kingdom of Sweden)

ราชาอาณาจักรสวีเดนเป็นรัฐเดี่ยว มีระบบรัฐสภา (Riksdag) ซึ่งสมาชิกมาจากการเลือกตั้งทุก 4 ปี โดยใช้ ระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนบัญชีรายชื่อ (Proportional Representation: PR) แบบเปิด (Open List) ลักษณะสำคัญของระบบการเลือกตั้งสวีเดน 1) สิทธิออกเสียง ประชาชนมีสิทธิลงคะแนนเสียง 1 คะแนน สามารถเลือก “พรรคการเมือง” หรือ “ผู้สมัครรายบุคคล” ได้ และคะแนนของผู้สมัครรายบุคคลจะถูกรวมในคะแนนของพรรคการเมือง 2) การคำนวณที่นั่งสมาชิกสภา มีระบบบัญชีรายชื่อแบบเปิด (Open List) มีผู้สมัครที่ได้รับคะแนนรายบุคคลเกิน 5% ของคะแนนที่พรรคได้รับ จะได้รับเลือกก่อน หากไม่มีใครถึง 5% จะจัดสรรที่นั่งตามลำดับในบัญชีรายชื่อพรรค 3) โครงสร้างรัฐสภา รัฐสภามีสมาชิก 2 ประเภท มีสมาชิกจากเขตเลือกตั้ง (Fixed Constituency Seats) ได้รับเลือกตามสัดส่วนประชากรในเขต และสมาชิกปรับสัดส่วน (Adjustment Seats) – ใช้ปรับสมดุลให้การกระจายที่นั่งเป็นไปตามคะแนนเสียงทั่วประเทศ 4) เกณฑ์คะแนนขั้นต่ำของพรรคการเมือง ร้อยละ 4 ของคะแนนรวมทั้งประเทศ ได้รับที่นั่งแบบปรับสัดส่วน ร้อยละ 12 ของคะแนนในเขตเลือกตั้ง ได้รับที่นั่งเฉพาะในเขตนั่น 5) วิธีคำนวณคะแนน ใช้วิธี ค่าเฉลี่ยสูงสุดตัดแปลง (Modified Highest Averages Method; Adjusted Odd Numbers Method) 6) การเลือกนายกรัฐมนตรี ใช้หลัก Negative Parliamentarism นายกฯ

ต้องไม่ถูกลบ “ไม่เห็นชอบ” เกินกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด ข้อดีของระบบเลือกตั้งสวีเดน สะท้อนเจตนารมณ์ประชาชน เพราะใช้ระบบสัดส่วนบัญชีรายชื่อแบบเปิด เกณฑ์ขั้นต่ำ 4% ช่วยจำกัดจำนวนพรรคการเมือง แต่ยังเปิดโอกาสให้พรรคขนาดกลางและเล็ก ระบบสมาชิกปรับสัดส่วนช่วยให้การกระจายที่นั่งเป็นธรรมวิธีเลือกนายกฯ ป้องกันภาวะสุญญากาศทางการเมือง สรุปโดยรวม ระบบเลือกตั้งของสวีเดนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน คำนวณที่นั่งอย่างเป็นธรรม และออกแบบเพื่อให้รัฐบาลมีเสถียรภาพมากขึ้น

2.3 สาธารณรัฐฟินแลนด์ (Republic of Finland)

รูปแบบของรัฐและรัฐสภาฟินแลนด์เป็น รัฐเดี่ยว และปกครองในรูปแบบสาธารณรัฐ รัฐสภา (Suomen eduskunta) มีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงทุก 4 ปี ระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนบัญชีรายชื่อ (Proportional Representation: PR) ใช้ระบบบัญชีรายชื่อแบบเปิด (Open List) ประชาชนลงคะแนนให้ “ผู้สมัครรายบุคคล” คะแนนของผู้สมัครจะถูกรวมเข้าเป็นคะแนนของ พรรคการเมืองหรือพันธมิตรการเลือกตั้ง (Electoral Alliance) เขตเลือกตั้งมีการแบ่งออกเป็นหลายเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตมีจำนวนผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนของประชากร การจัดสรรที่นั่งและการคำนวณผลการเลือกตั้ง ไม่มีเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำ พรรคใดได้รับคะแนนก็มีโอกาสได้ที่นั่ง ใช้วิธี ค่าเฉลี่ยสูงสุด (D'Hondt Method) โดยนำคะแนนรวมของพรรคหรือพันธมิตรการเลือกตั้งมาใช้ หาค่าด้วยลำดับที่ของผู้สมัคร เพื่อให้ได้ “ดัชนีเปรียบเทียบ (Comparative Index)” เปรียบเทียบดัชนีของทุกพรรคในเขตเลือกตั้ง ผู้ที่มีดัชนีสูงสุดได้รับเลือกตั้งไปจนครบจำนวนที่นั่งของเขต และการเลือกนายกรัฐมนตรีต้องได้รับ มติเห็นชอบด้วยเสียงข้างมากธรรมดา ของรัฐสภา สรุป ฟินแลนด์ใช้ ระบบสัดส่วนบัญชีรายชื่อแบบเปิด ไม่มีเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำ ทำให้ทุกพรรคมีโอกาสเข้าสู่สภาตามคะแนนเสียงที่ได้รับ ใช้วิธีคำนวณแบบ D'Hondt Method เพื่อจัดสรรที่นั่งอย่างเป็นธรรม โดยที่นายกรัฐมนตรีต้องได้รับเสียงข้างมากจากรัฐสภา

2.4 ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสมของเยอรมนี (Mixed-Member Proportional System: MMP)

เป็นต้นแบบของระบบการเลือกตั้งในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย โดยผสมผสานระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (เสียงข้างมาก) กับระบบบัญชีรายชื่อ (สัดส่วน) เพื่อให้การเลือกตั้งสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนมากที่สุด ประเทศไทยเริ่มนำระบบการเลือกตั้งของเยอรมนีมาใช้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญปี 2540 โดยกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำ 5% เพื่อป้องกันการมีพรรคการเมืองมากเกินไป แต่ต่อมาได้ยกเลิกหลักเกณฑ์นี้ ทำให้พรรคการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะการเลือกตั้งปี 2562 ที่มีถึง 25 พรรค

ข้อแตกต่างสำคัญระหว่างระบบเยอรมนีและไทย

1. การใช้บัตรเลือกตั้ง เยอรมนีใช้บัตร 2 ใบ แยกเลือกสมาชิกเขตและบัญชีรายชื่อ ส่วนไทยใช้บัตรใบเดียว แต่คิดคะแนนรวมกัน ส่งผลให้ผลเลือกตั้งไม่สะท้อนเจตนารมณ์ประชาชน
2. เกณฑ์ขั้นต่ำของพรรคการเมือง เยอรมนีกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำ 5% หรือชนะเขตเลือกตั้งอย่างน้อย 3 เขต พรรคจึงได้รับที่นั่งแบบบัญชีรายชื่อ ส่วนไทยเคยใช้เกณฑ์นี้ในรัฐธรรมนูญ 2540 แต่ยกเลิกไป ทำให้พรรคการเมืองกระจายตัวมาก
3. วิธีคำนวณสัดส่วนที่นั่ง เยอรมนีใช้คะแนนจากบัตรเลือกตั้งใบที่สองเป็นเกณฑ์หลักในการจัดสรรที่นั่ง ส่วนไทยคำนวณโดยใช้วิธีไตรยางศ์ธรรมดา ซึ่งอาจไม่สะท้อนสัดส่วนที่แท้จริง
4. การจัดสรรที่นั่งเกินส่วน เยอรมนีมีระบบ “สมาชิกเกลี่ยส่วน” (Ausgleichsmandate) เพื่อให้พรรคการเมืองได้รับที่นั่งตามสัดส่วนที่แท้จริง ไทยไม่มีระบบนี้ ทำให้พรรคที่ได้ที่นั่งเขตมากเกินไปส่งผลต่อการกระจายที่

นั่งบัญชีรายชื่อ เมื่อพิจารณาใช้ระบบ “สมาชิกเถลี่ยส่วน” เพื่อความเป็นธรรมในการจัดสรรที่นั่ง การปรับปรุงระบบเลือกตั้งไทยตามแนวทางของเยอรมนี อาจช่วยให้การเลือกตั้งสะท้อนเสียงของประชาชนมากขึ้น และลดปัญหาการมีพรรคการเมืองมากเกินไป ซึ่งส่งผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาล

2.5 นิวซีแลนด์ (New Zealand)

เลือกตั้งของนิวซีแลนด์ รูปแบบของรัฐและรัฐสภามีปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขผ่านผู้แทน ใช้ระบบ รัฐสภาเดี่ยว (Unicameral Parliament) มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 120 คน แบ่งเป็น 70 คน จากระบบแบ่งเขต (First-Past-The-Post: FPTP) และ 50 คน จากระบบบัญชีรายชื่อ (Closed List Proportional Representation) การพัฒนาการของระบบการเลือกตั้ง เดิมใช้ระบบเสียงข้างมาก (Majoritarian System) ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้พรรคใหญ่ ทำให้พรรคใหญ่ได้รับที่นั่งเกินกว่าคะแนนเสียงจริง (Spurious Majority) พรรคขนาดเล็กเสียเปรียบ และไม่เอื้อต่อการเป็นตัวแทนของผู้หญิงและชนกลุ่มน้อย มีการปรับปรุงเป็น ระบบสัดส่วนผสม (Mixed Member Proportional: MMP) คล้ายกับเยอรมนี ระบบเลือกตั้งปัจจุบันเป็นระบบเลือกตั้งแบบผสม (MMP) ผสมระหว่างระบบแบ่งเขต (FPTP) ผู้ชนะในเขตได้ที่นั่ง ระบบบัญชีรายชื่อ (Closed List) ใช้คะแนนบัญชีรายชื่อกำหนดสัดส่วนที่นั่งของพรรค หลักการสำคัญคะแนนบัญชีรายชื่อเป็นตัวกำหนดสัดส่วนที่นั่งที่พรรคควรได้รับ พรรคต้องผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (Threshold) อย่างน้อย 5% หรือ มี ส.ส. เขตอย่างน้อย 1 ที่นั่ง ใช้วิธีคำนวณ Sainte-Laguë Method เพื่อจัดสรรที่นั่งให้พรรคที่ผ่านเกณฑ์ มีการ ขาดเซตที่นั่ง (Overhang Seats) หากพรรคได้ ส.ส. เขตมากกว่าที่ควรได้ตามสัดส่วน สรุปนิวซีแลนด์ใช้ ระบบสัดส่วนผสม (MMP) ที่ผสมผสานระหว่าง FPTP + บัญชีรายชื่อแบบปิด โดยให้คะแนนบัญชีรายชื่อเป็นตัวกำหนดสัดส่วนที่นั่งของพรรคการเมือง ระบบนี้ช่วยให้พรรคเล็กมีโอกาสได้รับเลือกตั้งมากขึ้น และสะท้อนคะแนนเสียงของประชาชนได้อย่างเป็นธรรมกว่าอดีต ใช้วิธี Sainte-Laguë Method ในการคำนวณที่นั่ง และ อนุญาตให้มี Overhang Seats ซึ่งแตกต่างจากระบบของไทยที่ไม่มีเกณฑ์ขั้นต่ำและไม่อนุญาตให้มีที่นั่งเกิน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศโดยการเลือกตัวแทนทางการเมือง ระบบการเลือกตั้งที่ใช้มีผลต่อการจัดตั้งรัฐบาลและเสถียรภาพทางการเมือง ระบบเสียงข้างมากทำให้พรรคใหญ่ได้เปรียบ แต่ลดโอกาสของพรรคเล็ก ขณะที่ระบบสัดส่วนช่วยให้พรรคเล็กมีที่นั่งในสภา แต่รัฐบาลอาจขาดเสถียรภาพ ประเทศไทยใช้ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสมมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญปี 2540 โดยหวังจะแก้ปัญหาที่เกิดจากระบบเสียงข้างมาก อย่างไรก็ตาม ระบบนี้ก็มีจุดอ่อน เช่น การสร้างพรรคการเมืองที่เข้มแข็งเกินไปจนเกิดปัญหาการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจและการทุจริต นำไปสู่การปรับเปลี่ยนกติกาการเลือกตั้งหลายครั้ง การปรับปรุงระบบเลือกตั้งของไทยควรมุ่งให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและการเมือง โดยศึกษาาระบบของประเทศประชาธิปไตยที่คล้ายคลึงกัน กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของคะแนนเสียงสำหรับพรรคเล็ก เพื่อป้องกันความไร้เสถียรภาพจากรัฐบาลผสม ปรับบทบาทวุฒิสภาให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ส่งเสริมความโปร่งใสในการเลือกตั้งผ่านการใช้เทคโนโลยีและบัตรเลือกตั้งที่เข้าใจง่าย ทบทวนรัฐธรรมนูญให้สะท้อนเจตจำนงของประชาชน และส่งเสริมความรู้ทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ชงชาญ สุวรรณมณี. (2561). การเลือกตั้งครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2568 จาก https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=49582&filename=index
- ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล. (2567). ปัญหาของระบบเลือกตั้ง “บัตรใบเดียว” ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กับปัญหาการบริหารจัดการเลือกตั้ง: ศึกษาจากการเลือกตั้ง 2562 และการแก้ไขกลับไปเป็นระบบ “บัตรสองใบ” ในการเลือกตั้ง 2566. วารสารนิติศาสตร์, 53(1), 1-25.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2540). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก หน้า 1 (10 ตุลาคม 2540).
 _____. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 1 (24 สิงหาคม 2550).
 _____. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (6 เมษายน 2560).
- สถาบันพระปกเกล้า. (2559). บทบาทหน้าที่ของ กกต. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2548). กฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักการใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2558). การเมือง: แนวคิดและการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.

การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน
ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเขาคราม
ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง*

NEWS EXPOSURE, KNOWLEDGE, UNDERSTANDING, OPINIONS AND NEEDS OF THE
PEOPLE PROMOTING TOURISM OF KHAO KHRAM, BAN NA SUB - DISTRICT,
SRINAGARIN DISTRICT PHATTHALUNG

จุฬารัตน์ จุลภักดี

Jularat Junlapuk

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Management Science, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: Jularat.no@skru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนฯ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนฯ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนฯ ความต้องการต่อการส่งเสริมและการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนฯ และเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนกับลักษณะด้านประชากรศาสตร์และการเปิดรับหรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุงเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขาคราม หมู่ 4 หมู่ 10 จำนวน 379 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง รวมทั้งสิ้นจำนวน 126 คน เลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยใช้ KR - 20 ของ คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น 0.83 สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารการท่องเที่ยวชุมชน ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี มีความคิดเห็นต่อความสำคัญ ประโยชน์หรือผลกระทบของการท่องเที่ยวชุมชนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วม นอกจากนี้มีความต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ทั้งในด้านพัฒนาศักยภาพบุคคล ทรัพยากรการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการจัดการ ในส่วนของความสัมพันธ์แม้กลุ่มตัวอย่างจะมีความแตกต่างทางประชากรศาสตร์ แต่มีความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการต่อการท่องเที่ยวชุมชนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การเปิดรับข่าวสาร, ความรู้ความเข้าใจ, ความคิดเห็น, ความต้องการ, การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขาคราม จังหวัดพัทลุง

Abstract

This research aims to study the exposure to community tourism news, knowledge and understanding of community tourism, opinions on community tourism, needs for community tourism promotion and management, and compare the knowledge, understanding, opinions and needs for community tourism promotion with demographic characteristics and the exposure or awareness of community tourism news of the people of Ban Khao Kram, Ban Na Subdistrict, Srinakarin District, Phatthalung Province. This research is quantitative research. The population is people living in Ban Khao Kram Community, Village No. 4, Village No. 10, totaling 379 households. The sample group is people from Ban Khao Kram Community, Ban Na Subdistrict, Srinakarin District, Phatthalung Province, totaling 126 people, selected by simple random sampling. The research instrument is a questionnaire. Data collection is done using a questionnaire created using Kuder - Richardson's KR - 20, with a reliability of 0.83. The statistics used in the research and data analysis are frequency, percentage, mean and standard deviation. Analytical data analysis. The research results found that most people who are exposed to community tourism news had a good level of knowledge and understanding. They had opinions on the importance, benefits or impacts of community tourism at a very good level in all 4 aspects: economy, society, culture, environment and participation. In addition, there is a need to promote community tourism in terms of developing human potential, tourism resources, and participation in management. In terms of relationships, although the sample groups have different demographics, their knowledge, opinions, and needs for community tourism are not different. However, exposure to news from the mass media has significantly different knowledge and understanding from the group that has never been exposed to news.

Keywords: News Exposure, Knowledge, Understanding, Need, Promotion of Community Tourism in Ban Khao Kram Phatthalung Province

บทนำ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ที่ 3 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ โดยมีเป้าหมายในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว โดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชนเพื่อกระจายรายได้สู่

ประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังมุ่งกระจายนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงชุมชนที่ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดแนวทางให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาองค์กรและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเล็งเห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นภาคส่วนสำคัญที่สามารถสร้างรายได้และคุณค่าแก่ชุมชน (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและเชื่อมโยงวัฒนธรรมระหว่างภูมิภาคและระหว่างเมืองหลักกับเมืองรอง ซึ่งในอดีตการท่องเที่ยวมีเป้าหมายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเป็นหลัก แต่ปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีความต้องการที่หลากหลายมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะอิทธิพลจากเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน โดยมีการนำเสนอมุมมองใหม่ ๆ ในการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการท่องเที่ยวชุมชน

การท่องเที่ยวชุมชน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ ส่งผลให้คนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในขณะเดียวกันยังกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สืบทอดวิถีชีวิตสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2558) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความยั่งยืนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ชุมชนท่องเที่ยวบ้านเขาคราม เป็นชุมชนหนึ่งตั้งอยู่ในที่ราบลุ่มเทือกเขาบรรทัด ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เป็นชุมชนที่มีความเจริญทางวัฒนธรรมและมีทรัพยากรธรรมชาติที่งดงาม สอดคล้องกับคำขวัญของอำเภอศรีนครินทร์ที่ว่า “ศรีนครินทร์ถิ่นยางพารา งามตาน้ำตก มรดกถ้ำสวย หลากด้วยไม้ผล น่ายลเขาหลัก คนรักวัฒนธรรม” (คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ, 2566) ปัจจัยเหล่านี้ทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเขาคราม เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาแต่ดั้งเดิม อาทิ น้ำตกเขาคราม สะพานประวัติศาสตร์ร้อยปีหรือสะพานข้ามเขาเทวดา สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าพัทลุง วัดถ้ำสุเมโน วิปัสสนา เป็นต้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขาครามยังได้รับความนิยมจากการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกพื้นที่ โดยเฉพาะกิจกรรม “เขาครามเทรล” ในปี 2018 และ 2019 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมกว่าพันคนในแต่ละปี กิจกรรมดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้เข้าร่วม เนื่องจากการท่องเที่ยวที่ผสมผสานการออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพ และการสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชน อีกทั้งยังมีกิจกรรมขับรถ ATV เพื่อท่องเที่ยวสำรวจสถานที่สำคัญของชุมชน ซึ่งช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถบันทึกภาพความประทับใจและเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ โดยเฉพาะโซเชียลมีเดีย ที่มีจุดเด่นสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา สะดวก รวดเร็ว มีทั้งรูปภาพ วิดีโอ การพูดคุยแบบเห็นหน้า ทันต่อเหตุการณ์ ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ทันกระแสสังคม แสดงความคิดเห็นเปลี่ยนความรู้เพื่อช่วยในการตัดสินใจ (ฤษฎี เต็มสูงเนิน, 2563) ส่งผลให้ชุมชนบ้านเขาครามเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

เมื่อการท่องเที่ยวในชุมชนเริ่มขยายตัว สิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กันไปคือการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนอย่างแท้จริง การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จึงเป็น

ประเด็นที่ควรได้รับความสนใจและศึกษาอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัย เรื่อง การเปิดรับข่าวสารความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความต้องการของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขาคราม ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง
4. เพื่อศึกษาความต้องการต่อการส่งเสริมและการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง
5. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนกับลักษณะด้านประชากรศาสตร์และการเปิดรับหรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกของครัวเรือนในชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษา ซึ่งประกอบด้วย หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 10 ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 379 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกของครัวเรือนในชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ได้สำรวจนำร่อง (Pilot survey) ด้วยการสุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนสมาชิกของครัวเรือนในพื้นที่ศึกษา 27 คน เพื่อนำไปหาค่าความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเขาคราม ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการคำนวณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและพบว่าคะแนนความต้องการ มีความแปรปรวนมากที่สุด ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมที่สุดในการนำมาใช้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ (สรชัย พิศาลบุตร, 2546) โดยใช้สูตร ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2554)

$$n = \frac{NZ^2 \alpha^2}{NE^2 + Z^2 \alpha^2}$$

โดย	N	คือ	ขนาดของประชากร = 379
	n	คือ	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	Z	คือ	ค่าปกติมาตรฐานที่ระดับความเชื่อมั่น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ดังนั้นค่า Z = 1.96
	E	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเฉลี่ย ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้กำหนดค่า E = 2

α^2 คือ ค่าความแปรปรวนซึ่งได้จากการสำรวจนำร่องโดยค่า $\alpha^2 = 103.43$

$$n = \frac{(379)(1.96)^2(103.43)}{(379)(2)^2 + (1.96)^2 (103.43)} = 78.7$$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ อย่างน้อย 79 คน และเพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็น 123 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่มจากประชากรในพื้นที่ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ได้สร้างขึ้นเอง โดยก่อนสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจัย โดยค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ อาทิ หนังสือ วารสาร รายงานการวิจัย สื่อออนไลน์ และเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการลงชุมชนพื้นที่วิจัยในเบื้องต้น แล้วนำข้อมูลต่าง ๆ มาประมวลสร้างเป็นแบบสอบถาม ดังมีรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือวิจัย ดังนี้ 1) ลักษณะของเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 การเปิดรับข่าวสาร เป็นคำถามปลายปิด แบบเลือกตอบ (Check List) ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ 2 คำตอบ (ใช่และไม่ใช่) ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้แสดงความคิดเห็นใน 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเป็นความคิดเห็นต่อความสำคัญ/ประโยชน์หรือผลกระทบของการท่องเที่ยวชุมชนใน 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดการ/การมีส่วนร่วม ส่วนที่ 5 ความต้องการในการจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้แสดงความต้องการใน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยเป็นความต้องการใน 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ความต้องการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก และความต้องการด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ส่วนที่ 6 เป็นข้อเสนอแนะ และเป็นคำถามปลายเปิด 2) การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC.) แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC. ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (สุวิมล ติรภานัน, 2551) แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนจำนวน 30 คน ในชุมชนบ้านลำโน ตำบลบ้านนา อำเภอศรี

นครินทร์ ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนบ้านเขาครามอันเป็นพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ แล้วนำมาดำเนินการ ดังนี้ แบบสอบถามส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานและคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารของกลุ่มตัวอย่าง ได้ปรับปรุงคำถามให้เหมาะสมกับพื้นที่มากยิ่งขึ้น แบบสอบถามส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวชุมชน หากข้อใดตอบถูก จะให้ 1 คะแนน และหากตอบผิดให้ 0 คะแนน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ KR - 20 ของ คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (พรณี สิกิวัฒน์, 2549) ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น 0.83 ซึ่งถือว่าเครื่องมือวิจัยส่วนที่ 3 นี้มีคุณภาพ เพราะมีค่าเกิน 0.80 (ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2545) แบบสอบถามส่วนที่ 4 และส่วนที่ 5 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการในการจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน โดยเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จึงค้นหาความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเท่ากับ 0.76 และค่าความเชื่อมั่นในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการและการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน มีค่าเท่ากับ 0.95 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ลงพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยประสานงานกับผู้นำชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistics Package for the Social Science) โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์และการใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ 2) การเปิดรับข่าวสารและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ 3) ความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้กำหนดไว้ดังนี้คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยวิเคราะห์ใน 2 ลักษณะ คือ วิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ และวิเคราะห์ในภาพรวม โดยรวมคะแนนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนแล้วแบ่งระดับความรู้ตามช่วงคะแนนที่กำหนดเป็น 4 ระดับแปลความหมายถึงการมีความรู้ในระดับดีมาก ดี พอใช้ และน้อยมาก 4) ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ได้ดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดคะแนนคำตอบแต่ละข้อ 5 กลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้การเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวชุมชน วิเคราะห์ความคิดเห็นเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งได้ใช้เกณฑ์ในลักษณะคล้ายกับแบบวัดทัศนคติของลิเคท ดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533)การวิเคราะห์ความคิดเห็นในภาพรวม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ระดับความคิดเห็นเช่นเดียวกับการวิเคราะห์รายข้อ 5) ความต้องการในการจัดการและการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ได้ดำเนินการวิเคราะห์ให้คะแนนแต่ละข้อของคำถามของความ ต้องการ 5 กลุ่ม แปลความหมายถึงความต้องการมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการในการจัดการและการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนวิเคราะห์ความต้องการเป็นรายข้อ และวิเคราะห์ความต้องการในภาพรวม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเทียบระดับความต้องการกับเกณฑ์เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ความคิดเห็น 6) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ชุมชน โดยใช้ t - test ในการเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ และสถานภาพทางสังคมในชุมชน และใช้การวิเคราะห์ความผันแปรทางเดียว (one - way ANOVA) ในการเปรียบเทียบตามตัวแปร อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ หากพบว่าผลที่ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็จะเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างอย่างมีนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference หรือ LSD) และ 7) ข้อเสนอแนะวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.48 มีอายุอยู่ในช่วง 41 - 50 ปีมากที่สุด มีระดับการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน และมีรายได้เฉลี่ย/เดือนอยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาทมากที่สุด มีสถานภาพทางสังคมเป็นสมาชิกในชุมชน และมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่แล้วในชุมชน เขาคราม แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	38	30.89
หญิง	83	67.48
ไม่ตอบ	2	1.63
รวม	123	100.00
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	29	23.57
31 - 40 ปี	29	23.57
41 - 50 ปี	35	28.47
51 - 60 ปี	20	16.26
มากกว่า 60 ปี	9	7.32
ไม่ตอบ	1	0.81
รวม	123	100.00
การศึกษา		
ประถมศึกษา	40	32.52
มัธยมศึกษาตอนต้น	26	21.14
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	26	21.14
อนุปริญญา/ปวส.	7	5.70
ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี	24	19.50
รวม	123	100.00

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน (ต่อ)

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ทำสวน/ทำนา	64	52.03
ค้าขาย	14	11.38
รับจ้าง	14	11.38
บ้าน/นักเรียน/นักศึกษา	10	8.13
ธุรกิจส่วนตัว/บริษัทเอกชน	11	8.94
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างของรัฐ	6	4.88
อื่น ๆ	2	1.63
ไม่ตอบ	2	1.63
รวม	123	100.00
รายได้		
ไม่เกิน 5,000 บาท	16	13.01
5,001 - 10,000 บาท	57	46.34
10,001 - 15,000 บาท	21	17.07
15,001 - 20,000 บาท	12	9.80
20,001 - 25,000 บาท	5	4.10
มากกว่า 25,000 บาท	7	5.70
ไม่ตอบ	5	4.10
รวม	123	100.00
สถานภาพทางสังคม		
เป็นผู้นำในชุมชน	31	25.20
เป็นสมาชิกในชุมชน	87	70.7
ไม่ตอบ	5	4.10
รวม	123	100.00
การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนของท่าน		
มี	75	61.00
ไม่มี	26	21.00
ไม่ตอบ	22	17.90
รวม	123	100.00

2. การเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปในชีวิตประจำวันและเปิดรับหรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สื่อที่ใช้ในการเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปในชีวิตประจำวันมากที่สุด คือ วิทยุโทรทัศน์ ส่วนสื่อที่ได้เปิดรับหรือรับรู้ข้อมูลทางข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีทั้งสื่อมวลชน สื่อสังคม สื่อบุคคล และสื่อชุมชน โดยสื่อมวลชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากที่สุดคือ วิทยุโทรทัศน์ สื่อสังคมที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมาก

ที่สุดคือ อินเทอร์เน็ต สื่อบุคคลที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากที่สุดคือ สื่อบุคคลในชุมชน และสื่อชุมชนที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากที่สุดคือ หอกระจายข่าวและเสียงตามสาย แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

การเปิดรับข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
การเปิดรับข่าวสารจากสื่อในชีวิตประจำวัน		
ข่าวสารจากวิทยุกระจายเสียง	103	16.04
ข่าวสารจากวิทยุโทรทัศน์	117	18.23
ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร	103	16.04
อินเทอร์เน็ต	113	17.60
ไลน์ (Line)	107	16.67
ทวิตเตอร์หรือสื่อสังคมอื่น ๆ	99	15.42
รวม	642	100.00
การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว		
สื่อมวลชน	264	23.72
วิทยุกระจายเสียง	77	6.92
วิทยุโทรทัศน์	116	10.42
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร	71	6.38
สื่อสังคม	335	30.11
อินเทอร์เน็ต	97	8.72
เฟซบุ๊ก	94	8.45
ไลน์ (Line)	81	7.28
ทวิตเตอร์หรือสื่อสังคมอื่น ๆ	63	5.66
สื่อบุคคล	250	22.46
สื่อบุคคลในชุมชน	99	8.89
เจ้าหน้าที่เทศบาล / อบต.	82	7.37
เอกชนหรือบุคคลภายนอก	69	6.20
สื่อชุมชน	264	23.72
แผ่นพับ แผ่นปลิว ป้ายประกาศ	75	6.74
หอกระจายข่าว เสียงตามสาย	106	9.52
เข้าร่วมประชุม	83	7.46
รวม	1,113	100.00

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน ส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนอยู่ในระดับดีถึงร้อยละ 47.20 แต่เมื่อวิเคราะห์ความรู้ ความเข้าใจ โดยพิจารณาจากสื่อทุกประเภทที่เปิดรับหรือรับรู้

ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สื่อที่เปิดรับแล้วทำให้มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสูงสุดคือ การเข้าร่วมการประชุม โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 7.88 จากคะแนนเต็ม 13 คะแนน แสดงได้ดังตารางที่ 3 - 5

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การท่องเที่ยว	ตอบถูก		ตอบผิด		ไม่ตอบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีการดำเนินชีวิต การทำมาหากิน ของชาวบ้านเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	22	17.88	99	80.49	2	1.63
2. การท่องเที่ยวชมธรรมชาติตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น น้ำตก การดำน้ำ ดูปะการัง เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	32	26.02	88	71.54	3	2.44
3. การท่องเที่ยวชุมชน คือ การที่นักท่องเที่ยวเดินทางไป เรียนรู้หรือสัมผัสกับธรรมชาติ ภูมิปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ ที่ มีในชุมชน	116	94.31	3	2.44	4	3.25
4. วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะต่าง ๆ ของชุมชน ไม่จัดว่า เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชน	52	42.28	67	54.47	4	3.25
5. น้ำตก ป่าไม้ พืชพรรณธรรมชาติ จัดเป็นทรัพยากรการ ท่องเที่ยว	114	92.68	3	2.44	6	4.88
6. การสร้างกระบวนการเรียนรู้หรือการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชนแก่นักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการการ ท่องเที่ยวชุมชน	111	90.24	6	4.88	6	4.88
7. การท่องเที่ยวชุมชนจะต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายที่ นักท่องเที่ยวจะได้รับให้มากที่สุด	18	14.64	101	82.11	4	3.25
8. การจัดการท่องเที่ยวชุมชนเป็นการจัดการท่องเที่ยวโดย ภาครัฐหรือเอกชน โดยชุมชนไม่ต้องมีบทบาทหน้าที่ใด ๆ	72	58.54	49	39.83	2	1.63
9. การจัดการท่องเที่ยวชุมชนไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของ ชุมชน	65	52.85	53	43.09	5	4.06
10. การจัดการท่องเที่ยวชุมชนจะต้องหนุนเสริมหรือสอดคล้อง กับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ของชุมชน	107	86.99	13	10.57	3	2.44
11. การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของการจัดการ ท่องเที่ยวชุมชน	111	90.24	6	4.88	6	4.88
12. กิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ไม่มีความ จำเป็นจะต้องเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ประเพณี หรือวิถีชีวิตของ ชาวบ้านที่เป็นอยู่แล้วในชุมชน	70	56.91	51	41.46	2	1.63
13. ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการท่องเที่ยวชุมชนเป็นบทบาทหน้าที่ของ เทศบาลหน่วยงานรัฐ	45	36.58	76	61.79	2	1.63

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคะแนนรวมของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

* ระดับความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว	ช่วงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก	9.76 - 13.00	19	15.4
ดี	6.51 - 9.75	58	47.2
พอใช้	3.26 - 3.25	28	22.8
น้อยมาก	0.00 - 3.25	0	0.00
	ไม่ตอบ	18	14.6
รวม		123	100.00

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำแนกตามสื่อที่เคยเปิดรับข่าวสารการท่องเที่ยว (คะแนนเต็ม 13 คะแนน)

ประเภทของสื่อ	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ
วิทยุกระจายเสียง	77	7.30	2.27	ดี
วิทยุโทรทัศน์	116	7.73	2.25	ดี
หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร	71	7.31	2.35	ดี
อินเทอร์เน็ต	97	7.77	2.33	ดี
เฟสบุ๊ก	94	7.81	2.60	ดี
ไลน์	81	7.80	2.29	ดี
ทวิตเตอร์	63	7.60	2.39	ดี
แผ่นพับ แผ่นปลิว ป้ายประกาศ	75	7.71	2.10	ดี
หอกระจายข่าว เสียงตามสาย	106	7.71	2.19	ดี
เข้าร่วมประชุม	83	7.88	2.22	ดี
สื่อบุคคลในชุมชน	99	7.81	2.15	ดี
เจ้าหน้าที่เทศบาล/อบต.	82	7.62	2.06	ดี
เอกชนหรือบุคคลภายนอกชุมชน	69	7.64	2.20	ดี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการ และการมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาภาพรวมของความคิดเห็นทุกด้านต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขาคราม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน แสดงได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คิดเห็นต่อความสำคัญ/ประโยชน์หรือผลกระทบของการท่องเที่ยวชุมชน

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.48	0.52	เห็นด้วยมาก
2. ด้านสังคม วัฒนธรรม	4.44	0.50	เห็นด้วยมาก
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.12	0.64	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คิดเห็นต่อความสำคัญ/ประโยชน์หรือผลกระทบของการท่องเที่ยวชุมชน (ต่อ)

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. ด้านการจัดการและการมีส่วนร่วม	4.05	0.22	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.21	เห็นด้วยมาก

ความต้องการต่อการส่งเสริมและการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง โดยภาพรวมความต้องการในทุกด้านที่มีต่อการส่งเสริมและการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขาคราม ทั้งด้านพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของบุคคลความต้องการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก และความต้องการด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน โดยภาพรวมแล้ว มีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.25 แสดงได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างต่อการส่งเสริมและการจัดการท่องเที่ยว

ความต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ความต้องการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมด้านบุคคลในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน	4.14	0.82	มาก
2. ความต้องการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.42	0.48	มาก
3. ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน	4.18	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.50	มาก

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 41 - 50 ปี มากที่สุด มีระดับการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน และมีรายได้เฉลี่ย/เดือนอยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาทมากที่สุด มีสถานภาพทางสังคมเป็นสมาชิกในชุมชน และมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่แล้วในชุมชนเขาคราม 2) การเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปในชีวิตประจำวันและเปิดรับหรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สื่อมวลชนโดยเฉพาะวิทยุโทรทัศน์ยังเป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างใช้เป็นช่องทางในการติดตามข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันและการท่องเที่ยวมากกว่าสื่ออื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อวิทยุโทรทัศน์ยังคงมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสาร และยังเป็นสื่อที่มีความนิยมในการเปิดรับข่าวสารต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของโจเซฟ ที แคลปเปอร์ ได้กล่าวว่า โทรทัศน์เป็นการสื่อสารที่สำคัญมากกว่าสื่อใด ๆ ที่ผ่าน มา ทั้งนี้เนื่องจากโทรทัศน์สามารถเพิ่มพูนผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมได้มากกว่าเมื่อเทียบกับสื่อมวลชน

แขนงอื่น ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์มีภาพ เสียง สี และความเคลื่อนไหวพร้อมกันไป สามารถโน้มน้าวใจได้ชัดเจนมากกว่า (Klapper, J. T., 1960) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของซูลิพร ธานีรัตน์ กล่าวว่า สื่อมวลชนนั้นมีคุณสมบัติสามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้กว้างและครอบคลุมแทบทุกพื้นที่ อีกทั้งสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์นั้นเป็นสื่อที่มีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งภาพและเสียง ช่วยให้ดึงดูดความสนใจและกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกร่วมได้ดีกว่าสื่ออื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นการเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ ผู้รับสารไม่จำเป็นต้องจดจ่อกับการเปิดรับสารเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถทำกิจกรรมอื่นร่วมกันอีกด้วยจึงเป็นข้อดีของสื่อมวลชนที่ทำให้สื่อประเภทนี้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับสูงอยู่เสมอ (ซูลิพร ธานีรัตน์ และพชนี เสงี่ยมรักษา, 2557)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนบ้านชุมชนเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ตอบผิดมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวชุมชนจะต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมากที่สุด รองลงมา คือ การท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีการดำรงชีวิตการทำมาหากินของชาวบ้านเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวชมธรรมชาติตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น น้ำตก การดำน้ำดูปะการังเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามลำดับ อภิปรายได้ว่า เมื่อต้องการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนชุมชนบ้านเขาครามที่ถูกต้อง ควรเน้นถึงการให้ความหมายและประเภทของการท่องเที่ยวแต่ละรูปแบบเพื่อจะได้มีความเข้าใจที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ผ่านช่องทางการสื่อสารที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารมากที่สุด คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ และที่สำคัญหอกระจายข่าวและเสียงตามสาย เป็นอีกสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารด้านความรู้ความเข้าใจใกล้เคียงกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมพร เกื้อไข ได้อธิบายว่า การสื่อสารภายในชุมชนต้องมีกลุ่มคนที่ทำงานด้านการสื่อสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการฝึกฝนอบรมให้มีความรู้และทักษะในด้านการสื่อสาร ทั้งการส่งสารและการรับสาร การใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น อินเทอร์เน็ต การใช้คอมพิวเตอร์ต่าง ๆ โดยเน้นความรู้และความเข้าใจ ในหลักการและวิธีการสื่อสารแบบสองทาง การสื่อสารแบบให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญของข้อมูลและแหล่งข้อมูลชุมชน (สมพร เกื้อไข และคณะ, 2565)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนบ้านชุมชนเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นและให้ความสำคัญ ประโยชน์ หรือผลกระทบของการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดการและการมีส่วนร่วม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญ ประโยชน์จากการท่องเที่ยวชุมชนที่สามารถสร้างอาชีพ กระจายรายได้ อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ของดีของชุมชนสืบทอดให้ลูกหลานมากกว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยว อีกทั้งชุมชนมีความมั่นใจในการทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดีให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว ในทางตรงกันข้ามจากผลการศึกษาของธนวัฒน์ มีจันทร์ กล่าวว่า ชุมชนมีความคิดเห็นต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรม จากการจัดการท่องเที่ยวตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ด้านพื้นฐานการดำรงชีวิต ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วม ของสถาบันในชุมชน ด้านการเรียนรู้ ด้านกลุ่มองค์กรและเครือข่ายชุมชน ด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับปานกลาง (ธนวัฒน์ มีจันทร์, 2558)

ความต้องการต่อการส่งเสริมและการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอสครินครินทร์ จังหวัดพัทลุง โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของบุคคล ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความต้องการด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน มีความพร้อมในการศึกษาความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน ผ่านการอบรม จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และต้องการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวในชุมชนให้มีศักยภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยสมาชิกในชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนา สอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชรินทร์ จึงประวัติ อธิบายว่า คนในชุมชนคลองสวนมีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ มีการจัดระบบจราจร โดยมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน และติดตั้งป้ายบอกทางเพิ่มเติม มีที่นั่งพักผ่อนให้กับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ มีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ และมีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ส่วนการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คนในชุมชนคลองสวนต้องการพัฒนา ได้แก่ คนในชุมชนมีการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมที่สร้างการรับรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าในด้านการวางแผน คือ ได้เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการดำเนินการ คือ ได้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม และประเพณีของคนในท้องถิ่น ด้านการใช้ประโยชน์ คือ มีรายได้จากการท่องเที่ยว ทั้งนี้ คนในชุมชนต้องการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมและยังต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยการอบรมหลักสูตร ด้านอาชีพ ด้านอาสาสมัครแม่คุเทศก์ และด้านภาษา เพื่อพัฒนาตลาดคลองสวน ร้อยปีให้เกิดความยั่งยืน (พัชรินทร์ จึงประวัติ, 2560)

ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนกับลักษณะด้านประชากรศาสตร์และการเปิดรับหรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอสครินครินทร์ จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันตามลักษณะด้านประชากรศาสตร์ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย/เดือน และสถานภาพทางสังคมในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ มีความคิดเห็น มีความต้องการต่อการส่งเสริมและการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขาครามไม่แตกต่างกัน กลุ่มที่เคยเปิดรับหรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่อมวลชน ช่องทางวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งกับกลุ่มที่ไม่ได้เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่อดังกล่าว โดยมีระดับนัยสำคัญยิ่งที่ 0.005 ส่วนสื่อสังคม สื่อบุคคล สื่อชุมชน ไม่พบความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนระหว่างกลุ่มที่เคยเปิดรับหรือรับรู้กับกลุ่มที่ไม่ได้เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่อดังกล่าว ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขาคราม แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่อมวลชน สื่อสังคม สื่อบุคคลและสื่อชุมชน สรุปได้ ดังนี้ 1) สื่อมวลชน มีเพียงสื่อประเภทเดียวที่พบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มที่เปิดรับหรือรับรู้กับกลุ่มที่ไม่เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ .000 2) สื่อสังคมที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความแตกต่างต่างกันระหว่างกลุ่มที่เปิดรับหรือรับรู้กับกลุ่มที่ไม่เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่อสังคม คือ อินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์

โดยความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ทั้ง 3 กลุ่ม 3) สื่อบุคคล ที่เปิดรับหรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จากสื่อบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม คือ สื่อบุคคลในชุมชน เจ้าหน้าที่เทศบาล/อบต. และเอกชนหรือบุคคลภายนอกชุมชนมีความแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับสื่อบุคคลในชุมชน แตกต่างที่ระดับ .001 สำหรับสื่อบุคคลประเภทเจ้าหน้าที่เทศบาล/อบต. และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ .000 4) สื่อชุมชน ที่เคยเปิดรับหรือรับรู้กับกลุ่มที่ไม่เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่อชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.000 สำหรับกลุ่มสื่อแผ่นพับ แผ่นปลิว ป้ายประกาศ แตกต่างที่ระดับ 0.004 สำหรับกลุ่มหอกระจายข่าวและเสียงตามสาย แตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ความต้องการต่อการส่งเสริมและการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขาครามแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่อมวลชน สื่อสังคม สื่อบุคคล และสื่อชุมชน สรุปได้ ดังนี้ 1) สื่อมวลชนที่พบความแตกต่างของความต้องการ เพื่อการส่งเสริมและการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เคยเปิดรับหรือรับรู้กับกลุ่มที่ไม่เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สื่อมวลชน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ .000 2) สื่อสังคม ที่เปิดรับหรือรับรู้กับกลุ่มที่ไม่เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมประเภททวิตเตอร์และสื่อสังคมอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ที่ระดับ 0.007 และระดับ 0.002 ตามลำดับ ส่วนสื่อสังคมประเภทเฟซบุ๊ก และไลน์ ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่เปิดรับหรือรับรู้กับกลุ่มที่ไม่เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่อดังกล่าว 3) สื่อบุคคล มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่เคยเปิดรับหรือรับรู้กับกลุ่มที่ไม่เคยเปิดรับหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากสื่อทั้ง 3 ประเภท อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.001 สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุกัญญา บุญน้อม และคณะ อธิบายไว้ว่า การเปิดรับสื่อกับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่รับรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นเพื่อนบ้าน สื่อสิ่งพิมพ์ ที่เป็นแผ่นพับ โปสเตอร์ โบรชัวร์ของแหล่งท่องเที่ยว สื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็น Facebook และสื่อกลางแจ้งที่เป็น ป้ายบิลบอร์ดตามทางแยกทั่วไป (สุกัญญา บุญน้อม และคณะ, 2565)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านเขาคราม ตำบลบ้านนา อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพิจิตร แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 41 - 50 ปี มีการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน และมีรายได้เฉลี่ย/เดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท เป็นสมาชิกในชุมชน และมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่แล้วในชุมชนเขาคราม 2) การเปิดรับข่าวสารโดยทั่วไปในชีวิตประจำวันและเปิดรับหรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะวิทยุโทรทัศน์ยังเป็นสื่อในการติดตามข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันและการท่องเที่ยวมากกว่าสื่ออื่น ๆ และยังเป็นสื่อที่มีความนิยมในการเปิดรับข่าวสารต่าง ๆ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนฯ ภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี การท่องเที่ยวชุมชนจะต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมากที่สุด ส่วนการท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีการดำรงชีวิตการทำมาหากินของชาวบ้านเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

และการท่องเที่ยวชมธรรมชาติตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น น้ำตก การดำน้ำดูปะการังเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจรองลงมาตามลำดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดการและการมีส่วนร่วม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเห็นความสำคัญ ประโยชน์จากการท่องเที่ยวชุมชนที่สามารถสร้างอาชีพกระจายรายได้ อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ของดีของชุมชนสืบทอดให้ลูกหลานมากกว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยว ความต้องการต่อการส่งเสริมและการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของบุคคล ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความต้องการด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน มีความพร้อมในการศึกษาความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน ผ่านการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และต้องการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวในชุมชนให้มีศักยภาพเพื่อรองรับ ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนกับลักษณะด้านประชากรศาสตร์และการเปิดรับหรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน มีความแตกต่างกันตามลักษณะด้านประชากรศาสตร์ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย/เดือน และสถานภาพทางสังคมในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ มีความคิดเห็น มีความต้องการต่อการส่งเสริมและการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขาครามไม่แตกต่างกัน จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือนักวิชาการจะใช้เป็นสื่อหรือเป็นช่องทางในการเสริมให้ความรู้แก่ประชาชน ผสมผสานกับสื่ออื่น ๆ ทั้งสื่อมวลชน สื่อสังคม สื่อชุมชนในเรื่องการท่องเที่ยวชุมชนอาจจะช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องได้มากยิ่งขึ้น อาจจะจัดในรูปแบบของการอบรมระยะสั้น การสัมมนา การศึกษาดูงาน เพราะประชาชนในชุมชนมีความพร้อมและมีความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพ และจุดเด่นของชุมชน คือ การให้ความสำคัญ ประโยชน์ ผลกระทบของการท่องเที่ยว การจัดการและการมีส่วนร่วม อาจมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการและการมีส่วนร่วม 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความต้องการ ความคาดหวังของการท่องเที่ยวชุมชนในมุมมองของนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ. (2566). แผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ฉบับทบทวนปี พ.ศ. 2566. เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2566 จาก https://www.phatthalung.go.th/2022/files/com_news_developamphur/2023-07_ebd73e91a7c2441.pdf
- ชุลีพร ธาณิรัตน์ และพัชนี เขยจรรยา. (2557). รูปแบบการดำเนินชีวิต การเปิดรับข่าวสาร และพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวตลาดย้อนยุคของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม นิด้า, 1(1), 131-146.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). เทคโนโลยีการออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

- ธนวัฒน์ มีจันทร์. (2558). ความคิดเห็นของชุมชนต่อผลด้านสังคม และวัฒนธรรม จากการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. *Veridian E-Journal, Slipakorn University*, 8(3), 622-635.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2545). ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณี ลีกิจวัฒน์. (2549). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร.
- พัชรินทร์ จีงประวดี. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงานในทัศนะของผู้บริหารสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนครสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(1), 11-21.
- สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). เรียกใช้เมื่อ 30 เมษายน 2564 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- _____. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230307173518.pdf
- สมพร เกื้อไข และคณะ. (2565). การสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนตะโหนด จังหวัดพัทลุง. *Journal of Southern Technology*, 15(2), 1-11.
- สรชัย พิศาลบุตร. (2546). วิจัยเชิงปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.
- สุกัญญา บุญน้อม และคณะ. (2565). ผลของการเปิดรับสื่อกับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยแห่งชาติ*, 14(1), 145-161.
- สุวิมล ติรกานัน. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หฤษฎ์ เต็มสูงเนิน. (2563). การใช้สื่อออนไลน์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์. ใน *วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2558). *COMMUNITY-BASED TOURISM* ท่องเที่ยวโดยชุมชน. เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2566 จาก https://www.dasta.or.th/uploads/file/202312/1703229056_94d6ffe78512fe4a58d0.pdf
- Klapper, J. T. (1960). *Effects of mass communication*. New York: Free Press.

การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่โดยใช้แนวทางการผลิตผลงาน ร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ*

INSTRUCTIONAL DESIGN FOR MODERN LEARNERS USING A PRODUCTION-BASED APPROACH IN COLLABORATION WITH COMMUNICATION ARTS PROFESSIONALS FOR PUBLIC DISSEMINATION

วนภรณ์ สุวรรณโณ

Wanaporn Suwannono

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Management sciences, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

Corresponding author E-mail: wanaporn.ja@skru.ac.th

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่เป็นการออกแบบการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ มองปัญหาเป็นโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา บทความวิชาการเรื่องนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่โดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จากรายวิชาการผลิตรายการสื่อสารเสียงดิจิทัลในลักษณะการปฏิบัติงานจริงผ่านความร่วมมือ 3 หน่วยงาน ได้แก่ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ไทยพีบีเอสพอดคาสต์ และสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จากการนำโจทย์การประกวดแข่งขันหรือโจทย์การผลิตผลงานเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะมาใช้เป็นฐานในการเรียนรู้ และมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ 3 ขั้นตอน คือ การประเมินตนเอง ประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน และประเมินโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การใช้แนวคิดดังกล่าวช่วยสร้างผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ใน 3 มิติ ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน: พัฒนาทักษะวิชาชีพ เตรียมความพร้อมสู่การประกอบอาชีพ 2) ผลลัพธ์ด้านผู้สอน: ยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และ 3) ผลลัพธ์ด้านเครือข่าย: สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพ เชื่อมโยงการจัดการศึกษากับความต้องการของตลาดแรงงาน ในปัจจุบัน แนวทางการออกแบบการเรียนการสอนดังกล่าวไม่เพียงเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสามารถปรับตัวและทำงานในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

คำสำคัญ: การออกแบบการเรียนการสอน, ผู้เรียนยุคใหม่, การผลิตผลงาน, นักวิชาชีพนิเทศศาสตร์

Abstract

Teaching management for modern learners involves creative learning design that transforms challenges into opportunities for developing essential future career skills, with instructors serving as advisors. This academic article presents an instructional design for modern learners using a collaborative production approach with communication professionals for public dissemination, implemented in the Bachelor of Communication Arts program, Faculty of Management Sciences, Songkhla Rajabhat University. The approach was applied in a Digital Audio Media Production course through real-world practice via cooperation among three organizations: Thai Radio and Television Journalists Association, Thai PBS Podcast, and Songkhla Rajabhat University Educational Radio Station. The methodology employs problem-based active learning, utilizing competition assignments or public dissemination projects as learning foundations, with systematic evaluation conducted in three stages: self-assessment, instructor evaluation, and expert committee assessment. This approach generates beneficial outcomes in three dimensions: 1) Student outcomes: Developing professional skills and preparing students for career readiness. 2) Instructor outcomes: Enhancing learning management effectiveness aligned with professional standards and 3) Network outcomes: Establishing cooperation between educational institutions and professional organizations, connecting education with current labor market demands. This instructional design approach not only prepares students to adapt and work effectively in real-world contexts but also fosters collaboration between educational institutions and professional sectors, which serves as a crucial foundation for long-term educational quality development.

Keywords: Instructional Design, Modern Learners, Content Production, Communication Arts Professionals

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่ โดยเฉพาะในสาขาวิทยาศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตและเผยแพร่เนื้อหาสู่สาธารณะ การเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นการบรรยายในห้องเรียนไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในวิชาชีพจริง ซึ่งผู้เรียนยุคใหม่จำเป็นต้องมีทักษะดังนี้ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดสร้างสรรค์ รวมถึงทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการบูรณาการเรียนการสอนระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจึงเป็นเรื่องสำคัญในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาสมรรถนะให้กับผู้เรียนในการก้าวสู่วิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพในลักษณะการสร้างความรู้

ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (จิตินันท์ ดาวศรี, 2564)

รายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัลเป็นรายวิชาที่เปิดสอนสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด องค์ประกอบ กระบวนการผลิตสื่อเสียง รวมถึงมีทักษะในการฝึกปฏิบัติผลิตสื่อเสียงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น พอดแคสต์ นิทาน สารคดี สารคดีเชิงข่าว และรายการวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น โดยอาจารย์ผู้สอนมีแนวคิดว่าผลงานของนักศึกษาไม่ควรเป็นเพียงงานที่ส่งให้อาจารย์ประเมินเท่านั้น แต่ควรสามารถใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งในรูปแบบการเผยแพร่สู่สาธารณะหรือการประกวดแข่งขัน หลักสูตรฯ ได้สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์ เพื่อบูรณาการการเรียนการสอนเข้ากับการปฏิบัติงานจริง โดยดำเนินการผ่านความร่วมมือกับ 3 หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อเสียงหรือผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้ 1) สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เป็นองค์กรวิชาชีพด้านวิทยุและโทรทัศน์ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ให้ดำเนินโครงการขับเคลื่อนพัฒนาวิชาชีพและส่งเสริมจริยธรรมสื่อ โดยจัดโครงการประกวดผลงานสารคดีเชิงข่าวทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ สำหรับนักศึกษาที่เรียนด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน ภายใต้ชื่อรางวัล “สายฟ้าน้อย” เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถด้านการผลิตรายการ และเปิดโอกาสให้ได้นำเสนอความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นช่องทางในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วิชาชีพหลังจบการศึกษา (สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2568) 2) ไทยพีบีเอสพอดแคสต์ (Thai PBS Podcast) ดำเนินงานโดยฝ่ายสื่อเสียง สำนักสื่อดิจิทัล องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ผลิตรายการประเภทสื่อเสียงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บริการสารประโยชน์และสาระบันเทิงที่ตอบสนองความต้องการของผู้ฟังทุกกลุ่มในสังคม โดยมีเนื้อหารายการที่จัดสรรเป็นกลุ่มต่าง ๆ จำนวน 8 กลุ่ม คือ นิทาน เด็กและครอบครัว ข่าวและสถานการณ์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หนังสือเสียงและการศึกษา วาไรตี้และไลฟ์สไตล์ เพลงและดนตรี วิถีชีวิตและวัฒนธรรม (ThaiPBS Podcast, 2564) 3) สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเป็นสำคัญ และมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อีกทั้งจัดบรรยากาศการเรียนการสอนในการฝึกปฏิบัติจริงให้กับนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงานและกิจกรรมของมหาวิทยาลัยรวมทั้งเป็นสื่อกลางระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน พร้อมทั้งให้บริการความรู้แก่ชุมชน และสามารถให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการได้ (สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2567)

จากแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนการสอนดังที่กล่าวไปข้างต้น โดยนับจากปีการศึกษา 2566 - 2567 ปรากฏว่ามีผลงานนักศึกษาได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณะใน 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) การส่งผลงานเข้าประกวดในเวทีทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ผลงานนักศึกษาได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมประกวดในโครงการประกวดผลงานสารคดีเชิงข่าวทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รางวัล “สายฟ้าน้อย” ซึ่งจัดโดยสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย โดยในปีการศึกษา 2566 ผลงานของนักศึกษาจากหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับรางวัลชมเชย จำนวน 1 รางวัล ในประเภทการผลิตสารคดีเชิงข่าว

วิทยุกระจายเสียง อย่างไรก็ตาม ในปีการศึกษา 2567 เนื่องด้วยสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยประกาศงดการจัดการประกวดดังกล่าว จึงไม่มีการส่งผลงานนักศึกษาเข้าร่วมในเวทีนี้ (สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2566) 2) การส่งผลงานเพื่อเผยแพร่สู่พื้นที่สาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย 2 หน่วยงาน ได้แก่ 1) การผลิตผลงานสื่อเสียงเพื่อเผยแพร่ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล นักศึกษาได้สร้างสรรค์ผลงานสื่อเสียงในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ นิทาน รายการวิทยุสั้น และสารคดี เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ไทยพีบีเอสพอดคาสต์ ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มสื่อสาธารณะระดับชาติ โดยในปีการศึกษา 2566 มีผลงานที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่บนแพลตฟอร์มดังกล่าว จำนวน 11 ผลงาน และในปีการศึกษา 2567 มีผลงานที่ได้รับการเผยแพร่ จำนวน 5 ผลงาน (ThaiPBS Podcast, 2566) และ 2) การบูรณาการการเรียนรู้กับการปฏิบัติงานจริงในสถานีวิทยุกระจายเสียง นักศึกษาได้มีโอกาสร่วมจัดรายการวิทยุกระจายเสียงกับผู้ประกอบวิชาชีพที่สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งถือเป็นการบูรณาการการเรียนการสอนเข้ากับประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์จริง โดยในปีการศึกษา 2566 มีนักศึกษาเข้าร่วมจัดรายการวิทยุกระจายเสียงจำนวน 63 คน และในปีการศึกษา 2567 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 87 คน ซึ่งเป็นจำนวนรวมของนักศึกษาทั้งหมดที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัลตลอดทั้ง 2 ปีการศึกษา (สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2567)

แนวทางการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานจริงร่วมกับนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ส่งผลให้ผลงานของนักศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงกรอบของการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเท่านั้น แต่ยังสามารถขยายขอบเขตไปสู่เวทีการประกวดแข่งขันและการเผยแพร่ในวงกว้างได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งนักศึกษาได้รับมุมมองการผลิตผลงานตามมาตรฐานวิชาชีพ นำมาซึ่งความภาคภูมิใจเมื่อผลงานได้รับการยอมรับผ่านรางวัลหรือการเผยแพร่สู่สาธารณะ ด้วยเหตุนี้ การบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับการปฏิบัติงานจริงจึงตอบโจทย์การเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มากกว่าการเรียนรู้เชิงทฤษฎีในห้องเรียนแบบดั้งเดิม นับเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนให้พร้อมรับความท้าทายในวิชาชีพนิเทศศาสตร์ในอนาคต

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนนำเสนอแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้การผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นการถอดองค์ความรู้จากการทดลองปฏิบัติจริงในชั้นเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยมีการรวบรวม เรียบเรียง และประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งผลจากออกแบบการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายมิติ ทั้งในด้านการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน การยกระดับประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ และการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการออกแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้จะนำเสนอเป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาและผู้สนใจในการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทและความท้าทายในโลกแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ต่อไป

การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่

ผู้เรียนยุคใหม่ (New Generation Learners) หมายถึง ผู้เรียนที่เกิดและเติบโตในบริบทสังคมดิจิทัล โดยมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และแสวงหาความท้าทาย อีกทั้งยังมองปัญหาเป็นโอกาส ในพัฒนาศักยภาพและทักษะการแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ ซึ่งผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากผู้เรียนในอดีตอย่างมีนัยสำคัญทางการศึกษา โดยเฉพาะในแง่มุมมองของการเป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) ความฉลาดดิจิทัล (Digital Intelligence) กระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) สมรรถนะในการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ (Transdisciplinary Integration Competence) เพื่อการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล และประมวลผลข้อมูลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล พร้อมทั้งความต้องการในการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทที่หลากหลาย (อรทัย รุ่งวชิรา และคณะ, 2564) นอกจากนี้ ผู้เรียนยุคใหม่ยังแสดงศักยภาพในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Systematic Analytical Thinking) การแก้ปัญหาเชิงวิพากษ์ (Critical Problem-Solving) การสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Creation) ทักษะการประสานความร่วมมือ (Collaborative Skills) ความสามารถในการจัดการสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (Information Management Efficiency) การเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (Self-Directed Learning) และทักษะการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Communication Skills)

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้เรียนยุคใหม่จำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Literacy) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถเข้าถึงข้อมูลได้หลากหลายช่องทางผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล และมีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ และการสื่อสาร (Ignite Thailand, 2564) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในยุคดิจิทัลนั้น สื่อออนไลน์จะทวีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด สามารถคัดสรรประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจเฉพาะบุคคลได้อย่างฉับพลัน และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศักยภาพ (พงษ์พัชรินทร์ พุฒวนะ, 2564) ในขณะเดียวกัน กรอบทิศทางการเรียนรู้ในปี 2030 (OECD, 2024) ได้ระบุปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในอนาคต คือการที่ผู้เรียนได้พัฒนาองค์ประกอบหลักทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และค่านิยม โดยที่ผู้เรียนจะกลายเป็นผู้กำหนดทิศทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) แทนการเป็นเพียงผู้รับคำสั่งจากผู้สอน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ การสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) โดยมีผู้สอนในฐานะผู้ออกแบบและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ผ่านการเชื่อมโยงกับทักษะวิชาชีพในบริบทจริง การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Experiential Learning) จะช่วยวางรากฐานกระบวนการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Analytical Thinking) และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะรอบด้าน อาทิ ทักษะการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงลึก และความสามารถในการปรับตัวและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Adaptability) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้นับเป็นปัจจัยสำคัญในการออกแบบและจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (OECD, 2024)

ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ และศักยภาพของผู้เรียนอย่างองค์รวม สถาบันการศึกษาและอาจารย์ผู้สอนจึงควรออกแบบการเรียนรู้ในทิศทางเชิงสร้างสรรค์ ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถาม เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง และอยากลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง การจัดกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นการปฏิบัติจริง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทการทำงานจริง และการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learner) ซึ่งจะมีโอกาสได้เผชิญกับสถานการณ์จริง พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ยั่งยืน และสามารถปรับตัวได้ในบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (อรทัย รุ่งวชิรา และคณะ, 2564)

การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่เป็นทั้งความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยอาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อและช่องทางที่หลากหลาย โดยอาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น ผู้อำนวยความสะดวก และที่ปรึกษาในกระบวนการเรียนรู้ (สุริยา เตียงนิล, 2565) ซึ่งแนวทางสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่ มีดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้น แทนที่จะเป็นเพียงผู้รับข้อมูลฝ่ายเดียว ทั้งกระบวนการคิด การได้รับคำแนะนำเพื่อใช้ในการถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับผู้อื่นจนทำให้เกิดแรงบันดาลใจและเกิดทักษะในการเรียนรู้ ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนเอง ซึ่งวิธีการนี้ช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussions) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role-Playing) ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. การบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนมิได้เพียงสอดคล้องกับบริบทความคุ้นชินของผู้เรียนในยุคดิจิทัลเท่านั้น หากแต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการเรียนรู้และเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพในอนาคต แนวทางการผสมผสานเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วยการประยุกต์ใช้ระบบจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (Learning Management Systems: LMS) การบูรณาการแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ตลอดจนการประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงมัลติมีเดียที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. การเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน (Personalized Learning)

การเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ปรับให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความต้องการเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน แนวทางนี้ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ วิธีการที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจหรือความสามารถ และการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

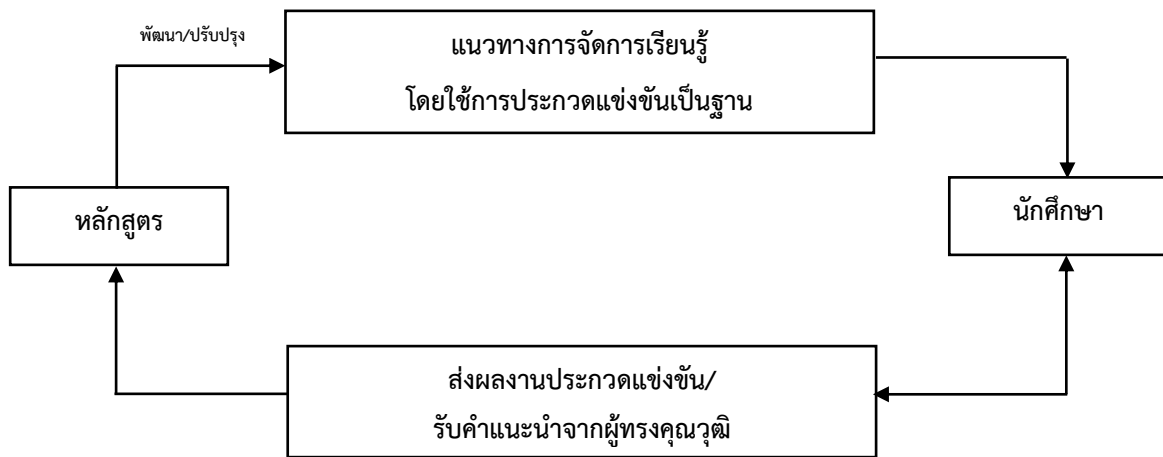
4. การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำโครงงานที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับบริบทความเป็นจริง แนวทางนี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ได้แก่ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้อย่างต่อเนื่อง และการนำเสนอผลงานต่อสาธารณะเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

5. การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้

การประเมินผลสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ควรมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) มากกว่าการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่น วิธีการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) และการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ซึ่งวิธีการเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการสะท้อนคิดและการพัฒนาตนเองของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีพันธกิจหลักในการพัฒนาศักยภาพความเป็นมืออาชีพด้านนิเทศศาสตร์ให้นักศึกษา จึงได้วางกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในสถานการณ์จริง (Experiential Learning) และประยุกต์ใช้โจทย์จากเวทีการประกวดแข่งขันเป็นฐานในการพัฒนาองค์ความรู้ให้นักศึกษา ในช่วงระยะเวลากว่า 5 ปี (พ.ศ. 2558 - 2562) หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตได้ริเริ่มนำกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ โดยมุ่งสร้างโอกาสความเสมอภาคให้นักศึกษาทุกคนได้มีพื้นที่ในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานในเวทีการประกวดแข่งขันต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการได้รับคำชี้แนะเชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพโดยตรง กระบวนการดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจและความภาคภูมิใจในผลงานของตน อีกทั้งได้เสริมสร้างองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการผ่านกระบวนการวิพากษ์และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในแวดวงวิชาชีพ ซึ่งนับเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผลงานของนักศึกษา (ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์ และคณะ, 2563)

ภาพที่ 1 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้การประกวดแข่งขันเป็นฐาน

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่อย่างเป็นระบบ โดยใช้การประกวดแข่งขันเป็นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ใน 3 ประการสำคัญ ดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

หลักสูตรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ริเริ่มจากปัญหาในสถานการณ์จริงหรือบริบทที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง ทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นสำคัญในการจุดประกายความอยากรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง กระบวนการดังกล่าวมีความสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการปฏิบัติจริง เพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาที่เผชิญอยู่ ซึ่งการนำโจทย์จากเวทีการประกวดแข่งขันในวงการวิชาชีพนิเทศศาสตร์มาประยุกต์ใช้เป็นฐานในกระบวนการเรียนรู้ ก่อให้เกิดมิติที่ท้าทายและสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาในการค้นคว้าหาคำตอบอย่างเป็นระบบ รูปแบบการเรียนรู้นี้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะที่สำคัญหลายประการ อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Analytical Thinking) ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) และการพัฒนาสมรรถนะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Competency) ซึ่งล้วนเป็นคุณลักษณะสำคัญของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน (พระพันธ์วัฒน์ ธมมวาทธนโน (ภูมิรัง) และวิทยา ทองดี, 2565)

2. การเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทการผลิตผลงานเพื่อการประกวดแข่งขัน กระบวนการดังกล่าวเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถรวมกลุ่มตามความสนใจและความถนัดเฉพาะบุคคล เพื่อสร้างสรรค์ผลงานภายใต้กรอบโจทย์ที่ได้รับ ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวมีองค์ประกอบสำคัญสามประการ ได้แก่ การจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจและศักยภาพเฉพาะด้าน การส่งเสริมอิสระทางความคิดสร้างสรรค์ภายใต้ขอบเขตที่กำหนด และการพัฒนากระบวนการวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

ซึ่งในกระบวนการเรียนรู้รูปแบบนี้ ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยการกำกับตนเอง (Self-regulation) เป็นกลไกหลักในการควบคุมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ นักศึกษาจะพัฒนาวินัยในตนเองและใช้ความมุ่งมั่นพยายามอย่างเต็มความสามารถภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยและสภาพแวดล้อมดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีอาจารย์ผู้สอนปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกและโค้ชที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาตลอดกระบวนการ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2561)

3. การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้

การประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นกระบวนการต่อเนื่องในระบบการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนทัศน์การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการประเมินเชิงพัฒนาที่ส่งเสริมการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้กลยุทธ์การตั้งคำถามกระตุ้นกระบวนการคิด ควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีคุณภาพเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ การให้ข้อมูลย้อนกลับสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ประกอบด้วย การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลงาน โดยวิเคราะห์ความถูกต้องและคุณภาพของชิ้นงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับกระบวนการ ที่ระบุข้อบกพร่องในวิธีการปฏิบัติงานพร้อมเสนอแนวทางการแก้ไข การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการกำกับติดตามตนเอง จะส่งเสริมให้ผู้เรียนตรวจสอบคุณภาพงานและการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินตนเอง ที่ช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานของตนเองกับเกณฑ์การประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดกระบวนการประเมินใน 3 ระดับที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ 1) การประเมินตนเองโดยผู้เรียน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์คุณภาพผลงานในเบื้องต้น 2) การประเมินโดยผู้สอน ที่ให้ข้อเสนอแนะเชิงลึกเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงผลงาน และ 3) การประเมินโดยคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิจากภาควิชาชีพ ซึ่งเป็นการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญในบริบทของการประกวดแข่งขัน กระบวนการประเมินแบบองค์รวมนี้นี้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะวิชาชีพและสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากความสำเร็จของแนวทางดังกล่าว หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตจึงได้ขยายการประยุกต์ใช้แนวทางนี้ไปสู่การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งรายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยปีการศึกษา 2566 ได้เริ่มนำรูปแบบนี้มาใช้ในรายวิชา “การผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัล” สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งมีการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ ถือเป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีในชั้นเรียนกับการปฏิบัติในสถานการณ์จริงและการใช้ประโยชน์จากผลงานของนักศึกษาผ่านการเผยแพร่สู่สาธารณะ

กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์

การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์ เป็นการบูรณาการผลงานการผลิตที่ได้รับการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเวทีการประกวดแข่งขันและการเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะ โดยมีนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์เป็นผู้ให้คำปรึกษา มาผสานเข้ากับรายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัล ซึ่งเป็นรายวิชาที่มุ่งเน้นกระบวนการผลิตสื่อเสียงผ่านการฝึกปฏิบัติการในการสร้างสรรค์สื่อเสียงหลากหลายรูปแบบ อาทิ รายการพอดแคสต์ นิทาน สารคดี สารคดีเชิงข่าว และรายการวิทยุกระจายเสียง โดยหลักการสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย การสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการกับนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์ การกำหนดประเด็นการเรียนรู้จากบริบทสถานการณ์จริง การได้รับคำชี้แนะและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์จากนักวิชาชีพ ตลอดจนการประเมินคุณภาพผลงานตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพ สำหรับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ: ในภาคการศึกษาที่ 1 รายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัล เปิดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ลงทะเบียนเรียน อาจารย์ผู้สอนดำเนินการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาอย่างละเอียดเพื่อวางแผนการสอนทั้งในมิติของเนื้อหาและการออกแบบชิ้นงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ กระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนมีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นลำดับขั้นตอน

2. สืบหาโอกาสในการแสดงศักยภาพของนักศึกษา: อาจารย์ผู้สอนสำรวจเวทีการประกวดแข่งขันที่มีความสอดคล้องกับรายวิชาและจัดขึ้นในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับรายวิชา โดยพบว่าโครงการประกวดผลงานสารคดีเชิงข่าวทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ รางวัล “สายฟ้าน้อย” ซึ่งจัดโดยสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มีความสอดคล้องกับรายวิชาในด้านการผลิตสารคดีเชิงข่าววิทยุกระจายเสียง นอกจากนี้ ยังมีการสำรวจช่องทางที่สามารถส่งผลงานของนักศึกษาเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ เช่น ไทยพีบีเอสพอดคาสต์ และสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำเสนอผลงานในบริบทจริงและได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

3. การบูรณาการเข้ากับรายละเอียดรายวิชา (มคอ.3): อาจารย์ผู้สอนบรรจุการประกวดแข่งขันและการผลิตผลงานเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะลงในรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) อย่างชัดเจน โดยระบุหัวข้อพร้อมรายละเอียดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละสัปดาห์ควบคู่กับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเตรียมความพร้อมและวางแผนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการนี้ช่วยให้กิจกรรมการประกวดและการเผยแพร่ผลงานกลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับนักวิชาชีพ: การประสานความร่วมมือกับนักวิชาชีพและหน่วยงานภายนอกเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน โดยอาจารย์ผู้สอนวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของการประกวดแข่งขันประจำปี รวมถึงการติดตามและสมัครเข้าร่วมกิจกรรมโรดโชว์ของ ไทยพีบีเอสพอดคาสต์ที่จัดขึ้นในแต่ละภูมิภาค สำหรับการร่วมมือกับสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สงขลา อาจารย์ผู้สอนประสานงานกับหน่วยงานเพื่อจัดสรรช่วงเวลาให้นักศึกษาได้มีโอกาสร่วมจัดรายการกับทางสถานีวิทยุฯ ตลอดจนภาคการศึกษา ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง

5. การกำหนดโจทย์จากสถานการณ์จริง: อาจารย์ผู้สอนศึกษาเกณฑ์ กติกา ข้อตกลง และระยะเวลาของการประกวดแข่งขันหรือการส่งผลงานเพื่อเผยแพร่อย่างละเอียด จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาออกแบบเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง พร้อมชี้แจงรายละเอียดให้นักศึกษาทราบอย่างชัดเจน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องและผลิตผลงานได้ทันตามกำหนดเวลา การกำหนดโจทย์จากสถานการณ์จริงนี้ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในวิชาชีพได้

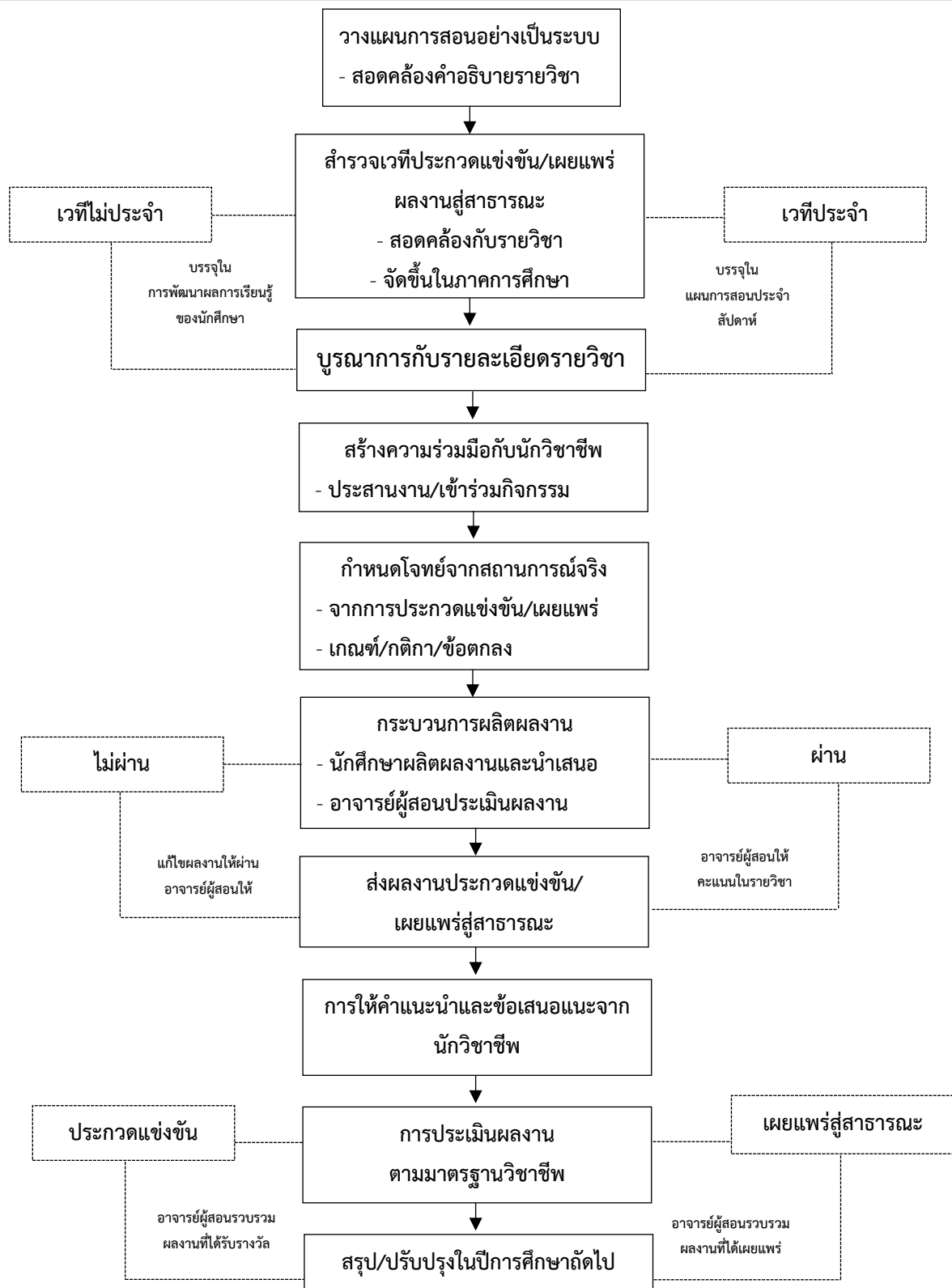
6. กระบวนการผลิตผลงาน: เมื่อนักศึกษาได้รับโจทย์จากสถานการณ์จริงแล้ว นักศึกษาจะต้องวางแผนการผลิตผลงานตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด โดยก่อนส่งผลงานเข้าประกวดหรือเผยแพร่สู่สาธารณะ นักศึกษาจะต้องนำเสนอผลงานต่ออาจารย์ผู้สอนเพื่อรับการประเมินในขั้นต้น พร้อมรับคำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงผลงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กระบวนการนี้ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการทำงานภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา

7. การเรียนรู้จากข้อเสนอแนะของนักวิชาชีพ: หัวใจสำคัญประการหนึ่งของการส่งผลงานเข้าประกวดหรือเผยแพร่สู่สาธารณะ คือ โอกาสในการได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากนักวิชาชีพหรือคณะกรรมการตัดสิน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในวงการ การได้รับคำแนะนำโดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญนี้ช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่ นักศึกษา รวมถึงเปิดมุมมองใหม่ๆ ที่อาจไม่สามารถเรียนรู้ได้จากในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

8. การประเมินผลงานตามมาตรฐานวิชาชีพ: กระบวนการประเมินผลงานตามมาตรฐานวิชาชีพเป็นขั้นตอนสำคัญที่สะท้อนศักยภาพของนักศึกษาได้อย่างชัดเจน โดยผลการประเมินจะแสดงออกผ่านการได้รับรางวัลจากการประกวดแข่งขัน หรือการได้รับการยอมรับให้เผยแพร่ผลงานผ่านช่องทางของหน่วยงานสู่สาธารณะ การประเมินในรูปแบบนี้ไม่เพียงเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสำหรับการประเมินผลงานในบริบทการทำงานจริงในอนาคต

9. สรุปและปรับปรุงสำหรับปีการศึกษาถัดไป: หลังจากได้รับผลการตัดสินและคำแนะนำจากคณะกรรมการหรือนักวิชาชีพแล้ว อาจารย์ผู้สอนจะนำคำแนะนำต่าง ๆ มาสรุปและถ่ายทอดให้นักศึกษาทราบในช่วงสิ้นภาคการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาตนเองต่อไป นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนยังนำคำแนะนำดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

จากการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น สามารถสรุปเป็นภาพกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนได้ดังนี้

ภาพที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์
ในรายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัล

สรุป

การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะนับเป็นกลยุทธ์ทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะวิชาชีพให้แก่ศึกษาระบบการดังกล่าวประกอบด้วยขั้นตอนที่เป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผนการสอนอย่างมีโครงสร้าง การแสวงหาโอกาสในการแสดงศักยภาพของผู้เรียน การประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในวงการวิชาชีพ ไปจนถึงการประเมินผลงานตามมาตรฐานของวงการวิชาชีพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพในอนาคตผ่านประสบการณ์จริง การได้ร่วมงานกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพไม่เพียงเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นเท่านั้น แต่การเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะยังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจและความภาคภูมิใจให้กับผู้เรียนยุคใหม่อีกด้วย และจากการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ สะท้อนให้เห็นผลลัพธ์อันเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ 3 มิติหลัก ดังนี้

- 1) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน: นักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพจากการเรียนรู้ในบริบทจริง โดยคำชี้แนะเชิงลึกจากคณาจารย์ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิในแวดวงวิชาชีพมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างองค์ความรู้และขยายทัศนมิติให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแบบแผนดั้งเดิม นอกจากนี้ กระบวนการปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลาและเงื่อนไขของการประกวดแข่งขันและการเผยแพร่ผลงาน ยังมีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเรียนรู้เหล่านี้ล้วนเป็นกลไกสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถก้าวสู่เส้นทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์ได้อย่างมั่นใจและมีศักยภาพ
- 2) ผลลัพธ์ด้านผู้สอน: การออกแบบการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าวถือเป็นการยกระดับระบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและบูรณาการเข้ากับบริบทสถานการณ์จริง ผ่านการสำรวจและคัดสรรเวทีที่เหมาะสมสำหรับการเปิดพื้นที่ให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพนอกเหนือจากขอบเขตของห้องเรียน การออกแบบโจทย์การเรียนรู้โดยประยุกต์หลักเกณฑ์และกติกาจากการประกวดหรือการเผยแพร่สู่สาธารณะมาเป็นกรอบกิจกรรม ทำให้ท้าทายขีดความสามารถของทั้งผู้เรียนและผู้สอน อีกทั้งการนำข้อเสนอแนะเชิงลึกจากผู้ประกอบวิชาชีพมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป ตลอดจนการออกแบบระบบการประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน
- และ 3) ผลลัพธ์ด้านเครือข่าย: การดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพ เป็นการสร้างพื้นที่ปฏิบัติการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ เสริมสร้างประสบการณ์ในสถานการณ์จริงและเปิดช่องทางการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะผ่านความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์เชิงวิชาชีพระหว่างสถาบันการศึกษาและนักวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการจัดการศึกษากับความต้องการของตลาดแรงงานและมาตรฐานทางวิชาชีพในปัจจุบันได้อย่างลงตัวและเกิดประโยชน์สูงสุด การออกแบบการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการวิชาชีพดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์เชิงวิชาการ กล่าวคือ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงทางวิชาชีพที่มีคุณค่าและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในตลาดแรงงาน ในขณะที่ผู้สอนได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อพลวัตของอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน อีกทั้งเครือข่ายวิชาชีพยังได้มีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพสำหรับวงการนิเทศศาสตร์ในอนาคต ซึ่งการ

ออกแบบการเรียนการสอนลักษณะนี้ไม่เพียงเสริมสร้างความพร้อมให้นักศึกษาสามารถปรับตัวและปฏิบัติงานในบริบทวิชาชีพจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพ ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว สำหรับทิศทางการศึกษาในอนาคต ควรมีการศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประสิทธิผลของการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล รวมถึงการวิเคราะห์ความท้าทายในการออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ที่ผสมผสานองค์ความรู้เชิงทฤษฎีกับทักษะการปฏิบัติ โดยบูรณาการร่วมกับเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างเทคโนโลยีเสมือนจริงและปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้องให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ฐิตินันท์ ดาวศรี. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(1), 59-74.
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒินัน. (2564). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในยุคดิจิทัล. วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยี, 1(2), 1-11.
- พระพันวชนัน ธมมวาทโน (ภูมิรัง) และวิทยา ทองดี. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning). วารสาร มจร อุบลราชธานี, 7(1), 967-976.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2561). การเรียนรู้ส่วนบุคคล Personalized Learning. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์ และคณะ. (2563). ถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ด้วยการประกวดแข่งขันเป็นฐาน : กรณีศึกษาการผลิตสารคดีเชิงข่าวส่งประกวดรางวัลสายฟ้าน้อย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2(2), 1-27.
- สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2567). บริการของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2568 จาก <https://radio.skru.ac.th/index.php>
- สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (2566). ผลการประกวดรางวัล “สายฟ้าน้อย” ครั้งที่ 18 ประจำปี 2566. เรียกใช้เมื่อ 23 เมษายน 2568 จาก <https://www.thaibja.org/?p=5528>
- _____. (2568). เกี่ยวกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2568 จาก <https://www.thaibja.org/>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). การประเมินเพื่อเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุริยา เตียงนิล. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี. ใน รายงานการวิจัย. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- อรทัย รุ่งวชิรา และคณะ. (2564). การจัดการเรียนรู้อินโลกยุคใหม่เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะคนยุคใหม่. วารสาร
ครุทรรศน์, 1(1), 97-106.
- Ignite Thailand. (2564). บทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมี. Retrieved March 11, 2025, from
<https://www.ignitethailand.org/content/7357/ignite>
- OECD. (2024). Future of Education and Skills 2030/2040. Retrieved March 17, 2025, from
<https://www.oecd.org/en/about/projects/future-of-education-and-skills-2030.html#strand1>
- ThaiPBS Podcast. (2564). เกี่ยวกับ ThaiPBS Podcast. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.thaipbspodcast.com/podcast>
- _____. (2566). รายการปล่อยของลงเล่า. Retrieved April 28, 2025, from <https://www.thaipbspodcast.com/podcast/nextgenpodcaster>

การศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*
FEASIBILITY STUDY OF THE IMPROVEMENT OF BACHELOR OF COMMUNICATION ARTS
PROGRAM IN COMMUNICATION ARTS, FACULTY OF MANAGEMENT SCIENCE,
SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

ศิริวรรณ ลักษณะวงศ์*, วณกรณ์ จักรมานนท์, จุฬารัตน์ จุลภักดี, ปฐยา เรืองเริงกุลฤทธิ, ฐานันดร ไพโรจน์

Siriwan Laksanawong*, Wanaporn Jakmanon, Jularat Junlapuk, Pathaya Ruangroengkulrit, Thanandon Pairot

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Management Science, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: siriwan.la@skru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม ชุมชน ท้องถิ่น และกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมปลายหรือเทียบเท่า ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคใต้ เลือกโดยใช้สูตรคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น จำนวน 400 คน 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิตภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาปัจจุบัน และศิษย์เก่า เลือกแบบเจาะจง จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก บันทึกสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้วิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ความต้องการของตลาดแรงงานฯ ต้องการบัณฑิตคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ทางวิชาการและวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ 2) ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะการผลิตผลงานด้านนิเทศศาสตร์รูปแบบต่าง ๆ 3) ด้านจริยธรรม ได้แก่ การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ จิตบริการ ทำงานโดยอ้างอิงที่มา ไม่คัดลอกผู้อื่น 4) ด้านบุคคล ได้แก่ ใฝ่รู้ ใฝ่รอบ บุคลิกภาพดี มีมารยาท มีสัมมาคารวะ รับผิดชอบและตรงต่อเวลา ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้นำคุณลักษณะ 4 ด้าน มากำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) ทั้งหมด 7 PLOs ที่ครอบคลุมความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกมิติ ได้แก่ ทักษะภาษาและการสื่อสาร การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการทำงาน การประยุกต์ใช้ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ การปรับตัว และมีจรรยาบรรณวิชาชีพ

คำสำคัญ: การศึกษาความเป็นไปได้, การปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต, ความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ผลลัพธ์การเรียนรู้, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Abstract

This research article aims to: 1) study the feasibility and needs of the labor market, society, local community, and target groups for the Bachelor of Communication Arts Program, Communication Arts Department, Rajabhat Songkhla University; and 2) define the Program Learning Outcomes (PLOs) in accordance with the Thailand Qualifications Framework for Higher Education. This study employed a mixed-methods approach. For the quantitative research, the sample group consisted of 400 high school or equivalent students in 8 southern provinces, selected using a calculation formula. For the qualitative research, key informants included 33 individuals purposively selected from government and private sector graduate employers, entrepreneurs, qualified academics, current students, and alumni. The research instruments included questionnaires, in-depth interview protocols, and focus group discussion records. Data were collected through questionnaires, in-depth interviews, and focus group discussions. Statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Descriptive analysis was used for qualitative data. The findings regarding the feasibility and needs of the labor market indicated that they desire communication arts graduates with four key characteristics: 1) Knowledge: Academic and professional knowledge in communication arts; 2) Skills: Proficiency in producing various forms of communication arts work; 3) Ethics: Professional ethics, volunteerism, public-mindedness, service orientation, citing the source, and avoiding plagiarism; and 4) Personal Qualities: Eagerness to learn, well-roundedness, good personality and manners, politeness, respectfulness, responsibility, and punctuality. The Program Learning Outcomes were defined in accordance with the Thailand Qualifications Framework for Higher Education by incorporating the four key characteristics into 7 PLOs. These PLOs comprehensively address the needs and expectations of stakeholders in all dimensions, including language and communication skills, the use of tools and technology in practice, the application of communication arts knowledge, adaptability, and the demonstration of professional ethics.

Keywords: Feasibility study, Communication Arts Program curriculum improvement, Stakeholder needs, Learning outcomes, Songkhla Rajabhat University

บทนำ

ตามที่ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศกฎกระทรวง เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 และประกาศกฎกระทรวง เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2565 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาในประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในระยะยาว รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) นอกจากนี้ยังเน้นการสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการและพัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด และการสนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ในประเทศไทย การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาตินี้จะเป็นการสร้างความมั่งคั่งและยั่งยืนให้กับประเทศไทยในอนาคต โดยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่นำมาเป็นกรอบในการยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคน พัฒนาชุมชน ท้องถิ่น โดยตระหนักถึงภารกิจสำคัญ 2 ด้าน คือ 1) ด้านการเป็นต้นแบบแห่งการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 2) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า แนวทางดังกล่าวนี้สามารถนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

ด้วยปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตในท้องถิ่นเพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีขีดความสามารถที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ประเทศ สังคมองค์ความรู้จากการวิจัยเชื่อมศาสตร์สู่สากล ส่งเสริมสืบสาน อนุรักษ์ สร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างสรรค์ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ เพื่อให้เกิดความสำนึก มีความภูมิใจ รักและผูกพันในท้องถิ่นและประเทศชาติ รวมทั้งการสืบสานพระบรมราโชบาย และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2567) สอดคล้องกับพันธกิจของคณะวิทยาการจัดการที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตเป็นส่วนหนึ่งของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นผ่านการให้บริการวิชาการและวิชาชีพบนฐานความต้องการของชุมชน สมดังอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและคณะวิทยาการจัดการที่มุ่งเน้นให้เป็นผู้คิดสร้างสรรค์สิ่งที่ดี มีจิตสาธารณะ (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2567)

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านการสื่อสารที่ตอบสนองต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในทุกยุคสมัย สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 - 2570) ที่เชื่อมโยงกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว 20 ปี รวมทั้งยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในด้านอื่น ๆ ทั้งระดับภูมิภาค ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและคณะวิทยาการจัดการ โดยใช้การสื่อสารเป็นตัวประสานเชื่อมโยงและกระตุ้นให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนพื้นฐานสังคมดิจิทัลได้อย่างสมบูรณ์ตามเป้าหมายที่

รัฐบาลได้วางไว้ ดังนั้นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา ด้านนิเทศศาสตร์ระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันควรเน้นพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิง สร้างสรรค์ผ่านการปฏิบัติจริง สามารถใช้เทคโนโลยีสื่อสารที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน อาทิ เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อไปพัฒนานวัตกรรมสื่อ (Media Innovation) นำไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทาง สังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน ส่งเสริมการเผยแพร่วัฒนธรรม (Soft Power) ที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ส่งเสริม วิสาหกิจและการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งนำความรู้ไปเผยแพร่และใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (สำนักงาน นโยบายและยุทธศาสตร์การคำ, 2566) ให้เป็นนักนิเทศศาสตร์มืออาชีพที่มีศักยภาพ มีความเชี่ยวชาญในความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ (Hard skill) และทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Soft skill) ส่งเสริมจุดแข็งพัฒนาให้ นักศึกษาเป็นทั้งผู้ผลิตสื่อในเชิงสร้างสรรค์ผ่านช่องทางและแพลตฟอร์มได้หลากหลายรูปแบบ และก้าวสู่เป็น ผู้ประกอบการสื่อที่คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถทำงานได้หลากหลายในคนเดียว (Multitasker) ทำงาน ในลักษณะบูรณาการศาสตร์ ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย บนพื้นฐานของการเป็นนัก นิเทศศาสตร์มืออาชีพที่ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอย่างแท้จริง (สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2561)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัย เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จึงมี ความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อที่จะนำข้อเสนอแนะ การตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งผู้ใช้ บัณฑิต ผู้ประกอบการ ศิษย์เก่า นักศึกษาปัจจุบัน นักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเข้ามาศึกษา และ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษา อันจะไปสู่กับการออกแบบปรับปรุงหลักสูตร โดยดำเนินการปรับเปลี่ยนรายวิชา และโครงสร้างหลักสูตร ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างเช่นในปัจจุบัน สามารถ ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและพร้อมรับมือกับความท้าทายในโลกแห่งเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวกระโดดได้อย่าง แท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม ชุมชนท้องถิ่น และกลุ่มเป้าหมาย ของ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์
2. เพื่อกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิง คุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม ชุมชนท้องถิ่น และ กลุ่มเป้าหมาย ในการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยได้ศึกษาความต้องการและความคาดหวังของ 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ นักเรียน

มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ผู้ใช้บัณฑิตภาคีรัฐ ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาปัจจุบันและศิษย์เก่า โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา พัทลุง สตูล ตรัง นครศรีธรรมราช ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เลือกโดยใช้สูตรคำนวณ ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรการคำนวณ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิตภาคีรัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาปัจจุบัน และศิษย์เก่า เลือกแบบเจาะจง จำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเชิงสำรวจ สอบถามความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของนักศึกษา และบัณฑิตด้านนิติศาสตร์ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกในการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ใช้แบบสอบถามถึงความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของนักศึกษา และบัณฑิตด้านนิติศาสตร์ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์สำหรับการสนทนากลุ่ม ถึงความคิดเห็น ความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตภาคีรัฐ ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ นักศึกษาปัจจุบันและศิษย์เก่า เกี่ยวกับ ทักษะด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา/บัณฑิตนิติศาสตร์ มุมมองและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรด้านต่าง ๆ 2) แบบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสอบถามนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิต ทักษะหรือสมรรถนะใดที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต

สถิติในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ค่าสถิติการแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบกับเกณฑ์ในลักษณะแบบวัดทัศนคติของลิเคิท์ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ทั้งหมดมาสังเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ละกลุ่มเพื่อกำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes) ที่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม ชุมชนท้องถิ่น และกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ในการปรับปรุงหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2569 ตามคุณลักษณะของนักศึกษาและบัณฑิตที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาต้องการทั้ง 4 ด้านอันประกอบไป

ด้วยด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล สามารถแยกผลการวิจัยตามกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 กลุ่มหลักดังนี้

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาและบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความรู้ และทักษะอาชีพ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านคุณธรรมจริยธรรม (n=400)

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาและบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความรู้และทักษะอาชีพ				
1	มีความรู้วิชาการด้านนิเทศศาสตร์	3.18	0.88	ปานกลาง
2	มีความรู้วิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์	3.23	0.85	ปานกลาง
3	มีทักษะการปฏิบัติงานแบบต่าง ๆ	3.36	0.86	ปานกลาง
4	สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เช่น ตัดต่อ, กราฟิก, 3D เป็นต้น	3.36	0.91	ปานกลาง
5	สามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น กล้องถ่ายรูป, ขาตั้งกล้อง, โดรน เป็นต้น	3.38	0.90	ปานกลาง
6	ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็น เช่น CapCut, Canva, AI, สตรีมมิง เป็นต้น	3.79	0.84	มาก
7	ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น Facebook, TikTok, Instagram, X เป็นต้น	4.10	0.88	มาก
8	มีความรู้ด้านธุรกิจ เช่น การตลาด, การบริหารจัดการ, การเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น	3.42	1.01	ปานกลาง
ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล				
9	มีสัมมาคารวะ/เคารพผู้อื่น	4.24	0.79	มาก
10	มีความคิดสร้างสรรค์	3.86	0.82	มาก
11	มีความรับผิดชอบ	4.09	0.78	มาก
12	สามารถปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่น/หน่วยงานและชุมชน	3.99	0.85	มาก
13	กล้าแสดงออก	3.54	1.04	มาก
14	พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่/พัฒนาตัวเอง	4.15	0.70	มาก
15	มีความเสียสละ	4.17	0.72	มาก
16	มีความขยัน อดทน	4.17	0.76	มาก
17	ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	4.32	0.71	มาก
18	มีแนวคิดด้านบวก	4.27	0.78	มาก
19	มีจิตอาสา/จิตบริการ	4.29	0.72	มาก
20	สามารถทำงานได้หลากหลาย	174	47	มาก
ด้านคุณธรรมจริยธรรม				
21	เคารพกฎหมาย/กฎระเบียบของสังคม	4.24	0.69	มาก
22	ไม่คัดลอกงานผู้อื่น/ให้เครดิต	4.02	0.84	มาก
23	รู้เท่าทันกระแสสังคม	4.03	0.90	มาก
24	คัดกรองข้อมูลต่าง ๆ ก่อนส่งต่อให้ผู้อื่น	4.02	0.80	มาก
25	การใช้งานโปรแกรมที่ถูกลิขสิทธิ์	4.02	0.91	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของนักศึกษา/บัณฑิตนิเทศศาสตร์ในระดับมาก คือ ด้านความรู้/ทักษะอาชีพ เน้นการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็น เช่น CapCut, Canva, AI, สตริมมิ่ง เป็นต้น และใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น Facebook, TikTok, Instagram, X เป็นต้น ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ในทุกด้านโดยควรเป็นผู้มีสัมมาคารวะ/เคารพผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ สามารถปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่น/หน่วยงานและชุมชน กล้าแสดงออก พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่/พัฒนาตัวเอง มีความเสียสละ มีความขยัน อดทน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีแนวคิดด้านบวก มีจิตสาธารณะ/จิตบริการ และสามารถทำงานได้หลากหลายและ ด้านจริยธรรม ในทุกด้านโดยควรเคารพกฎหมาย/กฎระเบียบของสังคม ไม่คัดลอกงานผู้อื่น/ให้เครดิต รู้เท่าทันกระแสสังคม และคัดกรองข้อมูลต่าง ๆ ก่อนส่งต่อให้ผู้อื่น

2. ผู้ใช้บัณฑิตภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ใช้บัณฑิตภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการจำนวน 13 คน ได้ให้ความเห็นว่าทักษะด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาและบัณฑิตนิเทศศาสตร์ ควรจะมีคุณลักษณะที่ประกอบไปด้วย (1) ด้านความรู้ มีมุมมองด้านธุรกิจ/ผู้ประกอบการ เช่น การจดทะเบียนร้าน การประสานงานลูกค้า การทำใบเสนอราคา การทำภาษีเบื้องต้น การทำ TOR งานต่าง ๆ เน้นการทำตลาด ออนไลน์ ด้านสื่อโฆษณา มีความรู้พื้นฐานโปรแกรมคอมพิวเตอร์และ Application ต่าง ๆ ที่ทันสมัย มีความรู้พื้นฐานการถ่ายภาพนิ่ง การถ่ายวิดีโอ การรีทัชภาพ การตัดต่อพื้นฐานถึงขั้นสูง การเขียนข่าวและการเขียนชิ้นพื้นฐานในการทำงาน รวมทั้งรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ รอบตัวเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน (2) ด้านทักษะอาชีพ นั้นควรมีการสร้าง ตัวตนที่ชัดเจนให้นักศึกษาด้วยการส่งสมประสบการณ์ทำงานจริง บูรณาการทำงานร่วมกับเครือข่าย/ชุมชนท้องถิ่นใน พื้นที่ ฝึกฝนความเป็นครีเอเตอร์ คิด Content ในแนวทางที่ทันสมัย เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การพูด การออกเสียง อักษรควบกล้ำที่ถูกต้องตามหลักการออกเสียงภาษาไทย การสร้างนวัตกรรม เทรนด์สมัยใหม่ เช่น นิเทศศาสตร์ด้านการตลาด สร้างมูลค่าให้กับองค์กร และสามารถทำงานได้ด้วยตนเองเป็นทั้งงาน Production และงานที่สร้างรายได้ (3) ด้านจริยธรรม ควรเน้นจริยธรรมการทำงาน การให้เครดิต การคัดลอกผลงาน มีจรรยาบรรณวิชาชีพในการเผยแพร่ ข่าว เน้นการให้ความสำคัญกับข่าวลือ/Fake News กรองข่าวให้แน่ใจก่อนนำเสนอ และปฏิบัติตามกฎหมายสื่อ เพื่อเป็นเกราะป้องกันในการทำงาน (4) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ควรเป็นผู้มีสัมมาคารวะ มีมารยาท มีความรับผิดชอบ มีภาวะผู้นำ-ผู้ตามที่เหมาะสม ทำงานได้หลากหลายในคนเดียว เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ ฝึกความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ มีความมั่นใจ แสวงหาความรู้ ใฝ่หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ ทำงานได้รอบด้านในคนเดียว เรียนรู้และรู้จักวัฒนธรรมองค์กรที่ตนเองเข้าไปมีบทบาท ไม่เห็นแก่ตัว มีทักษะในการอยู่ร่วมในสังคม มีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตอาสา จิตสาธารณะ จิตบริการ ให้เกียรติผู้อื่น เคารพซึ่งกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การบริหารจัดการเวลา ให้ความสำคัญกับลำดับของการทำงาน และฝึกควบคุมอารมณ์ความรู้สึกในเชิงลบในขณะทำงาน

3. นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาและบัณฑิตนิเทศศาสตร์ เพื่อมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและนำไปใช้เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้ ควรเป็นผู้มีความเข้าใจในศาสตร์นิเทศศาสตร์ ทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพสามารถวิเคราะห์ผู้รับสาร สร้างสารอย่างสร้างสรรค์และถูกต้อง มีความรู้ด้านการสื่อสาร การใช้สื่อ รู้เท่าทันเทคโนโลยี ผลิตเนื้อหาผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ และควรมี

ความรู้รอบตัว โดยเฉพาะข่าวสารที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับประเทศ มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ไตร่ตรองข้อมูลก่อนเชื่อถือและเผยแพร่ต่อ และใช้อย่างถูกต้องเกิดประโยชน์แก่สังคมให้มากที่สุด และควรมีความสามารถควบคุม AI ได้ ซึ่งการนำ AI เข้ามาในรายวิชาต่าง ๆ ต้องเข้ามาในลักษณะช่วยเสริม ไม่ได้ใช้เป็นเครื่องมือหลัก แม้เทคโนโลยีจะพัฒนาไปไกลมากเพียงใด แต่บัณฑิตนิเทศศาสตร์ต้องมีทักษะและความรู้ทางนิเทศศาสตร์ที่มากกว่าเทคโนโลยี โดยจะต้องฝึกให้บัณฑิตมีความเป็นตัวเอง ซึ่งตัวตนสำคัญทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาต้องต่างจาก AI โดยมีการฝึกกระบวนการคิด และการประยุกต์ใช้ AI 2) ด้านทักษะอาชีพ มีความสามารถในการสื่อสารทั้งพูดและเขียน การสื่อสารด้วยเสียง ด้วยภาพ และด้วยสื่อสมัยใหม่ มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ทั้งในระดับองค์กร ระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เช่น การพูดในที่สาธารณะ การนำเสนอผลงานเชิงการตลาด การจัดกิจกรรมพิเศษ การสื่อสารผ่านช่องทางสื่อใหม่ ฯลฯ การผลิตสื่อที่ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน รู้จักการนำสื่อมาใช้ในการสร้างสรรค์สามารถสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ สามารถบูรณาการการใช้สื่อนำเสนอสารได้ในทุกแพลตฟอร์ม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสร้างสรรค์ผลงานตามกติกาและโจทย์ที่ได้รับมอบหมาย การคิดสร้างสรรค์ในทุกมิติ เช่น คิดสร้างสรรค์เนื้อหา การเลือกใช้สื่อ การบริหารจัดการในเชิงการตลาด การสื่อสารไปยังผู้รับสาร สร้างความแข็งแรงทางวิชาชีพ ปรับตัวโดยมีส่วนผสมของ Soft Skill ในการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกันเป็นทีม เสริมในเรื่องทักษะทาง Metaverse เพื่อให้บัณฑิตสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ทางวิชาชีพ 3) ด้านจริยธรรม ควรใช้หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อในการประกอบอาชีพและในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งในฐานะที่เป็นผู้ส่งและผู้รับสาร มีการค้นคว้าข้อมูล กลั่นกรองข้อมูล ก่อนตัดสินใจ มีการใช้สื่อสมัยใหม่อย่างมีวิจารณญาณ และใช้อย่างเหมาะสม ในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการแชร์ การโพสต์ หรือคอมเมนต์ในสื่อออนไลน์จะต้องมีความระมัดระวังรอบด้านที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรรู้เท่าทันกฎหมายและจริยธรรมเกี่ยวกับสื่อมวลชน เทคโนโลยีดิจิทัล AI ควรใช้ให้เป็น ไม่ตกเป็นเครื่องมือของเทคโนโลยี มีการผลิตชิ้นงานโดยไม่คัดลอก ปลอมแปลงผลงานของผู้อื่น การอ้างอิงผลงานที่นำมาใช้ในการติดต่อหรือผลิตชิ้นงานสามารถนำเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาใช้ผลิตสื่อได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และมีคุณธรรม และมีความรับผิดชอบ เคารพกฎ กติกาของสังคม และ 4) ด้านคุณลักษณะบุคคล ควรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคล หน่วยงาน องค์กร สามารถปรับตัว เรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์และวัฒนธรรมองค์กร มีความกระตือรือร้นใฝ่รู้ มีบุคลิกภาพดี แต่งกายตามกาลเทศะ เป็นมิตรและน่าเชื่อถือ

4. นักศึกษาปัจจุบันและศิษย์เก่า จากการสนทนากลุ่มของกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่นักศึกษาปัจจุบัน และศิษย์เก่า ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาและบัณฑิตนิเทศศาสตร์ เพื่อมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและนำไปใช้เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้ ควรพัฒนาฝึกฝน Application และเทคโนโลยีใหม่ สามารถใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์หลักในการทำงานด้านนิเทศศาสตร์ได้ การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ขั้นพื้นฐานและ Advance มีความรู้ความเข้าใจ ฝึกเรื่องการคิดสร้างสรรค์และการพูดนำเสนอ พัฒนาการเป็นผู้ประกอบการ เพิ่มมุมมองด้านธุรกิจการตลาด กฎหมาย และภาษี รวมทั้งควรมีความรู้ที่หลากหลายเพื่อประยุกต์ใช้กับการทำงาน 2) ด้านทักษะอาชีพ สามารถทำงานได้รอบด้าน นำความรู้ไปต่อยอด หากทำงานด้านสายข่าวควรเพิ่มเติมเรื่องความรวดเร็วในการทำงาน เน้นการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงหลากหลายรูปแบบ การประกวดแข่งขันทำให้รู้จักศักยภาพของตนเอง เพราะจะได้เจอปัญหาใหม่ ๆ ที่ยากขึ้นและท้าทายความสามารถ มีการ

ทำงานประสานเครือข่ายรุ่นพี่และ รุ่นน้อง เน้นการใช้อุปกรณ์เครื่องมือให้ชำนาญ ฝึกปฏิบัติจริงจนรู้ความชำนาญของตนเอง และมีการทำงานบูรณาการกันระหว่างชั้นปี ทำให้เกิดการถ่ายทอดการเรียนรู้จากพี่สู่น้อง 3) ด้านจริยธรรม พยายามติดตามกฎหมายด้านสื่อเพื่อใช้ในการทำงาน รวมทั้งมีการทำงานโดยอ้างอิงแหล่งข้อมูล และ 4) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นคนที่กล้าพูด กล้าแสดงออก อ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ มีความเป็นผู้นำ/ทำงานเป็นทีม กระตือรือร้น และรู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

5. นักศึกษาปัจจุบันและศิษย์เก่า จากการสนทนากลุ่มของกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่นักศึกษาปัจจุบัน และศิษย์เก่า ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาและบัณฑิตนิเทศศาสตร์ เพื่อมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและนำไปใช้เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านความรู้ ควรพัฒนาฝึกฝน Application และเทคโนโลยีใหม่ สามารถใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์หลักในการทำงานด้านนิเทศศาสตร์ได้ การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ขั้นพื้นฐานและ Advance มีความรู้ความเข้าใจ ฝึกเรื่องการคิดสร้างสรรค์และการพูดนำเสนอ พัฒนาการเป็นผู้ประกอบการ เพิ่มมุมมองด้านธุรกิจการตลาด กฎหมาย และภาษี รวมทั้งควรมีความรู้ที่หลากหลายเพื่อประยุกต์ใช้กับการทำงาน 2) ด้านทักษะอาชีพ สามารถทำงานได้รอบด้าน นำความรู้ไปต่อยอด หากทำงานด้านสายข่าวควรเพิ่มเติมเรื่องความเร็วในการทำงาน เน้นการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงหลากหลายรูปแบบ การประกวดแข่งขันทำให้รู้ศักยภาพของตนเอง เพราะจะได้เจอปัญหาใหม่ ๆ ที่ยากขึ้นและท้าทายความสามารถ มีการทำงานประสานเครือข่ายรุ่นพี่และ รุ่นน้อง เน้นการใช้อุปกรณ์เครื่องมือให้ชำนาญ ฝึกปฏิบัติจริงจนรู้ความชำนาญของตนเอง และมีการทำงานบูรณาการกันระหว่างชั้นปี ทำให้เกิดการถ่ายทอดการเรียนรู้จากพี่สู่น้อง 3) ด้านจริยธรรม มีการติดตามความก้าวหน้ากฎหมายด้านสื่อเพื่อใช้ในการทำงาน และควรทำงานโดยอ้างอิงแหล่งข้อมูลอยู่เสมอ และ 4) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นผู้ที่กล้าพูด กล้าแสดงออก อ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ มีความเป็นผู้นำ ทำงานเป็นทีมได้ มีความกระตือรือร้น และรู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ผลการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ จากการศึกษาความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สามารถนำมากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2565 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดไว้ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ ต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคล สรุปเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลของการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) เพื่อนำมาจัดทำเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)				
กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านจริยธรรม	ด้านลักษณะบุคคล
นักเรียนชั้นมัธยมปลายหรือเทียบเท่า	-มีความรู้ด้านเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ที่ทันสมัย	-ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็น เช่น CapCut, Canva, AI, สตรีมมิ่ง -ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น Facebook, TikTok, Instagram, X	-เคารพกฎหมาย/กฎระเบียบของสังคม -ไม่คัดลอกงานผู้อื่น/ให้เครดิต -รู้เท่าทันกระแสสังคม -คัดกรองข้อมูลก่อนส่งต่อให้ผู้อื่น -ใช้งานโปรแกรมที่ถูกลิขสิทธิ์	-มีสัมมาคารวะ/เคารพผู้อื่น มีความรับผิดชอบ -สามารถปรับตัว ทำงานร่วมกับผู้อื่น/หน่วยงานและชุมชน -กล้าแสดงออก -พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่/พัฒนาตัวเอง -มีความเสียสละ -มีความขยัน อดทน -ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น -มีแนวคิดด้านบวก
ผู้ใช้บัณฑิตภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ	-ติดตามและสร้างความชำนาญเทคโนโลยีใหม่ด้านนิเทศศาสตร์	-สร้างตัวตนที่ชัดเจนด้วยการส่งเสริมประสบการณ์ทำงานจริง	-เน้นจริยธรรมการทำงาน/การให้เครดิต	-มีสัมมาคารวะ/รับผิดชอบ
ผู้ประกอบกิจการ	-การสร้าง content / เขียนข่าวเบื้องต้น -เพิ่มมุมมองด้านธุรกิจ/ผู้ประกอบการ	-ทำงานร่วมกับเครือข่าย/ชุมชนท้องถิ่น -ทำงานได้หลากหลายในคนเดียว		
นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ	-เน้นคิดสร้างสรรค์/สร้างเนื้อหาที่มีคุณค่า -ทำงานในบริบทชุมชนท้องถิ่น -บูรณาการศาสตร์ทำงาน ได้ทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ “สื่อดิจิทัล”	-ทันกระแสสังคม AI, BCG, Soft Power, Media Innovation -ปฏิบัติจริง (Active Learning) -รู้ทันสื่อ/เท่าทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง	-มีจรรยาบรรณวิชาชีพ/ไม่คัดลอกผลงานผู้อื่น -จิตสาธารณะ/จิตบริการ	-มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี -ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น

ตารางที่ 2 แสดงผลของการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) เพื่อนำมาจัดทำเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) (ต่อ)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)				
กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านจริยธรรม	ด้านลักษณะบุคคล
นักศึกษาปัจจุบัน	-ปรับตัวกับอุปกรณ์ที่ทันสมัย/ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์	-สามารถสร้างเครือข่าย/connection การทำงาน	-อ้างอิงแหล่งข้อมูลทุกครั้ง	-รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
ศิษย์เก่า	-พัฒนาฝึกฝน Application โปรแกรมคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีใหม่ๆ	-ทำงานรอบด้าน	-นำความรู้ไปต่อยอด	-ทำงานเป็นทีม
	-เพิ่มมุมมองธุรกิจ/การตลาด/กฎหมาย/ภาษา	-การใช้อุปกรณ์เครื่องมือให้ชำนาญมีความสำคัญ	-การ workshop จากหน่วยงานมีชื่อเสียง	-ทำงานประสานเครือข่ายรุ่นพี่/รุ่นน้อง
	-คิดสร้างสรรค์ content ใหม่ๆ	-เน้นฝึกปฏิบัติจริงจนรู้ความชำนาญของตนเอง	-การประกวดแข่งขันทำให้ได้เจอโจทย์ใหม่/ยาก ทำความสามาร	-กล้าแสดงออก/อ่อนน้อม/กาลเทศะ
	-สายข่าวเพิ่มเติมเรื่องความรวดเร็วในการทำงาน	-เน้นการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงหลากหลายรูปแบบ	-การประกวดแข่งขันทำให้รู้ศักยภาพของตนเอง	
	-อัปเดตกฎหมายด้านสื่อเพื่อใช้ในการทำงาน			

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงสรุปการแสดงความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 4 กลุ่มของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมปลายหรือเทียบเท่า ผู้ใช้บัณฑิตภาคีภาคเอกชนและผู้ประกอบการ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาปัจจุบัน และศิษย์เก่า ตามคุณลักษณะ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความรู้ ต้องการให้บัณฑิตมีความรู้เกี่ยวกับสื่อ การใช้อุปกรณ์ทันสมัย ความคิดสร้างสรรค์การสร้างเนื้อหาและการเป็นผู้ประกอบการ 2) ด้านทักษะ เน้นทักษะการใช้งานอุปกรณ์ เทคโนโลยี โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชัน และสื่อสังคมออนไลน์ที่ทันสมัย การทำงานหลากหลาย การสั่งสมประสบการณ์การทำงานจริงและการลงประกวดแข่งขัน รวมทั้งสร้างและทำงานกับเครือข่ายหลากหลายรูปแบบ 3) ด้านจริยธรรม เคารพกฎหมาย/กฎ ระเบียบของสังคม มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ไม่คัดลอกผลงานผู้อื่น อ้างอิงแหล่งข้อมูลและให้เครดิต มีการคัดกรองข้อมูล มีจิตสาธารณะและจิตบริการ และ 4) ด้านลักษณะบุคคล เป็นผู้มีความรับผิดชอบ เสียสละ อดทน กล้าแสดงออก มีสัมมาคารวะ มีมนุษยสัมพันธ์ดี เปิดรับสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาตัวเอง พร้อมปรับตัวทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น หน่วยงานและชุมชน และสามารถนำคุณลักษณะดังกล่าวมาสรุปเพื่อจัดทำเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) ที่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่เหมาะสมกับวิชาชีพด้านนิเทศ

ศาสตร์ ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้แก่ ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน การประยุกต์ใช้ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ในการผลิตสื่อที่เหมาะสม การปฏิบัติงานด้านนิเทศศาสตร์ที่หลากหลาย การปรับตัวเข้ากับบุคคล สถานประกอบการ และสถานการณ์ต่าง ๆ และการเป็นผู้มีจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ จิตบริการและจิตสาธารณะ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความเป็นไปได้ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม ชุมชนท้องถิ่น และกลุ่มเป้าหมายในการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2569 ตามคุณลักษณะของนักศึกษาและบัณฑิตที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีความต้องการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคลที่ได้มานั้น นอกจากจะสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่มของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตในระดับพื้นที่และท้องถิ่นแล้ว คุณลักษณะดังกล่าวยังแต่ยังมีความทันสมัยเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมทั้งในระดับชาติและระดับสถาบันอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566 - 2570) ดังหมุดหมายที่ 12 ที่มุ่งพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงมุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันและด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จากยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐในปัจจุบันที่ต้องการมุ่งเน้นการเผยแพร่วัฒนธรรมในระดับชาติโดยการพัฒนาซอฟท์พาวเวอร์ (Soft Power) เพื่อช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมไทย ใช้การสื่อสารในทุกมิติเพื่อให้ทุนทางวัฒนธรรมไทยเป็นคอนเทนต์ในระดับโลก รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและคณะวิทยาการจัดการที่ต้องการอนุรักษ์ สืบสาน ส่งเสริม สร้างสรรค์ เผยแพร่และทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น นั้นแสดงให้เห็นถึงการที่ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตที่ต้องการให้พัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาและบัณฑิตในด้านต่าง ๆ ที่ได้จากผลการวิจัยไม่ว่าจะเป็นการเน้นส่งเสริมการผลิตผลงานด้านนิเทศศาสตร์โดยการปฏิบัติจริงให้ทันกระแสความต้องการสังคมในทุก ๆ ด้าน การให้ความสำคัญกับความรู้และทักษะด้านภาษาและเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย การเป็นผู้ประกอบการนิเทศศาสตร์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการปรับตัวในการทำงานในการทำงานในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ก็ยิ่งช่วยส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาและบัณฑิตของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตให้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่จะสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสื่อสารให้สามารถแข่งขันในระดับชาติและชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับอมรรัตน์ เรืองสกุล และคณะ ได้กล่าวว่าความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาและบัณฑิตนิเทศศาสตร์คือ “กลุ่มความรู้ชุดใหม่” ทั้งภาษา การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจและการตลาด ด้านการจัดการข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสาร รวมทั้งการเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ (อมรรัตน์ เรืองสกุล และคณะ, 2562) และสอดคล้องกับอวยพร พานิชและคณะ ซึ่งศึกษาความคาดหวังของสถานประกอบการเห็นว่า ความรู้ที่

จำเป็นที่บัณฑิตควรมีมากที่สุด คือ การวิเคราะห์ผู้รับสาร คุณสมบัติส่วนบุคคลที่จำเป็นสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา มากที่สุด คือ ความพยายามแก้ปัญหา และวิชาที่ควรเพิ่มมากที่สุด คือ วิชาการสื่อสารในสื่อใหม่ ซึ่งโดยภาพรวม แล้วแสดงให้เห็นว่าความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป (อวยพร พานิช และคณะ, 2564) ดังนั้นการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน จึงเป็นทักษะการใช้สื่อในโลกดิจิทัล และทักษะการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตามที่กอบกิจ ประดิษฐ์ผลพานิช ได้กล่าวไว้ว่า งานด้านนิเทศศาสตร์จึงมาถึงจุดเปลี่ยนครั้งที่สำคัญอีกครั้งในโลกปัจจุบันและอนาคต ยุคนี้จึงไม่ได้ทำงานด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ทำงานได้หลายทักษะ เหมาะสมกับการทำงานในสื่อยุคหลอมรวม (Convergence) และข้ามสื่อ (Transmedia) ในปัจจุบัน (กอบกิจ ประดิษฐ์ผลพานิช, 2561)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ที่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่ม ทำให้ได้คุณลักษณะนักศึกษาและบัณฑิตนิเทศศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ที่กำหนดไว้ 4 ด้าน สรุปเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) สามารถนำมากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำหนดไว้ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ ต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) และ ลักษณะบุคคล (Character) (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565) ซึ่งจากผลการวิจัยได้สรุปผลลัพธ์การเรียนรู้จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่มได้ดังนี้ ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปแยกเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs) ทั้ง 4 ด้าน นำมาจัดทำเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรของหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (PLOs) ได้ดังนี้

PLO1 ใช้ทักษะด้านภาษาและการสื่อสารที่เหมาะสมกับวิชาชีพนิเทศศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง

PLO2 ใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีด้านนิเทศศาสตร์ในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่น

PLO3 ประยุกต์ใช้ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์เพื่อผลิตสื่อสู่สาธารณะให้เห็นผลงานในเชิงประจักษ์

PLO4 ปฏิบัติตนด้วยลักษณะที่แสดงออกถึงการมีจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ จิตบริการและจิตสาธารณะด้านนิเทศศาสตร์ต่อมหาวิทยาลัยและท้องถิ่น

PLO5 ปฏิบัติงานด้านนิเทศศาสตร์ได้อย่างหลากหลายปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป และแสดงออกถึงความเข้าใจการเป็นผู้ประกอบการ

PLO6 ปฏิบัติงานด้านนิเทศศาสตร์ในสถานประกอบการได้สำเร็จลุล่วงตามที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้น การปรับปรุงหลักสูตรนอกจากจะต้องสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 และการออกแบบหลักสูตรตามมาตรฐานแนวทาบ Outcome-Based Education (OBE) ซึ่งกำหนดโดยมหาวิทยาลัยแล้ว จะต้องคำนึงถึงลักษณะแนวโน้มและทิศทางนิเทศศาสตร์ในอนาคต ซึ่งจากการให้สัมภาษณ์เชิงลึกของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ใช้บัณฑิตซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักก็ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มเติมในการปรับปรุงหลักสูตร เช่น เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ AI, การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีการสื่อสารที่

ทันสมัย เช่น สตรีมมิ่ง การผลิตคอนเทนต์ในสื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มต่าง ๆ รวมทั้งการปรับประยุกต์เรื่องหลัก ๆ ด้านนิเทศศาสตร์ให้สอดคล้องกับแนวคิดของ บรรยงค์ สุวรรณผ่องที่กล่าวถึงสังคมสมัยใหม่อีกด้วย อาทิ จรรยาบรรณวิชาชีพ การทำงานด้านข่าวในมุมมองต่าง ๆ รวมทั้งมีคุณลักษณะส่วนบุคคลในการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย ปรับให้เข้าเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป และสามารถทำงานได้ทุกอย่างในตัวเอง รวมทั้งจะต้องมองถึงตลาดมองถึงสภาพและโอกาสการว่างจ้างบัณฑิตนิเทศศาสตร์ของท้องถิ่นในปัจจุบันและอนาคต จำนวนสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในท้องถิ่นเดียวกันและจังหวัดใกล้เคียงและตลอดจนสาขาวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนอีกด้วย (บรรยงค์ สุวรรณผ่อง, 2558)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ความเป็นไปได้ในการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา นอกจากจะได้ผลการศึกษาถึงคุณลักษณะของนักศึกษาและบัณฑิตนิเทศศาสตร์มีความต้องการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่มซึ่งประกอบด้วย นักเรียนนักศึกษาชั้นมัธยมปลาย ผู้ใช้บัณฑิตภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาปัจจุบันและศิษย์เก่าแล้ว เหตุผลที่สนใจเรียนนิเทศศาสตร์มาจากคำแนะนำของรุ่นพี่และคนที่รู้จัก (31.95%) อาชีพด้านนิเทศศาสตร์ที่กลุ่มเป้าหมายสนใจอยากเป็นมากที่สุด คือ ช่างภาพนิ่งและวิดีโอ (14.24%) และ Influencer (10.34%) ซึ่งตรงกับแนวโน้มการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ที่ได้สอบถามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักอีก 3 กลุ่มที่มองว่าความรู้ ทักษะ และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยเป็นสิ่งตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้ที่ต้องการศึกษาซึ่งเป็นคนใน Generation ใหม่ แสดงให้เห็นถึงการที่ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตที่ต้องการให้พัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาและบัณฑิตในด้านต่าง ๆ ก็ยิ่งช่วยส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาและบัณฑิตของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตให้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่จะสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการสื่อสารให้สามารถแข่งขันในระดับชาติและชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนต่อไป สำหรับผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรที่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่ม ทำให้ได้คุณลักษณะนักศึกษาและบัณฑิตนิเทศศาสตร์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ที่กำหนดไว้ 4 ด้าน สรุปเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) สามารถนำมากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2565 ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่ม และสรุปแยกเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs) ทั้ง 4 ด้าน นำมาจัดทำเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (PLOs) จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรคำนึงลักษณะแนวโน้มและทิศทางนิเทศศาสตร์ในอนาคต 2) ควรปรับปรุงหลักสูตรเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ AI, การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น สตรีมมิ่ง การผลิตคอนเทนต์ในสื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มต่าง ๆ รวมทั้งการปรับประยุกต์เรื่องหลัก ๆ ด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางให้นำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต โดยนำความคิดเห็น ความต้องการ

และคุณลักษณะบัณฑิตด้านต่าง ๆ ที่ได้มาไปปรับใช้ในการทำหลักสูตร อาทิ การเปิดสอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่ทันสมัย มีความแตกต่างจากสถาบันอื่นๆ ที่สอนในสาขาวิชาเดียวกันในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น รายวิชาที่เกี่ยวกับการผลิตสื่อด้วยเทคนิคสตรีมมิ่ง การผลิตสื่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือการเล่าเรื่องและผลิตเนื้อหาข้ามสื่อ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2567). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (ฉบับปรับปรุงระยะครึ่งแผน) และฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. เรียกใช้เมื่อ 25 กรกฎาคม 2567 จาก https://www.skru.ac.th/th/assets/media/strategy/strategy_68_70_1.pdf
- กอบกิจ ประดิษฐ์ผลพานิช. (2561). การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน แขนกลางของเรื่องเป็นทักษะการใช้สื่อในโลกดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 25 กรกฎาคม 2567 จาก <https://commarts.dpu.ac.th/news/120/>
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. เรียกใช้เมื่อ 25 กรกฎาคม 2567 จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2567). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะวิทยาการจัดการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 (ฉบับปรับปรุงระยะครึ่งแผน) และฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. เรียกใช้เมื่อ 25 กรกฎาคม 2567 จาก <https://mgt.skru.ac.th/admin/file/202409022252231332.pdf>
- บรรยงค์ สุวรรณผ่อง. (2558). เอกสารประกอบการประชุมเครือข่ายนักวิชาการและวิชาชีพสื่อมวลชน ประจำปี 2558 ยุทธศาสตร์เพื่ออนาคต วารสารศาสตร์ ครั้งที่ 9 ปฏิวัติคนข่าว: ทิศทางการพัฒนาบุคลากรสื่อ 3-4 เมษายน 2558 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. เรียกใช้เมื่อ 25 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.presscouncil.or.th/wp-content/uploads/2015/04/58040กรอบการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์docx.pdf>
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง หน้า 35-36 (9 กันยายน 2565).
- สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. (2561). มหาลัยฯ เอกชน กับการปรับตัวไม่ให้คณะนิเทศฯ-สื่อสารมวลชนถูกเทคเจียบ ห้องเรียนร้าง. เรียกใช้เมื่อ 25 กรกฎาคม 2567 จาก <https://tja.or.th/view/booklet/13483>
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2566). การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก. เรียกใช้เมื่อ 25 กรกฎาคม 2567 จาก <https://uploads.tpso.go.th/การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน.pdf>

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). ราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570). เรียกใช้เมื่อ 25 กรกฎาคม 2567 จาก <https://pa.bru.ac.th>
- อมรรัตน์ เรืองสกุล และคณะ. (2562). แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์เพื่อเข้าสู่ตลาดงานทางการสื่อสารในประเทศไทย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 15(3), 205-217.
- อวยพร พานิช และคณะ. (2564). ทิศทางวิชาชีพ แนวโน้ม ความคาดหวังในการศึกษาต่อหลักสูตรการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ในยุคโลกพลิกผัน (Disruption Era). คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยชัยพฤกษ์, 4(2), 103-114.

การอนุรักษ์พัฒนาและต่อยอดการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE CONSERVATION, DEVELOPMENT AND EXPANDING OF THE PHRA MALAI CHANTING IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พงศธร ศรีไย*, ธีรวัฒน์ ช่างสาน, สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร

Phongsathon Sriyai*, Theerawat Changsan, Sutira Chairaksa Ngerthaworn

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: Phongsathon210638@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและสภาพปัจจุบันของการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์พัฒนาและพัฒนาองค์ความรู้สวดพระมาลัย ฯ และ 3) ส่งเสริมการเรียนรู้บทสวดพระมาลัยในรูปแบบสื่อสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 โรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สื่อสร้างสรรค์ แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบบันทึก เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า บริบทและสภาพปัจจุบันของสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีประวัติการสวดพระมาลัย โดยคณะแม่วันดี มีต้นกำเนิดจากการรวมตัวของชาวบ้านที่มีความสามารถด้านการขับร้อง ดนตรี เริ่มต้นจากกลุ่มของบิดาของนางวันดี และสืบทอดโดยนางวันดี จันทรจำรัส ปัจจุบันมีสมาชิกเพียง 5 คน การสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี ประกอบด้วยบทสวด ผู้แสดง เครื่องดนตรี ท่าทางประกอบการแสดง เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง ปัจจุบันบทสวดที่นิยมใช้มี 24 บทจากทั้งหมดกว่า 70 บท แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาการสวดพระมาลัย ฯ มีดังนี้ 1) รวบรวมองค์ความรู้การสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี 2) ทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวการสวดพระมาลัยขณะทำการแสดง และ 3) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี การส่งเสริมการเรียนรู้บทสวดพระมาลัยในรูปแบบสื่อสร้างสรรค์ โดยจัดทำเป็น QR Code สอดแทรกอยู่ในหัวข้อองค์ประกอบของการสวดพระมาลัย ซึ่งสื่อสร้างสรรค์จัดเป็นกลไกใหม่ในการพัฒนาการเรียนรู้การนำสื่อสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การอนุรักษ์, พัฒนาต่อยอด, การสวดพระมาลัย, จังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

This research article aims to: 1) Study the context and current state of Phra Malai recitation in Nakhon Si Thammarat Province; 2) Explore approaches for the conservation, development, and

enhancement of knowledge regarding Phra Malai recitation; and 3) Promote the learning of Phra Malai recitation through creative media. This is a research and development study. The sample group consists of Prathom Suksa 5 students from 5 schools under the Nakhon Si Thammarat Municipality. The research instruments include a semi-structured interview form, creative media, a satisfaction assessment form, and a recording form. Data was collected through in-depth interviews, focus group discussions, and participatory observation. Descriptive analysis was used for data analysis. The research findings reveal that the context and current state of Phra Malai recitation in Nakhon Si Thammarat Province have a history originating from the Mae Wan Dee troupe, which began with a gathering of villagers skilled in singing and music, initiated by the father of Mrs. Wan Dee and inherited by Mrs. Wan Dee Chan Chamrat. Currently, the troupe has only 5 members. The Phra Malai recitation of the Mae Wan Dee troupe comprises the recitation text, performers, musical instruments, performance gestures, costumes, and performance props. Currently, 24 verses are commonly used out of over 70 verses. The approaches for the conservation and development of Phra Malai recitation are as follows: 1) compiling the body of knowledge of Phra Malai recitation from the Mae Wan Dee troupe; 2) recording video footage of the Phra Malai recitation during performances; and 3) disseminating and publicizing the Phra Malai recitation of the Mae Wan Dee troupe. Promoting the learning of Phra Malai recitation through creative media involves creating QR codes embedded within the topics of the elements of Phra Malai recitation. This creative media is considered a new mechanism for enhancing learning and the application of creative media.

Keywords: Conservation, Further Development, Phra Malai Recitation, Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

พระมาลัย เป็นวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในรูปแบบกวีที่เล่าถึงพระเถระผู้ทรงฤทธิ์สามารถเดินทางไปยังสวรรค์และนรก เพื่อเยี่ยมเยียนและนำชาวสสารมาเตือนสติชาวโลกให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม การสวดพระมาลัยจึงเป็นหนึ่งในพิธีกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดคติความเชื่อของชาวพุทธในสังคมไทย โดยเฉพาะในอดีตที่ยังไม่มีสื่อสมัยใหม่ การสวดจึงเป็นทั้งเครื่องมือในการเผยแผ่ธรรมะและส่งเสริมคุณธรรมในชุมชน (พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2546)

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่สำคัญในด้านศาสนาและวัฒนธรรมของภาคใต้ ซึ่งมีการสวดพระมาลัยสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน โดยผสมผสานกับทำนองพื้นเมืองและบริบทของงานบุญ เช่น งานศพ งานบุญเดือนสิบ และกิจกรรมทางศาสนาอื่น ๆ ลักษณะเฉพาะของการสวดพระมาลัยในนครศรีธรรมราช ได้แก่ การใช้ภาษาท้องถิ่น การร่ายยาวแบบโบราณ และการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และชาวบ้านอย่างใกล้ชิด (ปรีชา พิณทอง, 2538)

อย่างไรก็ตาม ด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ ทำให้พิธีกรรมนี้เริ่มสูญหาย และอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการหลงลืมหรือถูกกลดทอนความสำคัญ ผู้ที่สามารถสวดพระมาลัยในปัจจุบันมีจำนวนลดลง ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ขาดผู้สืบทอดรุ่นใหม่ เนื่องจากคนรุ่นใหม่ขาดความสนใจและไม่มีโอกาสได้เรียนรู้จากต้นฉบับดั้งเดิม อีกทั้งในพื้นที่ที่เคยมีการสวดพระมาลัยเป็นประจำ ปัจจุบันก็เหลือเพียงบางชุมชนที่ยังคงรักษาไว้ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและค่านิยมของคนในสังคม ทำให้การสวดพระมาลัยที่เคยเป็นหัวใจของงานศพลดความสำคัญลงเรื่อย ๆ

แม้จะมีความพยายามในการอนุรักษ์การสวดพระมาลัยในบางพื้นที่ เช่น การบันทึกเสียง บันทึกวิดีโอ หรือการจัดแสดงในงานวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ยังมีขาดระบบการถ่ายทอดองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมจากเยาวชนในรูปแบบที่ยั่งยืน การพัฒนาและต่อยอดโดยอาศัยนวัตกรรมหรือสื่อร่วมสมัย เช่น สื่อดิจิทัล การสร้างกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม หรือการบูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้พิธีกรรมนี้สามารถคงอยู่ได้อย่างยั่งยืนในบริบทของสังคมปัจจุบัน (นวลน้อย ดำรงค์สุข, 2561ข)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัยเรื่อง “การอนุรักษ์ พัฒนา และต่อยอดการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช” ซึ่งมีความสำคัญทั้งในแง่ของการรักษามรดกทางวัฒนธรรม การส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการสืบทอดองค์ความรู้ และการพัฒนาแนวทางใหม่ที่สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อให้การสวดพระมาลัยไม่เพียงแต่เป็นพิธีกรรมในอดีต หากแต่สามารถแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตและความเข้าใจของคนรุ่นใหม่ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น จึงมุ่งเน้นเพื่ออนุรักษ์และพัฒนากการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้คงอยู่ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรม โดยการรวบรวมองค์ความรู้ให้เป็นหลักฐานทางวิชาการที่สามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้เยาวชนและผู้สนใจสามารถศึกษาและสืบทอดต่อไป และยังคงคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาและต่อยอดไปสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ ในอนาคต เพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ทรงคุณค่านี้ไว้ให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและสภาพปัจจุบันของการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้สวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สวดพระมาลัยในรูปแบบสื่อสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ด้วยกระบวนการศึกษาการอนุรักษ์พัฒนาและต่อยอดการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีโดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมถึงแนวทางในการอนุรักษ์ พัฒนาและต่อยอดในรูปแบบสื่อสร้างสรรค์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำนวน 9 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5

โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย โรงเรียนเทศบาลวัดท่าโคตร โรงเรียนเทศบาลวัดท่าโพธิ์ โรงเรียนเทศบาลวัดศรีทวี และโรงเรียนนานาชาติเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จากการตอบแบบตอบรับของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วย 2 ช่วง ได้แก่ช่วงที่ 1 : ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ตอนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของผู้ให้ข้อมูล ช่วงที่ 2 : ตอนที่ 1 : ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อโครงการวิทยานิพนธ์ ตอนที่ 2 : ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น 2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) ประกอบด้วยกรอบคำถามดังนี้ 2.1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช 2.2) แนวทางการอนุรักษ์พัฒนาและต่อยอดการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช 2.3) สื่อสร้างสรรค์การสวดพระมาลัย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2.4) แบบประเมินความพึงพอใจของเรื่องการใช้สื่อสร้างสรรค์การสวดพระมาลัย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ 1) การทบทวนวรรณกรรมได้ให้ความสำคัญกับการทบทวนวรรณกรรม เนื่องจากการมีพื้นฐานความรู้ที่ดีเกี่ยวกับงานวิจัยจะช่วยให้สามารถเข้าใจสาระสำคัญของการศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังช่วยให้สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมั่นใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของงานวิจัย สำหรับการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งค้นคว้าที่สำคัญ ได้แก่ สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ห้องสมุดวิทยาลัยสงฆ์ รวมถึงแหล่งข้อมูลออนไลน์จากสื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องและนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการอนุรักษ์พัฒนาและต่อยอดการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาและบันทึกระเบียบวิธีการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี ผ่านการสัมภาษณ์วิทยากรและการบันทึกภาพนิ่ง วิดีโอ และเสียงร้องบทสวดอย่างละเอียด รวมถึงจัดการสนทนากลุ่มกับนักวิชาการทางวัฒนธรรมและปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์และต่อยอดศิลปะการสวดพระมาลัย จากนั้นได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ โดยนำสื่อสร้างสรรค์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครนครศรีธรรมราช และมีการเก็บข้อมูลจากแบบวัดความพึงพอใจของเรื่องการใช้สื่อสร้างสรรค์การสวดพระมาลัย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการถอดความจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม การจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

บริบทและสภาพปัจจุบันของสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยคณะแม่วันดี ซึ่งเป็นศิลปินต้นแบบ นางวันดี จันทร์จำรัส บ้านเลขที่ 91/5 หมู่ 8 ตำบลท้ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้ทราบว่าในอดีตนั้น คณะสวดพระมาลัยยังไม่มีปรากฏในตำบลท้ายสำเภา แต่อย่างไร เริ่มครั้งแรกเป็นการรวมกลุ่มของ นายคลิ่ง สังข์สวัสดิ์ ที่รวบรวมพลพรรคเข้ามาเล่นตามความถนัดของตนเอง ในบรรดาผู้ที่รวบรวมนั้นมี นายคล่อง จันทร์จำรัส ผู้เป็นบิดาของนางวันดี จันทร์จำรัส การสวดพระมาลัยในยุคเริ่มต้นคงเป็นการเล่นแบบเข้าไปร่วมด้วยช่วยกันในงาน จนขยายวงกว้างคนในชุมชนเริ่มรู้ว่า นายคลิ่ง สังข์สวัสดิ์ และคณะสามารถสวดพระมาลัยได้ จึงเริ่มมีคนติดต่อให้ไปเล่นตามงานต่าง ๆ จน นายคลิ่ง สังข์สวัสดิ์ ผู้เป็นโต้โผใหญ่ของการสวดเสียชีวิตลง จากนั้นนายแก้ว ผลความดี ก็ได้รับช่วงต่อการจัดตั้งเป็นคณะสวดพระมาลัยคณะครูแก้ว โดยรวบรวมเอาพลพรรคของนายคลิ่ง สังข์สวัสดิ์ เข้ามาร่วมปฏิบัติกิจกรรม หนึ่งในนั้นมีนายคล่อง จันทร์จำรัส และนางวันดี จันทร์จำรัส ร่วมอยู่ด้วยการสวดพระมาลัยเริ่มเป็นที่นิยมของชาวบ้านในละแวกพระพรหม เกือบทุกงานจะมีการติดต่อให้การสวดพระมาลัยเข้าร่วมด้วยเนื่อง ๆ อย่างไรก็ตามสุขภาพของนายแก้ว ผลความดี เริ่มไม่แข็งแรง จึงให้ นายคล่อง จันทร์จำรัส เป็นผู้รวบรวมหัวเรี่ยวหัวแรงในการรับงานต่อ จนปีพุทธศักราช 2555 นายคล่อง จันทร์จำรัส ได้เสียชีวิตด้วยโรคชรา ทำให้คณะสวดพระมาลัยครูแก้ว จำต้องงดการเล่นเพราะขาดผู้นำ จนปีพุทธศักราช 2558 นางวันดี จันทร์จำรัส เริ่มจัดตั้งคณะขึ้นใหม่ รวบรวมเอาญาติพี่น้อง เข้ามาเล่นโดยสมาชิกทั้งหมด จำนวน 9 คน อย่างไรก็ตามจากจำนวนที่กล่าวมานี้ มีผู้แสดงบางคนได้เสียชีวิตและบางคนก็เลิกเล่นไปเนื่องจากหน้าที่ภาระการงานตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ศิลปินที่สามารถให้ข้อมูลได้ผู้แสดงที่แสดงอยู่ในปัจจุบัน มีเพียง 5 คนเท่านั้น ประกอบด้วย นางวันดี จันทร์จำรัส นายทึ่ง สงวนทอง นางประนอม สุวรรณคช นางปราณี เกื้อเสนาะ และนางสุทาทพร จันทิปะ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบของการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี ประกอบด้วย บทสวด ผู้แสดง เครื่องดนตรี ทำทางประกอบการแสดง เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง ได้แก่ 1) บทสวด ซึ่งการสวดพระมาลัยเป็นการแสดงที่ปรากฏในงานอวมงคล ซึ่งในอดีตมีบทสวดพระมาลัยมากกว่า 70 บท แต่ในปัจจุบันนิยมสวดเพียง 24 บท เนื่องจากแม่วันดีได้รับการถ่ายทอดจากนายคล่อง จันทร์จำรัส ผู้เป็นบิดาและครูแก้ว ผลความดี เพียง 32 บทเท่านั้น แต่ในการแสดงสวดพระมาลัยในงานพิธีในปัจจุบันถูกจำกัดด้วยระยะเวลาจึงทำให้การสวดพระมาลัยนิยมจัดการแสดงไม่เกิน 2 ชั่วโมง ทำให้การแสดงสวดพระมาลัยสามารถสวดได้ไม่เกิน 24 บท ทั้งนี้ในการเลือกบทสวดพระมาลัยจะเลือกตามบริบทของโอกาสที่ใช้ในการแสดง เช่น การแสดงสวดพระมาลัยในงานอวมงคลจะเลือกบทสวดที่มีบทและทำนองที่โศกเศร้าเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ในปัจจุบันการสวดพระมาลัยในงานอวมงคลได้รับความนิยมน้อยลง แต่มีการเผยแพร่การแสดงสวดพระมาลัยเพื่อการศึกษาในกลุ่มเยาวชนเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องคัดเลือกบทสวดที่มีคำร้องที่มีความหมายไม่ซับซ้อนและมีทำนองที่สนุกสนาน เพื่อให้เยาวชนเกิดความสนใจและสามารถเรียนรู้ได้ โดยส่วนมากจะนิยมเผยแพร่ในกลุ่มเยาวชนและสถานศึกษาเพียง 11 บท ได้แก่ 1.1) ลำตัดหน้ามาลัย 1.2) ถามหาที่สวด 1.3) ฉันท์รับบท 1.4) บทในกาล 1.5) ลำสงสารเจ้าลมาร 1.6) ลำรีนรับชมฉาก 1.7) ลำย่างขึ้นนอกชาน 1.8) ลำนกเหว 1.9) ลำกอดพระโกษ 1.10) ชมดาวทำนองเก็บดอกไม้ และ 1.11) ลำตัดหลังมาลัย 2) ผู้แสดง ผู้แสดงสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี มีผู้แสดง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย แม่บท จำนวน 4 คน และนักดนตรี จำนวน 5 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้ 2.1) แม่บท คือ ผู้ร้องบทสวดพระมาลัยของการสวดใน

คณะแม่วันดี มีหน้าที่ในการตั้งโรงโหว้ครูเพื่อเป็นการระลึกถึงครูบาอาจารย์และขอที่ขอมหาในการแสดงสวดพระมาลัย นำสวด ร้องรับบทสวด และแสดงท่าทางตามบทบาทของแต่ละบทสวดตามตัวละครที่ได้รับมอบหมาย เช่น พรานป่าในบทสวดล้านนาเก่า เป็นต้น 2.2) นักดนตรี คือ ผู้บรรเลงดนตรีสำหรับสร้างให้เป็นทำนองประกอบเพลง ขณะที่แม่บทขับร้องบทสวดพระมาลัย 3) เครื่องดนตรี ที่ใช้ในการสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี มีทั้งหมด 5 ชิ้น ประกอบด้วย กลองรำมะนา ซอฮู้ กรับ ฉิ่ง และฉาบ ซึ่งในปัจจุบันนี้เครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงประกอบการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี ยังคงรูปแบบเครื่องดนตรีแบบดั้งเดิม คือ กลองรำมะนา กรับ ฉาบ ฉิ่ง ซอฮู้หรือซอด้วง ซึ่งซอฮู้หรือซอด้วงนั้นอาจเลือกใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือใช้ทั้งสองอย่างในการประกอบการแสดงได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความเหมาะสมของโอกาสที่แสดง 4) ท่าทางประกอบการแสดง ในการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี มีลักษณะท่าทางแบบการตีที่ให้อดคล้องกับบทสวดและมีความเข้าใจง่าย แต่มีรูปแบบท่าทางที่ไม่ตายตัว 5) เครื่องแต่งกาย ในการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี ไม่ได้มีรูปแบบการแต่งกายที่เฉพาะเจาะจง แต่จะเน้นโทนสีโทนสีขาวหรือสีดำที่สวยงามเรียบร้อย 6) อุปกรณ์ประกอบการแสดง ที่ใช้ในการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี ได้แก่ ตาลปัตร ปิ่นไม้ประดิษฐ์และพานไหว้เจ้าที่และไหว้ครู ประกอบด้วย หมาก พลู ฐูป อย่างละ 9 ชิ้น เทียน 1 เล่ม เหล้าขาว 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง และเงินสด 199 บาท

2. ขั้นตอนการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสวดพระมาลัยคณะแม่วันดีนั้นจะต้องมาให้ถึงงานก่อนประมาณเวลา 18:00 น. เพื่อจะจัดเตรียมสถานที่บริเวณด้านข้างของศพโดยทางคณะจะมีข้อห้ามคือห้ามหันหลังให้กับโลงศพโดยเด็ดขาด ผู้แสดงการสวดพระมาลัยจะมานั่งพร้อมกับเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ของตนเอง 2) หลังจากที่ได้นั่งกันเตรียมพร้อมเสร็จแล้วก็จะเริ่มทำการไหว้ครูโดยจะมีการนำเครื่องดนตรีมารวมกันตรงกลางวงเพื่อที่จะทำการไหว้ครู เริ่มต้นด้วยพิธีเบิกโรงทำเพื่อไหว้เจ้าที่ไหว้ครูโดยมีอุปกรณ์ดังนี้ หมาก พลู ฐูป อย่างละ 9 ชิ้น เทียน 1 เล่ม เหล้าขาว 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง และเงินสด 199 บาท 3) หลังจากนั้นขั้นตอนการสวดพระมาลัยจะเริ่มจากแม่วันดีจะนำเอาเทียน (อาจจะใช้ซอหรือปากกาก็ได้) มาเขียนคาถา “ นะโมพุทธานะ ” บนหน้ารำมะนาเพื่อป้องกัน ปัดเป่าสิ่งที่ไม่ดีและเหตุเภทภัยที่เข้ามาเป็นอุปสรรคในการแสดง จากนั้นนำใบพลูมาทาดด้วยปูนและพับเป็นกรวย นำหมาก 1 คำ มาใส่ไว้ในกรวยว่าคาถาเพื่อป้องกันไม่ให้เกินอันตราย นำหมากพลูมาใส่ในรำมะนาพร้อมกับนำเทียนมาแล้วสวดคาถาเพื่อให้การแสดงเป็นไปอย่างราบรื่น ท่องคาถาตามหานิยม เพื่อดึงดูดให้คนดูรู้สึกประทับใจในการแสดงส่งเครื่องดนตรีให้กับนักดนตรีเพื่อที่จะจัดเตรียมความพร้อมในการลงโรงแสดง แม่วันดีและลูกทีมสวดพระมาลัยทั้งหมดไหว้คุณครูผู้ประสิทธิ์ประสาทศาสตร์วิชาคณะสวดพระมาลัยได้กราบและระลึกถึงคุณพระแก้ว ผลความดี ผู้เป็นครูสอนในการสวดพระมาลัยให้กับคณะแม่วันดีนี้ หลังจากทำการไหว้ครูเสร็จแล้ว 4) ทางคณะแม่วันดีก็จะเริ่มทำการแสดงโดยใช้บท “ ถามหาที่สวด ” เพื่อจะเป็นการขอที่สวดพระมาลัยโดยคณะสวดพระมาลัยเริ่มจากการตั้ง “ นะโม ” เป็นการสวดเพื่อสรรเสริญคุณพระศรีรัตนตรัย แล้วตามด้วยถามหาที่สวด ลำตัดหน้ามาลัย ฉันทรับบท ฉันทขึ้นม้า ฉันทขึ้นม้าตอนที่ 2 ลำรื่นรับชมฉาก ลำย่างขึ้นนอกชาน ลำนกกเหว ลำกอดพระโกษา ลำผีเสื้อน้ำ ลำชมดาวทำนองเก็บดอกไม้ ลำโศก สักวาฟ้ามัว ชะนิร้องให้ ลำปางโฉมสมร ลำสักวาฟ้าม่าเล่น ลำสองพระกร ลำเก็บดอกไม้ ฝรั่งควง สักวาเราจะว่าลำ ลำอนโศกเศร้าจิต และ 5) หลังจากทีคณะสวดพระมาลัยคณะแม่วันดีทำการแสดงเสร็จแล้ว ทางคณะก็จะทำการขอขอบคุณเจ้าภาพที่ได้ว่าจ้างและขอขอบคุณผู้ชมที่ได้เข้ามาชมการแสดงสวดพระมาลัยคณะแม่วันดีในครั้งนี้

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้สวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช

การอนุรักษ์สวดพระมาลัยคณะแม่วันดีในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความจำเป็นต้องอนุรักษ์การสวดพระมาลัยให้ครบองค์ประกอบของการแสดง เนื่องจากการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดีเป็นคณะเดียวที่ยังเหลืออยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ให้ความรู้ มีอายุเยอะอีกทั้งสุขภาพไม่แข็งแรง ทั้งนี้ความนิยมของการสวดพระมาลัยมีความนิยมลดลง ทำให้การสวดพระมาลัยเลือนหายและทำให้คนรู้จักการสวดพระมาลัยน้อยลง ผู้วิจัยจึงได้มีแนวทางในการอนุรักษ์ ได้แก่ 1) รวบรวมองค์ความรู้การสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในรูปแบบงานวิจัยและบทความ 2) ได้ทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวการสวดพระมาลัยขณะทำการแสดง จำนวน 1 ครั้ง เป็นเวลา 1 ชั่วโมง 16 นาที เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษากระบวนการและบริบทการสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี นอกจากนี้ยังมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหวในห้องบันทึกเสียงและภาพเคลื่อนไหว เพื่อนำไปพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของสื่อสร้างสรรค์การสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี และ 3) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี โดยนำการสวดพระมาลัยไปแสดงในงานสวดพระอภิธรรมศพ จำนวน 2 ครั้ง และในแต่ละครั้งได้มีการประชาสัมพันธ์โดยการกล่าวถึงประวัติและรายละเอียดเกี่ยวกับการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี รวมทั้งแนะนำช่องทางการติดต่อเพื่อรับการแสดงสวดพระมาลัย

แนวทางการอนุรักษ์ พัฒนา และต่อยอดการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้ 1) การจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ในรูปแบบดิจิทัล เช่น คลิปวิดีโอ บทสวด และคำบรรยาย เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเยาวชน 2) การบูรณาการเข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยเฉพาะในวิชาดนตรี ศิลปะ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในระดับชุมชนและการศึกษา 3) การสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรวัฒนธรรม ในการส่งเสริมเวทีการแสดง หรือจัดกิจกรรมประกวด เพื่อกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่สนใจมากขึ้น 4) การเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางศาสนาและเทศกาลท้องถิ่น เช่น งานบุญเดือนสิบ หรืองานวัด เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน

ส่งเสริมการเรียนรู้บทสวดพระมาลัยในรูปแบบสื่อสร้างสรรค์

จากการศึกษาองค์ความรู้การสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี จึงได้พัฒนานำองค์ความรู้มาพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ในรูปแบบหนังสือเล่มเล็กอิเล็กทรอนิกส์ มีเนื้อหาประกอบด้วย ประวัติการสวดพระมาลัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช องค์ประกอบของการสวดพระมาลัย ธรรมเนียมปฏิบัติของการสวดพระมาลัย ประโยชน์และคุณค่าของการสวดพระมาลัย นอกจากนี้ในหนังสือเล่มเล็กอิเล็กทรอนิกส์ ยังมีสื่อภาพเคลื่อนไหวการสวดพระมาลัยคณะแม่วันดีพร้อมเนื้อเพลงและความหมายของแต่ละบทสวด โดยจัดทำเป็น QR Code สอดแทรกอยู่ในหัวข้อองค์ประกอบของการสวดพระมาลัย เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

บริบทและสภาพปัจจุบันของสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีประวัติการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยคณะแม่วันดี จันทรจำรัส ซึ่งเป็นศิลปินต้นแบบ อยู่บ้านเลขที่ 91/5 หมู่ 8 ตำบลท้ายสำเภา อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช เริ่มแรกเป็นการรวมกลุ่มของ นายคลั่ง สังข์สวัสดิ์ ผู้เป็นบิดาของนางวัน

ดี จันทรจรัส ในยุคเริ่มต้นเป็นการเล่นแบบเข้าไปร่วมด้วยช่วยกันในงาน จนขยายวงกว้างคนในชุมชนเริ่มรู้ว่า นายคลั่ง สังข์สวัสดิ์ และคณะสามารถสวดพระมาลัยได้ ใน พ.ศ. 2555 นายคล่อง จันทรจรัส ได้เสียชีวิตด้วยโรค ชรา ทำให้คณะสวดพระมาลัยต้องงดการเล่นเพราะขาดผู้นำ ใน พ.ศ. 2558 นางวันดี จันทรจรัส เริ่มจัดตั้งคณะ ขึ้นใหม่ รวบรวมเอาญาติพี่น้อง เข้ามาเล่นโดยสมาชิกทั้งหมด จำนวน 9 คน ในกาลต่อมาผู้แสดงบางคนได้เสียชีวิต และบางคนก็เลิกเล่นไปเนื่องจากหน้าที่ภาระการงาน ทำให้ในปัจจุบัน มีเพียง 5 คนเท่านั้น ซึ่งการสวดพระมาลัย ของคณะแม่วันดี มีรายละเอียดดังนี้ 1) องค์ประกอบของการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี ได้แก่บทสวด ผู้แสดง เครื่องดนตรี ทำทางประกอบการแสดง เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง 2) การสวดพระมาลัยของ คณะแม่วันดี มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1.1) คณะแม่วันดีจะต้องมาให้ถึงงานก่อนประมาณเวลา 18:00 น. เพื่อจะ จัดเตรียมสถานที่บริเวณด้านข้างของศพโดยทางคณะจะมีข้อห้ามคือห้ามหันหลังให้กับโลงศพโดยเด็ดขาด 1.2) ทำ การไหว้ครู มีอุปกรณ์ดังนี้ หมาก พลุ ฐูป อย่างละ 9 ชิ้น เทียน 1 เล่ม เหล้าขาว 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง และเงินสด 199 บาท 1.3) แม่วันดีจะนำเอาเทียน (อาจจะใช้ธูปหรือปากกาก็ได้) มาเขียนคาถา “ นะโมพุทธายะ ” บนหน้า รำมะนาเพื่อป้องกัน ปัดเป่าสิ่งที่ไม่ดีและเหตุเภทภัยที่เข้ามาเป็นอุปสรรคในการแสดง 1.4) เริ่มทำการแสดงโดยใช้ บท “ ถามหาที่สวด ” เพื่อจะเป็นการขอที่สวดพระมาลัยโดยคณะสวดพระมาลัยเริ่มจากการตั้ง “ นะโม ” เป็นการ สวดเพื่อสรรเสริญคุณพระศรีรัตนตรัย และ 1.5) คณะสวดพระมาลัยคณะแม่วันดีทำการแสดงเสร็จแล้ว ทางคณะก็ จะทำการขอขอบคุณเจ้าภาพ จากบริบทและสภาพปัจจุบันของการสวดพระมาลัยมีความเสี่ยงต่อการสูญหาย มี แนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจำนวนผู้ที่สามารถสวดและถ่ายทอดองค์ความรู้มีจำนวนลดลง ส่วนใหญ่ เป็นผู้สูงอายุ เช่น นางวันดี จันทรจรัส และสมาชิกในคณะมีจำนวนลดลงเหลือเพียง 5 คน ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อสังเกตของ สมหมาย เปรมจิตต์ ที่ระบุว่าศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของไทยจำนวนมากอยู่ในภาวะเสี่ยงสูญหาย เนื่องจากขาดการสืบทอดและความสนใจจากคนรุ่นใหม่ (สมหมาย เปรมจิตต์, 2554) ในขณะที่การเปลี่ยนแปลง ของบริบททางสังคมและค่านิยมที่เน้นความรวดเร็วและความสะดวกสบาย ทำให้พิธีกรรมที่เคยมีความสำคัญใน อดีต เช่น การสวดพระมาลัยในงานศพหรือบุญเดือนสิบ ค่อยๆ ถูกกลบ汰บทลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ ที่เสนอว่าความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางสังคมส่งผลต่อรูปแบบการปฏิบัติศาสนกิจและพิธีกรรม ท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2545)

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้สวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความจำเป็นต้อง อนุรักษ์การสวดพระมาลัยให้ครบองค์ประกอบของการแสดง เพราะคณะของแม่วันดี เป็นคณะเดียวที่ยังเหลืออยู่ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีแนวทางในการอนุรักษ์ ดังนี้ 1) รวบรวมองค์ความรู้การสวดพระมาลัยของคณะแม่ วันดี เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในรูปแบบงานวิจัยและบทความ 2) ได้ทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวการสวดพระ มาลัยขณะทำการแสดง จำนวน 1 ครั้ง เป็นเวลา 1 ชั่วโมง 16 นาที เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษากระบวนการและ บริบทการสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี บันทึกภาพเคลื่อนไหวในห้องบันทึกเสียง และ 3) เผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์การสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี โดยนำการสวดพระมาลัยไปแสดงในงานสวดพระอภิธรรมศพ จำนวน 2 ครั้ง และในแต่ละครั้งได้มีการประชาสัมพันธ์โดยการกล่าวถึงประวัติและรายละเอียดเกี่ยวกับการสวด พระมาลัยของคณะแม่วันดี รวมทั้งแนะนำช่องทางการติดต่อเพื่อรับการแสดงสวดพระมาลัย การสวดพระมาลัย ของคณะแม่วันดีเป็นกรณีศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการรักษาศิลปะพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ด้วยการใช้ ภาษาท้องถิ่น ทำนองแบบโบราณ และเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น ซอฮู้ กลองรำมะนา กรับ ฉิ่ง และฉาบ ซึ่งเป็นการ

ดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้ การมีบทบาทนำของบุคคลในชุมชนในการฟื้นฟูและถ่ายทอดองค์ความรู้ ถือเป็นกลไกสำคัญในการดำรงศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นสอดคล้องตามแนวคิดของ McKercher, B. & du Cros, H. ที่ชี้ว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนและการบูรณาการกับยุคสมัย (McKercher, B. & du Cros, H, 2002) ส่วนแนวทางการอนุรักษ์ พัฒนา และต่อยอดการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราชในอนาคต มีดังนี้ 1) จัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ในรูปแบบดิจิทัล เช่น คลิปวิดีโอ บทสวด และคำบรรยาย เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเยาวชน 2) การบูรณาการเข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยเฉพาะในวิชาดนตรี ศิลปะ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในระดับชุมชนและการศึกษา 3) การสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรวัฒนธรรม ในการส่งเสริมเวทีการแสดง หรือจัดกิจกรรมประกวด เพื่อกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่สนใจมากขึ้น 4) การเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางศาสนาและเทศกาลท้องถิ่น เช่น งานบุญเดือนสิบ หรืองานวัด เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO ที่เน้นการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ไม่เป็นวัตถุ (Intangible Cultural Heritage) ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการถ่ายทอดข้ามรุ่น (UNESCO, 2003)

ส่งเสริมการเรียนรู้บทสวดพระมาลัยในรูปแบบสื่อสร้างสรรค์ จากการศึกษาองค์ความรู้การสวดพระมาลัย คณะแม่วันดี ได้พัฒนานำองค์ความรู้มาพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ในรูปแบบหนังสือเล่มเล็กอิเล็กทรอนิกส์ มีเนื้อหาประกอบด้วย ประวัติการสวดพระมาลัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช องค์ประกอบของการสวดพระมาลัย ธรรมเนียมปฏิบัติของการสวดพระมาลัย ประโยชน์และคุณค่าของการสวดพระมาลัย นอกจากนี้ในหนังสือเล่มเล็กอิเล็กทรอนิกส์ ยังมีสื่อภาพเคลื่อนไหวการสวดพระมาลัยคณะแม่วันดีพร้อมเนื้อเพลงและความหมายของแต่ละบทสวด โดยจัดทำเป็น QR Code สอดแทรกอยู่ในหัวข้อองค์ประกอบของการสวดพระมาลัย เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี ซึ่งสื่อสร้างสรรค์เป็นกลไกใหม่ในการพัฒนาการเรียนรู้การนำสื่อสร้างสรรค์ เช่น การบันทึกเสียง วิดีโอ และกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน มาบูรณาการกับการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลน้อย ดำรงค์สุข ที่ชี้ว่าสื่อดิจิทัลสามารถเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้าถึงเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคที่สื่อสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทสูงในการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน (นวลน้อย ดำรงค์สุข, 2561ก) จากการนำสื่อสร้างสรรค์ไปทดลองใช้กับนักเรียนใน 5 โรงเรียน ผู้เรียนให้ความสนใจและมีความพึงพอใจสูงต่อกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Heath, C. & Heath, D. ที่ระบุว่า การเรียนรู้ที่มีการมีส่วนร่วมและสื่อสารอย่างสร้างสรรค์จะช่วยสร้างความจดจำและแรงจูงใจได้มากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Heath, C. & Heath, D., 2007)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า บริบทและสภาพปัจจุบันของสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีประวัติการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยคณะแม่วันดี จันทรจรัส ซึ่งประวัติการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี มีต้นกำเนิดจากการรวมตัวของชาวบ้านที่มีความสามารถด้านการขับร้องและดนตรี โดยเริ่มต้นจากกลุ่มของนายคลั่ง สังข์สวัสดิ์ และพัฒนาเรื่อยมาจนถึงการก่อตั้งคณะของครูแก้ว ผลความดี และต่อมาถูกสืบทอดโดยนางวันดี จันทรจรัส อย่างไรก็ตาม จำนวนสมาชิกที่สามารถสืบทอดการสวดพระมาลัยลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก

ผู้สูงอายุที่เป็นผู้เชี่ยวชาญได้เสียชีวิตหรือเลิกแสดงไป จึงทำให้คณะเหลือสมาชิกเพียง 5 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่จำกัดและส่งผลกระทบต่อเผยแพร่การสวดพระมาลัย โดยมีองค์ประกอบของการสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดีประกอบด้วยบทสวด ผู้แสดง เครื่องดนตรี ทำทางประกอบการแสดง เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยปัจจุบันบทสวดที่นิยมใช้มีเพียง 24 บทจากทั้งหมดกว่า 70 บท เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและบริบทของสังคม นอกจากนี้ การเผยแพร่การสวดพระมาลัยหมู่เยาวชนได้ทำให้เกิดการคัดเลือกบทสวดที่ง่ายต่อการเรียนรู้และมีทำนองที่สนุกสนานมากขึ้น แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาการสวดพระมาลัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความจำเป็นต้องอนุรักษ์การสวดพระมาลัยให้ครบองค์ประกอบของการแสดง เพราะคณะของแม่วันดี เป็นคณะเดียวที่ยังเหลืออยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงมีแนวทางในการอนุรักษ์ดังนี้ 1) รวบรวมองค์ความรู้การสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดี 2) ทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวการสวดพระมาลัยขณะทำการแสดงจำนวน 1 ครั้ง เป็นเวลา 1 ชั่วโมง 16 นาที และ 3) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การสวดพระมาลัยคณะแม่วันดี การสวดพระมาลัยของคณะแม่วันดีเป็นกรณีศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการรักษาศิลปะพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ด้วยการใช้ภาษาท้องถิ่น ทำนองแบบโบราณ และเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น ซออู้ กลองรำมะนา กรับ ฉิ่ง และฉาบ ซึ่งเป็นการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การส่งเสริมการเรียนรู้บทสวดพระมาลัยในรูปแบบสื่อสร้างสรรค์ ในรูปแบบหนังสือเล่มเล็กอิเล็กทรอนิกส์ มีเนื้อหาประกอบด้วย ประวัติการสวดพระมาลัยของจังหวัดนครศรีธรรมราช องค์ประกอบของการสวดพระมาลัย ธรรมเนียมปฏิบัติของการสวดพระมาลัย ประโยชน์และคุณค่าของการสวดพระมาลัย โดยจัดทำเป็น QR Code สอดแทรกอยู่ในหัวข้อองค์ประกอบของการสวดพระมาลัย ซึ่งสื่อสร้างสรรค์จัดเป็นกลไกใหม่ในการพัฒนาการเรียนรู้การนำสื่อสร้างสรรค์ เช่น การบันทึกเสียง วิดีโอ และกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน มาบูรณาการกับการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย เช่น การใช้สื่อสร้างสรรค์และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้คนรุ่นใหม่สามารถเรียนรู้และเข้าใจมรดกทางวัฒนธรรมนี้ได้ง่ายขึ้น 2) ควรมีการบูรณาการ การสอนการสวดพระมาลัยเข้ากับหลักสูตรการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสดูฝึกฝนและซึมซับศิลปะพื้นบ้านนี้ตั้งแต่อายุยังน้อย การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าแม้การสวดพระมาลัยจะเผชิญกับความท้าทายหลายประการ แต่ก็ยังมีศักยภาพในการฟื้นฟูและพัฒนาต่อยอด 3) ควรได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม และ 4) ควรมีการดำเนินโครงการเชิงอนุรักษ์ที่สามารถกระตุ้นให้เยาวชนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมในการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมนี้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- นวลน้อย ดำรงค์สุข. (2561ก). การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 41(2), 112-125.
- _____. (2561ข). "การสืบสานวัฒนธรรมผ่านสื่อร่วมสมัยในภาคใต้". วารสารศิลปวัฒนธรรมไทย, 13(1), 45-56.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2545). คิดอย่างนิธิ 2: ประวัติศาสตร์แห่งการแสวงหา. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ปรีชา พิณทอง. (2538). วัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์วัฒนธรรม.

- พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). พระมัลลย์: ธรรมะที่มีชีวิตในวิถีไทย. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- สมหมาย เปรมจิตต์. (2554). การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านในสังคมไทย: ปัญหาและแนวทางแก้ไข. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์, 8(1), 45-60.
- Heath, C. & Heath, D. (2007). *Made to stick: Why some ideas survive and others die*. Manhattan: Random House.
- McKercher, B. & du Cros, H. (2002). *Cultural tourism: The partnership between tourism and cultural heritage management*. London, United Kingdom: Routledge.
- UNESCO. (2003). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Retrieved June 27, 2567, from <https://ich.unesco.org/en/conventio>

นิเวศวิทยาทางสังคมเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช*

SOCIAL ECOLOGY FOR ENVIRONMENTAL MANAGEMENT OF MANGROVE FORESTS IN PAK PHUN SUBDISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE, THAILAND

ไพรัตน์ ฉิมหาด¹, พระวรพิรุณพิทักษ์ (ปรีดา บัวเมือง)¹, เดโช แขน้ำแก้ว^{2*}, เชษฐา มุหะหมัด²,
พระครูปลัดสาโรจน์ ธมมสโร (แช่อู)³, พระครูพรหมเขตคณารักษ์ (ชัยสิทธิ์ เรืองรอด)⁴, ทศพร กาญจนภมรพัฒน์⁵
Pairat Chimhad¹, Phra Vajraphutthibundit (Preeda Buamuang)¹, Daycho Khaenamkhaew^{2*}, Chettha Muhamad²,
Phrakhru palad Sarote Saeou³, Phrakruphromkhetkanarak (Chaiyasit Ruangrod)⁴, Todsaporn Kanchanapamornpat⁵

¹คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus,
Nakhon Si Thammarat, Thailand

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

²Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University,
Nakhon Si Thammarat, Thailand

³คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

³Faculty of Buddhist Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus,
Nakhon Si Thammarat, Thailand

⁴โรงเรียนพระปริยัติสามัญวัดสระเรียง นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

⁴Wat Srariang Buddhist Secondary School, Nakhon Si Thammarat, Thailand

⁵นักวิชาการอิสระ นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

⁵Independent Academic, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: Daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน และ
2) เสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น สถานประกอบการและวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สถาบันการศึกษาและ
ภาคเอกชน เลือกแบบเจาะจง รวมจำนวนทั้งสิ้น 40 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการ
สนทนากลุ่ม ใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกต เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์เนื้อหาโดยการ

สรุปตามสาระสำคัญเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน ได้แก่ ปัญหาความเสื่อมโทรมจากการใช้ที่ดินไม่เหมาะสม การขยายเมือง การท่องเที่ยว การเกษตรและมลพิษ โดยเฉพาะจากนากุ้งและโรงงาน ทำให้คุณภาพน้ำและดินเสื่อมโทรม รวมถึงขยะที่ทิ้งโดยชุมชนและนักท่องเที่ยวส่งผลเสียต่อระบบนิเวศ การกัดเซาะชายฝั่งจากคลื่นทะเลและกิจกรรมชุมชน เป็นปัญหาร้ายแรงที่ต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและนโยบายสาธารณะที่ชัดเจนในการควบคุมการใช้ที่ดิน การปล่อยของเสีย การฟื้นฟูป่าชายเลนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน และ 2) แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน ได้แก่ การสร้างความตระหนักและความเข้าใจในความสำคัญของป่าชายเลนที่มีต่อชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชน รวมถึงการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสนับสนุนนโยบายในการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน การประสานงานและการทำงานร่วมกันของเครือข่ายและชุมชนท้องถิ่น การสร้างพันธสัญญาเพื่อความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ งบประมาณและเทคนิคจากเครือข่ายเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งในการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน

คำสำคัญ: นิเวศวิทยาทางสังคม, การจัดการสิ่งแวดล้อม, ป่าชายเลน

Abstract

This research article aimed to 1) Analyze the existing problems in mangrove environmental management and 2) Propose guidelines for mangrove environmental management. It was a qualitative research study. Key informants included representatives from local administrative organizations, local leaders, eco-tourism businesses and community enterprises, educational institutions, and the private sector. A total of 40 participants were purposively selected. Data was collected through in-depth interviews and focus group discussions, using interview guides and observation record forms as research tools. The data were analyzed using content analysis and summarized descriptively. The research findings revealed that: 1) The problems in mangrove environmental management included degradation due to improper land use, urban expansion, tourism, agriculture, and pollution-especially from shrimp farms and factories-which led to the deterioration of water and soil quality. Waste discarded by communities and tourists also negatively impacts the ecosystem. Coastal erosion caused by sea waves and community activities posed a serious issue that required cooperation from all sectors and clear public policies to regulate land use, waste discharge, mangrove rehabilitation, and community participation in mangrove environmental management; and 2) The proposed guidelines for mangrove environmental management involved raising awareness and understanding of the importance of mangroves to community life and the economy. The study also emphasized the need to build strong stakeholder networks and support policies for effective mangrove environmental management. Coordination and collaboration among networks and local communities were

encouraged, along with creating commitments for cooperation and knowledge sharing, budget allocation, and network technical support. These efforts aimed to strengthen relationships and enhance sustainable mangrove environmental management capacity.

Keyword: Social Ecology, Environmental Management, Mangrove Forests

บทนำ

นิเวศวิทยาทางสังคม (Social Ecology) เป็นแนวคิดเชิงนิเวศและปรัชญาสิ่งแวดล้อมที่รวบยอดแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ เน้นความเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ โดยมองว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้เกิดจากธรรมชาติเสื่อมโทรมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นผลมาจากโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองด้วย เช่น ถ้าแม่น้ำเน่า อาจไม่ใช่แค่เพราะคนทิ้งขยะ แต่เพราะโรงงานที่มีอำนาจทำลายสิ่งแวดล้อมโดยไม่รับผิดชอบ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า หลายครั้งมนุษย์และสังคมเข้ามาเปลี่ยนแปลงธรรมชาติ เช่น การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อใช้พื้นที่เป็นประโยชน์สำหรับมนุษย์และสังคมโดยรอบเท่านั้น ไม่ใช่ประโยชน์สำหรับธรรมชาติแต่อย่างใด มิหนำซ้ำยังกลายเป็นปัญหาธรรมชาติที่มนุษย์ไม่เคยจินตนาการได้ตอนที่กลายเป็นมลพิษแล้วอีกด้วย (Bookchin, M., 1990) แนวคิดนิเวศวิทยาทางสังคม (Social Ecology) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญด้วยการสำรวจอดีตและการไตร่ตรองอย่างมีสติสัมปชัญญะเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวเชิงนิเวศในการแก้ไขปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงชุมชน บนฐานความคิดว่า “อยากแก้ปัญหาล้อม ต้องแก้ปัญหาล้อมไปพร้อมกัน” เพื่อให้สามารถเติมเต็มหรือช่วยพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ๆ ได้ โดยการมองทรัพยากรธรรมชาติในฐานะระบบที่เชื่อมโยงกับมนุษย์ เพราะธรรมชาติไม่สามารถแยกขาดจากมนุษย์ได้ ดังนั้น การจัดการจึงต้องให้ความสำคัญกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่กับธรรมชาติ เช่น การอนุรักษ์ธรรมชาติที่ไม่ขัดแย้งกับการยังชีพของชุมชน การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การจัดการป่าแบบชุมชนที่คนในท้องถิ่นมีสิทธิในการดูแลและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

ปฏิญญาโอฮาวาด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา และ Agenda 21 หรือแผนปฏิบัติการ 21 เป็นแผนแม่บทของโลก เรื่อง แผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมและให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่มีผลมาจากการประชุม Earth Summit หรือการประชุมสุดยอดสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development) ที่จัดโดยองค์การสหประชาชาติ (UN) ที่นครริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี 2535 ที่ว่าด้วยการตระหนักถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคมโลก โดยประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย ได้ร่วมลงนามรับรองเอกสารเรื่องนี้ (Tokuç, A., 2013) อีกทั้ง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535 - 2539) และฉบับที่ 8 (2540 - 2544) ได้เน้นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกระบวนการตั้งแต่การจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมจนถึงการเสริมสร้างความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2535); (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2545 - 2549) ได้มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางรวมถึงให้

ความสำคัญกับการปรับกลไก และกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคมไทยให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ยังได้ให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนดังปรากฏใน มาตรา 79 "รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดการสะสมพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพของประชาชน" อีกด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2540); (จำลอง โพธิ์บุญ, 2555)

พื้นที่ “ป่าชายเลน” เป็นป่าที่ขึ้นบริเวณรอยต่อระหว่าง แผ่นดินกับทะเล หรือพื้นที่น้ำกร่อย เช่น ปากแม่น้ำ ชายฝั่งทะเล ซึ่งมีพืชเฉพาะถิ่นที่สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมเค็ม ๆ และมีน้ำขึ้นน้ำลงได้ ป่าชายเลน จึงเปรียบเสมือน “สมบัติล้ำค่า” ที่ช่วยทั้งสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ ถ้ามนุษย์และสังคมสามารถรักษาป่าชายเลนไว้ได้ อันเป็นการฟื้นฟูความปรองดองระหว่างธรรมชาติ (กองอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน, 2565); (Chodorkoff, D., 2020) พื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย และดินตะกอน มีความอุดมสมบูรณ์ในระดับปานกลาง รูปร่างพื้นที่ของตำบลจะยาวและอยู่บนภูมิประเทศที่เป็นสันดอนจากการตกตะกอนของทรายทำให้เกิดปัญหาการระบายน้ำ อีกทั้ง บริเวณชายทะเลจะมีพื้นที่ “ป่าชายเลนในพื้นที่ที่น้ำเป็นหว่ง” ในปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรเหล่านี้ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษทางน้ำ เนื่องจากการบุกรุกสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยริมคลอง โดยมีคลองที่สำคัญอยู่ 2 สาย คือ คลองท่าแพ ต้นน้ำเขาหลวงผ่านจากคลองบ้านตาลไหลผ่านตำบลท่าจั่ว ต้นน้ำมาจากอำเภอรพทศคีรีไหลออกสู่ปากอ่าวไทยบริเวณปากน้ำคลองปากพวย ต้นน้ำจากเทือกเขาหลวงไหลผ่านอำเภอรพทศคีรี บ้านเหลาโอนไหลสู่อ่าวไทย จึงได้มีการวิเคราะห์ศักยภาพในการประเมินสถานการณ์การพัฒนาในปัจจุบันและโอกาสในการพัฒนาในอนาคตของพื้นที่ตำบลปากพูน เป็นการประเมินโอกาสและอุปสรรคหรือข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น รวมถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของท้องถิ่นเพื่อพิจารณาศักยภาพการพัฒนาของแต่ละยุทธศาสตร์ของตำบลปากพูนได้รวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตำบลปากพูน ซึ่งได้จากการจัดประชาคมท้องถิ่น และข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 - 2565) เพื่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่และการกระจายความเจริญที่สอดคล้องกับการพัฒนาในอนาคตของพื้นที่ตำบลปากพูน (เทศบาลเมืองปากพูน, 2566ก)

จากข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูนเพื่อต้องการทราบปัญหาและข้อมูล เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้เห็นความสำคัญของป่าชายเลนในตำบลปากพูนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสร้างโอกาสในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจในด้านนิเวศวิทยาทางสังคมและการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมป่าชายเลนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยทำการเลือกผู้ที่มีประสบการณ์และสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ 1) ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น โดยกำหนดเลือกจากผู้ที่มีบทบาทในการจัดการและดูแลป่าชายเลน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 คน สมาชิกสภาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 เขต/เขตละ 4 คน จำนวน 12 คน และผู้นำท้องถิ่น จำนวน 1 คน รวมจำนวน 20 คน 2) ตัวแทนสถานประกอบการและวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ตำบลปากพูน โดยกำหนดเลือกจากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการดูแลป่าชายเลนและส่งเสริมการท่องเที่ยวจากป่าชายเลน ประกอบด้วย ตลาด 100 ปี ท่าแพ จำนวน 2 คน ความสุขชาวเล จำนวน 2 คน อุโมงงเมซอล จำนวน 2 คน โรงเหินยวายศรี จำนวน 2 คน ท่าเรือคนชายเลน จำนวน 2 คน รวมจำนวน 10 คน 3) ตัวแทนสถาบันการศึกษา โดยกำหนดเลือกจากผู้ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและถ่ายทอดการอนุรักษ์ให้กับคนในพื้นที่ตำบลปากพูน ประกอบด้วย ครูและนักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองปากพูน จำนวน 2 คน ครูและนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 2 คน ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน และ 4) ตัวแทนภาคเอกชน โดยกำหนดเลือกจากผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพและการอนุรักษ์ป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน ประกอบด้วย บริษัทน้ำทิพย์ จำนวน 4 คน เจ้าของเรือรับจ้าง จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน (เทศบาลเมืองปากพูน, 2566) ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมจำนวนทั้งสิ้น 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดลักษณะคำถามแบบปลายเปิด โดยมีประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญในประเด็นสภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลป่าชายเลนและสภาพแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลเสื่อมโทรมไป ผลกระทบต่อป่าชายเลนจากการทำนาเกลือ การปล่อยของเสียจากโรงงานหรือการปล่อยสารเคมี การทิ้งขยะจากสมาชิกชุมชนและนักท่องเที่ยว และการจัดการขยะของชุมชน การกัดเซาะชายฝั่งของคลื่นจากทะเลที่ส่งผลต่อป่าชายเลน นโยบายสาธารณะที่เสนอแนะเป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ปัญหาสภาพป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม และแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน โดยมีตัวอย่างคำถาม เช่น ป่าชายเลนและสภาพแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลเสื่อมโทรมไปอย่างไรบ้าง? การทำนาเกลือ การปล่อยของเสียจากโรงงานหรือการปล่อยสารเคมี ส่งผลกระทบต่อป่าชายเลนอย่างไรบ้าง? และนโยบายสาธารณะที่เสนอแนะเป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ปัญหาสภาพป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม เป็นอย่างไร? เป็นต้น ผู้วิจัยทำการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยการศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ งานวิจัย บทความทางวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการกำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มตามข้อวัตถุประสงค์ จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือไปตรวจประเมินหาความเที่ยงตรง (Validity) และความถูกต้องของเนื้อหา ได้ผลลัพธ์อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ

การวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน จากนั้นปรับแก้ไขตามคำแนะนำจนสมบูรณ์เรียบร้อยก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล (Miles, M. B. & Huberman, A. M., 1994)

2. แบบบันทึกการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ ในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในประเด็นสภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน และแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน โดยผู้วิจัยกำหนดเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์ให้คะแนน 3 ระดับ ได้แก่ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมความตั้งใจในการเข้าร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด 2 หมายถึง มีพฤติกรรมความตั้งใจในการเข้าร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 1 หมายถึง มีพฤติกรรมความตั้งใจในการเข้าร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ซึ่งผู้วิจัยได้นำเครื่องมือมาการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ผลลัพธ์อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน จากนั้นปรับแก้ไขตามคำแนะนำจนสมบูรณ์เรียบร้อย จากนั้นจึงนำแบบบันทึกไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงตามผลที่ได้ ก่อนนำไปใช้จริงในการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Spradley, J. P., 1980)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มในช่วงเดือนที่ 2 ของการดำเนินการวิจัย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการขอความร่วมมือสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากกลุ่มตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น สถานประกอบการและวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนในพื้นที่ โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง และการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ประกอบการวิจัย ได้แก่ เครื่องบันทึกภาพและเสียง เพื่อบันทึกภาพนิ่ง บันทึกเสียง และวิดีโอ ตลอดช่วงดำเนินการสัมภาษณ์ และ 2) การสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยใช้ข้อคำถามที่น่าสนใจจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาใช้ในการสนทนากลุ่ม เพื่อค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ ไม่แน่ชัด เพื่อช่วยทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ขึ้น ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ประกอบการวิจัยเช่นเดียวกับการสัมภาษณ์ ได้แก่ เครื่องบันทึกภาพและเสียง เพื่อบันทึกภาพนิ่ง บันทึกเสียง วิดีโอ และใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมตลอดช่วงดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์จากเอกสาร ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) (Patton, M. Q., 2015) หลังจากนั้น ผู้วิจัยยืนยันความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาและบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษารวบรวมและรับรองความถูกต้อง (Lincoln, Y. S. & Guba, E. G., 1985) ผู้วิจัยใช้กับข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลที่เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้ตีความแล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและนำเสนอข้อมูลโดยมุ่งเน้นการสรุปตามสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

1.1 ความเสื่อมโทรม เนื่องจากป่าชายเลนเสื่อมโทรมและต้องการความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อแก้ปัญหาอย่างครอบคลุมและเหมาะสม โดยเฉพาะผู้นำที่สามารถสร้างความเข้าใจและยอมรับในชุมชนท้องถิ่นเพื่อร่วมตัดสินใจและปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรและภาคเอกชนก็มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการที่ดินและน้ำ การควบคุมมลพิษและการป้องกันการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ การร่วมมือของทุกภาคส่วนในการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าชายเลน

1.2 ขอบเสียและสารเคมี เป็นผลกระทบต่อป่าชายเลนจากการทำนาเกลือจากการปล่อยของเสียและสารเคมี ซึ่งต้องการความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ภาคเอกชนและชุมชนเพื่อจัดการปัญหา ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการใช้ที่ดินและกำกับดูแลมาตรฐานการปล่อยของเสีย ขณะที่ภาคเอกชนสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน การมีความตระหนักรู้และความร่วมมือที่ระหว่างทุกฝ่ายจะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่นได้โดยการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องสำหรับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

1.3 การทิ้งขยะ จากชุมชนและนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการอุดตันทางน้ำหรือน้ำท่วมส่งผลเสียต่อระบบนิเวศและสุขภาพสิ่งมีชีวิต สารเคมีในขยะยังทำลายสิ่งมีชีวิตในป่าชายเลน จำเป็นต้องสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบ พร้อมทั้งจัดระบบการเก็บขยะที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ การใช้นโยบายและข้อบังคับเพื่อส่งเสริมการจัดการขยะ

1.4 คลื่นทะเลที่กัดเซาะชายฝั่ง เป็นปัญหาร้ายแรงและมีผลกระทบต่อป่าชายเลนและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศส่งผลต่อความรุนแรงของคลื่นทะเลและกัดเซาะชายฝั่ง กิจกรรมของชุมชน เช่น การก่อสร้างระบบคมนาคมทางเรือและโครงการพัฒนาชายฝั่ง ที่ขาดการวางแผนอาจเพิ่มความเสี่ยง การเปลี่ยนแปลงแนวร่องลึกทะเลและการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติบนชายฝั่งสามารถเสี่ยงต่อการกัดเซาะชายฝั่งได้ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งจึงต้องมีการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน เพื่อหาทางแก้ไขและลดปัญหาโดยมีการพิจารณาความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ เพื่อรักษาความสมดุลและความหลากหลายของป่าชายเลน เพื่อให้มีคุณค่าทางธรรมชาติและเป็นแหล่งดำรงชีพที่สำคัญของคนในชุมชนและสัตว์ในอนาคต

1.5 นโยบายสาธารณะและมาตรการ ควรมีเป้าหมายชัดเจนในการแก้ไขปัญหาเพื่อผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนที่โดยการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชายเลน การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนและพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการควบคุมการใช้ทรัพยากรไม้ การควบคุมกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อป่าชายเลน การจัดกิจกรรมการอบรมและการประชาสัมพันธ์ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการป่าชายเลน นอกจากนี้ ยังสร้างโอกาสให้กับชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม นโยบายที่มีประสิทธิภาพควรถูกออกแบบให้สามารถรองรับความต้องการและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่หรือตามสถานการณ์ท้องถิ่นและนำไปสู่การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม

2. แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีแนวทางดังนี้

2.1 การสร้างความตระหนัก เป็นการตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่าย เนื่องจาก ป่าชายเลนมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชน การเชื่อมโยงระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เกิดเครือข่าย การจัดการเชิงบูรณาการเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมป่าชายเลน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจและมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการป่าชายเลน นโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพเป็นตัวสำคัญในการสนับสนุนการ จัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน การสร้างเครือข่ายและนโยบายที่มีประสิทธิภาพต้องมีการสื่อสารและประสานงาน ในระดับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม อาจเกิดความขัดแย้งในความคิดเห็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ นโยบาย ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนอาจทำให้การจัดการป่าชายเลนลดลงได้ ดังนั้น การสร้างเครือข่ายและการเข้าใจ ความสำคัญของนโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพเป็นสำคัญในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชาย เลนของชุมชน

2.2 การประสานงานเครือข่าย โดยเฉพาะหน่วยงานและองค์กรเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์และ พัฒนาป่าชายเลนมีความสำคัญ เนื่องจากมีการระบอบระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเครือข่าย ชุมชนท้องถิ่น และ ภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ซึ่งช่วยสร้างความร่วมมือและเสริมสร้างความเข้มแข็ง โดยการระบอบกลุ่มที่เกี่ยวข้องและเชิญ ชวนให้มีส่วนร่วมในเครือข่ายการจัดการป่าชายเลน เพื่อเพิ่มมุมมองและทรัพยากรในการจัดการ กำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบให้กับแต่ละกลุ่ม โดยการจัดตั้งกรอบคิดในการทำงานร่วมกัน มีช่องทางการสื่อสารระหว่าง ภาคีเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและติดตามความคืบหน้า กำหนดกลยุทธ์และการจัดสรรทรัพยากร ติดตามผล การดำเนินงาน ทำให้การจัดการป่าชายเลนเป็นไปตามแผน การประสานงานและการทำงานร่วมกันช่วยให้การ อนุรักษ์และการพัฒนาป่าชายเลนมีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจในท้องถิ่นได้

2.3 การสร้างพันธมิตรร่วมกัน (MOU) เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานทุกภาคส่วน โดยมีการระดมความคิดและประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการดำเนินงาน การตัดสินใจร่วมกัน เพื่อกำหนดเป้าหมายร่วมและแบ่งปันหน้าที่ชัดเจนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชายเลน นอกจากนี้ ยัง ช่วยในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงานและ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน

2.4 การร่วมคิดและวางแผนกิจกรรม เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนเป็นการใช้ความร่วมมือ จากทุกภาคส่วน ช่วยให้ทุกฝ่ายร่วมกันวางแผนในการดำเนินการที่เน้นการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน ด้วยการ ร่วมคิดแบบสร้างสรรค์และการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วม การใช้การ ประชุมร่วมกันช่วยเพิ่มความเข้าใจในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยระบุเป้าหมาย บทบาทและความ รับผิดชอบ เน้นการปรับตัวตามสถานการณ์และใช้ทรัพยากร ความเชี่ยวชาญ รวมถึงข้อมูลและเทคโนโลยีในการ ติดตามและประเมินผล การสร้างโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และสร้างพื้นฐานที่ เข้มแข็งสำหรับความสัมพันธ์ที่สันติระหว่างชุมชนกับธรรมชาติหรือป่าชายเลน

2.5 การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เป็นการแสดงถึงความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งสะท้อนถึงการนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติจริงเพื่อบรรลุเป้าหมายการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน การมีส่วนร่วม ของชุมชนเนื่องจากมีความเข้าใจในพื้นที่และได้รับผลกระทบโดยตรงจากกิจกรรมและระบบนิเวศ มีการติดตามผล และปรับปรุงก่อนที่จะขยายผลหรือนำไปใช้ในพื้นที่อื่น ๆ รักษาความสม่ำเสมอและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่

เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การจัดหาทรัพยากรทางการเงินและการสนับสนุนด้านเทคนิคหรือนวัตกรรมต่าง ๆ ช่วยให้กิจกรรมหรือโครงการประสบความสำเร็จได้

2.6 การบริหารจัดการเครือข่าย เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน โดยอาศัยการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชน เน้นการสร้างความร่วมมือ การประสานงานและการรักษาความไว้วางใจระหว่างภาคีเครือข่าย ภายใต้การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน แต่อาจพบปัญหาในการประสานงานและการทำงานข้ามภาคส่วนที่อาจทำให้เกิดการซ้ำซ้อนของงานหรือการละเลยภารกิจบางอย่าง จึงจำเป็นต้องมีกลไกการประเมินผลและการจัดการกับข้อมูลที่ได้มา เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปรับปรุงที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผล การรวมกลุ่มความคิดและวัฒนธรรมที่หลากหลายให้เข้ากันได้ การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและพร้อมที่จะปรับตัวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่ดี

2.7 การพัฒนาความสัมพันธ์ เพื่อเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายและการปฏิบัติงานร่วมกันในการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน โดยการสร้างความไว้วางใจและการสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิกในเครือข่ายช่วยสร้างความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน การกำหนดความรับผิดชอบที่ชัดเจนและเป้าหมายเพื่อให้ทุกฝ่ายมีการทำงานร่วมกันในทิศทางเดียวกัน รวมถึงสร้างระบบกลไกที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้ง รวมถึงการพัฒนาทักษะและความสามารถของสมาชิกในเครือข่ายในการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน

2.8 การรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนทางเทคนิค ทักษะและการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความสามารถของภาคีเครือข่าย การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือที่เหมาะสม การเข้าถึงข้อมูลที่รวดเร็วและการสนับสนุนนวัตกรรมที่ช่วยในพัฒนาการทำงาน การติดตามและประเมินผลตามกรอบการทำงานที่ชัดเจน

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช อภิปรายผลได้ว่า มีปัญหาหลายด้านซึ่งต้องการความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อแก้ไขอย่างรอบด้าน ความเสื่อมโทรมของป่าชายเลนมาจากการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการกระทำของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของระบบนิเวศป่าชายเลนและส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นและเศรษฐกิจส่วนรวม อาทิ การขยายพื้นที่เมืองและการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวและการเกษตร ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดลง จำเป็นต้องมีการจัดการที่ดินและน้ำ ควบคุมมลพิษและการป้องกันการสูญเสียทรัพยากรป่าชายเลนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงผู้นำท้องถิ่นและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในการฟื้นฟูป่าชายเลน (Gilman, E. et al., 2007) ในขณะที่ ปัญหาของเสียและสารเคมีจากการทำนาเกลือเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ป่าชายเลนถูกทำลาย เนื่องจากการปล่อยของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม การเกษตรและชุมชน หรือจากครัวเรือนไหลเข้าสู่ระบบนิเวศป่าชายเลนนำไปสู่การลดลงของคุณภาพน้ำ อันส่งผลเสียต่อสัตว์น้ำและพืชในป่าชายเลน และการใช้สารเคมีในการเกษตรส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและดินในป่าชายเลน การจัดการของเสียที่มีประสิทธิภาพจึงต้องการการร่วมมือระหว่างรัฐบาล ภาคเอกชนและชุมชนในการควบคุมการใช้ที่ดินและมาตรฐานการปล่อยของเสีย อีกทั้ง การทิ้งขยะจาก

ชุมชนและนักท่องเที่ยวทำให้เกิดการอุดตันทางน้ำและน้ำท่วม ส่งผลเสียต่อระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิต ขยะพลาสติก และสารเคมีในขยะทำลายสิ่งมีชีวิตในป่าชายเลน ควรสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบของการทิ้งขยะ การ จัดระบบการจัดเก็บขยะที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ รวมทั้ง การกีดเซาะ ชายฝั่งจากคลื่นทะเลเป็นปัญหาร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อป่าชายเลน การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและกิจกรรมของ ชุมชน เช่น การก่อสร้างระบบคมนาคมทางเรือเพิ่มความเสี่ยงต่อการกีดเซาะชายฝั่ง นอกจากนี้ ยังต้องมีนโยบาย สาธารณะที่มีเป้าหมายชัดเจนในการแก้ไขปัญหาป่าชายเลน การกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาและ อนุรักษ์ป่าชายเลน การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนและพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การควบคุมการใช้ทรัพยากรไม้และการอบรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อนำการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นใน การจัดการป่าชายเลน นโยบายที่มีประสิทธิภาพควรออกแบบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่และนำไปสู่การ จัดการป่าชายเลนที่เชื่อมโยงได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ไพบุลย์ เต็มสมเกตต์ และบุญเอื้อ บุญฤทธิ์ ที่ศึกษา เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย: กรณีศึกษา จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ป่า ชายเลนและสภาพแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลเสื่อมโทรมมากเนื่องจากการทำนาเกลือ อันมีที่มาจากการบุกรุกพื้นที่ ของนายทุนเพื่อขุดบ่อเลี้ยงกุ้งดำตามแนวชายฝั่ง อีกทั้ง ยังมีการปล่อยของเสียจากโรงงานออกสู่แหล่งน้ำและไม่มี การบำบัดน้ำเสีย น้ำตกใจคือนายทุนเหล่านี้ยังใช้เงินปิดปากกรรมหมู่บ้านอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีการปล่อย สารเคมีจากการทำนาข้าว และการทิ้งขยะของสมาชิกชุมชนและนักท่องเที่ยวรวมทั้งการกีดเซาะชายฝั่งของคลื่น จากทะเล นโยบายสาธารณะที่เสนอแนะเป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ปัญหาสภาพป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม การกีดเซาะชายฝั่งของคลื่นจากทะเลและการจัดการขยะของชุมชน (ไพบุลย์ เต็มสมเกตต์ และบุญเอื้อ บุญฤทธิ์, 2560)

2. แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช อภิปราย ผลได้ว่า กระบวนการสร้างความตระหนักและความเข้าใจในสำคัญของป่าชายเลนที่มีต่อชีวิตและเศรษฐกิจ ของชุมชน (Barbier, E. B. et al., 2011) การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถช่วยในการ ตัดสินใจและสนับสนุนนโยบายที่มีประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ป่าชายเลนได้ (Gedan, K. B. et al., 2009) เนื่องจาก การอนุรักษ์ป่าชายเลนจำเป็นต้องสร้างความตระหนักถึงสำคัญของป่าชายเลนต่อชีวิตและเศรษฐกิจของ ชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกระดับ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ระหว่างชุมชน หน่วยงานรัฐ และเอกชน เป็นกลไกสำคัญในการจัดการอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยน ความรู้ ประชุมหารือ กำหนดเป้าหมายร่วมกัน และจัดทำ MOU เพื่อกระตุ้นความร่วมมือ รวมถึงการสนับสนุนทาง การเงินและเทคนิคจากภายนอก ช่วยเสริมศักยภาพชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนให้มีความยั่งยืนได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฏฐ์ณิน พูลสวัสดิ์ ที่ศึกษาเรื่อง ความตระหนักของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน ศึกษากรณี ตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ภาคท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ชายเลนมากขึ้น เนื่องจาก ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการศึกษาคือ ประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อย ตลอดจนให้ความสำคัญในการประกอบอาชีพมากกว่า ทำให้ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการเสริมสร้างความตระหนักของประชาชนท้องถิ่น การปลูกฝัง

จิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชนท้องถิ่นเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลนในท้องถิ่น พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงข้อดีหรือประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอย่างจริงจังจึงเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน (ณัฏฐณิน พูลสวัสดิ์, 2557)

อย่างไรก็ตาม การอภิปรายผลในครั้งนี้จำกัดอยู่เฉพาะผู้ให้ข้อมูลในตำบลปากพูน ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนสถานการณ์ในพื้นที่ป่าชายเลนอื่นได้ทั้งหมด เนื่องจาก งานวิจัยชิ้นที่เน้นบริบทเฉพาะพื้นที่เดียว ทำให้ข้อเสนอแนะแม้จะลึกซึ้ง แต่ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กว้างขวางหรือง่ายต่อการเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ตรงกันข้ามกับงานของ Bandeira, S. et al. ซึ่งศึกษาโมเดลการจัดการป่าชายเลนโดยชุมชนในโมซัมบิก โดยใช้ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียมและการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้สามารถประเมินผลกระทบและความสำเร็จของการจัดการได้อย่างแม่นยำและเปรียบเทียบได้ในหลายพื้นที่ (Bandeira, S. et al., 2024) และงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชนอย่างมาก แต่ยังขาดการวิเคราะห์เชิงลึกด้านโครงสร้างอำนาจ การเมืองท้องถิ่น และอุปสรรคทางนโยบาย ต่างจากงานของ Damastuti, E. & Groot, W. T. ที่เน้นวิเคราะห์บทบาทของสถาบันท้องถิ่น กลุ่มอิทธิพล และบทบาทของรัฐในการกำหนดการเข้าถึงและควบคุมทรัพยากร (Damastuti, E. & Groot, W. T., 2022) อีกทั้ง งานวิจัยนี้ใช้การสัมภาษณ์และข้อมูลทุติยภูมิเป็นหลัก จึงอาจขาดความแม่นยำในการวัดผลกระทบทางนิเวศ เช่น การเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำหรืออัตราการกัดเซาะชายฝั่ง ตรงกันข้ามกับงานของ Bandeira, S. et al. ซึ่งใช้ข้อมูลเชิงชีววิทยาและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ร่วมด้วย จึงสามารถชี้วัดผลกระทบได้อย่างแม่นยำและเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ (Bandeira, S. et al., 2024)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง นิเวศวิทยาทางสังคมเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) สภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ สภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนที่เกิดขึ้นความเสื่อมโทรมของป่าชายเลนจากการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม ปัญหาของเสียและสารเคมีจากการทำนาเกลือ ปัญหาการอุดตันทางน้ำและน้ำท่วมจากการทิ้งขยะของชุมชนและนักท่องเที่ยว คลื่นทะเลที่กัดเซาะชายฝั่งและนโยบายสาธารณะ และ 2) แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนในพื้นที่ตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ต้องมีกระบวนการสร้างความตระหนัก ประสานงานเครือข่าย สร้างพันธมิตรบูรณาการร่วมกัน ร่วมคิดและวางแผน ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ร่วมบริหารจัดการเครือข่าย พัฒนาความสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะในการวิจัย 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ ควรมีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ (เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา ได้แก่ ครูและนักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองปากพูน ครูและนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) องค์กรพัฒนาเอกชน (บริษัทนำเที่ยว และเจ้าของเรือรับจ้าง ชุมชนท้องถิ่น (สถานประกอบการและวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ตลาด 100 ปี ท่าแพ ความสุขชาวเล อุโมงอเมซอล โรงเหินยวยายศรี และท่าเรือคนขายเลน) และนักวิชาการเพื่อดูแลและประสานงานการจัดการป่าชายเลนอย่างเป็นระบบ การจัดทำนโยบายที่ชัดเจนสำหรับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนโดยให้มีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสังคมในทุกโครงการที่เกี่ยวข้อง การ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลนผ่านการจัดตั้งเวทีประชุม การสัมมนาและการจัดกิจกรรมให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าชายเลน และ 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ คือ จัดการอบรมและเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ชุมชนในเรื่องการจัดการป่าชายเลน การตรวจสอบและประเมินผลจากการจัดการป่าชายเลน การส่งเสริมและการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา ได้แก่ ครูและนักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองปากพูน ครูและนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) องค์กรพัฒนาเอกชน (บริษัทน้ำทิพย์ และเจ้าของเรือรับจ้าง) และชุมชนท้องถิ่น (สถานประกอบการและวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ตลาด 100 ปี ท่าแพ ความสุขชาวเล อุโมงอเมซอล โรงเหินยวายุศรี และท่าเรือคนชายเลน) เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากร ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับป่าชายเลน เพื่อการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การปลูกป่าชายเลน การจัดการขยะและน้ำเสีย และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กองอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน. (2565). คู่มือการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: กองอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.
- จำลอง โพธิ์บุญ. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน, 3(1). 141-174.
- ณัฏฐ์ณริน พูลสวัสดิ์. (2557). ความตระหนักของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ศึกษากรณี ตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร: ความตระหนักของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ศึกษากรณี ตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 1(2), 57-82.
- เทศบาลเมืองปากพูน. (2566ก). หน้าหลัก. เรียกใช้เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.pakpooncacity.go.th/homepage.html>
- _____. (2566ข). ข้อมูลบุคลากร. เรียกใช้เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.pakpooncacity.go.th/include/personnel/personnel.html>
- ไพบูลย์ เต็มสมเกตุ และบุญเฮื้อ บุญฤทธิ์. (2560). การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย: กรณีศึกษา จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี. วารสารเกษมบัณฑิต, 18(1), 97-105.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก หน้า 16. (11 ตุลาคม 2540).
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. ข่าวการวิจัยการศึกษา, 18(3), 8-11.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2535). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2540). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Bandeira, S. et al. (2024). Community-based mangrove restoration in Mozambique: Integrating remote sensing and local knowledge. *Frontiers in Marine Science*, 11(2024), 1337678. <https://doi.org/10.3389/fmars.2024.1337678>.
- Barbier, E. B. et al. (2011). The value of estuarine and coastal ecosystem services. *Ecological Monographs*, 81(2), 169-193.
- Bookchin, M. (1990). *The philosophy of social ecology: Essays on dialectical naturalism*. (2nd ed.). Montreal: Black Rose Books.
- Chodorkoff, D. (2020). Social ecology: eco-humanism. Retrieved November 22, 2023, from <http://www.dindeng.com/social-ecology-chodorkoff/>
- Damastuti, E. & Groot, W. T. (2022). The influence of local institutions and power relations on community-based mangrove management in Indonesia. *Environmental Management*, 70(3), 488–501. <https://doi.org/10.1007/s10018-024-00397-1>.
- Gedan, K. B. et al. (2009). Centuries of human-driven change in salt marsh ecosystems. *Annual Review of Marine Science*, 1(2009), 117-141.
- Gilman, E. et al. (2007). Assessment of Mangrove Response to Projected Relative Sea-Level Rise and Recent Historical Reconstruction of Shoreline Position. *Environmental Monitoring and Assessment*, 124(1-3), 105-130.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills. California. United States: Sage Publications.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. (2nd ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods*. (4th ed.). Thousand Oaks, California, United States: Sage Publications.
- Spradley, J. P. (1980). *Participant observation*. New York, United States: Holt, Rinehart and Winston.
- Tokuç, A. (2013). Rio Declaration on Environment and Development (UN). In Idowu, S. O. (Eds.). *Encyclopedia of Corporate Social Responsibility*. (pp. 2087-2094). Berlin, Heidelberg: Springer.

วิธีการสื่อสารเนื้อหาและการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหารทางอินสตราแกรม*

COMMUNICATION STRATEGIES AND PERSONAL BRANDING FOR FOOD REVIEWERS ON INSTAGRAM

ปริญกร สิริปัจกุล*, ภานนท์ คุ่มสุภา, ศรัณย์ธร ศศิธรานกรแก้ว

Pariyakorn Siripadjakul*, Bhanond Kumsubha, Saranthorn Sasithanakornkaew

ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Communication Arts and Information Science, Faculty of Humanities, Kasetsart University

*Corresponding author E-mail: pariyakorn.sir@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง“วิธีการสื่อสารเนื้อหาและการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหารทางอินสตราแกรม” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาวิธีการสื่อสารเนื้อหาของนักรีวิวอาหารทางอินสตราแกรม 2) เพื่อศึกษาวิธีสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหาร โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากวิดีโอสั้นของนักรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์มอินสตราแกรมทั้งหมด 3 ช่อง ได้แก่ ช่องกินไม่หยุด(Ginmaiyoood), ช่องกินไรดีวะ และช่องBon_Appetitbkk โดยคัดเลือกจากจำนวนผู้ติดตามจำนวน 500,000 ผู้ติดตามขึ้นไป ในช่วงเวลาเดือนมกราคม พ.ศ.2566 - มกราคม พ.ศ.2568 เป็นเวลา 2 ปี รวมทั้งสิ้น 2,272 โพสต์ ผลการวิจัยพบว่าวิธีการสื่อสารเนื้อหาของนักรีวิวอาหารมี 5 ด้านหลัก 1) ด้านนักรีวิว ได้แก่ จุดเริ่มต้นการรีวิว การแต่งกาย และการดูแลสุภาพ 2) ด้านอาหาร ได้แก่ อาหารริมทาง ร้านลับ ร้านหรู ร้านในห้าง คาเฟ่และของหวาน 3) ด้านสถานที่ ได้แก่ การเดินทาง ที่ตั้งร้าน บรรยากาศ และเบื้องหลังการปรุงอาหาร 4) ด้านภาษาและการเล่าเรื่อง ได้แก่ การใช้ภาษาพูดไม่เป็นทางการ การพูดคุยกับเจ้าของร้าน และการบรรยายตลอดคลิป 5) ด้านเทคนิคการนำเสนอ ได้แก่ มุมกล้อง สีหน้า เสียงอาหาร ภาพประกอบข้อความ และการใช้เสียงพากย์ที่มีน้ำหนัก ส่วนของการสร้างตราสินค้าบุคคล นักรีวิวเริ่มจากการสร้างประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้นและความคุ้นเคยกับผู้ชม ถ่ายทอดความจริงใจ ความเชี่ยวชาญด้านอาหารและการเล่าเรื่องที่น่าตื่นเต้น ส่งผลให้เกิดการจดจำในฐานะนักรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์มอินสตราแกรม การศึกษานี้จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการสร้างแบรนด์บุคคลของนักรีวิวอาหารบนโซเชียลมีเดีย

คำสำคัญ: การสื่อสารเนื้อหา, การสร้างตราสินค้าบุคคล, นักรีวิวอาหาร, อินสตราแกรม

Abstract

This research aims to explore the methods of content communication and personal branding employed by food reviewers on the Instagram platform. It is a qualitative study that uses content analysis of short video posts from three prominent food reviewer accounts: Ginmaiwood, Kinraideeva, and Bon_Appetitbkk. These accounts were selected based on having over 500,000 followers. The study covers a two - year period from January 2023 to January 2025, analyzing a total of 2,272 posts. The findings reveal that the communication strategies used by food reviewers can be categorized into five main areas. First, the reviewer - related aspect includes their personal style, appearance, and health maintenance. Second, the food - related content ranges from street food and hidden local spots to fine dining, shopping mall eateries, and dessert cafés. Third, the location aspect focuses on travel to the restaurant, its setting, atmosphere, and behind - the - scenes preparation. Fourth, the use of language and storytelling involves informal speech, engaging with restaurant owners, and consistent narration throughout the videos. Lastly, presentation techniques include specific camera angles, facial expressions, food sounds, on - screen text, and expressive voiceovers. In terms of personal branding, reviewers create memorable identities by offering exciting yet relatable experiences for viewers. They emphasize authenticity, showcase culinary knowledge, and present compelling narratives. These strategies help establish a strong and recognizable personal brand as food reviewers on Instagram. This study contributes to a deeper understanding of how food reviewers can effectively communicate and develop their personal brands on social media platforms.

Keywords: Communication Strategies, Personal Branding, Food Reviewer, Instagram

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมผู้บริโภค การรีวิวอาหารผ่านสื่อออนไลน์กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้ออาหารและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักรีวิวอาหารไม่เพียงแต่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรสชาติและคุณภาพของอาหารเท่านั้น แต่ยังสร้างประสบการณ์เสมือนจริงให้กับผู้ชมผ่านภาพถ่ายและวิดีโอที่น่าสนใจ (ศศิธร ประเสริฐศักดิ์, 2564) แพลตฟอร์ม Instagram (IG) ซึ่งเป็นหนึ่งในสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูง ด้วยฟีเจอร์ที่เน้นการแชร์ภาพและวิดีโอสั้น ๆ อย่าง Reels มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอคอนเทนต์อาหารที่ดึงดูดใจและกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมตามคำแนะนำของนักรีวิว (Affmaven, 2024) โดยสถิติในปี 2024 แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้งาน Instagram ในประเทศไทยมีจำนวนประมาณ 16 ล้านคน และการแชร์วิดีโอ Reels สูงถึง 2 พันล้านครั้งต่อวัน (Phakphum, P., 2024) ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพของแพลตฟอร์มในการสร้างการตลาดแบบปากต่อปาก eWOM (E - Word of mouth) หรือการตลาดแบบปากต่อปากในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคำบอกกล่าวของคนกลุ่มนี้ได้พิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพมากกว่าข้อความจาก

นักการตลาด (ภัสสร ปราชญากุล, 2560) ผ่านเนื้อหาที่ผู้บริโภคสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีนัยสำคัญ การรีวิวอาหารในรูปแบบวิดีโอสั้นบน Instagram ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจได้รวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น

นักรีวิวอาหารที่มีเอกลักษณ์และรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ช่อง Ginmaiwood (กินไม่หยุด) มีผู้ติดตามจำนวน 1,000,000 ผู้ติดตาม จำนวนโพสต์ทั้งหมด 4,371 โพสต์, ช่อง กินไรดีวะมีผู้ติดตามจำนวน 645,000 ผู้ติดตาม จำนวนโพสต์ทั้งหมด 3,587 โพสต์, และ ช่อง Bon_Appetitbkk มีผู้ติดตามจำนวน 580,000 ผู้ติดตาม จำนวนโพสต์ทั้งหมด 4,371 โพสต์ สามารถสร้างฐานผู้ติดตามได้อย่างรวดเร็ว เช่น การเล่าประสบการณ์การรับประทานอาหารและการบอกเล่าเรื่องราวเบื้องหลังของอาหาร ช่องนี้สามารถนำเสนอข้อมูลที่หลากหลายและกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจและตัดสินใจบริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ กลยุทธ์การเล่าเรื่อง (Storytelling) เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เนื้อหาที่น่าสนใจและสร้างผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เอกกนก พนาดำรง, 2562) การผสมผสานองค์ประกอบเหล่านี้ในการรีวิวอาหารทำให้นักรีวิวสามารถสร้างประสบการณ์เสมือนจริงและเพิ่มความน่าเชื่อถือของเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงสนใจในการทำวิจัย เรื่องวิธีการสื่อสารเนื้อหาและการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหารทางอินสตราแกรม เพื่อศึกษาวิธีการสื่อสารเนื้อหาและการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหาร และสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหารทางอินสตราแกรม ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มที่เน้นการนำเสนอภาพและวิดีโออาหารที่สามารถสร้างตราสินค้าบุคคลได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการสื่อสารเนื้อหาของนักรีวิวอาหารทางอินสตราแกรม
2. เพื่อศึกษาวิธีการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหารทางอินสตราแกรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากโพสต์เนื้อหาวิดีโอสั้นของนักรีวิวอาหารแพลตฟอร์ม อินสตราแกรม ทั้งหมด 3 ช่อง ได้แก่ ช่องกินไม่หยุด (Ginmaiwood) ช่องกินไรดีวะ และช่อง Bon_Appetitbkk โดยนำเนื้อหาที่โพสต์แต่ละช่อง โดยคัดเลือกจากจำนวนผู้ติดตาม 500,000 ผู้ติดตามขึ้นไป และการสุ่มคลิปวิดีโอสั้นในการศึกษา ตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2566 (2023) ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2568 (2025) รวมเป็น 24 เดือน จำนวน 2,272 โพสต์ โดยแบ่งเป็น 3 ช่อง ดังนี้ ช่องกินไม่หยุด (Ginmaiwood) จำนวน 756 โพสต์, ช่องกินไรดีวะ จำนวน 813 โพสต์และช่องBon_Appetitbkk จำนวน 703 โพสต์และวิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาของนักรีวิวอาหารทั้ง 3 ช่อง ได้แก่ 1)ด้านนักรีวิวอาหาร 2)ด้านประเภทอาหาร 3) ด้านสถานที่ถ่ายทำ 4) ด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร 5) ด้านเทคนิคในการนำเสนอ ของ มาริน ทองเจือ ในงานวิจัยการศึกษารูปแบบและกลยุทธ์การสร้างเนื้อหาของนักรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์ม TIKTOK และวิธีสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหารทางอินสตราแกรม ในการตีความหมายด้วยตนเองจากการชมเนื้อหาคลิปวิดีโอรีวิวร้านอาหารต่าง ๆ และบทสัมภาษณ์ (มาริน ทองเจือ, 2565) โดยมีการแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาร่วมกับทฤษฎีของ Pettis, C. ในด้านความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ ความคุ้นเคย ประสบการณ์ที่สะสมมา สถานภาพ และบุคลิกภาพโดยมีการแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Pettis, C., 2001)

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสื่อสารเนื้อหาและการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม สามารถจำแนกผลการวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็น 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านนักรีวิวอาหาร 2) ด้านประเภทของอาหาร 3) ด้านสถานที่ 4) ด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และ 5) ด้านเทคนิคการนำเสนอ โดยการวิเคราะห์นี้มีพื้นฐานจากหลักการเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างตราสินค้าบุคคลความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ ความคุ้นเคย ประสบการณ์ที่สะสม สถานภาพ และบุคลิกภาพของช่องรีวิวอาหาร

วิธีการสื่อสารเนื้อหาของนักรีวิวอาหารทางอินสตาแกรม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนักรีวิวอาหาร 2) ด้านประเภทของอาหาร 3) ด้านสถานที่ 4) ด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และ 5) ด้านเทคนิคการนำเสนอ โดยการวิเคราะห์นี้มีพื้นฐานจากหลักการเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างตราสินค้าบุคคลความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ ความคุ้นเคย ประสบการณ์ที่สะสม สถานภาพ และบุคลิกภาพของช่องรีวิวอาหารในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านนักรีวิวอาหาร ประกอบด้วย 1.1) จุดเริ่มต้นของการรีวิวอาหาร นักรีวิวอาหาร เป็นเหมือนตัวละครในการดำเนินเรื่อง ตัวละครแสดงตามเนื้อเรื่องอย่างเป็นเรื่องราว โดยมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไป (นฤมล บุญแต่ง, 2557) โดยส่วนใหญ่เริ่มจากความสนใจส่วนตัวในการแนะนำร้านอาหารที่มีรสชาติอร่อย ซึ่งมักเป็นร้านอาหารในพื้นที่ใกล้เคียงหรือร้านที่เคยรับประทานเป็นประจำ นักรีวิวบางรายมีพื้นฐานทางครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจร้านอาหาร หรือเติบโตในสภาพแวดล้อมที่มีความคุ้นเคยกับการทำอาหาร นอกจากนี้ ยังพบว่านักรีวิวบางกลุ่มเริ่มต้นจากการแบ่งปันสูตรอาหารก่อนจะขยายไปสู่การรีวิวร้านอาหารโดยตรง 1.2) ลักษณะการแต่งกายของนักรีวิวอาหาร การแต่งกายเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนถึงบุคลิกและเอกลักษณ์ของนักรีวิวแต่ละคน โดยสามารถแบ่งลักษณะการแต่งกายออกเป็น 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1.2.1) การแต่งกายกึ่งทางการ ทั้ง 3 ช่องทาง มีลักษณะการแต่งกายกึ่งทางการในลักษณะเดียวกัน การแต่งกายที่เรียบง่าย ด้วยการสวมใส่เสื้อยืดและเสื้อคอปก กางเกงขาสั้นและกางเกงขายาวในลักษณะลำลอง เรียบง่าย โดยเลือกใช้เสื้อผ้าโทนสีพื้น เช่น ขาว ดำ และสีส้น ซึ่งช่วยเสริมภาพลักษณ์ที่เป็นกันเองและเข้าถึงง่ายในของแต่ละคน และ 1.2.2) การแต่งกายทางการ มีลักษณะการแต่งกายทางการของทั้ง 3 ช่อง มีลักษณะเหมือนกัน ด้วยเสื้อผ้าที่เป็นทางการเช่น เดรสยาว เสื้อเชิ้ตแขนยาว เป็นต้น ซึ่งการแต่งกายแบบทางการจะแปรผันตามสถานที่เป็นหลัก เช่น ร้านอาหารในโรงแรม ร้านอาหาร จึงมีความจำเป็นต้องแต่งกายให้เข้ากับสถานที่ และ 1.3) การให้ความสำคัญกับสุขภาพร่างกายของนักรีวิวอาหาร บางรายมีการปรับพฤติกรรมบริโภคอาหารเพื่อรักษาสุขภาพของตนเอง ตัวอย่างเช่น ช่อง "กินไม่หยุด" และ "กินไรดีวะ" มีการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการลดน้ำหนักและการเลือกรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ ในขณะที่ช่อง "Bon Appetit" ไม่ได้เน้นเนื้อหาในมิติของสุขภาพ แต่มีการเลือกรีวิวอาหารตามความสนใจส่วนตัว 2) ด้านประเภทอาหาร ประกอบด้วย 2.1) อาหารริมทาง ทั้งสามช่องรีวิวมักมีแนวโน้มที่จะนำเสนออาหารริมทางในลักษณะเดียวกัน โดยเน้นอาหารประเภทจานเดียว เช่น ก๋วยเตี๋ยว อาหารตามสั่ง และของว่างที่สามารถรับประทานได้สะดวก เช่น ลูกชิ้นทอด หมูปิ้ง และขนมจีบ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากร้านค้ารถเข็น มอเตอร์ไซด์ฟุ้งข้าง หรือร้านในตลาดสด 2.2) อาหารจากร้านลับ ที่อยู่ในหมวดหมู่ว่า "ร้านลับ" มักเป็นร้านที่ใช้วัตถุดิบพิเศษหรือมีสูตรเฉพาะของครอบครัว ร้านอาหารประเภทนี้มักเป็นที่รู้จักเฉพาะในกลุ่มลูกค้าประจำและไม่ได้รับการโปรโมทอย่างกว้างขวาง โดยส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในทำเลที่ไม่โดดเด่นหรือเข้าถึงได้ยาก 2.3) อาหารจากร้านอาหารหรู ที่ได้รับการรีวิวมักเป็นร้าน

ที่ใช้วัตถุดิบพรีเมียม มีคุณภาพสูง และบางครั้งต้องจองล่วงหน้า ช่อง "กินไม่หยุด" รีวิวเมนูเนื้อสตั๊กนำเข้า ในขณะที่ช่อง "กินไรดีวะ" เน้นร้านเปียร์นำเข้าและอาหารที่ต้องจองล่วงหน้า ส่วนช่อง "Bon Appetit" โดดเด่นในด้านการรีวิวร้านอาหารระดับเชฟมิชลิน พร้อมการแต่งกายที่เหมาะสมกับบรรยากาศของร้าน 2.4) อาหารในคาเฟ่และขนมหวาน นักรีวิวอาหารทั้งสามช่องมีแนวโน้มในการรีวิวอาหารประเภทขนมหวาน กาแฟ และขนมปัง โดยมักเน้นบรรยากาศของร้านและความสวยงามของอาหาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยดึงดูดผู้ชมให้สนใจสถานที่ดังกล่าว และ 2.5) อาหารในห้างสรรพสินค้า การรีวิวอาหารในห้างสรรพสินค้ามักเป็นการนำเสนอร้านอาหารประเภทแฟรนไชส์ ซึ่งช่วยส่งเสริมการตลาดของแบรนด์และกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ในกลุ่มผู้บริโภคที่คุ้นเคยกับร้านค้าเหล่านั้น 3) ด้านสถานที่ถ่ายทำ ประกอบด้วย 3.1) การแนะนำเส้นทางและที่ตั้งของร้าน นักรีวิวอาหารมีการอธิบายเส้นทางและจุดสังเกตของร้านอาหารที่รีวิวอย่างชัดเจน โดยใช้ภาพประกอบและวิดีโอที่ช่วยให้ผู้ชมสามารถเข้าใจถึงที่ตั้งของร้านได้ง่ายขึ้น 3.2) การบรรยายบรรยากาศของร้าน นักรีวิวให้ความสำคัญกับการนำเสนอภาพบรรยากาศของร้าน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าสนใจของอาหารและช่วยให้ผู้ชมสามารถประเมินบรรยากาศของร้านก่อนตัดสินใจเข้ารับประทาน 4) ด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ประกอบด้วย 4.1) การใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ นักรีวิวอาหารมักใช้ภาษาที่เป็นกันเอง มีการเปรียบเปรยและใช้คำที่ดึงดูดความสนใจของผู้ชม เพื่อให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดและเข้าถึงง่าย และ 4.2) การบรรยายตลอดคลิป นักรีวิวใช้เทคนิคการบรรยายอย่างต่อเนื่อง พร้อมแทรกเสียงบรรยายที่น่าสนใจเพื่อให้คลิปมีความดึงดูดมากขึ้น 5) ด้านเทคนิคการนำเสนอ ประกอบด้วย 5.1) เทคนิคการใช้ภาพประกอบข้อความ เทคนิคการใช้ภาพประกอบข้อความในการรีวิวอาหารมีการนำมาใช้ในระดับที่แตกต่างกัน โดยช่อง Bon_Appetitbkk เป็นช่องเดียวที่ใช้ภาพประกอบข้อความเป็นองค์ประกอบสำคัญของการนำเสนอ ซึ่งเนื้อหาที่ปรากฏในข้อความส่วนใหญ่มักเป็นข้อมูลเกี่ยวกับชื่อร้านอาหารและที่ตั้งของร้าน อันเป็นประโยชน์สำหรับผู้ชมที่ไม่สามารถเปิดเสียงรับชมวิดีโอได้ 5.2) เทคนิคการใช้มุมกล้อง ชี้ให้เห็นว่า นักรีวิวอาหารใช้มุมกล้องหลักในการถ่ายทำรีวิวอาหาร 3 รูปแบบ ได้แก่ มุมใกล้ (Close - up shot) ใช้สำหรับการถ่ายภาพอาหารโดยเน้นรายละเอียดของวัตถุดิบและเนื้อสัมผัสของอาหาร (Big camera, 2022) มุมกลาง (Medium shot) ใช้ในการถ่ายทำเพื่อแสดงสีหน้าและท่าทางของนักรีวิวขณะรับประทานอาหาร ซึ่งช่วยให้ผู้ชมรับรู้ถึงปฏิกิริยาตอบสนองต่อรสชาติได้อย่างชัดเจน และมุมไกล (Wide shot) ใช้เพื่อบันทึกภาพบรรยากาศของร้านอาหาร โดยเน้นให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมโดยรวม ในขณะที่ยังสามารถจับรายละเอียดสำคัญของร้านได้ 5.3) เทคนิคการแสดงสีหน้าและท่าทาง แสดงให้เห็นว่า การแสดงสีหน้าและท่าทางของนักรีวิวอาหารมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารอารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับรสชาติของอาหาร นักรีวิวมักแสดงปฏิกิริยาทางสีหน้า เช่น การอ้าปากกว้าง พยักหน้า และขยิบตา เพื่อสื่อถึงความพึงพอใจต่อรสชาติของอาหาร นอกจากนี้ ลักษณะภายนอกที่สะอาดสะอ้านของนักรีวิวยังส่งเสริมภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือและเป็นมิตร ส่วนในแง่ของท่าทาง พบว่าทั้งสามช่องรีวิวใช้ลักษณะท่าทางที่คล้ายกัน ได้แก่ การผายมือ การยกนิ้วโป้ง และการขยับตัวแสดงความตื่นเต้น ซึ่งช่วยเพิ่มอารมณ์สในการรับชม 5.4) เทคนิคการใช้เสียงประกอบอาหาร การใช้เสียงประกอบอาหารเป็นอีกหนึ่งเทคนิคที่ช่วยสร้างอารมณ์สในการรับชมวิดีโอรีวิวอาหาร จากการศึกษาพบว่า เทคนิคนี้มักถูกนำมาใช้ในระหว่างการบรรยายเพื่อตัดสลับฉากและเสริมสร้างความสมจริงของเนื้อหา ตัวอย่างที่พบได้บ่อยคือ เสียงของอาหารที่มีความกรอบขณะกัดรับประทาน ซึ่งช่วยกระตุ้นความรู้สึกของผู้ชมให้รับรู้ถึงเนื้อสัมผัสของอาหารผ่านประสบการณ์ทางเสียง อันเป็นปัจจัยสำคัญที่

ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อถือและความสมจริงในเนื้อหาการรีวิว และ 5.5) เทคนิคการพากย์เสียงด้วยระดับเสียงสูง - ต่ำ แสดงให้เห็นว่า การใช้ระดับเสียงสูงและต่ำในการพากย์เสียงมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มความน่าสนใจให้กับ คลิปรีวิวอาหาร นักรีวิวทั้งสามช่องใช้เทคนิคนี้ในลักษณะที่คล้ายกัน โดยเสียงสูงมักถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความ ตื่นเต้นและกระตุ้นความสนใจของผู้ชม ในขณะที่การปรับระดับเสียงให้มีความหลากหลายและใส่อารมณ์ใน น้ำเสียงช่วยให้เนื้อหามีความสมจริงและดึงดูดให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกร่วมกับประสบการณ์การรับประทานอาหารที่ นำเสนอ

การสร้างตราสินค้าบุคลิกของนักรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม มี 6 แบบ ได้แก่ 1) การสร้าง ประสบการณ์ความน่าตื่นเต้นของนักรีวิวอาหาร ผ่านท่าทางการแสดงออก สีหน้าที่มีการแสดงออกเกินจริง ทำให้ สามารถดึงดูดผู้ชมด้วยการแสดงออกที่ชัดเจน ประกอบกับบรรยากาศร้านที่ส่งเสริมทำให้รู้สึกตื่นเต้นไปกับ บรรยากาศที่แปลกใหม่ รวมไปถึงการบรรยายตลอดคลิปที่ใช้คำพูดดึงดูดใจเป็นคำคล้องจองและภาษาที่เป็นกันเอง การใช้เสียงพากย์ในโทนสูงต่ำ รวมถึงการใช้ภาพที่ถ่ายทอดเต็มไปด้วยการเห็นอาหารและการประกอบอาหาร ทำให้ดูน่าตื่นเต้นหน้าติดตาม 2) การสร้างความคุ้นเคยกับผู้ชมด้วยภาษาที่เป็นกันเอง ทำให้ผู้ชมได้รับความ เป็นกันเอง ประกอบกับการแต่งกายของนักรีวิวอาหารที่เปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสถานที่ รวมถึงการรีวิวอาหาร หลากหลายประเภท คือ อาหารร้านข้างถนน อาหารร้านลับ อาหารร้านหรู อาหารในห้าง อาหารในคาเฟ่และขนม หวาน ทำให้ผู้ชมได้รับชมความหลากหลาย และการลงเนื้อหาที่สม่ำเสมอเป็นการสร้างความคุ้นเคยให้กับผู้ชมเป็น อย่างดี 3) การแสดงออกที่จริงใจ ของนักรีวิวอาหารสามารถถ่ายทอดผ่านการสร้างประสบการณ์ที่ชัดเจนให้แก่ ผู้ชม โดยเฉพาะการใช้ท่าทาง สีหน้า และการแสดงออกที่มีชีวิตชีวา ซึ่งช่วยดึงดูดความสนใจและสร้างอารมณ์ ร่วมกับผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ หนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนถึงความจริงใจของนักรีวิวอาหารคือ การแต่งกายที่เหมาะสมกับสถานที่ การเลือกเสื้อผ้าให้สอดคล้องกับบรรยากาศของร้านอาหาร ไม่เพียงแต่ช่วย เสริมบุคลิกภาพของนักรีวิว แต่ยังเป็นการส่งสารไปยังผู้ชมว่า ร้านอาหารแห่งนั้นมีลักษณะและบรรยากาศแบบใด ซึ่งช่วยให้ผู้ชมสามารถรับรู้และเข้าใจถึงสถานที่นั้นได้ดียิ่งขึ้น 4) การแสดงความเชี่ยวชาญในด้านอาหารและ ความสามารถในการเล่าเรื่อง การแสดงความเชี่ยวชาญในด้านอาหารไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่หลากหลาย คือ ประเภทอาหาร ไม่ใช่การรีวิวอาหารประเภทเดียว บรรยากาศของร้านที่มีความหลากหลาย เบื้องหลังการ ประกอบอาหาร และความสามารถในการเล่าเรื่องที่มีการใช้เทคนิคในการนำเสนอ คือการใช้มุมกล้อง การใช้เสียง การประกอบอาหารเข้ามาในวิดีโอ การใช้ภาพประกอบข้อความแสดงความชัดเจนของเนื้อหา การใช้เทคนิคการ พากย์เสียงสูงต่ำ ทำให้เกิดความดึงดูดใจและมั่นใจในการติดตาม 5) การให้ประสบการณ์การรับรู้เกี่ยวกับอาหารที่ น่าตื่นเต้นอย่างสม่ำเสมอ มี 2 องค์ประกอบ 5.1) การให้ประสบการณ์ด้านอาหารที่น่าตื่นเต้นด้วยบุคลิกภาพที่ จริงใจ ผ่านประเภทอาหาร บรรยากาศร้าน เบื้องหลังการประกอบอาหาร ที่ทำให้ผู้ชมหน้าติดตาม 5.2) การให้ ประสบการณ์ผ่านการเล่าเรื่องด้วยเทคนิคการนำเสนอการใช้มุมกล้อง การใช้เสียงการประกอบอาหาร การใช้ ภาพประกอบข้อความ การใช้เทคนิคการพากย์เสียงสูงต่ำ และการลงเนื้อหาที่สม่ำเสมอ เทคนิคการนำเสนอที่ผู้ชม ได้รับทำให้รู้สึกถึงความดึงดูด และน่าเชื่อของนักรีวิวอาหารได้ และ 6) การเกิดสถานะนักรีวิวอาหาร มีกระบวนการเกิด ดังนี้ เริ่มจากการสร้างประสบการณ์ความน่าตื่นเต้นของนักรีวิวอาหาร สร้างความคุ้นเคยกับ ผู้ชม นักรีวิวอาหารต้องมีการแสดงออกที่จริงใจต่อผู้ที่ได้รับชม พร้อมทั้งยังต้องมีการแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญ

ในด้านอาหารและความสามารถในการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้ชมสนใจติดตามจนผู้ชมได้รับประสบการณ์การรับรู้เกี่ยวกับอาหารที่น่าตื่นตาตื่นใจอย่างสม่ำเสมอ หากนักกรีวิวอาหารมีทั้งหมดเหล่านี้ก็จะเกิดสถานะนักกรีวิวอาหาร

อภิปรายผล

1. ด้านวิธีการสื่อสารเนื้อหาของนักกรีวิวอาหาร ทางอินสตาแกรม

วิธีการสื่อสารเนื้อหาของนักกรีวิวอาหารทางอินสตาแกรม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนักกรีวิวอาหาร 2) ด้านประเภทของอาหาร 3) ด้านสถานที่ 4) ด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และ 5) ด้านเทคนิคการนำเสนอ โดยการวิเคราะห์นี้มีพื้นฐานจากหลักการเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างตราสินค้าบุคคล ความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ ความคุ้นเคย ประสบการณ์ที่สะสม สถานภาพ และบุคลิกภาพของช่องกรีวิวอาหาร ด้านนักกรีวิวอาหาร ด้านสถานที่ ด้านภาษาและด้านเทคนิคในการนำเสนอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาริน ทองเจือ เรื่องรูปแบบและกลยุทธ์การสร้างเนื้อหาของนักกรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์ม TikTok มีลักษณะที่เหมือนกันกับแพลตฟอร์ม Tiktok (มาริน ทองเจือ, 2565) และ ปราณิศา ธวัชรุ่งโรจน์ ได้สรุปการตลาดจาก VDO Content ตามเกณฑ์ของ Viral Marketing มีรายละเอียดและหลักการที่สำคัญ คือหัวข้อต้องน่าสนใจ มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก และ มีความเป็นเอกลักษณ์ (ปราณิศา ธวัชรุ่งโรจน์, 2557)

แต่จากการศึกษาพบว่า นักกรีวิวอาหารมีการใช้เทคนิคเสียงประกอบอาหารเข้ามา เช่น เสียงของความร้อน เสียงของกระทะกับตะหลิวที่ชนกัน ประกอบการนำเสนอเพิ่มเติม ซึ่งช่วยกระตุ้นความรู้สึกของผู้ชมให้รับรู้ถึงเนื้อสัมผัสของอาหารผ่านประสบการณ์ทางเสียง เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกมีส่วนร่วมกับการอาหารนั้น

2. ด้านการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักกรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม

ด้านการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักกรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์ม อินสตาแกรม ผลการศึกษาพบว่าได้พบกระบวนการสร้างแบรนด์สินค้าบุคคล สอดคล้องกับ Pettis กล่าวไว้ว่า การสร้างภาพลักษณ์ที่น่าดึงดูดหรือบุคลิกภาพที่โดดเด่นเท่านั้นแต่ยังมีปัจจัย ช่วยสร้างแบรนด์บุคคลให้ประสบความสำเร็จไว้ 6 ด้าน คือความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ ความคุ้นเคย ประสบการณ์ที่สะสมมา สถานภาพและบุคลิกภาพ (Pettis, C., 2001) จากการศึกษาพบว่า 1) การสร้างประสบการณ์ความน่าตื่นตาตื่นใจของนักกรีวิวอาหาร ผ่านท่าทางการแสดงออก สีหน้าที่มีการแสดงออกเกินจริง ทำให้สามารถดึงดูดผู้ชมด้วยการแสดงออกที่ชัดเจน 2) การสร้างความคุ้นเคยกับผู้ชมด้วยภาษาที่เป็นกันเอง ทำให้ผู้ชมได้รับความเป็นกันเอง ประกอบกับการแต่งกายของนักกรีวิวอาหารที่เปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสถานที่ 3) การแสดงออกที่จริงใจของนักกรีวิวอาหารสามารถถ่ายทอดผ่านการสร้างประสบการณ์ที่ชัดเจนให้แก่ผู้ชม 4) การแสดงความเชี่ยวชาญในด้านอาหารและความสามารถในการเล่าเรื่อง ในด้านอาหารไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่หลากหลาย ทำให้เกิดความดึงดูดใจและมั่นใจในการติดตาม 5) การให้ประสบการณ์การรับรู้เกี่ยวกับอาหารที่น่าตื่นตาตื่นใจอย่างสม่ำเสมอ มี 2 องค์ประกอบ 5.1) การให้ประสบการณ์ด้านอาหารที่น่าตื่นตาตื่นใจด้วยบุคลิกภาพที่จริงใจ ผ่านประเภทอาหาร บรรยากาศร้าน เบื้องหลังการประกอบอาหาร ที่ทำให้ผู้ชมน่าติดตาม 5.2) การให้ประสบการณ์ผ่านการเล่าเรื่องด้วยเทคนิคการนำเสนอการใช้มุขล้อเล่น การใช้เสียงการประกอบอาหาร การใช้ภาพประกอบข้อความ การใช้เทคนิคการพากย์เสียงสูงต่ำ การลงเนื้อหาที่สม่ำเสมอ เทคนิคการนำเสนอที่ผู้ชมได้รับทำให้รู้สึกถึงความดึงดูด และน่าเชื่อของนักกรีวิวอาหารได้ และ 6) การเกิดสถานะนักกรีวิวอาหาร มี

กระบวนการเกิด เริ่มจากการสร้างประสบการณ์ความน่าตื่นเต้นของนักรีวิวอาหาร สร้างความคุ้นเคยกับผู้ชม นักรีวิวอาหารต้องมีการแสดงออกที่จริงใจต่อผู้ที่ได้รับชม พร้อมทั้งยังต้องมีการแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในด้านอาหารและความสามารถในการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้ชมสนใจติดตามจนผู้ชมได้รับประสบการณ์การรับรู้เกี่ยวกับอาหารที่น่าตื่นเต้นอย่างสม่ำเสมอ หากนักรีวิวอาหารมีทั้งหมดเหล่านี้ก็จะเกิดสถานะนักรีวิวอาหาร สอดคล้องกับแนวคิดของ Pettis ที่ประกอบทั้ง 6 ด้าน คือความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ ความคุ้นเคย ประสบการณ์ที่สะสมมา สถานภาพ และบุคลิกภาพ (Pettis, C., 2001)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า วิธีการสื่อสารเนื้อหาของนักรีวิวอาหารทางอินสตาแกรม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนักรีวิวอาหาร ด้านประเภทของอาหาร ด้านสถานที่ ด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และด้านเทคนิคการนำเสนอ โดยการวิเคราะห์นี้มีพื้นฐานจากหลักการเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างตราสินค้าบุคคล ความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ ความคุ้นเคย ประสบการณ์ที่สะสม สถานภาพ และบุคลิกภาพของช่องรีวิวอาหาร ส่วนการสร้างตราสินค้าบุคคลของนักรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม มี 6 ด้าน ได้แก่ การสร้างประสบการณ์ความน่าตื่นเต้นของนักรีวิวอาหาร การสร้างความคุ้นเคยกับผู้ชมด้วยภาษาที่เป็นกันเอง การแสดงออกที่จริงใจของนักรีวิวอาหารสามารถถ่ายทอดผ่านการสร้างประสบการณ์ที่ชัดเจนให้แก่ผู้ชม การแสดงความเชี่ยวชาญในด้านอาหารและความสามารถในการเล่าเรื่อง การให้ประสบการณ์การรับรู้เกี่ยวกับอาหารที่น่าตื่นเต้นอย่างสม่ำเสมอ มี 2 องค์ประกอบด้วยกัน การให้ประสบการณ์ด้านอาหารที่น่าตื่นเต้นด้วยบุคลิกภาพที่จริงใจ การให้ประสบการณ์ผ่านการเล่าเรื่องด้วยเทคนิคการนำเสนอการใช้มุกตลก และการเกิดสถานะนักรีวิวอาหาร จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรใช้เทคนิคในการนำเสนอทางด้านเสียงประกอบอาหาร การใช้เสียงประกอบในวิดีโอสั้น เพื่อเพิ่มเสน่ห์ให้กับคอนเทนต์อาหารการสร้างวิดีโอสั้นเกี่ยวกับอาหารบนแพลตฟอร์มอย่างอินสตาแกรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาพที่น่ารับประทานเพียงอย่างเดียว แต่ "เสียง" ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมให้คอนเทนต์มีความสมจริงและกระตุ้นความอยากอาหารของผู้ชมได้มากขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้กับกระบวนการสร้างแบรนด์สินค้าอื่น ๆ ได้ ไม่เพียงแต่ในแพลตฟอร์มเดียวเท่านั้นการสร้างคอนเทนต์เกี่ยวกับรีวิวอาหารตามแพลตฟอร์มอื่นสามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้คอนเทนต์เกิดความน่าสนใจและติดตามต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นฤมล บุญแต่ง. (2557). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปราณิตา ธวัชรุ่งโรจน์. (2557). การวิเคราะห์คลิปวิดีโอไวรัลมาร์เก็ตติ้งและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจแบ่งปัน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการตลาดและนวัตกรรมการจัดการ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ภัสสร ปราชญากุล. (2560). กลยุทธ์การกำหนดเอกลักษณ์และการสื่อสารตราสินค้าบุคคลของผู้มีอิทธิพลออนไลน์ไทยผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาริน ทองเจือ. (2565). รูปแบบและกลยุทธ์การสร้างเนื้อหาของนักรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์ม TikTok. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศศิธร ประเสริฐศักดิ์. (2564). ผลกระทบของรีวิวอาหารต่อพฤติกรรมผู้บริโภค. วารสารการตลาดไทย, 23(1), 45-67.
- เอกกนก พนาดำรง. (2562). กลยุทธ์การเล่าเรื่องเพื่อการสื่อสารการตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ XYZ.
- Affmaven. (2024). Instagram statistics 2024. Retrieved March 25, 2025, from <https://www.affmaven.com>
- Big camera. (2022). เริ่มต้นถ่ายวิดีโอด้วย 8 มุมกล้องสุดเบสิค. Retrieved March 25, 2025, from <https://www.bigcamera.co.th/blog/start-basic-8-angle>
- Pettis, C. (2001). Building your personal brand: The visual identity system for managers and executives. Michigan: Dearborn Trade Publishing.
- Phakphum, P. (2024). Instagram Reels usage and statistics in Thailand 2024. Retrieved March 25, 2025, from <https://www.phakphum.com>

ทิพยพยานในกระบวนการพิจารณาคดี:
การศึกษาเชิงวิเคราะห์พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113*
THIPPHAYAPAYAN IN ADJUDICATION PROCEEDINGS:
AN ANALYTICAL STUDY OF THE EVIDENCE ACT OF RATTANAKOSIN ERA 113

ยุพยงค์ วังวร*, ปริศนา โอจารุทิพย์, วิราวรรณ สมพงษ์เจริญ, เชาวลิต สมพงษ์เจริญ

Yupayong Wingworn*, Pritsana Ojaruthip, Wirawan Sompongjaroen, Chaowalit Sompongjaroen

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social sciences Muban Chombeung Rajabhat University, Ratchaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: yuppayongwin@mcruc.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเอกสารเชิงวิเคราะห์ทางกฎหมาย พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญที่วางหลักเกณฑ์พยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมสยามโบราณ กฎหมายฉบับนี้จำแนกพยานออกเป็นสามประเภทคือ ทิพยพยาน วัตถุพยาน และอุตริพยาน โดยทิพยพยานมักจะเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งสูงในราชสำนัก ขุนนาง หรือผู้ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่เคารพนับถือในชุมชน ความน่าเชื่อถือของทิพยพยานไม่ได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ตนเองรู้เห็นโดยตรงเสมอไป แต่มาจากการเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์ สุจริต และความมีเกียรติของบุคคลนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ด้วยอิทธิพลจากกฎหมายตะวันตก ระบบกฎหมายสยามได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้หลักฐานเชิงประจักษ์ได้รับความสำคัญมากกว่าคุณสมบัติของพยาน บทความนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาบทบาทของทิพยพยานตามพระราชบัญญัติฯ ร.ศ. 113 และวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงแนวคิดเรื่องพยานหลักฐานจากอดีตถึงปัจจุบัน เนื้อหาอธิบายลักษณะทิพยพยาน เปรียบเทียบกับพยานประเภทอื่นในบริบทกฎหมายโบราณ วิเคราะห์ว่าบทบาทในอดีตสะท้อนแนวคิดความน่าเชื่อถืออย่างไร และเหตุใดระบบกฎหมายปัจจุบันจึงเน้นหลักฐานทางกายภาพ นอกจากนี้ยังอภิปรายข้อจำกัดของทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่า ซึ่งมักมีคำถามเรื่องความน่าเชื่อถือของคำให้การ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แม้ทิพยพยานจะน่าเชื่อถือสูงในอดีต แต่ในระบบกฎหมายสมัยใหม่ การประเมินความน่าเชื่อถือของพยานอิงจากข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้เป็นหลัก มากกว่าภูมิหลังเพียงอย่างเดียว การเปลี่ยนแปลงนี้สะท้อนพัฒนาการแนวคิดด้านพยานหลักฐานและกระบวนการพิจารณาคดีที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและความถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น องค์ความรู้นี้สามารถนำไปเป็นแนวทางศึกษาประวัติศาสตร์กฎหมายพยานสยาม และเสนอวิธีการพัฒนากฎหมายพยานให้สอดคล้องมาตรฐานสากล เพื่อสร้างสมดุลระหว่างหลักฐานเชิงประจักษ์กับความน่าเชื่อถือของพยานในกระบวนการยุติธรรมไทย

คำสำคัญ: กฎหมายพยาน, พยานบุคคล, คุณลักษณะของพยาน, พยานบอกเล่า, หลักฐานทาง วิทยาศาสตร์

Abstract

This article presents a legal analysis of the Evidence Act R.S. 113, a crucial law that established the principles of evidence in the traditional Siamese legal system. This Act classified witnesses into three types: Thippayayan, Udonpayan, and Uttaripayan. Thiphayapayan were individuals holding high positions within the royal court, noblemen, or those who were renowned and highly respected within the community. The credibility of a thiphayapayan was not invariably assessed based on factual information they had directly witnessed but rather stemmed from the confidence placed in their integrity, probity, and honor. However, with the influence of Western law, the Siamese legal system shifted, placing greater emphasis on empirical evidence than the qualities of the witness. The article aimed to study the role of Thippayayan under the Evidence Act R.S. 113 and analyze the changes in evidentiary concepts from the past to the present. Its article described the characteristics of Thippayayan and compared them with other witness types within the traditional legal framework. It further analyzed how their historical role reflected the concept of credibility and explained the current legal system's emphasis on physical evidence. Furthermore, it discussed the limitations of Thippayayan when considered as hearsay evidence, which often raises questions about the reliability of their testimony. The findings demonstrated that while Thippayayan held significant credibility historically, modern legal systems prioritize demonstrable facts over personal background in assessing witness reliability. This change reflects the evolution of evidentiary concepts and the judicial process towards greater fairness and accuracy. This knowledge can serve as a guideline for studying the history of Siamese evidence law and suggest methods for developing evidence law in line with international standards to balance empirical evidence with witness credibility in the Thai justice system.

Keywords: Law of Evidence, Personal Witness, Judicial Discretion, Hearsay Evidence, Scientific Evidence

บทนำ

ในประวัติศาสตร์กฎหมายพยานของสยาม การปฏิรูปครั้งสำคัญในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้นำมาซึ่งการจัดระบบกฎหมายให้ทันสมัย หนึ่งในผลลัพธ์คือ พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 (พ.ศ. 2437) กฎหมายสำคัญฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมให้ชัดเจนขึ้น นับเป็นก้าวสำคัญในการพัฒนา กฎหมายพยาน ของไทย

พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ได้จำแนก พยานบุคคล ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลหลักในการตัดสินข้อเท็จจริงในยุคนั้น ออกเป็นสามประเภทคือ ทิพยพยาน อุดรพยาน และ อุตริพยาน โดยในระบบกฎหมายสยามโบราณ ทิพยพยาน หมายถึงบุคคลผู้มีคุณสมบัติทางศีลธรรมและสถานะทางสังคมสูง เช่น พระภิกษุ พราหมณ์

นักปราชญ์ราชบัณฑิต และขุนนางผู้มีศักดิ์นาสูง ซึ่งได้รับการยกย่องว่ามีความน่าเชื่อถือสูงสุด การให้ความน่าเชื่อถือนี้ไม่ได้พิจารณาเพียงตำแหน่งทางศาสนาหรือสถานะเท่านั้น แต่เชื่อมโยงกับบทบาททางสังคมในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้มีความรู้ และผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญในโครงสร้างสังคมแบบ ศักดินา คุณสมบัติเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความซื่อสัตย์เที่ยงธรรม ทำให้คำให้การของทนายพยานมีน้ำหนักมากในการพิจารณาคดีในอดีต (Harding, A. & Pongsapan, M., 2021) ซึ่งต่างจากแนวคิดสมัยใหม่ที่เน้นความเชื่อมโยงระหว่างพยานกับข้อเท็จจริงของคดีเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเมื่อสยามรับอิทธิพลจากกฎหมายสมัยใหม่ของตะวันตก ซึ่งเน้นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถพิสูจน์ได้ตามหลักของหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ มากกว่าการพิจารณาจากคุณสมบัติหรือสถานะของพยานบุคคลเพียงอย่างเดียว (Harvard Law Review, 2010) การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้บทบาทของพยานบุคคลในฐานะแหล่งข้อมูลหลักลดลง และเกิดคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวคิดเรื่อง ทนายพยาน ในบริบทปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่อง พยานบอกเล่า (Hearsay) ซึ่งโดยหลักกฎหมายพยานสมัยใหม่ถือว่าขาดความน่าเชื่อถือ (Barnabishvili, S., 2023) การที่ทนายพยานในอดีตอาจให้การในลักษณะพยานบอกเล่า แต่ยังได้รับความไว้วางใจเพราะสถานะและคุณธรรม (Smith, J. & Johnson, R., 2023) ก่อให้เกิดข้อโต้แย้งว่าดุลพินิจของศาล ควรพิจารณาพยานบอกเล่าของทนายพยานในปัจจุบันอย่างไร

ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งศึกษาเชิงวิเคราะห์ แนวคิดเกี่ยวกับ ทนายพยาน ตาม พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 วิเคราะห์บทบาทเมื่อเทียบกับพยานประเภทอื่น และพิจารณาความเหมาะสมของแนวคิดนี้ในบริบทกฎหมายพยาน และกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับพัฒนาการของกฎหมายพยานของไทย และเสนอแนะแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักคิดจากอดีตอย่างเหมาะสมในยุคปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลกับการพึ่งพาหลักฐานเชิงประจักษ์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ อย่างเหมาะสมต่อไป

ทนายพยานและอำนาจทางศีลธรรมในกฎหมายสยามโบราณ: บทบาทตามพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 และพัฒนาการสู่กฎหมายสมัยใหม่

ระบบกฎหมายของสยามในอดีตมีรากฐานที่เชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับความเชื่อทางศาสนา ทั้งพุทธและฮินดู ตลอดจนคติชนและอำนาจเหนือธรรมชาติ อิทธิพลเหล่านี้สะท้อนผ่าน "กฎหมายตราสามดวง" ซึ่งรับแบบแผนมาจากอินเดียผ่านวัฒนธรรมมอญและพม่า เห็นได้ชัดจากการนำพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ เช่น การดำน้ำลุยเพลิง มาใช้เป็นเครื่องมือในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550ก); (สัจจวัฒน์ เรื่องกาญจน์กุล, 2565); (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2549) แนวคิดในการพิจารณาพยานหลักฐานยุคนั้นให้น้ำหนักแก่สถานะทางสังคมและคุณธรรมของผู้ให้การเป็นสำคัญ เหนือกว่าพยานวัตถุหรือข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ (นัทมน คงเจริญ, 2558)

ต่อมา เมื่อสยามเริ่มเปิดรับอิทธิพลทางกฎหมายจากตะวันตกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (หทัยกาญจน์ กำเนิดเพชร, 2565) ได้นำมาสู่การปฏิรูประบบกฎหมายครั้งสำคัญเพื่อปรับตัวเข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์และการพัฒนาเศรษฐกิจ (Christie, C. J., 1996) ผลลัพธ์ประการหนึ่งคือการตรา

"พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113" ซึ่งจัดวางระบบพยานหลักฐานให้เป็นหมวดหมู่มากขึ้น แม้จะยังคงอิทธิพลจากกฎหมายจารีตเดิมอยู่ก็ตาม

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รวบรวมบทบัญญัติเกี่ยวกับพยานไว้ โดยในหมวด 9 ว่าด้วยกฎหมายเดิมซึ่งยังคงให้ใช้ต่อไป ได้แบ่งประเภทของพยานตามระบบกฎหมายเดิมออกเป็นสามประเภทหลัก คือ ทิพยพยาน อุตฺรพยาน และ อุตฺริพยาน ในบรรดาพยานเหล่านี้ ทิพยพยานถูกจัดให้เป็นพยานที่น่าเชื่อถือสูงสุด สะท้อนคติความเชื่อที่ว่า คุณธรรมและสถานะทางสังคมมีผลต่อความน่าเชื่อถือของการให้การ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดกฎหมายสมัยใหม่ที่เน้นการใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และเชิงประจักษ์เป็นสำคัญ (Smith, J. & Johnson, R., 2005); (Smith, J. & Johnson, R., 2023)

ความเชื่อทางศาสนาและระบบศักดินายังคงส่งอิทธิพลอย่างมากต่อการพิจารณาพยานหลักฐานในสยามโบราณ ทั้งในกฎหมายตราสามดวง (โดยเฉพาะพระไอยการลักษณะพยาน) และพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ต่างกำหนดให้พยานที่มีศีลธรรมและสถานะทางสังคมสูงมีความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานทั่วไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550) แสดงให้เห็นว่ากฎหมายว่าด้วยการพิสูจน์พยานมีความเชื่อมโยงกับโครงสร้างความเชื่อของสังคมสยามที่ให้ความสำคัญกับฐานะและพฤติกรรมของบุคคล อันนำมาซึ่งความพยายามในการพัฒนากฎหมายและกติกามาใช้ในการพิสูจน์พยานหลักฐาน (นันทน คงเจริญ, 2562) พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 แม้จะลดทอนบทบาทของศาสนาในกระบวนการยุติธรรมลง แต่ก็ยังคงใช้หลักเกณฑ์ตามชนชั้นและศักดินาในการจัดลำดับความน่าเชื่อถือของพยาน โดยกำหนดให้ทิพยพยานเป็นกลุ่มที่มีความน่าเชื่อถือสูงสุดอย่างชัดเจน (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2549)

การจำแนกประเภทพยานตามพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ในหมวด 9 ว่าด้วยกฎหมายเดิมซึ่งยังคงให้ใช้ต่อไปในลักษณะพยาน ได้บัญญัติลักษณะพยานไว้ในมาตรา 1 มาตรา 2 และมาตรา 3 โดยแบ่งพยานบุคคลออกเป็นสามประเภทตามลำดับความน่าเชื่อถือ ดังนี้

1. ทิพยพยาน (มาตรา 1) หมายถึงพยานที่มีสถานะสูงและได้รับการยอมรับทางศีลธรรมในสังคม ได้แก่ พระภิกษุผู้ทรงธรรม พราหมณ์ผู้ตั้งมั่นในศีลและพรต นักปราชญ์ราชบัณฑิตผู้อยู่ในธรรม และขุนนางผู้มีบรรดาศักดิ์ดำรงราชการ

2. อุตฺรพยาน (มาตรา 2) หมายถึงพยานในชนชั้นรองลงมา เช่น นายบ้าน หัวพัน หัวปาก (ตำแหน่งผู้ปกครองระดับท้องถิ่น) ภูตาส (ข้าราชการชั้นผู้น้อย) อารง จำ เสมียน นักการ รวมถึงพ่อค้า แม่ค้า และคนทำไร่ไถนา ซึ่งถือเป็นพยานที่มีมูลความน่าเชื่อถือ

3. อุตฺริพยาน (มาตรา 3) หมายถึงพยานที่อาจมีข้อจำกัดด้านความน่าเชื่อถือเนื่องจากความสัมพันธ์กับคู่ความหรือข้อจำกัดทางร่างกาย เช่น พี่น้อง พี่เลี้ยง ญาติของคู่ความเอง หรือมิตรสหายร่วมกินอยู่ รวมถึงคนยากจน (วรรณิก) คนพิการ เช่น ผู้เป็นโรคเรื้อน หูหนวก ตาบอด ซึ่งถือว่า "อยู่รัฐยาหาวงซามิได้" คือไม่มีหลักแหล่งหรือฐานะทางสังคมที่มั่นคง

การจัดลำดับพยานเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่ากฎหมายสยามโบราณให้ความสำคัญกับสถานะและคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ให้การมากกว่าการพิจารณาข้อเท็จจริงของคดีเป็นหลัก (วิจิต บัวพรอท, 2564) แนวคิดเกี่ยวกับทิพยพยานจึงเน้นย้ำถึงความสำคัญของคุณธรรม ความรู้ และอำนาจทางสังคม ซึ่งแตกต่างจากการพิจารณา

หลักฐานทางกายภาพหรือเชิงประจักษ์ในระบบกฎหมายปัจจุบัน (Smith, J. & Johnson, R., 2023) ตัวอย่างของ ทิพยพยาน ได้แก่ นักปราชญ์ราชบัณฑิต ซึ่งได้รับการยอมรับในด้านสติปัญญาและความสามารถในการให้ คำปรึกษาทางกฎหมาย (วิจิต บัวปรอท, 2564) สมณพราหมณ์อาจารย์ผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมศีลธรรมและ ถือเป็นพยานที่มีความเที่ยงธรรม (Smith, J. & Johnson, R., 2023) และขุนนางผู้มีความคิดตั้งแต่ 400 ไร่ขึ้นไป ซึ่งมีอำนาจและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทำให้คำให้การมีความน่าเชื่อถือสูง (คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2518)

จึงสรุปได้ว่าด้วยเหตุนี้ ทิพยพยานจึงเป็นพยานที่ได้รับการยอมรับนับถือสูงสุดในระบบกฎหมายสยาม โบราณ โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าผู้มีศีลธรรมสูงและมีสถานะทางสังคมดีมีแนวโน้มที่จะให้การที่เป็นความจริง (ศรีศักร วัลลิโภดม และอภิวันท์ อดุลพิเชษฐ์, 2545) ทั้งกฎหมายตราสามดวงและพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ล้วนใช้แนวคิดนี้เป็นหลักในการพิจารณาคดี

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากกฎหมายปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับหลักฐานเชิงประจักษ์และหลักการความ เท่าเทียมกัน แนวคิดเรื่องทิพยพยานย่อมมีข้อจำกัดในการนำมาปรับใช้ ระบบกฎหมายสมัยใหม่เน้นที่หลักฐานทาง วิทยาศาสตร์และพยานวัตถุมากกว่าการให้ความสำคัญกับสถานะของพยานแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง พัฒนาการและการเปลี่ยนผ่านของระบบกฎหมายไทย

ทิพยพยานในกระบวนการยุติธรรมสยามโบราณ: บทบาทและสถานะตามพระราชบัญญัติลักษณะ พยาน ร.ศ. 113

ในระบบกฎหมายสยามโบราณ โดยเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ทิพยพยาน ถือเป็นพยานชั้นสูงและมีความน่าเชื่อถือสูงสุดในกระบวนการยุติธรรม เหตุเพราะเป็นบุคคลที่มี คุณธรรมสูง มีความรู้ และมีสถานะทางสังคมที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ได้แก่ พระภิกษุ พราหมณ์ นักปราชญ์ราชบัณฑิต และขุนนางชั้นสูง (พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113, 2442); (บุญญฤทธิ์ ต้นอารีย์, 2559)

การจำแนกประเภทพยานในพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 แบ่งออกเป็นสามประเภทหลักตาม ระดับความน่าเชื่อถือ ดังที่กล่าวไปแล้วคือ ทิพยพยาน อุดรพยาน และอุตริพยาน โดยทิพยพยานอยู่ในลำดับแรก สุด มีสถานะสูง ได้รับความไว้วางใจจากสังคม (พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113, 2442); (วิจิต บัวปรอท, 2564) ขณะที่อุดรพยานเป็นชนชั้นรองลงมา และอุตริพยานคือบุคคลที่มีข้อจำกัดด้านความน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ ยังมีการแบ่งพยานตามลักษณะการรับรู้เหตุการณ์ออกเป็น ประจักษ์พยาน ซึ่งคือผู้ที่รู้เห็นหรือ สัมผัสเหตุการณ์โดยตรง (สุชาติ เทียงธรรม, 2557) และ พยานบอกเล่า (Hearsay) หมายถึงผู้ที่ให้การโดยอ้างอิง ข้อมูลจากคำบอกเล่าของผู้อื่น (สุพิศาล ภักดินฤบาล, 2556) กฎหมายลักษณะพยานเดิมในหมวด 9 มาตรา 16 วรรคแรก ได้วางหลักไว้อย่างชัดเจนว่า "...คู่ความทั้งสองอ้างพยานๆให้การว่ามีได้เห็นแก่จักขุ มิได้ยินแคไศสร หาก เป็นแค่ผู้มีความดีมาบอกเล่าจึงรู้ ท่านว่าทิพยพยานก็ดี อุดรพยานก็ดี อุตริพยานก็ดี ท่านมิพึงให้ฟังเอาพยานนั้นเลย..." (พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113, 2442) แสดงให้เห็นว่าโดยหลักแล้ว กฎหมายไม่รับฟังพยานบอกเล่า ไม่ ว่าจะเป็นพยานประเภทใดก็ตาม

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่แสดงถึงความสำคัญของทฤษฎีพยานคือ บทบาทและน้ำหนักที่มากที่สุดในกระบวนการพิจารณาคดี เนื่องจากเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ เช่น "ความหมั่นเพียร รู้จักคิด ฉลาดรอบรู้ และอยู่ในศีลธรรม" (มานพ ถาวรวัฒนกุล, 2536) บทบัญญัติในหมวด 9 มาตรา 16 วรรคสอง ได้ตอกย้ำลำดับความน่าเชื่อถือนี้ว่า "...ทฤษฎีพยานชนะแก่อุตพยาน อุตพยานชนะแก่อุตริพยาน..." (พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113, 2442)

แม้ทฤษฎีพยานจะมีสถานะสูง แต่หากคำให้การของพวกเขากลายเป็นพยานบอกเล่าที่ไม่ได้เกิดจากการรับรู้เหตุการณ์โดยตรง กฎหมายก็ยังคงกำหนดให้ศาล "มีพึงรับฟังพยานนั้นเลย" ตามมาตรา 16 วรรคแรก หากไม่มีหลักฐานอื่นมาสนับสนุน (พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113, 2442) ข้อเท็จจริงจึงเกิดขึ้น ณ จุดนี้ เพราะถึงแม้ทฤษฎีพยานจะมีสถานะสูงซึ่งปกติทำให้คำให้การน่าเชื่อถือ แต่การเป็นพยานบอกเล่าอาจลดทอนความน่าเชื่อถือลงได้ อย่างไรก็ตาม ศาลอาจใช้ดุลพินิจรับฟังคำให้การของทฤษฎีพยานในฐานะพยานบอกเล่าได้ หากคำให้การนั้นสอดคล้องกับหลักฐานอื่น แต่ก็ยังคงต้องมีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม (ธานี สิงหนาท, 2567); (ประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์, 2567); (Barnabishvili, S., 2023) ทั้งนี้ ระบบศักดินาที่ให้ค่าตามสถานะบุคคลอาจขัดแย้งกับหลักการพิจารณาพยานหลักฐานเชิงประจักษ์ในกฎหมายสมัยใหม่ (บุญญฤทธิ์ ตันอารีย์, 2559)

จึงสรุปได้ว่า ทฤษฎีพยานในระบบกฎหมายสยามโบราณสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับสถานะทางสังคม ศีลธรรม และภูมิปัญญาของพยาน แม้ในกรณีที่เป็นพยานบอกเล่า คำให้การของพวกเขาจะได้รับการพิจารณาด้วยน้ำหนักที่แตกต่างจากพยานประเภทอื่น อย่างไรก็ตาม ระบบนี้จำเป็นต้องเผชิญกับการปรับสมดุลเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในกฎหมายสมัยใหม่เพื่อธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม

การรับฟังพยานบอกเล่าตามพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113: บทบาทและข้อจำกัดของทฤษฎีพยานในกระบวนการพิจารณาคดี

พยานบอกเล่า หรือ Hearsay ในทางกฎหมาย คือคำให้การที่พยานมิได้รู้เห็นหรือได้ยินมาด้วยตนเองโดยตรง หากแต่ได้รับทราบมาจากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นการบอกเล่าโดยตรงหรือผ่านคู่ความในคดี (ชยาธร เฉียบแหลม, 2563) โดยทั่วไป การรับฟังพยานบอกเล่าถือเป็นหลักที่ถูกปฏิเสธในระบบกฎหมาย เนื่องจากคำให้การประเภทนี้ขาดความน่าเชื่อถือ เพราะพยานผู้ให้การมิได้เป็นผู้ที่รับรู้เหตุการณ์โดยตรงและไม่สามารถถูกซักค้านข้อเท็จจริงได้โดยง่าย ด้วยเหตุนี้ ศาลส่วนใหญ่มีหลักเลี่ยงการนำพยานบอกเล่ามาใช้เป็นหลักฐาน เว้นแต่จะมีข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนดไว้ในบางกรณี (Harding, A., 2021); (Barnabishvili, S., 2023)

พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ได้วางหลักการพื้นฐานว่าศาลไม่อาจรับฟังพยานบอกเล่าเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ เนื่องจากถือว่าขาดความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ ทฤษฎีพยาน ตกอยู่ในสถานะของการให้การที่เป็นพยานบอกเล่า ศาลอาจใช้ดุลพินิจพิจารณารับฟังได้ แต่ต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ (คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล, 2551) โดยให้น้ำหนักที่ความน่าเชื่อถือของตัวทฤษฎีพยานเอง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากคุณสมบัติและสถานะทางสังคม มากกว่าลักษณะของการเป็นพยานบอกเล่า (พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113, 2442)

ในกระบวนการพิจารณาดีภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ประจักษ์พยาน ถือเป็นพยานที่มีน้ำหนักมากที่สุด เนื่องจากเป็นผู้ที่สามารถให้การเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ตนได้รับรู้มาโดยตรงและให้การต่อศาลภายใต้คำสาบาน ซึ่งเป็นการรับประกันความน่าเชื่อถือของคำให้การในระดับหนึ่ง (คณิง ฤไชย, 2521); (เข็มชัย ชูติวงศ์, 2565) อย่างไรก็ตาม ทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่าอาจถูกพิจารณาว่ามีน้ำหนักมากกว่าพยานบอกเล่าทั่วไป อันเนื่องมาจากสถานะทางศาสนา สติปัญญา และคุณธรรมของบุคคลในกลุ่มนี้ (นัทมน คงเจริญ, 2558) ทำให้ศาลอาจพิจารณารับฟังคำให้การของทิพยพยานได้ แม้จะเป็นพยานบอกเล่าก็ตาม (คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล, 2551)

บทบัญญัติในหมวด 9 มาตรา 16 วรรคแรกของพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับฟังพยานบอกเล่าไว้อย่างชัดเจนอีกครั้งว่า "...อนึ่งคู่ความทั้งสองอ้างพยาน ๆ ให้การว่ามีได้เห็นแก่จักขุ มิได้ยื่นแคลไศตร เปนแค่ผู้มีความคิดมาบอกเล่าจึงรู้ ท่านว่าทิพยพยานก็ดี อุดรพยานก็ดี อุดริพยานก็ดี ท่านมิพึงให้ฟังเอาพยานนั้นเลย..." ย้ำถึงหลักการไม่รับฟังพยานบอกเล่าไม่ว่าพยานนั้นจะอยู่ในกลุ่มใด อย่างไรก็ตาม ศาลอาจใช้ดุลพินิจพิจารณารับฟังพยานบอกเล่าได้ภายใต้เงื่อนไขหรือเหตุผลบางประการ เช่น ในกรณีที่ประจักษ์พยานเสียชีวิตก่อนให้การ หรือพยานบอกเล่าได้รับข้อมูลโดยตรงจากประจักษ์พยานก่อนเสียชีวิต (ธานี สิงหนาท, 2567); (ประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์, 2567) โดยอาศัยอำนาจดุลพินิจของศาลเอง (คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล, 2551) หากคำให้การนั้นมิใช่ของประจักษ์พยาน และศาลเห็นว่ามีความจำเป็นต้องรับฟังพยานบอกเล่า ศาลจะต้องใช้สติปัญญาและดุลพินิจอย่างรอบคอบ แม้คำให้การนั้นอาจมีน้ำหนักไม่เพียงพอที่จะใช้ชี้ขาดในคดี แต่ก็สามารถรับฟังไว้เพื่อประกอบการพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่นได้ (บัญญัติ สุชีวะ, 2531)

ดังนั้น แม้กฎหมายโดยทั่วไปจะห้ามรับฟังพยานบอกเล่า แต่หากทิพยพยานให้การในฐานะพยานบอกเล่า ศาลอาจใช้ดุลพินิจพิจารณารับฟังได้ เนื่องจากทิพยพยานถือเป็นกลุ่มที่มีความน่าเชื่อถือสูงสุดในระบบกฎหมาย สยามโบราณ ด้วยคุณธรรม สติปัญญา และสถานะทางสังคม (พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113, 2442)

เหตุผลที่ศาลอาจพิจารณารับฟังพยานบอกเล่าที่เป็นทิพยพยาน ได้แก่ (ชยาธร เฉียบแหลม, 2563); (สถาบันอนุญาโตตุลาการ, 2563) ดังนี้

1. ศาลเชื่อว่าพยานประเภทนี้สามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลที่ได้รับมาก่อนนำมาให้การต่อศาลได้อย่างมีเหตุผล เนื่องจากมีคุณสมบัติด้านสติปัญญาและดุลพินิจ
2. คำให้การของทิพยพยาน แม้จะเป็นพยานบอกเล่า อาจมีความน่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง เพราะถือว่าเป็นผู้มีศีลสัตย์และอยู่ในธรรม (วิจิต บัวปรอท, 2564)
3. การรับฟังพยานบอกเล่าจากทิพยพยานอาจช่วยเสริมพยานหลักฐานอื่นในคดีได้ แม้จะไม่มีน้ำหนักพอที่จะตัดสินคดีได้โดยลำพัง แต่สามารถใช้ประกอบการพิจารณาร่วมกับหลักฐานอื่นได้ (เข็มชัย ชูติวงศ์, 2565); (ชยาธร เฉียบแหลม, 2563); (สถาบันอนุญาโตตุลาการ, 2563)

อย่างไรก็ตาม แม้ทิพยพยานจะมีความน่าเชื่อถือสูงกว่าพยานบอกเล่าประเภทอื่น ศาลก็ยังคงมีหน้าที่สืบเสาะหาหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้ทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่าจะมีน้ำหนักที่อาจเหนือกว่าพยานบอกเล่าทั่วไป แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการใช้เป็นหลักฐานสำคัญเพื่อการตัดสินคดีขั้นเด็ดขาด เมื่อเปรียบเทียบทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่ากับประจักษ์พยานที่เป็นอุดรพยานหรืออุดริพยาน สามารถแสดงให้เห็นข้อแตกต่างที่สำคัญได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่ากับประจักษ์พยานที่เป็นอุตรพยานหรืออุตริพยาน

ประเภทพยาน	ลักษณะ	น้ำหนักของพยานหลักฐาน
ทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่า	พยานที่ได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น แต่มีความน่าเชื่อถือสูงเนื่องจากสถานะทางศาสนาและสังคม	มีน้ำหนักสูงกว่าพยานบอกเล่าทั่วไป แต่อาจต้องมีหลักฐานประกอบ
อุตรพยาน/อุตริพยานในฐานะประจักษ์พยาน	พยานที่เห็นหรือสัมผัสเหตุการณ์โดยตรง	มีน้ำหนักมาก เนื่องจากเป็นประจักษ์พยาน แม้จะมีสถานะทางสังคมต่ำกว่า
พยานบอกเล่าทั่วไป (ที่ไม่ใช่ทิพยพยาน)	พยานที่ไม่ได้เห็นเหตุการณ์โดยตรง และไม่ได้เป็นทิพยพยาน	ศาลมักไม่รับฟัง เว้นแต่มีข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า แม้ทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่าจะถูกพิจารณาว่ามีน้ำหนักมากกว่าพยานบอกเล่าทั่วไป แต่ก็ยังคงต้องใช้หลักฐานอื่นมาประกอบในการพิจารณาคดี ซึ่งแตกต่างจากอุตรพยานหรืออุตริพยานที่ให้การในฐานะประจักษ์พยาน ซึ่งคำให้การของพวกเขา มีน้ำหนักโดยตรงต่อข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาพบว่า ประจักษ์พยานเป็นพยานที่มีน้ำหนักมากที่สุดในการพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 โดยศาลจะไม่รับฟังพยานบอกเล่าโดยทั่วไป เว้นแต่จะมีหลักฐานอื่นสนับสนุน อย่างไรก็ตาม หากทิพยพยานให้การในฐานะพยานบอกเล่า ศาลอาจใช้ดุลพินิจพิจารณารับฟังได้ โดยอาศัยความน่าเชื่อถือที่เกิดจากสถานะและคุณสมบัติของตัวทิพยพยานเอง (พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113, 2442) แม้ทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่าจะมีน้ำหนักสูงกว่าพยานบอกเล่าประเภทอื่น แต่ก็ยังคงต้องมีหลักฐานอื่นประกอบการพิจารณาคดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบกฎหมายสยามโบราณยังคงให้ความสำคัญกับสถานะของพยานควบคู่ไปกับการพิจารณาหลักฐาน แม้จะแตกต่างจากแนวทางกฎหมายสมัยใหม่ที่เน้นพยานหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นหลัก

ทิพยพยานในกระบวนการพิจารณาคดี: การศึกษาเชิงวิเคราะห์พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 และพัฒนาการ

การวิเคราะห์บทบาทของทิพยพยานภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 จำเป็นต้องพิจารณาในหลายประเด็น เพื่อให้เห็นภาพรวมของระบบกฎหมายพยานในสยามโบราณและการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคใหม่ ดังนี้

1. ทิพยพยานในระบบกฎหมายสยามโบราณ ตามพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ทิพยพยานถูกกำหนดให้เป็นพยานชั้นสูงที่มีความน่าเชื่อถือสูงสุด เหตุผลหลักมาจากสถานะทางสังคม คุณวุฒิทางปัญญา และคุณธรรมที่ได้รับการยอมรับในสังคมขณะนั้น เช่น พระภิกษุผู้ทรงศีล ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ หรือนักปราชญ์ราชบัณฑิต (พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113, 2442) ในระบบกฎหมายที่ยังอิงกับคติชนและโครงสร้างศักดินา คุณสมบัติเหล่านี้ทำหน้าที่เป็น "หลักประกันความน่าเชื่อถือ" ของคำให้การ (นันทน คงเจริญ, 2562) แม้ในบางกรณีคำให้การของทิพยพยานอาจอยู่ในฐานะของพยานบอกเล่า ซึ่งโดยหลักแล้วกฎหมายไม่รับฟัง แต่ด้วยสถานะและคุณสมบัติพิเศษของทิพยพยาน ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการรับฟังคำให้การดังกล่าวได้ (บัญญัติ สุชีวะ, 2531)

2. การจำแนกประเภทของพยานตามพระราชบัญญัติฯ พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ได้แบ่งประเภทของพยานบุคคลออกเป็นสามกลุ่มตามลำดับชั้นความน่าเชื่อถืออย่างเป็นระบบ อันได้แก่ ทิพยพยาน (บุคคลสถานะสูง ผู้ทรงศีลความรู้) อุดรพยาน (พยานทั่วไป ข้าราชการชั้นผู้น้อย ประชาชนทั่วไป) และอุตริพยาน (บุคคลใกล้ชิดคู่ความ หรือผู้มีข้อจำกัดด้านความน่าเชื่อถือ) การจัดลำดับนี้สะท้อนอย่างชัดเจนว่าระบบศักดินาสยามให้คุณค่าและน้ำหนักแก่คำให้การของ "ผู้ทรงศีล" และ "ผู้รู้" มากกว่าพยานประเภทอื่น (Harding, A. & Pongsapan, M., 2021)

3. ทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่าตามหลักกฎหมายและดุลพินิจของศาล แม้หลักทั่วไปตามพระราชบัญญัติฯ (โดยเฉพาะมาตรา 16 วรรคแรก) จะห้ามการรับฟังพยานบอกเล่า เนื่องจากไม่ใช่วินิจฉัยข้อเท็จจริงโดยตรงและขาดโอกาสในการซักค้าน แต่การที่มาตรา 16 วรรคสองระบุถึงลำดับความสำคัญของพยานประเภทต่างๆ อาจตีความได้ว่าศาลยังคงมีช่องทางในการใช้ดุลพินิจรับฟังคำให้การของทิพยพยานได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าคุณสมบัติส่วนตัวของทิพยพยานช่วยลดความเสี่ยงของการให้การเท็จได้ (ธานี สิงหนาท, 2567) ตัวอย่างเช่น การรับฟังคำบอกเล่าจากพระภิกษุผู้เป็นที่เคารพนับถือเกี่ยวกับเหตุการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นในชุมชน อย่างไรก็ตาม การรับฟังพยานบอกเล่าโดยที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่มีโอกาสซักถามหรือโต้แย้งข้อมูลโดยตรงอาจเป็นข้อจำกัดและขัดต่อหลักการพื้นฐานของการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมในระบบกฎหมายสมัยใหม่ (คณะกรรมการกฤษฎีกา, 2551)

4. ข้อดีและข้อจำกัดของการรับฟังทิพยพยานในฐานะพยานบอกเล่า ข้อดีของการให้น้ำหนักแก่ทิพยพยานแม้จะเป็นพยานบอกเล่าคือ สถานะทางสังคมและคุณธรรมที่ได้รับการยอมรับของทิพยพยานช่วยเสริมความน่าเชื่อถือให้กับคำให้การได้ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของสยามโบราณ (Smith, J. & Johnson, R., 2023) อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดสำคัญคือ กระบวนการบอกเล่าต่ออาจทำให้ข้อมูลเกิดความคลาดเคลื่อน การบิดเบือน หรือมโนคติแฝงอยู่ โดยเฉพาะอคติที่เกิดจากโครงสร้างศักดินาที่อาจทำให้ข้อเท็จจริงสำคัญบางอย่างถูกมองข้ามไป (Harvard Law Review, 2010)

5. เปรียบเทียบกับพยานประเภทอื่นและพัฒนาการสู่กฎหมายสมัยใหม่ เมื่อเปรียบเทียบกับอุดรพยานหรืออุตริพยาน ซึ่งมักมีสถานะทางสังคมต่ำกว่า ทิพยพยานจะได้รับความสำคัญมากกว่า แม้คำให้การจะอยู่ในรูปแบบพยานบอกเล่า เนื่องจากคุณสมบัติด้านศีลธรรมและภูมิปัญญาที่เชื่อว่าช่วยเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือ (Granot, M. et al., 2022) อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบกฎหมายสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกได้นำมาซึ่งหลักการที่เน้นพยานหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical Evidence) และพยานวิทยาศาสตร์มากขึ้น กฎหมายพยานในปัจจุบันของไทยให้ความสำคัญกับหลักการ "Best Evidence Rule" หรือหลักฐานที่ดีที่สุด ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึงพยานหลักฐานที่เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยตรงและมีความน่าเชื่อถือสูงสุด พยานบอกเล่าจึงถูกจำกัดการรับฟังอย่างเข้มงวดมากขึ้น โดยมีข้อยกเว้นเฉพาะกรณีที่น่าสงสัยและมีเหตุผลอันสมควรเท่านั้น แนวคิดนี้แตกต่างอย่างชัดเจนจากระบบเดิมที่ให้น้ำหนักแก่สถานะบุคคลเป็นหลัก แม้กฎหมายพยานไทยในปัจจุบันจะยังคงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับดุลพินิจของศาลในการรับฟังพยานบอกเล่าอยู่บ้าง แต่ก็อยู่ภายใต้กรอบที่แคบลงและต้องคำนึงถึงโอกาสในการซักค้านและหลักการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมเป็นสำคัญ

จึงสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 แสดงให้เห็นถึงช่วงเปลี่ยนผ่านของระบบกฎหมายไทยที่เริ่มรับอิทธิพลจากตะวันตก แต่ยังคงรักษาแนวคิดดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับสถานะทางสังคมและคุณธรรม

ของพยาน โดยกำหนดให้ทพพยานมีความน่าเชื่อถือสูงสุด แม้ในกรณีที่พยานบอกเล่า อย่างไรก็ตาม การรับฟังพยานบอกเล่านั้นจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบและสนับสนุนด้วยหลักฐานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและลดอคติในกระบวนการตัดสิน (Smith, J. & Johnson, R., 2023); (Barnabishvili, S., 2023) พัฒนาการของกฎหมายพยานไทยได้ก้าวข้ามแนวคิดที่ยึดโยงกับสถานะบุคคล ไปสู่ระบบที่เน้นพยานหลักฐานเชิงประจักษ์และหลักการความเท่าเทียม ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลในระบบกฎหมายสมัยใหม่

สรุป

ข้อค้นพบและแนวทางการต่อยอดงานวิจัย จากการศึกษาพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 งานวิจัยนี้ยืนยันข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ว่า ระบบกฎหมายสยามโบราณให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับ ทพพยาน โดยพิจารณาจากสถานะทางศาสนา สังคม และคุณธรรมเป็นเครื่องบ่งชี้ความน่าเชื่อถือสูงสุด อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบที่เด่นชัดจากการวิเคราะห์เชิงลึกคือ ความซับซ้อนและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่ทพพยานให้การในฐานะพยานบอกเล่า แม้มาตรา 16 วรรคแรกจะบัญญัติห้ามศาลรับฟังพยานบอกเล่าโดยทั่วไป แต่ลำดับชั้นพยานตามมาตรา 16 วรรคสองที่ให้ทพพยานมีน้ำหนักเหนือกว่าอูตรพยานและอูตรีพยาน (ซึ่งอาจเป็นประจักษ์พยานได้) บ่งชี้ว่า คุณพินิจของศาลภายใต้กฎหมายเก่าอาจให้น้ำหนักแก่ความน่าเชื่อถืออันเนื่องมาจาก "สถานะ" ของพยานมากกว่าลักษณะของ "คำให้การ" ที่เป็นพยานบอกเล่า ซึ่งนับเป็นจุดแตกต่างพื้นฐานจากระบบกฎหมายพยานสมัยใหม่ที่เน้นการประเมินความน่าเชื่อถือจากตัวพยานหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นสำคัญ องค์ความรู้นี้ไม่เพียงแต่เพิ่มมิติความเข้าใจต่อพลวัตของกฎหมายพยานในประวัติศาสตร์สยาม แต่ยังมีศักยภาพสูงในการต่อยอดเพื่อยกระดับการศึกษาและการพัฒนาทางกฎหมายในปัจจุบัน โดยเป็นฐานในการทำ ความเข้าใจแนวคิดเรื่อง พยานหลักฐานที่ดีที่สุด (Best Evidence Rule) และหลักการรับฟังพยานบอกเล่าในบริบทไทย รวมถึงการวิเคราะห์พัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับน้ำหนักพยาน บทบาทคุณพินิจของศาล และการประเมินความน่าเชื่อถือของพยานจากอดีตสู่ปัจจุบันข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต จากข้อค้นพบข้างต้น มีประเด็นสำคัญหลายประการที่ควรได้รับการศึกษาเชิงลึกเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ ทั้งในมิติประวัติศาสตร์ กฎหมาย เปรียบเทียบ และแนวทางการปฏิรูปกฎหมายในอนาคต ดังนี้ 1) วิเคราะห์เชิงพัฒนาการของแนวคิด "พยานหลักฐานที่ดีที่สุด" ในกฎหมายสยาม โดยเปรียบเทียบหลักการใน พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 กับหลักการในระบบกฎหมายไทยสมัยใหม่ 2) ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องลำดับชั้นพยานและความน่าเชื่อถือในกฎหมายตราสามดวงและ พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและสืบทอดทางแนวคิด 3) เจาะลึกการใช้คุณพินิจของศาลสยามในการรับฟังพยานบอกเล่าของทพพยานตาม พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ในมุมมองทางกฎหมายและประวัติศาสตร์ผ่านกรณีศึกษา 4) วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกักระบบกฎหมายของประเทศเพื่อนบ้านที่เคยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน เช่น อินเดีย หรือพม่า ในประเด็นเกี่ยวกับพยานตามสถานะและความน่าเชื่อถือ เพื่อทำความเข้าใจพลวัตของแนวคิดนี้ในบริบทที่กว้างขึ้น 5) พิจารณาแนวทางการประยุกต์ใช้บทเรียนจากแนวคิดเรื่องทพพยาน ซึ่งให้ค่ากับคุณธรรมและสถานะทางศีลธรรม มาร่วมกับการประเมินความน่าเชื่อถือพยานตามหลักฐานเชิงประจักษ์ในระบบกฎหมายไทยปัจจุบัน เพื่อออกแบบแนวทางการประเมินพยานที่รอบด้านและเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย

6) เสนอแนะแนวทางการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีพยานและระบบพยานสยามโบราณไปผนวกในหลักสูตรการเรียนการสอนกฎหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงประวัติศาสตร์และพัฒนาการทางความคิดทางกฎหมายให้กับนักกฎหมายในอนาคต การศึกษาต่อยอดเหล่านี้มีเป้าหมายสำคัญในการเสริมสร้างฐานความรู้ทางวิชาการด้านประวัติศาสตร์กฎหมายพยานไทย และนำเสนอข้อคิดเพื่อการพัฒนากฎหมายพยานและการบริหารงานยุติธรรมให้มีความเหมาะสม สอดคล้อง และนำไปสู่ความยุติธรรมที่ยั่งยืนในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- เข้มชัย ชุตินวงศ์. (2565). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล. (2551). ประเทศสยาม: ข้อสังเกตด้านกฎหมาย – พยานบอกเล่าและมาตรฐานสากลในการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2565 จาก <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2012/08/Thailand-hearsay-evidence-legal-submission-2008-tha.pdf>
- คณิง ภาไชย. (2521). พยาน. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2518). ระบอบศักดินาสยาม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยามรัฐ.
- ชยาธร เฉียบแหลม. (2563). การรับฟังพยานบอกเล่าในคดีอาญาระบบไต่สวน. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 50(3), 281-313.
- ธานี สิงหนาท. (2567). คำอธิบายพยานหลักฐาน คดีแพ่งและคดีอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นัทมน คงเจริญ. (2558). การบังคับใช้สิทธิชุมชน: มองผ่านวัฒนธรรมทางกฎหมาย. CMU Journal of Law and Social Sciences, 8(1), 80-120.
- _____. (2562). สรุปประเด็นคำบรรยาย วิชากฎหมายกับโลกสมัยใหม่ ชุดที่ 1. เรียกใช้เมื่อ 9 มีนาคม 2565 จาก <http://www.law.cmu.ac.th/law2011/journal/e1556170398.pdf>
- บัญญัติ สุชีวะ. (2531). คำปราศรัยในพิธีปิดประชุมและอบรมผู้พิพากษามาศาลในภาค 9 ใน รายงานสรุปผลโครงการประชุมและอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานของศาลในภาค 9 วันที่ 30-31 ม.ค. 2531 ณ อุทยานแห่งชาติทะเลบัน. สตูล: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- บุญญฤทธิ์ ตันอารีย์. (2559). การคัดค้านการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย: ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเก่าและกฎหมายต่างประเทศ. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประเสริฐ เสียงสุทิวังค์. (2567). คำถาม-คำตอบ ปัญหาข้อกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาและพยาน หลักฐาน. นนทบุรี: ม.ป.พ.
- พระยานิติศาสตร์ ไพศาล. (2502). คำสอนชั้นปริญญาตรี. พุทธศักราช 2501-2502 ประวัติศาสตร์กฎหมาย. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113. (2442). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 11 ตอนที่ 42 หน้า 400-438 (17 กุมภาพันธ์ 2442).
- มานพ ถาวรวัฒน์สกุล. (2536). ชุมนางอยุธยา. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2550ก). กฎหมายตราสามดวง ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ราชบัณฑิตยสถาน.
- _____. (2550ข). กฎหมายตราสามดวง ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิฑิต บัวปรอท. (2564). ทิศ 6 ในพระพุทธศาสนากับการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในยุควิถีปกติใหม่. วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์, 8(6), 214-215.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2549). กฎหมายตราสามดวง: หน้าต่างสังคมสยาม. กรุงเทพมหานคร: สามลดาการพิมพ์.
- ศรีศักร วัลลิโภดม และอภิวันท์ อดุลพิเชษฐ์. (2545). กฎหมายตราสามดวงกับความเชื่อของสยาม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.
- สถาบันอนุญาโตตุลาการ. (2563). โครงการอบรมสำหรับผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่อนุญาโตตุลาการ ครั้งที่ 2/2563 หัวข้อ "การรับฟังและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐาน". เรียกใช้เมื่อ 17 มีนาคม 2568 จาก <https://tai.coj.go.th/th/calendar/category/detail/id/1/iid/1220>
- สังจวัฒน์ เรืองกาญจน์กุล. (2565). แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสยามสมัยโบราณ. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น, 6(1), 231-258.
- สุชาติ เทียงธรรม. (2557). การพิสูจน์ในกระบวนการยุติธรรมสยาม (การศึกษากฎหมายการพิจารณาคดี). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิศาล ภักดีนฤบาล. (2556). 4 Dimensions การบริหารงานสืบสวน: กองบังคับการปราบปราม. นนทบุรี: บริษัทกรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิคปรินต์ติ้ง จำกัด.
- หทัยกาญจน์ กำเนิดเพชร. (2565). การรับกฎหมายสมัยใหม่จากตะวันตก และการจัดทำประมวลกฎหมาย. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2565 จาก https://law.tsu.ac.th/detail.php?id_list=197&aNum=20240322114725
- Barnabishvili, S. (2023). Comparative analysis of evidence law within the civil process: Comparative-legal research. *Journal of Legal Studies*, 32(46), 1-26.
- Christie, C. J. (1996). *A modern history of Southeast Asia: Decolonization, nationalism and separatism*. London: I.B. Tauris.
- Granot, M. et al. (2022). Scientific thinking about legal truth. Retrieved March 10, 2025, from <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9298174/>
- Harding, A. & Pongsapan, M. (2021). *Thai legal history: From traditional to modern law*. United Kingdom: Cambridge University Press.

- Harding, A. (2021). The use of hearsay in criminal proceedings: An updated framework. *Asian Law Review*, 33(4), 89–104.
- Harvard Law Review. (2010). Admitting doubt: A new standard for scientific evidence. *Harvard Law Review*, 123(8), 2021–2043.
- Smith, J. & Johnson, R. (2005). *Buddhist law: Essays on the legal history of Thailand, Laos, and Burma*. United Kingdom: Oxford University Press.
- _____. (2023). *Cultural expertise, law, and rights: A comprehensive guide*. United Kingdom: Routledge.

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซีบอร์ด จังหวัดระยอง*

FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF HARDWARE RETAILERS IN EASTERN SEABOARD INDUSTRIAL ESTATE, RAYONG PROVINCE

อภิชาติ หลิมรัตน์*, อาริยา จิรพงศานานุรักษ์, พงศ์ธนวัฒน์ นวลดี

Apichat Limrat *, Ariya Jirapongsananurak, Pongthanawat Nawaldee

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Business Administration, Bangkok Thonburi University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: aeya2013@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซีบอร์ด จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซีบอร์ด จังหวัดระยอง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ t-test, สถิติ F-test และ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริการการตลาดโดยเฉพาะด้านการบริหารการตลาด เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและเพิ่มผลกำไรในระยะยาว ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพสินค้า ผู้ประกอบการควรมุ่งเน้นการคัดเลือกสินค้าที่มีคุณภาพสูงและตรงตามความต้องการของลูกค้า ส่งเสริมการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพสินค้าอย่างต่อเนื่องก่อนจัดส่ง 2) ด้านวิธีการจัดจำหน่าย เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ 3) ด้านการจัดส่ง จัดระบบการจัดส่งที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย 4) ด้านเวลาในการจัดส่ง จัดการคลังสินค้าเพื่อลดเวลาที่ใช้ในการเตรียมสินค้า และ 5) ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการวางแผนการตลาดต้นทุนการดำเนินการ เช่น การจัดซื้อสินค้าล่วงหน้าในปริมาณมาก และความสำเร็จของผู้ประกอบการมีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซีบอร์ดจังหวัดระยอง มีผลต่อความสำเร็จของอยู่ในระดับมาก รวมทั้งปัจจัยส่วนบุคคลผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซีบอร์ดจังหวัดระยอง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารทุนจดทะเบียนแตกต่างกันมีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการ, ธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์, ความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจ

Abstract

This research aims to study the factors influencing the success of retail hardware business operators in the Eastern Seaboard Industrial Estate area, Rayong Province. It is a quantitative study, with a sample group of 400 retail hardware business operators in the Eastern Seaboard Industrial Estate area, Rayong Province, selected through simple random sampling. The research instrument used was a questionnaire. Data analysis was conducted using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics including t-test, F-test, and multiple regression analysis. A significance level of 0.05 was set for statistical significance. The results of the study showed that the factors related to marketing services, particularly in marketing management to create customer satisfaction and increase long-term profits, include: 1) Product quality: Operators should focus on selecting high-quality products that meet customer needs, promoting continuous inspection and quality control before shipment. 2) Distribution methods: Expanding distribution channels both online and offline. 3) Shipping: Establishing an efficient and safe delivery system. 4) Delivery time: Managing inventory to reduce the time spent preparing products. 5) Operational costs: Planning to reduce operational costs, such as bulk purchasing of goods in advance. The success of operators has a significant impact on the success of retail hardware businesses in the Eastern Seaboard Industrial Estate area, Rayong Province. The personal factors of operators, including gender, age, education level, management experience, and registered capital, also significantly affect the success of retail hardware business operators.

Keywords: Entrepreneur, Hardware Retail Business, Entrepreneurial Success

บทนำ

การเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและมีแนวโน้มที่จะเติบโต ธุรกิจค้าปลีกเป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากเป็นธุรกิจที่ทำรายได้เป็นอันดับสอง รองจากภาคอุตสาหกรรมและยังมีการจ้างงานมากเป็นอันดับสามของภาคธุรกิจในประเทศ การค้าปลีกเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้าหรือบริการไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย เพื่อใช้ส่วนตัวหรือใช้ในครัวเรือน โดยมีผู้ค้าปลีกแสดงบทบาทเป็นคนกลางในการเชื่อมโยง ในการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคคนสุดท้าย (วารุณี ตันติวงศ์ วาณิช, 2566) ทั้งนี้การค้าปลีกค้าปลีกมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง ธุรกิจค้าปลีกจึงเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและเป็นฟันเฟืองในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์, 2566) ปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างมากในการที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาในการประกอบธุรกิจ เพิ่มเติมกับศักยภาพของผู้ประกอบการจะเป็นการพัฒนาฐานที่สำคัญทั้งส่วนของวัตถุดิบ การผลิต และการตลาดให้สามารถก้าวไปสู่การแข่งขันได้

อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป (เพ็ญศรี เขมะสุวรรณ, 2560) ผู้ประกอบการที่มีความสามารถปรับองค์กรของตนให้ มีนวัตกรรมทำให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมขึ้น ผู้ประกอบการเป็นบุคคลผู้ซึ่งค้นพบความต้องการของลูกค้า บน พื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงทางด้านนวัตกรรม และความก้าวหน้าของวิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ มีความกล้าใน การตัดสินใจภายใต้สถานะที่ไม่แน่นอนต่าง ๆ การแข่งขันกับคู่แข่งทางธุรกิจโดยตรงและรุนแรง เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายหรือมีสถานะทางการตลาดที่ดีกว่าการที่มีความมุ่งมั่นสูงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับสภาพการ แข่งขัน ประเภทธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ ส่วนใหญ่ที่พบจะเป็น ลักษณะจำหน่ายสินค้ารวมอยู่ในร้านค้าวัสดุก่อสร้าง (One-Stop Shopping) โดยมีทั้งกลุ่มประเภทร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม และร้านค้าปลีกสมัยใหม่ สำหรับ ภาพรวม กำไรของประเภทธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ ระหว่างปี พ.ศ.2560 - พ.ศ.2565 นั้นมีอัตราเฉลี่ยกำไรสุทธิ ต่อรายได้ รวมที่ร้อยละ 7 - 8 ต่อปีอย่างต่อเนื่อง มูลค่าตลาดที่เติบโตอย่างก้าวกระโดด และยังมีแนวโน้มเติบโตในอนาคต นอกจากนี้กลุ่มผู้ผลิต ก็ยังเป็นผู้จำหน่ายถึงผู้บริโภคคนสุดท้ายโดยตรง ด้วยการวิเคราะห์ของสมาคมผู้ค้าปลีกไทย พบว่าสาเหตุการบริโภคของภาคค้าปลีก (Retail Consumption) อ่อนแอลงมาจากสาเหตุหลัก คือ กำลังซื้อกลุ่ม ผู้บริโภคที่มีรายได้ ระดับกลางลดลงที่ต้องอาศัยรายได้จากผลผลิตภาคเกษตรซึ่งยังคงมี กำลังซื้อที่อ่อนแออยู่และ รอคารกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐ รวมถึงหนี้ครัวเรือนที่ยังไม่มีแนวโน้มลดลง สะท้อนให้เห็นผู้บริโภคระดับกลาง ที่มีรายได้ประจำเริ่มแสดงให้เห็นถึงกำลังซื้อที่อ่อนแอลง ส่งผลให้การเติบโตการบริโภคหมวดสินค้ากึ่งคงทนเติบโต ถดถอยลง กล่าวคือเติบโตเพียงร้อยละ 3.2 (ไทยพับลิก้า (Thai Publica), 2563)

ธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ ของจังหวัดระยอง ประเทศไทย เป็นหนึ่งในพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทย เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมหนัก ลักษณะสำคัญของธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ จังหวัดระยอง พื้นที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ จังหวัดระยองตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ควรพัฒนา อย่างต่อเนื่อง ธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ ควรมีรายได้หลัก โดยจะมาจากลูกค้าเก่า ลูกค้าสมัยใหม่ต้องการมากกว่า สินค้าราคาถูก ร้านฮาร์ดแวร์สามารถให้บริการเพิ่มเพื่อเรียกลูกค้าเพิ่มได้ ยกตัวอย่างเช่นบริการส่งของ - ถ้าเรามี รถส่งของเราก็สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ไกลขึ้น (พรนภา โคตะโน, 2557) ดังนั้นธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ ควรเพิ่มกำลัง จำหน่ายลูกค้าโดยไม่ต้องลงทุน โดยเลือกช่องทางการชำระเงินอีกหนึ่งช่องทางได้แก่ การให้เครดิต - เครดิตซึ่งเป็น ส่วนสำคัญของการขายซึ่งจะทำให้ลูกค้าสามารถหมุนการใช้จ่ายได้

จากสภาพการแข่งขันทางการตลาดและปัจจัยด้านการวางแผนการตลาด ด้านคุณภาพสินค้า ด้านวิธีการ จัดจำหน่าย ด้านการจัดการขนส่ง ด้านเวลาในการจัดส่ง ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งเป็นความสำคัญของ ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้า ปลิกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง จะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจ สำหรับ ผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะทำธุรกิจทางด้านนี้ประกอบอาชีพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซี บอร์ด จังหวัดระยองระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) พื้นที่วิจัยคือ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ประชากรคือ ธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์

1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ศึกษาคือผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

1.1 วิธีการสุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยองจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 26,362 ราย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณได้จากสูตรการหาขนาดตัวอย่างของ Yamane (Yamane, Y., 1973) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 400 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

1.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง จดทะเบียนแล้วและยังประกอบกิจการกำหนดใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามในเขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

2.1.1 ได้แก่ปัจจัยด้านการบริการการตลาด ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพสินค้า 2) ด้านวิธีการจัดจำหน่าย 3) ด้านการจัดการขนส่ง 4) ด้านเวลาในการจัดส่ง 5) ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ดจังหวัดระยอง ประกอบด้วย 3 ด้านได้แก่ 1) บรรลุยอดขายจากปริมาณการขาย 2) ผลกำไร 3) สร้างการเติบโตให้ธุรกิจในระยะยาว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร หุนจดทะเบียน

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามปัจจัยด้านการบริการการตลาด โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกได้คำตอบเดียวคะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) 5

ส่วนที่ 3 ความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกได้คำตอบเดียว คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติเชิงพรรณนา

4.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.1.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริการการตลาดและความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.1.3 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance – ANOVA) ใช้สถิติ F-test และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 1) ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.00 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 47.00 และมีอายุ 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.95 รองลงมาคืออายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.43 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.59 รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 16.82 ด้านประสบการณ์ในการบริหาร มีประสบการณ์ในการบริหารมากที่สุดคือ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.25 รองลงมาคือ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.75 ในด้านลักษณะการประกอบธุรกิจ จัดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด คิดเป็นร้อยละ 76.75 รองลงมา เป็นห้างหุ้นส่วน คิดเป็นร้อยละ 16.75

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการบริการการตลาดโดยภาพรวม

ปัจจัยด้านการบริการการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1 ด้านคุณภาพสินค้า	4.43	0.60	มาก
2 ด้านวิธีการจัดจำหน่าย	4.38	0.70	มาก
3 ด้านการจัดการขนส่ง	4.53	0.60	มากที่สุด
4 ด้านเวลาในการจัดส่ง	4.41	0.58	มาก
5 ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ	4.45	0.58	มาก
รวม	4.44	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับปัจจัยด้านการบริการการตลาด โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดการขนส่งระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และด้านคุณภาพสินค้า อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยและค่าสถิติทดสอบปัจจัยด้านการบริการการตลาดธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จผู้ประกอบการ

ตัวพยากรณ์	สัมประสิทธิ์		SE	t	Sig
	B	β			
(Constant)	1.657		.127	14.178	000*
1 ด้านคุณภาพสินค้า (X^1)	.034	.043	.036	.945	.352
2 ด้านวิธีการจัดจำหน่าย (X^2)	1.87	.265	.032	5.951	.353
3 ด้านการจัดการขนส่ง (X^3)	.106	.163	.030	3.697	000*
4 ด้านเวลาในการจัดส่ง (X^4)	.165	.214	.029	4.500	000*
5 ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (X^5)	.169	.255	.035	4.988	000*

R = 0.808; R² = 0.502; Adj. R² = 0.487; Durbin-Watson = 1.847

จากตารางที่ 2 ผลทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยด้านการบริการการตลาดธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จผู้ประกอบการพบว่า Durbin-Watson = 1.847 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์เชิงบวกโดยปัจจัยด้านการบริการการตลาดธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จผู้ประกอบการเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านวิธีการจัดจำหน่าย (X^2) ($\beta = 0.265$) ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (X^5) ($\beta = 0.255$) ด้านเวลาในการจัดส่ง (X^4) ($\beta = 0.214$) และ ด้านการจัดการขนส่ง (X^3) ($\beta = 0.163$) ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยด้านการบริการการตลาดด้านคุณภาพสินค้า (X^1) ไม่มีส่งผลกระทบต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริการการตลาดธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จผู้ประกอบการพบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.808 หมายถึงปัจจัยลักษณะความสำเร็จผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์กันร้อยละ 80.80 และมีความประสิทธิภาพของการพยากรณ์ (R²) เท่ากับ 0.502 หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอิสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยองขึ้นอยู่กับ “ปัจจัยด้านการบริการการตลาดธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์” ร้อยละ 50.20 โดยตัวแปรทั้งหมดอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอิสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง สามารถอธิบายว่า ด้านวิธีการจัดจำหน่าย ด้านการจัดการขนส่ง ด้านเวลาในการจัดส่ง และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามลำดับ มีความเป็นไปได้ในการพยากรณ์ของตัวแปรทั้งหมดรวมกันมีความแม่นยำที่ร้อยละ 48.70 (Adj. R² = 0.487) ส่วนที่เหลือร้อยละ 51.30 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.657 + 0.187(X_2) + 0.106(X_3) + 0.165(X_4) + 0.169(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.265(X_2) + 0.163(X_3) + 0.214(X_4) + 0.255(X_5)$$

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซีบอร์ด จังหวัดระยอง

ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านบรรลุลยอดขายจากปริมาณการขาย	4.55	0.81	มากที่สุด
2. ด้านผลกำไร	4.48	0.65	มาก
3. ด้านสร้างการเติบโตให้ธุรกิจในระยะยาว	4.09	0.69	มาก
รวม	4.37	0.7	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับปัจจัยผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านบรรลุลยอดขายจากปริมาณการขายระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 รองลงมาคือ ด้านผลกำไร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และด้านสร้างการเติบโตให้ธุรกิจในระยะยาว อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยและค่าสถิติทดสอบปัจจัยความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซีบอร์ด จังหวัดระยอง

ตัวพยากรณ์	สัมประสิทธิ์		SE	t	Sig
	การถดถอย	β			
(Constant)	1.819		.160	12.488	.000*
1 ด้านบรรลุลยอดขายจากปริมาณการขาย (X^1)	.168	.258	.033	5.158	.000*
2 ด้านผลกำไร (X^2)	.187	.265	.032	5.951	.000*
3 ด้านสร้างการเติบโตให้ธุรกิจในระยะยาว (X^3)	.106	.163	.030	3.697	.000*
R = 0.807; R ² = 0.489; Adj. R ² = 0.496; Durbin-Watson = 1.897					

จากตารางที่ 4 ผลทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมซีบอร์ด จังหวัดระยองพบว่า Durbin-Watson = 1.897แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์เชิงบวกโดยปัจจัยด้านความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ การเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย ด้านผลกำไร (X^2) (β =0.265) และด้านสร้างการเติบโตให้ธุรกิจในระยะยาว (X^3) (β =0.163) ตามลำดับไม่มีส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริการการตลาดธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการพบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.807 หมายถึงปัจจัยความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ มีความสัมพันธ์กันร้อยละ 80.70 และมีความประสิทธิภาพของการพยากรณ์ (R²) 0.489 หมายความว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโดยตัวแปรทั้งหมดอธิบายถึงการไม่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ อธิบายได้ว่าด้านบรรลุลยอดขายจากปริมาณการขาย ด้านผลกำไร และด้านสร้างการเติบโตให้ธุรกิจในระยะยาว ตามลำดับความเป็นไปได้ในการพยากรณ์ของตัวแปรทั้งหมดรวมกันมีความ

แม่นยำที่ร้อยละ 49.60 (Adj. $R^2 = 0.496$) ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 50.40 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.819 + 0.168(X_1) + 0.187(X_2) + 0.106(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.258(X_1) + 0.265(X_2) + 0.163(X_3)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง อภิปรายผลดังนี้ โดยพบว่า การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจ ค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยองพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะเป็นผู้ที่สร้างธุรกิจขึ้นมาด้วยตนเองและเป็นผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ เป็นผู้ประกอบการทุนจดทะเบียนในนามบริษัท ซึ่งมีระยะเวลาในการบริหาร 6 - 10 ปี แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้ประกอบการในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความสามารถด้านความคิด ด้านการใช้ความรู้ในการนำมาใช้เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด Hatten, T. S. ได้กล่าวว่าไว้ว่า ผู้ประกอบการเป็นบุคคลที่มีโอกาส และผลประโยชน์ในธุรกิจ (Hatten, T. S., 2006) โดยเป็นผู้มีความรู้และมีความเข้าใจในเรื่องการเงินการจัดการวัตถุดิบและการเผชิญกับความเสี่ยงในการริเริ่มหรือ ดำเนินธุรกิจ ซึ่ง Hatten, T. S. ได้กล่าวไว้อีกว่า ธุรกิจที่ต้องการประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีอย่างยั้งที่จะต้องมีการบริหารจัดการระดับปัจจัยด้านการบริการการตลาด ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดการขนส่งระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและด้านคุณภาพสินค้า (Hatten, T. S., 2009) สอดคล้องกับแนวคิด Kotler นักการตลาดได้นำแนวคิดด้านการตลาดในการสร้างคุณภาพการบริการให้เท่ากับหรือมากกว่าที่ลูกค้าคาดหวัง (Kotler, P., 2003) เมื่อลูกค้าได้รับบริการจะเปรียบเทียบคุณภาพการบริการที่ได้รับกับคุณภาพการบริการที่คาดหวังไว้ ถ้าผลที่ได้พบว่าคุณภาพการบริการที่ได้รับจริงน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ลูกค้าจะไม่พอใจและไม่มาใช้บริการอีก ในทางตรงกันข้ามถ้าการบริการที่ได้รับจริงเท่ากับหรือมากกว่าที่คาดหวัง ลูกค้าจะพอใจและกลับมาใช้บริการอีก ในส่วนของปัจจัยความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร ชูสนุก เรื่องความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กร: มุมมองของทฤษฎี มุมมองฐานทรัพยากร พบว่าองค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจากการใช้ความสามารถที่เป็นเอกลักษณ์ ยากที่จะถูกลอกเลียนได้ โดยธุรกิจอื่น ๆ ความได้เปรียบในการแข่งขันนำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กรที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันและก่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดีและประสบความสำเร็จคือความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถเชิงพลวัต ความสามารถในการบริหารความเสี่ยง และความสามารถในการบริหารซัพพลายเออร์ ความสามารถเหล่านี้ เป็นความสามารถที่น่าพาองค์กรไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันและผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จและยั่งยืน (อัมพร ชูสนุก, 2564) ปัจจัยความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยองมีความสัมพันธ์เชิงบวกประกอบด้วย ด้านผลกำไร ด้านบรรลุลยอดขายจาก

ปริมาณการขาย และด้านการสร้างการเติบโตให้ธุรกิจในระยะยาวส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิวกอ อโนริย พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการมีความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย ด้านการทำงานเชิงรุก ด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ด้านความสามารถในการแข่งขัน ด้านความกล้าเสี่ยง และด้านการมีนวัตกรรม ตามลำดับ (ศิวกอ อโนริย, 2564)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ผู้ประกอบการธุรกิจที่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร ทุนจดทะเบียนแตกต่างกัน ส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยองไม่แตกต่างกัน ปัจจัยที่นำมากำหนดเป็นตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริการการตลาด ธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มีการจำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรขยาย ไปในเขตจังหวัดอื่น เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกฮาร์ดแวร์ เขตพื้นที่นิคมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประจำปี พ.ศ. 2567 ขอขอบคุณผู้บริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีที่สนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์. (2566). สถิติการจดทะเบียนนิติบุคคลคงอยู่ในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2566 จาก <https://datawarehouse.dbd.go.th/index>
- ไทยพับลิก้า (Thai Publica). (2563). ค้าปลีกไทยปีนี้โตมาโต 2.8% คาดปีหน้า “4 ความหวัง 4 ความกังวล”. เรียกใช้เมื่อ 8 ตุลาคม 2563 จาก <https://thaipublica.org/2019/12/thai-retailers-association-gdp-63/>
- พรนภา โคตะโน. (2557). ความสัมพันธ์ทางการบริหารลูกค้าสัมพันธ์กับความได้เปรียบในการ แข่งขันของธุรกิจบริการเกี่ยวกับการก่อสร้าง จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เพ็ญศรี เขมะสุวรรณ. (2560). การวิจัยตลาด. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วารุณี ดันตังศ์วณิช. (2566). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิสิทธิ์พัฒนา จำกัด.
- ศิวกอ อโนริย. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน และความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดราชบุรี . ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- อัมพร ชูสนุก. (2564). ความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กร: มุมมองของทฤษฎี มุมมองฐานทรัพยากร. วารสารลวะศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 5(2), 119-134.
- Hatten, T. S. (2009). *Small Business Management: Entrepreneurship and Beyond*. (4th ed.). Ohio: South-Western.
- _____. (2006). *Small Business Management, Entrepreneurship and Beyond*. (3rd ed.). New York: Houghton Mifflin.
- Kotler, P. (2003). *Marketing management*. (2nd ed.). Bangkok: Pearson Education.
- Yamane, Y. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว วัดเจดีย์ (ไผ่ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช*

CULTURAL TOURISM BEHAVIORS AND MOTIVATIONS OF TOURISTS VISITING WAT CHEDI (AI KHAI), SICHON DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT

ธิดาภรณ์ ชัยเอียด¹, ภัทรวรรณ แท่นทอง¹, นิษฐิศา สุตใหม่², สุชาติ ฉันทสำราญ², สมใจ หนูผึ้ง², นวลรัตน์ วัฒนา^{3*}

Tidaporn Chaiead¹, Phattarawan Tantong¹, Nittida Sudmai², Suchat Chansamran¹, Somjai Nupueang¹, Nuanrath Wattana^{3*}

¹สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹School of Management Walailak University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

²สำนักวิชาการบัญชีและการเงิน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

²School of Accountancy and Finance Walailak University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

³หลักสูตรการจัดการบัณฑิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาดูแลสังคม กรุงเทพมหานคร

³Bachelor of Management Program SuanDusit University, Trang Center, Thailand

*Corresponding author E-mail: nuanrath@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวัดเจดีย์ (ไผ่ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช วิเคราะห์แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และแรงจูงใจกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่าสองครั้ง โดยได้รับข้อมูลจากบุคคลใกล้ชิด เช่น ครอบครัวและเพื่อน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาในวันหยุด เดินทางร่วมกับคู่ครอง ครอบครัว หรือญาติ โดยใช้รถยนต์ส่วนตัว วัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง คือ เพื่อทำบุญและกราบไหว้รูปแกะสลักไผ่ไข่หรือเข้าวัดถ้ำมุงคล นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการขอพรด้านโชคลาภ สิ่งของที่ใช้ในการแก้บนคือประทัด มีค่าใช้จ่ายในการแก้บนส่วนใหญ่น้อยกว่า 500 บาท วัดถ้ำมุงคลที่นิยมคือเหรียญไผ่ไข่วัดเจดีย์ และมีค่าใช้จ่ายในการซื้อ/เช่าวัดถ้ำมุงคลอยู่ในช่วง 500-999 บาท นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีแนวโน้มที่จะแนะนำสถานที่นี้ให้กับบุคคลอื่น การวิเคราะห์แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยว พบว่าแรงจูงใจด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือ แรงจูงใจด้านกายภาพ แรงจูงใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ และแรงจูงใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามลำดับ ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน

พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์และแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรมการท่องเที่ยว, แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

This study aimed to examine the cultural tourism behaviors of tourists visiting Wat Chedi (Ai Khai) in Sichon District, Nakhon Si Thammarat, analyze the motivations influencing their visits, and investigate the relationship between demographic characteristics, tourist motivation and cultural tourism behaviors. The study was conducted with 400 respondents selected through accidental sampling. A structured questionnaire was used as the research instrument, and data were analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage) and inferential statistics (Chi-square test). The findings revealed that the majority of tourists visited the temple more than twice. Most received information from close contacts such as family and friends and traveled during weekends or holidays. The primary travel companions were spouses, family, or relatives, and the majority traveled by private car. The main purposes of the visit were to make merit, pray for luck with Ai Khai, or purchase sacred objects. Most tourists made a wish in terms of luck, make an offering with firecrackers, and had cost of making a vow less than 500 baht. For types of sacred object, they purchased Ai Khai sacred object coins with 500 to 999 baht spending. Additionally, most tourists recommended this destination to others. Regarding tourist motivation, cultural motivation was the most significant factor, followed by physical motivation, status and prestige motivation, and interpersonal motivation. Finally, hypothesis testing confirmed a statistically significant correlation ($p < 0.05$) between demographic characteristics, tourist motivations, and cultural tourist behaviors.

Keywords: Tourist's Behavior, Tourist's Motivation, Cultural Tourism, Wat Chedi (Ai Khai) in Sichon District Nakhon Si Thammarat

บทนำ

วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมสูงในภาคใต้ของประเทศไทย นักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาที่วัดแห่งนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนวัดเจดีย์ ในปี 2566 ในวันธรรมดา มีคนเดินทางมาเฉลี่ยประมาณ 4,000-5,000 คนต่อวัน ส่วนวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ มีคนเดินทางมาเฉลี่ยประมาณ 15,000 - 17,000 คนต่อวัน ส่งผลให้เงินสะพัดในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเฉลี่ยทั้งปีนับพันล้านบาท กระแสความนิยมนี้นำไปสู่การพัฒนา สินค้าวัฒนธรรมภายในชุมชน ซึ่งกลายเป็น

องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและความเชื่อ รวมถึงก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อเศรษฐกิจของชุมชน ผ่านการดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว (กนกกาญจน์ กล่องเกลา และธีระศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ, 2568)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางเยี่ยมชมวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ยังคงพบเห็นได้หรือยังมีชีวิตอยู่ รวมทั้งการสัมผัสวัฒนธรรม (เจษฎา ความคั่นเคย และชวลี ญ กลาง, 2565) แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญที่จะสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 As คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) แหล่งท่องเที่ยวควรมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว หรือมีเสน่ห์เฉพาะตัว 2) การเข้าถึง (Accessibility) แหล่งท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจได้มากหากมีความสะดวกในการเข้าถึง 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) แหล่งท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจ และซาบซึ้งในการเที่ยวชม และ 4) บริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง (Ancillary Service) แหล่งท่องเที่ยวควรจัดสรรบริการด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังสถานที่ท่องเที่ยว (Cooper, C. & Boniface, B. G., 1998)

การเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภค ต้องเข้าใจการกระตุ้นและการตอบสนองของผู้บริโภค ผู้บริโภคได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าแวดล้อมและสิ่งเร้าทางการตลาด ประกอบด้วย ลักษณะเฉพาะของผู้บริโภค (ปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยเฉพาะบุคคล) และกระบวนการทางจิตวิทยาของผู้บริโภค และจะแสดงพฤติกรรมออกมาผ่านกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการซื้อของผู้บริโภค ซึ่งกระบวนการทางจิตวิทยาที่สำคัญของผู้บริโภค ประกอบด้วย แรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ และความทรงจำ (Kotler, P. & Keller, K., 2016) และปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ แรงจูงใจด้านกายภาพ แรงจูงใจด้านวัฒนธรรม แรงจูงใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ และแรงจูงใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (McIntosh, R. & Goeldler, C., 1995)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวัดเจดีย์ (ไฉ่) โดยศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว วิเคราะห์ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยววัดเจดีย์ (ไฉ่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยววัดเจดีย์ (ไฉ่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ แรงจูงใจด้านกายภาพ แรงจูงใจด้านวัฒนธรรม แรงจูงใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ และแรงจูงใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวัดเจดีย์ (ไฉ่)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายัง วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประชากรซึ่งไม่รู้จำนวนที่แน่นอน การคำนวณขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม ใช้สูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Cochran, W.G (Cochran, W. G., 1997) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95.0 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5.0 (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2567) จำนวนขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 385 คน แต่ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เนื่องจากขนาดกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ให้ข้อมูลที่เที่ยงตรง การคำนวณทางสถิติมีความถูกต้องมากกว่ากลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กและมีความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มน้อยลง (Kerlinger, F., 1972) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยทำการเก็บข้อมูล โดยทำการเก็บข้อมูล ระหว่าง ปี พ.ศ.2561 จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) มาจากการศึกษาและทบทวนทฤษฎีแนวคิดและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ใช้แนวคิดของ Kotler & Keller และส่วนที่ 3 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) ได้ทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทดสอบความเที่ยงตรงโดยการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ ค่า IOC ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ นั่นคือ มีค่า IOC 0.50 ขึ้นไป และมีการหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 ราย เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, L. J., 1970) ซึ่งได้ค่า 0.92 แสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปติดต่อเจ้าอาวาสวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) ด้วยแบบสอบถามในช่วงเดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน มกราคม 2561 โดยให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามด้วยตนเองและมีการรับกลับคืนมาด้วยตนเองและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว และทำการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30 - 39 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท และมีสถานภาพสมรส

ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยววัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ (%)
จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว	400	100.00
มาเที่ยว 1 - 2 ครั้ง	185	46.25
มาเที่ยวมากกว่า 2 ครั้ง	215	53.75
การรับทราบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ	400	100.00
การบอกต่อกับบิดามารดา/ญาติพี่น้อง/เพื่อน/แฟน	292	73.00
สื่อวิทยุ/โทรทัศน์/หนังสือพิมพ์/วารสาร/ใบประกาศ/ป้ายโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	58	14.50
การพักค้างคืนในจังหวัดนครศรีธรรมราช	400	100.00
ค้างคืน	66	16.50
- อำเภอสิชล/อำเภอขนอม/อำเภอท่าศาลา	28	7.00
- อำเภอเมือง	24	6.00
- อำเภอพรหมคีรี/อำเภอลานสกา/อำเภอปากพนัง และอื่นๆ	14	3.50
ไม่ค้างคืน	334	83.50
ช่วงเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยว	400	100.00
วันธรรมดา	130	32.50
วันหยุดสุดสัปดาห์/วันหยุดนักขัตฤกษ์/วันหยุดเทศกาล	244	61.00
วันพระ/วันใกล้ห้วยออก (ช่วงก่อนวันที่ 1, 16 ของเดือน)	26	6.50
ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว	400	100.00
คนเดียว	13	3.25
คู่ครอง/ครอบครัว/ญาติ	309	77.25
เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน/คณะทัวร์นำเที่ยว	78	19.50
พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยว	400	100.00
รถจักรยานยนต์	47	11.75
รถยนต์ส่วนตัว	332	83.00
รถทัวร์ของคณะทัวร์/รถแท็กซี่/รถรับจ้างอื่นๆ (รถมอเตอร์ไซด์/รถกระบะ)	21	5.25

ตารางที่ 1 แสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยววัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ (%)
วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยว	400	100.00
เพื่อทำบุญและกราบไหว้รูปแกะสลักไอ้ไข่วัดเจดีย์และพระพุทธรูปของท่านเจ้าวัด/เพื่อเข้าวัดมุงคล	173	43.25
เพื่อขอพรหรือบนบานสานกล่าวเพราะมีความเชื่อในอภินิหารของไอ้ไข่วัดเจดีย์	73	18.25
เพื่อแก้บนที่สมหวังหรือสมความปรารถนาตามคำที่ขอพรและบนบานสานกล่าวไว้	121	30.25
เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	33	8.25
การขอพรหรือบนบานสานกล่าว	400	100.00
ด้านโชคลาภ	132	33.00
ด้านการค้าขาย	88	22.00
ด้านการเรียน/ด้านหน้าที่การงาน	122	30.50
ด้านการได้ทรัพย์สินคืน	18	4.50
ด้านชีวิตและครอบครัว เช่น การมีบุตร	40	10.00
สิ่งของที่ใช้ในการแก้บน	400	100.00
ประทัด/วงกลองยาว (เช่า)	245	61.25
ไก่ปูนปั้น	101	25.25
หนังสือ/ชุดเสื้อผ้าลายทหาร	13	3.25
น้ำแดง/ขนมเปียะ/ไข่ต้ม	41	10.25
ค่าใช้จ่ายในการแก้บน	400	100.00
น้อยกว่า 500 บาท	200	50.00
500 – 999 บาท	89	22.25
1,000 – 3,999 บาท	88	22.00
4,000 บาทขึ้นไป	23	5.75
ประเภทของวัดมุงคล	400	100.00
ผ้ายันต์	80	20.00
เหรียญไอ้ไข่วัดเจดีย์	149	37.25
แหวนมุงคลไอ้ไข่	71	17.75
กำไล/เลสข้อมือมุงคลไอ้ไข่	22	5.50
รูปหล่อขนาดเล็กไอ้ไข่วัดเจดีย์ (องค์บูชา)	78	19.50
ค่าใช้จ่ายในการซื้อ/เช่าวัดมุงคล	400	100.00
น้อยกว่า 500 บาท	112	28.00
500 – 999 บาท	143	35.75
1,000 – 3,999 บาท	130	32.50
4,000 บาทขึ้นไป	15	3.75
การแนะนำให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว	400	100.00
แนะนำ	380	95.00
ไม่แนะนำ	20	5.00
สิ่งที่วัดควรปรับปรุง	400	100.00
ไม่ต้องปรับปรุง	97	24.25
ด้านบริการรถรับส่งสาธารณะ	52	13.00
ด้านป้ายบอกเส้นทางมาวัดเจดีย์	35	8.75
ด้านการประชาสัมพันธ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับวัดและป้ายสื่อสารต่างๆ	85	21.25
ด้านความสะอาดของอาคารสถานที่ต่างๆ และการจัดหมวดหมู่ของร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึก	72	18.00
ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ภายในวัดเจดีย์	59	14.75

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่าสองครั้ง โดยได้รับข้อมูลจากบุคคลใกล้ชิด เช่น ครอบครัวและเพื่อน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาในวันหยุด เดินทางร่วมกับคู่ครอง ครอบครัว หรือญาติ โดยใช้รถยนต์ส่วนตัว วัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง คือ เพื่อทำบุญและกราบไหว้รูปแกะสลักไอ้ไข่หรือเข้าวัดอุ้มงคล นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการขอพรด้านโชคลาภ สิ่งของที่ใช้ในการแก้บนคือประทัด มีค่าใช้จ่ายในการแก้บนส่วนใหญ่น้อยกว่า 500 บาท วัดอุ้มงคลที่นิยมคือเหรียญไอ้ไข่วัดเจดีย์ และมีค่าใช้จ่ายในการซื้อ/เช่าวัตถุมงคลอยู่ในช่วง 500-999 บาท นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีแนวโน้มที่จะแนะนำสถานที่นี้ให้กับบุคคลอื่น

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยววัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยววัดเจดีย์ (ไอ้ไข่)

แรงจูงใจด้านต่าง ๆ	ระดับแรงจูงใจ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
แรงจูงใจด้านวัฒนธรรม	4.21	0.71	มากที่สุด
ความเชื่อด้านโชคลาภ	4.31	0.81	มากที่สุด
ความเชื่อด้านการค้าขาย	4.26	0.81	มากที่สุด
ด้านการเรียนและหน้าที่การงาน	4.25	0.83	มากที่สุด
การเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมไทยและศาสนาจากงานเทศกาลต่าง ๆ และวิถีชีวิตของชุมชน	4.09	0.85	มาก
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีสงกรานต์	4.12	0.84	มาก
การให้ทานไฟ และการทอดกฐิน			
แรงจูงใจด้านกายภาพ	4.16	0.69	มาก
สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าดึงดูดใจคือรูปแกะสลักไอ้ไข่วัดเจดีย์และขอนแก่น	4.17	0.86	มาก
ตะเคียนเพื่อบนบานสานกล่าวหรือขอโชคลาภ			
สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าดึงดูดใจ คือ ด้านของแก้บน เช่น ไก่ปูนปั้นขนาดต่าง ๆ จำนวนมากตั้งแต่ถนนทางเข้าวัดจนถึงวัดและภายในวัด	4.16	0.85	มาก
สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าดึงดูดใจคือ ด้านการแก้บน เช่น กองประทัดที่สูงแบบไม่มีที่ไหนมาก่อน	4.12	0.87	มาก
สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าดึงดูดใจคือ ด้านการแก้บน เช่น กองประทัดที่สูงแบบไม่มีที่ไหนมาก่อน	4.12	0.87	มาก
สถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งกราบไหว้บูชา เช่น พระพุทธรูปพ่อท่านเจ้าวัด รูปปั้นพระอาจารย์เทิ้มและผู้ใหญ่เที่ยงเมืองอินทร์	4.15	0.80	มาก
สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าดึงดูดใจด้านวัตถุมงคล เช่น เหรียญไอ้ไข่ แหวนรูปไอ้ไข่องค์บูชา	4.18	0.81	มาก
แรงจูงใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ	4.12	0.74	มาก
การท่องเที่ยวในสถานที่แห่งนี้ถือว่าเป็นรางวัลให้แก่ชีวิต	4.10	0.84	มาก
การท่องเที่ยวในสถานที่แห่งนี้ถือเป็นการท่องเที่ยวที่เพื่อนหรือบุคคลใกล้ชิดเคยไปและมาเล่าให้ฟัง	4.10	0.84	มาก
การท่องเที่ยวในสถานที่แห่งนี้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองในด้านสุขภาพ จิตใจและอารมณ์ที่ดีขึ้น	4.14	0.83	มาก
แรงจูงใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.77	0.79	มาก
ความต้องการพบปะผู้คนใหม่ ๆ	3.58	0.95	มาก
ความต้องการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมเดินทาง	3.86	0.85	มาก
สถานที่ท่องเที่ยวส่งเสริมให้มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	3.86	0.86	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว มีแรงจูงใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) รองลงมาคือ ด้านกายภาพ มีแรงจูงใจระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16) ด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ มีแรงจูงใจระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีแรงจูงใจระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77) ตามลำดับ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของนักท่องเที่ยว	ลักษณะทางประชากรศาสตร์											
	เพศ		อายุ		ระดับการศึกษา		อาชีพ		รายได้		สถานภาพ	
	Sig.	ดูหมายเหตุ	Sig.	ดูหมายเหตุ	Sig.	ดูหมายเหตุ	Sig.	ดูหมายเหตุ	Sig.	ดูหมายเหตุ	Sig.	ดูหมายเหตุ
1. จำนวนครั้ง	0.204	×	0.191	×	0.306	×	0.052	×	0.711	×	0.196	×
2. แหล่งข้อมูลที่ให้ข้อมูลวัด	0.404	×	0.513	×	0.604	×	0.556	×	0.185	×	0.080	×
3. การพักค้างคืนในจังหวัด	0.525	×	0.309	×	0.059	×	0.793	×	0.467	×	0.489	×
4. ช่วงเวลาที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยว	0.272	×	0.947	×	0.168	×	0.016*	✓	0.227	×	0.972	×
5. ผู้ร่วมเดินทาง	0.008*	✓	0.656	×	0.307	×	0.598	×	0.048*	✓	0.010*	✓
6. พาหนะที่ใช้	0.791	×	0.527	×	0.002*	✓	0.181	×	0.000*	✓	0.264	×
7. วัตถุประสงค์	0.017*	✓	0.352	×	0.560	×	0.362	×	0.707	×	0.009*	✓
8. การขอพร	0.496	×	0.038*	✓	0.000*	✓	0.000*	✓	0.081	×	0.030*	✓
9. สิ่งของที่ใช้ในการแกำบน	0.884	×	0.374	×	0.675	×	0.146	×	0.638	×	0.010*	✓
10. ค่าใช้จ่ายในการแกำบน	0.951	×	0.553	×	0.391	×	0.490	×	0.022*	✓	0.758	×
11. วัดมงคลที่วัดมีให้ซื้อ/เช่า	0.005*	✓	0.136	×	0.593	×	0.643	×	0.438	×	0.387	×
12. ค่าใช้จ่ายซื้อวัดมงคล	0.408	×	0.157	×	0.272	×	0.352	×	0.028*	✓	0.160	×
13. การแนะนำบุคคลอื่น	0.845	×	0.263	×	0.222	×	0.703	×	0.745	×	0.216	×
14. สิ่งที่วัดควรปรับปรุง	0.265	×	0.779	×	0.056	×	0.415	×	0.964	×	0.467	×

หมายเหตุ * หมายถึง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

✓ หมายถึง มีความสัมพันธ์ มีค่า Significance ที่น้อยกว่า 0.05

×

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ค่า Significance ที่ได้มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ทุกด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวสามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 4 โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่

1.00 - 2.33 หมายถึง แรงงูใจอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34 - 3.67 หมายถึง แรงงูใจอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.68 - 5.00 หมายถึง แรงงูใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงงูใจของนักท่องเ็ยวกับพฤติกรรมการท่องเ็ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเ็ยว

พฤติกรรมการท่องเ็ยวเชิงวัฒนธรรม ของนักท่องเ็ยว	แรงงูใจของนักท่องเ็ยว							
	แรงงูใจด้าน กายภาพ		แรงงูใจด้าน วัฒนธรรม		แรงงูใจด้าน ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล		แรงงูใจด้าน สถานภาพและ เกียรติภูมิ	
	Sig.	Significance	Sig.	Significance	Sig.	Significance	Sig.	Significance
1. จำนวนครั้ง	0.128	×	0.313	×	0.408	×	0.722	×
2. แหล่งข้อมูลที่ใช้	0.357	×	0.330	×	0.835	×	0.324	×
3. การพักค้างคืนในจังหวัด	0.281	×	0.365	×	0.079	×	0.101	×
4. ช่วงเวลาที่นิยมเดินทางมาท่องเ็ยว	0.314	×	0.185	×	0.008*	✓	0.022*	✓
5. ผู้ร่วมเดินทาง	0.911	×	0.253	×	0.409	×	0.003*	✓
6. พาหนะที่ใช้	0.500	×	0.147	×	0.132	×	0.003*	✓
7. วัตถุประสงค์	0.799	×	0.000*	✓	0.270	×	0.023*	✓
8. การขอพร	0.621	×	0.037*	✓	0.183	×	0.077	×
9. สิ่งของที่ใช้ในการแบกบน	0.014*	✓	0.192	×	0.290	×	0.308	×
10. ค่าใช้จ่ายในการแบกบน	0.620	×	0.866	×	0.989	×	0.603	×
11. วัตถุประสงค์ที่วัดมิให้ซื้อ/เช่า	0.298	×	0.813	×	0.656	×	0.459	×
12. ค่าใช้จ่ายซื้อวัตถุมงคล	0.255	×	0.001*	✓	0.554	×	0.842	×
13. การแนะนำบุคคลอื่น	0.002*	✓	0.000*	✓	0.957	×	0.005*	✓
14. สิ่งทีวัดควรปรับปรุง	0.105	×	0.706*	×	0.136	×	0.740	×

หมายเหตุ * หมายถึง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

✓ หมายถึง มีความสัมพันธ์ มีค่า Significance ที่น้อยกว่า 0.05

×

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแรงงูใจของนักท่องเ็ยวกับพฤติกรรมการท่องเ็ยว ค่า Significance ที่ได้มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าแรงงูใจของนักท่องเ็ยวทุกด้านคือแรงงูใจด้านกายภาพ แรงงูใจด้านวัฒนธรรม แรงงูใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ แรงงูใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเ็ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเ็ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเ็ยวที่เดินทางมายังวัดเจดีย์ (ไ้ไข) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นักท่องเ็ยวที่เดินทางมายังวัดเจดีย์ (ไ้ไข) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30 - 39 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท และมีสถานภาพสมรส ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างสอดคล้อง

กับงานวิจัยของชัยวุฒิ ภาคสุทธิผล นอกจากนี้พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มักเดินทางร่วมกับคู่ครองหรือครอบครัวโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว วัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง คือ การทำบุญ กราบไหว้ไอ้ไข่ และเช่าวัตถุมงคล (ชัยวุฒิ ภาคสุทธิผล, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Swarbrooke, J. & Horner, S. ที่ระบุว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นผลจากการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล (Swarbrooke, J. & Horner, S., 2007) และจากการลงพื้นที่ของนักวิจัยนักวิจัยก็สังเกตได้ว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวนิยมมาทำบุญ กราบไหว้ไอ้ไข่ ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว แรงจูงใจด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธฤชวรรณ มาตกุล และ Cooper, C. & Boniface, B. G. รวมถึงงานวิจัยของจินตนา จันเรือน และคณะ และนักวิจัยสังเกต พบว่า แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวมาจากความเชื่อเรื่องอภินิหารของไอ้ไข่ ในการให้โชคลาภ จนเชื่อกันว่า “ขอได้ ไหว้รับ” (ธฤชวรรณ มาตกุล, 2556); (Cooper, C. & Boniface, B. G., 1998); (จินตนา จันเรือน และคณะ, 2565). ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรทิพย์ สิทธิเชนทร์ ที่พบว่า เพศมีผลต่อการเลือกจุดหมายปลายทางและกิจกรรมท่องเที่ยว (เนตรทิพย์ สิทธิเชนทร์, 2553) และ Anantamongkolkul, C. & Pattanapokinsakul, K. ที่พบว่าแรงจูงใจด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกเดินทางท่องเที่ยว (Anantamongkolkul, C. & Pattanapokinsakul, K., 2022)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวัดเจดีย์ไถ่ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 30 - 39 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท 2) พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว เช่น ส่วนใหญ่มาเยือนวัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) มากกว่าสองครั้ง วัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง คือ การทำบุญ กราบไหว้ไอ้ไข่ และเช่าวัตถุมงคล มีการขอพรด้านโชคลาภ 3) ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว แรงจูงใจด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด 4) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน และ 5) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวกับพฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งครอบคลุมด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัย ด้านการบริการ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และด้านลักษณะความเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ กรณีศึกษา วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) ซึ่งพบว่า มีนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะในประเทศเอเชียเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน

มาก เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวัดเจติย (ไอ้ไข่) ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กนกกาญจน์ กล่องกลา และธีระศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ. (2568). ทศนคติและแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารศิลปการจัดการ, 8(1), 226-248.
- กัลยา วาณิชบัญชา. (2567). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา จันเรือน และคณะ. (2565). แรงจูงใจในการมาเยือนวัดสำคัญในจังหวัดลำปางและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยววัดในจังหวัดลำปาง ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(1), 123-132.
- เจษฎา ความคุ้นเคย และชวลีย์ ณ ถลาง. (2565). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามอัตลักษณ์ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล. วารสารบัณฑิตศึกษา, 16(3), 48-61.
- ชัยวุฒิ ภาคสุทธิผล. (2550). พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อบริการทัวร์เอื้องหลวงของบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน). ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธัชวรรณ มาตกุล. (2556). แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีสาน กรณีศึกษาวัดศิลาอาสน์ (ภูพระ) จังหวัดชัยภูมิ. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เนตรทิพย์ สิทธิเชนทร์. (2553). แนวทางการพัฒนาอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ดเพื่อตอบสนองพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในช่วงวันหยุด. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Anantamongkolkul, C. & Pattanapokinsakul, K. (2022). Insights into cultural tourist behavior: A mixed-methods study. Humanities, Arts and Social Sciences Studies, 22(3), 523-535.
- Cochran, W. G. (1997). Sampling techniques. (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Cooper, C. & Boniface, B. G. (1998). Geography of travel and tourism. United Kingdom: Butterworth Heinemann.
- Cronbach, L. J. (1970). Essentials of psychological test. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Kerlinger, F. (1972). The Study and Measurement of Values and Attitudes. Washington, D.C.: ERIC Clearinghouse.
- Kotler, P. & Keller, K. (2016). Marketing Management. (15th ed.). United Kingdom: Pearson Education.
- McIntosh, R. & Goeldler, C. (1995). The Nature of Attitudes and Attitude Change. United States: Addison-Wesley Publishers.

Swarbrooke, J. & Horner, S. (2007). *Consumer Behavior in Tourism*. (2nd ed.). Oxford: Butterworth Heinemann.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์

วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ เป็นวารสารวิชาการของวัดสนธิ์ (นาสน) ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและนำเสนอ องค์ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา ธุรกิจทั่วไป การจัดการ และการบัญชี สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษา รวมถึง สหวิทยาการ ด้านสังคมศาสตร์และและศาสตร์แห่งการพัฒนา โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลหรือองค์กร ทั้งภายในและภายนอกวัด เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย ประเภท บทความวิจัย และ บทความวิชาการ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็น ความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

*มีผลตั้งแต่ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ 2568 เป็นต้นไป

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร สังคมพัฒนศาสตร์

1) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับองค์ความรู้สาขาวิชาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษารวมถึงสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และและศาสตร์แห่งการพัฒนา

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 - 350 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 - 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3 - 5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้น กระชับรัดกุมได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) และข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุงค์สรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement) (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น
บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. รูปแบบการอ้างอิงเอกสารทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าใน การตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด - ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียน และปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง เช่น ธรรมนูญตำบล หมายถึง กติการ่วม ข้อตกลงร่วมของคนในชุมชนที่เกิดจาก สำนึก ของคนในตำบลที่มาอยู่ร่วมกันและสามารถกำหนดเป้าหมายอนาคตของตนเอง ตามวิถีชีวิตแห่งจิตสำนึกร่วม โดยการบูรณาการทุนชุมชนสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการตนเองของตำบล การทำธรรมนูญ จึงมีองค์ประกอบส่วนระดับและกระบวนการหลายขั้นตอน มีเรียกว่า ธรรมนูญ ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือระเบียบชุมชน เป็นต้น มีหัวใจสำคัญของธรรมนูญนั้นอยู่ที่การจัดรูปแบบของอำนาจใหม่ให้เกิดปฏิบัติการเกิด การยอมรับร่วมกันในเงื่อนไข กฎเกณฑ์ และมาตรการการควบคุมต่าง ๆ (สำนักสนับสนุนสภาพองค์กรชุมชน, 2559) นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตของประชากรไทยและสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมาก ส่งผลให้ประเทศไทยมีความรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ ทำให้ประชากรไทยมีความสุขกาย และมีความพอใจกับวิถีชีวิตและสภาพ

ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมไทยในปัจจุบันโดยทั่วไปมีความเสื่อมในด้านศีลธรรมและคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ประชากรมีค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยตามกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2556)

ในกรณีที่ต้องการอ้างคำกล่าว หรือต้องการยกผลการวิจัยของนักวิจัยมายืนยัน มีรูปแบบการอ้างอิงดังนี้ คือ หลังชื่อผู้เขียน ครั้งแรก ยังไม่ต้องใส่ปี พ.ศ. แต่ให้ใส่หลังจากเนื้อความจบแล้วแทน ตัวอย่างเช่น

ดังผลการวิจัย ณัฐธิกานต์ โสภกโส พบว่า การเจริญเติบโตในนักเรียนอายุ 6 - 12 ปี จำนวน 1,492,089 คน จาก 76 จังหวัด นักเรียนมีภาวะอ้วน จำนวน 187,000 คน เตี้ย จำนวน 254,620 คน และผอม จำนวน 99,112 คน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นักเรียนที่เตี้ยและผอม จะมีสติปัญญาต้อย เรียนรู้ช้า ภูมิต้านทานโรคต่ำ ติดเชื้อได้ง่าย นักเรียนที่มีภาวะอ้วน เสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรังต่าง ๆ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น (ณัฐธิกานต์ โสภกโส, 2559)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกล่าวถึงชื่อครั้งแรกจะยังไม่ระบุ ปี พ.ศ. ตามหลังแต่จะมารระบุ (ชื่อนามสกุล, ปี พ.ศ.) หลังจากเนื้อความจบแล้ว

การกรอกข้อมูลอ้างอิงระบบนาม - ปีจะต้องดำเนินการกรอกในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2013 ขึ้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอนัตตลักขณสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 โดยมีใจความสำคัญของพระสูตรว่า "ภิกษุทั้งหลาย รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตาภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้ รูป เวทนา สัญญา สังขารวิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาหาร และบุคคลพึงได้เป็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น" ภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นนัตตา ฉะนั้น จึงเป็นไปเพื่ออาหาร และบุคคลย่อมไม่ได้เป็นรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น" (วิ.ม.(ไทย) 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2550)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล, 2564)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และคณะ, 2564)

5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562)

6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูพรหมเขตคณารักษ์, 2564), หรือ (กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564), หรือ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

7) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาไทยให้ใช้ ก ข ค ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ก), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ข), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ค)

8) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด หรือให้ใช้นักวิชาการที่เป็นที่รู้จักของวงการวิชาการทั่วไปมากที่สุด ซึ่งในกรณีนี้เรียกว่า “การอ้างอิงซ้อน” การอ้างอิงซ้อนสามารถอ้างอิงซ้อนได้ไม่เกิน 3 รายการ เช่น การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม คนที่ได้รับการศึกษาจะทำให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความเจริญงอกงามนั้นต้องเป็นไปในทางที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม (Dewey, J. 1965); (พุทธทาสภิกขุ, 2549); (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2555) เป็นต้น

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Dewey, J., 1965)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Vogler, R. & Huber, B., 2008)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keller, K. L. et al., 2008)

4) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ A B C ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (Khongkhawai, S., 2021A), (Khongkhawai, S., 2021B), (Khongkhawai, S., 2021C),

5) กรณีการอ้างอิงซ้อน ให้ใช้หลักการเดียวกันกับภาษาไทย

4.2 การอ้างอิงเอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (หัวข้อเอกสารอ้างอิง)

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สุภางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่าง).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม/ (หน้า). สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ใน บทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92 - 115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรรค์ กิติทวสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

วชิราวรรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเคื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพระดัดด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doe.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id

Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุภากร จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สีนประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ในบทความจาก สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

เสกสรร กิตติวิสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

วชิราวรรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเดื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพระดัตตด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พระณัฐพงษ์ สิริสุวรรณโณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).
- Browder, D. M. et al. (2001). Reviewing resources on self-determination: A map for teachers. Remedial and Special Education, 22(4), 233-244.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers
- Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารสังคมพัฒนศาสตร์ได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JSSD> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : suriya.sur@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร สังคมพัฒนศาสตร์

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2013 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่าน หรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัยบทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสังคมพัฒนศาสตร์หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิงค์วารสารฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน², ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³ (ภาษาไทย) (14 pt)

Author's name-surname¹, Author's name-surname¹, Author's name-surname², Author's name-surname³, Author's name-surname³ (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

¹หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

¹Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

²หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

²Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

³หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

³Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

¹Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 - 350 คำ)

(16 pt) ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์
สั้น ๆ ได้ใจความ

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3 - 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล)

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

.....

.....

.....

.....

.....

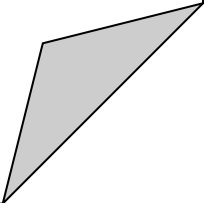
.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระห่อออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt)...ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน², ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³ (ภาษาไทย) (14 pt)

Author's name-surname¹, Author's name-surname¹, Author's name-surname², Author's name-surname³, Author's name-surname³, (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

¹หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

¹Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

²หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

²Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

³หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

³Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

¹Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 - 350 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

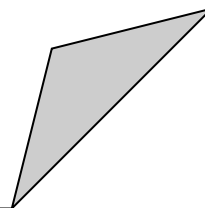
.....

.....

Keywords: 3 - 5 words

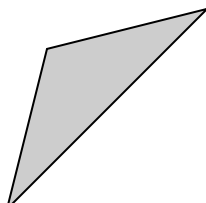

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

